

Turism și Sport

*Bucurie
Turism
Tinerețe*

POPORUL, CEAUȘESCU, ROMÂNIA

TIMPUL PATRIEI

Există un timp — pe care îl numim al patriei — către care venim toți. Și care dobindește aproape întregul ei contur geografic și istoric, crește neîncetat și tot mai exact înaintea, pe măsură ce și urmele sale sînt tot mai adînci, mai departe, ca o scriere pe care o învățăm odată cu nașterea și rostirea cuvintului însuși, ca un alfabet ale cărui semne sînt și rămîn să fie descoperite întotdeauna în noi. De aceea poate fi și văzut și auzit acest timp, de aceea el poate fi gîndit, trăit și simțit în toate dimensiunile, la toate altitudinile — umane, morale, politice și sociale — pentru că ia forma tuturor reliefulor patriei, a tuturor zbatelor, nădejdilor și aspirațiilor ei, ca și pe aceea a tuturor înfăptuirilor care au încununat și încunună ideea de luptă, munca și creația tuturor generațiilor. El poate fi auzit și văzut în toate marile împrejurări care au cerut energii și fapte pe măsură, lucrări și bătălii ale apiritului care n-au fost și nu sînt mai puțin importante decît acelea care, de-a lungul vremurilor, au angajat nenumărate jefte, acte de eroism și sacrificiu pornite dintr-un nestîns și pilduitor îndemn. Este acel timp care, al patriei fiind, teaurizează toate marile ei valori și formează un alt relief, cel de spirit, cu care-i îmbogățește munții, dealurile și cîmpiile, dar îmbogățește și inima oamenilor, gîndul și conștiința lor. Rămîne permanent viu și activ acest timp pentru că el, prin marile identități și marile cîntări ale patriei, este și un mod al creației, personifică însăși ideea de creație.

În această accepțiune a timpului trăit, gîndit și înțeles ca manifestare a ideii de patrie, în această accepțiune a timpului văzut, înțeles și gîndit ca teaurizînd toate marile valori materiale și spirituale ale patriei, realitatea fiecăruia — și a tuturor, laolaltă — depune una dintre cele mai constante și mai edificatoare mărturii. Pentru că timpul este timpul faptelor noastre, din ele și prin ele ne moștenim într-o perspectivă mereu creatoare. Pentru că timpul ei crește neîncetat, către el venim toți și el ne cuprinde pe toți. Dorul de țară, bunăoară, acest dor de ai tăi și de patrie, — cine l-a trăit — l-a adus în fața ochilor și munții, l-a adus și dealuri și cîmpii și păduri și livezi și izvoare. Ca și pe acel sine însuși, mereu, după cum, în emblematică, în fulgerătoare și rară ființă a acelei clipe, n-a putut vedea și auzi altceva decît țara, patria care-i și inspirație și rădăcină, și mamă și fruct care privesc înspre ochii și mințile sale.

UN DOR NEMĂSURAT

Dorul de patrie sălășluiește în noi ; de cînd îl rostim numele și începem să o cunoaștem, el ne însoțește pretutîndeni și vine din toate timpurile deodată, cu tot ceea ce ne leagă de răsuflarea și viața acestei părți de pămînt pe care ne naștem și pe care o locuim, cu tot ceea ce ne leagă de istoria și lumea sa. Poți fi acasă și să-ți fie dor de lucrurile pe care le atingi și-ți sînt cunoscute, poți fi departe și aerul, cerul și stelele toate să te întoarcă și mai mult cu fața spre tine însuși și să-ți trezească bucurii și nostalgii de acasă. Ca și tristeți, pentru că ar fi oribil să credem că producem sau putem produce în serie numai prototipuri ale unei vieți și conștiințe neapărat și în permanență senine, eliberate, ca să spun așa, de farmecul chinului de a te lupta. Este aceasta, cred, însăși calea dorului care se regăsește, omnipotential, în cultură, este aceasta, cred, însăși calea dorului prin care timpul, la un moment dat, nu este altceva decît receptarea și reprezentarea ideii de patrie, iar patria este un dor nemăsurat care izvorăște și se așază în inima și ființa fiecăruia. Dorul eminescian,

bunăoară, este un dor născut din iubire, el atinge aproape fizic și stelele adînci de deasupra și pămîntul adînc de dedesubt, dar atinge și istoria, o dislocă parcă din credință și prejudecata nemiscării ei ca s-o aducă în sfera și pe potrivă unui gînd omenesc. Dorul acesta izvorît și asimilat prin cultură face realitatea și mai înaltă și mai densă. Se cuprinde, prin el, timpul însuși, întreg. Timpul patriei, de fapt, acest timp în care trăim și ne mișcăm dîncolo de biografia, dîncolo de vîrsta gîndurilor și faptelor noastre. Dar totdeauna conștiință și răspunzători de ele, pentru că în materie de timp și fapte, în materie de timp și patrie, dorul rămîne ca o dimensiune de fond, creatoare, el face acel arc nesfîrșit prin care trecutul, prezentul și viitorul formează acea ființă unică și ireductibilă a patriei care sîntem.

Noi trăim, desigur, timpul nostru care are o altă măreție și un alt suflu, un alt imbold, o altă deschidere și un alt sens, o altă acoperire în idol, în aspirații și fapte, noi trăim un timp care, în dimensiunea lui de epocă, are așezări, cîntări mari de ordin economic și social care-l dau și o distincție unică, inconfundabilă, dar repetabilă în ceea ce privește perspectiva, condiția și conștiința apartenenței noastre la viitor, această neîntreruptă și prodigioasă lucrare prin care timpul patriei a adunat și adună în el spiritul, lupta, munca și creația tuturor generațiilor.

ÎN UNIRE ȘI UNITATE

O coincidență istorică a făcut ca, aniversînd Ziua Unirii, a făuririi statului național român, să ne gîndim și să omagiem ideea de unitate, să ne gîndim, cu prilejul sărbătoririi zilei de naștere a secretarului general al partidului, președintelui Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la ideea de unitate. Și la toate intruchipările ei moral-politice, economice și sociale, într-un timp care este epocă și rămîne astfel ca sentiment, ca durată și viziune, în protecția tuturor anilor care vin și consacră o operă istorică fără precedent. Omagiul de inimă și conștiință al întregii națiuni se cuprinde astfel în acest viu și omniprezent sentiment al istoriei despre care vorbesc noile reliefuli economice și sociale ale patriei, marile sale cîntări din industrie, agricultură, din învățămînt, știință și cultură, tot ceea ce exprimă, prin forța ideilor și faptelor, vocația constructivă a poporului, munca și viața sa.

O cititorie imensă, exemplificatoare pentru sufletul, aspirațiile și idealurile românilor este unirea, o cititorie imensă pentru forța gîndirii, a inspirației și călăuzirii lor

istorice este unitatea și, în această relație, pe acest fundal al dăinuirii și așezării noastre în timp stă epoca de azi. La unirea de ieri unitatea de azi mișcă gândiri și sentimente înălțătoare. La unirea de ieri unirea de azi trimite și primește semnificații noi, istorice. Această realitate de azi ale cărei temelii și structuri de rezistență în timp fac și mai posibil și mai exact viitorul, îl încorporează în prezent și-l alcătuiesc din fiecare fibră a sa.

La unirea de ieri, unitatea de azi este corolarul istoric al unei permanente lupte, al unui permanent simț al istoriei care străbate prin toate actele noastre de muncă și creație. Și ne-a fost dat ca în această atît de intimă și solidară, caldă răsfrîngere a ideii de unire și unitate națională să trăim și să gîndim o patrie a celor mai adînci și mai vii transformări, să realizăm, într-un timp istoricește scurt, vise și idealuri care au frîmîntat mintea și inima multor și multor generații.

Trăim acest timp în care înfăptuirea unirii trecea mai apoi și prin cucerirea prin luptă a independenței de stat și mai trecea apoi prin focul și jertfa de mai tîrziu, cînd se realiza un vis tot atît de scump, acela al făuririi statului național unitar român; pentru ca toate aceste culmi, toate aceste idei și simțăminte, prin actul hotărîtor al revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antimperialistă de la 23 August 1944 să primească și girul și sensul concret al existenței, într-o lume și pentru o lume care avea să-și cunoască și identitatea sa eroică și patosul său viu, creator. Pentru ca să urmeze acel eveniment, Congresul al IX-lea al partidului, care-i la fel de hotărîtor și la fel de important ca actul însuși al unirii, ca actul însuși al asumării și trăirii ideii de independență și libertate. Prin el se deschideau zări noi în inima și conștiința poporului, prin el se deschideau zări noi asupra înțelegerii și moștenirii trecutului după cum, tot prin el, prezentul dobindea și avea să dobindească o măreție fără precedent. În unire și unitate se construia țara și se înălța, în spirit, după conștiința propriilor și înalțelor ei valori. Venea la cîrmă un bărbat demn de tot trecutul înaintat al luptei țării și poporului său, prin el și odată cu el partidul devenea centrul vital al întregii națiuni.

CU LITERE DE AUR

În unire și unitate — aceste inestimabile cîtitorii de cuget și simțire adîncă, românească — s-au produs toate marile schimbări în relief economic și social, în unire și unitate au apărut pe harta țării edificii ale muncii și creației tehnice, științifice și culturale care înfruntă veacurile. În unire și unitate s-a făurit un chip nou al conștiinței și vocației creatoare, în unire și unitate patria a propășit în libertate și independență. În unire și unitate cinci mari fenomuri comuniste formează pînă acum momentele și evenimentele de referință ale unei întregi epoci după cum formează, prin planurile, prin programele, prin direcțiile adoptate, și chipul exact, cit se poate de concret, al gândirii și conducerii prin popor împreună cu poporul, într-o acțiune colectivă căreia i-am putea spune de cucerire, de organizare a viitorului.

În unire și unitate stă tradiția însăși a muncii și vieții noastre, în unire și unitate stă modul de a ne privi și transforma realitatea. Fundamentarea în plan moral, politic și social a acestei condiții se află în opera secretarului general

al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Prezentul ca și viitorul iau act de nenumărate demersuri care privesc însăși esența spiritului revoluționar, creator, și în acest mod, la această altitudine se rostesc azi cugetul poporului român. În acest mod, la această altitudine se rostesc și se pronunță literatura și arta, știința și tehnica, transformîndu-se în virtuți ale poporului și în cauză a propășirii și emancipării sale. Munca însăși ridicată la rang de creație este o formă și o treaptă a luptei sale, un mijloc de a vorbi despre cugetul și inima sa. În unire și unitate, două cîtitorii vii și pereche care alcătuiesc azi ființa de fapt și de gînd a țării, emblema a epocii pe care o trăim.

În unire și unitate, un nume — luminos exemplu de luptă, gîndire și acțiune comunistă — ne exemplifică în tot ceea ce înseamnă a privi mai departe, mereu, și a înfăptui un timp care este al patriei și al oamenilor ei.

ÎN CARTEA DE AUR

Un nume — luminos exemplu de luptă, gîndire și acțiune comunistă — stă înscris în cartea de aur a istoriei țării și el ne dă un sens de largă cuprindere a însuși destinului nostru național. Un nume prin identitatea căruia se exemplifică azi o epocă, cea mai rodnică și innoitoare din întreaga existență a poporului, un nume de care se leagă munca, viața și creația întregii țări, prezentul și viitorul națiunii române. Se îngemănează strîns cu lupta eroică a partidului, cu transformările revoluționare uriașe care s-au petrecut, cu înfăptuirile epocale pe care țara și poporul le-au dobîndit în toate domeniile de activitate. Se rostesc de aceea într-o sintagmă a continuității noastre și se rostesc ca o emblemă de cuget și aleasă simțire. Numele secretarului general al partidului, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu semnifică astfel pe durata de natură economică, moral-politică și socială însăși existența patriei și a oamenilor

ei, un vast și profund orizont de materializare a spiritului comunist, înaintat, un vast și profund orizont al marilor cîtitorii socialiste.

SIMȚUL ISTORIEI

Despre ceea ce reprezintă acest an, despre ceea ce poate și trebuie să reprezinte el în suma tuturor anilor care s-au scurs de la Congresul al IX-lea încoace și mai ales despre semnificația pe care o are pentru tot ceea ce urmează, din perspectiva înfăptuirii sarcinilor, a obiectivelor și programelor adoptate de cel de al XIII-lea Congres al partidului ne-a vorbit, nu odată, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ridicarea la un nivel nou de randament și eficiență a întregii activități rămîne, emblematic, chipul în care privim propria realitate. Și semnificația în lumina căreia abordăm și soluționăm multiplele probleme ale dezvoltării intensive, calitatea, noua calitate a muncii și gîndirii din toate sferele existenței noastre materiale și spirituale. Este anul Conferinței Naționale a P.C.R. și din această perspectivă, Plenara C.C. al P.C.R. a dezbătut o vastă problematică a conducerii politice și organizării sociale care vizează însăși condiția mersului nostru înainte, îndeplinirea și, în unele domenii, chiar necesara și posibilă depășire a sarcinilor și obiectivelor pe care ni le-am asumat.

Dar acest an consemnează și citeva aniversări care fac din actualitatea economică, politică și socială un orizont cit se poate de viu al memoriei istorice. Se împlinesc 65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist, fapt care, în atestarea sa cuprinde o întreagă linie de boltă a luptei politice, revoluționare, a partidului, precum și un crez, un program și o concepție a sa cu privire la creșterea, promovarea și afirmarea tineretului generației. Ne amintim de anii de luptă al tovarășului Nicolae Ceaușescu în rîndurile și în fruntea mișcării de tineret, ne amintim de anii de luptă al tovarășei Elena Ceaușescu în rîndurile și

pentru apărarea drepturilor tineretului. Văzut ca viitor al națiunii, ca viitor al poporului, ca factor al progresului și civilizației, ca exemplu de elan și abnegație revoluționară, tineretul și condiția sa au beneficiat în anii Epocii Nicolae Ceaușescu de uriașe investiții materiale și spirituale, el și-a adus și își aduce contribuția la toate marile înfăptuirii, munca și creația sa sînt încorporate în toate marile cîtitorii socialiste. Partidul însuși, prin esența spiritului său revoluționar, se cuprinde în ideea de tinerețe și se definește astfel ca forță mereu vie și trează a țării.

Se mai împlinesc, de asemenea, 110 ani de la cucerirea independenței de stat, se mai împlinesc 70 de ani de la eroicele lupte de la Mărășești. Iată un traiect între un moment și altul, al ideii de independență și libertate, iată în timp, arcul de boltă al unei aspirații în numele căreia pămîntul a fost semănat cu eroi și martiri.

MEMORIA VIE

Lumea satului românesc a intrat în memoria istoriei și face parte din ea nedespărțită. Se împlinesc în această primăvară 80 de ani de la răscoalele din 1907, rămase vii nu numai prin cauzele, prin întinderea și energiile declanșate ci și prin cea zguduitoare cifră de unsprezece mii de martiri. Literatura română în mare măsură de sorginte țărănească a depus mărturie nemuritoare despre întreg dramatismul aceluia timp și prin aceasta izvoarele creației, ale gîndirii artistice, literare, s-au îmbogățit și limpezit în permanență, consacrand nu numai o vocație specială ci și o tradiție fără de care fenomenul luptei pentru dreptate națională și socială n-ar putea fi înțeles decît parțial.

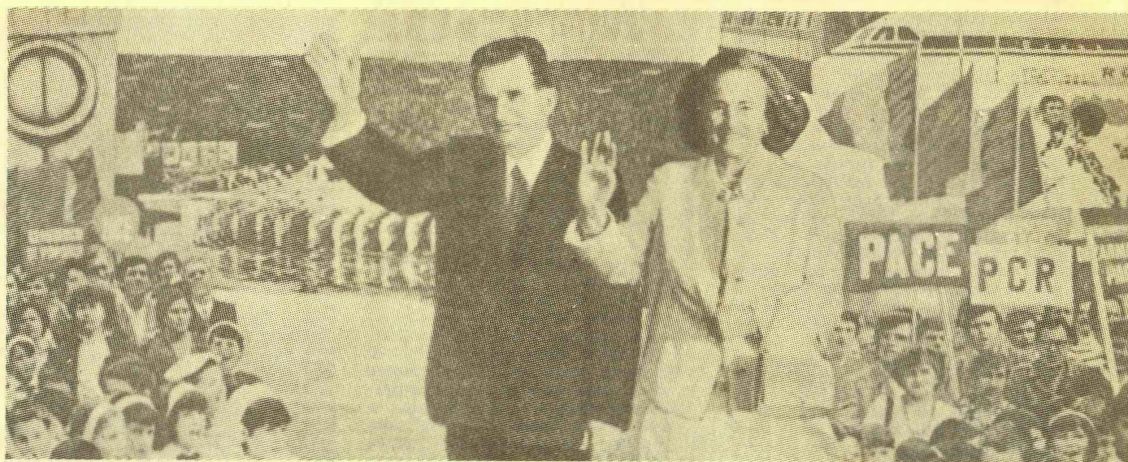
Se mai împlinesc, de asemenea, 25 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii, fenomen politic și social de o importanță covârșitoare nu numai pentru satul românesc ci pentru întreaga fizionomie a progresului și civilizației, pentru starea economică so-

cialistă a țării, a poporului. Politica partidului nostru comunist a prins atunci temeluri adinci și de amplă semnificație, călăuzind spre creșteri și transformări radicale, în consonanță cu scopurile și cauzele revoluției și deschizând căi nebănuite pentru afirmarea unei noi condiții a muncii și vieții. Știința și cultura au pătruns decisiv în această lume, îmbogățind și dezvoltând orizonturi noi de conștiință. Satul a crescut în înălțime pe coordonate economice și sociale noi, s-a ridicat la alte altitudini de gândire, are o altă viziune asupra sa și a lumii, face parte inescutabilă din mersul înainte al societății și reprezintă una dintre cele mai ample fundamentări ale gândirii și practicii socialiste. Programele adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, orientările și aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu privind noua revoluție agrară explică în cel mai înalt grad imaginea de azi și de mâine a satului românesc, a muncii și vieții care dobîndesc și aici o nouă calitate. Producții mari, pe măsura înzestrării tehnico-materiale, a științei de a munci și crea înseamnă nu numai o posibilitate certă, demonstrată în atâtea rânduri, ci generalizarea unei vaste experiențe și ridicarea agriculturii românești la cele mai mari cote de randament și eficiență. Dar noua revoluție agrară, așa cum deseori sublinia secretarul general al partidului, mai înseamnă și schimbarea modului de a gândi și acționa, înseamnă întemeierea pe știință și tehnică, pe cunoaștere. Revoluția în gândire, în conștiință, și echivalența ei, revoluția în muncă, în procesul de înfăptuire a politicii partidului de dezvoltare neîntreruptă, multilaterală a țării, în toate domeniile existenței sale economice și sociale constituie termenii de fond la care se raportează azi lumea satului și se exprimă, prin rezultatele muncii sale, la nivelul unor noi cerințe și posibilități.

MIȘCAREA IDEILOR

Este cert că, în configurația unei epoci, printr dimensiunile și fundamentările ei specifice, unele la scara timpului prin care se măsoară și la care se raportează totul, mișcarea ideilor deține un rol preocupant. Rămân să vorbească secolelor mari înfăptuiri, mari ridicări de relief economic, cîtorii care fac altfel perceperea și înțelegerea timpului și locului în care ne aflăm, rămân să vorbească secolelor monumentale și ample edificii care au dat și dau geografiei țării o altă înfățișare și un alt sens în istorie, după cum au dat și dau o altă traiectorie, un alt înțeles și o altă înfățișare propriei noastre vieți.

Despre felul cum vom arăta noi în ochii și conștiința urmașilor depun mărturie gravă și statornică orașele și satele de azi ale țării, această întregă și lămuritoare prezență în timp, constructivă. Rămân să vorbească secolelor toate aceste magistrale ale progresului și civilizației care au fost concepute, proiectate și în bună măsură înfăptuite în anii pe care-i numim de la Congresul al IX-lea al partidului încoace, tot așa cum de atunci numim și cele mai largi deschideri, cele mai largi proiecții ale viitorului, semnele și relieful de natură economică și socială care sălășluiesc și germinează în noi. Rămân să vorbească toate acestea, și poate că mai mult și altfel decât ne vorbesc nouă, tuturor celor ce le simțim contemporani dar și înfăptuitori totodată, proprietari și beneficiari dintr-o neclintită voință și putere de a fi și exista prin realitate, prin dinamism, prin rațiunea în permanență

vie și trează a acesteia, acoperind cu ea multe din orizonturile, aspirațiile și idealurile celor mai dinainte de noi.

Rămîne să vorbească despre noi țara însăși în toată demnitatea mersului ei mai departe, spre trepte noi de împlinire, ca și spre făgăduințe, către speranțe noi.

UN DRUM EPOEIC

În configurația acestei epoci care numără douăzeci și doi de ani de acum și pentru care imaginea unui mers atotcuprinzător — istoric prin tot ceea ce s-a cuprins și plămădit din istorie, ca și epopeic, adică prin tot ceea ce l-a propulsat și îl susține liber și cumpănitor mai departe — în configurația acestei epoci, așadar, din lumina și în perspectiva înțelegerii ei rămîne mai presus decît orice realitate însăși a țării și rămîne ca o supremă dovadă însăși ființa libertății și demnității sale. Dar rămîne să vorbească, de asemenea, și acest foc mereu viu și proaspăt al ideilor care i-au inspirat, îi inspiră și-i călăuzesc în întregime faptele, rămîne ca o inestimabilă zestre pentru prezent și viitor toată această fecundă și amplă mișcare a ideilor care s-a produs odată cu evenimentul inaugural care a fost Congresul al IX-lea al partidului. Un eveniment crucial pentru însăși construcția și devenirea noastră socialistă, un eveniment prin a cărui distincție și unică, specifică desfășurare ca și prin a cărui hotărîtoare și de atunci revoluționară știință de a aborda, schimba și dezvolta realitatea, în sensul propriilor noastre cerințe și posibilități, s-a relevat un nume, o personalitate politică eroică, o biografie de luptă și muncă exemplară, un destin care se cuprinde de tot ceea ce am putea numi și numim un timp al patriei cel mai rodnic și cu cel mai profund și mai clar înțeles. Cînd spunem de aceea partidul, spunem Nicolae Ceaușescu, spunem un nume care ne reprezintă și ne conduce spre orizonturile unei conștiințe mereu mai înalte, mereu mai vii, creatoare.

Mișcarea ideilor de patrie, de popor, de istorie și civilizație, de luptă și spirit revoluționar, mișcarea ideilor de muncă, de dăruire, abnegație și patos, mișcarea ideilor de creație, de încredere și iarăși de luptă, de neconținută ardere, de neconținută și vie zbatere pentru cauza patriei și a poporului tău, a ființei din care faci parte și pentru măreția, pentru demnitatea și frumusețea țării — nimic nu este greu, mișcarea aceasta fără de seamă a gândurilor și faptelor prin care ne-am construit și ne construim are, fără nici o îndoială, un exemplu tutelar de acum în istorie, un exemplu care

se adaugă altor mari exemple ale țării și prin aceasta unicitatea ei dăinuie, prin aceasta dăinuie și va dăinuie însuși spiritul ei creator.

PREZENTUL CONCRET

Ne reamintim de toate treptele parcurse în timp pentru care din adîncimi de gînd și conștiință să ne relevăm nu numai un trecut istoric glorios ci și un prezent pe măsură și un viitor care a stat în lucrarea minții și inimii tuturor înaintașilor. Pentru că reprezintă o realitate aceasta: istoria se continuă în prezent, prezentul devine în mod hotărît istorie. Reprezintă o realitate și o emblemă totodată, o cheie de boltă a înțelegerii, a trăirii și asumării destinului din unghiul oricărui act de muncă și creație ca și din perspectiva oricărei mereu mai vii și mai înalte înfăptuiri: istoria se continuă în prezent, prezentul devine istorie. Ceea ce poate să însemne însăși continuitatea și asumarea pe o treaptă nouă, superioară, a ideilor și idealurilor de unire și unitate, exemplificarea acestora printr-un timp și o țară care alcătuiesc însăși condiția existenței noastre contemporane, universul material și spiritual al tuturor nădejdlor și zbatărilor noastre de mai bine, mai frumos, mai înalt, mai durabil, mai reprezentativ pentru spiritul și vocația unei epoci de cel mai viu și mai amplu ecou.

Măsurăm timpul de la cel de al IX-lea Congres al partidului și în tiparele lui ne măsurăm propria identitate. Este aceasta un fel de a ne programa însuși destinul. Sub semnul unor fapte și dovezi noi. Al acelor fapte și dovezi care decurg din hotărîri, din planuri și obiective noi, ca să ne putem plasa mai adînc și mai departe pe orbita progresului și civilizației socialiste, consolidînd o experiență unică pînă acum și dezvoltînd-o în spațiul și pe potriva unor realități economice și sociale care fac și mai aptă, și mai puternică în lumea posibilităților de azi și de mâine, vocația creatoare, constructivă a poporului român.

Așa cum stau mărturie cîtoriiile de azi din economie, din industrie și agricultură, din știință, învățămînt și cultură, din domeniul relațiilor dintre noi și lumea propriilor noastre cerințe și posibilități, din domeniul relațiilor cu noi înșine; al democrației care numește omul mai presus decît orice și numește conducerea prin popor și împreună cu poporul întregă luptă și muncă pentru asigurarea viitorului în libertate și independență, tot astfel stau mărturie de devotament și abnegație strădaniile și eforturile tuturor generațiilor de a continua și a da substanțiale amplitudini și răsfrîngeri noi, edificatoare, unei opere isto-

rice care s-a vădit și se vedește a fi și eroică și grea dar, de bună seamă, pe măsură, intrucît întrunește și consacră, în mod decisiv, viitorul. Printr-o semnificație care este de fapt a prezentului în permanență concret și dinamic, a prezentului în permanență istoric.

MUNCA ȘI CREAȚIE

Nicînd în istoria poporului nostru nu vom găsi, ca de la Congresul al IX-lea al partidului, o unitate mai densă și mai exemplificatoare în tot ceea ce înseamnă muncă și creație. Stă aici, în acești termeni, însăși explicația de ordin letic și moral a existenței, stă aici, în acești termeni, explicația însăși a ideii de creativitate. Și o întemeiere a ei economică, politică în care se cuprind planuri, obiective și programe de cel mai ridicat relief pentru identitatea însăși a patriei, a ființei libertății și independenței sale. Se cuprind în ea înfăptuiri mari, epocale, care condensează etape istorice multiple, aducîndu-le la scară unui prezent permanent posibil și permanent creator. De aici și linia de boltă a viitorului, de aici această stare, această poziție de înaltă și sobră altitudine prin care luăm act de propria noastră realitate, de aici forța de a gândi și privi procesul unor ample și necesare transformări.

Recentele cuvîntări ale secretarului general al partidului stau mărturie vie și edificatoare în acest sens, ele sînt nu numai o pledoarie și un argument pentru realitatea și realism cît mai ales un strălucit și elocvent document teoretic și practic al modului de a ne privi în față și pe mai departe existența, rostul și misiunea pe care o avem față de noi și urmașii noștri, față de noi și libertatea și independența patriei. Există o sensibilită și tot mai pronunțată linie de legătură între tot ceea ce ne propunem și realizăm, există o tot mai sensibilă și pronunțată linie de legătură între muncă și creație, cuvîntul de ordine este al eficienței, al noii calități a efortului de gîndire și acțiune. Cuvîntul este, de fapt, al spiritului revoluționar, creator. Cuvînt care se rostește prin rezultate, cuvînt care, în esența sa, se rostește deopotrivă în perspectiva viitorului dar și în perspectiva realității, a prezentului din care ne alcătuim și pe care vrem, este de datorita noastră să-l continuăm și să-l transformăm.

Este un drum greu, epopeic, acesta, dar dacă ne gîndim la toate evenimentele, la toate cumpenele și deschiderile istoriei, cînd n-a fost greu? Pornim la un drum lung de luptă și muncă, anunța în urmă cu douăzeci și doi de ani secretarul general al partidului, tovarășul

Nicolae Ceaușescu, spunea că vom avea de înfruntat și multe greutăți, spunea că vom străbate și experiențe noi, necunoscute.

Drum greu am străbătut, dar acest drum este al orașelor și satelor de azi, acest drum este al marilor magistrale economice, tehnico-industriale și agricole, al marilor amfiteatre ale învățămîntului, științei și culturii, acest drum este unic și etern pe harta patriei, cel al Canalului Dunăre-Marea Neagră, cel al Transfăgărășanului, al Metroului bucureștean, un drum cum e raza și focol de veghe al tuturor marilor cetăți industriale, rază și focol tuturor marilor întemeietori din acești ani — douăzeci și doi, de acum — o epopee în care ideea de muncă și ideea de creație își sint inseparabile și se completează, se înalță și se unesc, solidarizînd din perspectiva unui același unic scop. Care este harta, care este geografia economică a țării raportată azi la scara celor ce o compun, care este azi harta, geografia spirituală a țării raportată la scara gîndurilor, a aspirațiilor și idealurilor celor ce o alcătuiesc, ne-o spune însăși cultura, ne-o spune marile festival național care e Cîntarea României, manifestarea sportivă națională „Dacia”. O manifestare de masă a muncii și creației, un mod, cel mai larg de a se exprima, al însuși spiritului creator al poporului român. Este o sudură vie, de gînduri și sentimente, între ideea de muncă și ideea de creație. Pentru că amîndouă sînt ridicate la rangul de a fi necesare în cel mai înalt grad mersului înainte al societății, cunăscăterii de sine, a geniului creator al poporului, permanentei și laborioasei sale descoperiri.

DEMOCRAȚIA REVOLUȚIONARĂ

Este cunoscut că, după Congresul al IX-lea al partidului, fenomenul deosebit de complex al dezvoltării economice și sociale a țării a cunoscut o dinamică și o profunzime fără precedent. Sub unghiuri și laturi noi calitative s-au inserat investiții uriașe, în măsură să accelereze, să confere noi date, noi argumente progresului și civilizației socialiste, să unească și să mobilizeze energii de spirit, ale gîndirii și acțiunii practice care au avut și au ca scop îndeplinirea marilor dezeritate cuprinse în Programul partidului, înfăptuirea, etapă cu etapă, a sarcinilor și obiectivelor adoptate în cadrul amplor forumuri comuniste care au marcat munca și viața întregii noastre națiuni. O ridicare uriașă, din adînc, s-a produs atunci odată cu evenimentul inaugural care a fost cel de al IX-lea Congres al partidului și ea a urmat liniile de boltă ale orientărilor, ale tezelor și principiilor formulate de cel care, prin voința întregului partid și-a întregului popor, era investit la cîrma destinului național. Progresul și civilizația țării aveau argumente de ordin politic și economic de necontestat, ele urmau calea fundamentării practice după o experiență și o voință de deschidere ce ne plasau pe orbita celor mai prodigioase și mai necesare înnoiri. Între coordonatele vaste ale acestui proces s-au inserat de atunci și rezolvarea justă a problemei naționale.

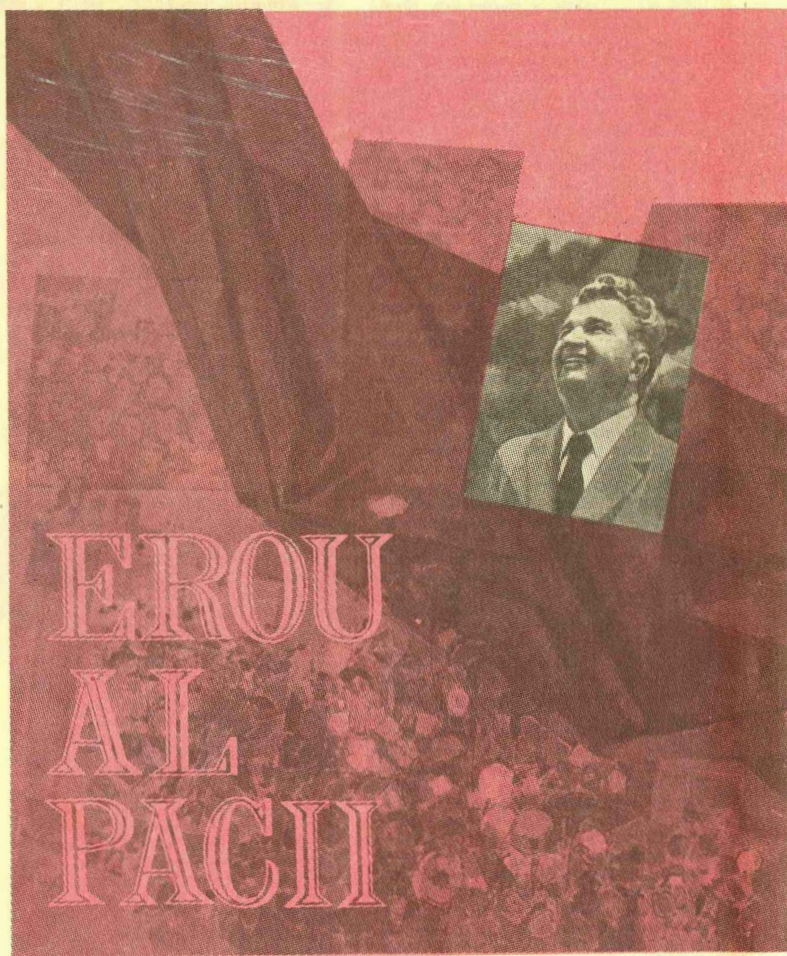
Dezvoltarea în ritm intens a tuturor zonelor țării și crearea în acest fel a condițiilor propice afirmării egalității tuturor celor ce alcătuiesc ființa patriei, crearea și asigurarea cadrului optim de afirmare a personalității în muncă, în gîndire și creație, realizarea unui întreg sistem al democrației răspunderii, angajării și participării

au format și formează printre multiple alte direcții de fond ale proceselor transformatoare care au avut loc în societatea noastră, un adevărat cod ideologic, moral-politic și social al rezolvării juste, științifice, a problemei naționale. Ea poate fi privită azi de pe temeiul însuși al realității materiale și spirituale, de pe temeiul unității de nezdruccinat a poporului în jurul partidului, al conducătorului națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, după cum poate fi privită și din perspectiva întăririi pe mal departe a acestei unități, a dezvoltării ei în acel consens istoric amplu și viu pe care-l alcătuiesc marile programe adoptate de cel de al XIII-lea Congres al partidului, noua calitate a muncii și vieții prin care se exprimă prezentul și viitorul. „Am pornit și pornim de la faptul că socialismul îl făurim cu poporul și pentru popor, că nu se poate concepe edificarea socialismului fără cea mai largă democrație revoluționară, că socialismul și democrația sînt de neșeparat! — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Am realizat, după cum se cunoaște, în toate sectoarele, un întreg sistem de organisme democratice care se deosebesc fundamental de democrația burghezo-moșierească și care, într-un anumit sens, sînt forme unice, avansate — și care se pot dezvolta numai în condițiile socialismului, cînd poporul este cu adevărat stăpîn pe tot ce se realizează și își hotărăște în mod conștient destinele, viitorul de aur al patriei”.

Privind harta economică a țării, în relieful ei industrial, al noii revoluții agricole, privim harta țării în relieful ei științific și cultural, al tuturor vîrștelor care o alcătuiesc și-i dau acea vie și înconfundabilă respirație umană, privim harta țării prin prisma miilor și miilor de profesii, vocații și aptitudini care lucrează asupra înălțelor cote ale dezvoltării și înfloririi sale multilaterale și ne înțelegem nu numai istoria pe care am trăit-o și pe care ne-o asumăm ei și perspectiva din unghiul căreia vin spre noi imagini ale propriilor noastre eforturi, imagini ale propriilor noastre împliniri. O cîntorie imensă este însăși asigurarea acestei egalități, fără deosebire de naționalitate, a tuturor fiilor și fiicelor patriei, o cîntorie imensă a epocii pe care o trăim este însăși prezența noastră în destinul de azi și de mîine al țării, această unitate prin care ne exprimăm în durate economice și sociale, ale muncii, gîndirii și creației menite să sporească neîncetat zestrea materială și spirituală a poporului, mersului său viguros înainte.

IDEEA DE COMPETIȚIE

Recentele cuvîntări ale secretarului general al partidului sînt în măsură să ne releve o multitudine de aspecte ale realității noastre materiale și spirituale. Emană un spirit nou de responsabilitate și exigență, avem, prin aceste cuvîntări, o cuprindere amplă și de substanță a propriilor noastre cerințe și posibilități. Emană realismul care ne propulsează, ne susține propriile nădejdi, actele de muncă și creație în temeiul cărora acest an este socotit deosebit de important pentru îndeplinirea obiectivelor și programelor adoptate de cel de al XIII-lea Congres al partidului. Etapa pe care o străbatem este definitorie pentru realitățile pe care le trăim și scopurile pe care ni le-am propus. Am avut și avem de învins și greutăți dar ceea ce rămîne esențial este forța cu care vedem mai adînc, mai departe, și ne organizăm mai

bine eforturile pentru a ne îndeplini marile dezeritate ale înaintării noastre pe calea progresului și civilizației socialiste. Aceste cuvîntări ne prefațează, am putea spune, o nouă înțelegere a realității, constituindu-se într-un cuprinzător document politic al prezentului și viitorului apropiat.

Viziunea în care este abordată și analizată activitatea multilaterală pe care poporul este chemat să o desfășoare, acest tot unitar în care se cuprind eforturile, inițiativele, sarcinile și competențele economice și sociale au o vie și amplă reprezentare de conștiință în tot ceea ce secretarul general al partidului a numit și numește spirit revoluționar, spirit creator, formarea omului nou. Exigențele noi pe care le reclamă însăși complexitatea obiectivelor stabilite au și trebuie să aibă o tot mai accentuată acoperire în știință și cultură, în cunoașterea și stăpînirea temeinică a proceselor dezvoltării, în această permanentă și necesară ridicare de altitudine în pregătirea profesională. Termenii de creație și angajare care sînt specifici culturii, literaturii și artei au astfel o aplicare mult mai largă și o adevărată de fond la toate problemele cu care ne confruntăm. Imaginea în relief economic și social a țării este și o imagine de conștiință a spiritului comunist militant, revoluționar. Își găsec locul aici și ideea de competiție, ideea de întrecere, ideea de autodepășire, dorul ca și nădejdea unor împliniri și mai mari. Noul stadiu de dezvoltare ca și noua condiție a calității acestei dezvoltări, treptele noi pe care ni le-am propus și care formează suma tuturor posibilităților noastre impun, așa cum aprecia secretarul general al partidului, o perspectivă nouă în ceea ce privește înțelegerea deplină a proceselor lumii contemporane, a fenomenelor muncii și vieții specifice propriei noastre societăți, din și

Prin prisma permanenței spiritului revoluționar. Înalta responsabilitate, înalta competență, angajarea patriotică privesc un drum esențial al creației materiale și spirituale, aplicîndu-se asupra lumii întregii noastre existențe.

DIALECTICA REALITAȚII

Dialectica realității sau starea de fapt a gîndurilor, a faptelor, a ideilor și sentimentelor noastre fundamentale — lată o temă care, în cuprinderea ei comportă și o semnificație care ține de modul de reprezentare a viitorului. A celui viitor care poate fi văzut — și nu numai dedus — și ca o grijă față de prezent, față de condiția și starea de spirit a acestuia, într-o lumină care uneori ne depășește poate, alteori ne alertează, ne face vizionari, ne întoarce cu fața către noi, ne răsfrînge în reliefurile propriilor noastre cerințe și așteptări. Este, poate fi și un mod al timpului acesta, al receptării lui, fapt care se constituie și într-un mod al propriei noastre munci și vieți. Pentru că prin tot ceea ce propune și prin tot ceea ce exemplifică la un moment dat istoria rămîne ca o vastă și înconfundabilă configurație de conștiință.

Vastă — pentru că ne cuprinde în dimensiunile unei existențe cu mult mai adînci și mai depărtate, în timp, în evenimente, în idealuri și înfăptuiri decît starea la zi, ca să spunem așa, a tuturor edificărilor și aspirațiilor din noi. Vastă — pentru că prin această configurație ne vedem și rădăcinile, obrăstii înseși, cauza prin care ne situăm într-un permanent și tulburător prezent. De fapt aceasta este soarta trecutului, el există în măsura în care un popor și o țară

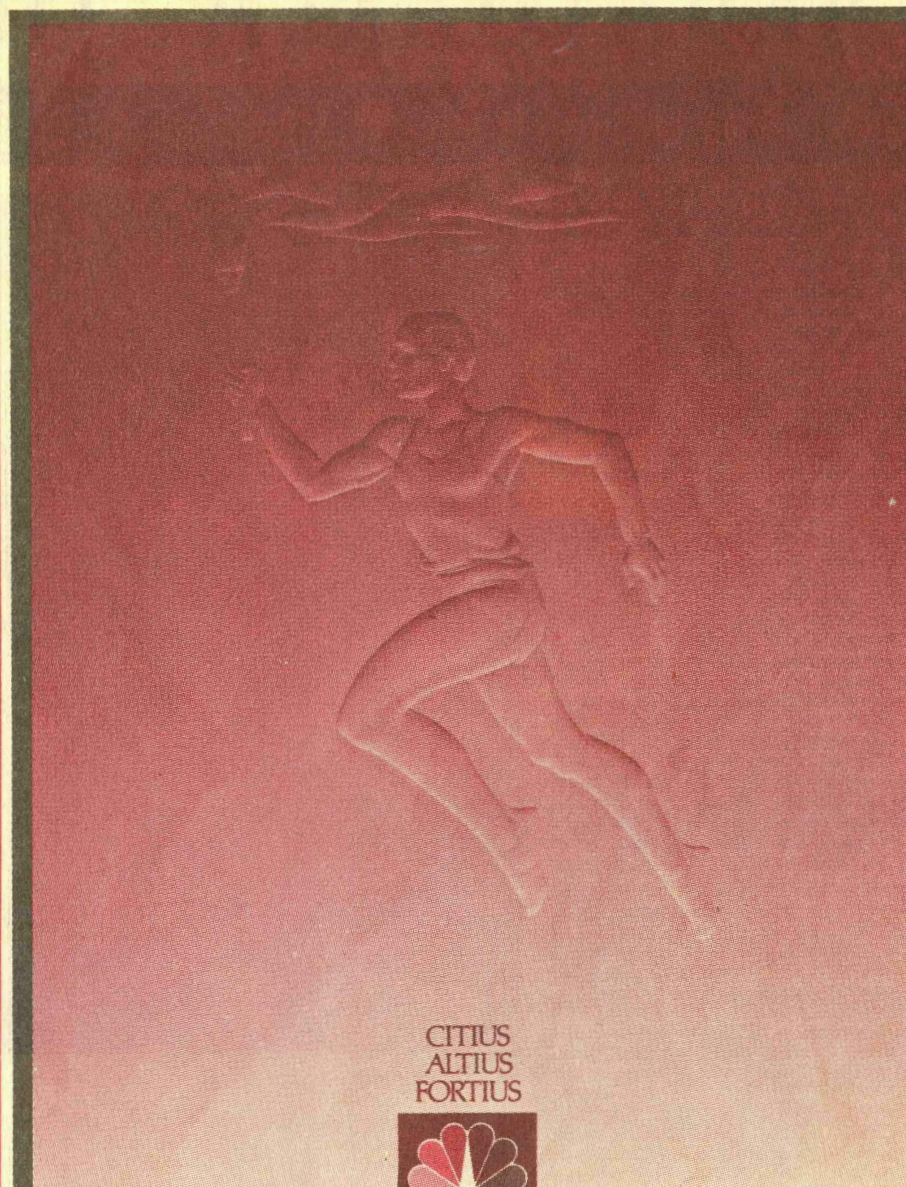
și-l asumă și îl regăsesc sub forma activă a luptei, din treaptă în treaptă, tot mai departe și mai înainte, mereu, într-o succesiune de fapte și evenimente care alcătuiesc și ilustrează însăși ascendența spiritului creator. Prezentul nu există niciodată în prezent fără aceste temelii ale trecutului după cum nu există, nu poate exista fără perspectiva viitorului. Ideea și sentimentul de timp, ideea și sentimentul de permanență recuperare și proiecție a timpului constituie de aceea și una dintre cele mai pasionante și mai revelatoare condiții ale creației, îi vedem și-i trăim răsfringerea sub impulsul însuși al ideii de competiție. Adică patria în tot și patria în toate, patria care, dincolo de toate, își adună și își întemeiază un timp al ei specific și prin care orele, clipele, anii și veacurile sale sună altfel și altfel se arată, altfel mișcă acele ceasornicelor sale după cum altfel se aud și se văd bătăile inimii și gândurilor sale.

Această idee de timp este și luptă ardentă, neconținută și vie, este și chip de uimire și jertfă, este și imbold și sacrificiu prin care mai presus de orice eroii, adevărații și neuitații eroi, și-au pus problema destinului țării și a poporului lor și abia, abia dacă au mai avut timp să-și pună ori să-și judece și problema destinului lor. Ei sînt fără timp de altfel, pentru că viața, lupta, munca și creația lor s-au petrecut într-un timp mult mai larg și mai viu și mai încăpător, acela al țării, pentru că prin el asudă și își dau mina toate generațiile.

ÎN TOT CE NE CUPRINDE

Dar el, acest timp cuprinde și acel sens și acel scop unic și înalt prin care ne purtăm noi înșine față de înaintași. După cum cuprinde și sensul și scopul în care ne purtăm față de noi și de urmași. Dar probabil că în aceasta constă chiar măsura, probabil că în aceasta-i chiar cumpăna. Timpul patriei există prin oameni și prin mișcarea ideilor lor, există fizic prin înfăptuiri ca și prin înfringeri, prin greutăți, dar există mai ales prin aspirații, prin nădejdi, prin idealuri. Ce sînt aceste uriașe ridicări de relief economic și social pe hărți care odinioară păreau și puteau fi chiar utopice, depărtate ca și un vis într-o lectură a imaginarului politic și social, ce sînt aceste realități industriale, economice, științifice și tehnice dacă nu depășiri ale propriei noastre vîrste și ale propriei noastre imagini despre timp și existență, ce sînt de fapt marile, uriașele transformări pe care le-am străbătut și înaintea și-n urma cărora am rămas și rămînem să ne gîndim mereu la alte proiecte, la alte înfățișări ale realității, la alte culmi pe care le-am descoperit că stau în lumea propriilor noastre cerințe și posibilități? Ce sînt, ce pot fi decît ipostaze ale trecerii noastre prin timp și ale timpului nostru?!

În timpul patriei se adună timpul oamenilor și al faptelor lor. În timpul patriei care este măsura supremă și legea tuturor actelor, este legea tuturor gîndurilor și sentimentelor noastre. În timpul patriei care-nnumără și munți și izvoare și-nnumără și cîmpuri adînci, roditoare, ca și cum un dor galactic, imens, și-ar fi fixat polii magnetici în tot ce ne cuprinde și ne înconjoară. Se adună și cer și pămînt la un loc și iau forma de inimă parcă și inima țării bate în constelații fără sfîrșit. Ei auzim, îi simțim și-i trăim ecoul, el trece printre noi și ne locuiește ca o inatacabilă și dintre toate, cea mai aleasă și mai vie, gingașă făptură.

CITIUS
ALTUS
FORTIUS

PE PODIUM, SUB TRICOLOR

Așa te-am văzut pe podium, sub tricolor; puteai să și plîngi, puteai să și rîzi, luptătorule. Te numesc pe tine care, în ideea de competiție, îți înfrunți propriile limite și ca un luptător în sacra datorie față de țară și de tine te angajezi, statuie parcă a unei clipe, ca să ne arăți chipul curat și puternic al victoriei. Aproape că ești învins, ești obosit, respiri și prin ochi și prin miini și prin degete, aproape că nu mai poți vorbi. Știi că deasupra ta, pe podium, sub tricolor, este ideea de patrie. Și tu, atunci, în clipa aceea și unică, și grea, și poate că și epuizantă și fără întoarcere, nu ești decît o inimă lumină a ei, o scelipire de eucureu-

beu, doar o picătură din rara și sfînta ei sudoare care se adună pe fruntea și templele tuturor, ești o respirație a țării doar și doar o rază, o gură de aer a ei. Așa te-am văzut și așa mi te-nchipui pe podium, sub tricolor. Pe tine care faci vizibilă, eroică și grea ideea de competiție și pe care, de atîtea ori, sub ochii și în amintirea tuturor darurilor și nădejdlor noastre, o duci pînă la capăt. Ce pot să spun decît că te-am văzut și că în lumina ochilor tăi am putut întrezări și-o scintee de lacrimă? Fericit sau obosit? Ori împăcat, văzînd și mai departe, silindu-te spre lumi care sălășluiesc și se desăvîrșesc tot timpul, de gene-

rații și generații, în noi?

Dai virtute ideii de patrie și dai, mai ales, virtute ideii că lumea poate crește și altfel; bunăoară jucîndu-se și luptîndu-se ca tine, pe un pămînt despre care armele, atîtea arme, ah! — pot să vorbească ori-cînd. Cînd te văd pe podium, sub tricolor, văd însă cea mai frumoasă armă pe care a inventat-o umanitatea. Văd fața păcii și-a biruinței sale în lume. Așa că nu te opri, spun aceasta ca și cum aș spune-o fiului meu, mergi și luptă-te drept și fii victorios mai departe.

A.I. Zăinescu

SĂRBĂTOAREA TINEREȚII

65 de ani de la crearea U.T.C. ● 30 de ani de la înființarea U.A.S.C.R.

Luna martie a acestui an a adus cu sine sărbătorirea a două importante evenimente din viața tinerei generații din patria noastră — aniversarea a 65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și a 30 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România — momente determinante în istoria mișcării revoluționare de tineret și studenți ce au înfruntat profund evoluția gândirii și practicii politice a tineretului revoluționar, ele marcând începutul unei noi etape în procesul de angajare a acestora, alături de clasa muncitoare, de celelalte forțe progresiste și democratice în lupta eroică a partidului comunist pentru transformarea revoluționară a societății românești.

Aniversarea celor două organizații de tineret și studenți oferă tinerei generații din patria noastră un fericit și emoționant prilej de a evoca încă o dată rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, a cărei viață și activitate se împletesc strâns cu istoria mișcării comuniste de tineret din patria noastră. Intrat din cea mai fragedă tinerețe în focul marilor bătălii de clasă conduse de comuniști, format la înalta școală a luptei revoluționare, tovarășul Nicolae Ceaușescu se identifică pilduitor cu aspirațiile supreme ale națiunii noastre, înscriindu-și definitiv numele în toate marile realizări ale poporului român în cele aproape șase decenii care au trecut de la intrarea sa în rândurile mișcării revoluționare.

Proeminenta personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie pentru toți tinerii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate, simbolul suprem, exemplul de dăruire și slujire fără preget a aspirațiilor celor mai înaintate ale clasei muncitoare, ale poporului din rîndul căruia s-a ridicat. Impresionantă și originală biografie revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, lupta sa eroică, dăruirea sa fără seamăn de care a dat dovadă în anii grei ai ilegalității împotriva exploatării și nedreptății, pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului, a independenței și demnității patriei se constituie în suportul solid al devenirii istoriei noastre naționale.

Momentul istoric al Congresului al IX-lea al P.C.R. cînd în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezintă pentru întreaga națiune începutul unui urias proces de transformare revoluționară a tuturor domeniilor vieții economico-sociale, de descătușare a marilor energii creatoare ale poporului nostru.

Măretele îndeplinire în opera de transformare revoluționară a societății românești sînt rodul muncii entuziaște a clasei muncitoare, tărînimii, intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor alături de care, tineretul a adus o contribuție de mare însemnătate în toate domeniile dezvoltării noastre economico-sociale.

MUNCA FĂRĂ PREGET PENTRU ȚARĂ

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat și apreciază cu profundă justete și rigoare științifică potențialul urias de creație și inovare socială pe care-l reprezintă tinăra generație, marile disponibilități de acțiune în direcția progresului social, trăsături care impun tineretului ca o forță deosebit de importantă în însăși logica acțiunii politice. Această concepție a secretarului general al partidului nostru și-a găsit o strălucită materializare în Programul partidului, în care, cu strălucită capacitate de sinteză proprie gândirii tovarășului Nicolae Ceaușescu, tineretul este definit ca „o puternică forță socială, viitorul înșusit al națiunii noastre socialiste”.

Contribuția tinerei generații la progresul multilateral al patriei impresionează prin dimensiunile sale, prin calitatea și modul în care s-a materializat și se materializează, prin diversitatea domeniilor de activitate, ea fiind totodată, expresia atașamentului necondiționat al tinerei generații față de întreaga politică a partidului, expresia necesității de a da tot ceea ce ființa noastră are mai bun, mai valoros și mai adevărat. Stă mărturie în acest sens participarea activă a tineretului la realizarea unor grandioase obiective, între care Canalul Dunăre-Maree Neagră, metroul bucurestean, vastul program de irigații și hidroameliorări — la dezvoltarea științei și culturii, la dezvoltarea procesului de învățămînt, la obținerea unor rezultate deosebite în cercetarea științifică universitară. Pretutindeni, tineretul a răspuns chemărilor partidului îndeplinindu-și o datorie de onoare față de patrie, față de popor, față de cauza socialismului. În fabrici, pe ogoare, în laboratoare, în biblioteci și amfiteatre, pe șantiere, tineretul probează, în fapt, o înaltă conștiință muncitorească, participă activ și entuziast la activitatea întregului popor pentru făurirea destinului comunist al patriei. Istoria acestor ani demonstrează că tinăra generație a României socialiste este la înălțimea epocii istorice în care are sansa să se formeze și să-și afirme capacitatea creatoare, să realizeze cele mai cutezătoare idealuri.

Afirmarea capacității creatoare a tinerei generații din țara noastră se realizează pe baza unui sistem al drepturilor și îndatoririlor tineretului în activitatea politică, economică, socială și culturală. Participarea tineretului la vasta activitate constructivă a poporului nostru se realizează în contextul participării sale dinamice la sistemul democrației socialiste românești, la ansamblul formelor promovate de societatea noastră pentru adîncirea democrației muncitorești revolu-

ționare, în cadrul organismelor de conducere colectivă, de la nivelul unităților de bază și pînă la cel național. Se poate afirma că nu există sector al vieții economice, sociale, politice și culturale în care tinăra generație să nu fie puternic reprezentată și să nu participe cu întreaga energie și elan tineresc la realizarea celor mai cutezătoare proiecte constructive. Înaltele aprecieri pe care de-a lungul timpului tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a formulat la adresa muncii tineretului, a contribuției sale la realizarea Programului partidului, a obiectivelor mobilizatoare ce stau în fața națiunii noastre socialiste reprezintă pentru organizațiile U.T.C. și A.S.C. cel mai înalt titlu de mîndrie.

NOUA CALITATE A PARTICIPĂRII

Răspunzînd îndemnurilor secretarului general al partidului, organizațiilor U.T.C. și A.S.C. le revin în continuare sarcini de mare însemnătate în fiecare domeniu de activitate, în industrie, în agricultură, în cercetarea științifică, în domeniul învățămîntului, în educarea politică, în activitatea culturală și în pregătirea pentru apărarea patriei. Contribuția tinerei generații la dezvoltarea social-economică a țării, la îndeplinirea mărețelor obiective ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului este nemijlocit legată de pregătirea lor la un nivel tot mai înalt a viitorilor specialiști din industrie, agricultură, transporturi, construcții, a tehnicienilor și specialiștilor pentru toate domeniile de activitate. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, îndeplinirea acestor obiective de către organizațiile U.T.C. și A.S.C. este condiționată de formarea și dezvoltarea pasiunii pentru studiu și activitate

practică, de însușirea științei, tehnicii și culturii, de continuă perfecționare profesională.

Asimilarea temeinică a celor mai noi cerciri ale revoluției științifico-tehnice contemporane, antrenarea tineretului și studenților la realizarea planurilor de dezvoltare economico-sociale a patriei, la activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic în procesul de producție, la manifestarea creatoare a talentului, a capacității artistice și a gustului estetic, în largile manifestări de masă și profesionale, constituie tocmai de aceea obiective de primă însemnătate ale muncii desfășurate de organizațiile U.T.C. și A.S.C. sub conducerea organelor și organizațiilor de partid.

Este un adevăr de necontestat faptul că născându-se tânăra generație a României nu s-a bucurat de condiții de muncă, de viață și afirmare la înălțimea celor de care beneficiază în prezent în toate domeniile de activitate. Deosebit de semnificativ pentru preocuparea permanentă a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fundamenta științific statutul și rolul tinerei generații este faptul că definind chintesenta manifestării și prezentei sociale a tineretului ca generație, aceasta depășește momentul evaluării și declarației programatice și se concretizează în eforturi uriașe la nivelul întregii societăți pentru crearea cadrului propice în plan material și spiritual, pentru afirmarea creatoare a tinerei generații în muncă, în viața economică, socială și politică, în contextul unității organice a întregului popor în jurul partidului pentru înfăptuirea neabătută a aspirațiilor fundamentale ale națiunii noastre socialiste.

O reflectare directă a acestei preocupări statornice pentru intensificarea participării largi a tinerei generații a patriei la opera de construcție a noii orânduiri o constituie participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la forumurile naționale ale tineretului și studenților, întâlnirile periodice de lucru cu organele de conducere ale U.T.C. și U.A.S.C.R., contactul nemîlocit al secretarului general al partidului cu colectivele de tineri, contacte care prilejuiesc de fiecare dată o analiză aprofundată a muncii organizațiilor de tineret, o înaltă școală de acțiune politică, revoluționară, imbolduri mobilizatoare pentru intensificarea continuă a muncii creatoare a tinerei generații.

CHEZĂȘIA VIITORULUI LUMINOS

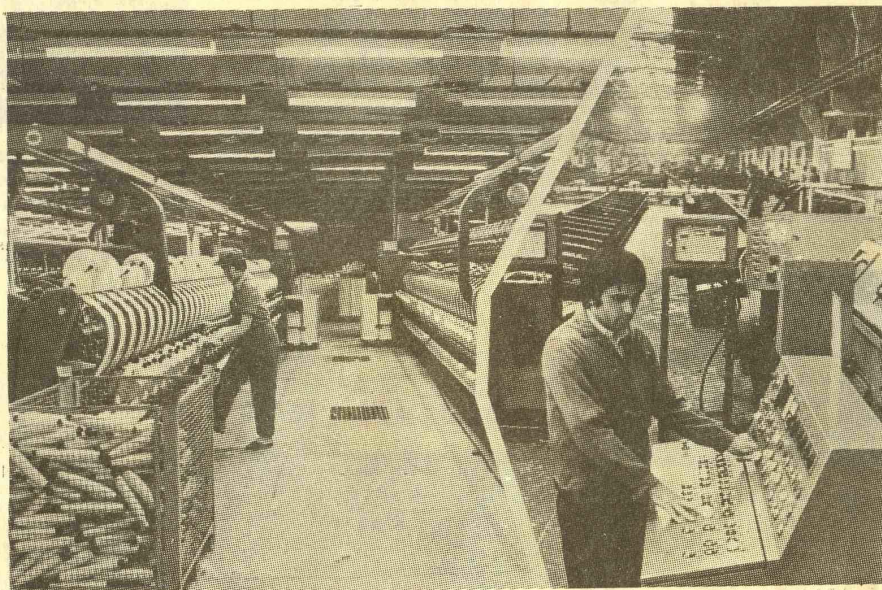
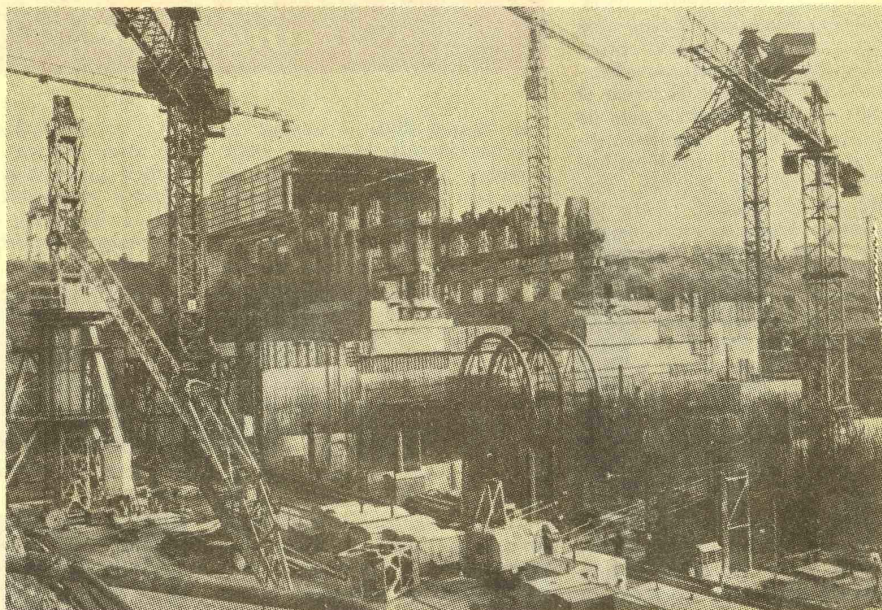
Orientările și indicațiile secretarului general al partidului privind educarea comunistă revoluționară a tinerei generații constituie un îndemn fierbinte adresat tineretului, întregului popor, la acțiunile revoluționare, împotriva a tot ce este vechi și perimat, a tot ceea ce nu mai corespunde noilor realități ale vieții sociale, exigențelor actuale. Potrivit orientărilor trasate de secretarul general al partidului de educare a tineretului se desfășoară în spiritul frăției și prieteniei, al unității întregului tineret fără deosebire de naționalitate, al realității istoriei că tot ce s-a înfăptuit în România este rezultatul muncii unite a întregului popor, a adevărului că manifestările naționaliste și șoviniste sînt instrumente ale cercurilor imperialiste, reactionare care, întotdeauna, au încercat și mai încearcă să dezbine oamenii muncii, tineretul de diferite naționalități. Tocmai de aceea opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă carta fundamentală a epopeei noastre naționale. A cunoaște această epopee revoluționară, a-i pătrunde sensul, a o îndrăgi cu întreaga ființă și, mai ales, a hotărî astăzi, acum, aici, să faci tot ce depinde de puterile tale pentru a fi la înălțimea acestor mari și eroice tradiții, pentru a le continua prin muncă, pentru încordarea tuturor energilor creatoare, reprezintă mai mult decît o datorie de conștiință. Reprezintă însuși sensul suprem al muncii și vieții tînărului comunist demn și liber în țara demnității, a libertății și dreptății!

Răspunzînd cu abnegație și spirit revoluționar chemărilor mobilizatoare ale secretarului general al partidului, tineretul patriei noastre se afirmă în primul rînd în frontul muncii, al creației, organizațiile sale acțio-

nînd pentru unirea și mobilizarea hotărîtă a tuturor energiilor creatoare pentru ca toți tinerii patriei să-și facă în toate împrejurările datoria față de țară și popor, să se angajeze cu înaltă responsabilitate în îndeplinirea sarcinilor sporite ce le revin din documentele de partid, din mărețele programe de dezvoltare multilaterală a patriei.

Împlinirea a 65 de ani de la crearea U.T.C. și a 30 de ani de la înființarea U.A.S.C.R., aniversarea celor două evenimente în aceste momente pline de efervescență politică în

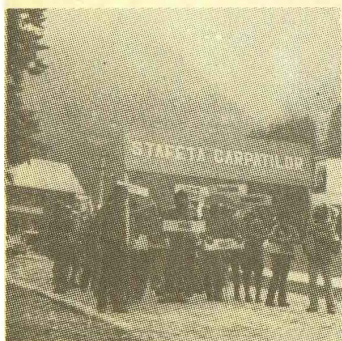
care întreaga națiune întîmpină Conferința Națională a partidului reprezintă totodată angajamentul comunist al tineretului și studenților, al organizațiilor sale revoluționare de a munci fără preget, de a nu precupeți nici un efort, de a face totul pentru a proba voința lor neabătută, de a fi constructori conștienți și de nădejde ai propriului lor viitor, al noii orînduiri pe pămîntul patriei, promotori ai aspirațiilor de progres și bunăstare, pentru ridicarea României socialiste pe cele mai înalte culmi ale civilizației.

La aproape două decenii de la înființare, Biroul de Turism pentru Tineret se prezintă ca unul dintre organisme U.T.C. cu impresionantă forță de impact și popularitate în rândul celor mai largi mase de tineri. Cu fiecare an, B.T.T. și-a perfecționat activitatea, și-a extins aria de inițiativă, devenind o instituție turistico-educativă cu sarcini complexe, în spiritul generos și angajat al întregii generații tinere a României socialiste. Deci, având obiective educaționale bine structurate și reflectate pregnant, cu tot mai accentuat profesionalism, în acțiuni concrete și atractive, multe devenite deja de tradiție, intrate în permanențele de activitate ale organizațiilor U.T.C., B.T.T. se bucură, totodată, și de condiții materiale deosebite. Aceste condiții de excepție create întregii generații tinere pentru petrecerea activă și instructivă a timpului liber sînt încă o expresie relevantă a grijii partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru formarea multilaterală a fiecărui tînăr al patriei. Întreaga bază materială a B.T.T. și chiar organismul în toate datele și expresiile sale sînt realizări ale Epocii „Nicolae Ceaușescu”. Baza materială a B.T.T. constituie astăzi un important suport pentru o bogată paletă de acțiuni și inițiative nu numai ale B.T.T., dar și ale celorlalte instituții și organisme din sistemul Uniunii Tineretului Comunist. Firește, cel mai reprezentativ argument — atunci cînd vorbim de bogăția bazei materiale a B.T.T. — îl constituie bazele de turism, odihnă și cultură, amenajări specifice, cu profil educativ bine determinat, plasate în punctele de maxim interes turistic.

Sarcini deosebite în educarea tineretului în timpul său liber

Bazele turistice și de educație ale B.T.T. s-au afirmat și se afirmă ca autentice spații ce oferă condiții specifice pentru educarea tineretului în afara instituțiilor de instruire și educație știute, cît și în afara spațiului de producție, deci în timpul liber cînd ceilalți factori educaționali pot interveni mai puțin sau chiar deloc. Și cu atît mai semnificativ este rolul bazelor B.T.T. acum

Bazele de turism, odihnă și cultură ale B.T.T. — spații de promovare ale tinereții active, angajate

cînd timpul liber — loisirul — este circumscris calității vieții, creșterea calității vieții fiind un important obiectiv, fundamental, al politicii partidului și statului nostru. Trei sînt direcțiile de influență educațională ale bazelor B.T.T. — mobilizarea, atragerea a cît mai mulți tineri la folosirea timpului liber ca timp activ, conform programelor elaborate de agențiile B.T.T. și de organizațiile U.T.C., întregirea și diversificarea modalităților de educație patriotică a tinerilor prin crearea de noi și atractive posibilități de cunoaștere a frumuseților patriei și a înfăptuirilor de importanță istorică ale poporului român, însușirea unui stil de viață modern — reconfortare prin activități în colectiv, practic printr-o intensă și necesară integrare și socializare. Astfel, timpul liber devine pentru fiecare tînăr un timp al unui proces de destindere și educație cu valențe multiple. Se poate, deci, spune că baza turistică a B.T.T. — un spațiu generos dedicat tinereții și exprimînd dinamismul tinereții — atestă un

timp bogat și plin de semnificații, fiind pentru fiecare tînăr, pentru grupuri și colective de tineri o sărbătoare, o recompensă, un stimul și, deci, punct de luminoasă convergență pentru neuitate vacanțe ce înseamnă fortificare și, desigur, o nouă deschidere spre alte și alte împliniri, spre noi fapte de muncă. Putem da, în acest sens, ca ilustrație, ambianța multicoloră, mirifică a Costineștilor, cît și cadrul de basm al bazelor de la Bușteni, Izvorul Mureșului, Piriul Rece sau Cîmpulung Moldovenesc.

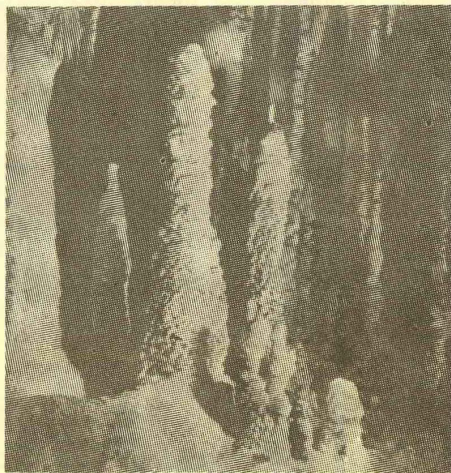
Cadru și punct de plecare pentru o gamă largă de acțiuni de educație patriotică

E necesar să evidențiem aportul bazelor turistice ale B.T.T. la diversificarea acțiunilor orga-

nizate în scopul unei susținute, permanente și necesare educații patriotice. Desigur, facilitarea acțiunilor organizațiilor U.T.C. pentru cunoașterea frumuseților naturii, pentru cunoașterea tezaurului de istorie, a tradițiilor materiale și spirituale ale poporului nostru, de cunoaștere la fața locului a excepționalelor realizări ale „Epocii Nicolae Ceaușescu” constituie un atribut de maximă importanță al tuturor bazelor turistice, de educație și cultură ale B.T.T. Bazele B.T.T. se evidențiază ca „baze” pentru deplasări rapide și eficiente în centre de interes turistic, istoric, în platforme industriale, la alte obiective și edificii care dau fiecărui tînăr, sau mai exact spus conturează în imaginea fiecărui tînăr, cadre cu mult mai cuprinzătoare despre realizările grandioase, despre munca eroică; plină de pasiune și dăruire a generațiilor de ieri și de azi ale patriei. În mod firesc, cu tot entuziasmul, cu întreg elanul și spiritul revoluționar, în acest spațiu se înscrie și mîlciunile de uteciști ai patriei care, cu întreaga lor gamă de acțiuni, realizări, inițiative, urmează cauza partidului — de ridicare a României socialiste pe noi culmi de progres și civilizație, de formare a omului nou — unul dintre dezideratele de prim ordin ale partidului nostru. Proces educațional complex în care o contribuție deosebită are și Uniunea Tineretului Comunist. Desigur, un sprijin deosebit și un cadru cuprinzător și generos îl oferă, aici, prin sutele și miile de acțiuni pe care le inițiază și le desfășoară, și Biroul de Turism pentru Tineret. Bazele B.T.T. contribuie, de asemenea, la formarea unui mod de viață nou, și asta la modul

Sfaturi pentru tinerii care vizitează peșterile

- Într-o peșteră nu se merge niciodată singur; cel mai mic accident poate avea urmări deosebit de grave.
- Pentru începători accesul este permis numai în peșterile amenajate, a căror topografie este cunoscută.
- Este interzisă distrugerea sau colectarea concrețiunilor din peșteri și scrierea pe pereți.
- La intrarea în peșteră trebuie să se verifice lanterna sau lampa cu carbit, avînd rezerve de becuri și baterii; este indicat să existe suplimentar o luminare și mai multe cutii de chibrituri, într-o pungă impermeabilă.
- În peșterile cu galerii active nu se va merge pe timp de ploaie sau furtună; viiturile se formează cu mare repeziciune, fiind extrem de periculoase.
- În peșterile cu topografie complicată se va merge numai cu ghid însoțitor sau un bun cunoscător al peșterii.

concret, de la faptul că sînt un mediu al tinereții autentice și strălucitoare în conținut și formă, pînă la organizarea în aceste stațiuni-baze ale B.T.T. a unor întâlniri, dialoguri și schimburi de experiență între diverse categorii de tineri. Astfel, comitete U.T.C., organizații U.T.C., active ale U.T.C. aleg, în modul cel mai firesc, ca loc de dialog, ca loc pentru schimb de experiență și instruire bazele B.T.T., cea de la Izvorul Mureșului fiind de referință în acest caz. Dar în aceeași sferă se situează și bazele de la Bușteni, Pîrîul Rece, Șuior și Costinești.

Însușirea unui stil de viață activ, modern

Arătăm că o direcție de activitate în bazele B.T.T. este aceea a formării la tineri a unui stil de viață activ, deschis, în sensul unei adevărate pledoarii pentru o viață activă, pentru perfecționarea spirituală permanentă și, bineînțeles, pentru fortificarea sănătății. Și în acest domeniu bazele turistice ale B.T.T. obțin rezultate remarcabile. Să amintim aici Costineștii sau Pîrîul Rece, unități exemplare, chiar pentru întreaga rețea turistică din țară. În ceea ce privește acțiunile turistice, educative, culturale, politico-ideologice din bazele B.T.T.

distingem: acțiuni în cadrul bazei și acțiuni turistice în împrejurimi, patronate de baza B.T.T. în colaborare, de obicei, cu organizațiile U.T.C. Un important rol au bazele B.T.T. și în îndrumarea grupurilor de tineri aflate în tranzit, prin ambianța pe care o oferă și prin programul în care acești tineri se integrează. Oferind condiții de agrement, de educație și formare culturală, spirituală specifice tinereții, bazele B.T.T. oferă în același timp facilități de ordin material — fiind, practic, accesibile oricărui tînăr. Este și acesta un exemplu în ceea ce privește grija partidului pentru crearea condițiilor optime tuturor tinerilor de a se forma multilateral, de a avea acces la toate formele de educație, cultură și agrement.

Contribuție substanțială la reușita unora dintre cele mai importante acțiuni ale tineretului

Deci, condiții materiale excelente, la nivelul celor mai înalte exigențe. Să menționăm faptul că de bazele turistice ale B.T.T., de condițiile minunate din bazele B.T.T. se bucură anual aproape 100 mii de tineri, cea mai mare stațiune fiind Costinești care primește pe sezon 60—70 mii de tineri. Costineștii, este,

se știe, stațiunea fanion a tineretului României socialiste. La fel de bine dotate și de primitoare sînt, însă, și celelalte baze ale B.T.T. de la Pîrîul Rece, Bușteni, Izvorul Mureșului, Șuior, Cîmpulung Moldovenesc, Geoagiu, contribuind, se cuvine să subliniem încă o dată și acest fapt, la pregătirea fizică și spirituală a tinerilor pentru noi și noi izbînzii în munca pentru țară. Pentru a ilustra cele spuse aici despre valențele educative, de formare multilaterală a personalității tînărului, de apropiere a tînărului pentru cunoaștere și dialog, de familiarizarea lui cu un stil de viață la nivelul celor mai moderne exigențe putem da ca exemplu stațiunea B.T.T. Costinești care timp de cinci luni pe an devine o veritabilă capitală a tinereții, propunînd și desfășurînd cu tinerii un ciclu de acțiuni turistice, culturale, politico-ideologice impresionant. Atît la Costinești cît și în celelalte stațiuni accentul este pus pe activitate, pe atragerea tinerilor la susținută activitate educativ-formativă și de agrement. Bazele B.T.T. contribuie și la buna desfășurare a unora dintre cele mai importante acțiuni ale tineretului pentru omagierea partidului, a activității și personalității secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru marcarea unor importante evenimente din viața patriei și partidului, la reușita unor im-

portante acțiuni ale U.T.C. organizate la nivel național. Să menționăm aici trei dintre astfel de acțiuni desfășurate în cursul anului trecut. Este vorba de acțiunea omagială, de educație patriotică, revoluționară a tineretului intitulată „Partidului — omagiul tineretului generației”, de cea care s-a desfășurat și se desfășoară sub genericul „Ctitorii ale Epocii Nicolae Ceaușescu” cît și despre cea cunoscută sub numele de „Turism, civilizație, educație”. Manifestări de aceeași largă respirație, cu o și mai mare participare se vor desfășura și în acest an în și prin bazele B.T.T. sau avînd ca punct de tranzit bazele B.T.T. Tot cu bazele B.T.T. se intersectează și marile acțiuni organizate de B.T.T. în aer liber, acțiunile omagiale, serbările cîmpenești, acțiunile de preluare și valorificare a bogatelor tradiții folclorice, bazele B.T.T. fiind, de asemenea, gazde avizate pentru o serie întreagă de întreceri, de confruntări sportive.

Iată doar cîteva dintre liniile de forță ale activităților promovate de bazele B.T.T. cu și pentru tineri, contribuind astfel în chip original și atractiv la extinderea și intensificarea muncii de educație revoluționară a tinerilor de către organele și organizațiile U.T.C.

Eugen Mihăescu

Complexul turistic pentru tineret

BUSTENI

inițiere în turismul montan

Aspirația spre înălțimi este o permanentă a năzuințelor umane. Iar prima — cea mai veche și vesnic nouă — satisfacere a acestor năzuințe o constituie cucerirea înălțimilor montane.

O dovedesc nenumăratele pagini de excepție consacrate acestui „drum între pământ și cer” — turismul montan, despre care au scris Goethe, Byron și Victor Hugo, Alecu Russo, Eminescu și Calistrat Hogaș și au compus nepieritoare melodii Wagner, Grieg și Enescu.

Turismul montan este totodată o școală a comunicării cu natura, de călire a caracterelor, de mobilizare a unor valoroase calități omenesti — curajul și iscusința, perseverența, dar mai presus de toate, spiritul de echipă.

Victoria remarcabilă în înfruntarea cu muntele este rezultatul unui efort colectiv, al unei solidarități umane mai puternice decât comunicării cu natura, de caire a caracterelor, de mobilizare a unor valoroase calități omenesti — curajul și iscusința, perseverența, dar mai presus de toate, spiritul de echipă.

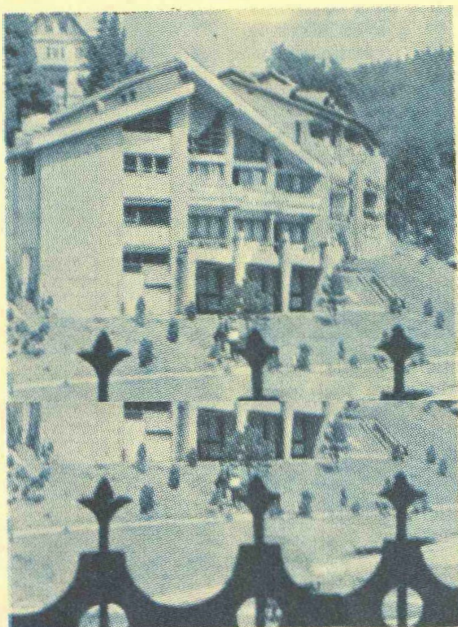
Victoria remarcabilă în înfruntarea cu muntele este rezultatul unui efort colectiv, al unei solidarități umane mai puternice decât tăria muntelui.

Bucegii vă așteaptă, deveniți alpinisti!

Invitația noastră, adresată oricărui tânăr dornic să cunoască natura și să se călească, are, prin intermediul turismului montan, câteva temeiuri majore. În primul rând pentru că în Bucegi există cele mai multe trasee de turism montan și de alpinism, 255 la număr, de la cele indicate noilor veniți, până la cele extrem de dificile, rezervate celor mai buni alpinisti. Aici există celebra „Fisură albastră”, primul traseu de gradul VI din istoria alpinismului românesc (mai precis primele trasee, pentru că la „Fisura albastră” sînt două), condensînd visul secret al oricărui „montagnard”. Dar pînă a atinge aceste culmi — la propriu și la figurat — ale celui dintîi „sport al curajului” — alpinismul, vom înțîlni în Bucegi un veritabil rai al turismului românesc. În plus, masivul Bucegi este cel mai apropiat de București, localitățile de acces la traseele montane fiind pe calea ferată sau pe șoseaua internațională E 15, la distanța de 120—150 km de capitala țării. Iar distanțele de Brașov, alt mare centru industrial și cultural al țării, sînt doar de 40—50 km.

Cînd este vorba despre turism montan în masivul Bucegi, cel mai adesea evocat este abruptul Costila, cu denumiri care evocă farmecul înfrînării cu natura și poezia secretă a înfruntării cu semeția culmilor alpine, căci ce altceva poți spune despre locuri intitulate „Peretele Gilbinelor”, „Colțul Mîlinului”, „Valea Cerbului”, „Peretele Vulturilor”, zone în care domină molizi, zădele și jnepeni. Aici, în abruptul Costilei (2490 m), pornind de la Busteni, tinerii își pot face inițierea în turismul montan urcînd pe traseul marcat cu triunghi galben spre Valea Albă sau urmînd banda albastră spre refugiu Costilei, sau, pentru cei dispuși să înfrunte pieptis dificultățile muntelui, mergînd de-a lungul benzii galbene prin Poiana Costilei spre Valea Cerbului și de aici, spre Omul. Alte trasee de trecere de la turism spre alpinism sînt cele de la Valea Colților, Valea Verde, Valea Tapului, Brîna mare a Costilei etc.

Socotînd că ne-am inițiat în primele taine ale înfrînării cu munții, putem face pași următori intrînd în rîndul alpinistilor încercați, prin abordarea vîrfului Tancului mic cu trasee de gradul III pînă la gradul V (potrivit normelor internaționale, traseele notate cu I sînt „usoare”, cele notate cu II au un grad de dificultate medie, cele notate cu III sînt „dificile”, cele cu IV „accentuat dificile”, cu V „foarte dificile”, cu VI „extrem de dificile”), ca de pildă Traseul Veveritei (grad de dificultate III), Fisura Răsucită (IV) sau tra-

seul Suzana (V). Tot în Costila, Peretele Vulturilor oferă trasee turistice esalonate de la dificil la foarte dificil, precum Hornul Vulturilor (III A), Vîlcelul Pietros (III b), traseul Policandului sau Fluturile de Piatră (V b) pînă la extrem de dificilă fisură (VI a). Alte ademenitoare trasee ale Costilei se numesc Peretele Văii Albe (în care se înscriu și cele două parcursuri ale Fisurii Albăstre), Peretele Brînei, Gilbelinele (cu poetul dar dificilul traseu intitulat Tavanale de Argint etc.). O celebritate turistică de turism montan și alpinism superioară Costilei, deși dispune de mai puține trasee, și-a cucerit Caraimanul (2384 m). Nu cred să existe vizitator al Văii Prahovei care în zile senine să nu-și fi îndreptat privirea scrutătoare spre Caraiman, căutînd să vadă vestitul său monument. Pentru turistul montan, Caraimanul oferă, pornind din Busteni mai ales pe Valea Jepilor, dar și pe Valea Albă, numeroase trasee de gradul I și II ca de pildă Brîna Porțiței, Valea Seacă a Caraimanului, Valea lui Zangur, Tancul Urișului, Albișoara Turnurilor, Albișoara Gemenilor, Albișoara Brînei dar și trasee de gradul IV și V pentru alpinisti încercați, precum Fisura Berbecului, Floarea de Colt, Anotimpurile, Fisura Galbenă. Pornind tot din Busteni, putem urca urmînd diverse trasee (în funcție de puterile și pasiunea fiecăruia) pe muntele Moraru (2357 m), culme nordică a Bucegilor, cu trasee ademenitoare pentru începători, precum Acele Morarului, Valea Bujorilor, Vîlcelul Tancurilor, Valea Adîncă, Briul înflorit, Vîlcelul cu tunel, Rîpa Zăpezii, dar și cu trasee abundabile doar de practicantii versați ai sportului alpin, cum sînt de pildă Colțul Glunțurii și Colțul Moșului (IV a) sau Fisura Morarului (V b). Să mai notăm în rîndul culmilor cu multiple trasee de turism montan și alpinism ale Bucegilor înălțimile Bucșoiului (2492 m) care oferă multiple satisfacții celor care abia își fac ucenicia în alpinism și care pot aborda Valea Bucșoiului, Vîlcelul Portitelor, Vîlcelul Grohotișului, Creasta „La Balaur”, Valea Caprelor din Bucșoi, Canionul Pietrelor. În nici un caz începătorii să nu se aventureze însă, tot în Bucșoiu pe Fisura din Căldare, pe Hornul din Bucșoiul Mare, pe Hornul Căfărătorului pe traseul Tavanelor din Peretele Central sau pe traseul incurcat; acestea prezintă dificultăți de gradul IV și V și nu pot fi abordate decât de alpinisti cu stagiu.

Dar pentru a deveni un prieten al munților în toată puterea cuvîntului, trebuie mai întîi să ucenicesti, să înveți tainele înălțimilor. Iar cea mai bună „academie” de cunoaștere practică a munților este în prezent, fără îndoială, Clubul republican de turism montan pentru tineret, cu sediul la Busteni, aparținînd Biroului de turism pentru tineret.

Cum poate deveni un „prieten al munților” un sau un viitor prieten membru al acestui club? Foarte simplu: adresîndu-se clubului pentru a lua cunoștință de statutul și regulamentul acestuia, angajîndu-se să le respecte și plătiînd o cotizație mai mult simbolică. Printre obligațiile turiștilor montani intră, la loc de frunte, acțiuni de certă valoare socială și cetățenească, precum întreținerea marșajelor turistice și marcarea unor noi trasee. Evident, sub egida Clubului montaniarilor de la Busteni, vom putea practica turismul montan de masă, atît în forma desfășurată mai amplu a turismului de vacanță, cît și în forma ascensiunilor de la sfîrșit de săptămînă. Iar cuprinderea modernă a conceptului de turism montan înseamnă formarea deprinderilor de orientare turistică și, totodată, inițiere în alpinism. Nu e deloc întîmplător că sediul Clubului republican de turism montan pentru tineret se află la Busteni, unde după cum ati observat se află punctul de plecare al majorității traseelor alpine, iar baza „hotel” de care dispune în prezent Clubul posedă cea mai modernă dotare. De reținut că, sub egida Clubului de turism montan, care are de acum filiale la Cluj-Napoca, Sibiu, Piatra Neamț și Orăștie, activează alpinisti de primă mărime, și în același timp instructori de nădejde ai schimbului de mîine în domeniul turismului montan. Pentru că tot aici, la Busteni își desfășoară activitatea Centrul de calificare și perfecționare a cadrelor pentru turismul montan. Revenind la do-

Sibiu, Piatra Neamț și Orăștie, activează alpinisti de primă mărime, și în același timp instructori de nădejde ai schimbului de mîine în domeniul turismului montan. Pentru că tot aici, la Busteni își desfășoară activitatea Centrul de calificare și perfecționare a cadrelor pentru turismul montan. Revenind la dotare, vom observa calitatea de excepție a echipamentului turistic montan și a diverselor materiale sportive pentru alpinisti, care sînt puse la dispoziția oaspeților. Nu întîmplător, la sediul Clubului de la Busteni au avut loc ultimele înfrînări ale cadrelor din întreprinderile specializate în producția materialului sportiv și vestiți alpinisti ai țării.

Cît privește hotelul-sediu, acesta este în momentul de față una dintre cele mai moderne unități turistice pentru tineret din țară, dispunînd, pe lîngă confortul de primă categorie, de o instalație de televiziune, de propria-i emisiune radio-vacanță, de saună etc. De la sine înțeles, restaurantul Clubului servește o masă pe măsura poftelor de mîncare a celor care au înfruntat și au învins asprimea traseelor montane, iar pentru perioadele turistice de vîrf fiintează aici și un dispecerat care asigură suplimentar posibilități de cazare pe Valea Prahovei.

Desigur, nu este de conceput o activitate turistică modernă, inclusiv alpinismul, fără valente culturale adevodate. Iar Clubul republican de turism montan pentru tineret ilustrează elocvent îmbinarea dialectică între sport și cultură. Esalonate pe parcursul anului au loc aici 6 acțiuni culturale-sportive de mare amploare. Începînd, primăvara, cu „Sărbătoarea Carpaților”, continuînd de la începutul verii cu „Cupa montana”, apoi în plină vară „Montaniarda”, toamna „Festivalul Bucegilor”, iar iarna „Sărbările zăpezii” și „Festivalul turistic de iarnă”. Deci, în orice anotimp ați dori să fiți oaspeții Clubului, puteți lua parte la o asemenea acțiune cultural-sportivă de primă mărime. Dar în această bază montană complexă, proiectată la nivelul exigențelor anului 1990, se desfășoară acțiuni multilaterale în jurul ideii de sport. Fiintează aici, bunăoară, un original cenaclu cu valoroase producții artistice intitulat „Prietenii munților”, au loc periodice gale de diason, în cadrul cărora splendidele imagini montane color surprinse pe diapositive de membrii clubului cine-foto al clubului sau de alți talentați foto-amatori dobîndesc un fundal muzical care le amplifică forța emoțională. Și tot aici sînt organizate expoziții de maximă filie, funcționează permanent o discotecă, iar la sfîrșitul fiecărui an revista „Orizont turistic montan” realizează un substanțial tur de perspectivă al tuturor activităților clubului. Să mai adăugăm că, la sediul clubului, au loc de cîteva ori pe an expoziții în cadrul cărora sînt prezentate ultimele noutăți în domeniul materialelor sportive.

Haralambie Lerea

CĂLUȘUL

Istoria unei capodopere

Dinamicul dans care a dus departe în lume faima cîntecului și jocului românesc, însoțite de cascada policromă a costumelor, este o adevărată capodoperă. Nu numai prin virtuozitatea celor care îl execută, ci prin însuși conținutul său pe care prea puțini din cei ce l-au admirat îl cunosc. El ocupă un loc cu totul aparte în tradiția culturală a poporului român, avînd la origine datini a căror vechime se pierde în negură de vreme. Celebrul dans este, asadar, un obicei cu dublă semnificație — document viu al raporturilor dintre om, natură și supranatural; mărturie trairică a uriașului potențial creator al poporului.

Cercetătorii au emis diverse ipoteze în legătură cu originile Călușului, unii dintre ei susținînd că datina își are sorgintea în dansurile rituale romane ale **Colosalilor**. Alții susțin că datina are o filiație ce descinde din mitologia orientală, iar alții îi atribuie străvechi origini geto-dace. Dreptatea pare să fie de partea acestora din urmă, deoarece studii comparative recente stabilesc asemănări între Căluș și anumite dansuri practicate de popoarele din Europa de sud-est. Prezența Călușului pe întreg teritoriul țării (spre deosebire de alte dansuri zonale specifice) este și ea un argument al vechimii datinii pe pămîntul românesc. Formele actuale ale dansului duc la ideea că el este un produs al spiritualității autohtone, complex și original. De la începutul secolului al XVIII-lea documente scrise îi menționează prezența atît în Valahia, cît și în Transilvania și Moldova. Învățăturile voievod Dimitrie Cantemir îl amintesc în a sa *Descriptio Moldaviae*. Cu timpul datina și-a pierdut caracterul ritual, păstrîndu-se doar ca dans plin de vigoare, de inventivitate și bărbătie, așa cum îl vedem azi. Virtuozitatea și desfășurarea coregrafică (pe binecunoscuta melodie alertă) au rămas — în nerumăratele variante de Căluș din țară — simbol peste timp — al unui ritual. Căci, la origini, datina era complicată, avînd un amplu scenariu dramatic, jucat, totdeauna de un număr impar de bărbați conduși de o căpetenie, un dansator mascat (**mutul**), un purtător de tui (baston ornat cu fire de pînză colorată) și doi cîntăreți (unul la vioară, altul la flaut). Devenea cu greu călușar, pentru că nu oricine era în stare să cunoască și să execute perfect dansul propriu datinii. Acest dans cerea celui

care dorea să-l practice calități fizice ieșite din comun, o perfectă memorie a mișcărilor, un acut simț al ritmului, agilitate, forță, rezistență, precum și darul de a exterioriza sentimente. Toate aceste calități erau necesare pentru că, la început, prin substanța rituală a datinii, călușarii erau considerați a fi dotați cu puteri supranaturale, capabili să stabilească o legătură între om și natură, între om și personaje fabuloase, folosind forța acestora pentru alungarea spiritelor rele. Călușul era o datină a fertilității și un ritual de protecție împotriva bolilor, mai ales a celor cu mintea rătăcită de cîntecul și jocul **ieilor** (zîne rele). Datina avea ca principale componente dansul, gestică, mimica, muzica, costumele, cîteva obiecte simbolice. Pentru a-și putea împlini menirea călușarii constituiau un grup închis, legat prin jurămînt de supunere față de căpetenie. Jurămîntul se făcea pe steag (tui), simbol al forței și unității grupului. Călușarii dansau, iar **mutul** făcea interludii comice. Echipa forma un cerc în care căpetenia presăra sare, lînă, apă, usturoi și absint. Nimeni n-avea voie să treacă marginile acestui cerc format de dansatori, care erau înzestrați cu puterea de a tămădui și fertiliza. Cine atingea un călușar era protejat împotriva bolilor și absorbea forță.

De-a lungul timpului toată această simbolică de rit a dispărut. Păstrarea Călușului în forma lui plină de vitalitate în care se manifestă azi se explică prin înlocuirea substanței rituale cu una artistică — debordanta desfășurare coregrafică. Călușul apare acum ca un veritabil spectacol popular, de-o excepțională valoare artistică și care cere interpretelor o înaltă măiestrie. Trepidația picioarelor, izbirea călcîielor care face să sune clopoței legați de gambă, salturile acrobateice, mînuirea bastoanelor cu o dexteritate de jongler, ritmurile sincopate, contratiimpii, învăluite toate într-un drăcesc ritm general prezintă spectatorilor un carusel amețitor. Iar dacă adăugăm culorile vii ale costumelor, pălăriile cu panglici și zurgălăi, avem în față cel mai dinamic și seducător caleidoscop.

Încă în 1935 Călușul a cunoscut o confirmare ca spectacol inedit. O formație de țărani din Pădureți (județul Argeș) s-a produs la Londra stîrnind entuziasm în săli și în presa britanică. Astăzi Călușul figurează printre cele mai reprezentative și valoroase dansuri populare românești, cunoscut în întreaga lume, purtat în triumf pe meridiane de ansambluri folclorice din țară, acoperit de elogi și aplauze.

Dorin Iancu

PE POTECA ȘTIUTĂ

Pe firmament luna
ca un ochi de pisică
aluneca pe sub perdeaua de nori ca și-atunci,
stelele murmurau poeme reci
iar cocorii desenau unghiuri
de nostalgie.
În fața pădurea,
ca niște făclii stinse
cu miinile spre cer,
implora îndurarea.
În apropiere casa părintească,
altădată liniștea serii
sub cerul albastru,
singură sub umbrele
zdrențuite ale pădurii.
Doar cîteva flori de regina nopții
în rochiile albe ponosite
nu mai așteptau planeții
să le pețască

și zăcîmul pustit
care întreba și n-avea
cine să-i răspundă
unde sînt fluturii
să-l vindece de melancolie.
S-a-nfors pe poteca știută
suspînind și ea.

PICTOR

Poteca trecea pe lingă zidul
pe care era pictată moartea —
o femeie despletită
cu coasa-n mînă.
Parcă mă urmărea
de cum apăream la un colț
și pînă dispăream la colțul celălalt
era cu ochii numai pe mine.

Zidul pe care era pictată moartea.

Vasile Smărăndescu

Se topește zăpada ! Nu-i nimic, aducem alta !

Fotografii de Dan Pasere și Sorin Postolache

Izvoru Mureșului — 21-22 februarie 1987

Nu știu cînd vor apărea aceste rânduri dar am insistat pe lângă cei ce zămislesc publicațiile B.T.T. (pe cuvînt de cîntec, din ce în ce mai bune, atractive și pline de învățăminte) ca ele să vadă lumina tiparului. Pentru că mi s-a părut o nedreptate ca mereu să se scrie despre Serbările mării și niciodată despre Serbările zăpezii, care, iată, au ajuns la cea de a noua lor ediție. Ținute mereu în luna lui fărur, pe oriunde au trecut — Poiana Brașov, Predeal, Șuior, Vatra Dornei, Piriul Rece — ele au atras mii și mii de tineri, din ce în ce mai mulți, și interesul multor ziare, reviste, emisiuni de radio și televiziune.

Și mi-aduc aminte ce pesimiști erau unii cînd s-a avansat proiectul acestor serbări ce se desfășoară, an de an, în plină iarnă, cu un succes mereu ascendent ! Așadar, să vă creionez cîte ceva despre felul în care 15 000 de tineri din toată țara s-au distrat, au dansat, au ascultat muzică și snoave, ori au urmărit nemai-văzute jocuri pe zăpadă, vreme de trei zile, la ultima ediție a Serbărilor zăpezii ce s-au desfășurat la Izvoru Mureșului și în împrejurimi.

★

Cu vreo trei săptămîni înainte a început goana după locuri ; a-

gențiile B.T.T. erau asaltate, cererea depășea cu mult oferta organizatorilor. Din București, Ploiești, Brașov, Bacău, Cluj, Sibiu, Suceava, Vatra Dornei, Tirgu Mureș, Baia Mare și alte zeci de orașe se formau grupuri, se mobilizau autocare, se stabileau trenuri speciale care aveau să împingă spre Izvoru Mureșului mii și mii de tineri, o adevărată maree umană.

★

Dar, cu mult înainte, organizații se străduiau să nascăască noi jocuri și costume pentru concurenții acestora, regulamente pentru întreceri, texte cu haz și poante, programe pentru spectacole muzicale, fel de fel de recuzite, spații și hrană pentru mii și mii de oameni, surprize plăcute, să tipărească afișe și pliante, să prevadă evitarea oricărui eșec — să rezolve, într-un cuvînt, o mie și una de probleme, mari sau mici — știut fiind că în asemenea ocazii chiar și un fleac poate da peste cap munca de multe săptămîni. Ca la fiecare ediție, întregul efectiv de activiști al B.T.T.-ului central este mobilizat, iar în jurul său roiesc colaboratorii acestei instituții ce trăiește pentru a oferi generațiilor june tot ceea ce poate face turismul pentru educația lor — regizori de la televiziune, repor-

teri de la radio, actori și cîntăreți, creatori de divertisment, oameni de cultură. Toți propun, propun, propun... Zile și nopți de muncă. Zeci de variante ale jocurilor, costumelor, programelor. O muncă uriașă ce face ca mulți oameni să plece noaptea, vîlăguți, acasă. Serbările zăpezii trebuie să fie mereu altele, o nouă ediție nu se poate asemăna cu cea precedentă. E greu de spus totul despre vinzoleala din culisele acestui eveniment al sezonului alb ce se desfășoară sub sloganul „Bucurie, Turism, Tinerete”. Dar oare cine o poate face, cu adevărat, cine poate spune cită energie, inteligență, creativitate, inventivitate, cîte griji și emoții au, de fiecare dată, organizatorii ? Încă nu s-au inventat unități de măsură pentru a le reda.

★

Eu, unul, alături de alți cîțiva colegi din breasla gazetarilor, am sosit cu ceva mai devreme de ziua cea mare — adică cea de a treia duminică a lui februarie — cînd au loc, mereu, marile întreceri pe zăpadă. Cu două zile înainte, tot sub auspiciile acestei mari serbări tinerești, la Miercurea Ciuc, în preafrumoasa casă de cultură a orașului, a avut loc un spectacol de muzică și divertisment la care au luat parte...

cine mai știe cîți tineri ? Sala arhiplină, atmosferă de foc. Au cîntat Cornelia Vorvoreanu, Mircea Baniciu, formațiile „Compact” și „Primplan”, au evoluat grupurile de satiră „Ars Amatoria” și „Divertis”. În ziua următoare un alt spectacol la Gheorghieni, în fața altor sute de tineri — un alt mare succes...

★

Dar la Izvoru Mureșului tensiune maximă. Plouă pe rupte, zăpada se topește vîzînd cu ochii. Vor eșua Serbările zăpezii ? Spre seară plînsul cîrului se ostioiește. În fața clubului din stațiune, un al treilea spectacol de muzică, divertisment și dans. Vin, vin autocare, mereu, și trenuri speciale. Discoteca plesnește de prea mulți dansatori. La ședința de seară a Comandamentului organizator aflăm informațiile de ultimă oră : s-a cărat toată ziua, sub ploaie, pe foi de cort și folii de plastic, zăpadă pe pîrtia unde vor avea loc jocurile de duminică ; alături de toți organizatorii au sărit și arbitrii, corpul de control al ghizilor B.T.T., mulți tineri de prin împrejurimi, vinătorii de munte. Au fost ceasuri de nespusă ambiție — serbările aveau să se țină cu orice preț, în ciuda „opozității” vremii, se anunță. Dacă va

SERBĂRILE ZĂPEZII

fi nevole se va căra zăpadă, pe pirtie, toată noaptea — sint hărăziți cei ce au muncit aici de zile și nopți. Mai aflăm numele județelor ce se vor întrece în jocurile pe zăpadă — Brașov, Cluj, Mureș, Sibiu, Olt, Suceava. Oltul, județ fără munți, prezintă schiori sadea, cu ambiții nemăsurate pentru primii trei premiați. Se anunță premiul cel mare : toată echipa județului clasat pe primul loc (fiecare echipaj reprezentativ este compus din 10 oameni) va avea un sejur de o săptămână, gratuit, la Costinești, în zilele cit vor ține Serbările măril, în vară.

★

Înainte de a mă culca imi vine o idee : ce-ar fi să vorbesc cu un echipaj al unui județ, să aflu cite ceva din culisele pregătirilor sale pentru această sărbătoare a tinereții ?

Și aleg un județ, la întâmplare. Așa ajung în „tabăra“ clujenilor. Lotul reprezentativ e condus de vicepreședintele Agenției B.T.T. — Cluj, Ioan Suciu. Iată și componenții : Renate Boer, elevă la liceul de matematică și fizică, ca și Renata Mate ; Ioana Gotea este și ea elevă, dar Ligia Grosu este medic stomatolog ; Mihaela Oprea-Husar de meserie este țesătoare, fostă sportivă de performanță și instructoare de

schii, Bița Iacob-Cimpeanu a fost și ea campioană de schii, Claudiu Gheorghiu e student, Ionel Ianoși — merceolog, Vasile Flic — inginer, Dan Tăpălagă — student, Călin Gherman — inginer, Laurian Nica — student. Fetele vor interpreta diferite roluri din jocuri, iar băieții vor duce greul în lansarea corțegilor jocurilor pe pirtie. Cum s-au pregătit ? Cu seriozitate și ambiție, de vreo lună-jumătate. Cu toți și-au confecționat costume populare de mare frumusețe din zona Clujului, au pregătit surprize și cintece, s-au antrenat intens intra-schiului — căci toate echipele concurente evoluează, în întreceri, pe schiuri. Fondul muzical pe care va evolua echipajul clujean a fost atent ales — este cu muzica tulburătoare a tărăgotului lui Dumitru Fărcașu și s-a lucrat, numai la înregistrarea pe casetă, preț de două zile și nopți. Muncă nu glumă !

★

Ziua cea mare, de duminică, ne-a întâmpinat cu cer senin, cu soare vesel, cu un ger care a congelat perfect zăpada. Natura a ținut cu Serbările zăpezii ! Eu nici acum nu-mi imaginez cum s-ar fi desfășurat ele dacă ar mai fi plouat toată noaptea, simbătă spre duminică ! Spre pista împodobită ca o mireasă curg valuri

după valuri participanții. Se cîntă imnul serbării, se înalță flamura B.T.T. Cristian Țopescu și Octavian Vintilă, comentatori ai acestui eveniment, an de an, de la prima sa ediție, declară deschisă sărbătoarea Bucuriei, Turismului și Tinereții. Apoi, are loc o paradă a echipajelor concurente, fiecare aducind un aer specific județului ce-l reprezintă — muzică, jocuri, port, un „ceva“ anume. Defilează foști sau actuali campioni ai schiului, urmați de un lung șir de copii — mulți, poate, viitori ași ai „sportului alb“.

Tot timpul se transmit în eter : muzică, glume, epigrame, versuri cu haz. Încep și întrecerile între județe, „conflictul“ fiind prilejuit de cele șase jocuri, cu tile alcătuite, inspirate din basmele populare sau din viața la munte. Ele s-au numit : Păsărilor Lăț-Lungilă, Săturați-l pe Setilă !, Călătorie de nuntă sprincenată, Baba Dochia la Serbările zăpezii, Graba nu strică... întotdeauna treaba, Salvamont și Salvamar. E greu să le descriu — ar lua spațiu nu glumă — dar hazul, situațiile comice pe care le stîrnesc concurenții în evoluția lor fac să se cutremure de ris miile de oameni din jurul pirtiei. Pe o scenă cîntă soliști, formații muzicale, apar sumedenie de perso-

naje din povești, fiecare cu glumele lui... Pe cer evoluează delta-planșii care uimesc prin curajul lor... Mereu se lansează artificii multicolore... Jurile jocurilor, cu ochii în toate părțile, penalizează sau adaugă punctaje... Iată, trupa de acrobați Moșoianu de la Ciroul de stat București — cea care are un Oscar la festivalul mondial al ciroului și nenumărate alte performanțe mondiale — mai realizează o premieră absolută : evoluții în aer liber, iarna, pe o pirtie de schi ; măiestria acestor oameni ai cutezanței tale răsuflarea tuturor. Iar la urmă — sintem anunțați — un alt record : pirtia s-a transformat într-o discotecă uriașă, în aer liber, în care 15 000 de tineri dansează pe melodii moderne selecționate și prezentate de inegalabilul Andrei Partoș...

Zile de tinerețe, ore întregi de bucurie, zile de turism educativ — Serbările zăpezii rămîn pentru un an de zile clipa de neuitat a iernii...

Ion Preda

P.S. Măi, să fie, era să uit să notez numele județului care a cîștigat premiul cel mare : Cluj. N-are nici o legătură cu faptul că atunci cînd i-am cunoscut, în seara de dinaintea concursului, le-am urat „la mai mare“ ; lor le aparține întreaga „vină“.

CINCI OAMENI PENTRU

GUINNESS BOOK

Sfârșit de februarie. După patru zile cu soare plin, de aprilie, ce părea a topi toate speranțele organizatorilor celei de-a IX-a ediții a mult așteptatelor Serbări ale zăpezii, în sfârșit se-ntimplă ca în ultima noapte un ger firav să rețină pe pârția de la Izvoru Mureșului puțină zăpadă ce mai rămăsese, astfel că, în duminica programată, cu fastul, strălucirea și umorul dintotdeauna, manifestarea „luneca” spre final și noi, care prezentăm programul, îi căutam deja din ochi pe tehnicienii cu sunetul, să nu cumva să se rătăcească vreun microfon, să se-ncurce vreun cablu în discoteca generală, de mii de oameni, ce știam că urmează. În program mai erau două numere și-o „surpriză”, numerele le știam, iar „surpriza” o bănuim a fi, ca de obicei, apariția de ultim moment a vreunui cunoscut interpret folk sau actor de estradă. Nici n-am observat cînd pe scena vastă de la baza pîrtiei au apărut patru bărbați și-o femeie, echipați (cu tot gerul de-afară) în sumarele costume de circ, care-au desfășurat rapid un covor și-au început să se încălzească ușor. Imediat, publicul, înșirat de-o parte și de alta a pîrtiei, a înconjurat scena și-n mai puțin de cincisprezece minute a asistat, alături de noi, cu vîmire la început, apoi cu respirația tăiată și-n cele din urmă cu entuziasm, la o demonstrație de ceea ce înseamnă performanță de nivel mondial în spectacolul de circ contemporan.

Aveam să aflăm că am fost martorii evoluției unei părți a celebrei trupe de acrobați Moșoianu, despre ai cărei membri mai auzisem, dar pe care îi vedeam pentru prima oară pe viu (și încă la zero grade!), în carne și oase, într-unul din numerele ce i-a consacrat, acrobație la bară mobilă. Desigur, condițiile improprii de evoluție (pe scena improvizată din scinduri, cu publicul înghesuindu-se la doi pași, cu fotoreporteri forfotind în jurul lor pentru a prinde cel mai spectaculos cadru) nu le-au permis acestor adevărați artiști să-și etaleze întreaga gamă a posibilităților de care dispun; dar și așa am putut urmări perfectă sincronizare între purtătorii barei mobile, orizontale și zburătoare care, după ce se desprindea prin salt de bară și după o dublă rostogolire prin aer, de mare amplitudine, revenea pe... aceeași bară cu siguranța și precizia unui mecanism de mare finețe. Totul făcut cu zîmbet, firesc, fără crispă, în joacă parcă. Inșă cite ore de antrenament intens, dur, cite reluări și — poate — cite căzături sub această aparentă seninătate!

Am stat apoi de vorbă cu cîțiva din membrii trupei și mi-am dat seama că marile circuri din lume nu degeaba se bat pentru un contract „Moșoianu”. Palmaresul lor e cu adevărat impresionant. Spicim cite ceva din el: multipli laureați ai festivalurilor internaționale de circ din Brazilia, Franța, S.U.A., Uniunea Sovietică; posesori ai certificatului de record mondial înminat de editorul vestitei „Guinness Book” pentru acrobație la bară mobilă (triplu salt cu revenire pe bară); vedete ale programului internațional de circ din 1983 de la Budapesta, alături de alte mari personalități ca dresorul de lei Taras Bulba, echilibriștii portughezi Alexis, trupa Romanov din Bulgaria; laureați, tot în 1983, cu Medalia Jubiliară a Festivalului centenarului circului polonez; sint singurii în lume care realizează coloana de șase cu prinderea ultimului sus, pe cap, după un dublu salt și — probabil cea mai mare performanță a lor — sint singurii care izbutesc neverosimila coloană de șapte, cu prindere pe cap (!). (Vorba unui mucalit de la „Serbările zăpezii”: „Aștia pot repara balcoane la blocuri turn!”...); timp de doi ani, au fost principală atracție a celui mai mare circ american, „Ringling Bros and Barlum Berley”, unde a venit să-i vadă și să-i felicite, în scris, însuși președintele Reagan. După un spectacol, un ziar new-york-ez titra: „Două coloane românești celebre: Coloana lui Brîncuși și Coloana Moșoianu”. În sfârșit, recent, în 1986, acrobații români au avut onoarea de a deschide, la Briansk, într-o manifestare grandioasă, cea de-a

noua ediție a Spartachiadei popoarelor sovietice, realizând cu acest prilej — premieră în aer liber ! — coloana de cinci fără centură de siguranță, fapt ce a impresionat atât de mult încât oficialitățile au hotărât să înmîneze temerarilor Cheia de aur a orașului Briansk pentru înaltele lor performanțe.

Să-i cunoaștem însă mai îndeaproape pe cei cinci sportivi care au fost la Izvoru Mureșului. Șeful trupei, creatorul ei și-a numărulor ce i-au făcut faima, Gabriel Moșoianu, 52 de ani, activează la Cercul de Stat București de la înființarea acestuia, cu 30 de ani în urmă, venind aici direct de pe băncile I.C.E.F.-ului, Pitestean de origine, un Dobrin al acrobației, cum îi spun, mai în glumă mai în serios, prietenii, a asigurat prin tactul, inteligența

și umorul de care nu duce lipsă, longevitatea și constanța valorică a ansamblului, în ciuda fluctuațiilor și schimbărilor inerente intervenite în timp. A fost primul care, la propriu și la figurat, a ținut, ca „bază”, pe umerii săi, celebrele coloane umane în picioare, fiind astăzi înlocuit (la propriu, desigur) de Ghiță Cristian, fost campion național de haltere, „parterul” trupei, cum i se mai zice; un „parter” ce trebuie să stea nemiscat cu șase „etaje” însumind în jur de 500 kg. El este, de asemenea, unul din purtătorii barei mobile, la celălalt capăt al ei fiind Costel Martinescu, fost campion național de lupte greco-romane, fratele multiplului laureat european, mondial și olimpic al aceleiași sport, Nicolae Martinescu. Popa Vultur are o altă îngrată misiune :

este „prinzător”, adică omul care trebuie să fie cu ochii în patru ca la cea mai mică defecțiune de aterizare (vă imaginați ce-nseamnă să nu nimeriți bara cu tălpile după un triplu salt în aer !) să fie „pe fază”, să prindă silueta de vis care aparține fostei colege de lot a Nădiei Comănești la Olimpiada de la Montreal, Gabriela Bică, zburătoare a trupei și zina de necontestat a Serbărilor de anul acesta.

Cu înalta lor clasă, cu spectacolul de neuitat pe care l-au oferit celor 15 000 de spectatori veniți la Izvoru Mureșului, membrii trupei Moșoianu s-au integrat perfect în atmosfera generală a marii manifestări, sporindu-i substanțial cota de atracție.

Ioan G.

Amintiri de la MEXICO '86

O poveste despre fotbal fără goluri, fără descrierea, disecarea, analizarea fazelor celor mai fierbinți n-are, veți fi de acord, nici un haz. Moment al adevărului, momentul în care plasa porții este scuturată de sfera de piele reprezintă tot ceea ce are mai frumos acest sport care a cuprins întreaga planetă. Iată de ce ne-am propus să vă povestim cit mai amănunțit „cele mai...” golurile „El Mundialului” mexican, să vă facem să re trăiți în imaginație clipele cele mai intense ale unei competiții care a durat o lună, dar care poate fi rezumată în cele 200—300 de secunde ale marșării golurilor. În Mexic 86 am avut, în această privință, de toate : și goluri spectaculoase, după șuturi violente, „sănătoase”, și goluri „inteligente”, marcate cu singe rece, și goluri stupide, generate de greșeli grosolane, și autogoluri.

Primul...

„gol al turneului final a fost marcat cum știți în partida inaugurală, Italia-Bulgaria :

min. 44 : fault asupra lui Galderisi pe stînga. Di Gennaro trimite „în coardă”, la întâlnire, Altobelli țîșnește din spatele apărării bulgare și, de aproape, din vole, trimite cu latul piciorului drept în diagonală : Italia-Bulgaria 1—0.

Goluri

În cursul „El Mundial 86” au fost înscrise două goluri care au însemnat rotunjirea unor totaluri ale turneelor finale : cele cu numărul 1 200 și cu numărul 1 300 :

1 200 : min. '79 al meciului Franța-Canada : Fernandez centrează lobat, după o repunere din colțul careului de 6 m, la poarta daneză, Jesper Olsen primește balonul pe stînga și, Stoppyra țîșnește și recentrează la Papin, care, cu capul, înscrie din apropiere unicul gol al întâlnirii.

1 300 : min. 43 : al partidei Spania-Danemarca din „optimi” (scor final 5—1) : enormă greșală a lui Jesper Olsen ; după o repunere din colțul careului de 6 m, la poarta daneză, Jesper Olsen primește balonul pe stînga ; presat de Julio Salinas, pare să încerce să plece în dribling spre centrul terenului, dar trimite mingea spre centru, aproape de linia de 16 m, unde Butragueno spune „merci” și îl învinge fără dificultate pe Hoek : 1—1. A fost golul care a dereglat excelența mașină de fotbal numită Danemarca '86...

Cele mai frumoase

Vom face, cum altfel ?, o selecție personală, lăsîndu-vă dumneavoastră, stîmăți cititori, plăcerea oricărui microbist : contrazicearea. În privința cîștigătorului acestui clasament sui-generis, se pare însă că nu există discuții :

1. golul lui Negrete, din partida Mexic — Bulgaria, din „optimi”.

min. 35 : mijlocașul mexican Negrete face un „un-doi” aerian cu Javier Aguirre și, o dată mingea revenită la el, șutează surprinzător, cu stîngul din vole, în cădere, în colțul lung, portarul bulgar Mihailov neavînd timp să schițeze nici un gest !

Și celelalte (de data aceasta în ordine cronologică) :

min. 4 al meciului U.R.S.S.-Ungaria (scor final 6—0) : sovieticul Belanov, aflat la marginea careului de 16 m, „pune” balonul în dreapta sa pentru Aleinikov, lansat, care, de la 20 m, cu exteriorul piciorului drept șutează fulgerător sub transversală.

min. 54 al partidei Franța-U.R.S.S. (1—1) : după cîteva minute de posesie a mingiei, fotbalistii sovietici deschid scorul : Belanov, la 16 m, pasează în spate pentru Rats, lansat, iar conducătorul de joc al formației U.R.S.S. (stînga!) trimite o ghiulela la pîianjen, cu dreptul. Ce spuneți de asemănările dintre aceste două goluri, de mai sus ?

min. 62 al aceleiași întâlniri : fundașul francez Ayache se lansează pe aripa dreaptă, pasează la Giresse, acesta prelungeste la Fernandez, care, veni în viteză, reușește egalarea cu un șut plasat, cu dreptul, din mijlocul a trei jucători sovietici.

min. 80 al meciului Danemarca-Uruguay (6—1) : angajat în adîncime de Lerby, Elkjær-Larsen demarează din propriul teren și, cu un fundaș „în spate”, nu cedează nici un centimetru, îl dribleză pe portarul Alvez și marchează cu stîngul. Era al treilea gol al danezului în acel meci.

min. 27 al întâlnirii Maroc-Portugalia (3—1) : Tijmoumi pasează scurt la Kriūnau, aflat pe dreapta, acesta „pune” în spate pentru Khalifa, centrarea fundașului dreapta marocan găsindu-l liber pe Khairi, care, cu un vole cu piciorul stîng, șutează senzațional, în diagonală.

min. 41, partida Brazilia-Irlanda de Nord 3—0 : debutant în formația Braziliei, Josimar, singur pe aripa dreaptă, face cîteva pași și, de la 25 m, din unghi, face să explodeze o extraordinară bombă care se „stinge” în vîncul porții lui Jennings.

min. 55 al meciului Brazilia-Polonia 4—0 : fault al lui Urban asupra lui Alemao („Neamțul”) ; Edinho șutează în zid, recuperează balonul Julio Cezar, care trimite la Josimar ; acesta îi dribleză pe Karas, apoi pe Ostrowski și Majewski, ajunge la 1—2 m de linia de fund, pe dreapta, de unde găsește o „gaură” cit să treacă o minge, printre miștile portarului Mlynarczik !

În privința primului loc, lucrurile sînt clare, există chiar o confirmare oficială, pe stadionul „Azteca” fiind dezvelite două plăci pe care s-a scris că aici au fost marcate cele mai frumoase goluri ale competiției, de către Negrete și respectiv Maradona.

Intrucît despre golul marcat de Negrete am vorbit mai sus, vă reamintim golul căpitanului echipei Argentinei :

min. 55 al meciului Argentina-Anglia : Maradona primește, în cercul de la centrul terenului, în propriul teren, un balon de la apărare, îi dribleză pe Reid și Beardsley, șarjează spre dreapta, trecînd din fentă de Hoddle, evită, la limita careului de 16 m, „tackling”-ul lui Fenwick, apoi intervenția lui Shilton și împinge balonul cu stîngul în plasa porții, cu o fracțiune de secundă înainte de intervenția lui Gary Stevens...

Goluri „inteligente”

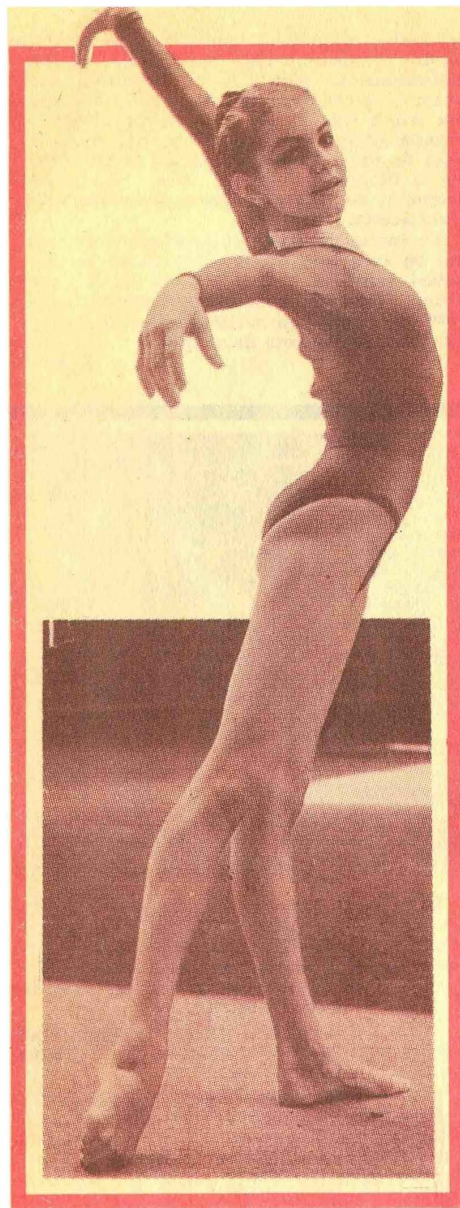
Au fost multe astfel de realizări, pe care le-am numit astfel pentru că au demonstrat calitățile deosebite — calm, în primul rînd, tehnică desăvîrșită, inteligență — din partea autorilor lor.

min. 34 al meciului Argentina-Italia 1—1 : Borghi trimite la Valdano, care, cu o pasă cu boltă, îl lansează pe Maradona demarcat pe stînga ; „decarul” argentinian pătrunde în careu talonat de Scirea, care îl aștepta pentru un șut cu stîngul, ca și portarul Galli, dar trimite, din fuleu, destul de încet, cu dreptul, în colțul lung.

min. 15 al partidei Franța-Italia 2—0 : Amoros interceptează în fața lui Galderisi, Fernandez preia și trimite în adîncime la Rocheteau, virful francezilor îl vede sosind pe Platini în careu (căpitanul echipei Franței scăpase de marcaj plecînd, la pas, spre marginea terenului...), șutul conducătorului de joc al Juventusului, „ciupit”, cu spîful, devansînd cu o fracțiune de secundă intervenția lui Cabrini și a lui Galli...

Cel mai rapid gol...

al campionatului a fost marcat în min. 1 al partidei Spania-Irlanda de Nord (2—1) : pasă lungă în adîncime a lui Michel cu destinația Butragueno, „andrisantul cunoscut” șutează fără preluare cu dreptul în diagonală, învingîndu-l pe Jennings. Mingea a atins plasa în secunda 63, Butragueno primind din partea firmei Seiko un ceas în valoare cam cît o primă de calificare... în „optimi” !

FONDATĂ ÎN 1881,
FEDERAȚIA
DE GIMNASTICĂ
A FOST PRIMA ASOCIAȚIE
MONDIALĂ
A SPORTIVILOR.
INSĂ RĂDĂCINILE EI
DATEAZĂ DINTR-UN TRECUT
MULT MAI INDEPĂRTAT.

sistemului german fondat pe exercițiile descrise de acrobatul francez. Să notăm, în trecut, că primele grupe de gimnasti pe care i-a antrenat aveau un obiectiv politic marcat: acela de a pregăti tinerii pentru probe războinice, față de amenințarea Franței napoleoniene. După înfringerea lui Bonaparte

De la
gimnastica
sumerienilor
pînă în
zilele noastre

Printre baso-reliefulurile și sculpturile în bronz care au ajuns pînă în zilele noastre multe dovedesc că încă din mileniul patru înaintea erei noastre dansurile rituale ale triburilor sumeriene ale Mesopotamiei comportau elemente de gimnastică. Monumentele funerare descoperite în Egipt ne arată tinere fete făcînd exerciții de gimnastică. Baso-reliefulurile egiptene datînd de la începutul mileniului III î.e.n. seamănă cu veritabile tratate de gimnastică feminină.

În mijlocul primului mileniu al erei noastre, în Grecia, gimnastica devenise un sistem coerent și complet de formație fizică a tinerilor. La vremea aceea probele cele mai populare erau alergările, aruncarea discului și luptele. Aparatele de gimnastică, care astăzi sînt prezente în toate competițiile erau la vremea aceea încă necunoscute. Ele nu au apărut decît în secolul al XVI-lea al erei noastre. Unele dintre ele au suferit o evoluție nu lipsită de interes. Calul cu minere, de exemplu, deja folosit pentru antrenamente de către cavalerii romani, a păstrat foarte multă vreme forme care aminteau proeminențele naturale ale prototipului viu care-l inspirase — cam pînă spre începutul acestui secol.

Este regretabil că dezvoltarea gimnasticii a marcat un declin în Evul Mediu din cauza dogmatismului religios, care proscrisa toate exercițiile corporale.

La mijlocul secolului al XVI-lea gimnastica reinvia datorită trupelor de saltimbanci care cutreierau țirgurile și serbările populare. Un acrobat francez, Tuccaro, a publicat în 1599 un tratat intitulat „Trei dialoguri cu privire la exercsarea săriturii și voltijării în aer” care a fost timp de trei secole, cit s-au scurs de la apariția ei, cartea de căpătîi a tuturor profesorilor de gimnastică din Europa.

Acest tratat va fi de asemenea opera favorită a lui Friedrich Jahn (1773—1852), autorul

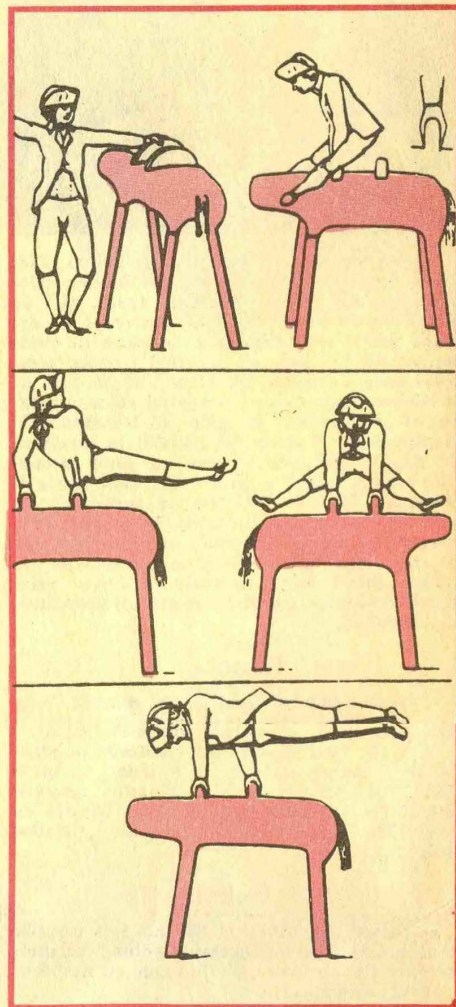

mic, ea propunea dezvoltarea anumitor grupe de mușchi, pe baza exercițiilor speciale la aparate.

Cele două metode aveau adepți în aproape toate țările din Europa. Ele au fost totuși eclipsate în anii 1860 de sistemul numit „sokollan” al lui Miroslav Tyrs, numit după grupa „Sokol” din Praga, pe care o conducea. El împrumutase de la școala suedeză și germană tot ceea ce ele aveau mai bun, dînd o atenție deosebită aspectului estetic al exercițiilor, pe care le-a făcut frumoase și atractive. El, de asemenea, a înlocuit o serie de mișcări prin combinații diferite.

Către 1860 „sokolienii” au stabilit regulile de competiție, și primul turneu de gimnastică a avut loc la Praga în 1862. Sistemul lor a fost acela care timp de mulți ani a servit drept bază pentru dezvoltarea gimnasticii.

Regulile definitive de competiție, actuale, au fost fixate și universal admise în anii 1950. La campionatul mondial din 1954 gim-

nastica s-a debarasat de ultimele elemente superflue, eliminînd unele probe depășite.

Însăși noțiunea de „școală națională” s-a schimbat. Vorbînd de sistemul german sau suedez, în trecut, te gîndeai la un anume gen de exerciții sau un anume tip de aparate. În zilele noastre, accentul se pune pe antrenament, pe sistemul formației fizice și pe inovațiile aparținînd antrenorilor și sportivilor.

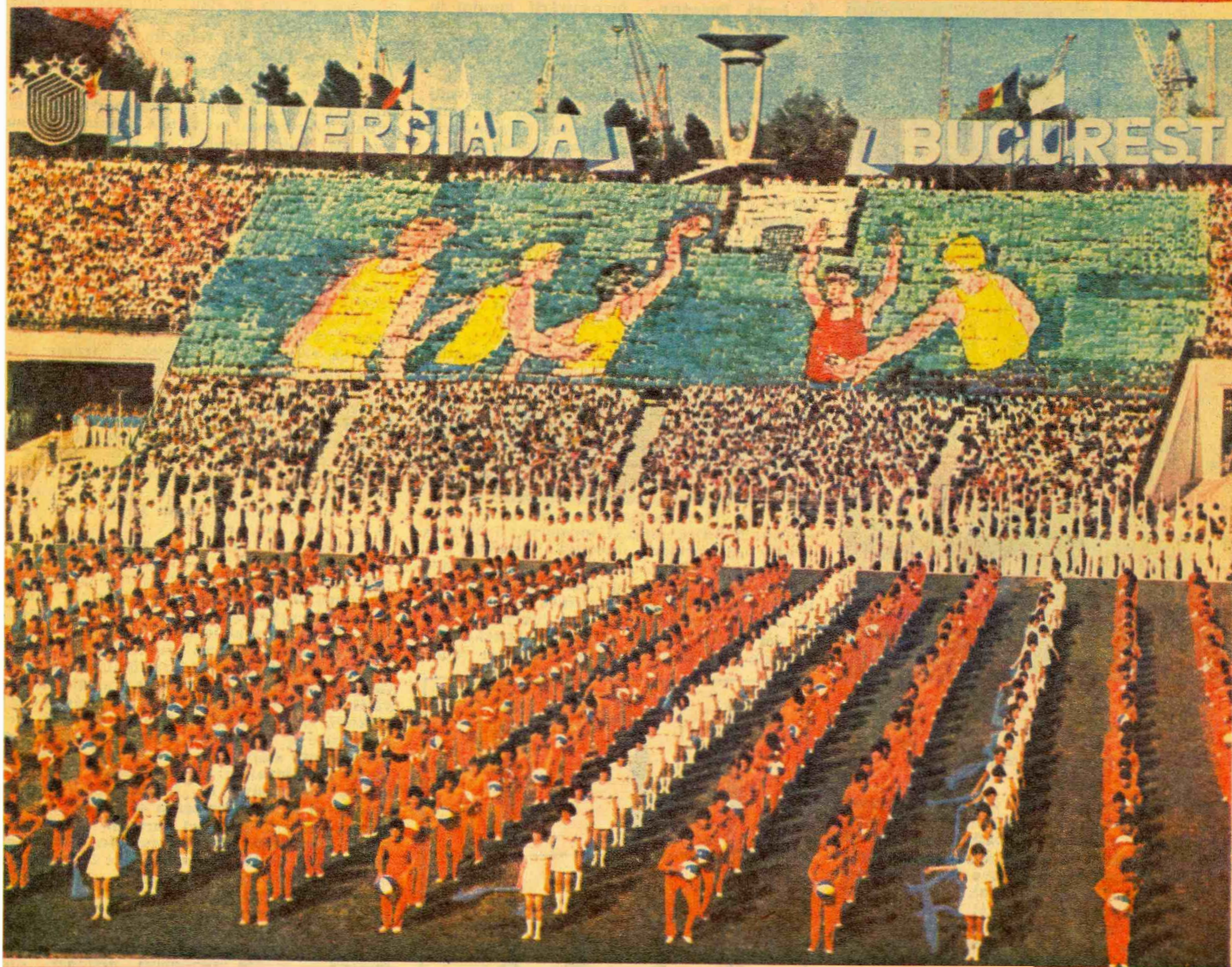
Gimnastica de miine? Probabil gimnastica spațială, în care sportivii își vor simți mai bine corpul, complicînd extrem piruetele și mișcările, eliberîndu-se de limitele impuse de condițiile de pe Terra. Este sigur că viitorul ne rezervă teritorii astăzi inaccesibile și o dezvoltare pe măsură a gimnasticii.

Tradus din revista
 „Panorama Olimpică” de

Elisa Madolciu

VLADIMIR SMOLEVSKI,
 profesor titular al catedrei de gimnastică a Școlii superioare de Educație Fizică din Moscova

Spiritul își clădește corpul

Aspect de la neuitatul spectacol sportiv prezentat în cadrul Universiadei de la București, 1981

În virtutea unor idei de suprafață, dar înrădăcinate în opinia publică se consideră că sportul, respectiv această limbă esperanto a raselor, cum i-a zis J. Giraudoux, este util doar pentru activarea circulației sanghine și a respirației, pentru dezvoltarea sistemului muscular, pentru cultivarea în final a sănătății fizice și pentru obținerea unor performanțe sau recorduri când este practicat în mod intensiv. Într-adevăr sportul, în multitudinea sa de forme și ipostaze în care ni se prezintă, ne oferă modalități indiscutabile pentru o mai bună circulație imprimată celor 5—7 litri de singe cit revin unui adult sănătos, ceea ce se va solda, indiscutabil, cu consecințe dintre cele mai benefice pentru sănătate. Să nu uităm că drumurile pe care le parcurge acest lichid vital care este singele — sevă cu totul deosebită cum este etichetat acesta de către Goethe în „Faust” — sînt imense, și numeroase sînt cauzele care îl îngreunează mersul pe aceste drumuri.

Dacă socotim numai arborizațiile vasculare terminale, cunoscute cu denumirea de capilare, constatăm că numărul acestora este în organismul aceluiași adult sănătos oscilant în jurul cifrei de 5 miliarde, iar lungimea lor, dacă ar fi să le punem cap la cap, atinge aproximativ 2500 km, deci cam cu 500 km mai mult decît distanța în linie aproximativ dreaptă dintre București și Paris. De reținut că pe aceste nesfîrșite căi singele trebuie să circule în permanență.

La rîndul lor plămîni mediază contactul vital și indispensabil dintre cele două medii fundamentale ale naturii vii: singele și

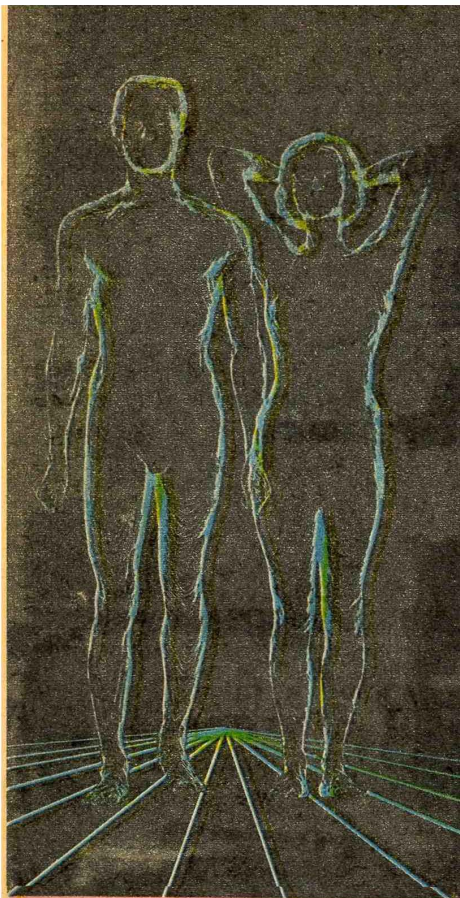
aerul. Aceste organe, reprezentînd doar a cincizecea parte din greutatea organismului, sînt astfel alcătuite în vederea stabilirii contactului vital de care am vorbit mai sus, încît toate acele cavități globuloase, denumite alveole pulmonare, puse cap la cap, realizează o suprafață uriașă, de circa 80—120 metri pătrați. Această imensă suprafață este necesară tocmai pentru faptul că timpul cît singele aflat în rețeaua capilară vine în contact cu aerul este extrem de scurt, fiind în stare de repaos numai trei sferturi de secundă. Cum la om însă singele trebuie să fie reoxigenat în fiecare minut, ne este lesne de a înțelege toată drama și toate dezagramele ce pot surveni, în caz că acest permanent dialog dintre singe și aer nu s-ar efectua într-un tempo atît de rapid.

Sportul ne oferă infinite posibilități pentru activarea circulației și a respirației, deci pentru potențarea dialogului menționat, cu atît mai mult cu cît inima și plămîni posedă imense disponibilități pe linie de adaptare la efort. Cercetări experimentale au demonstrat, în acest sens, că inima unui cățel de numai 8 kg poate prezenta în caz de efort variații ale debitului sanghin care se situează pe minut între 200—3000 ml, fără ca acest fapt să se exteriorizeze prin vreun semn de insuficiență. Aceleași cercetări experimentale au mai demonstrat că de la cantitatea de aproximativ 6 litri de aer ventilată de ambii plămîni într-un minut, și în stare de repaos, se poate ajunge în cadrul unor eforturi deosebite, solicitate de diverse

sporturi, la cantitatea incredibilă de 125—175 litri.

Este indiscutabil deci că sporturile (mai ales unele dintre ele) contribuie la o mai bună funcționare a acestor pompe fundamentale ale mașinii umane reprezentate de inimă și de plămîni, cu tot ce decurge din această realitate, după cum este tot indiscutabil că sporturile contribuie la dezvoltarea sistemului muscular și la consolidarea sănătății somatice, corporale. Dar, a reduce virtuțile complexe ale sportului doar la activarea circulației și a respirației, la dezvoltarea masei musculare și la obținerea de performanțe, înseamnă a face o profundă eroare. Și asta pentru că fizicul cîștigă de la intelect ceea ce cîștigă intelectul de la fizic, după cum consemna cîndva Argezi. Trupul este primul discipol al sufletului, dar și reciproca acestei situații este într-un totu valabilă. Trupul și sufletul formează două fapte numai aparent separate, iar sportul poate apropia aceste fapte, și le poate dezvolta. Trebuie să unim din nou prin legăturile căsniciei legitime — precizează în acest sens Pierre De Coubertin, întemeietorul olimpiadelor moderne — un cuplu prea multă vreme separat: mușchii și spiritul.

Omul a ajuns la sport, după cum se precizează în celebra Enciclopedie a Sporturilor (The Encyclopedia of Sports), apărută la Londra în 1969, printr-un concurs firesc de împrejurări. Pentru a supraviețui el a trebuit să fie capabil să alerge, să arunce și să sară, petrecîndu-și totodată mai mult timp din viață pentru a dezvolta aceste calități...

Spiritul își clădește corpul, iar corp înseamnă în primul rând complexa țesătură musculară, precum și energia pe care aceasta o degajă

Omul primitiv n-a fost vânător. El n-avea unelte și, în afară de orice dubiu, era vegetarian. Dar animalele sălbatice l-au hăituit, și omul pentru a se apăra a trebuit să lupte, să fugă de pericol. Cel care fugea mai repede scăpa și trăia. Natural, părinții și-au încurajat copiii să alerge și să obțină cea mai mare viteză posibilă, pentru că era chestiune de viață și de moarte. Omul primitiv așadar a „pendulat” între viață și moarte, în această luptă cu animalele sălbatice. Având la îndemână doar mina, forța musculară era vitală pentru el. În calea lui apăreau adeseori obstacole. Iată de unde s-a născut și necesitatea de a sări cât mai mult. În felul acesta s-a ivit arta săriturii. Toate aceste activități naturale, de viață — se precizează în aceeași Enciclopedie — au ajuns prin ani la vechii greci, care au făcut din atletism un sport.

Este vorba, desigur, în această exegeză cu caracter didactic, de popularizare, despre un mod utilitarist de a interpreta sportul și motivațiile sale. În realitate, mai există însă și alte moduri de interpretare, și acestea valabile. Vom prezenta, în continuare câteva din ele, în mod succint, tezaurizate fie în definiții, fie în succinte interpretări. Ortega y Gasset, de exemplu, identifică sportul cu o igienă a subconștientului, cu o expresie a „conștiinței vitale”. La rîndul său, K. Diem consideră că năzuința spre practicarea sportului se explică, în principal, prin tendința biologică spre performanță, și asta îndeosebi la vîrsta copilăriei. Un exeget de inspirație freudiană, și anume A. Brill, interpretează sportul drept o purificare mare și necesară, identificîndu-l din acest motiv cu o supapă de siguranță, care permite înăbușirea instinctelor agresive ale omului. Desigur, în acest fel de a pune problema transpare în general optica freudiană ca și exagerările ei, dar faptul că se induce în circuitul informațional un punct de vedere psihic în abordarea fenomenului sportiv reprezintă, totuși, un lucru pozitiv.

D. Menh vede în sport, cel puțin în primul stadiu al copilăriei și mai ales al adolescenței, o modalitate rapidă de a accede spre vîrsta plină de promisiuni a bărbăției.

Terenurile de sport, într-o asemenea optică, reprezintă singurul loc unde băiețandru are șansa să devină bărbat. Pe de altă parte, A. Wohl, referindu-se la realitățile proprii țărilor din aria capitalismului, vede în sport un mijloc de învingere a alienării, o formă de luptă împotriva însingurării omului în lumea modernă, în care își pierde individualitatea și năzuința spre dezvoltarea personalității. Referindu-se la acei teoreticieni care vedeau în sport o fugă salvatoare de realitățile societății de supraconsum, același A. Wohl consideră că aceștia „întrevedeau în sport calea de reîntoarcere a omului spre propria esență, eliberarea lui de lumea blestemată a lucrurilor dominante”. Tot teoreticienii de care vorbim proclamau mișcarea sportivă „drept o mișcare de renaștere a omenirii, de reîntegrare a ei în Natură”.

Toate aceste exegeze atestă de fapt multitudinea de interferențe dintre trup și suflet, pe care sportul le mijlocește și le potențează. Avînd în vedere aceste corelații, nu întîmplător preceptul antic concretizat în cuvintele „Mens sana in corpore sano”, extras din cea de-a X-a satiră a lui Juvenal, a fost însușit drept o autentică deviză a educației fizice și sportului. Este în afară de orice îndoielă că practicarea exercițiilor fizice și a sportului duce nu numai la fortificarea mușchilor, ci și a spiritului, potențînd capacitatea de observație, de comparație și de analiză. În cadrul exercițiilor fizice și a sportului își fac simțită prezența nu numai legi somatice, ci și sociale, biologice, psihologice și chiar pedagogice. Se susține că sportul fortifică și memoria, și aceasta pentru că memoria motrică, respectiv cea proprie activităților sportive, constituie baza fiziologică a memoriei obișnuite. Aceasta pentru faptul că ea reprezintă din anumite puncte de vedere un proces invers al memoriei motrice. Dacă în timpul funcționării acesteia din urmă, felul îl constituie doar

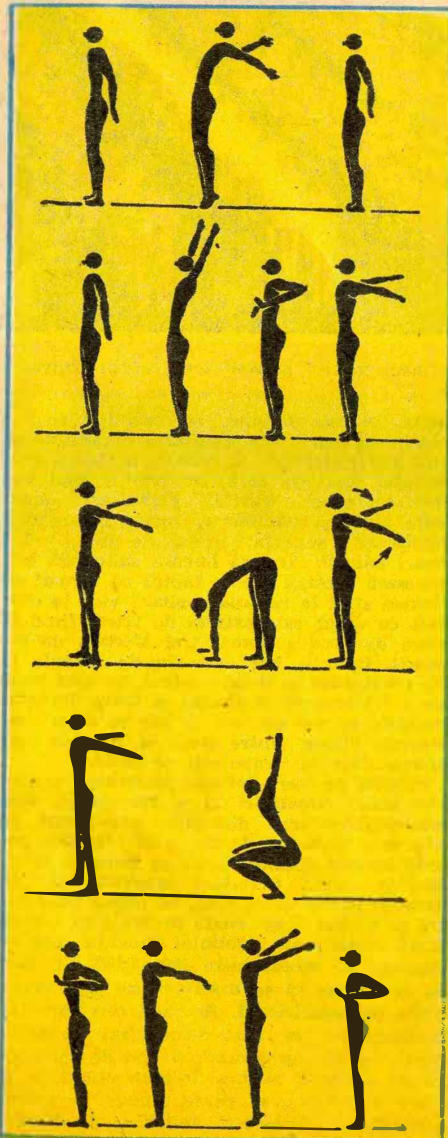
efectul final al reacției motrice, în cazul memoriei intelectuale, obișnuite, acest scop este punctul de plecare. Referitor la aceste realități, un cercetător a demonstrat, pe loturi diferențiate de studenți, că randamentul memoriei depinde printre alți factori și de numărul de ore de sport, din cadrul programului săptămînal. Din acest motiv acei părinți care fac tot felul de exhibiții, spre a-și obține acți prin care să-și scutească odraslele de sport și exerciții fizice le inhibă acestora evoluția benefică a facultăților mnestice. Dacă corpul, grație sportului, contribuie la evoluția favorabilă a spiritului, nu este mai puțin adevărat că și spiritul contribuie la dezvoltarea armonioasă a corpului.

Mai mult decît atît: spiritul își clădește corpul, după cum foarte bine a observat Schiller. Cum mușchii scheletici în număr de aproximativ cinci sute reprezintă cam 40 la sută din greutatea corpului nostru, înseamnă că modelînd acești mușchi, respectiv această substanțială masă plastică, putem deveni modelatori și sculptorii propriului nostru corp. Într-adevăr, sportului îi sînt proprii și disponibilități estetice. Căci, trebuie să recunoaștem, deschis, frumusețea mișcărilor ca rezultat al stăpînirii corpului, și ca modalitate de exprimare a forței fizice, are o mare valoare estetică, după cum foarte bine a observat N. Ponomarev. Sportivul, după cum afirmă acesta, își modelează corpul după legile frumosului. Merită a reaminti, în acest context, ceea ce a afirmat Hegel cîndva, după care „grecii și-au cultivat mai întîi corpurile, și apoi le-au redat fidel în marmură sau pe pînză”.

Merită a face aceste divagații pe tema cultivării frumuseții trupului, în contextul civilizației tehnice, cînd, grație comprimării la maximum a mișcării, și cînd grație eliberării organismului de o serie de stimuli, care cîndva au acționat în mod curent asupra noastră, stimuli concretizați în factorii climatici (frigul, căldura, umiditatea, vîntul etc.) și cînd, de asemenea, grație deprinderii aceluiași organism de o serie de factori cinetici, ca și de cei ai foamei și setei, stimuli care îl mențineau cîndva pe om într-o permanentă stare de veghe și mai ales de tonus funcțional, ei bine, această deprindere a dus, progresiv, la fragilizarea făpturii umane și la transformarea ei într-o vîietate moale, pufoasă, adeseori burtoasă și, oricum, puțin rezistentă. Cu alte cuvinte, eliberarea de care am vorbit mai sus a dus la transformarea omului într-o vîietate de seră, total desprinsă de atributele fizice ce caracterizau pe om în milenii de existență, cînd acesta trăia într-o intimă comunitate cu natura, cu fauna și cu vegetația ei, milenii cînd factorii de mediu menționați acționau din plin asupra sa, sporindu-i forța, vitalitatea ca și rezistența față de boli.

Să nu uităm, în sfîrșit, că sportul, cel puțin în anume ramuri ale sale ca gimnastica, patinajul, fotbalul și atletismul în general, se apropie semnificativ de artă. Din acest punct de vedere, din ce în ce mai multe terenuri sportive pot fi identificate cu scena, numai că numărul spectatorilor ce urmăresc asemenea spectacole artistice depășește cu mult pe acela al circuitului, de exemplu. Istoricii ne semnalează faptul că întrecerile sportive din străvechea Eladă, și anume din Olimpia, erau urmărite de aproximativ 40 000 de spectatori. La rîndul lor întrecerile sportive ale Olimpiadelor din zilele noastre sînt urmărite, grație micului ecran, de milioane de spectatori, fiind considerate, fără exagerare, drept definitorii spectacole ale civilizației moderne, în care sportul tinde a deveni dacă nu o stare de spirit, în orice caz o a doua natură a omului.

Arcadie Percek

Grupaj de exerciții de înviorare prezentat de profesorul de cultură fizică medicală Elena Onulescu

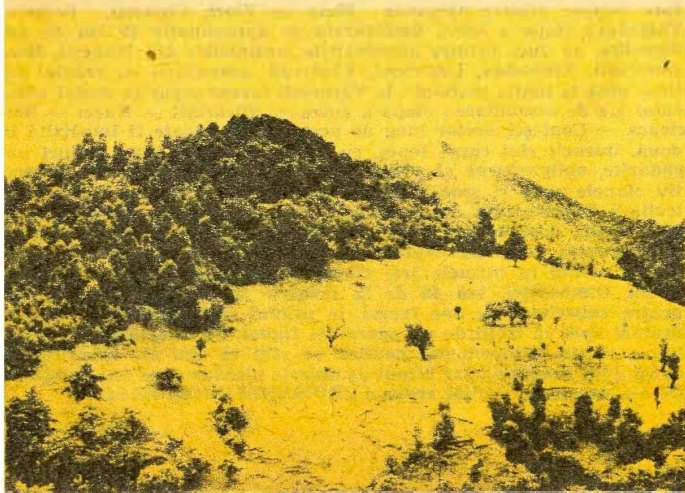
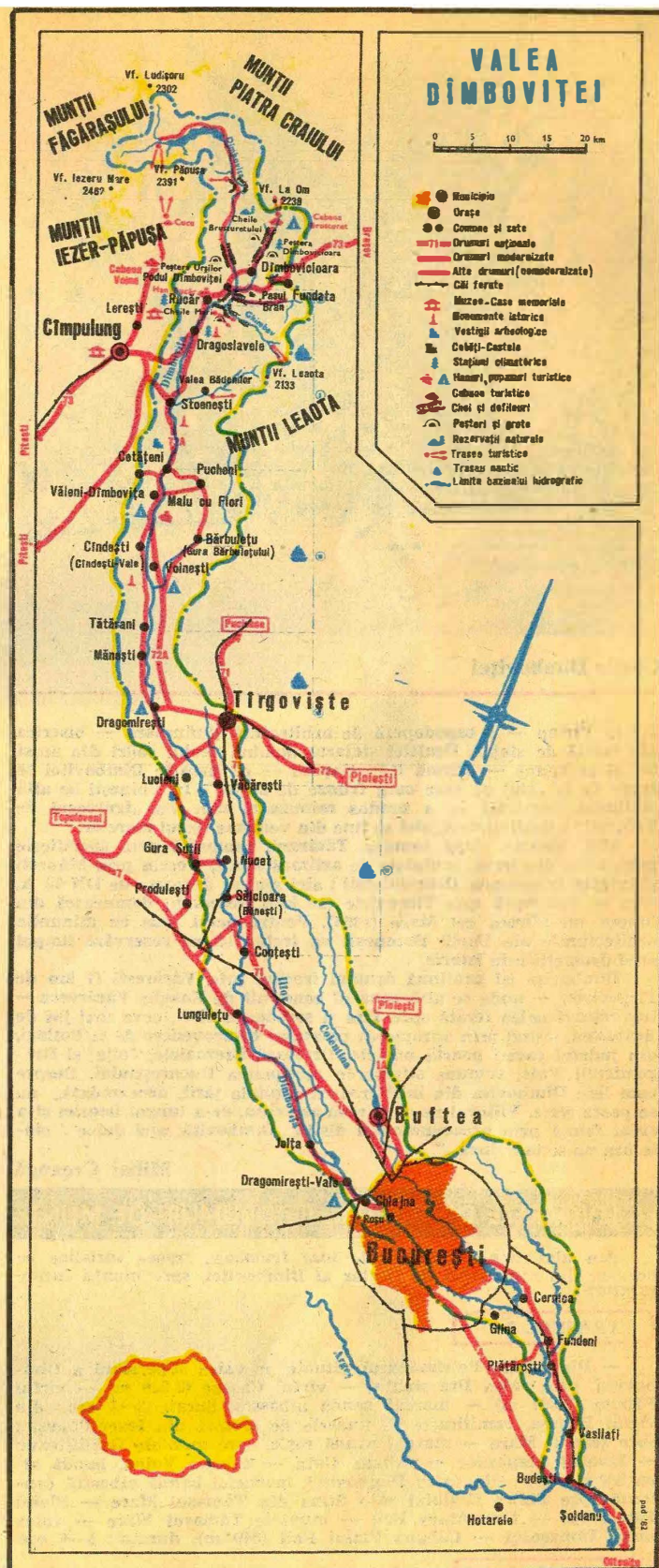
PE VALEA DÎMBOVIȚEI

DOUĂ pâraie — Boarcășul, din sud și Vladul, din nord — izvorind din Munții Iezer-Păpușa, de sub culmea Mezeu-Oticu, se adună la Gura Văii Vladului, dînd naștere Dimboviței. Încă de aici, din inima muntelui, drumurile forestiere o însoțesc pas cu pas. La început riul cîrge spre nord-est, primind o mulțime de mici afluenți de pe ambele versante ale muntelui: pâraiele Berivoiescu, Colți, Luțele Mic și Luțele Mari, Foișoru, Bradu, Piriul lui Aron... Deși forțele i-au sporit, totuși Dimbovița-i încă abia un minzoc de apă — ce-i drept, năvălaș uneori — acolo unde omul o încalcă prima oară și o strînge în chingi de beton. Acumularea complexă de la Pecineagu va aduna în spatele barajului un volum de apă de 68 milioane m.c.; și pentru că am început cu cîteva date tehnico-biografice, înarmăm drumuțu și cu cele hidrologice:

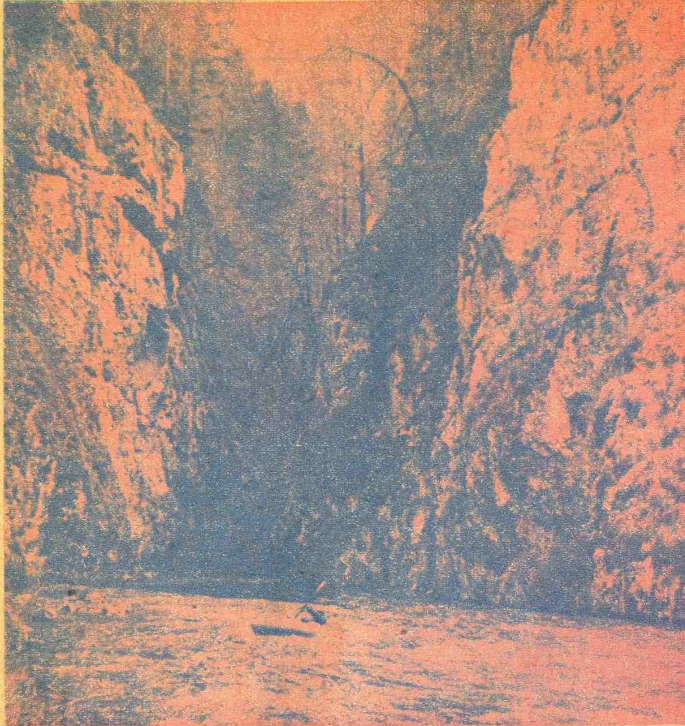
Lungimea riului, pînă la confluența cu Argeșul (la Budești) este de 266 km; suprafața bazinului hidrografic — 2 758,8 km.p. iar panta de scurgere 8,4/1 000, cu o marcată diferență de nivel pe sectorul superior, care este vijelios și năvalnic; volumul mediu anual scurs la Podul Dimboviței, la confluența între Dimbovița și Dimbovicioara, este de 143 milioane m.c. iar la vărsarea în Argeș de 420 milioane m.c.

La Pecineagu, punctul în care briul de beton al barajului a închis firul văii, Dimbovița cotește brusc, luînd-o spre sud-est și apoi spre sud. Primele așezări — Sățicu de Sus și Sățic, aparținînd de comuna Rucăr, numără abia cîteva case. După 15 km intrăm odată cu riul în Podul Dimboviței, așezare aparținînd comunei Dimbovicioara. În imediata apropiere se găsesc ruinele vechii cetăți a Dimboviței, amintită într-un document din anul 1231. Confluența este în amonte de podul ce dă numele așezării; în centrul acesteia, o inscripție pe o cruce de piatră menționează construirea, de către Constantin Brîncoveanu, a podului peste riul. Tot în amonte de sat, pe drumul forestier ce urcă pînă aproape de izvoarele riului, se află Peștera Urșilor (Peștera de la Colțul Surpat) unde s-au găsit schelete de Ursus spaeleus. Mergînd însă pe DN 73, întîlnit la Podul Dimboviței, spre Bran și Brașov, ajungem la Dealul Sasului (km 90) unde este amplasat Hanul Dealul Sasului (capacitate de cazare 94 locuri, căsuțe de vacanță, restaurant, braserie, pirtie de schi). Tot de la pod, se deschide drumul pe Valca Dimbovicioarei, spre comuna omonimă, spre cheile și peștera cu același nume; la 10 km, complexul turistic de la Brustureț dispune de 75 locuri de cazare și căsuțe de vacanță, fiind punctul principal de plecare spre creasta sudică a munților Piatra Craiului. Călător pe aici, Vlahuță scria: „...iată că în fața noastră se ridică un munte înalt și drept ca un zid năprasnic, de crezi că aici e sfîrșitul lumii. Ne apropiem și, deodată, la o cotitură, ni se deschide, printre două stînci colțuroase, intrarea înăuntrul muntelui, cheia adîncă și îngustă a Dimbovicioarei. E răcoare și vîietul apei răsună așa de tare, că nu-ți mai auzi glasul. De pe fundul acestei prăpăstii ne uităm cu groază în sus la namilele de stînci animate de pîrfeții chei ca niște dihanii ce stau la pîndă...”. Nota de călătorie se referă la cheile din sectorul Gilgoaie-Brustureț, respectiv Gangul Brusturețului și Cheița, unde pereții verticali se ridică la peste o sută de metri, închînd valea într-o menhină de piatră.

Revenînd la firul Dimboviței, tot pe DN 73, spre Cîmpulung, ajungem în Rucăr, unde același Vlahuță găsea că „toate te înveslesc aici: aerul curat, freamătul pădurii, șuietul apelor, casele albe presărate printre copaci, înfățișarea mindră și voinicească a gospodărilor, chipul rumîn și luminos al rucărencelor, și portul lor adevărat românesc”. Aici, Dimbovița primește din dreapta un alt afluent important: Rîșorușul, care vine să-i odihnească apele muncite, dintre Podul Dimboviței și Rucăr, loc în care și-a tăiat excepționalele chei, dintre Muntele Posada și Ghimbav-Cheile Mari ale Dimboviței. Și pentru că am amintit de Posada, gîndind și la străvechile ruine ale cetăților din Rucăr, și la drumul lesnicios spre Brașov, cine știe dacă nu cumva Posada victoriei lui Basarab întemeietorul asupra maghiarilor lui Carol Robert n-a fost cumva aici?

Pornim la drum, alături de Dimbovița, pe DN 73 iar după 4 km intrăm în comuna Dragoslavele, așezare menționată documentar încă din anul 1377; cîteva monumente de artă medievală merită a fi menționate: biserica din lemn (sec. 17) din satul Podișor și alte două de piatră, datînd din 1661 și respectiv 1745, chiar din comună. Drumul național începe să urce Muntele Mateiașul — pe culmea căruia se află Mausoleul Eroilor din primul război mondial — îndepărtîndu-se de apa Dimboviței, luînd-o prin Nămăiești spre Cîmpulung Muscel. Dar un alt drum, DN 72 A, va însoți o vreme riul, din comuna Stoenesti, pînă aproape de Tîrgoviște. După comuna Cetățeni, pe teritoriul căreia întîlnim un schit rupestriu și vestigii dacice, Dimbovița iese din zona muntoasă a văii sale și intră în județul ce-i poartă numele: prima așezare căreia îi dă binețe — comună frumoasă cu nume frumos — Malu cu Flori. Mai departe, înainte de Ciudești, șoseaua traversează Dimbovița, rămîind în stînga ei. Tradiția orală atribuie toponimul, ca și pe cel al comunei următoare. Voinești, lui Cindea și Voinea, doi căpitani ai lui Mihai Viteazul, care au condus ariergarda ce apăra tabăra de la Stoenesti (1595). La Cindești din Vale, în cîtunul Velinaș, se află o biserică din anul 1828.

Cheile Dimboviței

Iar la Virtop — o capodoperă de arhitectură țărănească — biserica din inimă de stejar. Dealtfel stejarul domina vechii codri din acest loc și se spune — afirmă B.P. Hașdeu — că numele Dimboviței se trage de la „riul pe care curg frunze de stejar”. În Voinești se află stațiunea pomicolă ce a produs minunatul măr zis „frumosul de Voinești”; dealtminteri, aici se ține din vechime târgul merelor.

Mai departe, după comuna Tătărani, renumită prin specificele porți mari din lemn, sculptate de artizani locali, trecem prin Mănești și intrăm în comuna Dragomirești; aici riul se desparte de DN 72 A, care se îndreaptă spre Tirgoviște (10 km), reședința domnească din timpul lui Mircea cel Mare (1396). Pentru acest oraș cu minunile arhitecturale ale Curții Domnești va trebui să ne rezervăm timpul altei drumeții prin istorie.

Dimbovița își continuă drumul trecând prin Văcărești (7 km de Tirgoviște) — unde se află conacul construit de Enache Văcărescu — traversează calea ferată spre Titu și șoseana E 15 A, ceva mai jos de Branistea, ieșind prin apropierea palatului brîncovenesc de la Potlogi, din județul care-i poartă numele. Urmează Brezoarele, Joița și Dragomirești Vale, comune situate în apropierea Bucureștiului. Despre cum iese Dimbovița din întilnirea cu capitala țării, deocamdată, nu se poate scrie. Viitorul ne-o va reda așa cum, de-a lungul istoriei și-a creat faimă prin precunoscutul distih „Dimboviță, apă dulce / cînte bea nu se mai duce...”

Mihai Creangă

LA IZVOARELE DIMBOVIȚEI, PE DRUMURI DE MUNTE

Am ales cîteva dintre cele mai frumoase trasee turistice ce pornesc din sanctuarul de cleștar al Dimboviței, spre munții înconjurători:

TRASEUL I

— Din Cheile Petrimanului, situate pe valea superioară a Dimboviței, prin valea Dracșinului — virful Cascade (2 329 m) — virful Păpușa (2 391 m) — marcaj bandă albastră, durata 3—4 ore; din virful Păpușa, ramificație pe traseele de creastă din Iezer-Păpușa; spre Iezerul Mare — marcaj bandă roșie, spre muntele Grădișteanu — Izvorul Lespezilor — cabana Cuca — cabana Voina, bandă albastră și roșie; din valea Dimboviței, marcajul bandă albastră continuă spre Piatra Craiului prin Stîna din Tămașul Mare — Piaiul Tămașului — Curmătura Foi — muntele Tămașul Mare — valea Bîrsa Tămașului — Cabana Piaiul Foi (849 m), durata: 5—6 ore.

TRASEUL II

— Din valea Dimboviței (la gura Văii Colților), prin Stîna Colții lui Andrei — virful Bătrîna, traseu marcat ce se continuă spre creasta Făgărașului prin virful Roșu (2 469 m) — Curmătura Oticiului (1 873 m) — virful Oticiu (2 044 m) — virful Mezea (2 114 m) — virful Cățunu (2 203 m) — Curmătura Brătilei (2 122 m) — marcaj triunghi roșu, durata 12—14 ore din Virful Roșu (vara); din Virful Roșu traseul de creastă spre șaua Crucea Ateneului — Culmea Văcarei — cabana Voina este marcat cu bandă roșie lăsînd o ramificație marcată — cruce albastră spre lacul și refugiu Iezer.

TRASEUL III

— Din valea Dimboviței (punctul „La Cojocaru”) spre cabana Piaiul Foi (Piatra Craiului), prin valea lui Ivan — cabana Piatra Craiului — Crucea Grănicerului 1 346 m — Piscul cu Brazi — Piscul Rece 1 520 m — Muntele Tămașelu — Curmătura Foi — Piaiul Mare — Bîrsa Tămașului, marcaj triunghi roșu, durata 5—6 ore, cu variație pe valea Tămașul Mare — Curmătura Foi, marcaj triunghi galben, durata 2 ore.

TRASEUL IV

— Din Podul Dimboviței, pe valea Dimbovicioara spre zona sudică a Pietrei Craiului, drum auto prin comuna Dimbovicioara, cheile și peștera Dimbovicioarei, cheile Brusturețului la cabana Brustureț, 990 m; de la cabană traseele prin Stînele din Funduri (1 370 m) — refugiul Grind, 1 620 m — marcaj bandă albastră, durata 6—8 ore, iar de la refugiu spre creastă, în virful „La Om” (Piscul Baciului), 2 239 m.

TRASEUL V

— Din Podul Dimboviței spre valea Ghimbavului — valea Cheii — Cheile Cheii — confluența valea Crovului — Curmătura Ghimbavului (1 350 m) — Poiana „La Fierărie” (880 m), la intrarea în Cheile Ghimbavului — marcaj triunghi albastru, durata 3—4 ore; din valea Cheii ramificație spre Cheile Crovului (drum forestier) și spre Cheile Rudării-Giuvaia (Valea Urdei, km 89 — DN 75) — marcaj punct albastru, durata 3—4 ore.

TRASEUL VI

— Din Rucăr prin Cheile Mari ale Dimboviței (Cheile Posadei) spre Cheile Ghimbavului, potecă marcată pe versantul stîng al canionului, durata 1 oră; de la confluența Dimbovița — Ghimbav, prin Cheile și Cascada Ghimbavului — poiana „La Fierărie” — valea Andolei — Curmătura Fiarelor — se face legătura cu virful Leaota, (2 135 m) sau, pe drumul de creastă, peste Culmea Jigarea — Dudele — Buceș, cu masivul Bucegi prin pasul Strunga — marcaj bandă roșie (Curmătura Fiarelor).

TRASEUL VII

— Pe valea lui Coman (Stoenești, km 48 DN 73) — cantonul Fiaș — valea Olanelor — Culmea Frunțile (1 583 m) — virful Romănescu (1 714 m) — cabana Leaota (1 350 m) — marcaj cruce și bandă albastră, durata 4—5 ore.

CU BARCA PRIN CHEILE DIMBOVIȚEI

Un drum pe ape vijelioase de peste 8 km., diferență de nivel — aproape 100 metri... cascade și praguri cu ape spumegînde... locuri în care barca zboară cu 30—40 km/h, totul se desfășoară în liniștea pereților verticali înalți de 120 metri, între chei și ganguri în „ac de păr” — acesta este defileul Cheilor Mari ale Dimboviței — visul coboritorilor pe ape repezi! De la început, traseul nautic pe Dimbovița trebuie împărțit în două structuri total diferite: prima, defileul Podul Dimboviței — Rucăr (inaccessibil cu piciorul), sector nautic „de forță”, ce poate fi coborît în 25—40 minute, și a doua: traseul nautic de vacanță ce ne poartă pe firul apei, 4—6 zile, pînă în apropierea porților Bucureștiului, la limita zonei de protecție Roșu. În primul sector — Cheile Dimboviței — caracterul coborîrii este extrem de dinamic; periodic abordat de coboritori, începînd din mai, la deschiderea sezonului, și pînă tîrziu, în octombrie, traseul intrunește toate condițiile pentru școală, spectacol și concurs al unui viitor club; frecvent, aici își dau întîlnire coboritori cehi, polonezi și nemți, etalînd un regal al echipamentului de coborire pe ape repezi, echipament de care ducem lipsă deocamdată. După coboririle făcute prin „Toancele” Bistriței, pe vijelioasa Ruscovă din munții Maramureșului sau prin repezișurile Oltețului, cu toții am căzut de acord că acest tronson nautic este cel mai spectaculos. Am intrat în chei cu cele mai diverse ambarcațiuni pneumatice, de la agilele caiace și canoe pînă la barca „Argeș 4”, tip de barcă specializată pentru riuri mari, Delta și Dunăre, adaptată pentru motor și catarg; concluzia: cheile se pot parcurge cu orice tip de barcă de cauciuc gonflabilă; lansarea la apă se face la Podul Dimboviței, pe plaja din apropierea mîrei hidrologice, și... sosirea la Rucăr — cînd totul decurge bine, în imediată apropiere a vechii uzine electrice; întregul parcurs, excesiv de rapid, se desfășoară în prima parte prin canionul îngust, cu pereți de peste 100 metri înălțime și trei cascade; în partea a doua, după confluența cu Ghimbavul, apa se aruncă dintr-un perete în altul, ne soarbe în cîte-o peșteră vicleană ascunsă sub ape și, dacă totul decurge bine, după 40 minute ieșim din chei; dacă nu... echipele de recuperare vor avea de lucru!

— Traseul de vacanță poate fi început de la Rucăr și în prima etapă traversăm splendida depresiune Dragoslavele — Stoenești — Cetățeni, pe sub ultimele culmi ale Leaotei; cîteva mici baraje de regularizare pot fi trecute direct, fără debarcarea bagajelor; etapa a doua, Cetățeni — Tătărani, se desfășoară pe 30 km și ne poartă spre cîmpie printre așezările Malu cu Flori, Cîndești, Priboiu-Tătărani; etapa a treia, desfășurată pe aproximativ 40 km de ape domolite, ne duce printre gospodăriile localnicilor din Mănești, Dragomirești, Rînceșiov, Ungureni, Văcărești, gospodării cu grădini întinse pînă la limita malului: la Văcărești facem popas pe malul viitorului lac de acumulare; etapa a patra — Văcărești — Nucet — Sălcioara — Conțești, sector lung de peste 50 km, poate fi împărțită în două, intrucît riul curge lenes, cu multe meandre, între maluri împădurite, obligîndu-ne să vislîm continuu. Ultimii kilometri, respectiv etapele cinci și șase, care ne aduc în apropierea zonei de protecție a Bucureștiului, se desfășoară monoton pe ape lenese, trecînd prin limita localităților Lungești, Brezoarele, Joița și Dragomirești Vale. Pentru drumeția nautică de vacanță, Dimbovița rămîne abordabilă numai în primele trei etape, pe aproximativ 110 km (între Podul Dimboviței, km 49 de la izvoare și Conțești km 158), iar pentru coboritorii pe ape repezi, în primul rînd defileul și, dacă în drumul apei vă izbiți de un aparat de filmat, de fotografiat, de visle, pagae și alte echipamente nautice, să știți că sint ale coboritorilor ce au avut necazuri! Iar biroul de obiecte pierdute... pe apa Dimboviței s-a deschis la sediul revistei „ROMÂNIA PITOREASCĂ”.

Dan Pasere

Crede că viața noastră e plină de obiceiuri proaste, de manii și de idei fixe. Schiul ne scoate din ele.

Mihail Sebastian

SCHIUL

...altfel
de cum
îl știm

Dacă există un sport care exercită o atracție irezistibilă asupra majorității oamenilor din epoca noastră, și care pe unii de-a dreptul îi fascinează, acesta este indiscutabil schiul!

Dacă în 1973 numărul schiorilor în lume era de circa 20 de milioane, această cifră devine 25 de milioane numai trei ani mai târziu, pentru ca, în 1980, ea să crească la 35 de milioane, iar în 1985 la 40 de milioane. Se preconizează că în jurul anului 2000 „armata albă” a schiorilor va număra circa 100 de milioane, respectiv cea mai mare „armată” în uniformă sportivă, pe care a cunoscut-o omenirea vreodată!

Firește că, la începuturile sale, schiul nu a fost un sport, „tălpicile de lemn” fiind născocite de om din nevoie, erau mai curînd un mijloc de supraviețuire decît o întrecere.

Abia la începutul secolului trecut a avut loc o cotitură în istoria schiurilor, iar gravurile fantastice cu privire la „diavolul zăpezilor” au fost înlocuite cu litografii înfățișînd „oameni pe scinduri”. În anul 1888, cînd lumea a aflat că cercetătorii norvegieni au străbătut Groenlanda de la vest la est „pe scinduri”, schiurile au început să se bucure de o binemeritată glorie. Ziua în care în ziare la apărut fotografia lui Nansen pe schiuri a marcat începutul erei schiurilor. Și, așa cum se întîmplă adeseori cu tot felul de noutăți, schiurile au pătruns în zona modei. Infofolite în mantouri de blană, doamnele comandau schiuri chiar și pentru cățele lor. În Franța, cavalerii îndrăgostiți dăruiau aleselor inimii lor „schiuri-tandem”, adică o pereche de schiuri cu patru legături, pentru plimbări în doi. La începutul secolului trecut, locuitorii Lumii Noi au început să folosească schiuri cu pinze. Ideea aparține unui american inventiv, Michael Jeffrey.

Într-o dimineață de iarnă, acesta și-a invitat prietena la o plimbare cu schiurile. Ieșind din oraș s-au îndreptat spre dealul din apropiere. Deodată s-a stîrnit un vînt puternic, care a umflat fusta tinerei și a împins-o departe de prietenul ei. Ca urmare, Jeffrey a început să schieze luînd cu sine și o pinză bine întinsă (asemenea unui zmeu de hîrtie). Așa s-au născut schiurile cu pinze... Mai târziu acestea au fost „reinventate” de francezii Jean-Pierre Clair și François Lecomte, doi pasionați ai sporturilor de iarnă. Aceștia au montat o velă pe o pereche de schiuri care, bineînțeles, se deplasează cu ajutorul vîntului. Ei au numit aparatul lor „Wind-skying”, o aplicație a principiului de Wind-surf dar pe zăpadă în loc de apele mărilor!

Este vorba de un sport foarte plăcut, care pretinde îndemînare și forță, putîndu-se obține chiar viteze mari, în timp ce unii consideră că există potențiale pericole în timpul deplasării, mai ales cînd este vorba de a stopa alunecarea.

Specialiștii francezi în materie susțin că dacă se atacează o

velă la costumul de schi, pericolul de accidente se reduce simțitor. Schiorii amatori au la dispoziție în acest sens hanorace speciale, prevăzute cu o pinză din fire poliamidice în suprafață de 3 mp, fixată de mineci și care se poate atașa și de încălțăminte. Scopul echipamentului cu vele este frînarea vitezei de coborîre. În cazul cînd schiorul se găsește în fața unei pante abrupte, nu are decît să „înalțe” vela, adică să desfacă larg brațele și alunecarea la vale se desfășoară cît mai lin cu putință.

Dar cu schiurile se poate merge nu numai pe zăpadă, ci și pe apă! Astfel a apărut un alt sport — surfîngul, lunecarea cu schiurile pe valul fluxului. Din 1978 acest sport se practică în S.U.A. și în Australia, dar cu picioarele goale! Campionul australian de schi nautic (fără schiuri) Les Drysdale și-a propus să întrecă recordul mondial al americanului Lee Kirk, care, în 1977, a atins viteza de 177,06 km/h. Încercarea a avut loc la Sydney. Dar cînd șalupa care-l remorca pe Les Drysdale a atins viteza de 140 km/h, el și-a pierdut echilibrul. La această viteză, circa 40 de metri pe secundă, suprafața apei este dură ca un zid de ciment! Atletul australian

a căzut în cap și, cum s-a constatat ulterior, și-a fracturat șira spinării. Moartea s-a produs instantaneu și salvatorii care au sărit în ajutorul lui nu i-au mai putut fi cu nimic de folos. Schiul nautic cu picioarele goale din 1978 are campionate mondiale la cinci categorii, deși este vorba de un sport care face victime!... La numai opt luni, cînd nici nu știa să umble bine, nu era încă în stare să vorbească, Tamaryn Fry din Pinetown (Africa de Sud) era cea mai tînără campioană mondială de schi nautic din lume!

Ea a fost obișnuită de foarte mică să practice acest sport la insistențele părinților săi, Debbie și Wally Fry. Echipamentul feței se compunea dintr-un colac de salvare, o pereche minusculă de schiuri și o pereche de încălțări speciale care să-i mențină echilibrul. Tatăl ei, care este un cunoscut campion de schi nautic, afirmă că fiica sa este un adevărat fenomen care știe să înoate de la vîrsta de cinci luni și consideră acest tip de plimbări drept cel mai plăcut joc al ei.

Recordmenul mondial la schi nautic cu picioarele goale era americanul Roy Mc Shea, cu 170 km/h! Trebuie mărturisit că o asemenea viteză realizată cu

picioarele goale reprezintă o performanță cu totul ieșită din comun, dar și foarte periculoasă! Într-un concurs desfășurat la Long Beach, în Florida, acest tînăr de numai 25 de ani a încercat să-și depășească recordul mondial. Încercarea s-a desfășurat în prezența a zece mii de spectatori, printre care se numărau și părinții și soția sa. Din nefericire, tentativa s-a soldat cu un accident tragic care a costat viața temerarului sportiv. La un moment dat, cînd șalupa care-l tracta se deplasa cu o viteză de peste 180 de kilometri pe oră, el și-a pierdut echilibrul și este de înțeles duritatea impactului unui corp cu apa la această viteză.

Schiatul pe nisip se practică în Australia. În lipsa zăpezii, locuitorii regiunilor din nordul Australiei schiază pe povîrnișurile nisipoase. În lume se practică și schiul... pe roțile! Acestea sînt fabricate în Norvegia dintr-o placă de aluminiu cu secțiune rectangulară, lungă de un metru, avînd prinse la un cap o roată și la celălalt alte două, toate trei dintr-un nailon superrezistent denumit „Zytel”. Legăturile la bocanci sînt cele clasice, schiul pe roțile reproducînd fidel condițiile celui clasic de fond. Spre deosebire însă de schiul pe zăpadă, cel pe roțile dispune de o frînă reglabilă, care dă posibilitatea obținerii unor diferite viteze la înaintare, simulînd condițiile naturale cerute de programele de antrenament sau de dorința sportivilor.

Inventate de mai mulți ani în Europa, schiurile pentru iarbă și-au cîștigat și ele o tot mai mare popularitate. Bineînțeles, iarba trebuie să fie deasă și pantele fără prea multe denivelări. Schiurile pentru iarbă sînt de fapt niște șenile de cauciuc într-un cadru metalic ușor, prevăzute cu cite 17 roțile de plastic. Acestea nu vor obține niciodată viteza adevăratelor schiuri de zăpadă, dar pentru satisfacerea pasiunii sportive și mai ales pentru antrenament se pare că sînt foarte bune și ele! Și bețele sînt diferite decît cele pentru zăpadă. Ele sînt prevăzute la un capăt cu o bilă de plută pentru a nu se înfige în pămînt. Și mai este ceva: cînd cobori cu schiurile pe zăpadă nu auzi decît alunecarea lemnului pe luciul zăpezii și șfichiuitul vîntului... La schiul pe iarbă pe măsură ce viteza crește (pînă la 70 km/oră) se mărește și zgomotul șenilelor, care produc un zgomot asemănător celui al unei benzi rulante neunsă...

Expertul englez Jess Stock, el însuși un bun schior pe iarbă, apreciază că schiul pe iarbă este de un real folos pentru schiorii care se pregătesc pentru competițiile din timpul iernii. „Cînd cobori prin iarba verde, care îți ajunge uneori pînă la genunchi, ai sentimentul că te afunzi într-un strat de zăpadă proaspătă...” declară el.

În Anglia există cîteva piste special amenajate pentru schiul pe iarbă. Ele se găsesc la Londra. Cardiganshire, Llanillovell, Windermer și Northumberland. Azi acest sport a devenit un sport de masă. Primul campionat de acest gen a avut loc în S.U.A. Primul campion mondial de schi acrobatic pe iarbă a fost Raney Weiman din Sydney (Australia).

Emilia Sălceanu

2. SĂ REVENIM LA AVALANȘELE CELE RELE

Agenciile de presă, televiziunea și radioul ne-au adus parcă tot mai frecvent vesti despre avalanșe care au făcut victime omenești în diferite locuri de pe pământ.

La 31 ianuarie 1982 o avalanșă declanșată în Austria a ucis 13 oameni dintre care 12 copii; la 22 martie 1983, cu ocazia a două avalanșe succesive în Japonia, au pierit 16 persoane. Trei zile mai târziu, la 25 martie, în Turcia, și-au pierdut viața, fiind înghițiți de valul de zăpadă, 16 oameni. În Alpine Meadows din California au fost acoperiți de zăpadă, în ziua de 24 februarie 1984, șapte persoane, dintre care patru au scăpat miraculos cu viață.

Și lista ar putea continua...

Am putea aminti, de pildă, că numărul total al avalanșelor declanșate în anul 1982 în Vestul Statelor Unite a atins fantastică cifră de o sută de mii! În același timp, numărul oamenilor pieriți sub zăpadă s-a quadruplat față de ani '50. Cifra morților pare rezonabilă dacă o raportăm la creșterea spectaculoasă a adeptilor schiului alpin sau ai mersului pe scutere pe zăpadă. Dintre aceștia numai un număr infim știu câte ceva despre avalanșe, aceste ucigașe perfide, care nu scapă nici un prilej pentru a distruge tot ce stă în cale.

Avalanșele se produc atunci când peste un strat de zăpadă fixat pe versantul unui munte cade o masă masivă de altă zăpadă, care face ca echilibrul și stabilitatea primului strat să devină precare. Imensa masă de zăpadă poate deveni la un moment dat atât de instabilă încât este suficientă greutatea unui singur schior pentru ca ea să se pună în mișcare. La început se dislocă, se transformă într-un riu de zăpadă ce se înalță până la zeci de metri, uneori sute de metri. Nucleul de zăpadă antrenează cantități tot mai mari de materie albă. În final, cantitatea fluviului de nea poate atinge un milion de tone! Viteza maximă de deplasare a acestuia se ridică până la 300 km pe oră!

O astfel de avalanșă dezvoltă o putere inimaginabilă. S-a calculat că o avalanșă gigantică din Japonia a exercitat o presiune formidabilă de 130 tone pe metru pătrat! Cu alte cuvinte, o forță de patruzeci și opt de ori mai mare decât cea necesară pentru distrugerea unei case de locuit construită din lemn.

Presiunea exercitată asupra victimelor este

Această casă elvețiană sub formă de vapor a rezistat, începând din secolul al XVII-lea, tuturor avalanșelor.

AVALANȘELE

1. O AVALANȘĂ DE OPERETĂ

Dacă se va găsi cineva care să alcătuiască, pe temeuri științifice, o ierarhie a celor mai distrugătoare fenomene ale naturii — cutremure, alunecări de teren, inundații — ar trebui ca în rândul celor mai periculoase și mai distrugătoare să numească și avalanșele.

De regulă, acestea se produc în munți, acolo unde zăpezile sînt la ele acasă tot timpul sau mai tot timpul anului. Fac zeci de victime omenești. Se dezlanțuie neașteptat, par ca niște riuri de zăpadă și gheață, care antrenează tot ce întîlnesc în cale: stînci, copaci, oameni...

Alteori ele pot zbura asemenea rachetelor, creînd în fața lor valuri de aer de o extraordinară presiune atmosferică, ce pot sufla de pe fața pămîntului, ca pe niște jucării, stînci, case, oameni... Oameni!

Avalanșele nu sînt în nici un fel trebuincioase oamenilor, pentru că forța lor inimaginabilă nu poate fi controlată. Se pare că există o singură avalanșă... pozitivă, dacă ne putem exprima așa. O știți și dv., este cea din filmul american „Șapte mirese pentru șapte frați”. Vă amintiți? Cei șapte frați le-au furat, folosindu-se de diferite trucuri, pe cele șapte frumoase fete disputate de ei și de alți șapte băieți din băutura vecină. La fel de frumoși ca și ei. Deci le-au furat, le-au

înghesuit într-o sanie și au pornit-o spre casă cîntînd „Astăzi am hotărît că am să mă însor”.

Cei șapte nefrați au prins de veste și au pornit-o călări pe urmele răpitorilor. Și nu se știe cum s-ar fi sfîrșit filmul dacă unul dintre cei șapte frați, pare-se cel mai mare, nu ar fi avut ideea magistrală ca odată ajunși într-o trecătoare să sloboadă niște țipe teribile. Amplificate involuntar de răpitele care strigau, e drept nu prea convingător, că vor la mama acasă, strigătele comune au declanșat o avalanșă. Bine-nțeles, după ce sania lor a trecut cu bine pe acolo.

Cei șapte nefrați au trebuit să aștepte pînă în primăvară cînd soarele binefăcător a topit zăpada. Cînd au ajuns la ferma celor șapte frați, le-au găsit pe iubitele lor îndrăgostite turtă, evident fiecare de alt frate. Una sau două dintre ele erau chiar într-un stadiu destul de avansat!

Era și normal să se sfîrșească așa pentru că „Șapte mirese pentru șapte frați” sună mult mai frumos decît „Șapte mirese pentru șapte nefrați”...

Acesta este singurul caz cum spuneam de avalanșă pozitivă pe care îl cunoaștem. Dacă cititorii cunosc ceva exemple în plus, îi rugăm să ni le comunice pentru a ne completa evidența. Pînă atunci însă...

alt de mare încît acestea reușesc — atunci cînd reușesc — să iasă la suprafață numai cu mare greutate și numai după eforturi supraomenești. Se cunoaște cazul unui schior care, în Colorado, a reușit să se smulgă morții albe, a se citi zăpezii, care îl prinsese pînă la glezne și îl ținea ca într-o menghină. Fata, pentru că schiorul era o fată — a ieșit cu bine din teribila strînsoare numai după ce și-a ieșit (la propriu) din papuci (a se citi bocancii de schi)...

3. AVALANȘELE, ARMĂ DE LUPĂ

Istoria consemnează cazul multor avalanșe în care au pierit mii, zeci de mii de oameni...

O astfel de avalanșă s-a produs în anul 1970, în Peru, unde un cutremur de mică intensitate a provocat alunecarea zăpezilor care au distrus în întregime orașul Yungay, provocînd moartea a 18.000 persoane !

Se pare însă că cea mai cumplită avalanșă s-a petrecut în septembrie 1985 în Columbia. Atunci, vulcanul Nevada del Ruiz a rupt aruncînd în văzduh, pînă la 10 kilometri, cantități imense de lavă și noroi incandescente. Acestea au topit zăpezile de pe versantul nordic al muntelui, care s-au pornit la vale sub forma unui șuvoi atotdistrugător. În felul acesta, moartea pornită din virful muntelui sub formă de avalanșă de zăpadă a ajuns jos, la picioarele muntelui, sub forma unei viituri extraordinare care a distrus un oraș aflat la 50 kilometri depărtare de picioarul muntelui.

În Statele Unite cele mai tragice urmări le-a avut o avalanșă care, în anul 1910, a îngropat de vii, în statul Washington, două trenuri de călători. Au murit atunci 92 persoane. Patru zile după aceea, în Canada de data aceasta, o avalanșă a surprins și ucis 62 oameni în timp ce curățau de pe șosea zăpada căzută la o avalanșă precedentă.

Dar, oricît ar părea de ciudat, avalanșele au fost folosite — poate mai sînt și astăzi — drept armă de luptă. Faptul se întîmpla în timpul primului război mondial. De pildă, în anul 1916 armatele italiene și austriece luptau în Munții Dolomiți, pe timp de iarnă. Iată ce povestește Erwin Aichinger, pe vremea aceea locotenent în armata austriacă în unitățile de schiori. Avea douăzeci și doi de ani.

„Era decembrie și ningeă fără întrerupere de trei zile și trei nopți. Un vînt puternic așezase zăpada pe versanții favorabili avalanșelor. După ce furtuna de zăpadă a trecut, luptele au început. Părțile combatante au ajuns la concluzia stupidă și criminală că focurile de armă pot provoca avalanșe. Așa se face că grupe de pușcași au fost suite în virful munților unde se găseau cantități imense de zăpadă. Salvele lor au provocat avalanșe teribile. În patruzeci și opt de ore au pierit 6.000 soldați austrieci !”

Calculul ulterioare aveau să demonstreze că în cele două zile tragice și-au pierdut viața 18.000 soldați austrieci și italieni...

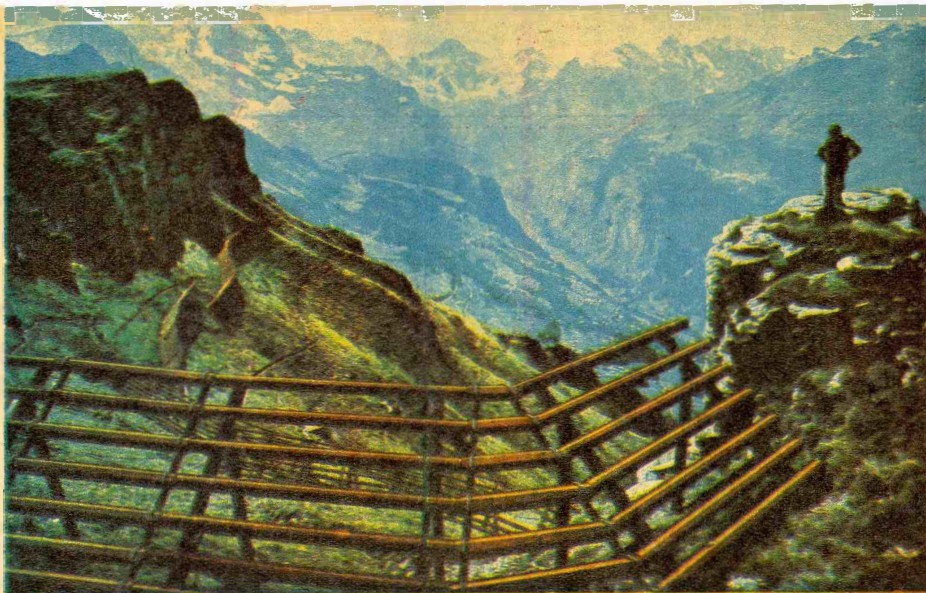
4. LUPTA CU... FANTOMA

Că o ironie a soartei, acest mod neloial de a-ți ucide adversarul a fost cel care i-a condus pe oameni la găsirea unor soluții care să diminueze efectele dezastruoase ale producerii avalanșelor. Primul pas a fost făcut deja : soldații aflați la o depărtare care îi pune în afara pericolului provoacă prin focuri de armă repetate alunecarea stratului de zăpadă mai înainte ca acesta să atingă dimensiuni la care omul nu mai are cum interveni.

Cele mai notabile succese în această privință au fost obținute în Munții Rogers din Canada, unde acționează o echipă de șoc a armatei canadiene, condusă de frații Fred și Walter Schleiss. Aceștia veghează în permanență o porțiune de 40 kilometri din șoseaua numărul unu canadiană, unde frecvența avalanșelor este foarte mare...

Miezul nopții. Ninge. Furtună de zăpadă. La un moment dat culoarea rachetelor de avertizare înălțîndu-se deasupra nemărginirii albe se schimbă în galben — semnalul vegheții ! Apoi în roșu, care înseamnă alarmă ! Din momentul acesta circulația pe porțiunea respectivă de șosea este foarte riscantă. Soldații, cazați în punctele cele mai de sus ale muntelui, sar din paturi, atășează la mașini tunuri speciale de calibrul 103.

Cam la o jumătate de kilometru de casă, Schleiss oprește mașina cu tunul chiar pe

Baraje din oțel care-i apără pe locuitorii satului elvețian Lauternbrunn de pericolul dezastruos al avalanșelor.

direcția loviturii principale a avalanșei pentru că de acolo pot fi observate cel mai bine efectele exploziei. Echipajul comunică că este gata de... luptă.

— Foc ! ordonă Schleiss.

Vîntul se liniștește ca prin vrajă. Se aude o împuscătură. La locul de întîlnire al obuzului cu muntele izbucnește o lumină orbitoare. Zgomotul exploziei este recepționat de echipaj după 12 secunde. Walter se apleacă la pămînt și ascultă zgomotul de început al avalanșei, care se pornește la drum.

Zgomotul crește, crește...

Deodată se formează un nor alb care acoperă muntele, după care apare viitura de zăpadă îndreptîndu-se exact spre locul de staționare a tunului. O mișcare rapidă a lui Walter, marșarier, și mașina dispăre de la locul cu pricina. Norul alb atinge în foarte scurtă vreme locul din care mașina tocmai dispăruse.

— Avalanșa propriu zisă s-a oprit chiar la marginea șoselei, spune Walter, dar norul alb ne-ar fi creat probleme deosebite dacă am fi rămas acolo.

În felul acesta o parte însemnată a șoselei canadiene numărul unu fusese eliberată pentru o vreme de pericolul avalanșelor. Pe porțiunea respectivă se afla un camion cu prelată abandonat la timp de șofer. Impactul cu camionul al valului de aer care a precedat zăpada a fost atît de puternic încît camionul a fost ridicat la o înălțime de 25 metri...

5. AVALANȘELE NU RESPECTĂ NEUTRALITATEA ELVEȚIANĂ

Avalanșele din țara cantoanelor nu se deosebesc cu nimic de surorile lor din alte țări. Sînt la fel de perfide, la fel de distrugătoare. Firesc, deci, ca și elvețienii să arunce în luptă împotriva lor detașamente de șoc ale armatei. Semnul distinctiv al celor angajați în această muncă este un fulg de zăpadă la epolet, care indică... arma !

Declanșarea avalanșelor prin împuscături nu este însă posibilă în Elveția așa cum este posibilă în Canada. Aici, din cauza așezărilor dese, ele pot fi declanșate în mod artificial numai pe porțiuni mici.

Dar pînă a ajunge aici, țărani elvețieni au învățat ei singuri cum să se apere de avalanșe. Ei și-au construit casele în locuri ferite și sub formă de vapor, cu partea din față orientată spre locul potențial de afluire a zăpezii. Avalanșele catastrofale produse în neobișnuita iarnă a anului 1956, cînd au pierit mai mulți oameni decît în anii precedenți, i-au determinat pe elvețieni să caute modalități mai bune de apărare. Ei au început de aceea să construiască baraje de apărare pe versanții pe care de regulă se formează avalanșe.

Un astfel de baraj a fost construit în localitatea St. Antoine în apropierea graniței dintre Elveția și Austria. El apără o așezare în care își duc viața cca 150 locuitori. Cu toate

acestea, saintantoinezii nu au scăpat complet de teama avalanșelor.

Pentru a lupta cu mai mult succes împotriva avalanșelor a fost creată Fundația Vanni Eigenmann, după numele văduvei bogate a unui industriaș din Milano, dispărut sub tonele de zăpadă ale unei avalanșe. Căutările pentru găsirea corpului lui neînsuflit au fost lungi și anevoioase.

„După trei săptămîni de căutări, am dat în sfîrșit de un băț de schi. Mergînd mai adînc în zăpadă, căutătorii au înfipt virful bățului în pantalonii celui dispărut... Tehnica de astăzi nu se deosebește cu nimic de cea din Evul Mediu”, spunea doamna Vanni, „de aceea am hotărît să înființez această fundație”.

Lucrurile se întîmplau în urmă cu cîțiva ani, de atunci însă cercetările pentru căutarea și depistarea, dar mai ales pentru salvarea victimelor au făcut progrese. Salvamoniștii au acum la dispoziție o întreagă aparatură ultramodernă : aparate cu raze laser, cu infraroșii, radare, mgnetometre, sunare etc.

6. NUMAI CINCI PROCENTE...

Da, acesta este procentul celor salvați de sub zăpezi ! Un procent atît de neînsemnat încît te întrebi dacă merită efortul. Cifra aceasta l-a scandalizat pur și simplu pe Rogers Thomas, „specialist în zăpezi” din cadrul Serviciului federal forestier american al S.U.A., care își are sediul în statul Utah.

În iarna lui 1982 a nins fără încetare timp de patru zile și patru nopți așezînd un strat de zăpadă de doi metri. Centrul local de urmărare a avalanșelor, unul din cele patru aflate în regiune, a avertizat asupra pericolului producerii unor avalanșe de mare amploare. Au fost alertate toate echipajele de intervenție montană, au fost avertizați cetățenii. Cu toate acestea, oamenii, unii turiști, s-au încăpățînat să atace muntele. „Chiar și atunci cînd credem în proporție de 99% că omul va muri, dacă el vrea să urce nu-l poate opri nimeni” spunea cu amărăciune în glas Thomas. În ultima lună au murit într-unul din canioane doi schiori. Zburînd cu elicopterul deasupra zonei respective am observat locul în care ei și-au găsit sfîrșitul... Poate că această nebulie ar putea fi combătută prin educație, în sensul că fiecare astfel de aventurier ar trebui să știe ce este aceea o avalanșă, care sînt urmările ei. Și poate în felul acesta ar renunța la urcuș atunci cînd condițiile nu o permit.

Un alt „specialist în zăpezi”, Doug Fessler din Alaska, este de părere că oamenii trebuie să știe să asculte și să interpreteze semnalele pe care ni le dă Mama-Natură. Cînd urechile unui alpinist recepționează din partea zăpezii un zgomot care s-ar putea traduce prin vuump ! este semn că avalanșa este pe aproape...

Nicolae Nicoară

Scurtă istorie a săriturilor cu schiurile

ANUL 1862 consemnează prima știre despre săriturile cu schiurile. Aceasta a apărut într-un ziar ce relatează cronica unui concurs de schi disputat la 1 FEBRUARIE în localitatea Grönd din Norvegia. În gazetă se scria: „Concursul de astăzi a luat sfârșit pe timpul prânzului cu un epilog neașteptat. Pe pista de la Grefsen, cîțiva tineri schiori au sărit de pe un zid de 9 picioare”. Știrea este inserată și în coloanele ziarului „Illustrerede Nyhesblad” care apărea la Cristiania (astăzi Oslo), iar în fotografia care însoțea știrea se vedea un tânăr care în timpul săriturii ținea un băț lung în mînă.

După șase ani, în 1868, adepții s-au înmulțit, proba fiind deja inclusă în concursuri, alături de cursele de fond. Tânărul Sondre Auresen Nordheim reușește în localitatea în care locuia, Telemark, să realizeze o săritură de 30 de metri, care însă nu este omologată, ea nefiind obținută într-un concurs. El își înscrie totuși numele pe lista recordmanilor probei deoarece în concursul de la poalele colinei Huseby a reușit 19 metri, săritura efectuind-o fără băț, cu picioarele întinse, fără a le îndoi din genunchi decât pentru a amortiza șocul aterizării. El a efectuat săritura de pe o stîncă înaltă de cca 30 metri. Săritura sa de 30 m a fost o performanță etalon, constituind ținta multor concurenți, ce a fost atinsă abia în 1890.

Cu trecerea anilor performanțele săriturilor de la trambulină au crescut astfel: la Red Wing (S.U.A.) M. Hammestveit (Norvegia) sare în ANUL 1891 31,1 m, în ANUL 1902 N. Gjestrang (Norvegia) realizează 41 m, iar în 1911 A. Haugen obține în S.U.A. 50 m. Salturile mai mari încep DIN ANUL 1920, când construcția unor trambuline a fost serios îmbunătățită, prin realizarea unor profiluri și înălțimi superioare, care au permis lungimea săriturilor, urmare a vitezelor sporite, care atingeau 70-80 km pe oră, precum și a tehnicii săriturii. Astfel apare tot un norvegian, Iacob Tullin Thams, care aplică noua tehnică, aplecarea accentuată a trunchiului înainte, ce ducea la folosirea curenților de aer. El reușește, astfel, să devină PRIMUL CAMPION OLIMPIC MONDIAL LA SĂRITURI DE LA TRAMBULINĂ LA CHAMONIX ÎN ANUL 1924, executînd o săritură de 70 m, iar la Odnes, în Norvegia, în același an, se impune definitiv. După 10 ani frații Birger și Sigmund Ruud (Norvegia) caută să îmbunătățească recordul ajungînd pînă la 92 m (Birger Ruud), pe care îl realizează pe trambulina de la Planica în Iugoslavia.

Această trambulină „mamut”, denumire pe care o poartă trambulinele uriașe, prilejuiește austriacului Josef Bradl realizarea unei sărituri de 101,5 m în ANUL 1936. El este primul care reușește să depășească granița celor 100 de m, țel urmărit și de frații Ruud. ÎN 1948 finlandezul F. Tchanen sare de pe aceeași trambulină 120 m, distanță care constituie performanța maximă care poate fi atinsă aici.

Construirea celei de a doua trambuline „mamut” în R. F. Germania face ca săriturile să fie îmbunătățite. Astfel la trambulina de la Oberstdorf schiorul W. Gantschnigg (Austria) sare 124 m ÎN 1950, an în care S. Weiller (R.F.G.) îmbunătățește recordul la 127 m iar D. Netzel din Suedia îl urcă la 136 m. Încercările continuă și ÎN 1951 finlandezul Tuno Luiro reușește să realizeze 139 m, record care nu a putut fi doborât timp de un deceniu, cînd, ÎN 1961, iugoslavul Iosif Slibar atinge 141 m.

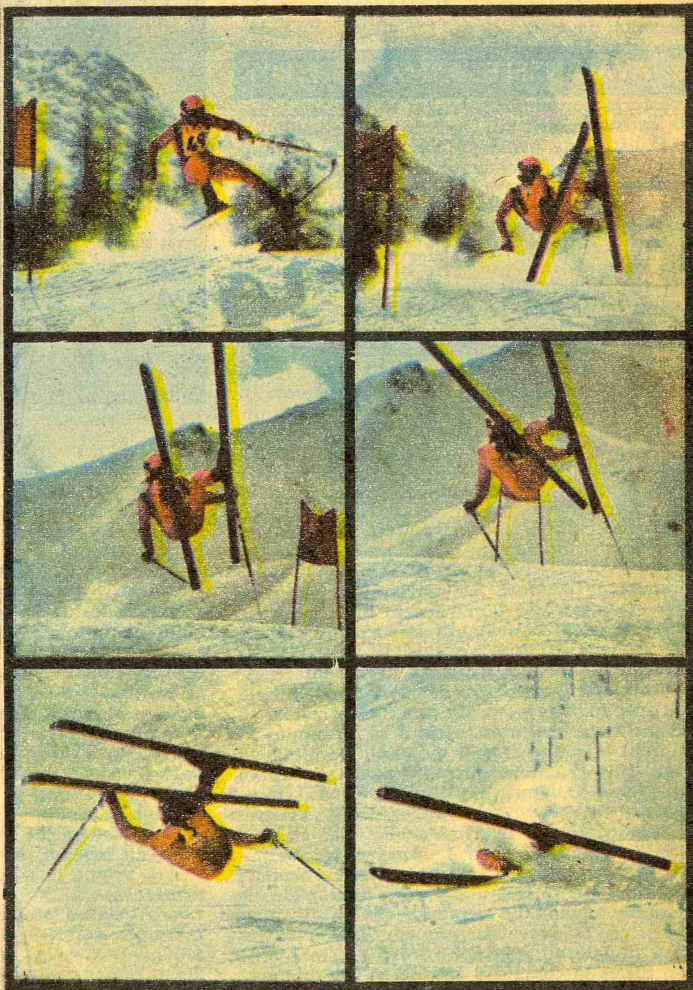
Bătălia pentru supremație continuă și ÎN 1964, după ce suedezul Sjober Kjell reușește tot 141 m, este rîndul cehoslovacului Dalibor Matejlek să realizeze 142 m. După nici 24 de ore italianul Nilo Zandanel, cu 144 m stabilește un nou record. Asaltul continuă și următorul recordman reușește 145 m (Peter Lesser). ÎN 1967 Bjorn Sjoberg din Suedia atinge 148 m pentru ca în același an Lars Grini (Norvegia) să atingă granița celor 150 m. Anii trec iar străduințele săriturilor se amplifică. Tot mai mulți săritori, prin antrenamente speciale caută să depășească fie recordurile personale, fie pe cele care constituie performanțe maxime. Și astfel ajungem, după 13 ani, ca ÎN 1983 să consemnăm sărituri frecvente de peste 150 m. Se dovedește imbatabil finlandezul Matti Nykaenen care câștigă concursul de la Vikersund (Norvegia), contînd pentru Cupa Mondială, cu sărituri de 152, 150 și 133 m iar la antrenamentele pentru cel de al 7-lea Campionat Mondial de sărituri cu schiurile, de la Harachov (Cehoslovacia) să se obțină 179 m, performanță realizată de cehoslovacul Parma.

ANUL 1983 este anul cînd sportivul Klaus Ostwald din R. D. Germană devine campion al lumii la zborul cu schiurile, el efectuînd sărituri de 170 și 174 m. Cu această ocazie, cel de-al doilea clasat, cehoslovacul Pavel Ploc a realizat o săritură de 181 m, care constituia noul record mondial. Și performanțele au continuat. Oare cînd vom fi martorii unei sărituri de 200 m ?

Nic. Amariei

„Sensul schiului nu este numai acela de a-mi permite să mă deplasez rapid și să dobîndesc o îndeminare tehnică, nici jucîndu-mă mai mult să sporesc după bunul plac viteza, ori să caut dificultățile cursei ci, de asemenea, a-mi permite să stăpînesc acest cîmp de zăpadă”.

Jean-Paul Sartre : „Ființa și neantul”

O AMENII-TORPILĂ și faptele lor neverosimile

Există în munții Cervinia din Italia un platou devenit celebru în lume (denumit Rosa), unde anual, în timpul verii, se desfășoară una dintre cele mai interesante competiții din lume: cursa de schi pentru stabilirea celui mai bun timp pe kilometru lansat. La această halucinantă întrecere (mulți specialiști sînt dispuși să facă o paralelă cu faimosul concurs automobilistic formula I de la Monza) participă concurenți din întreaga lume, oameni inzeestrați nu numai cu deosebite cunoștințe tehnice, dar mai ales cu un remarcabil curaj.

Care sînt limitele umane ale acestui concurs senzațional, la care concurenții pleacă de la cota 3 672 și ajung, după o coborîre vertiginoasă, la cota 3 494 m (diferență de nivel : 194 m) ? Pînă în prezent titlul de cel mai rapid coborîtor din lume este deținut de americanul Steve Mc Kinney. Cronometrele au înregistrat pentru temerarul sportiv viteza de 198,020 pe kilometru lansat, viteză considerată pînă nu de mult ca imposibilă de realizat. Este clar că la o asemenea viteză poziția concurenților trebuie să fie perfect aerodinamică

iar execuțiile tehnice de o exactitate remarcabilă pentru evitarea unui eventual accident grav.

Viteza extraordinară a schiorilor este calculată de un aparat bazat pe fotocelule care măsoară doar ultima sută de metri din distanța parcursă. La startul întrecerii se prezintă concurenți care se află aici după luni-și luni de antrenamente grele și care folosesc în tentativele lor un echipament deosebit, adecvat acestei dificile probe. În săptămîna respectivă a întrecerii se dispută cîteva manșe și, evident, cel care obține cel mai bun timp este declarat cîștigător.

O întrecere asemănătoare se mai desfășoară în localitatea Portillo din Chile la începutul lunii octombrie. Schiorii specialiști participanți la aceste întreceri de mare spectacol speră să doboare actualul zid al vitezei pe schiuri... Dar dacă în cazul de față e vorba de concursuri organizate oficial, trebuie să știți că există și tentative de coborîre al căror cadru pare izvorît din timpări fantastice !

Schiorul Toni Valeruz a coborît de pe peretele estic al muntelui Mont Blanc ! O tentativă în-

cununată de succes care a pretins din partea schiorului o lungă perioadă de pregătiri, un curaj deosebit, avind în vedere gradul de dificultate al traseului, care avea în multe porțiuni o înclinare de 50—70 de grade. Toni Valeruz a fost transportat împreună cu cîțiva colegi și o echipă a televiziunii italiene într-un loc al muntelui situat la o înălțime de 4807 metri. Traseul pe care urma să-l parcurgă măsura circa doi kilometri cu o diferență de nivel de circa 1500 de metri. Lui Valeruz i-au fost necesare 35 de minute pentru a ajunge la punctul de sosire. Trebuie menționat faptul că el a plecat pe traseul ales, echipat cu un rucsac greu în care se aflau diverse materiale care i-ar fi putut fi de folos în caz de accident. Coborirea a fost în întregime filmată fiind prezentată pe ecranele televiziunii italiene. Schiorul francez Thierry Renard a coborît pe schiuri cel mai înalt virf din Anzii Cordillieri, Acongaua (7010 m), realizînd o performanță de excepție care demonstrează un curaj deosebit.

Demnă de invidiat este și coborirea lui François Patrick și Georges Bettenburg de pe unul din virfurile de peste 8000 m situat în partea pachistaneză a Himalaiet. Cei doi sportivi au coborît pînă la aproape 4000 m pe schiuri, înclinația minimală a versantului fiind de 50 grade! Protagonistii acestei isprăvi de excepție au 34 și respectiv 32 de ani, fiind originari din Chamoni (Franța). Amindoi sint instructori de schi. Îndrăzneții sportivi au ajuns la virful Broad Peak (8046 m) după o ascensiune care a durat șapte zile și în care au fost ajutați de 60 de gerpași. Ajunși la punctul propus, cei doi sportivi au așteptat condițiuni meteorologice favorabile apoi au început coborirea cu schiurile. Neobișnuita lor călătorie s-a încheiat după trei ore. „A fost o coborire fantastică, plină de frumusețe, fără egal în lume“ au declarat cei doi schiori. Așa o fi, dar nu sint singurii!

Elvețianul Sylvain Saudan a devenit un nume celebru, tentativele lui fiind considerate performanțe neobișnuite care solicită temeinice cunoștințe tehnice și mult curaj. Specialitatea lui o constituie coborirea pe schiuri de la înălțimi himalayene, pe pante înclinate de 50 grade. Nu de mult temerarul sportiv a urcat pe muntele Hidden Park (8068 m) din Pakistan. Ascensiunea a durat 35 de zile. După o scurtă acomodare, a urmat coborirea cu schiurile care a durat nouă ore, la o temperatură de minus 30 de grade. Sosirea a fost înregistrată la cota 3200 m, unde era instalată baza expediției. Sylvain Saudan este în vîrstă de 45 de ani și are la activul său numeroase alte coboriri, printre care una de pe Himalaya, una de pe Mont Blanc (la 17 octombrie 1967), și nu mai puțin de 14 de pe munții Alpi! Cea mai recentă încercare de a cobori de pe Dhaulagiri (8172 m), unde a fost surprins de o avalanșă, s-a soldat însă cu degerături și internare în spital. Dar Sylvain nu și-a pierdut optimismul în privința șanselor sale de reușită... Specialiștii sint unanim de acord că performanțele sale sint cu totul deosebite.

Un alt cunoscut as al coboririlor este multiplul campion japonez Miura Yuikiro, asistent la facultatea de medicină veterinară din Hokkaido. Coborind pe

schiori în două zile, virful Acongaua din Argentina (cel mai înalt virf din America Latină), Miura a reușit să-și implicească visul de a cobori pe schiuri de pe cele mai înalte virfuri de pe toate continentele! În 1966 a coborît pe schiuri de pe Koscinska (Australia, 2230 m), după care au urmat virful McKinnley din Alaska (6187 m) și Everestul pe care l-a abordat din cel mai înalt punct practicabil, situat la 8150 m. Atunci, timp de 65 de secunde, Miura s-a deplasat pe o pantă de 40 de grade cu o viteză de 180 km/oră. După care, pentru a micșora această fantastică viteză, a tras de inelul unei parașute. Deschiderea parașutei a făcut ca viteza să se micșoreze pînă la 80 km/oră. În tot acest timp Miura a folosit pentru respirație masca de oxigen. Pe o distanță de circa 2000 de metri el s-a aflat într-o

situație foarte primejdioasă. Parașuta a deviat lateral și, pierzîndu-și echilibrul, Miura a căzut, după ce alunecase pe o oarecare distanță, pe o pantă de 45 de grade acoperită cu gheață. În același timp un schi s-a rupt. Alunecarea s-a intrerupt brusc la circa 150 de m de baza unui defileu adînc. Coborirea a durat numai două minute și 40 de secunde, dar pentru pregătirea ei au fost necesari circa 3 ani. Întrebat de ziaristi, atunci, dacă intenționează să repete această coborire, temerarul sportiv a răspuns: „Niciodată!“ Cu toate acestea a continuat cu Kilimandjaro (5895 m) din Tanzania de pe care a coborît împreună cu tatăl și fiul său (cei doi aveau atunci — 1965 — 77 și respectiv 11 ani!). La ce noi performanțe năzuiește oare acum celebrul recordmen, care a împlinit nu de mult 55 de ani?!

Povestea schiului

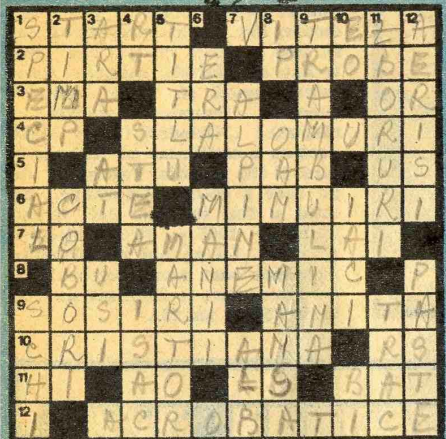
ORIZONTAL : 1) Celebru explorator norvegian și om de știință (1861—1930) care a condus în 1888 expediția de traversare a Groenlandei pe schiuri. Temerara aventură a durat 65 de zile în care au fost parcurși 560 km. • Junior norvegian cîștigător la Olimpiada de iarnă din 1932 a unei medalii de aur la sărituri de pe trambulină, probă pe care o domină pînă în 1948 (Birger). 2) Capitala Norvegiei care adăpostește pe celebra Holmenkollen, o clădire originală înglobată într-o trambulină, unde se află muzeul schiului. • Probă combinată formată din coborire, slalom uriaș și slalom special. 3) În Carpați! • Diminutiv feminin • Margine textilă. 4) Localitate în S.U.A. • Riu în U.R.S.S. • Începe coborirea! 5) Uriaș • Participanți în prima unitate militară de schiuri creată pe la 1200 de regele Sverre al Suediei (sing.). 6) Aproape nea! • Sandu Nicoară • În centrul pîrtiei! 7) Numele a cinci riuri în S.U.A. • Acră. 8) Unul din primii schiori cehi care și-au procurat schiurile din Norvegia, în anul 1886. • Oraș în Suedia. 9) Pun în mișcare patinele de vară • „Crosul...“, cea mai celebră întrecere de cros pe schiuri, care se desfășoară anual la Mürren, pe o diferență de nivel de 2300 m, avînd intercalate porțiuni de coborire, teren plat și urcuș (neart.). 10) Est-sud-est • Localitate în Japonia • Aca! • 11) Nea! • Țară scandinavă unde a fost descoperit, la Rodov, un schior sculptat în piatră datînd din epoca neolitică.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2	H	A	L	E		A	L	P	I	N
3										
4	H	E	R	D		U	P	A		S
5										
6										
7										
8										
9	R	O	L	E		I	N	F	E	R
10	E	S	E							
11	N	A								

VERTICAL : 1) Unul din marii constructori de schiuri, născut în 1825 în Norvegia. • Animal urmărit pe schiuri în zonele nordice pentru a fi vînat (situație în care copiii învățau să schieze de mici și care stă la originea primelor concursuri). 2) Localitate din S.U.A., unde s-a disputat una din edițiile F.I.S. în anul 1950, consacînd pe unul din cei mai mari campioni ai vremurilor noastre, italianul Zeno Colorado. • Localitate din Elveția unde, în iarna anilor 1923—1924, germanul dr. Francis, turnînd filmul „Minunile schiului“, îl cunoaște pe faimosul Hannes Schneider, creatorul școlii de schi la Arlberg, unde s-a născut tehnica schiului modern. 3) Nistor Lucian • Element pus la capătul de jos al bățului, cunoscut încă de acum 4000 de ani, avînd ca scop limitarea afundării în zăpadă a bățului (pl.). 4) Născut în regiunea Telemark din Norvegia, acesta a adus îmbunătățiri schiurilor făcîndu-le mai înguste la mijloc decît la virf și la coadă, putîndu-se astfel executa mai ușor virajele și sînd mai bine pe direcție. • Începe cursa de semifond! 5) Bold • Din caolin! 6) Frații Roger și Frederic care au cîștigat la Sinaia, în 1916, Concursul de schiori dotat cu o cupă pusă în joc de Th. Rosetti-Solescu. • „Zburător pe zăpadă cu lungi aripi de lemn prinse la picioare“ (Balzac). 7) Supranumiți și „păstori zăpezii“, acești oameni ai nordului folosesc schiul ca mijloc de deplasare de mii de ani. • Nord-nord-vest. 8) În Carpați! • Schior neîntrecut (fig.). • „Viața și nemai-pomenitele aventuri ale lui Robinson Crusoe“ l-a făcut celebru. 9) Uniunea Internațională de Tir (abr.). • A Jovi țintele instalate pe traseu în cadrul probei de biatlon. 10) Prototip • Limbaj. 11) Localitate elvețiană unde apare primul club al schiorilor englezi, care devine celebru în 1924 odată cu organizarea faimosului concurs de coborire „Parsen Derby“ • Pista de schi.

Dicționar : RÜUD, HERD, UPA, EGGA, AONO.

Scîndurile zburătoare

ORIZONTAL : 1) Linie sportivă pentru toți schiorii — Amețitoare pe pîrtie de schi. 2) Urme pe zăpadă mult căutate de schiori (sing.) — Cele de fond sau biatlon spre exemplu sînt specifice concursurilor de schi. 3) Emanuela cea mică — Pe primele trei locuri la trambulină! — Un schior în finală! 4) Cristiana Popescu — Coborîre pe schiuri într-o succesiune de viraje pe lingă porți (pl.). 5) Avantajul maturității! — Abreviație pentru „Acidul paraaminobenzoic” — Delimitează urcșul! 6) Documente — Conducerea cu pricere la schiurilor (pl.). 7) Primele două locuri la slalom! — Pictor român — Negru amestecat cu alb (pop.). 8) Barbu Ungureanu — E în criză de formă. 9) Finaluri în cursele sportive pentru toți schiorii (pl.) — Ana cea alintă. 10) Opiire la schi printr-o întoarcere bruscă, cu schiurile apropiate. — Pornit pe un culoar central! 11) Finale la schi! — Alfa și Omega — Lișna Săvescu — Dă o mîină de ajutor schiorului. 12) Probe de schi în care concurenții execută diferite exerciții spectaculoase: cumpăna, întoarceri de 180° și 360°, mers pe un singur schiu, piruete etc.

VERTICAL : 1) Probă de slalom considerată cea mai tehnică din schiul alpin — Sport de iarnă accesibil tuturor amatorilor. 2) Înregistrat în proba de slalom în cadrul celor două manșe — A porni cu schiurile din pantă spre finis. 3) A executat o oprire în „plug” — Locurile 3—4 la biatlon! — Porți. 4) Start în finală! — Vedetă a schiului — Poet clujean. 5) Cel de campion olimpic i s-a atribuit în 1930 schiorului suedez f. Stenmark în probele de slalom special și uriaș — Spectator la o competiție de schi. 6) Timp intermediar — Schiul pentru unii (pl.). 7) „Combinată...” — probă formată din coborîre, slalom uriaș și slalom special, își desemnează câștigătorul prin adăugarea timpilor realizați în probele amintite (pl.) — Sezon deschis pentru schi. 8) Ion Prodan — Soi de pește (Trans.). 9) Două în proba de slalom uriaș (sing.). 10) Bază de lansare pentru zburătorii cu schiuri. 11) Elena Olteanu — Rumegetoare tibetane — Debutante la biatlon! 12) Executate de modernii Icarii de la trambulină — Emoția firească de dinaintea startului. 12) A aduce un suflu nou — Urcarea acestora este făcută de către schiori fie în „foarfecă”, fie în trepte.

Dicționar (PAB, LAI, OAN)

Gheorghe Toia

Schiul, această jucărie pentru copii mari, este ceva mai serios decît pare, de vreme ce pune în joc gîndirea creatoare, cunoștințele de mecanică, imaginația, viziunea în spațiu.

D.I. Suchianu

ÎN PRINCIPIU, lungimea schiurilor variază între aceleași limite cunoscute, în funcție de vîrstă și înălțimea posesorului. Schiorilor amatori scunzi le corespund schiurile cu o lungime de la 175 la 130 cm, iar celor de talie mijlocie și înaltă schiuri cu o lungime de 185 și, respectiv, 190 cm. Bărbații cu talie de peste 185 cm și femeile înalte de peste 175 cm pot alege, în general, schiuri cu 5 cm mai lungi decît propria talie. Bărbații cu talie sub 165 cm și femeile cu talie sub 155 cm pot alege schiuri cu 5 cm mai scurte decît talia.

EXISTĂ ÎNSĂ ȘI EXCEPȚII... Festivalul sporturilor de iarnă din localitatea vest-germană Willingen a prilejuit realizarea unui neobișnuit record în materie. Este vorba de prezentarea celei mai lungi perechi de schiniri din lume. În lungime de 30 m, schinirile au fost realizate de un timplar din localitate, mare iubitor al sporturilor de iarnă. La demonstrația ce a avut loc în cadrul festivalului, 54 de membri ai clubului local s-au „îmbarcat”, pornind curajos la vale...

O SĂRITURĂ COLECTIVĂ PE SCHIURI — în cadrul recordurilor neoficiale care există demult în sport — a fost fotografiată de corresponsentul ziarului „Japan Times” în munții Elveției. Un grup de 30 de schiori au realizat — ținîndu-se de mîini — o săritură simultană și perfect armonică pe schiuri.

ÎN FIECARE AN, în orașul Kingsfield (Maine) din S.U.A., se desfășoară una dintre cele mai originale curse de schi din lume. Au dreptul de a participa la acest slalom numai sportivi care depășesc greutatea de 95 de kilograme. Un premiu special vine să recompenseze pe cei care trec de... 180 kg.

ORICE SCHIOR ȘTIE că schiurile — în stare de nemiscare — tind să se lipească de zăpadă. Cînd sînt însă în mișcare, căldura degajată de frecare face să se topească un strat superficial de zăpadă, care provoacă alunecarea. Ungînd schiurile cu substanțe hidrofobe (grăsimi etc.) se micșorează aderența lor la stratul subțire de apă și se mărește în mod considerabil viteza.

LA VIRSTA DE 35 DE ANI, finlandezul Onni Savi a stabilit un original record. El a schiat neîntrerupt timp de 48 de ore, perioadă (19—21 aprilie 1966) în care a parcurs 305,9 km. Canadianul Pierre Vero petrecîndu-și 83 de ore și 2 minute pe schiuri a devenit noul deținător al „recordului mondial” smuls americanilor Purell și Mac Glinn care n-au rezistat decît... 81 de ore și 15 minute!

DEȚINĂTOAREA RECORDULUI MONDIAL FEMININ la proba de săritură cu schiurile este norvegiana Anita Wold cu o săritură de 98 de metri realizată la Sapporo (Japonia) la 14 ianuarie 1975.

UN „RECORD” DEOSEBIT aparține lui Patrick Knaff, care a coborît o pîrtie de schi — într-un picior, într-un singur picior. De ce? Nici Knaff și nici cei care au asistat la această „probă” nu au dat o explicație.

PRIMUL CONCURS DE SCHI OFICIAL s-a disputat la Montana (Elveția), în anul 1911, iar prima probă de slalom tot în Elveția, la Murren, la 21 ianuarie 1922. Federația internațională de schi a luat ființă la 2 februarie 1924, iar prima ediție a Jocurilor Olimpice de iarnă a avut loc în anul 1924.

CELE MAI MULTE MEDALII la întrecerile de schi (inclusiv probele de stafetă) au fost cucerite de suedezul Sixten Jernberg la edițiile 1956, 1960 și 1964: în total nouă. Separat, acest excepțional sportiv a izbutit să obțină opt titluri de campion mondial.

La schi

CEL MAI MARE NUMĂR DE SPECTATORI, în cadrul Jocurilor Olimpice de iarnă, a fost înregistrat în ediția din anul 1952 (Norvegia), la proba de sărituri cu schiurile. La această întrecere au fost prezenți 150 000 de spectatori.

SCHIUL A AVUT și el marile sale talente timpurii: surorile Goitschel, Toni Sailer și J.C. Killy, surorile Lafforgue, Anemarie și Pröll-Moser și Marie Therese Nadig, Betsy Clifford, cea mai tinăra campioană mondială din istoria schiului (16,6 ani). De fapt, schiul se începe de la 4 ani, chiar dacă n-ai de gînd să ajungi campion olimpic la coborîre sau slalom...

ALEXANDRA KUDAȘOVA a străbătut pe schiuri uriașă distanță Harbin — Petersburg (9 600 de verste). Un an și o lună a mers curajoasă femeie rusă cu schiurile. Aceasta se întimplă în anii 1910—1911 cînd femeia nu era socotită altceva decît o reprezentantă... a sexului slab.

ÎN IARNA ANULUI 1938, locuitorii din împrejurimile Moscovei au fost martorii unui spectacol neobișnuit: un schior, remorcat de un avion care zbura destul de jos, gonea pe întinderile de zăpadă. Viteza schiorului ajunsese la 115 km/oră. Un alt schior remorcat de avion a reușit să atingă 175 km/oră.

ÎN URMA CU MAI MULȚI ANI, în Tirol (Austria), din cauza unei primăveri timpurii, pîrțiile de schi au rămas goale. Hotelierii și administrația unor cunoscute stațiuni montane, intrate în alertă, au fost nevoite să cumpere... zăpadă din zonele în care se mai păstra.

INTR-UN NUMĂR MAI VECHI, ziarul francez „Figaro” le recomandă iubitorilor de schi și mai ales celor care se pasionează de coborîrea pistelor de pe pantele montane abrupte să-și fixeze pe dosul brațelor, între

elavicule și incheieturile miinilor, pur și simplu o țesătură cu suprafața de 3 metri pătrați. S-ar părea că astfel schiorului i-ar fi mai lesne să-și regleze viteza alunecării la vale.

SCHIURILE PRODUSE ÎN ESTONIA se bucură de mare popularitate printre sportivii sovietici și străini, amatori de sporturi de iarnă. Ele sînt produse la Tallin și Pjârnu, din mesteacăn și molid, rășină de pin și felurite materiale plastice. Diferitele tipuri de schiuri estoniene au fost prezentate la mai multe expoziții internaționale.

PENTRU MULȚI SCHIORI, principala problemă o constituie nu atît schiurile cît încălțămîntea. Așa au apărut clăparii, o încălțăminte pe cit de ciudată ca aspect, pe atît de incomodă de transportat și chiar de folosit. Procedînd invers, o echipă de cercetători francezi a încorporat încălțămîntea în schiuri. A ieșit ceea ce se cheamă „surfixation” — o încălțăminte adaptabilă pentru orice mărime de picior, care se încălță peste cizme, ghetete sau chiar pantofi. Un alt avantaj: fixează nu numai talpa dar și glezna și piciorul pînă sub genunchi, asigurînd o mai bună protecție împotriva traumatismelor.

O FIRMĂ AMERICANĂ a lansat pe piață un nou tip de legături de schi-fond, care înlătură dezavantajul întîmpinat la coborîri în acest sport, datorat prinderii într-un singur punct al ghetel. Legăturile permit un bun control asupra schiurilor, inclusiv pentru slalom pe pante pufin abrupte.

O MĂNUȘĂ PIERDUTĂ a salvat viața a doi schiori! Faptul s-a petrecut în masivul Matterhorn din Elveția, unde din cauza unei avalanșe, sportivii au căzut într-o fisură a munților, adîncă de 300 de metri! Miraculoasa lor salvare s-a datorat pilotului unui elicopter care a observat o mănăușă pierdută de unul din cei doi accidentați.

DOI SCHIORI OLANDEZI, Willem Verstopen — 36 ani și Hubertus de Jong — 34 de ani, din Haga, surprinși de o avalanșă în munții regiunii Vorarlberg (Austria) au fost găsiți teferi după 70 de ore. Ei au povestit că tot acest timp l-au petrecut în doi copaci; în permanență topeau zăpada în pumni pentru a-și potoli setea.

ALARMADE DE FRECVENTELE ACCIDENTE produse pe piriile de schi din Austria, autoritățile de resort precizează că cea mai mare parte a acestor accidente se datorează supraaprecierii de către victime a capacității lor de schiori. Poate părea neobișnuit, dar majoritatea accidentelor de acest fel au loc în condiții meteorologice bune, cînd unii dintre turiști încearcă realizarea de performanțe care le depășesc pregătirea. În legătură cu aceste date se apreciază că cea mai bună cale pentru reducerea numărului accidentelor mortale pe piste de schi este „educația adecvată” a schiorilor amatori, în primul rînd, în sensul de a-i avertiza asupra pericolelor pe care le prezintă acest sport.

TOATE TIPURILE DE LEGĂTURI DE SCHI, chiar cele reglabile, indiferent cît erau de perfecționate, nu reușeau să asigure o securitate perfectă sportivului la o eventuală căzătură. Or, această performanță o realizează noul tip de legături electronice pus la punct de către o firmă de specialitate din R.F.G. Dispozitivul cu care ele sînt echipate măsoră în permanență comportamentul dinamic, momentele de rotație la care este supus piciorul schiorului. În cazul în care acesta depășește o anumită valoare de siguranță, o comandă electronică declanșează instantaneu desfacerea legăturilor.

GRABA CU CARE SCHIORII își desfășeau legăturile chiar în clipa cînd treceau linia de sosire, pentru a-și îndrepta schiurile spre camerele de luat vederi — devenită o obsesie în toate competițiile internaționale de anvergură în ultimii ani — s-a soldat cu numeroase accidente, unele destul de grave. Pentru a preveni un asemenea deznoadămint. în prezent această practică este interzisă, sancțiunea fiind... descalificarea!

Mihai Burduja

Pe Edmund Hillary l-am întîlnit la Katmandu — capitala Nepalului. Acest regat muntos a devenit cea de a doua patrie a sa, unde vine aproape în fiecare an. Hillary a trecut de mult de 60 de ani, dar arată mult mai tînăr. Ca și înainte are o ținută frumoasă, un pîr bogat și un pas întins, energic. În cei peste 30 de ani trecuți de la escaladarea Everestului (29 mai 1953) neozelandezul a călătorit mult, a participat la expediții istovitoare, a condus grupul neozelandez, care la 4 ianuarie 1958, în cadrul unei expediții transantartice, a ajuns la Polul Sud. Hillary a devenit cel de al treilea explorator — după R. Amundsen și R. Scott — care a ajuns în acest punct al continentului. În 1977 a organizat o nouă expediție pe Gange, riul sfînt al Indiei, de la gură pînă la izvoare, expediție terminată prin escaladarea unuia din vîrurile fără nume ale munților Himalaya.

Cu toate acestea, interesul și preocupările principale ale renumitului alpinist sînt legate de zona Everestului și de șerpașii care o populează. Pentru că de peste o jumătate de secol acești oameni curajoși, harnici și rezistenți participă aproape la toate expedițiile care iau cu asalt munții Himalaya. Ei transportă pe umerii lor în taberele de la mare înălțime tone de încălzitură, servesc drept călăuze, fac cărări peste ghețari și peste tîinderile de zăpadă și salvează în condiții extrem de grele pe cei aflați în primejdie. Nu puțini au fost șerpașii care au pierit în munții cei aspri. Drept recunoștință pentru serviciile pline de abnegație aduse alpinistilor, Hillary a creat o fundație specială, „Himalaya trust” pentru dezvoltarea văii Solu-Khumbu, aflată în partea de sud a Everestului. El se ocupă deja de mai mulți ani de colectarea de mijloace pentru această fundație, depune în contul ei propriile sale venituri de pe urma cărților, filmelor documentare, conferințelor pe care le prezintă. Cu mijloacele fundației, în așezările șerpașilor au fost înființate peste 20 de școli, funcționează un spital, se construiesc conducte de apă, poduri, drumuri.

Dar Hillary vine în această vale nu numai pentru problemele fundației, ci și dintr-un motiv profund personal. Cu cîtiva ani în urmă, în zona Everestului i s-au prăpădit soția și fiica în timp ce traversau muntele cu un avion mic de pasageri. Tragedia, memoria celor dragi au lăsat și mai strîns soarta acestui alpinist de Himalaya.

În timpul convorbirii cu Hillary, m-am interesat, firește, de soarta lui Tenzing, unde se află, cu ce se ocupă.

— Trăiește ca și în urmă cu 50 de ani, în India, la Dardjiling, munții nu vrea să-i dea uitării. Am auzit că acum este pe undeva pe aici prin Nepal, cu o grupă de turiști, — răspunde Hillary.

Nu mi-a fost dat să-l întîlnesc atunci în Nepal pe „tigrul zăpezilor”. Traseul lui Tenzing trecea prea departe de Katmandu. Totuși, cîteva luni mai tîrziu norocul îmi surise: părăsindu-și Dardjilingul său din inima munților, cunoscutul șerpaș își făcu apariția la șes, în insoirul Delhi. La sfîrșitul lui august 1983, aici, au fost organizate mari festivități cu ocazia celei de-a 25-a aniversări a Federației indiene de alpinism. La manifestare au fost prezenți numeroși sportivi renumiți, care, la timpul lor, au ajuns pe virful Everestului, și aveau în palmares numeroase victorii. Totuși, cel mai onorat și mai renumit dintre sutele de alpinști adunați în marea sală a hotelului „Așaca” din Delhi, a fost, indiscutabil, Tenzing. Iar cînd a intrat cu pași vioi și ușori pe scenă, unde fostul prim-ministru Indira Gandhi îi înmîna un cadou, întreaga sală se ridică în picioare și îl aplaudă cîteva minute, cu căldură, pe omul legendar, minunatul fiu al micului trib al șerpașilor (care numără sub 50 de mii de oameni), al cărui nume l-a făcut cunoscut în toată lumea.

Nu este uimitor că pe durata conferinței jubiliare, Tenzing s-a aflat în centrul atenției. I se puneau zeci de întrebări, era rugat să se lase fotografiat, să dea autografe. Cu neschimbătu lui zîmbet pe buze, răspundea amabil tuturor rugăminților. Iată cîteva dintre răspunsurile lui. Cea mai grea ascensiune pentru el a fost cea din 1952, cînd împreună cu prietenul său, elvețianul Remond Lambert, aproape atinseseră virful Everestului, mai aveau de parcurs circa 200 m. Numai vîntul de o forță neobișnuită i-a împiedicat să cucerească înălțimea. Dar urcușul nu a fost zadarnic. Drumul explorat atunci i-a dus peste un an pe Hillary și Tenzing la victorie.

Sportivul considera că cel mai bun om întîlnit în viața sa a fost Javaharlal Nehru („mi-a fost ca un tată”). Da, avea 70 de ani și era perfect sănătos. („semănă cu mama, care la optzeci de ani a mers pe jos din satul nostru de lingă Everest aproape pînă la Dardjiling. Acesta este un drum foarte lung

ALPINISTII sînt oameni normali?

chiar și pentru un om antrenat). Am călătorit în multe țări. Am fost în Caucaz, în Munții Asiei de Mijloc („Din Alma-Ata i-am adus lui Nehru o ladă cu niște mere splendide”). Nu crede în „omul zăpezilor” („Poveștile despre el continuă fiindcă oamenilor le place tot ceea ce este enigmatic”). N-a reușit să învețe să citească și să scrie, iar cărțile pe care le-a publicat, le-a dictat. Nu-l interesează mașinile, tehnica, îi plac foarte mult animalele, în special ciuitii, are și el cițiva terieri tibetani, dăruiește căței prietenilor săi.

Anii care au trecut după cucerirea Everestului au fost pentru Tenzing perioada unei activități deosebit de intense la Institutul himalaian pentru alpinism, inaugurat în 1954 de Djavaharlal Nehru la Dardjiling. Timp de 22 de ani Tenzing a condus lecțiile de instruire practică a sportivilor, i-a călăuzit în expedițiile de alpinism. La nord de Dardjiling, în Sikkim, se află o bază permanentă la înălțimea de circa 5000 m, înconjurată de ghețari și stînci. Tocmai aici își pregătea „tigrul zăpezilor” elevii, îndeplinind cu sfințenie mandatul pe care i l-a dat Nehru de a pregăti o mie de noi tenzingi, maeștri ai alpinismului. Tenzing a îndeplinit această sarcină: din cei nouă sportivi indieni care au escaladat în 1965 Everestul, opt și-au efectuat pregătirea sub îndrumarea lui. De remarcat că în toți acești ani nu s-a întâmplat nici un caz tragic, ceea ce demonstrează conștiințozitatea și răspunderea extraordinară a conducătorului instruirii în munți.

— După ascensiunea pe Everest am primit multe invitații tentante de a participa la diferite expediții — povestea Tenzing — dar am considerat că munca mea cu tineretul este o treabă mai importantă și mai necesară.

În 1976 Tenzing s-a retras din activitate, postul lui fiind ocupat de un alt șerpaș renumit, Navang Gambu, care a escaladat de două ori Everestul (în 1963 și în 1965).

Navang este nepotul și elevul lui Tenzing. Tenzing a rămas consilier al centrului de instruire, trăiește cu numeroasa sa familie la Dardjiling într-o casă mare prin geamurile căreia se vede muntele Kancendjanga, care ocupă locul trei în lume, ca înălțime.

Ca și înainte, Tenzing face multe pentru micul său popor. El continuă să conducă Asociația șerpașilor-alpiniști. Datorită eforturilor depuse de el, au fost îmbunătățite condițiile de lucru ale călăuzelor și hamalilor în munți, majorată retribuirea muncii lor, introduse asigurările pentru cazuri de invaliditate sau moarte, evenimente care se petrec în expediții în fiecare an. Îl preocupă foarte mult soarta văii sale dragi, unde, cînd era copil, păștea yacii familiei. Visează la crearea în Salu-Khumbu a unei școli moderne de alpinism, la instruirea copiilor în limba maternă (șerpașii nu au nici în prezent propria lor scriere), la asigurarea de locuri de muncă pentru tineret în ținuturile natale. Tenzing este preocupat și de poluarea din te în ce mai mare a zonei Everestului, de tăierea pădurilor, de degradarea cîmpiilor roditoare. El consideră că în prezent toți iubitorii munților trebuie să devină luptători activi pentru conservarea naturii unice, dar vulnerabile a munților Himalaya, a altor zone muntoase.

În primăvara anului 1934 cei mai buni alpiniști din India — care pot fi denumiți nepoții sportivi al lui Tenzing — au luat din nou cu asalt Everestul. În pofida nărilor greutăți, provocate de timpul neprielnic, avalanșe, defecțiuni ale aparatelor de oxigen, expediția a fost încununată de succes. Patru dintre membrii expediției au escaladat vîrfurile, inclusiv o tină indiană, profesoară la Colegiul din orașul Uttaracși din părțile pre-muntoase de sud ale munților Himalaya.

Trăiesc cu demnitate cei doi alpiniști, renumiți, cărora le-a revenit mult rîvnă cîndste de a fi primii care au supus cel mai înalt munte al planetei. Și la peste 30 de ani de la eveniment, Edmund Hillary și Tenzing Norghel se află mereu la înălțime, la marea înălțime a ciustel și bunătații omenești.

Delhi — Moscova

Traducere și prelucrare de
V. Oroian

NOTĂ: Convorbirea a avut loc înainte de moartea lui Tenzing, la începutul anului 1986

1. Introducere

Întrebarea nu ne aparține, ea a fost pusă de doctorul polonez Zdzisław Ryn de la Clinica de psihiatrie a Academiei medicale din Krakowia, alpinist încercat și participant la mai multe expediții în Alpi, Anzi, Himalaya și Caucaz. Lucrarea lui de doctorat, intitulată „Psihopatologia alpinismului” a fost tradusă pînă acum în mai multe limbi, bucurîndu-se de un mare succes ca una dintre lucrările singulare în acest domeniu pe plan mondial.

În calitate de doctor, el a însoțit o echipă de constructori polonezi care au înălțat o fabrică de sticlă în La Paz, capitala Boliviei, oraș situat la 4100 metri deasupra nivelului mării. De fapt, doctorul Zdzisław Ryn a căutat să folosească experiența boliviană și pe cea acumulată în multe expediții la care a luat parte, pentru a putea răspunde la o serie de întrebări, dintre care cea mai importantă era: ce simte omul cînd ajunge la o mare înălțime?

2. Deci, ce simte?

„În anul 1966 cînd, cu ocazia primei mele expediții montane, am ajuns în vîrfurile Elbrus (5633 metri) din Munții Caucaz, a fost pentru prima dată cînd am fost pur și simplu uluit de înălțime. Șederea mea pe acest vîrf a fost marcată de o apatie pronunțată. Dar cea mai puternică era iluzia auzului. Mi se părea că pitoanele bătute în gheață răsunau asemenea cîntecului metalic al unei păsări”, spunea doctorul Ryn.

Cazul nu este singular. Alpinistul american B.C. Bishop cînd a ajuns pe Everest a avut sentimentul că vîntul îi vorbea la ureche cu glas de om. Un alt alpinist, Francis Sydney Smith, ajungînd la înălțimea de 8500 metri a „văzut” zmeie de hîrtie care se mișcau de

colo-colo deasupra celui mai înalt munte de pe pămînt...

Judecînd după aceste elemente, s-ar putea trage concluzia că alpiniștii urcă pînă la aceste înălțimi pentru a se lăsa pradă euforiei, care acționează absolut ca un narcotic.

Oare așa sînt stea lucrurile?

Mai degrabă nu, întrucît șederea pe vîrfurile celor mai înalți munți din lume aduce în cea mai mare parte din cazuri durere și suferință. Se poate vorbi de un rău de înălțime ale cărui semnalmente sînt: oboseala pronunțată, dureri puternice de cap, dureri acute ale stomacului, somn agitat, creșterea presiunii psihice, accentuarea stării de spaimă etc. Dar aceasta nu înseamnă, nu trebuie să însemne că alpiniștii se expun de bună voie suferinței, durerii. Stările patologice nu constituie o excepție, dar nici o regulă.

Stările mai deosebite încep de pe la 4000 metri. Șederea la înălțimi de 7—8000 metri poate produce la unii alpiniști tulburări ale activității creierului, un fel de astenie de înălțime. Acestea constituie însă cazuri extreme întrucît organismul uman are capacitatea uimitoare de a se adapta la condițiile de mediu. Aceasta se manifestă prin accelerarea respirației, prin profunzimea acesteia și prin creșterea numărului globulelor roșii. În mod normal numărul acestor globule ajunge la 4 milioane, iar în condițiile ascensiunii la mari înălțimi numărul lor atinge 7 și 8 milioane! Procesul de acclimatizare este îngreuiat de doi factori: insuficiența oxigenului (pe Everest acesta este cu 2/3 mai redus decît la nivelul mării) și de temperaturile foarte scăzute.

Sistemul nervos fiind cel mai sensibil la lipsa de oxigen, este cel mai afectat dintre toate organele. Stările emoționale resimțite aici sînt date de lipsa oxigenului...

Doctorul Zdzisław Ryn a făcut experiențe deosebite privitoare la schimbările produse în activitatea creierului la alpiniștii care urcă la mari înălțimi. El a constatat schimbări importante la neașteptate din cei patrușprezece alpiniști supuși testului. Atunci cînd se întorc la tabăra de bază, alpiniștii acuză slăbirea memoriei, simptome de apatie, de apetit redus de viață. Ei nu pun toate acestea pe seama schimbărilor survenite ca urmare a modificărilor petrecute în activitatea creierului, ci pe seama stării de epuizare fizică ca urmare a escaladării muntelui.

Alpinismul este deci periculos din mai multe puncte de vedere: al avalanșelor, al schimbărilor meteorologice bruște, al căderilor. Dar, mai presus de toate, dușmanul numărul unu este — așa cum a putut constata doctorul Zdzisław Ryn — lipsa de oxigen și urmările provocate de aceasta.

Lezat de aceasta, doctorul Ryn a fost preocupat să afle răspuns la o altă întrebare: prin ce se caracterizează personalitatea alpinistului, ce-l determină pe acesta să se aventureze spre marile înălțimi?

3. Alpiniștii — atleți desăvîrșiți?

Mai întîi doctorul polonez a constatat că imaginea pe care oamenii și-au făcut-o și și-o mai fac despre alpiniști este de cele mai multe ori falsă. Despre ei se spune că sînt eroii munților, că sînt niște atleți desăvîrșiți, care „înghit” pur și simplu înălțimile. În realitate lucrurile nu stau chiar așa. De regulă, alpiniștii sînt oameni scunzi sau de statură mijlocie, care nu se remarcă printr-o conformație fizică deosebită, printr-o forță ieșită din comun. Din punctul de vedere al structurii psihice alpiniștii se împart în două categorii, după părerea doctorului Ryn. O parte sînt firi închise, care nu leagă prea ușor contacte cu cei din jurul lor, sînt înclinați spre visare, sînt foarte emotivi. Ceilalți sînt alpiniștii la care predomină nesiguranta, complexele de inferioritate, oameni nervoși care, de regulă, au probleme în viața de toate zi-

lele. Trăsătura comună a alpiștilor o reprezintă inteligența lor deosebită, mult deasupra mediei, și a înclinației aparte spre problemele umanitare.

„Portretul psihologic al alpinistului este mai degrabă cel al unui om trist”, este de părere doctorul Zdzisław Ryn. „Unii își închipuie că alpiștii escaladează munții cei mai înalți pentru a se acoperi de glorie. Eu sunt medic și datorită mea profesională este să privesc aceasta din punctul de vedere al doctorului. Altfel spus, asta înseamnă să cauți elemente patologice. Iar dacă sunt preocupat de găsirea pericolelor care îi pindesc pe alpiști o fac pentru că această activitate umană — una dintre cele mai frumoase, dacă ne referim la posibilitatea de cunoaștere — să devină cât mai puțin periculoasă.

Ce îl determină pe alpinist să opteze pentru ascensiune? De regulă, fuga de monotonie vieții de toate zilele. Starea emoțională poate fi trăită mult mai intens la munte, din acest punct de vedere alpinistul o trăiește mult mai puternic decât parașutistul, a cărui trăire emoțională durează câteva secunde, cel mult câteva zeci de secunde. Există între alpiști unii care scapă de anumite complexe ca urmare a faptului că urcând pe piscuri au făcut ceva extraordinar. Dar tot așa există unii la care dorința de a urca pe înălțimi este irațională iar șederea pe aceste înălțimi îi aduce în situații care depășesc limitele riscului normal. Asemenea oameni ajung adesea victime ale unor tragedii și pot provoca neplăceri deosebite și partenerilor de ascensiune. Din această cauză trebuie să se acorde o atenție aparte stabilirii membrilor unei expediții pentru că posibilitatea prevenirii accidentelor să fie eliminată chiar din plecare...

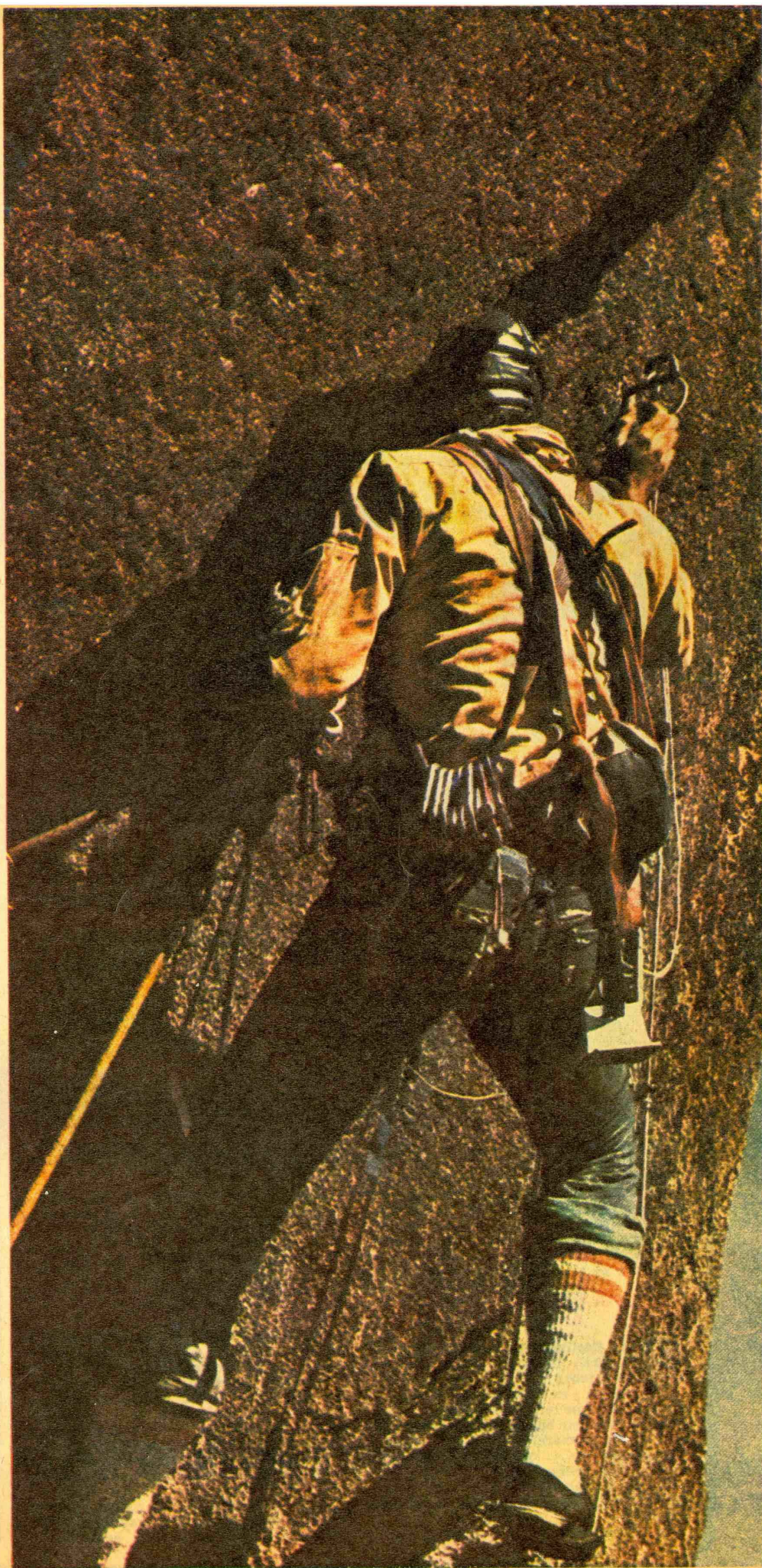
Cunosc oameni — a continuat doctorul Ryn — care la 7 000—8 000 de metri s-au comportat nelogic și necritic. De pildă, într-o expediție pe Dhaulagiri, unul dintre alpiști a ieșit din cort și a rupt-o la fugă. Dacă nu ar fi fost prins, ar fi sfârșit într-o prăpastie. Unul dintre participanții la o expediție în Anzi a fost cuprins în timpul nopții de o spaimă vecină cu moartea. Cu ocazia unei expediții pe vârful Illimani (6 503 metri) din Bolivia, din cauza halucinațiilor provocate de culori, unul dintre alpiști s-a îmbolnăvit de retinopatie de înălțime, o boală a retinei de care a trebuit apoi să se trateze timp de doi ani...”

Despre cuceritorii celor mai mari piscuri din lume s-au scris până acum multe lucrări beletristice. Este o problemă pur și simplu fascinantă. Printre cei care au scris pe această temă se află și celebrul alpinist Reinhold Messner, care a urcat pe Everest fără aparat de supraviețuire. Ajungând la 8 000 de metri el a simțit o chemare extraordinară de a rămâne acolo pentru totdeauna. Această stare a trăit-o și doctorul francez Jaeger, care a rămas 66 zile pe cel mai înalt vîrf al Cordilierilor, Huascarán, înalt de 6 786 metri.

La o conferință de presă doctorul francez a declarat că a vrut să se convingă dacă șederea îndelungată la mare altitudine influențează — și cum — organismul uman. (În paranteză fie spus, doctorul Ryn apreciază această tentativă a colegului său francez drept o acțiune soră cu... sinuciderea). Din fericire, francezul a revenit cu bine pe... pământ. Organismul lui nu a suferit schimbări notabile în afara faptului că doctorul a slăbit cu patru kilograme.

De la 7 300 metri începe, potrivit doctorului Ryn, așa numita „regiune a morții prin înălțime”. Șederea îndelungată peste această înălțime provoacă schimbări importante în comportamentul omului. În condiții aproape de normal se poate trăi până la 5 400 metri, aceasta fiind înălțimea la care trăiesc indienii din Anzi. Specialiștii apreciază că tocmai de aceea ei se deosebesc de oamenii care trăiesc la șes atât prin construcția corpului, cât și prin tipul antropologic și prin multe din funcțiile fiziologice. Indienii din Anzi au până la 7—8 milioane globule roșii, fapt care i-a făcut pe unii să creadă că aceștia ar avea o jumătate de litru de sânge în... plus! Cel mai izbitor lucru la ei este culoarea pielii care este aproape roșie. Indienii din Anzi sînt firi închise, manifestă neîncredere și au, de fapt, comportamentul alpiștilor cînd ajung în preajma marilor înălțimi...

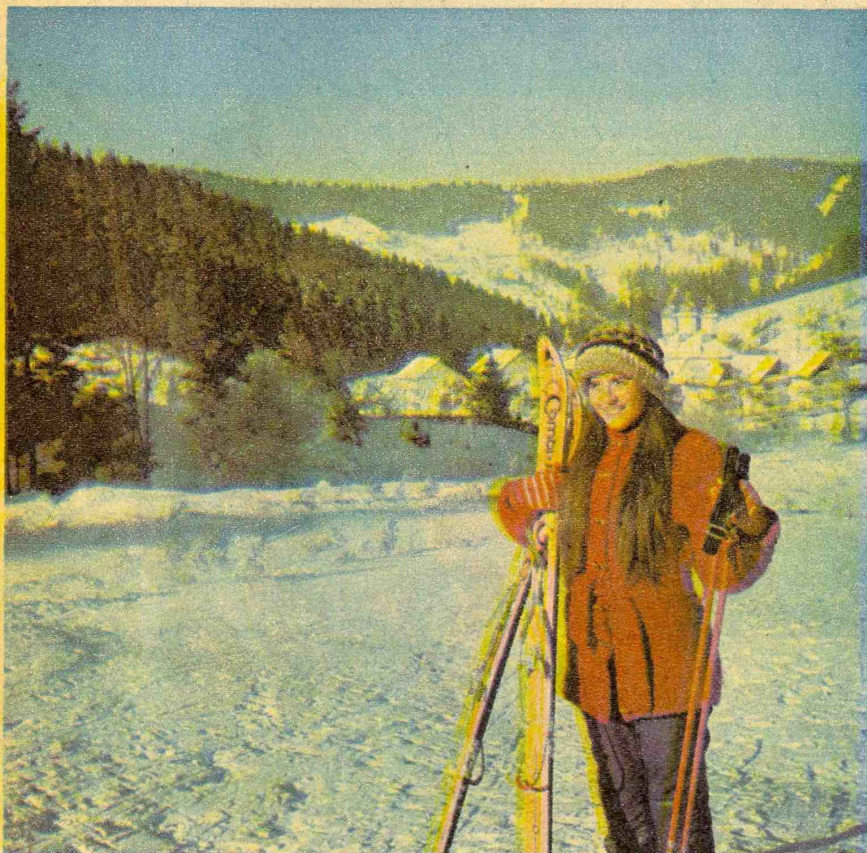
H. Borles

Biroul de Turism pentru Tineret vă invită să petreceți concediul sau vacanța în baze turistice, aflate în diferite zone ale țării.

Prin amplasarea lor geografică, prin dotările materiale, prin asigurarea unor instructori specializați, inventivi, bazele BTT oferă cele mai adecvate condiții pentru desfășurarea unor complexe activități de educare și recreere a tinerilor de diverse vârste și preocupări.

În mod firesc, nu lipsesc niciodată activitățile sportive și de agrement ce se desfășoară în cadrul natural specific fiecărei baze, activități pe care vă propunem să le cunoașteți.

Activități sportive și de agrement în bazele B.T.T.

COSTINEȘTI, stațiune situată între Eforie Sud și Mangalia, de-a lungul uneia dintre cele mai mari plaje de pe litoralul Mării Negre. Plaja este orientată spre est, fapt ce determină expunerea ei la soare în tot cursul zilei, fiind printre puținele plaje din Europa cu această caracteristică. Durata de strălucire a soarelui este de 9—11 ore pe zi în lunile iunie-august.

ACTIVITĂȚI SPORTIVE ȘI DE AGREMENT

- Cupa Costinești la fotbal, volei, baschet, handbal, tenis de cimp, tenis de masă, șah și înot;
- plimbări cu barca universală și hidrobicicleta pe lacul Costinești;
- plimbări cu barca, hidrobicicleta, șalupa și yola pe mare;
- practicarea sporturilor nautice: windsurfing, schi nautic;
- școli de inițiere în practicarea tenisului de cimp, windsurfingului și schiului nautic;
- întâlniri cu renumiți sportivi români;

- întâlniri sportive prietenești cu grupuri de peste hotare.

PÎRIUL RECE, stațiune ce se află într-un cadru pitoresc la o altitudine de 960 m, sub virful Piatra Arsă. Este situat la 9 km distanță de Predeal, orașul așezat la cea mai mare altitudine din țară.

ACTIVITĂȚI SPORTIVE ȘI DE AGREMENT

- tenis de cimp, volei, handbal, badminton, popicărie — sporturi care pot fi practicate pe terenuri adaptabile;
- schiul practicat pe pîrtie cu un grad de dificultate mediu, amenajată conform normelor internaționale, cu o lățime de 300 m, deservită de un teleschi cu o capacitate de 1 000 de persoane;
- tenis de masă, concursuri de șah și table, practicate pe terasa reamenajată, folosită ca arenă;
- în stațiune există un centru de închiriere a materialelor de practică sportivă adecvată sezonului (seturi complete de

schiori și echipament de schiori, echipament pentru drumeții, materiale pentru drumeții, materiale pentru tenis de cimp, tenis de masă, fotbal);

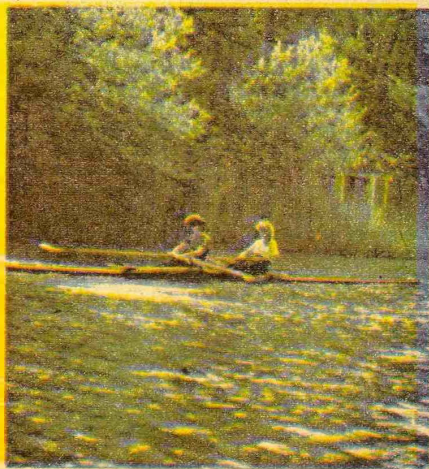
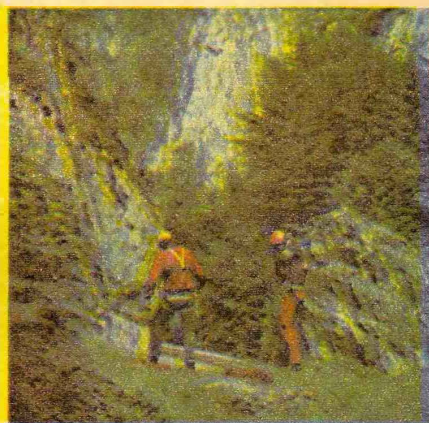
- aici funcționează școala de schi ale cărei cursuri sînt conduse și coordonate de monșiori de schi;

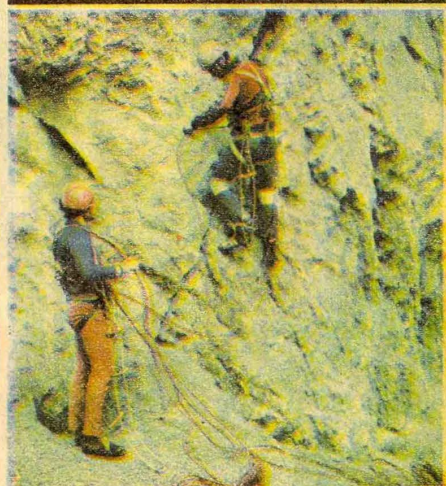
● **DRUMETIILE** montane au loc sub supravegherea ghizilor calificați ai BTT la cabanele Cerbu (960 m), Trei Brazi (1 120 m), Poiana Secuilor (1 070 m), Diham (1 320 m), precum și la rezervațiile Peștera Lăbureșului, Cheile Urșilor, Cheile Peșterii, Pădurea Cocora.

COMPLEXUL TURISTIC PENTRU TINERET — BUȘTENI

BUȘTENI, complex situat în frumoasa stațiune ce se află pe cel mai frecventat drum turistic al țării, Valea Prahovei. Stațiunea este situată pe ambele maluri ale râului Prahova, la poalele masivului Caraiman (2 350 m).

- tinerii au la dispoziție terenuri de baschet, volei, tenis de cimp, handbal;
- la Bușteni se află un centru de închiriere a materialelor de practică sportivă pentru toate anotimpurile;
- pentru începători la Zamora și pentru avansați pe Platoul Bucegi și Valea Cerbului sînt amenajate pîrtii de schi;
- orientarea turistică este una din acțiunile cele mai frecventate de tineri;
- **DRUMETIILE** se organizează în Bușteni, la Muzeul memorial „Cezar Petrescu”, amenajat în casa unde a locuit romancierul și la monumentul eroilor „Ultima grenadă”; în zona Zamora, cascada Uriștoarea, Azuga și Valea Azuga; la cabanele din platoul Bucegi (Babele — 2 200 m; Piatra Arsă — 1 950 m; Caraiman — 2 025 m; Omu — 2 564 m; Peștera — 1 610 m; Padina — 1 525 m); la Monumentul eroilor (înalt de 33 m), de pe Caraiman, ridicat între anii 1928—1929, amintind de luptele crâncene de apărare a văii și culmilor Carpaților; la rezervațiile naturale (Peștera Ialomiței, unde întîlnim o succesiune de groți și galerii; Cheile Urșilor); la stîncile, monumente ale naturii, Babele, Sfînx, Ciupercile.

IZVORU MUREȘULUI, stațiune situată lângă obârșia riului Mureș, la poalele muntelui Hășmașul Mare (1 793 m) și pe DN 12, la 43 km de Miercurea Ciuc și 18 km de Gheorghieni. Stațiunea este amplasată pe 15 ha, într-un parc natural.

DIN DOTAREA STAȚIUNII

- centru de închiriere : costume de schi, seturi complete de schiuri, săniuțe, patine etc. ;
- pirtie de schi pentru agrement, dotată cu baby-schi ;
- patinoar natural unde se predau lecții de patinaj ;
- terenuri de fotbal, baschet, volei, tenis de cimp, handbal ;

● **DRUMETILE** se pot organiza la cabana Piatra Singuratică (1 587 m) ; Muntele Negru (1 538 m) ; Peștera Sugău (prima descriere a ei datează din 1930) ; Obârșia Mureșului (1 538 m) ; mlaștina „După Lunci” (60 ha), situată în apropierea comunei Voșlobeni.

COMPLEXUL TURISTIC PENTRU TINERET CIMPULUNG MOLDOVENESC, așezat la marginea unei păduri de conifere, lângă orașul Cimpulung Moldovenesc, pe valea riului Moldova.

DIN BAZA MATERIALĂ A STAȚIUNII

- teren polivalent — baschet, volei, handbal, tenis de cimp ;

- pirtie de schi dotată cu baby-schi ;

● centru de închiriere a materialelor pentru practicarea sporturilor ce oferă : costume de schi, seturi complete de schiuri, echipament de schi, săniuțe, trenin-guri, mingi etc. ;

- bazin de inot de normă olimpică ;

DRUMETII în Cimpulung Moldovenesc: muzeul „Cultura tradițională a lemnului” unde aflăm carul făcut în întregime din lemn și colecția de roți de lemn confecționate dintr-o bucată (ambele unice în țară) ; colecția de linguri și numismatică I. Țugui (peste 4 500 linguri din țară și alte părți ale lumii și circa 1 300 monede) ; la cabana Deia, situată sub vârful Tomnatec (680 m) ; la masivul Rarău, Pietrele Doamnei (1 647 m), unde se află cunoscuta rezervație geologică.

BAZA TURISTICĂ PENTRU TINERET GEOAGIU BĂI este așezată în stațiunea cu același nume, într-o rezolvă de dealuri, pe valea piriului Clocota, vestită pentru apele sale termale și curative. În stațiune sînt :

- terenuri de sport (volei, baschet etc.) ;
- piscine cu apă termală.

● **DRUMETII** se organizează la Cîgmăn (ruinele orașului roman Germisara), la peșterile din Dealul Negru, Dealul Măgura, cele 4 peșteri de la Raiu de pe Valea Ruptura ș.a.

ȘUIOR, bază turistică amplasată la 18 km de municipiul Baia Mare, sub vârful Mogoșă din Munții Gutîl, la altitudinea de 620 m, unde există :

- terenuri de sport — volei, handbal, tenis de cimp ;
- în apropiere, pirtia de schi, dar și lacul Mogoșă pe care se pot face plimbări de agrement cu bărcile ; tot aici se poate practica înotul.

● **DRUMETII** la cabana Mogoșă (731 m), la rezervația geologică Creasta Căcoșului, la rezervația de castani de pe dealul Florilor.

BAZA TURISTICĂ PENTRU TINERET ROȘU, sat de vacanță situat în zona complexului de lacuri Roșu, Roșuleț, Lumina și Puț din Delta Dunării. Dotări specifice :

- teren de sport — tenis, volei, handbal ;
- bărci pentru excursiile pe oglinda lacurilor înconjurătoare ;
- locuri special amenajate pentru concursuri de pescuit sportiv ;
- punct de închiriere a echipamentului nautic și a materialelor de pescuit.

● **DRUMETILE** se fac în jurul satului de vacanță (dînd posibilitatea tinerilor de a cunoaște păsări și pești din cele peste 300 de specii de păsări și 150 de specii de pești), într-un cadru pitoresc, specific Deltei Dunării.

Ion M. Petre

1. Alpinismul pe gheață, un nou sport

Alpinismul în munții de gheață este o ramură sportivă care câștigă tot mai mult teren, tot mai mulți adepți în întreaga lume. Inceputurile lui datează din anii șaiszeci, iar deceniul care a urmat a consemnat o extraordinară răspândire a lui în diferite țări.

„Am trăit un deceniu extraordinar — spune alpinistul american Jeff Lowe. În multe domenii de activitate, inclusiv în sport au fost depășite toate limitele posibilităților umane. Se înțelege că în această situație noi, alpinisții, nu puteam rămâne nepăsători. Nu ne-a rămas altceva de făcut decât să căutăm și să găsim domenii noi, mult mai dificile pentru a practica alpinismul.”

Așa a apărut o nouă ramură a alpinismului: alpinismul în munții de gheață. Primii care l-au practicat au fost alpinisții americani, astăzi însă acest sport deosebit de periculos are adepți în întreaga lume. În fiecare iarnă munții sunt asaltați de alpinisți care caută pereții cei mai abrupti și mai spectaculoși pentru practicarea sportului preferat. Așa de pildă, în Canada, ei escaladează pereții de gheață din Mount Kitchen, iar în Patagonia cunoscutul Cerro Torre. Dar ei găsesc prilej de aventură și acolo unde temperatura este caniculară iar existența ghețurilor ar părea un nonsens.

Da, există ghețari și în Africa! Așa este cazul peșterii din Mount Kenya din estul Africii, adică de 700 metri, ai cărei pereți cad perpendicular de la suprafață pînă la fundul acesteia.

Locul preferat al acestor adevărați acrobați ai gheții rămân însă căderile de apă, cascadele care îngheață în timpul iernii. Cele mai vestite dintre acestea sînt cascada „Vălu mîresii” din Colorado, „Lăcrimile văduvei” din Parcul Național al Californiei, „Cercul polar” din Munții Stîncoși. Există încă multe astfel de cascade care încă nu au nume sau sînt botezate cu nume care rezistă doar

o iarnă, în cea următoare purtînd alt nume, în funcție de forma lor. Asta nu-i împiedică pe alpinisți să-și măsoare forțele pe pereții lor. Pentru ei sînt obișnuite nume ca: „Spinzurătoare”, „Peretele plîngerii”, „Coama calului”, „Mina destinului”.

În timpul verii cascadele acestea nu se deosebesc cu nimic de celelalte, în timpul iernii însă zgomotul lor amuțește iar apa se transformă în perdele sau draperii de gheață, care ating grosimi de pînă la un metru. Pe suprafața lor nu există nimic de care alpinisții să se poată prinde, să-și poată sprijini picioarele. Spre deosebire de stîncile unde zăpada este veșnică sau are o vechime de cîteva luni, gheața cascadeelor trăiește uneori numai cîteva ceasuri. Îndată ce suprafața gheții lor este atinsă de razele soarelui gheața începe să se topească. După aceea, cînd temperatura scade din nou, gheața devine iarăși atît de dură, încît pioletul pătrunde în ea cu foarte mare greutate. Condițiile ideale pentru acest fel de alpinism sînt cele oferite de temperaturile în jurul a zero grade, apărute după o lungă perioadă de îngheț. Atunci gheața este moale la suprafață iar pioletele și pitoanele pătrund în ea ca în unt, cum spun adepții acestui sport al temerarilor.

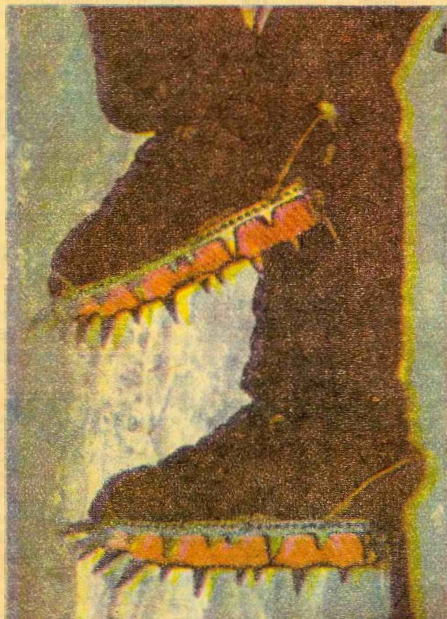
Viața alpinisților depinde de calitatea și proprietățile gheții pe care o escaladează, de aceea nu trebuie să mire pe nimeni faptul că studierea gheții a devenit o adevărată știință. De regulă, alpinisții au asupra lor lupe de buzunar cu care cercetează structura cristalelor de gheață și termometre cu care măsoară temperatura în interiorul stratului de gheață.

2. Alpinismul pe gheață își are deja eroii lui

Una dintre figurile centrale ale alpinismului pe gheață a fost Reinhard Karl din R. F. Germania, care a sfîrșit tragic în anul 1982, după ce a reușit cîteva performanțe de răsuneț. În anul 1980, im-

Thomas Sauer în plină ascensiune pe peretele de gheață Kandersteg (Elveția).

ALPINIȘTI în munți de gheață

preună cu compatriotul său Martin Götz, el a atacat Cerro Torre, cel mai perfid munte din lume, cum îl caracterizează alpinștii. Ajungând la 3 000 metri ei au înnoptat într-o peșteră în gheață urmând ca a doua zi să urce ultimii 20 de metri. În „mormintul” lor de gheață temperatura coborise până la -20°, din care cauză nuse putea atinge cu mîna goală mineralul de fier al ibricului pentru

ceai. Sacii de dormit înghețaseră. Pentru a nu degera, au fost nevoiți să-și maseze degetele miinilor și picioarelor întreaga noapte.

A doua zi a izbucnit o furtună de zăpadă din care cauză a trebuit să se întoarcă.

Reinhard Karl a fost primul alpinist din Germania Federală care a cucerit Everestul. Arăta mai degrabă a scufundător decît a alpinist.

Ustensilele lui au fost: masca pentru oxigen, ochelarii speciali, bombița cu oxigen, îmbrăcămintea și ghetetele grele ca de plumb. Era alpinist de profesie și trăia din banii primii pentru prelegerile referitoare la alpinism, din cărțile și articolele publicate și din reclamă.

În anul 1982 el a încercat să escaladeze Munții Fitz Roy din apropierea văii riului Rio Blanco din Argentina. Împreună cu spaniolul Louis Fraga, el a încercat timp de trei săptămîni să cucerească așa numitul Super Couloir, un jgheab de gheață înalt de 1 700 metri. Au încercat de patru ori și tot de patru ori au trebuit să renunțe. Într-una dintre tentative ei au ajuns pînă la numai 300 metri de vîrf. Locul în care au înnoptat nu era mai mare decît un scaun. „A trebuit să stăm fiecare numai pe o singură fesă. A fost groaznic”. Dar și de astă dată au trebuit să renunțe.

Atunci, pentru prima dată în viața lui, Karl a simțit că se află la capătul puterilor. A renunțat pentru că și-a dat seama că orice încercare de a continua drumul echivala cu „o încercare de sinucidere”.

Cu toate acestea el nu a abandonat definitiv lupta. La 14 februarie 1982 Reinhard Karl a reușit, împreună cu Louis Fraga să cucerească Fitz Roy. „Întreaga Patagonie era la pi-

Reinhard Karl și Toni Spiri pe vîrfurile Fitz Roy din Patagonia (1982)

cioarele noastre. Pămîntul este într-adevăr fantastic de frumos! Toți munții sint acum mai mici decît noi, de aceea nu mai avem ce cuce-ri!”, spunea el.

Scurta viață a lui Reinhard Karl a luat sfîrșit în primăvara lui 1982 în Himalaia. O zi înaintea morții el a ajuns pe ghețarul Cihu Oju, la 8 153 metri. De aici, pînă în vîrf, se ridica un perete de gheață „absolut” perpendicular. La ora cinci dimineața el a ieșit

din cort și a examinat starea vremii. Nici un nor, timp ideal pentru urcat. Participanții la expediție încă se mai odihneau în sacii lor. Karl se afla în afara cortului, în fața lui. Lingă el se găsea Wolfgang Nairz, conducătorul expediției.

„Deodată am auzit agomote infernale, spunea Nairz. O avalanșă puternică s-a prăvălit peste noi atît de repede încît nu am putut reacționa în nici un fel...”

Avalanșa, lată de 500 metri și lungă de aproape un kilometru, a transformat totul într-un cîmîțir de gheață și zăpadă. De sub stratul gros de zăpadă, șerparii au reușit cu greu să scoată, după o muncă istovitoare, corpul neînsușit al lui Reinhard Karl. Avea 36 de ani. Șerparii l-au așezat într-un sicriu de gheață și au pus lingă el cîteva boabe de orez...

N. Nicolae

Duncan Ferguson escaladează o cascadă de gheață din Munții Stingoși

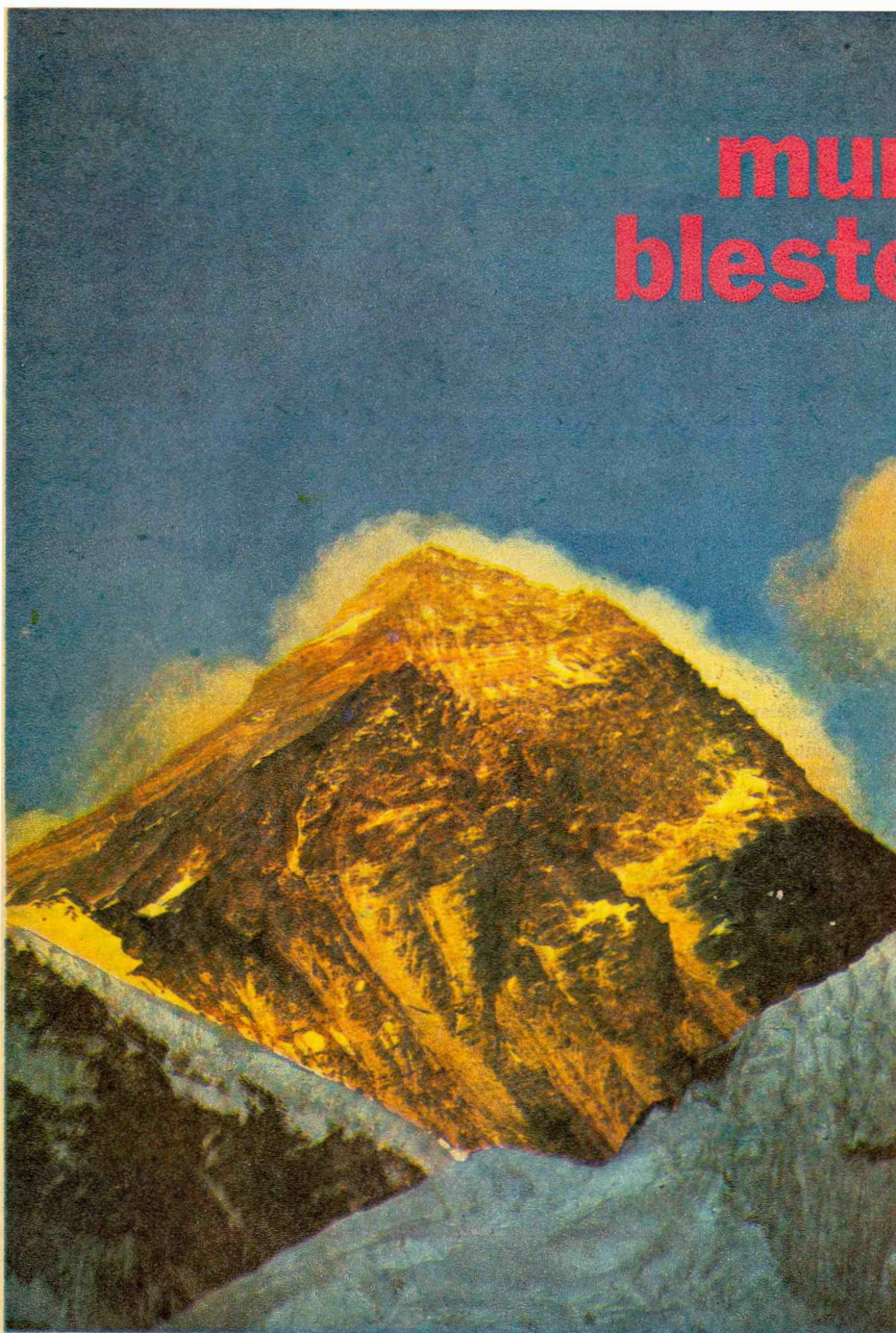

SPORT ȘI ARTĂ

Medalist cu aur la Jocurile sportive ale Americii centrale și Caraibelor, decathlonist de valoare, deci, Liston Donnell Bochette III este unul dintre cei mai cunoscuți pictori din Porto Rico, un artist plastic cu multe expoziții, tablourile sale fiind achiziționate în ultima vreme de reputele muzee latino-americane. Subiectele predilecte sînt, cum ne putem aștepta, din sport, iar această superbă analogie între emblema olimpică și simbolul păcii ilustrează cum nu se poate mai bine modul în care artistul-sportiv portorican înțelege rosturile mișcării olimpice

K 2 muntele blestemat

Pentru prima oară, în 1986 patru femei au învins K 2 (8 611 m), al doilea vîrf din lume, în Masivul Himalaia, după Everest (8 848 m). Dar, astăzi, una singură dintre temerarele alpiniste, o poloneză, își poate savura victoria; celelalte trei au fost ucise de „Muntele blestemat”.

22 iunie a fost data eind pentru prima oară două femei au reușit să învingă K2. Poloneza Wanda Rutkiewicz (prima alpinistă care a cucerit Everestul) și franțuzea Lillane Barard au atins vîrfurile, împreună cu doi coechipieri, francezii Maurice Barard și Michel Parmentier. Dar Lillane și Maurice Barard nu știau că vor supraviețui doar cîteva ore. La coborîre, ei mureau, îngropați sub zăpadă, fără îndolală victime ale unei avalanșe. Epuizați de escaladare, cei doi n-au putut coborî în ritmul necesar, fiind surprinși de timpul nefavorabil. Wanda și Michel Parmentier au avut, în schimb, mai multă șansă, fiind ajutați de o echipă de alpinisti italieni, pînă la cîmpul de bază, la 5 000 m. Au urmat îngrijiri medicale la Islama-

bad, în Pakistan, și Wanda Rutkiewicz a plecat în Nepal, pentru alte expediții.

După 43 de zile, la 4 august, a fost rîndul britanicei Julie Tullis și al polonezei Dobrosława Miodowicz-Wolf să atingă cel 8 611 m ai K 2, acompaniate de doi austrieci. În aceeași zi au coborît pînă la tabăra 4, la 8 000 m, dar au trebuit să rămînă aici șase zile, blocați de o furtună de zăpadă și de terminarea rezervelor de oxigen. Julie, epuizată, a adormit și nu s-a mai trezit niciodată. Coechipierii săi au încercat, după trei zile, să coboare. Dobrosława, supranumită în mediile alpinistilor „Furnică”, pentru rezistența și tenacitatea sa, cedează, la 6 000 m, devenind, la rîndul ei, victima muntelui. Se presupune că a fost victima unei căderi, datorată unei corzi putrezite sau cedării unui pîton. Austriecii, ajuși la tabăra numărul 2, au fost evacuați cu un helicopter, cu membrele degerate și un început de cangrenă la miini.

Teribilul K 2 — pentru mulți specialiști mai dificil decît Everestul — a făcut în 1986 nu mai puțin de 12 victime: trei americani, trei polonezi, doi francezi, doi austrieci și doi britanici, fără a pune la socoteală, scriu comentatorii, pe alpinistii „clandestini”, care urcă fără a avea autorizația oficială și a căror soartă este necunoscută. Toate decesele s-au înregistrat la coborîre, în special în redutabilul culoar situat la 8 100 m...

ORIZONTAL: 1) Jocurile sportive din cadrul „Serbărilor zăpezii”, prilej de bucurie atît pentru zecile de participanți cît și pentru miile de spectatori. 2) Populația cea mai nordică din lume care folosește ca mijloace de transport sâniile trase de cîini și schiurile cu ramă (sing.) • Component al fulgilor de nea! 3) Rele! • Insule în arhipelagul Kurile • Arheologie (abr.). 4) Piruete pe luciul gheții în cadrul patinajului artistic • Zonă a globului pămîntesc unde schiul, folosit ca mijloc de deplasare, a fost consacrat și ca sport. 5) Meșter în gene! • Oraș în Spania • Haralambie Petre. 6) Cald! • Prăjiți • Șarpe tropical uriaș. 7) Secvență proteică de bază în genetică • Întrebare în Bucegi! • Olimpiadele de iarnă, manifestări sportive de anvergură, spectacole ale zăpezii și ale gheții (sing.). 8) Delicatesă pentru verigi • Localitate în Noua Guinee. 9) În umbră! • Usturoi (reg.) • La Olimpiadă! • La jumătatea temei! 10) Patinează pe gheață • Cunoscut, centru al sporturilor de iarnă din țara noastră. 11) Renumită stațiune austriacă a sporturilor de iarnă, gazdă a diferite concursuri precum și a Olimpiadei Albe din 1976.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
D	I	S	T	R	A	C	T	I	V	E
E	S	C	H	I	M	O	S		A	C
R	L		U	R	U	B		A	R	H
B	A	N	S		N	O	R	D		I
E	N	A		A	D	R	A		H	P
L	D		A	R	S	I		B	O	A
U	A	A		C	E		Y	O	C	
		A	L	V	N	A		I	H	U
U	M		A	I		L	I		E	M
		R	O	T	I		S	I	N	A
		I	M	N	S	B	R	U	C	K

VERTICAL: 1) Săniuş (pl.). 2) Țară insulară în care deplasarea pe schiuri este principalul mijloc de contact dintre oameni • Monom (abr.). 3) Primele două la schiuri! • Nea! • Asia! • Catene! 4) Fluviu în Iran • Localitate în Suedia. 5) Cap în sud-vestul Marocului • A încovoia corpul, element important care, alături de contrarotația făcută din bust, contribuie la realizarea cristianei moderne. 6) Explorator polar norvegian (1872—1928), care în 1911 ajunge la Polul Sud folosind, ca și Nansen, schiul ca mijloc de locomoție, aducînd o contribuție importantă la popularizarea schiului după parcurgerea a 3 000 km • Secure! 7) A zbură pe pîrle cu mare viteză • Arvună (reg.). 8) Peste! • Soare la Brașov! • Poftă de joc. 9) Din dîncuri! • Animale de povară • Premiu de aur sau de diamante, pentru a treia victorie, instituit pentru cîștigătorii cursei de la Mürren. 10) Material alb • Jocul patinatorilor care conduc pucul cu croșele. 11) Formație participantă la sporturile de iarnă cum ar fi hocheiul, bobul sau schiul • „...fals”, element al cristianei moderne.

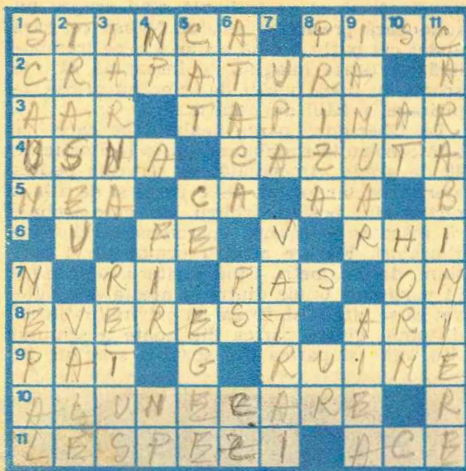
Dicționar: URUB, ADRA, UAA, IHU, THUS, LAIS, RIR, ALIU, INC.

Sport la 0°

ORIZONTAL : 1) Zonă montană cu pereți drepecți și colțuroși ● Virf stîncos, ascuțit, de munte, țintă a alpiștilor. 2) Fisură îngustă într-un perete de stîncă (celebre la noi sînt Fisura albastră și suspendată din Bucegi și Nordică și Cenușie din Piatra Craiului). 3) Ghețar și trecătoare în Alpii elvețieni ● Manevrea... la Bușteni ! 4) Marginea de sus a unei oale ● Pornită, în jos, pe coardă. 5) Element natural înfrînit la etapa de iarnă a Campionatului de alpinism ● Aidoma ● Abis ! 6) Simbolul fierului ● Regatul Hashimit al Iordaniei (abr.). 7) În ripă ! ● Trecătoare peste munte ● Pitonul la... 4 și 5 ! 8) Altă denumire a pîscului Chomolungma din masivul Himalaya, cel mai înalt de pe glob (8848 m), cucerit de neozelandezul E. Hillary și șerparul N. Tensing în anul 1953 ● Măsurî agrare. 9) Sacul de dormit pentru alpinist ! ● Dărîmături. 10) Acțiune nedorită pentru evitarea căreia din echipamentul alpinistului fac parte bocancii cu talpă antiderapantă, pioletul și colțarii alpini care se pot fixa de talpa bocancilor. 11) Piatră lătareată (pl.). ● Stînci înalte, virfuri de formă ascuțită.

VERTICAL : 1) Metodă de rapel cu buclă ● Țară asiatică inițiatoră, în mai 1978. a „Săptămîinii alpinismului” cu pri-

ALPINISM

lejul împlinirii a 25 de ani de la escaladarea, pentru prima dată, a celui mai înalt virf himalayan. 2) Itinerar alpinistic, cel mai dificil din țara noastră fiind cel al Speranței situat în peretele Văii Albe din Bucegi ● „Ajută” la coborîre. 3) Etapa a Campionatului de alpinism din țara noastră (concursuri de acest fel desfășurîndu-se doar în cîteva țări) ● Indreptare. 4) Nistor Popa ● Fundul unei văi sau unei vîlce ● Nedeku Petre. 5) Nivel ● La centură ! ● Mare semiînchisă din bazinele Mării Mediterane. 6) A porni cu însuflețire pe un nou traseu ● Post scriptum ● Pe zece ! 7) Riu în R.S. Cehoslovacă ● Ațîță focul. 8) Asperitate, proeminență pe care un alpinist o folosește pentru a escalada o stîncă ● Incepe urcusul ! 9) Prima lună a anului (pop.) ● Oraș în S.U.A. 10) Armăsar dobrogean ● Despicătură verticală strîmtă, într-un perete stîncos sau ghețar, unul din traseele alpine cu grad mare de dificultate. 11) Cîrlig metalic prevăzut cu un arc de închidere asigurat cu un dispozitiv special care servește la trecerea corzii prin el, sau la prinderea unor obiecte cu ochi sau inel (pl.).

Dicționar : AAR, USNA, UPA, AIEA.

Prof. Teodor Axioti

— Cum adică ? Dumneata închiriezi saci de dormit fără... televizor ?

— A avut dreptate nevastă-mea : presimt că se strică vremea !

FĂRĂ CUVINTE

Ascensiunile pe Fuji-Yama

În sudul marii insule japoneze Honshu, la numai 90 km depărtare de marele oraș Tokio, către vest-sud-vest, se înalță conul marelui vulcan Fuji-Yama, cel mai înalt virf din întreg arhipelagul nipon. Urișul său con (3 776 m), de o simetrie perfectă, poate fi zărit de la mari depărtări. Numele său își are originea în cuvîntul „fushi”, care în limba populației aino, vechii băștinași ai Japoniei, înseamnă „focul veșnic”, și din particula „san”, care înseamnă munte. Japonezii, de fapt, îi spun Fuji-San sau, simplu, Fuji și îl consideră simbolul întregii țări. După o veche legendă niponă, se pare că vulcanul a apărut în anul 286 î.e.n., în urma unui violent cutremur. Astăzi vulcanul e stins, însă poporul

păstrează în memorie sa groaznică erupție din anul 1707—1708, cînd lava a acoperit multe sate de la poalele imensului con. Craterul său, care are un diametru de 609 m și o adîncime de aproape 220 m, este acoperit timp de zece luni pe an de zăpadă și ceață deasă. Lava întărită acoperă pantele sale de 1 800 m de la virf, spre poale întinzîndu-se bogate păduri veșnic verzi. Pe întreaga circumferință a bazei vulcanului (105 km) a fost construită o modernă șosea, din care pornesc către virf (pînă la 2 439 m) șapte șosele radiale. O tradiție care se pierde în negura timpurilor spune că „fiecare japonez trebuie să escaladeze Muntele Fuji, măcar o dată în viață”. În Evul Mediu nu toată lumea avea această posibilitate, era ne-

voie de bani pentru a călători, pentru hrană, pentru echipament de drum și de aceea s-au înființat asociații de întrautorare. Unicul lor scop era să-i sprijine pe toți cei care ar dori să urce pe Fuji. Documentele atestau pe atunci existența a peste 800 de asemenea asociații, numai în actualul Tokio. Ulterior, importanța lor a scăzut, dar și astăzi peste 25 000 de călători grupăți în peste o sută de asociații perpetuează tradiția.

Fuji este foarte mult vizitat vara, datorită mirificelor flori de cîreș — sakura —, care acopere vulcanul. Cărările care duc spre crater, în timpul verii, seamănă cu un furnicar de oameni, ele fiind practic tot atît de aglomerate ca și străzile centrale din Tokio. Ascensiunea începe, de obicei, seara, pentru a ajunge la crater înainte de răsăritul Soarelui. Mii de pelerini pornesc spre virful vulcanului, unde se află numeroase temple, Fuji fiind socotit muntele sacru al japonezilor. Pe pantele sale nordice se află cinci mici lacuri, care constituie frecvente locuri de agrement. În fiecare vară are loc un mare festival, care marchează începutul ascensiunilor pe Muntele Fuji. Într-un sezon întreg Fuji este escaladat de aproape 500 000 de japonezi, bărbați, femei, copii și bătrîni. Pentru cea mai mare parte dintre ei ascensiunea pe Fuji

înseamnă o formă de recreere, o posibilitate de a face mișcare în aer liber. Un aspect remarcabil al acestei veritabile mișcări de masă este marea număr de vîrstnici care încearcă să atingă pîscul. Celor care au depășit 70 de ani li se acordă dreptul de a-și înscrie numele într-o carte de onoare aflată chiar în virf. Pe baza acestor „documente”, anual se întocmesc originale (dar și stimulativ) clasamente. Nu o dată se întîlnesc competitori care se apropie de vîrsta centenară, septuagenarii fiind o prezență extrem de frecventă și activă !

Pentru cei mai tineri prima problemă care se pune este de a urca muntele într-un mod cît mai ingenios : călare, cu bicicleta sau cu un mijloc motorizat de transport. Deoarece drumurile practicabile ajung doar pînă la 2 439 metri, restul trebuie parcurs pe jos. Efortul fizic rămîne preponderent, ca și tăria morală.

Element caracteristic al peisajului japonez, devenit demult un simbol al Japoniei în lumea întreagă, vulcanul a figurat din cele mai vechi timpuri în pictură și grafica artiștilor japonezi, fiind o temă preferată a marelui artist Hokusai. În 1936, pentru excepționala sa importanță turistică, faunistică și floristică, a fost creat Parcul național Fuji-Hakone, care se întinde pe 950 kmp.

Nevoia omului de zbor

putincios. Un săritor atinge viteza de pînă la 140 kilometri la oră. Acum, știind acest lucru, imaginați-vă ce se întâmplă cînd asupra lui acționează presiunea aerului. Numai cel care a stat cel puțin o dată acolo sus, pe trambulină își poate imagina ce înseamnă să te arunci cu două bucăți de scîndură prinse de picioare în hăul din fața ta..."

La Obersdorf, panta dealului pe care se află construită trambulina are o înclinație de 39 de grade. Amenajată, ea servește pentru aterizarea săritorilor. De o parte și de alta a pîrtiei sînt postați arbitrii, cei care trebuie să măsoare distanța parcursă în zbor de zburători. Fiecare arbitru urmărește o porțiune de doi metri. Cînd săritorul aterizează în porțiunea unuia dintre ei acesta este obligat să se uite și să fixeze cu privirea mijlocul distanței dintre partea din spate a schiului din față și partea din spate a schiului din

pînă la 189 metri, adică cu 18 metri mai mult decît măsoară turnul catedralei din Ulm, considerată a avea cel mai înalt turn dintre toate bisericile din lume. Ajuns la această înălțime, pe terasă simți că nervii stau să-ți plesnească. Și nici măcar nu-ți poți explica de ce.

O AVENTURĂ DE ȘASE SECADE

Unul dintre schiori se pregătește să sară. Este tînăr, pare a nu avea mai mult de douăzeci și unu, douăzeci și doi de ani. E suplu, cu trup athletic și, privit cu atenție, pare mai degrabă a fi cadet al vreunei academii militare. Tot ce are pe el (îmbrăcăminte și încălțăminte) este testat în laborator. Combinezonul dispune de cinci straturi de material pentru ca vîntul să nu-l pătrundă și este tes-

La prima vedere nu știi dacă nu cumva monstrul din fața ta nu este o rampă pentru lansarea navelor cosmice. În realitate, este o trambulină imensă din oțel și beton, care se înalță la 189 metri deasupra pămîntului și de pe care săritorii se aruncă în neant într-una dintre cele mai senzaționale aventuri ale omului iscată de năzuința lui de a zbura. De a zbura altfel decît o fac aviatorii, planoriștii, deltaplanoriștii, parașutiștii etc.

Da, trambulina de la Obersdorf, din Alpi, este cea mai mare din lume. Cînd valea Birgsau, pe care este așezată, este plină de soare, aici se află nu mai puțin de 30 000 spectatori, martori nelipsiți ai concursurilor de sărituri de la trambulină. Și chiar dacă nu vin pentru prima dată — sportul acesta își are și el faliții lui — ei trăiesc un sentiment de teamă la întîlnirea cu monstrul care domină împrejurimile.

Zborul pe schiuri este așadar o aventură și asta o știu foarte bine, în primul rînd, săritorii înșiși, dar o știu la fel de bine și spectatorii. Aceștia din urmă o simt instinctiv. De fapt, ei simt cît de vulnerabil este săritorul pe schiuri...

Figura centrală la Obersdorf este Sepp Weiler, un fost săritor de la trambulină în urmă cu vreo treizeci și cinci de ani. Atunci sârise 127 metri, cifră neatinsă de nici unul dintre colegii de generație. El știe dinainte ceea ce vor spectatorii să afle și de aceea nici nu mai așteaptă întrebarea : „Nu, nu mi-a fost frică niciodată cînd m-am aflat acolo sus și nici apoi, cînd pluteam prin văzduh. Am avut de fiecare dată sentimentul că mă aflu în preajma unei femei frumoase...”

O părere autorizată, dar nu tocmai cea mai concludentă.

Să-l ascultăm însă pe Eduard Roscher, fostul antrenor al săritorilor vest-germani, care este de părere că în materie de sărituri de la trambulină omul a ajuns la maximum de performanță. Iată ce spunea el : „Părerea că în viitor vor fi construite trambuline din ce în ce mai mari, din ce în ce mai înalte de pe care săritorii vor zbura tot mai departe este pur și simplu eronată. În timpul zborului săritorul are de învins rezistența aerului, el devine o jucărie a văzduhului, un obiect ne-

spate. Aceasta înseamnă că, practic, lungimea săriturii nu se măsoară, așa cum se crede, ci se calculează. Întrucît săritorul zboară cu viteza de aproximativ 140 kilometri la oră ochiul omului se poate înșela cu aproximativ un sfert de metru.

La Obersdorf se suie cu cabina teleferică pînă la 110 metri. De la această înălțime, oamenii de jos par ca niște furnici. În cabină, o tăbliță al cărui text te face să zîmbești, dacă ai în vedere că el se adresează în exclusivitate săritorilor de la trambulină, avertizează : „În timpul urcării și coborîrii, vă rugăm să vă țineți de barele de susținere !”

Călătoria cu cabina pare fără sfîrșit. Pentru a ajunge „în creștetul monstrului” de beton trebuie să iei apoi liftul, care te duce

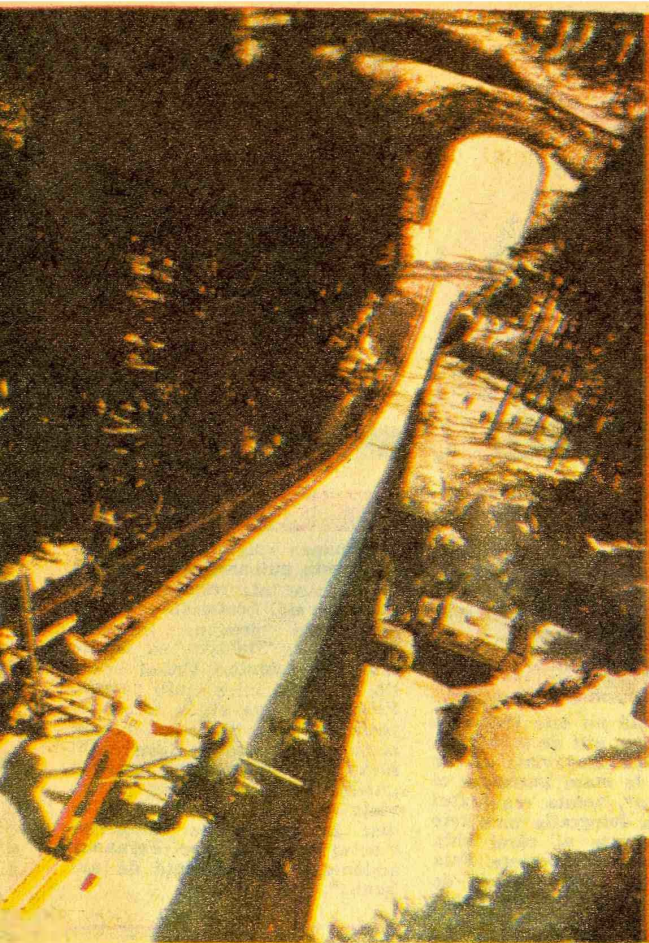
întotdeauna înainte fiecărui concurs pentru a se constata dacă este sau nu în perfectă stare. În goană după viteza cît mai mari în văzduh, adică după sărituri cît mai lungi, cercetătorii au realizat materiale speciale care însă nu pot fi folosite din motive de securitate. Așa este, de exemplu, combinezonul cauciucat, care are cele mai bune calități aerodinamice dar care, la aterizare, în loc să frîneze alunecarea săritorului pe zăpadă, o accelerează.

Săritorul pare neliniștit. Poate îi este teamă. La săritorii de la trambulină frica se instalează pe nepută masă și nu poate fi îndepărtată prin mijloace tehnice. Da, acestor zburători minunați pe lemnele lor (nu întotdeauna) paralele li se face uneori frică. Poate fi o dovadă mai bună că ei nu sînt niște superoameni așa cum sîntem tentați să-i credem văzîndu-i cum se aruncă în văzduh asemenea unor adevărate rachete ?!

În general însă, marea lor majoritate reușesc să fie calmi, stăpîni pe ei. Chiar dacă pulsul înainte săriturii le ajunge cîteodată la 200 bătăi pe minut. Poate că așa se manifestă stăpînirea de sine la această înălțime. Poate... Mulți dintre ei se tem nu atît pentru că ar putea cădea — practic nu există săritor care să nu fi căzut de cîteva ori „ca lumea” — teama lor provine de acolo că ei nu ar vrea ca sentimentul tulburător al zborului să le fie alterat de vreo mișcare greșită.

Se sprijină cu mina de balustradă, își freacă schiurile de zăpadă. Schiurile sînt lungi de doi metri și jumătate și reprezintă de fapt... aripile lui în timpul zborului. Aripile pe care le conduce prin mișcări imperceptibile ale vîrfurilor degetelor de la picioare.

În sfîrșit, primește permisiunea să plece. Din momentul acesta, sportivul se trece pe... automat. Privește fix înainte, nu vede decît pista pe care urmează să plonjeze, spectatori nu există pentru el. În următoarele șase secunde va prinde viteza de 120 kilometri la oră și va ajunge la punctul hotărîtor al rula-jului : pragul de bătaie al trambulinei. Antrenorul îl urmărește din turnul de control. Pe el îl interesează doar acest moment, aceste fracțiuni de secundă cînd elevul său se rupe de... uscat catapulindu-se în văzduh ca aruncat de o explozie violentă. El trebuie să

lupte cu o presiune enormă care i se pune din față. Secate un strigăt — de fapt, o enormă descărcare nervoasă — fără de care nervii i-ar putea ceda. După strigăt, antrenorul înțelege dacă totul este în regulă sau nu.

Timpu e frumos, trambulina e poleită în argintul soarelui, iar termuța (activitatea verticală a curenților de aer cald) optimă. Apar așa-zisele perne de aer care pentru săritor par adevărate covoare zburătoare. Cu vînt prielnic de un metru pe secundă, o săritură de 180 metri poate fi împinsă pînă la 170 metri, iar cu doi metri pe secundă chiar peste 180 metri! Îndată ce vîntul începe să bată cu trei metri pe secundă concursul se suspendă întrucît în caz contrar viețile săritorilor s-ar afla în mare pericol.

De fapt, zborul este numai o iluzie pentru că săritorul începe să coboare chiar din momentul în care s-a desprins de trambulină. Arta zborului constă în frinarea cît mai mult posibil a căderii, fapt care se realizează printr-o poziție cît mai aerodinamică, care cere însă mușchi extraordinari de bine antrenați.

Si astfel, săritorul zboară-coborînd între liniile roșii care delimitează pista, după care se pregătește de aterizare. Adică momentul cel mai dificil al săriturii. El nu trebuie să cadă pentru că dacă acest lucru s-ar întîmpla, totul ar fi pierdut...

De jos, publicului i se pare că sportivul este calm și extrem de liniștit, dar cum ar putea el să fie așa cînd zboară cu 140 kilometri la oră? Cu mașina, pe autostradă, numai nebunii se încumetă să meargă cu această viteză...

În sfîrșit, atinge pîrtia mai întîi cu partea din spate a schiului drept, în timp ce partea similară a schiului din piciorul stîng mîngie abia stratul de zăpadă. Presiunea în momentul acela este mai mare decît dublul greutății lui și îi retează pur și simplu picioarele.

Izbucnesc aplauze, strigăte...

Și doar aventura n-a durat decît șase secunde...

Nicolae Nicoară

MAXIME

● Boxul este o împlinire perfectă: artă și știință la un loc!

ABEL HERMANT

● Educația cea mai bună pentru sport se face prin sport.

AMADOU MAHTAR
M'BOW

● În sport totul depinde de calitățile personale ale omului. Nu înțelegința contează cel mai mult dacă ești hotărît să învingi.

KLAU BÜJE

● Meren va fi o gîchetă gata să cadă.

IOLANDA BALAS

● Sportul este domeniul verdictelor celor mai juste.

ANTOINE BLONDIN

● Pescuitul este cel mai simplu sport: un băț și o sfoară, cu un vierme la un capăt și un smintit la celălalt.

SAMUEL JOHNSON

● O victorie obținută prin furt este de fapt o înfrîngere.

RENÉ MAHEU

● A fi sportiv înseamnă să îți întotdeauna seama de alții.

EMIL ZATOPEK

Gustav Eiffel a terminat de construit celebrul său turn din capitala Franței în anul 1889 și de atunci felurii temerari au încercat să ajungă celebri folosindu-se, într-un fel sau altul, de înălțimea și... celebritatea lui.

Primul dintre aceștia a fost un parizian, brutar de meserie, care a alergat fără oprire cele 363 trepte pînă la primul etaj. În anul 1923, un corespondent de presă de data aceasta a alergat aceeași distanță dar în... jos și pe bicicletă. Recordul a rezistat timp de 35 de ani, mai precis pînă în anul 1958, cînd un cascador din St. Tropez a coborît scările într-un timp mult mai scurt dar cu... motocicletă!

Sutele de alpinști care au încercat — mulți dintre ei reușind — să escaladeze Turnul Eiffel nu figurează în nici o statistică. Încercările altora au fost plătite cu viața. Astfel, în anul 1931, un croitor maghiar a încercat să zboare cu un aparat cu aripi de liliec și a sfîrșit ca leac...

În anul 1936 Turnul Eiffel și-a înscris în palmares primele lansări cu parașuta. Este vorba despre isprava a doi britanici, Amanda Tucker și prietenul ei, Michael McCarthy. Aceștia s-au aruncat pur și simplu de la ultimul etaj în strigătele disperate ale celor prezenți întimplător pe acolo. Trebuie menționat faptul că ei nu au făcut nici un fel de pregătiri, nici un fel de popularizare a tentativei. Atunci cînd au ajuns la ultimul etaj, au scos pur și simplu parașutele din rucsacuri și s-au aruncat în gol. Ajunși jos și-au strîns parașutele și s-au făcut nevăzuți.

După atare ispravă au reapărut la Londra în fața ofițerului stărilor civile. Nici nu e de mirare că s-au luat...

Fără îndoială, fetele de astăzi sînt în stare să facă — și fac! — toate cele pe care le fac băieții. Ele sînt la fel de curajoase, de insistente, de încăpăținate și de bine pregătite ca partenerii lor. Ele conduc mașini, vapoare și elicoptere, sar cu parașuta, se cățără pe pereți verticali fără

funii și pitoane, se scufundă în adîncuri printre rechini ș.a.m.d. Despre egalitatea fetelor cu băieții se poate vorbi pînă și în cazul sporturilor extreme. Iată cîteva exemple care pledează în favoarea ideii că fetele sînt parteneri egale cu băieții în (mai) toate privințele.

ah, fetele, fetele,

BOULDERING

La prima vedere pare nebunie curată, ceva care seamănă cu o încercare de sinucidere spectaculoasă: pe un perete vertical, înalt de 200 metri, stă atîrnată, ținîndu-se doar în... virful degetelor, o fată. Cu virtuțile picioarelor caută neregularități în perețele stîncii și se cățără cu multă grijă. Fata se numește Catherine Destivelle, este din Paris și cîntărește 54 kilograme. A fost prezentată în lucrarea noastră „Turism și munte”, apărută în toamna anului 1986. Cum relatam și acolo, îi sînt necesare trei ore de maximă concentrare, timp în care nu este admisă nici cea mai mică eroare. În preajma ei nu se află nimeni care să-i poată veni în ajutor în caz că degetele i-ar fi atît de obosite încît nu ar mai putea s-o susțină pînă la virful peretelui...

De ce face Catherine acest lucru deosebit de periculos? Pentru bani? Își supraapreciază capacitățile? Vrea să se realizeze în acest mod? „Pur și simplu pentru că înaintea mea nici o femeie nu a făcut așa ceva, iar acum am deja cîteva adeptе”, a răspuns ea la întrebările de mai sus puse de un ziarist.

În felul acesta a mai fost curcirit un domeniu considerat pînă acum a fi exclusiv la îndemina băieților. De fapt, astăzi au rămas puține domenii de activitate care mai pot fi numite ale... bărbaților. Fetele sînt conștiente de riscurile la care se expun, dar asta nu le face mai fricoase sau mai vulnerabile decît sînt bărbații.

Și chiar atunci cînd ele se pregătesc îndelung, cu minuțiozitate se poate întimpla ca tehnica să nu fie la înălțime: parașuta nu se deschide la timp sau se deschide numai pe jumătate, pneurile bolizilor de formula unu pot exploda, aparatele de zbor furnizează tot mai multe drame, ca să nu mai vorbim de faptul că animalele nu oferă garanții de sută la sută a respectării manierelor celor mai elegante...

Catherine a fost eroina unui accident din care a scăpat ca prin minune: a căzut de la înălțimea de 35 metri suferind politraumatisme, dar acum este din nou prezentă pe stîncile cele mai dificile. Cum se pregătește ea pentru a realiza performanțe dintre cele mai bune? Ce trebuie să știe un om, o femeie, pentru a putea rămîne teafăr în timpul practicărilor acestei discipline deosebit de periculoase? Iată ce răspunde Catherine: „Din punct de vedere tehnic problema este cît se poate de simplă. Se poate ști instinctiv dacă trebuie să încerci sau nu după cum reușești să-ți păstrezi echilibrul. Dacă nu reușești să-ți păstrezi dar te încumezi, catastrofa-i gata!”.

Partea cea mai interesantă din apartamentul ei îl reprezintă un perete de scindură de 130/50 centimetri, așezat vertical deasupra ușii. Acest perete de scindură îi ajută Catherinei să exerseze, să-și întărească mușchii degetelor: „În această scindură, spune ea, un prieten mi-a făcut o mulțime de găuri, unele largi și adînci, altele abia perceptibile. Ele imită găurile din stîncă”.

PARAȘUTISM

Aventura între cer și pămînt a fascinat-o și pe Ingrid Eichern din München, în vîrstă de treizeci de ani. În urmă cu șapte ani ea s-a înscris la cursurile de parașutism pentru ca astăzi saltul cu parașuta să reprezinte pentru ea cam ceea ce reprezintă pentru un puști de 17 ani mersul pe bicicletă pe o stradă asfaltată pe care nu circulă mașini. Ea sare de la circa 4 000 de metri și cade liber vreme de 70 secunde, timp în care parcurge aproape un kilometru. Ingrid a realizat peste 600 astfel de salturi și a avut o singură dată ghinion: în timpul unei căderi libere s-a ciocnit cu un alt zburător, cu care ocazie a suferit o fractură de bazin.

De ce sare ea cu parașuta? De ce nu practică patinajul, de ce nu joacă handbal sau tenis? „Pentru

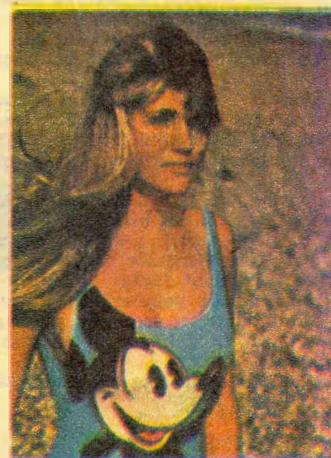

că — spune ea — saltul cu parașuta îți creează o satisfacție absolut minunată...”.

Ce face cînd nu sare cu parașuta? Practică alte sporturi, femeiești cum sînt: pilotajul avioanelor, slalomul uriaș și special, scufundări în adîncul apelor...

WINDSURFING

„Nici o fată nu este frumoasă ca ea, nici una atît de proaspătă, valurile mării sînt viața ei iar sarea apei de mare parfumul ei cel mai bun”, acesta era textul care însoțea fotografia unei fete blonde, bronzate al cărei chip trăda sănătate și robustețe. Fata din fotografie era Jeanna de Rosnay, o californiancă de douăzeci și doi de ani, fotomodel, adică una și aceeași persoană cu cea care în anul 1984, la Weymouth, în Anglia, a stabilit — cu 50,17 kilometri la oră — recordul mondial absolut feminin la windsurfing. De altfel, windsurfingul este sportul preferat al familiei Rosnay. Soțul Jeannei, contele Arnaud de Rosnay, a parcurs pe scindura cu pinză, în

anul 1984, distanța dintre Japonia și Insula Sahalin.

Jeanna, care s-a născut în Hawaii, a stat pentru prima dată pe o scindură la vîrstă de doi ani iar „astăzi merge la fel de bine ca băieții”, după cum declară Jurgen Honscheid, cel mai bun sarfist vest-german. „Ea știe totul despre aerodinamică, despre tehnica stăpînirii scindurii, despre proprietățile pinzei, despre stabilitate și deapre presiunea apei. Nu cunosc o altă fată care să imbine atît de fericit elementele de tehnică cu curajul...”.

RECHINII

Fernando Voigtman din Rentlgen este autoarea unor performanțe care taie respirația oricui aude de ele. Scufundîndu-se în apele din preajma insulelor Bandoș din Maldive, ea dă de mincare rechinelor ținînd bucățile de carne între dinții proprii. Felicitas, mama ei, în vîrstă de patruzeci și șapte de ani, și care acum o însoțește pe fiica ei în escapadele submarine, spunea: „Astăzi nu mă mai tem pentru viața ei, intrucît soțul meu a studiat în profunzime comportamentul rechinelor iar Fernande acționează în consecință de ani buni...”.

Epigrame

Turism de „masă”
Tanța papă tacticoasă
La bufete kilele,
Iar turiștilor, botoasă,
Le mănîncă zilele...

Unui soț

Cînd soața-l vrut-a, mititica,
Să-și ia la munte și mămica,
I-a zis: — Ador la paroxism
Turismul fără... „turism”!

Unui fotbalist

Cum să fii un element
Înspirat și vitezist,
Dacă la antrenament
Ești... turist?

Incredibil

Că să-mbine sănătatea
Cu mișcarea și turismul,
X luptînd cu „Jumătatea”
Vinde autoturismul?!

Petrecere în vacarm
și fun

O fereastră doar, cabana
Și-a deschis spre dimineață
Și s-a cufundat poiana
Și în tunete și-n ceață

Gh. Mitroaica

RALLY-UL

„Cînd particip la rally-uri uit de casă, de toate iar cînd mă aflu acasă nu mă mai gîndesc deloc la mașini“. Aceasta este filosofia de viață a Michèlei Mouton. Această franțuzeică fermecătoare în etate de treizeci și patru de ani a fost prima femeie din lume care, în anul 1981, a cîștigat campionatul mondial al rally-urilor. Un an mai tîrziu ea s-a clasat a doua, după Walter Rohrl.

Ar mai fi nevoie de o dovadă în plus că și în acest domeniu femeile sînt cel puțin egalele bărbaților? Da, ar mai fi una, la fel de concludentă,

Mai rapidă decît Michèle s-a dovedit Kitty O'Neil, fostă pînă nu demult cea mai curajoasă cascadează de la Hollywood. Kitty, care este surdă din naștere, a realizat în anul 1976, eu o mașină-rachetă de 48 000 cai putere, o viteză de 825,12 kilometri la oră. Tot ea este autoarea a 442 kilometri la oră cu o vedetă rapidă și 175 kilometri la oră la schi nautic. Iată un mănunchi de performanțe foarte greu de egalat, dacă nu cumva imposibil.

„Faptul că sînt surdă nu a constituit pentru mine un motiv de resemnare“, spunea Kitty. Că reușește să treacă peste obstacole o dovedește și faptul că a realizat

tot bine la două divorțuri și a depășit o criză nervoasă atunci cînd nimeni nu mai spera.

Performanțe domne de invidiat a obținut și Kirsten Damm, de 22 ani, căpitanul iahtului „Rodeo“, care la campionatul mondial mixt al iahturilor în marea liberă s-a clasat a opta. „Dacă am fi avut un antrenor ne-am fi clasat mai bine“, a declarat ea la sfîrșitul cursei.

De unde se vede treaba și se trage concluzia că oricît ar fi de bune, femeile tot au nevoie de un... antrenor...

Nic. Dinapold

EROARE DE... RECUZITĂ!

A existat Wilhelm Tell, legendarul elvețian care, în 1291, la Grunetli, a uimerit, trăgînd cu arbaleta, un măr aflat chiar pe capul propriului său fiu? Istoricii din „Țara cantanelor“ pun, de mai multă vreme, sub semnul întrebării nu numai isprava Țintagului, dar și însăși existența lui, iar de curînd un alt cercetător elvețian, Fritz Karl Mathys, a adus o nouă probă celor ce se îndoiesc de Wilhelm Tell. Profesorul Mathys, care a studiat amănunțit toate marile bătălii ale secolului XIV, afirmă fără replică: „Dacă a existat, Wilhelm Tell nu s-a putut folosi de arbaletă: nici în lupta de la Morgarten (1315), nici la Laupen (1339) și nici chiar la Sempach (1386) sau la Naefels, doi ani mai tîrziu, n-am găsit nici urmă de arbaletă. Armele acelor vremuri erau lancea, halebarda și spada, dar nu și arbaleta“.

După opinia istoricului elvețian, arbaleta, inventată în China, a apărut în Europa în urma crucadelor, iar „înarmarea“ lui Wilhelm Tell cu această armă se datorează exclusiv poeziilor populare, care voiau să-și dozeze eroul legendar cu o armă în vogă.

Respir, deci exist!

1. CURIOS, DAR ADEVĂRAT

Doctorul francez Pierre Pallardy, specialist cu vechi state de serviciu în domeniul medicinei, a ajuns la concluzia deloc măgulitoare că majoritatea covârșitoare a locuitorilor planetei nu știe să respire! Altfel spus, oamenii nu știu să tragă cum se cuvine aer pe nas și, după ce l-au tras cum s-au priceput, nu știu să-l dea afară în mod corect.

Probabil că foarte puțini oameni s-au gîndit vreodată dacă respiră corect sau nu? Nu-i așa că pînă acum respirația nici nu a existat ca o preocupare pentru dv.? Că ea „merge“ de la sine. Așa cum picdoarele ne duc unde nici nu bănuim? Dar pare că la picioare se gîndește cineva în mod serios...?!

Sîntem siguri că la sfîrșitul acestei lecturi veți încerca (pe furie) să vedeți cum respirați, cum trageți aerul pe nas și cum îl eliberați. Dacă așa stau lucrurile — și nu ne îndoiim că ele vor sta exact așa — atunci articolul nostru își va fi atins scopul. Măcar pe jumătate.

Nu, nu vă sustrageți! Dv.! Dacă într-o încăpere vă aflați zece persoane, numai unul dintre dv. s-ar putea considera că ar respira normal. Ceilalți aveau desigur probleme cu trasul corect al aerului în piept. Experiența de peste treizeci și cinci de ani a doctorului Pallardy este cea mai bună confirmare a acestui lucru.

I s-a întîmplat acestui doctor celebru ea atunci cînd și-a pus pacienții să respire adînc, unul dintre aceștia — și nu puțini la număr — s-au sufocat pur și simplu! Și

poate n-o să vă vină să credeți, dar printre cei care nu știau să respire corect se aflau și unii a căror meserie se bazează și pe modul cum respiră, oameni care au învățat sau ar fi trebuit să învețe cum să tragă aer în plămîni, unii care își pun respirația în slujba performanței: dansatori celebri, sportivi de mare performanță, artiști.

Vă prezentăm cele ce urmează cu intenția declarată de a vă pune pe gînduri. Vom fi eu atît mai mulțumiți cu cît veți cugeta mai îndelung. Dar nu atît de îndelung încît să uitați să... respirați!

2. RESPIRATUL — O ARTĂ

Deci să vedem împreună ce ne spune doctorul Pallardy.

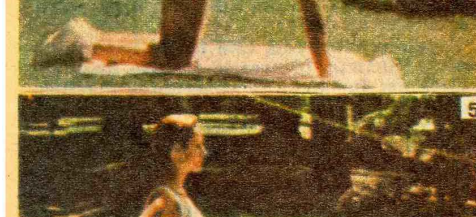
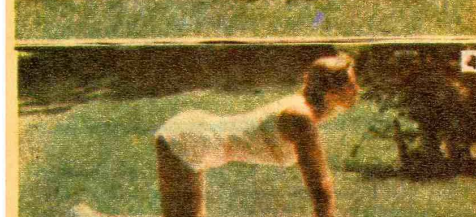
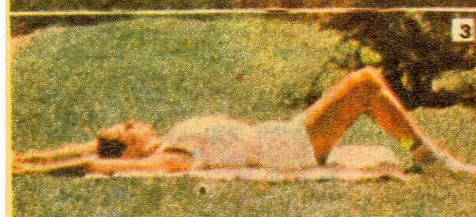
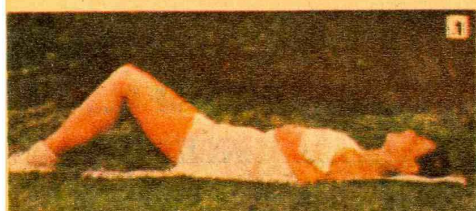
El ne explică, de pildă, că pentru a se obișnui să respire corect copiii și maturii trebuie să învețe să exerseze sistematic acest lucru în toate etapele (școlii și ale) vieții. Așa cum fac japonezii. În afară de aceasta, fiecare tratament al unei boli trebuie să fie însoțit de exerciții simple de respirație. Bolnavii care-și mîncă xilele alergînd de la un doctor la altul în speranța că se va găsi unul care să-l facă bine — de pildă, să-l lecuiască de indigestie sau de vreo boală de nervi — și-ar putea rezolva, la domiciliu, mult mai ușor, mai repede și mai eficient problema printr-o metodă cît se poate de simplă și economică: respirînd corect! Respiratul corect reprezintă cea mai bună și cea mai eficientă modalitate de prevenire a unui mare număr de boli.

Explicația este cît se poate de simplă: respirația înseamnă viață pentru toate celulele organismului. Aerul pe care îl inspirăm reprezintă sursa de oxigen fără de care organismul nu poate exista. Pe de altă parte, aerul pe care îl expirăm conține substanța otrăvitoare, dăunătoare organismului, de care acesta se eliberează (prin expirație). O respirație necorespunzătoare înseamnă o proastă alimentare cu oxigen a organismului, ceea ce duce la înțetinirea funcțiilor lui vitale. Efectele se traduc prin cele mai diferite greutăți cărora organismul este chemat să le facă față: stări de oboseală, insomnii, lipsa poftei de mîncare etc.

O respirație corectă este foarte importantă pentru sănătate. În această situație toate organele pot funcționa la capacitatea maximă. Oamenii care respiră corect au o bună circulație a sîngelui, mîncîncă bine, elimină curent toxinele din organism și au secreția hormonală corectă. În afară de aceasta, printr-o respirație corectă se îmbunătățește și activitatea creierului, omul se poate concentra mai bine, este mai atent, reacționează mai adecvat la solicitări iar sistemul nervos este mai bine pregătit pentru a prelucra cele mai diferite date și situații. În același timp, respiratul corect dă omului mai multă energie, îl calmează și îi asigură un somn liniștit și profund.

Toate aceste lucruri le știu foarte bine orientalii, care prin antrenarea sistematică a respirației reușesc să-și stăpînească perfect organismul. Este foarte important să se știe că în procesul respirației un rol de cea mai mare însemnătate îl are diafragma, care în timpul inspirației se deschide deasupra cavității toracice ca o umbrelă, exercitînd pur și simplu un masaj binevenit al organelor interne: ficatul, intestinalele, splina, vezica biliară etc. Diafragma reacționează prompt la stress, la frică. În aceste situații ea se contractă, fapt care are ca urmări o transpirație rece, slăbiciune corporală, insuficiența funcționare a organelor din cavitatea abdominală. O bună funcționare a diafragmei poate nu numai să îmbunătățească starea fizică de ansamblu, dar ea permite și să controlăm propriile simțiri, să ne regăsim energia fizică și psihică.

Într-una din zile, la doctorul Pallardy s-a

prezentat un student ce trecuse printr-o spasmă cumplită. Din această cauză, diafragma i se blocase. Învățându-l să respire corect, situația s-a schimbat. Din acest caz și din multe altele asemănătoare doctorul Pallardy a tras concluzia că respirația corectă poate fi leacul ideal în caz de sperieturi grave, de stări anxioase.

Este de la sine înțeles că o respirație corectă se poate executa numai atunci când ne-am pus la punct igiena de viață. Aceasta presupune o alimentație corectă, o hidratare corespunzătoare, o îmbrăcăminte care să permită organismului să acționeze cât se poate mai lejer.

Să nu uităm poziția corpului !

Nu vom putea niciodată respira corect dacă diafragma se va afla într-o poziție în care nu va putea acționa complet liber. Poziția corectă a corpului — șezând sau stînd în picioare — este cea în care avem spatelui drept iar pieptul desînvolt înaintea. Într-o atare poziție aerul intră și iese liber.

Cum să respirăm corect ?

Tragem ușor aer pe nas în așa fel încît să nu auzim cum pătrunde aerul prin cavitatea nazală. Reținem pînă la două secunde aerul în plămîni, după care expirăm de voie, fie pe nas, fie pe gură. Inspirăm apoi din nou de voie avînd tot timpul grijă să nu uităm să ne umplem cît mai bine plămîni cu aer curat.

Respirația corectă se poate învăța și practicînd anumite sporturi, cele mai indicate fiind disciplinele care permit să se respire normal. În primul rînd înotul, care dezvoltă toracele, fortifică diafragma și mușchii pectorali, care joacă un rol foarte important în reglarea respirației. Urmează apoi alergările, în timpul cărora plămîni și sîngele sînt oxigenați la maximum, dar și canotajul care tonifică coloana vertebrală și mușchii abdominali.

Dacă se practică un sport unde este nevoie să se țină respirația — tirul, de exemplu — în timpul deconectării trebuie să se respire profund pentru ca sîngele să poată fi oxigenat ca lumea.

Condiția fundamentală pentru o respirație corectă o constituie relaxarea întregului corp. Aceasta se poate obține prin mișcări ușoare sau prin masaje curente și corecte. În urma acestora diafragma se destinde deplin.

Trebuie să se înceapă totdeauna cu acele mișcări care să te facă să simți nevoia de a respira profund, după care se continuă cu mișcări care destind coloana vertebrală și coșul pieptului. Trebuie, de asemenea, să se inspire pe nas și să se expire pe nas sau pe gură.

3. CITEVA EXERCIȚII SÎNT BINEVENITE

Iată cîteva dintre acestea :

1. Întins pe spate cu mîinile așezate liber pe pîntec. Trageți de voie aer pe nas pînă cînd simțiți că pîntecul și coșul pieptului sînt pline cu aer. Rețineți-vă respirația timp de două secunde după care expirați pe nas ;

2. Din nou așezați-vă pe spate în timp ce cu mîinile țineți un baston care se sprijină pe piept. Inspirați pe nas iar bastonul duceți-l deasupra capului. Țineți-vă respirația timp de două secunde după care duceți mîinile cu bastonul pe piept. Se execută de zece ori ;

3. Întindeți-vă relaxat pe spate cu brațele pe lîngă corp. Inspirați pe nas, așezați mîinile sub cap, pe podea, și țineți aerul două secunde. Respirați apoi de voie și așezați-vă în poziția șezînd. Se execută de zece ori ;

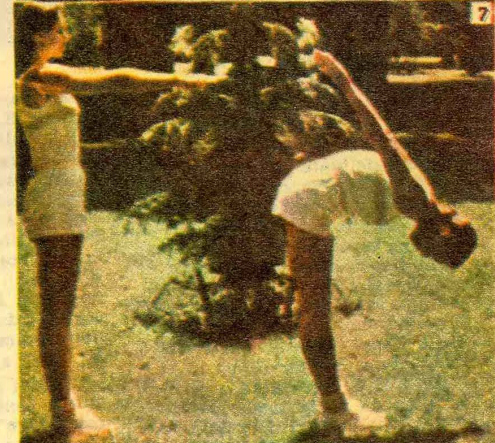
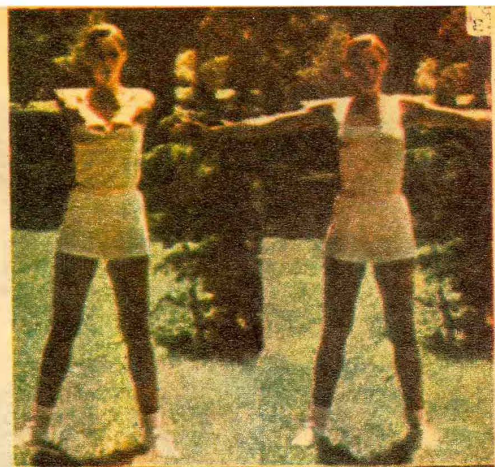
4. Chircit cu palmele sprijinite de pămînt. Inspirați apoi cambrați-vă și sugeți pieptul. Expirați menținînd spatelui curbat iar pieptul supt ;

5. Șezînd pe călcîite cu brațele pe umeri. Inspirați adînc și ridicați-vă pe genunchi. Țineți-vă respirația două secunde apoi expirați de voie, cu fruntea lipită de pămînt. Se execută de zece ori ;

6. Cu picioarele depărtate, cu brațele întinse în față cu palmele la pămînt. Inspirați și duceți mîinile în extensie. Țineți-vă respirația două secunde apoi reveniți la poziția inițială ;

7. Stînd cu brațele întinse, cu palmele la pămînt. Inspirați, după care ridicați brațele. Expirați în timp ce vă aplecați de la mijloc ;

8. Stînd în picioare, țineți cu mîinile, la spate, un baston. Inspirați pe nas apoi expirați pe nas sau pe gură în timp ce presați bastonul pe spate ;

9. Și, în încheiere, un exercițiu care întărește mușchii abdominali. Așezați-vă cu brațele sprijinite de pămînt, cu picioarele strînse. Întindeți picioarele și ridicați-le. Inspirați și expirați după fiecare trei asemenea mișcări.

Și cu aceasta, lecția de... respirație s-a terminat. Vă dorim spor la învățat și sănătate !

H. Borleşteanu

reți să vă jucați cu mine?" Cu un suris seducător sub machiaj, clovnul își îndreaptă spre public peruca portocalie. „Da? Atunci, muzica!” La Billy Saunders evoluează un tandem

famos: Footitt, în costum bufant și cu pălărie fuguită peste clăia de păr zburliată, cu o privire dură și gura strimbindu-se mereu, tipul comicalului nesuferit, și Chocolat, în haină roșie și pantalon negru, cel mai frumos colecționar de lovituri și piedici care poate fi imaginat. Foarte talentați, cei doi au avut un succes fulminant timp de cincisprezece ani. Da, dar nu e chiar atât de simplu să faci salturi și să mergi în miini la cincizeci de ani. Publicul este necruțător. Footitt va încerca să se refacă deschizând un bar într-un cartier din Champs-Élysées. Fiasco total. Ultimul său tur de pistă este cind fabricanții de jucării îi popularizează figurina zăpăcită și furioasă.

La muzeul Artelor Decorative au fost expuse 4000 de asemenea jucării și jocuri care povestesc istoria circului. O expoziție mult prea feerică pentru a fi lăsată numai copiilor...

Iată evoluția uneia din cele mai vechi arte, CIRCUL: de la un cerc de gură-cască înconjurând un jongleur, până la „Circus business” cu interminabilele parade, unde defilează, pe o muzică asurzitoare, trăsuri cu afișe promițătoare, fete frumoase împodobite cu pene, elefanți, figuranți, monștri costumați.

„Intrați, intrați, veniți să vedeți cel mai mare spectacol din lume! Veți aplauda jongleurii prodigioși și echilibriști iscusiți, ca și pe cei 25 de elefanți (ați auzit bine: 25!), care nu au mâncat nimic de o săptămână, și înspăimântătorii lei de Numidie, cu colții mortali.

Veniți să-i vedeți, nu sint aici decît cinci seri”.

Și mulțimea se îndreaptă spre giganticul circ Maximus, construit de Tarquin l'Ancien. Tarquin nu este Barnum, dar a fost înaintea acestuia.

Cercul modern s-a născut în secolul al XVIII-lea în Anglia. „Stradford upon Avon” al circului — locul său de naștere se numește Newcastle under Lyme. Acolo a văzut lumina zilei Philip Astley. Astley a montat un spectacol în care a evoluat și calul său Gibraltar, ce a trecut printr-un cerc de foc. A avut succes. Apoi a imaginat o parodie a călărețului stingaci și greoi care a avut un asemenea triumf încît numărul a rămas clasic timp de un secol pe toate arenele din lume.

Astley al Franței a fost — în ciuda numelui său — Antonio Franconi. Împreună cu fiii săi el a marcat perioada istorică a circului în Franța, a dat lustru circului Olympique și ferveore vechiului „boulevard du Crime”. Antonio este „părintele”: fața brăzdată, peruca roșcată, ochiul sting acoperit cu o bandă neagră! Urmașii din arenă sint Henri și Laurent, fiii săi, apoi copiii lor. Trucul acestora este pantomima, adesea simplistă, dar atât de populară încît a făcut la fel de mult pentru Napoleon ca și Beranger cu cîntecele sale. Pantomima lor aduce puțin cu următorul tablou: Diogene, în butoiul său, caută, cu luminarea în mină, un om. Apare Iulius Cezar. Diogene nu se clintește. Sosec Charlemagne, Ludovic al XIV-lea, nimic. În sfîrșit, apare Napoleon. Diogene stinge luminarea și strigă: „L-am găsit”.

Familia Franconi apare la circul Napoleon (aparținînd astăzi fraților Bouglione): „Vă prezint numărul secolului”. De data aceasta este adevărat: trapezul zburător. Imaginat de frumosul Jules Léotard, numărul constă în multiplicarea salturilor periculoase întrei trei trapeze.

Delir: femeile se inghesuie să se poată apropia de „Juju” al cărui tricou de culoare roz devine legendar. Tarul Alexandru al II-lea, prințul Frederic al Prusiei l-au rugat pe Léotard să vină să-și prezinte numărul la Petersburg și Berlin. De altfel era la începutul anilor 1870. După război spectacolul nu va mai fi permanent. Publicul izbucnește întotdeauna în ris cînd Footitt îl înghiontește pe Chocolat sau cînd marele clovn Medrono își lansează faimosul său „bum-bum”. În Germania,

De la cei cițiva gură-cască îngrămădiți odinioară în jurul unui echilibrist, pînă la, de exemplu, giganticul circ Barnum cu cele șapte spectacole simultane, cu cei 1 200 artiști, cu menajeriile și carele de paradă, s-a dezvoltat o artă cu totul aparte: aceea a circului.

4000 DE JUCĂRII CARE POVESTESC FABULOASA ISTORIE A CIRCULUI

unde tradiția a fost conservată intactă, marii călăreți continuă să evolueze. Dar, începînd din 1900, circul american venea să revoluționeze totul.

Primul care a avut ideea să facă turnee, cu cortul, a fost Auron Turner din Ridgebury. Acesta a fost începutul marilor turnee ale circurilor, a căror sosire era întîmpinată de mulțime pe străzi. Turner l-a format pe tinărul Barnum care s-a asociat mai tirziu cu Bailey. Atunci s-a născut cel mai mare spectacol din lume „The Greatest Show on Earth”. Trei piste, patru scene în centrul arenei, șapte spectacole simultane. O varietate care cuprinde de la cei mai iscusiți acrobați din lume pînă la cea mai fantastică menagerie. Barnum a fost într-adevăr cel mai genial „Showman”. În 1910 vagoanele circului Barnum puse cap la cap se înșiruiau pe o lungime de 10 km.

Nimic nu putea eclipsa spectacolele Barnum. Nimic, cu excepția fraților Ringling. Erau șapte frați. Formau ei singuri o trupă, care poseda menajerii, ranchuri pentru iernarea ambulanțelor, hoteluri, bănci, li-

nii de cale ferată. Un gigantism pe care circul european nu l-a cunoscut niciodată, chiar dacă a avut numeroase momente de senzație și monștri sacri ca: jongleurul Rastelli, Unus — echilibristul pe un deget, Lindsey Fabre și cangurul său care boxa, Alfred Court cu leoparzii săi și Fratellini, inventatorii trio-ului, o formulă care impusese clasicul tandem cu clovnul și August.

Un trio exploziv: François, îmbrăcat impecabil, cu suplețe de arlechin; Albert, monstruos, caricatural în eternul său costum jerpelit cumpărat de la un cerșetor din Whitechapel; Paul, cu alură de netot de provincie, domnul Homais revăzut și corectat, fără vreo urmă de machiaj: cu expresia imposibilă, dar cu o privire plină de elocvență.

Ca într-un film de Fellini, Paul a murit în arenă. În muzeul Artelor Decorative, automatul montat la efigiul său îngînă permanent cîteva note de Darius Milhaud.

Traducere și adaptare
L. Constant

— Siminică și mai cum ?
 — Siminică și atât.
 — În buletinul de identitate cum scrie ?
 — Acolo scrie Simion Avram. Dar cine răspunde la acest nume ? De când mă știu, de când merg pe picioare, Siminică mi se spune. Școală prea multă nu am făcut, așa că nu am avut de unde să mă obișnuiesc cu adevăratul nume. În armată tot Siminică mi se zicea. Când voi muri tot Siminică o să mi se scrie pe mormint.

— Cine v-a fost nașul ?
 — Nu știu. Mama zicea că unul din circ, când m-a văzut mic și cu capul mare, a decretat că semăn cu Siminică. Și cu acest nume am rămas. Cine a fost Siminică să nu mă întrebați că nu știu.

— De când sînteți în circ ?
 — M-am născut în manej. Sint fiul circului. Lui i-am închinat toată viața, el mi-a adus mari bucurii, dar și multe necazuri. La început am fost acrobat, chiar foarte bun mi-aș permite să spun, dar cu trecerea anilor am văzut că atunci când combin acrobația cu momente comice spectatorii sint cu tot sufletul alături de mine. Și așa am renunțat treptat la acrobație...

— Se pare că nu ați abandonat-o definitiv de vreme ce și acum, din cînd în cînd, apăreți la trapez, basculă, batută...

— Nici nu se poate altfel. Un clovn modern, care nu este dublat de un acrobat perfect nu are ce căuta în manej. Vremea lui August Prostu' a trecut. Este adevărat că mica mecanizare tinde să înlocuiască forța bicepsilor, dar nimeni nu poate realiza nimic, chiar beneficiind de toate aparatele din lume, dacă nu este un foarte bun acrobat.

— Anul acesta împliniți 50 de ani și vă pensionați...

— Da, împlinesc 50 de ani de viață și, să nu vi se pară paradoxal, am cel puțin tot atîția ani de circ, dacă ținem cont că pînă la 12 ani, acolo mă jucam, acolo dormeam. M-am născut în circ, deci vîrsta este egală cu activitatea profesională.

— Cum adică dormeați acolo ?

— Tata a fost toată viața muzicant la circ. Vechiul circ, condiție de nomad, azi aici, miine aiurea. Nu aveam casă. Mama, mai mult plasatoare decît casnică, unde să ne culce ? Sub băncile spectatorilor. Cînd începea muzica să cînte noi eram trimiși la dormit, de, să nu deranjăm spectatorii. Vă închipuiți ce plăcere ! Muzica ne spîrgea timpanele, iar aplauzele sau bătutul din picioare — la numerele tari — erau adevărate lovituri de baros în capetele noastre. Asta era partea neplăcută. Dar a existat și o parte bună. Eu nu puteam dormi din două motive: era zgomet, dar mă fascina să urmăresc artiștii. Cu timpul știam fiecare mișcare, fiecare zvîcnire a trupului. Întuiam reușita sau eșecul. Pe la cinci ani aveam păreri proprii. Deosebeam arta de truc, adevărul de minciună. Circul mă vrăjea cu fiecare zi trecută, cu toate că normal era să fiu sătul de el. Atunci cînd ai pasiune pentru ceva, nu știu cum se face, dar lucrurile rele nu se lipesc de tine. Și am continuat să îndrăgesc arena aia plină de rumeguș. Nici bine nu stăteam pe picioare, dar mă chinuiam să imit unele numere pe care le vedeam seară de seară, cu interes și pasiune.

— Cînd v-ați manifestat pentru prima oară ?

— Aveam trei ani. Mama ne trimitea la culcare în superbul nostru „apartament”. Eu îmi luasem niște bețișoare. Doream să-l imit pe nenea de la tobe, ca orice copil. Și am reușit. Apoi, seară de seară, îl acompaniam pe toboșar. O dată am greșit. Toboșarul tăcuse, iar eu continuam să bat. Nimeni însă nu a sesizat că cineva bate în continuare tactul. Tata s-a prins. A doua zi m-a chemat la el pentru interogatoriu. Așa a descoperit că am ureche muzicală. La cinci ani mă lua cu el la mai toate nunțile. Eram vedetă. Toți ochii erau ațintiți spre micul fenomen, într-un amestec de milă și admirație. Dar eu doream altceva. Acrobația îmi dădea ghes. Cum aveam ureche muzicală bună, am învățat să cînt la cîteva instrumente. Nu prea bine, dar ceva s-a prins.

— Toți frații iubeau în egală măsură circul ?

— Toți au încercat, dar nu toți au avut ceea ce se numește chemare. În afară de

SIMINICĂ

„Am tot șlefuit
 personajul
 pînă am ajuns
 să mă descopăr
 pe mine “

EU SÎNT EU!

Siminică în două ipostaze : înaintea spectacolului și după stingerea reflectoarelor

mine, doar biata Leni era născută pentru această meserie, care se măsoară în kilograme de sudoare.

— De ce ziceți biata Leni ?

— A avut un destin trist și a plătit cu viața pasiunea ei pentru manej. Să vă povestesc. La patru ani repetam cu Leni în curtea circului tot ce ochiul meu reținușe în lungile serii de nesomn. Mai exact, copiam tot ce vedeam, dar, cum eram o fire inventivă, complicam numerele. Ne înțelegeam extraordinar, parcă aveam amîndoi o singură inimă. Copăcel, copăcel am făcut un duo, dacă nu interesant, cel puțin perfect sincronizat. Și am început, în secret, să colindăm circurile particulare, nu neapărat în ideea de a fi angajați, ci mai ales din dorința de a fi văzuți de un ochi avizat. Nimeni nu se uita la noi. Deși copii, n-am disperat și continuam să ne jucăm de-a circul. Pînă la urmă un patron s-a arătat dispus să ne angajeze, și am devenit artiști de circ. Aveam mare succes, ridicam pur și simplu publicul în picioare. Reușita nu ne-a fost de bun augur, căci sora mea, care nu cunoștea frica arenei, încerca numere cit mai grele, era avidă de succese. Se dorea o mare vedetă. Și-a imaginat un aparat și i-a cerut mamei să i-l confecționeze. Aparatul îi dădea o anumită independență față de trapez. Mă nu mi-a plăcut aparatul, mi se părea nesigur. I-am explicat Lenei, de ce nu-mi place invenția ei, în speranța că va înțelege meseria noastră care se numește risc, și că tocmai riscul impune o anume prudență. Am luat bomfaierul și am tăiat aparatul. Mama, suflat de mamă, deh, i-a confecționat altul. L-am tăiat și pe asta. Leni plîngea, mama îi aducea unul nou, eu îl tăiam, și uite așa, noul aparat devenise un măr al discordiei.

Între timp sora mea s-a măritat tot cu un acrobat, iar soțul îi realizează iarăși visul. Simțeam că înnebunesc, dar de data asta nu mai aveam ce face. Se schimbaseră centrul de greutate familial. Am refuzat însă să fac turneu cu ei. Cum eram un nume, schimbarea patronului nu era nici o problemă. Ne-am despărțit. Fiecare și-a pierdut partenerul. A fost, poate, cea mai tristă despărțire din viața mea, căci eu presimțeam deznodămintul.

— Dacă erați atît de sigur că ceva este în neregulă cu aparatul, cum de nu ați reușit s-o convingeți și pe sora dumneavoastră ?

— Sînteți din afara manejului. Lumea vine la circ, se distrează și de multe ori zice : numărul este o vechitură. Ei, tocmai din dorința de a nu mai auzi asemenea aprecieri Leni și-a dorit aparatul. Era conștientă că are valoare și încerca să spargă toate canoanele.

— Și ?

— La Rimnicu Vilcea, în fața a trei mii de spectatori, sora mea, draga mea Leni, s-a prăbușit de sus, de sub cupolă. Aparatul cedase. A murit instantaneu. Era gravidă. Nenorocirea aceasta a avut mai tîrziu o înfrîngere și asupra activității mele. Nu mai doream aplauze cu sufletul la gură, ci simțeam nevoia de veselie. Am început să creez numere excentrice. Acrobație și pantomimă. Succesul era din ce în ce mai mare. Îmi găsisem un drum nou...

— Ați renunțat să vă mai antrenați ?

— Dimptrivă, perseveram, și pot spune fără falsă modestie că din 1952 nimic din ce este specific circului nu-mi este străin. Doream să devin clovn, dar știam că drumul cel mai sigur pentru asta este acrobația. Trebuia să fiu capabil să intru în orice număr, să-l execut perfect, dar să-i dau o tentă comică.

— Ce nu vă place în circ ?

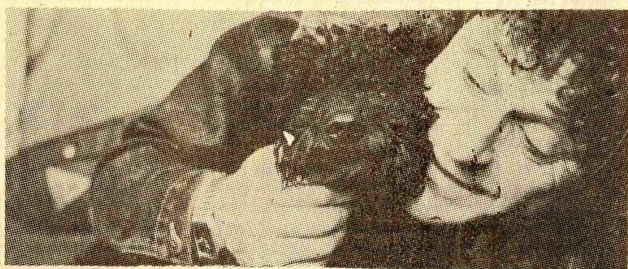
— Iluzionismul și dresura.

— Încet, încet ați trecut spre comedie. V-am văzut în cîteva spectacole și am rămas cu o plăcută impresie la evoluțiile dumneavoastră. Aveți priză la public, știți să-l faceți să ridă și, lucrul cel mai interesant, rid deopotrivă bunicii, tăticii și copiii. Întrebare : cine vă scrie textele și cine vă ajută să le puneți în scenă ?

— Totul fac singur. Îmi place să observ viața. Acolo unde sint doi copii sint și eu. Mai „copiez creator” de la marii noștri înaintași. Și cu asta, basta. Niciodată însă nu sint gata cu numărul la premieră. Poate să placă comisiei evoluția mea, eu mă verific numai față-n față cu publicul. Observ fiecare reacție și mă corectez pe parcurs. Din această cauză o scenetă o pot face de mii de ori și nu mă plictisește. Mereu adaug ceva. Cred că am talent. Talentul, plus munca, plus dragostea

● În mijlocul familiei (sus) ● Eu sint eu ! (jos)

pentru manej mi-au dat posibilitatea să conturez personajul meu.

— L-ați realizat greu ?

— Foarte greu. Am început prin a-i imita pe Chaplin, Stanley, Keaton, Ciacanca și alții. Nimic nu mă satisfăcea. Am tot șlefuit personajul până am ajuns acolo unde să mă găsesc chiar pe mine. Eu sint eu. Am încercat tot felul de costume. Pantofi mai mari, pantaloni lungi, maiou de marină, pălărie etc. La un moment dat, sus, sub cupolă, mi-am rupt pantalonii. Am cerut o pereche nouă. Referate, socoteli, discuții. Noii pantaloni nu-mi veneau. Eu trebuia să joc. Am scurtaț mai întâi un crac, apoi pe-al doilea și am văzut că lumea ride. Atunci cind au venit pantalonii, personajul era deja creat. Trebuia numai să lupt pentru a-l impune publicului.

— De ce nu vă fardați ?

— Așa-i personajul, complet nefardat. Să vă mai spun una. Am plecat cu un angajament în R.F. Germania. Înainte de a intra în manej, m-a văzut patronul și m-a întrebat de ce nu mă fardez ? Așa-i personajul, i-am spus. Nu s-a lăsat convins și a insistat să mă fardez. Nene, i-am zis, dă-mi bani de dracu, eu plec acasă. După ce m-a văzut în arenă nu mi-a mai cerut nimic.

— Ciacanca era un clown clasic. Fața totdeauna bogat fardată, vestimentat clasic, acrobat perfect, inteligent, plin de agilitate și haz. Cum de nu l-ați urmat ?

— El era August Prostu'. Intra totdeauna

însoțit și pină la urmă partenerul îi înșela sinceritatea. Nu mi-a plăcut personajul. Vroiam să păcălesc eu. Copiii sint totdeauna de partea mea.

— În viața particulară faceți șotii, spuneți anecdote ?

— Băncurile le uit. Acasă, pe stradă, sint om serios. O singură dată m-am produs în afara manejului, dar eram în disperare de cauză.

— Cînd ?

— Era în 1958. Zic și acum ce credeam și atunci : eram un artist complet. Știam să fac de toate.

— În afară de iluzionism și dresură.

— De unde știi ?

— De la Siminică. Și ?

— Se dădeau examene de atestat. M-am prezentat în fața comisiei, dar cineva a avut grijă să-mi plătească o poliță. Nu mi s-a dat atestatul. Simțeam că înnebunesc. Mă știam de meserie, iubeam circul, era viața mea, și dintr-o dată mă vedeam pe dinafară. Am devenit sărac. Tinăr eram, forță aveam. M-am dus în Obor și, pentru 25 de lei, descărcam un vagon de chereștea. Nu prea puteam a-lunge nicăieri pentru a mă plînge. Printr-un truc am pătruns în biroul celui cu pricina, care lucra la minister și se ocupa de circ. M-a primit puțin speriat. Îmi cunoștea situația. Susținea, în continuare, că sint un prost acrobat. Mi-au venit pandaliile și cit ai zice pește — ce nu face omul la disperare — m-am pus în cap chiar în biroul lui. Apoi

am luat o hirtie de pe birou, la întimplare, și am început să citesc cu glas tare, aproape țipînd. El s-a speriat grozav. Atît mi-a trebuit. Hale-hap la podea și am pornit să fac salturi de pe loc. Săream și strigam : ei, ce părere aveți, știu acrobație ? Și, cit ai zice pește, am deschis geamul, m-am ridicat în două mîini și am început să mă plimb pe pervazul ferestrei ca pe bulevard. Nici nu-mi păsa de înălțimea la care evoluam. Biata mea gazdă, înnebunită, mă ruga să revin în birou, iar eu îi ceream atestatul. În genunchi „șeful” mă implora să termin. Eu, nimic, îmi continuam imperturbabil plimbarea, simu-lind, din cînd în cînd, pierderea echilibrului. Mi-a promis atestatul. Am coborît, dar atestatul nu l-am primit. Am obținut ceva : m-am reintors la circ, dar ca recuziter. Era un ciștig. Mă apropiam din nou de manej. Și am supraviețuit în această situație improprie multe luni. Veneam la circ plîngînd, plecam plîngînd. Pînă într-o seară cînd mi-au suris zeii. Urma un număr de batută (plasă elastică). Din nu știu ce motive lipsea un acrobat. Numărul nu se putea face. Și atunci cineva a zis : Siminică ! Atît mi-a trebuit. Am intrat în manej — notați bine — fără nici un fel de antrenament și mi-am jucat soarta. Eram în postura jucătorului de cărți care, aflat în situație-limită, zice : totul ori nimic ! Săream la înălțimea maximă și-mi puneam piciorul în jurul capului. Știți ce înseamnă asta ? Riscul este cîmplit. Dacă săritura nu este bine făcută, la aterizare îți cauți mîinile și picioarele. Am lucrat atît de bine, incit a doua zi mi-am recîștigat toate drepturile.

— Folosită încă de pe vremea filmului mut, bătaia cu frișcă a fost preluată cu succes de foarte mulți clowni. Ea încîntă și azi pe micii spectatori, dacă este făcută cu har și patos. Durneavoastră faceți acest număr foarte bine. Lumea se prăpădește literalmente de ris. Oare odată cu retragerea lui Siminică va dispăre acest număr din circuitul nostru ?

— Mi-e teamă că da. Este un număr greu din multe puncte de vedere. Peste toate, te mai și uzi, ceea ce de multe ori nu-i chiar foarte plăcut. Va dispăre, cred, deoarece pentru a ajunge la acest număr trebuie să stai mult în circ, să repeți, să repeți și iar să repeți. Cei tineri sint comozi. Își fac numărul și pleacă, mulți n-au pasiunea meseriei. De altfel, nu numai la acest capitol sintem defici-tari. Cei ce mă urmează nu știu prea multă acrobație. Am chiar impresia că le este frică de aparate. Iată, eu nu iubesc dresura. Am motivele mele. Dar de animale nu mi-e frică. Odată am intrat în arenă, după un număr de dresură, cînd, mă trezesc în spate cu un tigru, scăpat, probabil, din cușcă. Nu mi-am pierdut firea. Deși cu inima cit un purice, m-am apropiat de fiară, am salutat-o și mi-am văzut de drum. Lumea credea că figura face parte din spectacol. Riscasem, dar nu aveam altă cale. De mă simțea slab, fiara sărea pe mine.

— Ați mers mult peste hotare. Succesul clownului stă, de multe ori, în agerimea cu-vîntului. Cum vă descurcați ?

— Am foarte multe scenete mute. Apoi, mai învăț atîtea cuvinte cîte am nevoie. N-am avut probleme. Mai mult. În 1971 am fost invitat, patru ani la rînd, la München, la spectacolele organizate în sezonul de iarnă. Am lucrat împreună cu elita circuitului mon-dial. Dacă nu eram bun, nu mă invitau.

— Cu ce sentimente vă pregătiți plecarea la pensie ?

— În primul rînd cu sentimentul că voi mai reveni sub cupola circuitului, în reprezen-tație. Apoi vreau să cred că nu mi-am făcut de ris meseria. În urma mea las milioane de aplauze, las chipuri de oameni veseli, pentru că așa mi-a plăcut să văd spectatorii : rizind. Dar plec cu regretul de a fi avut un groznic accident, atunci cînd mi s-a rupt trapezul. Cădeam cu o viteză amețitoare, cu ambele picioare în jurul capului. Dar datorită rutinei și condiției fizice pe care le am, am reușit să mă salvez.

— Ce a însemnat, fizic, căderea de la 11 metri ?

— Patru fracturi la picioare, patru fracturi la mîini.

— Trist bilanț.

— Să vă spun un secret : noi, cei care prin meserie ne-am propus să facem lumea să ridă, avem o viață foarte tristă.

Dan Birlădeanu
Fotografii de
Emil Berdeli

Automobilul va supraviețui

Apariția automobilului în secolul trecut și dezvoltarea sa continuă în secolul nostru au generat o multitudine de avantaje economice pe linia transporturilor de persoane și de bunuri materiale. Motoarele cu explozie, îndeosebi cele cu ardere internă în patru timpi, au făcut ca industria de automobile să ajungă astăzi la dimensiuni cu adevărat gigantice. Marile descoperiri de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea precum și importante progrese științifice au condus la înființarea unor noi ramuri ale tehnicii, care au stimulat și rapidă dezvoltare a industriei de automobile, atât în Europa cât mai ales în Statele Unite ale Americii și Japonia.

Ritmul deosebit de rapid atins în domeniul construcției de automobile, pe plan național, cit și internațional a impus și dezvoltarea unor importante rețele de drumuri publice modernizate prin amenajarea celor vechi la nivelul „pretențiilor” automobilului și prin construcții de drumuri noi.

Perfecționarea automobilelor a continuat în decursul secolului nostru și continuă și astăzi, iar viitorul ne va oferi, probabil, un nou tip de automobil care să folosească cuceririle tehnicii moderne, adecvate

prin diferite faze de perfecționare, începând cu motorul și continuând cu celelalte ansambluri sau subansambluri de transmisie, rulare, frinare, aprindere, carburatie, răcire și iluminat-semnalizare. Foarte repede au apărut idei noi, cu aplicații practice. S-au pus la punct noi procese tehnologice și noi metode pentru realizarea unor dispozitive și materiale de mare rezistență și eficacitate, absolut necesare pentru evoluția construcției de automobile. Amestecul carburant folosit la primele motoare era format din aer și petrol și se aprindea cu ajutorul unui tub sau al unui dispozitiv incandescent. Trecându-se la alimentarea motoarelor cu un amestec carburant format din aer și benzină, s-a început concomitent folosirea echipamentului de aprindere prin scintile electrică, furnizată de magnetou de joasă tensiune sau de o bobină de inducție. Punerea la punct a echipamentului electric și folosirea lui au avut drept urmare ridicarea turajului motoarelor, funcționarea lor mai precisă, precum și un randament sporit în exploatare. Astăzi, în construcția de automobile, se folosește pe o scară tot mai largă aprinderea electronică, un sistem cu serioase avantaje pentru economia de carburanți. Viitorul ne va oferi, probabil, un

nou tip de automobil care să folosească drept combustibil NU un produs petrolier ci o sursă de energie electrică, sau o sursă de energie de altă natură.

Evocând astăzi pagini și aspecte din trecutul istoric al automobilului, este demn de evidențiat faptul că în trecut o serie de specialiști din țara noastră, inventând, dar fără posibilități materiale, au pus la punct, după concepții proprii românești, tipuri de automobile apreciate și brevetate în alte state. Oameni ca George Constantinescu (devenit savant de renume mondial), Mihai Filip sau Aurel Perșu sînt precursorii constructorilor de astăzi ai automobilelor fabricate în România socialistă. Inginerul român Aurel Perșu, încă din anul 1920, prin calcule și experiențe a ajuns la concluzia că un automobil ar trebui să aibă forma aerodinamică pe care o ia o picătură de apă în cădere. Punindu-și proiectul în aplicare, inginerul Aurel Perșu reușește în anul 1923, înaintea altor constructori din străinătate, folosind în față partea cea mai voluminoasă și stabilind locul pasagerilor în acea parte, să plaseze motorul în spate, echilibrînd astfel greutatea pe cele două axe. Pentru a micșora rezistența aerului la înaintarea automobilului, el introduce roțile sub aripi și modifică ecartamentul roților din față în raport cu cele din spate. Încercări foarte reușite au obținut și alți constructori de automobile din România, dar regimul burghezo-moșieresc, aservit monopolurilor și capitalului străin, nu a stimulat și încurajat finanțarea și dezvoltarea producției de automobile necesare economiei țării noastre.

Abia în anii puterii populare sub conducerea înțeleaptă a Partidului Comunist Român construcția de automobile a cunoscut și cunoaște o dezvoltare vertiginasă. Începutul este marcat în anul 1947 cînd la Brașov a fost construit primul tractor românesc IAR-22, apoi automobilul românesc de concepție modernă „IAR 002 M” de către un colectiv condus de inginerul Radu Mărdărescu.

Autovehiculele și tractoarele proiectate și construite în țara noastră de marile întreprinderi și uzine din București, Întreprinderea „Autobuzul” (1957), de la Pitești — Uzinele de automobile „Dacia” (1968), cea de autoutilitare fabricate la Cimpulung Muscel (1957) ori cele de la Brașov (1954), Craiova etc. — datorită calităților lor constructive, corespunzătoare parametrelor la nivelul cerințelor mondiale au devenit competitive pe toate meridianele globului pămîntesc. De la an la an, sporește numărul autovehiculelor și tractoarelor care contribuie la dezvoltarea transporturilor rutiere în țara noastră.

Viitorul automobilului este privit astăzi mai realist în primul rînd prin prisma perspectivei deschise de criza mondială a petrolului. Așa se face că orice prototip ce-și așteaptă omologarea și intrarea în fabricație de serie este apreciat acum după calitatea motorului și a consumului mediu de carburanți pe suta de kilometri și, apoi, se au în vedere ceilalți coeficienți atât cantitativi cit și din punct de vedere calitativ și estetic. Această situație, desigur, cere din partea tuturor proiectanților și constructorilor de automobile să găsească noi soluții de înlocuire a carburanților clasici, benzina și motorina.

Dar, pînă la adevăratele automobile ale viitorului, fie că ele vor fi puse în mișcare cu motoare electrice, cu hidrogen, cu gaze naturale, alcool, cu energie solară, sau cine știe cu ce altă sursă de energie viitoare, să încercăm a ne imagina efectele colosale, extraordinare pe care le-ar putea avea asupra automobilului banal, de serie, produs în cantități impresionabile, cînd se vor adopta, toate aceste tehnologii avansate — moderne — pe care le mai numim azi ale viitorului. Ele ar putea da omenirii automobilul siguranței, al apărării vieții și sănătății oamenilor, adică un automobil confortabil, cu un motor ce are un consum decent de carburanți, nepoluînd atmosfera, silențios și cu o estetică de prim rang a caroseriei sale.

Iulian Ciobotaru

Drum bun!

ORIZONTAL : 1) Ocol într-un sens... iar pe sens interzis contravenție auto ● Bază „aprovizionare” auto. 2) Mari artere de circulație ● Cutiuța de la bord care... nu trebuie să-ți distragă atenția. 3) Folosită în reducerea vitezei ● Accept ● Număr mic ! 4) Fază în circuitul combustibilului ● Vechi butoi pe patru roți ! 5) Obosit după un drum mai lung ● În număr ! 6) Numărul Stat (pl.) ● A circula în limbaj specific. 7) A trece cu plugul ● Interdicție auto vizavi de poluarea sonoră. 8) Personal „clasa” a II-a ! ● Marcă de autoturism („lux”) ● Litere cu valoare... cifrică ! 9) Prefixul „lanțului” care înăltură deraparea ! ● Omul de la... ordine ! 10) Confort auto... în spatele șoferului ! ● Afară, pe stînga ! 11) Scoateri din circulație cu bună știință ● Motanul care toarce sub capotă ! 12) Feriți-l, el, săracul, stă... în legitimă apărare ! ● Mijloc modern de luptă cu timpul (în limitele regulamentului de circulație !).

VERTICAL : 1) O șosea pe care vă urăm... drum bun, dar atenție la viteza legală ! ● Glas sec ! 2) Suport auto pentru aparate indicatoare ● Scăpat dintre cauciucurile din spate ! 3) A introduce în fabricație o marcă

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	B	A	T	E	R	E	P	E	C	I	O
2	S	O	S	E	L	E		R	A	D	I
3	F	R	I	N	A		D	A		M	R
4	A	D	M	I	S	T	E		S	A	C
5			I	S	T	O	V	I	T		U
6	T	A	L	I	I			R	U	L	A
7	A	R	A		C	L	A	X	O	M	A
8	T	U		F	I	A	T		P	I	A
9	A	N	T		M	I	L	I	T	A	R
10		C	A	N	A	P	E	A		A	E
11	G	A	R	A	R	I		M	O	T	O
12	S	T	I	L	P		M	A	S	I	N

înregistrată ● Au indicative auto (derivate de la nume). 4) Încălțăminte ușoară de vară ● Punct terminus. 5) Sînt din cauciuc ● Abreviație pentru aeroport (milit.). 6) Deasupra... la rezervor ! ● Zece în litere ! ● Prevăzute cu becuri. 7) Semnalată prin plăcuțe pe care scrie „Ocolire”. 8) Primele de la rampă ! ● Placă subțire de metal. 9) Intră în parcaj ! ● A ploua (nepermis) de pe... partea carosabilă ! ● Cum îl iei, pentru Gri-vei ! 10) Nume feminin ● Nu știe nimic (ia note... proaste !). 11) Negre ● Nu e în temă. 12) Două roți ! ● Un șofer în timpul liber ● Curea !

Dicționar : ARP, EDNA.

PE CÎND ERA BUNICA FATĂ

1910. Lirica română era în floare. Minulescu „anesteziasc” toate fetele melancolice cu „simbolul trioletului”, cu bătrînii „jucării stricate”, cu sonore denumiri spaniole și cir- cul în care se petrecuse „un accident banal”. Literatura trăia sfîrșitul „frumoasei epoci” în care miracolele tehnicii se-nghesuiau uluin- du-i pe toți.

Delicatul și sarcasticul Topirceanu, pastîșin- du-l pe Minulescu cu **Trei romănțe pentru mai tîrziu**, a dedicat-o pe cea dintîi „auto- mobilului.

Păzea!

Păzea că trece-n goană,

Aleargă,

Vîjîie ca vîntul,

Și dacă n-al urechi normale te face una cu pămîntul!

Păzea!

Că trece-n zbor copilul civilizației extreme

Și zvîrle-n aer trei semnale. —

Trei versuri mici

Din trei poeme

S-a dus,

Adio!

Poate-acum deja comite alte crime,

Pe cînd în urma lui se scoală din praf

infirmele victime, —

O hecatombă de cadavre

Pe-altarul nobilului sport.

Gesticulînd cu indignare, din drum —

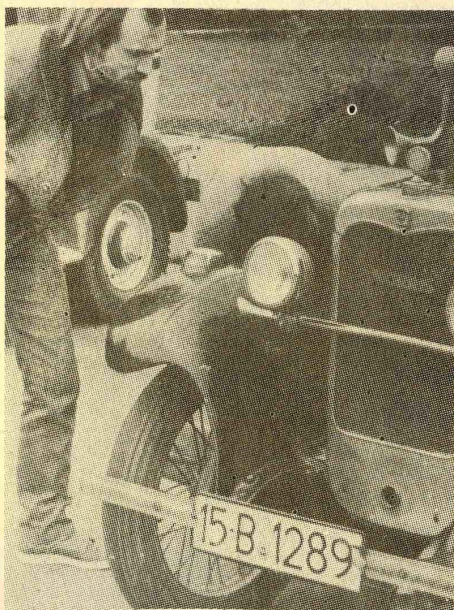
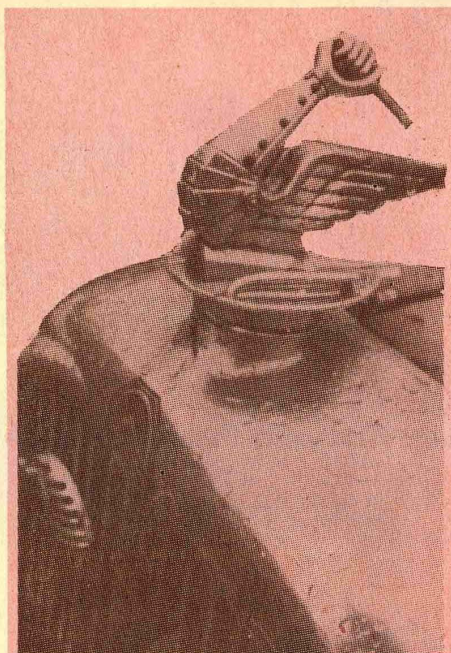
Iar tu ești primul mort

Care-a-nviat...

Și scuturîndu-ți de praf în soare macferlanul

Suspini în urma lui

„Degeaba! Te face **marț** Aeroplanul!”

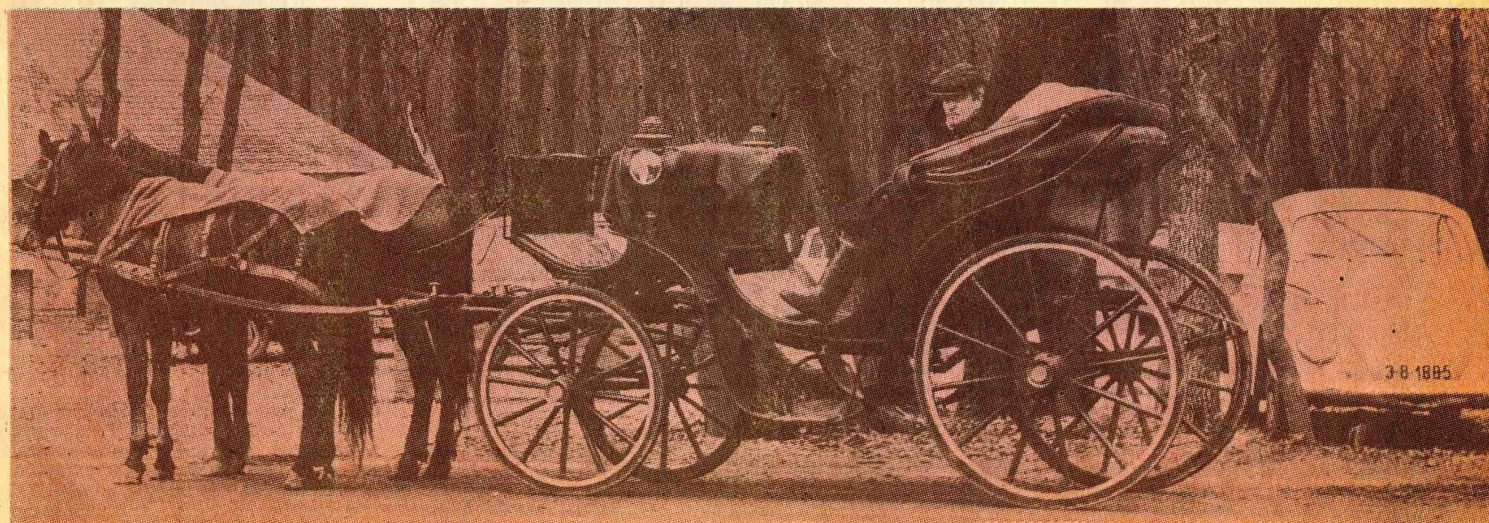
...Claxonatul a fost interzis, macferlanele s-au demodat, victime mai cad, gesticulări in- dignate se mai fac (de ambele părți: soferi și pietoni), iar Aeroplanul tot îl face **marț** pe automobil, cu toată exploziva lui evoluție de „copil alintat al secolului”. (Care secol? Că ne apropiem de sfîrșitul celui de-al XX-lea și „copilul alintat” are — în ciuda penuriei de combustibil — toate șansele să fie din ce în ce mai alintat!).

...Multe s-au schimbat, multe nu. Cu tot „bum”-ul tehnicii — motoare, caroserii, pneuri, confort interior, **design**.

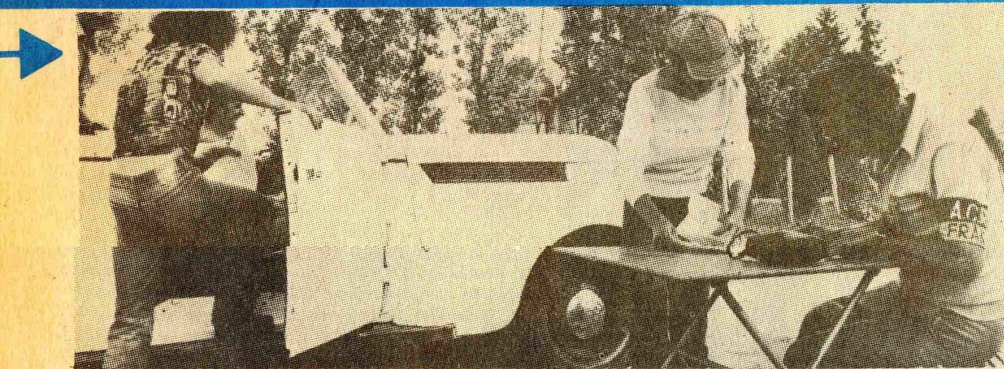
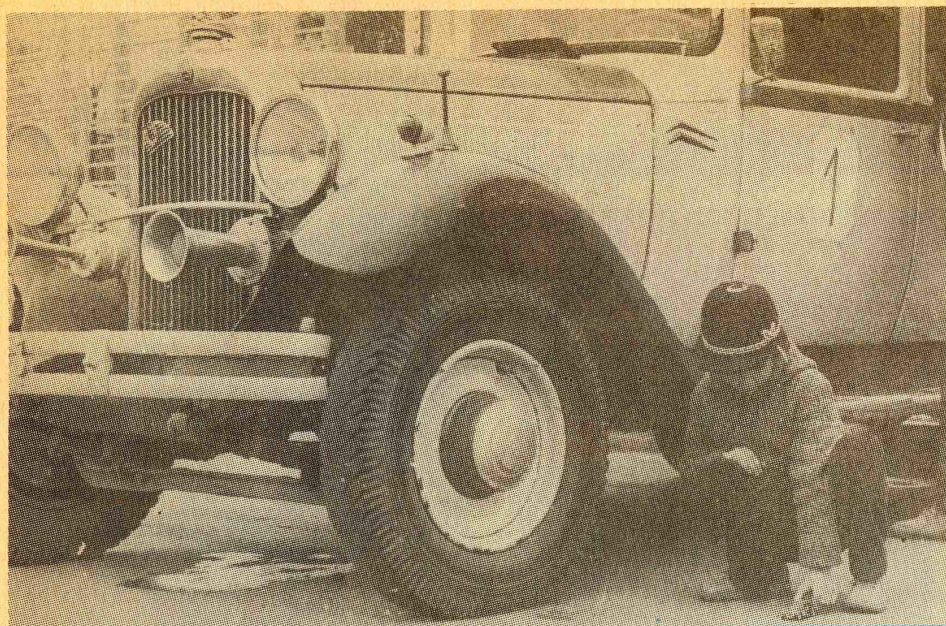
Și cum toți ne iubim tineretea și părinții, fotografiile din albumul lor, șterse, demodate, ne-aduc în suflet un fel de pace, o nostal- gie, constituind în același timp și repere ale propriei noastre evoluții.

Automobilul a fost „rege” de cînd s-a nă- scut, și continuă să fie. Privindu-i imaginile din copilărie, o undă de zîmbet îngăduitor ne încearcă. N-o puteau bănui soferii de-atunci. Automobilele din epoca gramofonului și a patefonului, a birjelor lustruite, cu surugii semeți care simteau amenințarea „căruței cu 30 de cai”, fac parte din istorie. Multe au ajuns în muzee — azi unicate inestimabile. Unele mai circulă grație modei „retro” — nevoie de originalitate sau refugiu în decorul altui timp, — altele sînt pur și simplu iubite de deținătorii lor, altele hobby-uri de meca- nică. Oricum, arhiva regelui automobil păs- trează documente elocvente și seducătoare.

România face parte din țările cu o bună arhivă în acest sens. Păstrătoare a tradițiilor de tot felul, ea a conservat dovezi și în acest domeniu, cu atât mai mult cu cît printre di- versii inventatori, renumiți la vremea lor, figurează și Văsescu, creatorul primei caro- serii aerodinamice, cu roțile și șasiul incluse în caroserie. „Piloti” renumiți am avut, de asemenea. Cel dintîi raliu s-a desfășurat în 1904 pe traseul București — Giurgiu. Era unul din primele de pe continent. În onoarea lui,

3-B 12895

în 1984, traseul a fost refăcut cu automobile de epocă, stîrnind mare curiozitate, iar competitorilor — emoții.

În 1913 Marin Butculescu stabilea un record de rezistență pe ruta Paris — București parcursă în 39 de ore și 45 de minute. În 1936, Petre Cristea și Ion Zamfirescu cîștigau celebrul raliu Monte Carlo.

În România automobilul era la preț. Concursuri de viteză în coastă, maratonuri automobilistice, concursuri pe traseu închis se desfășurau cu regularitate. Tot Cristea stabilea la Sinaia, pe un BMW-238, un record de viteză în coastă, pe meandrată șosea de sub Bucegi — 2 ore, 20 minute și 81 secunde.

Nicu Butculescu, cu un „Citroën” de 10 C.P. plecînd din centrul Sinaiei a urcat pe munte urmînd traseul Văii Jepilor pînă pe platou, la 2 300 m altitudine. Călătoria a durat 10 ore pe un drum de 20 km! Cura! nebunesc. În 1939 Jean Calcianu a stabilit un record, valabil și azi, pe traseul București — Sinaia : o oră, 30 minute, 54 secunde.

Astăzi, raliurile **oldtimerilor (old cars, old boys)** — deși șoferii nu sînt totdeauna **old**, fiind reprezentați prin urmași lor sau alți tineri pasionați) sînt privite cu interes și curiozitate de numeroși spectatori. Și este minunat felul în care competitorii își iau rolurile în serios — ca și oficialii de pe trasee — și felul îngăduitor-nostalgic cu care

privesc spectatorii. Unii din acești deținători de mașini au făcut adevărate tururi de forță să le păstreze pînă azi. Un mecanic și-a îngropat, cu dichis, sigur de conservare. **Fordul**-1930 în perioada celui de-al doilea război mondial. Așa l-a salvat. Mulți alții au procedat la fel, făcînd posibile azi acele parade automobilistice atît de seducătoare de la Sinaia, de pe litoral sau de pe alte trasee. Sînt valori tehnice conservate, unele de foarte mare preț. Provin din epoci diferite, pe care specialiștii le împart în 4 categorii : arhaice, foarte vechi, vechi și moderne (anii 30 pînă în 1946). În țară există exemplare din toate categoriile. Cele mai numeroase (și funcționale încă) sînt cele din ultimele două — **Ford, Steyr, Mercedes, Duisburg, Citroën, Dodge, Fiat, Adler, BMW, D.K.W., Skoda, Bentley, Morris, Berliet**, peste 40 de tipuri.

E o plăcere să le vezi la drum, să le admiri siluetele (sport, decapotabile, cu pretenții de cupeu sau limuzină obișnuită), strădania fabricanților de a le da o linie cît mai elegantă. E o plăcere să le auzi claxoanele, răgusite, metalice sau muzicale, să le cercetezi detaliile exterioare și de bord. E ca și cum te-ai uita într-un album cu poze vechi găsite în pod, dar care te captivează, te fac mai senin, te bucură dar te și pun pe gînduri, ca tot ce face parte, dintr-un sertar cu amintiri.

Dorin Iancu

RALIUL AUTOMOBILELOR DE EPOCĂ „BUCUREȘTI — SINAIA”

**Originală și atractivă
competiție sportivă**

Printre concursurile sportive cu motor, cunoscute astăzi în țara noastră și în multe alte țări ale lumii, putem spune, fără să greșim, că raliurile sînt cele mai vechi competiții automobilistice. Prima întrecere de „trăsuri fără cai” a fost organizată în Franța în anul 1894, pe distanța Paris — Rouen. La începutul secolului nostru se desfășurau marile raiduri auto devenite obișnuite prin anii 1904—1908 pe distanțe ce par și astăzi fantastice, cum au fost raliurile Paris — Viena, Paris — Madrid sau chiar Pekin (azi Beijing) — Paris și New York — Paris. În anul 1905, șase automobiliști români au făcut cel mai îndrăzneț raid automobilistic al timpului cu trei mașini decapotabile, plecînd de la Galați, în luna aprilie și ajungînd la Ispahan, fosta capitală a Persiei, în luna iunie.

De-a lungul timpului au apărut și alte concursuri „viteză în coastă” sau „viteză pe circuit” etc., mai palpitante, dar nici raliurile nu au rămas mai prejos. Ele au continuat să existe și să se dezvolte, atît din considerente pur sportive, cît și din necesitatea de a se proba mașinile de serie, în condiții de exploatare dintre cele mai dure de către proiectanții și constructorii de automobile. Dar, în urmă cu cîteva decenii s-au organizat și desfășurat concursurile sportive și cu automobile ce au o vechime „de epocă”, începînd cu cele „antice” pînă la cele veterane și istorice.

În țara noastră, asemenea concursuri cu participarea „automobilelor de epocă” au fost organizate începînd în urmă cu 14 ani.

Știți ce este... un raliu ?

Foarte pe scurt, vom menționa aici cîteva date cu privire la un raliu automobilistic :

Raliul este un concurs automobilistic de regularitate și de rezistență, care se desfășoară pe drumuri publice sau speciale, deschise în cea mai mare parte traficului rutier normal. Durata și lungimea traseului sînt în funcție de scopul raliului și de cerințele organizatorilor, de la ore la zile și de la sute la zeci de mii de kilometri. Un raliu poate avea mai multe etape ce trebuie parcurse cu o viteză orară impusă. La terminarea unei etape, echipajul trece printr-un punct de control orar (C.O.) în timpul său ideal, minutul respectiv fiind consemnat de oficialii postului C.O. în carnetul de control orar. În baza acestui carnet de control, se calculează penalizări totale — la care se adaugă timpii realizați la probele speciale. Acestea, se parcurg contracronometru, traseul fiind închis circulației publice. Putem avea astfel probe de viteză în coastă, de viteză pe circuit sau de îndemînare. În cadrul acțiunilor sportiv-turistice de masă, organizate cu „automobilele de epocă”, intervin și alte probe speciale, cum ar fi :

— proba de prezentare a mașinii pentru concurs (expertizarea originalității, a vechimii și a esteticii), sau unele probe speciale de testare a cunoștințelor, de perspicacitate etc. Echipajul format din pilot și copilot este declarat cîștigător, în cazul cînd însumează

cel mai mic număr de puncte, fiecare minut sau secundă reprezentând puncte penalizare. În concluzie, atât echipajul (fizic), cât și automobilul (tehnic) trebuie să reziste ritmului impus, cu o conducere exemplară, iar în probele speciale de departajare, de pe traseele închise, circulației publice, să-și etaleze măiestria sportivă, fiecare greșeală de conducere costând secunde prețioase.

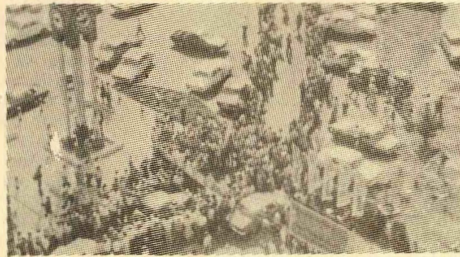
Prin aceste concursuri se urmărește să se mențină cât mai bine o îndemânare și o conduită exemplare în conducerea automobilului de epocă, de către „veteranii automobilisti” dar și de tinerii posesori ai mașinilor vechi — de epocă.

Asemenea concursuri de îndemânare, în conducerea auto de epocă s-au desfășurat în mod organizat, anual câte 4—5, nu numai în Capitală, dar și în alte localități din țară, cum ar fi, spre exemplu: Sibiu, Tulcea, Galați, Tg. Jiu, Tg. Mureș, Cluj-Napoca ș.a., la care au participat un mare număr de automobiliști. Unele dintre aceste manifestări sportive automobilistice au devenit tradiționale, așa cum sint: Raliul „Veteranilor” și Raliul „Memorialul 1904”, din cadrul competiției naționale „Daciada”. Raliul-concurs finală pe țară de la Sibiu (organizat în preajma desfășurării raliului internațional al Dacia, Dacia) sau Raliul „București — Sinaia” care în anul 1986 a fost la cea de a 4-a ediție. La aceste competiții sportive, pe lângă caracterul tehnic-aplicativ și de regularitate, au figurat și probele de concurs, de originalitate, vechime și estetică a automobilului de epocă.

Îmi aduc aminte că într-o dimineață frumoasă de septembrie, mai precis pe data de 17 ale lunii, la București, din apropierea magazinului Bucur Obor s-a dat semnalul de plecare în „Raliul automobilelor de epocă”, eveniment considerat pe bună dreptate cea mai mare atracție din domeniul auto care s-a desfășurat în țară, în anul 1983. Această competiție, care a reunit zeci de mașini fabricate pînă în anul 1940, s-a desfășurat pe traseul București — Ploiești — Cimpina — Sinaia și a fost dotată cu „Marele premiu” al orașului Sinaia.

Sub impulsul reviririi genului retro și în materie de automobile oamenii entuziaști au căutat să finalizeze idei originale. Sămînța acestora a dat rod în urmă cu mai mult de zece ani cînd la București s-a înființat cercul „Automobilelor de epocă”. Ceva mai tîrziu, după ce acest cerc a fost popularizat indeajuns, s-a constatat un lucru extraordinar. Numai în Capitală au fost identificate circa 400 de automobile fabricate pînă în 1940. O serie dintre acestea și-au reluat viața pe patru roți partici-

MARTOR

la una din edițiile raliului

pind de-a lungul anilor la raliuri turistice, printre care amintim de cel al „veteranilor” și „Memorialul 1904”.

La ediția din 1983 au luat startul 26 de automobile de epocă, dar numărul celor prezente la Sinaia a fost de circa 50, o parte dintre ele venind direct de la Baia Mare, Timișoara, Deva, Sibiu, Brașov, Hunedoara etc. Cele mai vechi automobile participante la raliu au fost un Berliet, fabricat în 1925, și un Renault din 1926. Grupa A (ce a reunit mașini produse pînă în 1930) a fost cîștigată de pilotul Eugen Sirbu, care a condus o mașină tip Steyer-1927, iar în grupa B (mașini fabricate între 1930—1940) pe locul

intîi s-a clasat Ene Alexandru la volanul unui Mercedes-1938. Proba de „viteză în coastă”, desfășurată pe o distanță de 600 de metri, la Sinaia, a revenit unui Cadillac Lassale-1937 condus de Ion Dabija.

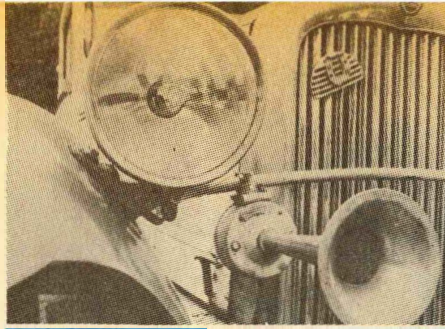
Desigur, scopul principal al acestui raliu nu îl reprezintă competiția ci popularizarea frumuseții ei. Alături de automobilele amintite au participat și mărci ca DKW-30, Plymouth-38, Aero-37, Eschine-37, Topolino-40, Opel p4, 1933, 1936, 1939 etc.

Ceea ce trebuie amintit este faptul că raliul a făcut parte dintr-o amplă manifestare „Zilele automobilului de epocă”, ce s-a desfășurat în perioada 16—18 sep-

tembrie. „La Sinaia — ne declara pe atunci șeful sectorului de propagandă al O.J.T. din acest oraș, au putut fi văzute o expoziție care a reunit circa 300 de miniaturi, aparținînd unui colecționar din Ploiești, și una filatelică cu aceeași temă — automobilul din toate timpurile. În saloanele somptuosului hotel „Palace” s-a desfășurat o interesantă paradă a modei, și tot la Sinaia a avut loc pitorescul bal al... automobiliștilor. Demn de amintit este și faptul că au sosit din țară zeci de scrisori ale unor posesori de mașini vechi care și-au anunțat dorința de a participa la edițiile viitoare. De asemenea, reprezentanți din Spania Regal Automobil Club, Belgia, Anglia, din țări socialiste și-au anunțat intenția de a participa la edițiile următoare ale acestui raliu, care va căpăta astfel o prestigioasă ținută internațională.”

Sinaia va deveni, pe lângă ceea ce este, o stațiune turistică de interes mondial, și una dintre posibilele „capitale” ale mașinilor de epocă.

Marian Constantinescu

Palmaresul competițiilor cu automobilele de epocă din România

Raliul „București — Snagov '72”. Locul I ing. Alex. Varu, cu Stutz 1927 și Expoziția „Automobile de epocă '72” în fața hotelului „Intercontinental” București.

Parada și expoziția „Vedetelor de odinioară '73”, în parcul Herăstrău. Locul I ing. Alex. Varu cu Stutz 1927.

Raliul „București '73”, cartierul Drumul Taberei — Cotroceni. Locul I, ing. Ioan Cosma — Mercedes 1937, din Brașov.

Raliul „Litoral '73” București — Constanța — Mamaia — Mangalia, cu participare la „Serbările Mării”. Locul I, N. Diaconescu, cu Morris Minor 1929.

Raliul „Culesul Viilor — Ostrov '73”, cu participarea și a mașinilor Dacia 1100. Locul I, Cristian Palade.

Între anii 1974—1978, „Automobilele de epocă” au participat la unele competiții sportive locale organizate de filialele A.C.R. — C.J.A.K. Expoziția Automobilelor Veterane '78 de la Tg. Mureș.

Între anii 1979—1983, filiala A.C.R. București C.M.A.K., a organizat raliurile: „Memorialul 1904” și „Veteranilor” pe distanțele București — Giurgiu și București —

Snagov Sat. Locurile I au fost cîștigate de Alex. Covaci, pe Nach 1936; Mihai Tudose, pe Citroen 1920, Eug. Sirbu, pe Steyer 1928 și Preda Bruteanu, pe Aero 1937.

Raliul „Automobilelor de epocă” cu paradă prin Capitală și Expoziția și simpozionul „Din istoria automobilului”, în colaborare cu Muzeul Tehnic din Capitală.

Raliul „Danubiu '82” pe distanța Galați — Brăila — Tulcea cu parăzi și expoziții „Automobile de epocă”, în orașele respective. Locul I Dan Muscă, pe Georges-Irat 1937, din Galați.

Concursul de îndemînare în conducerea automobilelor veterane București '82. Locul I Eug. Sirbu, pe Steyer 1928.

Finala pe țară a competițiilor cu Automobile de epocă Sibiu '83 pe distanța Sibiu — Cîsnădie — Sibiu, cu paradă și expoziție. Locul I Preda Bruteanu, pe Aero 1937, din București.

Raliul București — Sinaia '83 cu parăzi și expoziții în București, Ploiești, Cimpina, Sinaia și cu simpozion la Sinaia, cu posesorii de mașini vechi din țara noastră. Locul I ing. Sirbu Eug., cu auto Steyer 1928.

Raliul „Veteranilor '84”. Locul I Eug. Sirbu, cu Steyer 1928.

Raliul „Sibiu '84”, finală pe țară, în cadrul „Daciadei”. Locul I Eug. Sirbu, pe Steyer 1928.

Raliul „București — Sinaia '84” ed. a II-a cu parăzi și expoziții în București — Ploiești — Cimpina — Sinaia și probe de îndemînare și viteză în coastă. Locul I Eug. Sirbu, — Steyer 1928.

Concursul finală pe țară „Sibiu '85”. Locurile I: la clasa „A” Both Gerhart — Sibiu și clasa „B” Dan Muscă — Galați, pe auto Georges Irat 1937.

Zilele Automobilelor de epocă — marca Ford — 1985, ed. I, la parcul Herăstrău din Capitală, în colaborare cu O.N.T. Carpați București.

Raliul „București — Sinaia '85”, ediția a III-a, cu un program cultural-sportiv în cadrul Zilelor Automobilelor de epocă, concursurile de îndemînare în orașul Ploiești și viteză în coastă în orașul Sinaia. Locul I Eug. Sirbu, cu Steyer 1928, locul II — Alex. Ene, cu Mercedes 1938 și locul III Marin Dincă, cu Mercedes 1938, în clasamentul general al raliului.

Și în toamna trecută, pe distanța București — Sinaia, cu startul din Capitală, s-a desfășurat originala și atractiva competiție sportivă „Raliul Automobilelor de Epocă”. Acest concurs automobilistic a fost organizat în cele mai bune condiții de către Federația Automobil Clubul Român, prin comisia sa de specialitate, cu sprijinul Ministerului Turismului și într-o colaborare fructuoasă cu Oficiul județean de Turism Prahova — Sinaia și cluburile de automobilism și karting București și din Ploiești — Prahova. În cadrul acestui concurs, s-a desfășurat în afară de raliul propriu-zis, care a avut caracterul de regularitate și de rezistență în conducerea mașinilor vechi — „de epocă” și alte câteva competiții specifice considerate probe de... clasament, cum ar fi, de exemplu: concursul de îndemînare auto și concursul de viteză în coastă, precum și alte demonstrații — paradă și Expoziția cu automobilele de epocă, participante la raliul București — Sinaia '86, ce au avut loc chiar în centrul orașului Sinaia. frumoasa stațiune montană denumită „Perla Carpaților” României.

Printre numeroasele automobile vechi — de epocă — îngrijite cu o nobilă pasiune și competență tehnică de către proprietarii lor, ce au participat la raliul București — Sinaia '86 s-au remarcat câteva, și anume: Fiat 1919, Ford 1920, Cadillac 1925, Citroen 1926, Steyer 1927, Nach 1935, Mercedes 1938, Skoda 1940 și altele, atît din Capitală, cît și din diferite localități din țară.

Anul trecut, concursul automobilelor de epocă s-a desfășurat în perioada 20—22 septembrie, fiind deschis și concurenților de peste hotare. Acești concurenți străini la raliul „București — Sinaia '86” au avut, totodată, și prilejul de a vizita pitoreasca stațiune Sinaia, unde, cu această ocazie, a ființat un original Muzeu al automobilelor de epocă. Menționăm că traseul raliului a fost pe distanța București — Sinaia (130 km), trecînd prin zonele turistice ale Văii Prahovei, prin orașele Ploiești, Cimpina și Comarnic.

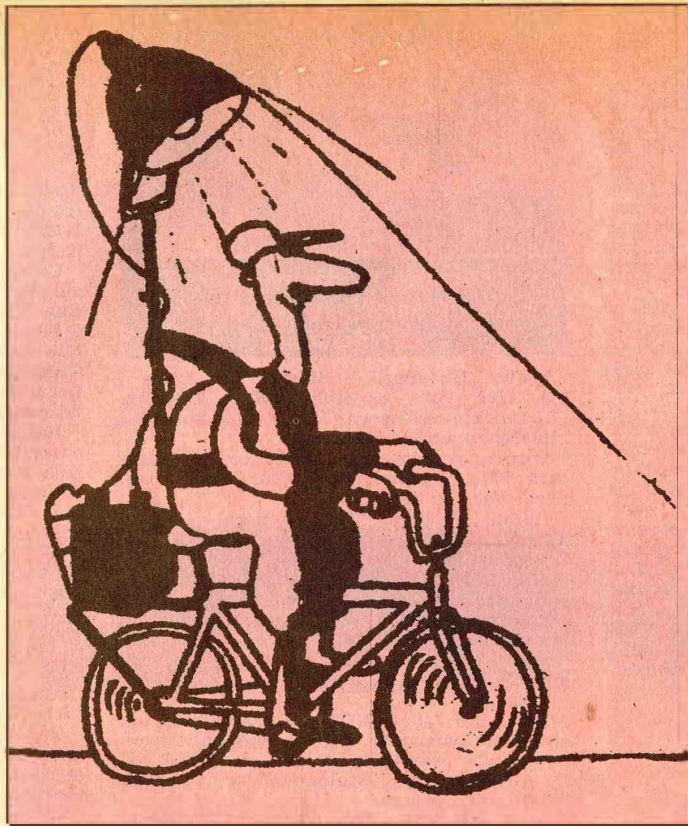
Julian Ciobotaru

1. Componenta grupului și specialitățile lor

Întineric, să-ți bagi degetele în ochi, nu alta. Spre deosebire de alte nopți, când locul de parcare era tiosit de mașini imense, de data asta, dreptunghiul asfaltat era pustiu. Tinărul înalt, bine făcut, îmbrăcat cu o scurtă de piele neagră, blugi, avind în picioare o pereche de cisme scurte, elegante, cu talpă elastică, care amortiza complet zgomotul, rupse tăcerea: „Ortacilor, putem considera noaptea pierdută. Puțin probabil să mai sosească vreo măgăoaie la ora asta. E două. Aștia se opresc pentru culcare pe la 10—11 seara și pe la 6—7 dimineața o iau din loc. Mă așteptam să găsesc un vinat gras în locul ăsta, la cițiva kilometri de oraș, pe o șosea de mare tranzit. De regulă, aici trag scirțari, ăia care vor să economisească banii pentru cazare. Plăsmuiesc apoi niște hirtii din care rezultă că hotelul n-a avut formulare, ori că recepționarul, la ora plecării lor, era bolnav sau plecat, iar banii îi bagă în buzunarul lor. La ei țin figuri din astea. Stăpînii cunosc, cum se zice, iordanele lor, dar închid ochii, făcîndu-se că plouă. Oricum trebuie să le plătească dormitul. De altfel, cabinetele lor is adevărate dormitoare, confortabile, cu aer condiționat“.

În timpul expozeului său, Dorel, zis „Pumn de fier“, datorită forței pumnului său fără rival, se plimba ușor iritat în apropierea grupului de ortaci, care îl ascultau în tăcere, dar cu un fel de respect amestecat cu frică. Știau din experiență că atunci cînd treburile nu-i ieșeau după cum plănuia el, șeful lor devenea nervos și nu rareori își descărca nervii pe ei. Fiecare dintre cei trei subalterni, componenți ai grupului, avea cite o amintire sau chiar mai multe, lăsate de pumnul lui Dorel, pentru greșeli reale sau imaginare. Mihai, zis „Glonț“ datorită iuțelii extraordinare cu care fugea, avea nasul prefăcut parcă într-o murătură de un pumn primit pe neașteptate, pentru „infrațiunea“ de proastă organizare a unei lovituri. În timp ce Glonț umbla sub prelata mașinii, șoferul, care încă nu adormise, cobori din mașină și pe Mihai îl salvă numai fuga lui de iepure. „Pumn de fier“ rosti, după această gafă, sentențe: „Proastă organizare e puțin spus, e un eufemism (băiatul studiasese doi ani la filologie), de fapt e prostie curată. Cum aș zice? Nu mă conving dacă șoferul doarme sau nu și încep să-i cotrobăiesc prin mașină? Fapta ta necugetată putea pune în pericol întreg grupul. Dacă e vorba să intrăm la «reciclare», măcar să fie pentru ceva serios, nu pentru o greșeală de începător. Spune-mi, cap de bostan, ațita ai învățat tu în trei ani de cînd lucrăm împreună?“ „Șefu, mai greșește omul în viață, ce să-i faci!“ „Da, mă, loază, dar sint greșeli și greșeli“.

Un alt component al grupului, Costică, zis „Cap de fontă“, un tip de statură mijlocie, fost halterofil, de vreo 50 de ani, era vestit prin țărnia scăfirlei și, în general, prin rezistența la lovituri. Se zice că în cursul conflictelor ce le avusese în tinerețe, fusese lovit în cap de sifoane. Se spărseseră ele, nu capul lui Costică. Avea o frică bolnăvicioasă de șeful grupului, care îl pedepsisese crunt în două rinduri pentru

VICTOR BEDA

Greșeala de începător

nesupunere. „Eu nu particip, domle, la asemenea treabă riscantă. Nu merg și gata, asta-i hotărîrea mea“, „Cum ?? N-am înțeles. Un afront ca ăsta n-am întîlnit de cînd lucrez eu. Și sint vreo 12 ani. Nimeni n-a îndrăznit să-mi zică așa ceva“. În timp ce vorbea sacadat, ochii i se micșorau și se făceau tot mai răi. Nici n-a terminat bine fraza și o ploaie de pumni puse la grea-încercare fălcile lui „Cap de fontă“. Degeaba încercă acesta să se

apere. A mai fost o asemenea scenă în meciul secolului, cînd „Buldozerul de pumni“, Joe Frazier, s-a năspustit asupra lui Mohamed Ali risipindu-i orice speranță de izbîndă. După 10—15 secunde, dacă ceilalți doi complici nu aveau inspirația să-l tragă pe Costică în picioare, și să-l scoată de pe ring (un teren de volei din incinta unui camping), omul ajungea în mod sigur în lumea drepților.

Richard Noble, cel care, în Nevada, a recîștigat pentru Anglia recordul lumii la viteză, a ales pentru a ajunge la o conferință de presă un mijloc de transport mult mai liniștit...

Al treilea subaltern al lui „Pumn de fier“ era, de fapt, un fel de consilier pentru „inteligentă“ al acestuia. Un tip de lungan, slăbuț, cu un cap avînd trăsături delicate, de față, în aparență timid, retras, era omul care concepea în cele mai mici detalii planurile grupului. Un fel de șef de stat major avînd o minte ca briciul. Nu ridica tonul niciodată, asculta cu răbdare opiniile altora, chiar dacă abundau în tot felul de prostii, iar apoi își expunea cu logică de fier părerile sale. Șeful nu prea suporta să fie contrazis și îl repezea uneori pe „seminarist“, așa îl numeau în cadrul grupului, însă acesta, folosind o manieră cu totul originală, îl convingea cu talent pe șef, fără să-l pună cu nimic în inferioritate, că planul pe care-l prezentase el este cel mai sigur. Culmea, „Pumn de fier“ rămînea în cele din urmă convins că de fapt planul a fost elaborat în spiritul gîndirii lui. De aceea, seminaristul era foarte respectat de șef. A nu se crede că rolul lui se rezuma la întocmirea de planuri. În ciuda înfățișării sale, lunganul-slăbănog avea o forță pe care puținii o bănuiau. Ridica și căra greutăți cu o ușurință fantastică. Umerii lui înguști erau parcă plămădiți din oțel. Împingea un vagon de cale ferată ca și cum ar fi mutat din loc un autoturism scos din viteză. Dar nu numai atît, el mai avea și rolul de a executa cele mai subtile faze în cursul lucrărilor conduse de „Pumn de fier“. Convorbirile cu potențialele victime, pentru a le abate atenția, el le realiza cu finețe, tact, diplomatie. La un proces, unul dintre șoferii păcăliți declara: „Era o reală plăcere să discuți cu tinărul acela sfrijit, care a avut probabil rolul să mă țișă de vorbă. L-aș fi ascultat pînă dimineața. Întîmplări cu șoferi, probleme de geografie, de istoria locurilor unde ne aflam, astronomie. Cînd a început să-mi povestească pe înțelesul meu tainele universului parcă m-a vrăjit. Avea și un fel de a se uita în ochii tăi care îți inspira o încredere totală. Cine să fi crezut că slăbănogul ăla avea tot-mai «sarcina» să-mi distragă atenția prin asemenea discuții?“.

2. Valoarea recunoscută a rivalului

Amplasați în spatele brazilor care străjuiau locul de parcare, cei trei „actori“ așteptau în liniște decizia șefului, a cărui poziție nu era dintre cele mai grozave. Și exact cînd Dorel era pe cale să dea semnalul de renunțare la acțiune și răspîndire a subalternilor, dinspre oraș se zări silueta unui bărbat care ducea de ghidon o bicicletă. „Nu mișcă nimeni, porunci Dorel. Să vedem ce hram poartă pe-aici biciclistul. Și tu, neghiobule, zvirlu iute țigara, se adresă tot el lui „Cap de fontă“. Ții cu tot dinadinsul să fim observați?“.

Pe măsură ce se apropiau de locul de parcare, unde se găsea și cabina stației de autobuze, începură să se contureze detaliile siluetei omului cu bicicleta. Un om de statură mijlocie, îmbrăcat cu un pulovăr gros din lînă de casă, peste care purta un fel de veston albastru de genul celor ce le poartă ceferiștii, pantaloni de calfeia raiată. În picioare avea niște ghețe de baschet ponosite. Prin părul mare și des, care îi acoperea gulerul hainei, nu treceuse de mult pieptenul. Bărbatul

avea în jur de 30 de ani. Ce frapa în mod deosebit la acest om erau ochii. Îscoditori, vii, extrem de mobili, cercetau în acel moment cu mare atenție locul de parcare. Începu cu cele două coșuri de gunoi din tablă, al căror conținut îl descărcă pe asfalt; întră apoi în cabina stației, unde nu zăbovi decât puțin timp și reveni afară. Se întoarse înapoi și, după ce își rezemă bicicleta de peretele încăperii, se așază pe banca interioară, trăgându-și spre el sacoaș. După vreo zece minute omul se îndreaptă spre șirul de brazi și boscheți amplasați pe perimetrul locului de parcare. „La pămint!”, le ordonă pe șoptite, „Pumn de fier“ ciracilor săi. „Și fără zgomot!”. Oamenii se executară. Biciclistul examină partea de jos a fiecărui brad. Părea să caute ceva. Apoi se ridică și privi spre pădure. „Ce dracu o vedea el în beznă asta, nu-mi dau seama? Interesant însă e altceva: ce caută acest biciclist misterios, la ora asta, în zona de care, cum s-ar zice, „răspundem“ noi?”, medită Dorel.

„Voi rămâneți aici și interveniți numai dacă apare vreun pericol. Eu voi intra în parcare din spre pădure. Fiți cu ochii în partru”, își instrui el, în șoaptă, oamarii.

Apariția lui „Pumn de fier“ îl surprinse vădit pe biciclist. Întilnirea dintre cei doi avu loc în imediata apropiere a colțului din spre liziera de brazi, în partea ce dădea spre oraș. Cum în locul respectiv era cărarea ce ducea spre cătunul apropiat, tinărul părea că vine din sat. Citeva clipe oamenii nu-și spuseră nimic. Se măsurau doar unul pe altul. Omul cu bicicleta nu se așteptase să mai apară cineva la o oră atât de târzie. I se citea pe față îngrijorarea. Apoi deschise vorba: „Bună seara, deși nu mai e seară, dar așa se zice”. „Pumn de fier“ nu răspunse saluțului. Continua să-l studieze pe celălalt. Apoi, cu o voce metalică, ce punea în evidență intenția de a-l pune la punct de la început pe celălalt, rosti: „Ce căutați dv. la ora asta pe aici? Oră de ieșire sau de intrare în schimb nu e, de plimbare nici atât, dacă, să presupunem, ați umbla după vreun doctor, v-ați grăbi, așa că prezența dv. în acest loc de parcare e suspectă”. Pe celălalt, luarea la sigur a lui Dorel nu-l impresionă de loc. Afișă chiar un zîmbet ironic. „Același lucru aș putea să vă întreb și eu: „Ce căutați dv., aici, la ora asta?” Șeful nu se așteptă la un asemenea răspuns. Ii veni imediat în minte ideea că biciclistul „lucrează” în zona lor și, spre rușinea grupului, ei nu cunosc nimic. Vădit iritat, îi trînti celuilalt: „Ascultă, mă, zvezcule, eu nu prea-s obișnuit să mi se calce pe coadă. N-aș dori să faci cunoștință cu pumnii mei. Și apoi, mai e ceva... În picioare băieți!” Ca din pămint își făcură apariția cei trei care îl înconjuraseră în citeva clipe pe intrus. „Acum sper să discutăm altfel, nu?” Biciclistul fu uimit de apariția „ortacilor”, dar se vede că nu era omul care să se piardă atât de ușor cu firea. Schimbă însă tactica. „Domnule, domnolr! Eu nu înțeleg ce aveți cu mine! Sint un om pașnic, mă duc în comună, acasă. Am întârziat la un prieten, în oraș. Miine sint liber și mi-am permis să zăbovesc citeva ore la el. Omul m-a invitat să-i gust din vinul ce l-a făcut în toamnă. E din via lui. Are o aromă formidabilă...”. „Termină cu pălăvrăgeala și aruncă jos

din buzunare obiectele lucioase și ascuțite. Și altele care prezintă interes. Pînă nu ți le găsim noi. Hai, nu te mai codi!”. „N-am nimic de aruncat, v-am spus doar că-s un om pașnic. Dv. porniți de la premisa greșită că orice om care merge noaptea pe drum e neapărat un borfaș”. „Lasă teoria cu premisele, pînă nu te pomești cu una peste bot, și dă mai bine sacoaș aia la mine să văd ce-i înăuntru!”. Omul, cu un gest de reținere, ridică obiectul pînă în dreptul pieptului și-l ținu aldoma ca pe un copil pe care-l stringi în brațe. „N-am nimic, dom-le, în ea, niște covrigi, resturi de piine...”. Bineînțeles că această secvență avu darul de a spori suspiciunile lui „Pumn de fier” care, printr-o mișcare rapidă și neașteptată, îi smulge bărbatului sacoaș. Dorel o scapă însă din miini și cilindrul de doc cu garnitură de piele artificială căzu pe asfalt provocînd un sunet de metale ce se lovesc între ele. „Curios zgomot. Nu prea seamănă cu cel de covrigi ce se lovesc între ei”. Cînd Dorel desfăcu sacoaș, toți ciracii se îngrămădiră să

vadă ce era înăuntru. „Exact ce bănuam eu, clește, patent, pinză de bomfaier, șurubelnițe de diferite mărimi, șperacle, chei fixe pentru piulițe etc. Vedeți, fraților, ce miros fin am? De la distanță i-am ghicit profesia. Omul lucrează liniștit pe teritoriul nostru, iar noi habar n-aveam”.

Profund de curiozitatea lui Dorel și a oamenilor săi în legătură cu conținutul sacoașei, omul s-a repliat ușor spre bicicletă, s-a urcat pe ea și a pornit cu maximă viteză spre oraș. „Pumn de fier” a observat și el, la fel ca ceilalți, manevra cu întîrziere. „De mult n-am fost lăsat mască în felul asta. Da' și voi sinteți niște mormoloci. Asta-i de competența ta, Glonț. După el!” Puțini ar fi crezut că un alergător handicapat din start cu circa 50 de metri de către un tinăr cu o bicicletă de curse îl va putea ajunge din urmă, dispunînd doar de picioarele lui. Glonț era însă un fenomen. După citeva minute, omul cu bicicleta, avînd obrazul puțin modificat ca formă pe la ochi și bărbie, mergea cu-

minte, legat de ghidon cu cureaua de la pantaloni a alergătorului, pe lângă bicicleta pe care se afla Glonț, îndreptîndu-se spre grupul care nu se îndoise nici o clipă asupra deznoămintului urmăririi. „Șefule! Misiunea a fost îndeplinită cu succes. Băiatul a recunoscut greșeala, a promis că nu va mai face prostii. Mi-a destăinuit, după ce i-am descompletat puțin dantura, că operează de anul ăsta în sectorul nostru. Mi-a povestit cum lucrează și, să vă spun sincer, nu că-l flatez, dar la niște capite ne depășește net. Trebuie să recunoaștem. A fost sincer, foarte sincer cu mine, spunîndu-mi și cum îl cheamă: Matei. Poreclă, cum avem noi, el n-are, pentru simplu motiv că lucrează absolut întotdeauna de unul singur. Ia fă și tu o declarație grupului nostru, imaginează-ți că eu, de pildă, îți iau un interviu”.

Codîndu-se, ștergîndu-și cu degetul arătător baza de jos care singera, Matei începu să se destăinuiească. „Eu, de fapt, is lăcătuș. Dimineața lucrez, iar cite o seară, două pe săptămînă mai trec pe la locurile de parcare”. „Adică, cum s-ar zice, lucrează în două schimburi, Matei”, zise Dorel, remarcă ce provocă hohotele de ris ale componentilor grupului. „Uite ce-i, continuă „Pumn de fier”, de azi înainte, vei lucra cu noi. Îți facem onoare asta. Ce zici?” „Să vă mărturisesc cînst, mie mi-a plăcut întotdeauna să lucrez singur. E mult mai sigur. Dacă analizăm bine, și eu, să știți că am citit mult, toate relele au pornit de la complici. E de-ajuns ca unul să dea dovadă de stingăcie și tot grupul s-a dus de ripă. Vă rog să mă iertați, nu vreau deloc să spun că dv. nu lucrați calificat, dar eu v-am văzut de multe ori la acest loc de parcare și la altele de pe acest traseu. Puteam să vă denunț, dar m-am gîndit în primul rînd la pielea mea. Dacă mă întrebau ce am căutat eu acolo, puteam să mă incurc, așa că v-am lăsat să operați în liniște”. „Ați văzut, mă, cășcaților, cite fisuri sint în „activitatea” noastră, cite gafe facem, ce prost lucrăm? Dacă în locul lui „Miini de aur”, că așa îl vom numi din acest moment pe colegul nostru, era unul dintre ăia care au prins vreo cinci grupuri pînă acum și numai pe itinerarul ăsta, ce ne făceam? Hotărît, trebuie să ne perfecționăm activitatea, așa nu mai merge. Dar nu mi-ai dat încă răspunsul, colega”. „Pă... să vedeți, eu nu-s chiar așa de expert și apoi doar v-am spus că...”. „Mi-ai spus destule, interveni Glonț, pentru ca să încesezi cîtiva ani buni. Și nu uita că ceea ce ai făcut tu, se cheamă „furt din avutul obște”, căci tu te-ai infipt la încărcăturile mașinilor, pe cînd noi i-am ușurat pe șoferi doar de avutul lor personal. Așa că e o diferență și nu mică. Apoi mai e un lucru deloc lipsit de însemnătate. Ne-am înțeles doar că de aici plecăm direct la locul unde ai ascuns lucrurile. Ai fost de acord cu aceasta după ce ți-am modificat puțin fizionomia”. Matei își amintește brusc de loviturile primite, pipăindu-și bărbia.

3. Flatări reciproce

„Eu zic să mai aminăm deplasarea asta. Nu-i deloc prudent să ne vadă lumea în cartier în grup. Și-apoi peste două, trei ore se face ziua”. „Asta-mi miroase a altceva, interveni Dorel. Vrei

Martine de Cortanze este decepționată, dar nu renunță. Era a șaptesprezecea între cele șaiszeci de echipaje angajate în cursa „La șase ore de Paris” care a avut loc între podurile Carigliano și Bir Hakeim. Barca sa, cu un motor de 800 cm³, a început să zboare cu o asemenea rapiditate încît echipajul salvării, care a sosit în citeva secunde, abia a avut timp să o recupereze pe Martine ce era deja cu picioarele în apă. Martine împreună cu coechipiera sa — vicerecordmena la schi acvatic de viteză — au mai avut trei incidente care le-au pus viața în pericol. De altfel, toți participanții cursei „La șase ore de Paris” s-au plîns de condițiile grele de navigație pe Sena, care avea apele în creștere (cărău tot soiul de epave, deosebit de periculoase pentru astfel de bolizi).

Departa de a fi descurajată, Martine de Cortanze (ea este atașată de presă și a semnat un contract cu News), va participa cu motonava sa de 800 cm³ la 14 curse, în cadrul campionatului de viteză. Înainte de această competiție, care a debutat în aprilie, Martine de Cortanze a uitat pentru un timp navigația și a luat startul pentru a șasea oară la „Paris — Dakar”, — cel mai celebru raliu auto-moto din Franța.

Mioara Chirilă

să ne plimbi. Până acum ai tratat problemele la nivelul lui Glonț. Asta a fost un fel de introducere, urmează tratarea și apoi epilogul. De prima parte ai trecut relativ bine. Ai început, remarcă, doar ai început, să ne spui niște lucruri. N-ai vrea ca în procesul tratării, să nu te prezinți la înălțime. Nu îți-ai folosi la nimic. Și cu atât mai puțin să ajungem la epilog. Dacă te încapăținezi, nu-i exclusă nici ipoteza asta". „Don' Dorel, schimbă tactica Matei, eu sint dispus să tratez și nu numai atât, dar, dându-mi seama de valoarea dv. și a colegilor, l-aș remarcă doar pe domnul... cum îi ziceți dv.? „Glonț” se pare, ce nu mi-a dat nici o șansă de scăpare. E uluitor, fantastic. Dar să nu lungesc vorba. Sint gata să mă alătur dv. Și să fiu onest, cinstiți, curajos". „Asta deja seamănă a gargară, termină! Bine, am luat notă, se aprobă. Dixit! Să mergem să vedem lucrurile. Credeai că sintem chiar așa de naivi. Adică să ne ducem toți cinci, ca la nuntă. Nuuu... băiețuș! Mergem numai noi amindoi. Ceilalți se retrag. Știu ei unde. Ești încă prea nou în grup ca să le știi pe toate".

Lui Matei, se vedea de la o postă, că nu-i dădea inima ghes să-i arate proaspătului său șef ascunzătoarea. N-avea însă ce face. „Mergi după mine, don' Dorel și țineți-o așa, la distanță. Locul nu e prea departe". „Ca să fim mai siguri, cred că e bine să ne însoțească și Glonț. El reprezintă pentru tine, Matei, cel mai bun antidot. Va merge alături de tine, așa cum ați fi ieșit din șut. Aveți și înfățișarea potrivită. Bicicleta las-o la mine. Rămâne, totuși, o sculă periculoasă. Nu pentru tine, ci pentru noi, în cazul că speli putina". Omul zimbi ciinește. „Mă rog, cum hotărâți. Dv. sinteți șeful, iar eu sint decise să vă execut ordinele fără șovăire". „Imi place cum vorbești. Dar fii atent să nu fie simple vorbe!" „Se poate don' Dorel. Sintem doar oameni serioși". „Ha, ha, rise șeful. Atât de serioși incit fiecare avem cite o hirtie, de-i zice cazier, mai plin, cum e al meu și al tău, sau abia la început, cum e al lui Glonț, care a terminat de curind abia primul curs la pension". Riseră cu toții. „Șeful are umor, nu glumă", remarcă servil seminaristul.

Nu era vorba de un apartament sau o casă cu curte din zona cartierului „Metalurgistul". Ieșiră pe un drum către ville care se observau pe dealul acoperit de o ceață subțire. „Mai avem puțin, acuși sintem la locul cu pricina". „Nu-i nici o problemă, remarcă șeful. Nici nu-i bine ca ascunzătoarea să fie prea aproape de zone locuite". „Acum să ne oprim puțin. Voi merge eu înainte să mă conving dacă totul e în regulă". „Nu, maestre, nu ține. Nu te las singur. „Glonț", însoțește-l!". „Lipsa asta de încredere mă jignește", zise Matei. „Dar în cazul nostru e tare sănătoasă", fu replica șefului. Ascunzătoarea era aleasă extrem de inteligent. De pe drumul îngust, care urca în sus, spre vîr, se desprindea aproape imperceptibil un fel de cărare acoperită cu iarbă. Unde ducea ea? Nu puteai să-ți dai seama despre ce-i vorba, decit dacă pătrundeai mai adinc printre niște tufe dese și țepoase de cătină albă. S-au trezit, deodată, în pragul unui bordei vopsit în fața căruia trebăluia o bătrînă

cu o față răutăcioasă. „Iar ați venit, diavolilor? Mi-ai promis că vei veni întotdeauna singur și văz acum că ai mai adus după tine doi derbedei". „Lasă, tușă Smarandă, că-s oameni de încredere, garantez eu pentru ei. Deschide în spate". Bătrîna se îndreptă bombănind spre un fel de chepeng camuflat sub o căpiță de fin și descuie două lacăte ruginite. Coborîră citeva trepte, apoi intrară într-o cameră curată, destul de mare, fără ferestre, dar bine iluminată cu ajutorul unui bec puternic, pe care îl aprinse cu dexteritate tot femeia. Șeful și Glonț lăsară să scape o exclamație de uimire. „Noi, dragă Glonț, sintem niște gâinari. Uite ce a realizat un om în nici un an și compară cu ce am făcut noi, patru oameni, în aproape doi".

Suluri de stofe, de pinzeturi, de mătase imprimată, așezate ca la magazin, duzini de jachete, de pulovăre, fel de fel de produse electrice, lustre, lanterne, mașini

de gătit pentru voiaj, cutii pline cu ceasuri, pină și citeva biciclete, de tipul celei folosite de Matei, stăteau rezemate de pereți. „Să mergem, nu mai pot suporta, mă simt mic, mic de tot, făcu „Pumn de fier". În fața unui om ca dumneata, imi ridic pălăria. Pentru grupul nostru ești o achiziție nemaipomenită. Fii convins că experiența și aportul dumitale în grup vor fi răsplătite cum se cuvine. Imi cer scuze pentru loviturile pe care le-ai primit. Nu bănuiam că ești de asemenea calibru".

După ce Matei îi strecură bătrînei în mină citeva sute, își luară rămas bun de la ea și plecară. Drumul de întoarcere, care din considerente tactice, urma un alt traseu, îl parcurseră în tăcere. Șeful era încercat de sentimente complexe, umilinta în fața a tot ce „realizase" omul cu bicicleta, satisfacție pentru cooperarea unui asemenea profesionist. Mergea îngindurat în urma celor doi. Cind intrară în oraș,

șeful propuse sărbătorirea momentului. „E prea importantă ziua de azi, toastă el cind ajunseră în apartamentul seminaristului care-i găzduia și pe ceilalți trei, să n-o marcăm cu un chef. Matei dragă, după ce am văzut acum o jumătate de oră, la tine, mi-e rușine să-țiarăt „depozitul" nostru plin cu tot felul de fleacuri".

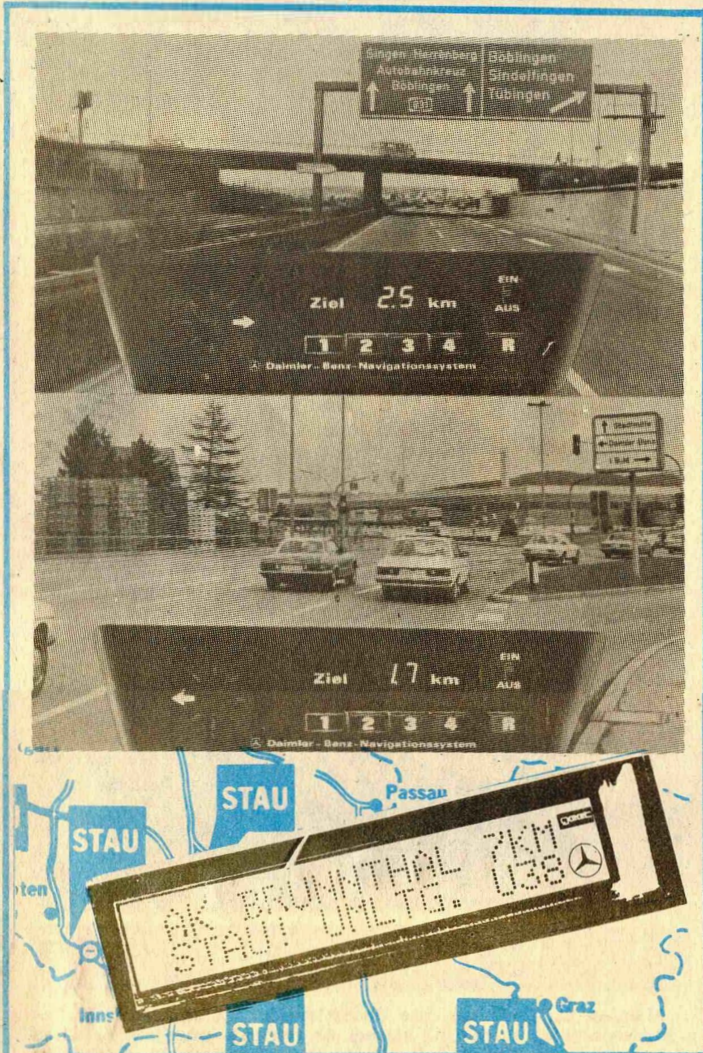
4. Se prăbușește tot eșafodajul

„Nu ești în stare să pricepi, reflecta locotenentul Spiridon, în timp ce își pregătea întilnirea cu Matei, cum unii oameni pot fi atât de creduli, naivi, cum ne înțeleg că oricît s-ar feri, lumea e atât de mică, incit nimic nu rămîne nedescoperit, necunoscut. Mai devreme sau mai tîrziu. Se adunaseră destule date despre grupul celor patru și despre Matei. Se cunoștea că omul cu bicicleta o vizitează destul de des pe bătrînă, că duce la ea bagaje voluminoase și se întoarce cu miinile goale. Se știa despre insomniile lui și plimbările nocturne cu bicicleta, urmate apoi de lipsurile de la serviciu. Copiii care pășteau vitele în apropierea locului de parcare povestiseră despre apariția unor oameni care umblau la mașini după ce șoferii serveau masa și se culcau; despre cele două biciclete pe care le vinduse nea Matei părinților unor copii, amindouă noi și roșii, ambele purtînd mărci străine. De fapt, din cauza bicicletei lui Matei, se prăbușise tot eșafodajul. Oricît de perfecți se consideră oamenii de genul lui „Pumn de fier", și Matei, ei greșesc. Greșeli mai mici sau mai mari. Oricum, puse cap la cap, ele formează un lanț, mai bine zis un laț în care își prind gitul infractorii, la început, doar unul dintre ei, cum a fost în cazul nostru Matei, apoi rînd pe rînd toți ceilalți".

Scena s-a petrecut în apropierea fabricii unde lucra biclistul. „Bună ziua, tovarășe Matei, sănătos, voinic?" „Mulțumesc de întrebare, tovarășe locotenent". „Frumoasă bicicletă mai aveți. Mi-aș cumpăra și eu una la fel. De unde ați procurat-o?" Pe obrazul omului se așternu o ușoară paloare. „Pai nu găsiți, e străină și am luat-o de ocazie". „Cică mai sint două în bloc la dv., la fel ca asta". „Eu nu știu, nu le-am văzut, nu vă pot da nici o relație". „Văi de mine, eu nu v-am imputat nimic. Să mergem totuși un pic pînă la biroul meu".

Cind s-au sfîrșit cercetările, întreaga activitate a grupului era elucdată și mărfurile recuperate de unități și de către diverșii proprietari păgubiți, locotenentul nu se putu abține să nu-i spună lui Matei: „Ce nu-mi pot eu explica e următorul lucru. D-ta om experimentat, care ai „lucrat" cu atita „acuratețe", care îți-ai luat o mulțime de măsuri de prevedere, și ai gîndit atât de bine „acțiunile", cum ai putut să faci o greșeală de începător, adică să te folosești de o bicicletă furată care sărea în ochi oricui prin marca străină „Peugeot" și prin culoarea cu totul neobișnuită?" „N-am rezistat să n-o folosesc. Tare frumoasă mai era!".

„Matei, ai jucat impecabil un meci, drîblindu-i pe mulți oameni cinstiți, mai cu seamă creduli, dar ai ratat copilărește lovitura de la 11 metri, pierzînd partida".

Două noutăți puse la îndemina clienților săi în acest an de către cunoscuta firmă vest-germană producătoare de automobile Daimler-Benz.

CALCULATORUL DE ITINERARIU. Una dintre cele 8 săgeți luminoase semnaleză conducătorului auto direcția pe care trebuie s-o urmeze. Cifrele luminoase îi indică distanța care îl desparte de punctul de destinație. Se pot programa simultan 4 itinerarii diferite.

ORDINATORUL DE NAVIGAȚIE (foto 2). Informează în timp util conducătorul auto despre existența unui eventual obstacol — embouteillage — pe ruta pe care se deplasează, propunîndu-i, simultan, un itinerariu mai puțin solicitat.

Fără discuție, este nevoie de vocație pentru a ajunge mecanic în F1; și să găsești bucurii într-o viață plină de sacrificii. Atracția banilor? Nu în mod esențial, par să spună acești oameni remarcabili. Chiar dacă anumite echipe plătesc bine, adăugând prime pentru succese (cam 80 de dolari punctul, pentru fiecare mecanic, ceea ce înseamnă aproape 1000 de dolari la o victorie într-un „Mare Premiu”), în ideea de a menține spiritul de competiție, modul de viață nu justifică sumele. Mai ales că, în ultima vreme, un iz de cazarmă se simte în mijlocul echipelor de mecanici. Comanditarii, firmele interesate cer o anumită conduită și chiar purtarea unor uniforme: pentru timpul liber (!), pentru hotel, la standuri, ținută de vară, echipament de ploaie etc...

Astfel, totul a devenit mai puțin vesel. O spune și Jacques Vazier, care, în 20 de ani petrecuți la „Ligier”, își cunoaște bine subiectul: „Meseria de mecanic s-a schimbat foarte mult, urmind, parcă, evoluția mașinilor. Înainte era mult mai simpatic; acum, însă, totul este strict reglementat. Specializarea face din anumite activități niște munci de rutină, monotone. Cel ce răspunde de cutia de viteze nu are voie să se atingă de suspensii; de multe ori, un mecanic nu se ocupă decât de o mică parte dintr-un monoplas, iar patronii echipelor impun o disciplină rigidă, care lasă puțin loc glumelor, atmosferei destinate de odinioară”.

De aceeași părere este și celebrul Antonio Bellentani, de 23 de ani la „Ferrari”, 54 de ani, căsătorit și tată a doi copii: „Atmosfera este mai încordată acum... Dar minunată, oricum”, adaugă imediat Bellentani, ca un fel de răspuns involuntar la o eventuală întrebare: „De ce în Formula 1, de ce atâtea sacrificii?”.

L. Porea

OAMENII DIN UMBRĂ AI FORMULEI 1

N-au orar de lucru și muncesc atât cât este necesar, noaptea și la sfârșit de săptămână. Duc viața nomadă a circuitelor, dar trebuie adăugat, partea cea mai dură. Camerele de hotel nu le văd adesea decât năucii de oboseală. Călătoresc în avion sau în autocamion, după traseele Formulei 1: încercări pe circuitul „Paul Ricard”, pe Coasta de Azur; după trei zile, în cuptorul de la Rio de Janeiro, apoi sub cerul de la Silverstone, în inima înghețată a iernii europene; miine va fi altceva...

Trebuie să fii un mare pasionat pentru a duce această existență, incompatibilă cu o viață de familie așa cum o știm în mod normal. Cu toate acestea, sînt printre ei — mecanicii de Formula 1 — și oameni căsătoriți și tați. Sînt, mai ales, ceea ce numim banal „băieți buni”, plini de calități. Au miini de aur și competența lor este de cel mai înalt nivel, ca și inteligența; mecanici sau ingineri, greu de spus. Au o activitate fascinantă, cum sînt toate cele din F1. Pot schimba un motor în două ore, pot înlocui cele patru roți în mai puțin de 10 secunde! De munca lor depinde viața unui om, pilotul. Nici ei nu au dreptul la cea mai mică eroare. Din această responsabilitate se nasc strînse legături, o simțim spontană care face ca pilotul să fie foarte apropiat de mecanicii săi, și reciproc. Cînd campionul neo-zeelandez Bruce McLaren, fondatorul echipei care îi poartă numele, a murit pe circuitul de la Goodwood, s-a descoperit că un mecanic uitase să monteze știfturile de securitate ale capotei-spate, care suporta enorma sarcină a eleronului.

Pentru a munci în domeniul mașinilor de curse este necesară o anumită stare de spirit: să iubești perfecțiunea. Competiția nu admite nici o aproximație. Performanța, victoria sînt singurele scopuri, pentru că, mai ales în ultima vreme, banii nu lipsesc din Formula 1: o echipă ciștișătoare își asigură, virtual, numai din premii sumele necesare. Și astfel, piesele se înlocuiesc sistematic. Se ajunge astfel la cifre formidabile pentru a alinia două mașini într-un „Mare Premiu”. „Ferrari” are în echipă, numai pentru competiție, 200 de persoane. Și, pe lângă cele două mașini de cursă, mecanicii trebuie să pregătească întotdeauna cel puțin un monoplas de rezervă (un „catir”, în jargonul profesiei). Durata unui motor depășește rar 500 km între două revizii. Aceste exigențe necesită înlocuiri atât de dese, încît o echipă are gata pregătite mereu mai mult de 20 de motoare. Organele de la transmisie, precum angrenajele cutiilor de viteze sau ale diferențialului sînt sistematic schimbate cu piese noi înaintea fiecărei curse. Se înțelege că mecanicii nu duc lipsă de activitate, fără a mai vorbi de „ieșirile în decor” din timpul încercărilor, care necesită practic reconstrucția unei mașini de la o zi la alta.

La început, meseria de mecanic permitea biografii neobișnuite, cum este cazul lui Ron Dennis, fostul patron al lui Lauda și în prezent al lui Alain Prost. Să-l invităm să povestească:

„În adolescență, am avut șansa să lucrez, în timpul vacanțelor, la Rob Walker, unul dintre moștenitorii celebrei mărci de whisky. Pasionat de automobile, Rob Walker avea cîteva garaje și o echipă de F1: el i-a avut angajați pe Stirling Moss, elvețianul Jo Siffert, ca și pe Graham Hill. Eram spălător și astfel am putut cunoaște tipi formidabili, precum Micky Blash, care acum este mîna dreaptă a lui Bernie Ecclestone, eminența cenușie a Formulei 1; sau Heini Mader, mecanicul suedezului Bonnier, în prezent proprietarul uneia dintre întreprinderile cele mai repute în pregătirea motoarelor de curse, care lucrează cu „BMW”. Dar și figuri triste, precum un oarecare Tony, părăsit de soție datorită lungilor absențe de acasă, lungilor deplasări pe circuite”.

300 de ambarcațiuni, dintre care peste o treime o reprezintă noutățile, au fost prezentate în cadrul celui de-al VI-lea Festival internațional de navigație și agrement găzduit de renumita capitală a filmului mondial, orașul Cannes. Una dintre acestea o constituie „Trial des Mers”. Ea are o capacitate de 2 persoane, poate să dezvolte o viteză de 40 km pe oră și este dotată cu un motor de 9 CP. După cum estimează specialiștii, aceste calități o recomandă drept una dintre vedetele, în materie, ale sezoanelor viitoare.

Diverse

Diverse

Două tinere, Sarah Good și Chris Ibing, au pus în mare dificultate un agent care coordona circulația pe una din străzile Londrei. Vehiculul cu care circulau, denumit „Ello, Ello”, era o imbinare a unor elemente de bicicletă cu o parte de trăsură. Construcția sa, dar mai ales frumusețea celor două au smuls totuși un zîmbet vajnicului om al legii, care nu a mai observat lipsa numărului de circulație.

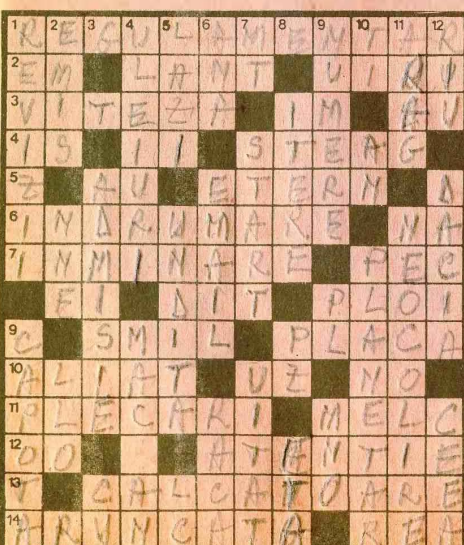
Spre sfîrșitul secolului, mister Smith se va putea duce în Italia vacanței de vară, de la Londra (Birmingham, Liverpool etc.) pînă la Palermo, în Sicilia, apelînd numai la propriul automobil. Prima parte a traseului excluzînd transbordările se profilează în mod oficial de pe acum, după ce proiectul unui tunel pe sub Canalul Minecii a fost aprobat, el urmînd să intre în construcție în 1987, încheierea lucrărilor fiind prevăzută pentru 1993. Costul lucrării — 3,3 miliarde dolari. Evitarea celei de-a doua transbordări se află și ea într-un stadiu avansat, odată cu aprobarea unui proiect de construire a unui pod peste strîmtoarea Messina, între Calabria și Sicilia. Propuneri au fost multe, reținîndu-se după cit se pare proiectul unui pod suspendat pe care îl vom descrie în rîndurile ce urmează, odată cu prezentarea contrapropunerilor, dintre care așanumitul „pod al lui Arhimede”, în fapt un tunel submarin, își menține postura de outsider.

DE PATRU ORI ȘI JUMĂTATE DISTANȚA DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ

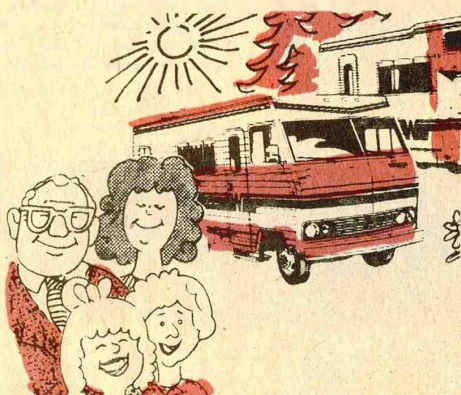
300 de experți, reușiți în 27 comisii, au preferat, dintre proiectele prezentate în perspectiva „unirii” continentului cu Sicilia, planul unui pod cu o singură deschidere, din beton și oțel, în lungime de 3 300 m și o înălțime de 81 m. Principalul contracandidat — un tunel submarin din beton armat, aflat la 80 m adîncime și botezat „Podul lui Arhimede”.

ORIZONTAL: 1) Fără „depășiri periculoase” în cadrul circulației rutiere 2) Demarează într-a 2-a și 3-a ● Auxiliar antiderapant la vremea iernii ● Vuiri (pop.). 3) Iese la raport în stil clasic: spațiu pe timp! ● Porneste cu... emoții! ● În botul automobilului! 4) Indicativ pe autovehiculele din Iași ● A doua, altfel! ● Dă indicații de direcție convoaielor militare! 5) Poseda ● Pentru todeauna. 6) Indicație... la drum! ● Un simbol de la o mașină (în spate!) 7) Predare de la om la om (poate fi vorba și despre permisul de conducere) ● La „Peco” fără o năla! 8) El și ea! ● Unitate de informație ● Reduc vizibilitatea și îngreuiază carosabilul. 9) Un doctor al lui Ștefan cel Mare ● Dispozitiv turnant pentru tramvai. 10) Prietenul care la nevoie se cunoaște ● Folosință ● Număr vechi! 11) Intrări... în traficul rutier ● Merge încet, dar ajunge cu siguranță (e... proverbial!). 12) Două roți! ● Cerință sine qua non pentru un

De la Londra la Palermo numai cu automobilul

conducător auto. 13) După capul ei... vina o poartă numai șoferii! 14) Băgată în viteză (în limbaj argotic strict automobilistic) ● Mirie... cirife... (fem.).

VERTICAL: 1) Controlul tehnic de calitate al mașinii (pl.) ● Paravanul după care toarce motorul. 2) Pus în circulație ● Nord-nord-est ● Comună în Franța (cu ape termale) 3) Insuflarea forței... în inima motorului! 4) Bune de'uns (la propriu) la orice șofer! ● Replică modernă a lui Atlas (instalată uneori pe camioane). 5) O serie de... Lada! ● Nelipsită de la ieșirea amatorilor la baltă ● Elici... pentru rebusiști! 6) Fata de la canal! ● Lacul în care se scaldă... unele fiare! ● Un acar întors pe dos! 7) Munte! ● Debut al oricărui raliu automobilistic ● O aruncătură de privire (peste umăr!). 8) Curse... prin apă! (plase) ● Prințul de la 15! ● Delta-i pe aproape! 9) Adevărate „bulletine de identitate” ale autoturismelor ● Pleacă primele! ● Apar (toate trei) în „Domino”! 10) Sunet de claxon ● Termen periodic pentru revizia tehnică ● Arborele care antrenează roata motoare. 11) Arc de la Moldova ● Abatere cînd este obligatoriu sensul giratoriu. 12) Prevăzut cu poduri rutiere ● Marca noastră ● Aceea.

Dicționar: PEC, DIT, LLO, RACA, MNO, ARAG.

Podul propriu-zis urmează să fie susținut la fiecare extremitate (Reggio di Calabria și, respectiv, Messina) de piloni enormi înalți de 400 m și lați de 60 m, permițîndu-se astfel construirea a două șosele rutiere avînd la mijloc două linii ferate. Cablurile de oțel ce vor susține infrastructura vor avea, în total, o lungime egală cu de 4,5 ori distanța de la Pămînt la Lună.

Construcția acestei „opere de artă” va fi efectuată de „Societatea strîmtorii Messina”, care regrupează administrațiile regionale, căile ferate italiene, precum și alte mari întreprinderi peninsulare, între care FIAT. Lucrările, prevăzute pentru o perioadă de 10 ani, vor necesita o mină de lucru de peste 10 000 persoane, costul urmînd să se ridice la o sumă între 4 000 și 5 000 miliarde lire italiene (împărțiți la 1 800 pentru a afla cîți dolari vor fi necesari).

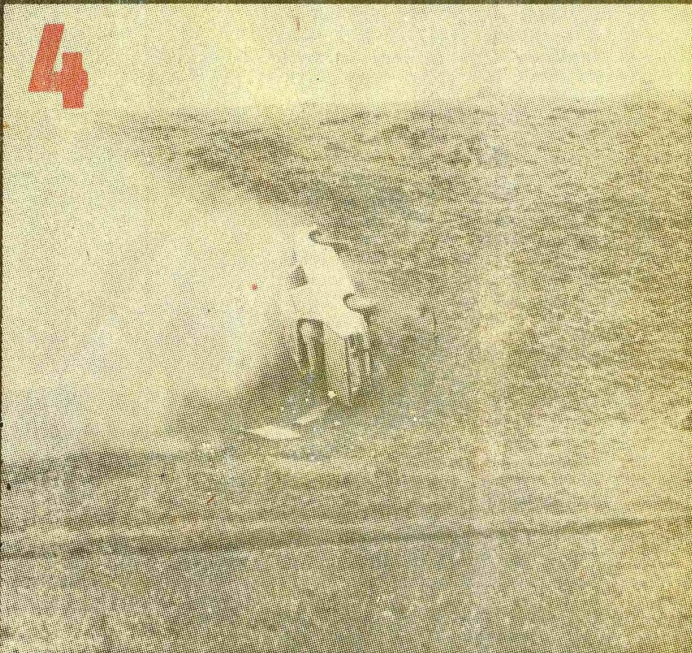
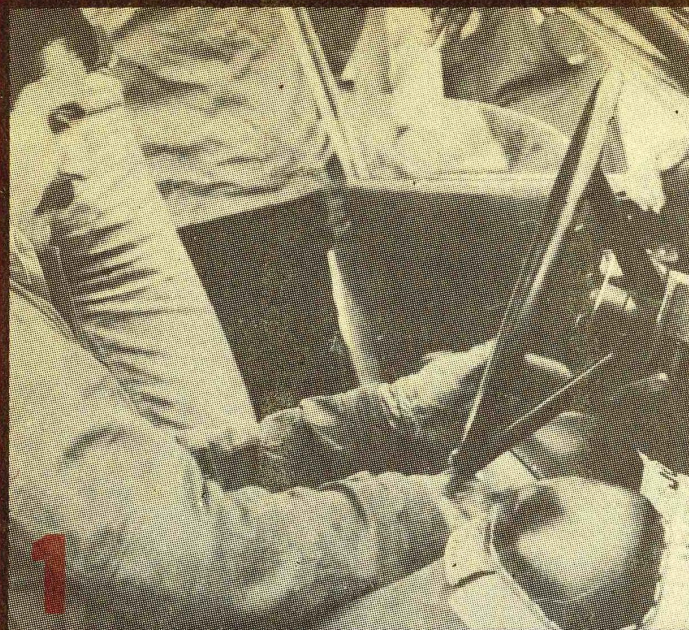
Celălalt proiect cu șanse deosebite, pe care experții în special l-au considerat „interesant și cu mari șanse practice”, a fost pus la punct încă acum un sfert de secol de către arhitectul britanic Alan Grant și cumpărat de armatorul Elio Macena, proprietarul ambarcațiunilor care asigură transportul automobilelor peste strîmtoarea Messina. „Podul lui Arhimede” este un „canal” submarin (dar nu și subteran), larg de 40 m și înalt de 25 m, ancorat pe fundul mării cu cabluri de oțel, totul la 81 m de suprafață. Argumentele „contra” acestei realizări au fost sintetizate de profesorul Leo Finzi, însărcinat cu coordonarea studiilor în această privință, care a declarat: „Pericolul pe care îl reprezintă „Podul lui Arhimede” rezidă în faptul că acest proiect este o noutate absolută, un lucru neverificat, și deci cu mai multe riscuri”, adăugînd: „De fapt, nici podul suspendat nu scapă acestor riscuri, întrucît realizarea unui pod lung de mai bine de 3 km, fără piloni intermediari, este unică în genul său”. Deci, egalitate, în această privință. Un argument al armatorului Elio Macena încearcă să incline balanța în favoarea sa: „Costul tunelului este de două ori mai mic decît al podului”.

Toate aceste discuții — chiar dacă pleacă de la axioma potrivit căreia o legătură de acest gen între continent și Sicilia trebuie realizată — se poartă de mai bine de cinci ani. Aceasta pentru că și problemele „de pe teren” sînt deosebite. În strîmtoarea Messina (orașul a fost complet distrus de un seism în 1908, înregistrîndu-se 180 000 de victime) este o zonă cu intensă activitate seismică, iar curenții marini sînt deosebit de violenți, creînd dificultăți mari celor peste 60 000 de nave care o străbat anual. Să dăm iarăși cuvîntul profesorului Finzi: „Bineînțeles, podul este astfel proiectat, și va fi construit în consecință, pentru a rezista unui cutremur de gradul 9 pe scara Richter, dar în această regiune unde sînt înregistrate în medie 40 de seisme, de mică intensitate, e-adevărat, dar zilnic, un cutremur de intensitate maximă ar transforma podul într-o catapultă gigantică. Pe de altă parte, nu trebuie uitate vînturile, care cîteodată ating viteza de 200 km pe oră”. Curenții submarini pun, la rîndul lor, sub semnul întrebării viabilitatea „Podului lui Arhimede”.

Cert este că ceva va fi făcut. Implicațiile socio-economice nu sînt neglijate, evident, din nici un calcul. Estimări minime apreciază că în 1995 vor trece peste strîmtoarea Messina 5 milioane de vehicule — de 5 ori mai multe decît în prezent —, acest turism de masă aducînd venituri considerabile regiunii. Mafia și N'Drangheta (Mafia calabreză) se arată extrem de interesate, speculațiile imobiliare și hoteliere în regiune fiind în floare. Domeniul preferat, cum știți, al „Onorabilei societăți”.

O decizie — favorabilă podului suspendat, conform majorității comentatorilor — va fi luată în curînd de către Parlament, căruia îi va fi supus un proiect de lege guvernamental. Cu precizarea că și ministrul transporturilor are preferințe nete pentru podul suspendat.

Niculae Pora

MOMENTUL ADEVĂRULUI

Probabil că dintre toate cuvintele de pe acest pământ pe care le aude un cascadeur nici unul nu va avea puterea să-l facă să se concentreze atât de mult cum îl face cuvântul „motor”. Oricât ar fi de epuizat fizic ori de adîncă, în el, oboseala, în clipa cînd aude „motor” se învîiorează brusc și iată-l gata să înfruntă necunoscutul pe care l-a studiat și calculat pînă atunci. Acum ești față-n față cu propriile tale ipoteze. Acum se verifică dacă ai dreptate. Acesta este momentul de concentrare maximă cînd oboseala ți-a trecut cu mult peste limite. Ți simți capul ca într-un vid imens. Toate mișcările le faci cu înecetătorul în liniștea din jur, parcă de teamă să nu se miște aerul de pe lîngă tine care ar putea să facă zgomot. Tăcerea devine aproape dureroasă. Tăcerea în care a încrămănit totul, respirația s-a oprit, nimeni și nimic nu mișcă, este ca formidabila liniște ce se lasă peste o imensă arenă spaniolă unde toradorul înfruntă privirea taurului muribund. Acestei perfecte tăceri i s-a spus **MOMENTUL ADEVĂRULUI**. Cea mai mică greșeală din partea cascadeurului în acest moment îl poate costa cel puțin o fractură, o luxație sau cîteva săptămîni de inactivitate, și asta în cel mai fericit caz.

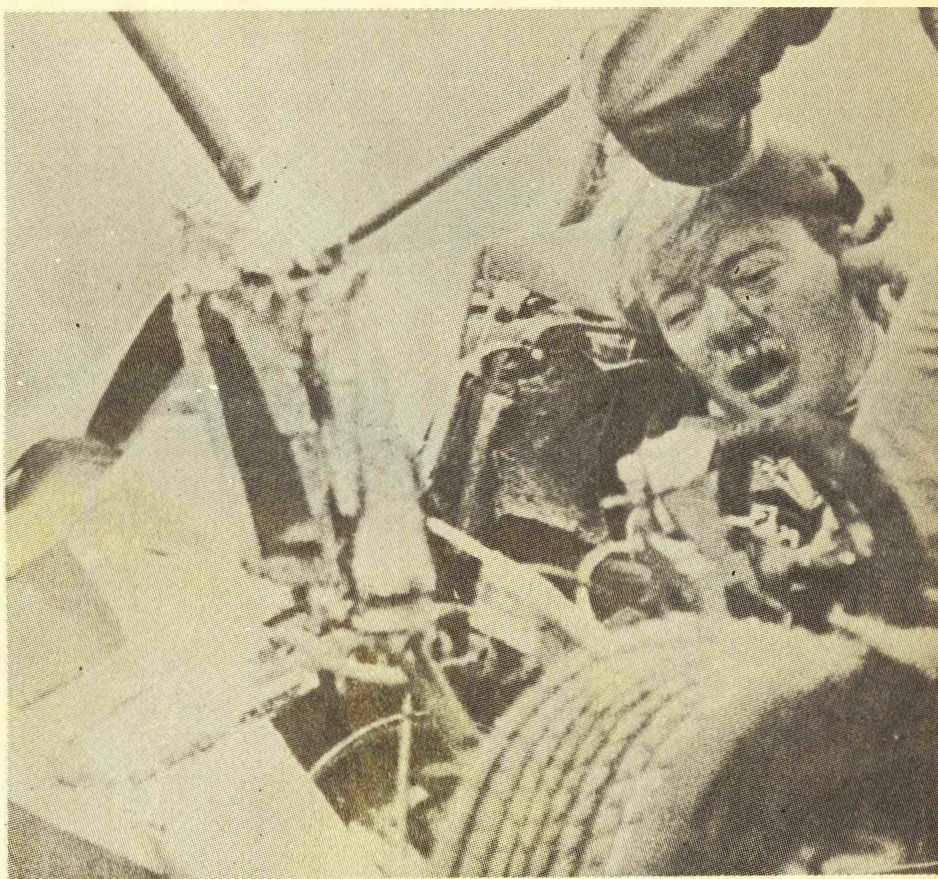
Ioan Albu

Dragostea sau

Au trecut 7 ani de cînd Patrick Depailler murea pe circuitul Hockenheim-ului. În august 1982, în același loc, la rîndul său, Didier Pironi a avut întîlnire cu moartea. A scăpat printr-un miracol. Pînă acolo totul părea să-i reușească. Conducînd detașat Campionatul Mondial al automobilistilor de Formulă 1, realizase, în ajun, cel mai bun timp în încercările Marelui Premiu al Germaniei. Un avantaj pe care nimeni nu putea să i-l dispute a doua zi dimineața: ploua în așa fel încît, într-adevăr, orice performanță părea imposibilă. Șoferul a ambreiat mașina la maximum, cu scopul de a efectua toate reglajele mecanice și pneumatice, în cazul în care ar fi plouat încă în momentul începerii cursei. Dar în clipa în care la dubla de „la Williams” cu „Derek Daly”, Pironi a fost orbit de jerbe de apă, a lovit Renault-ul lui Alain Prost pe la spate. Lansată cu 260 km/h mașina sa Ferrari „scoase” 3 salve de tun și explodă. În două rînduri, mașina mai sări în fața Renault-ului, înainte de a se dezintegra pe marginea pistei. Cu nasul spart și dinții ruși de roata din spate a lui Prost, Pironi era încă conștient... Reputat pentru luările sale de poziție în favoarea securității pilotilor, se explicase deja pe larg cu Jean Cau pe această temă. Era chiar după moartea lui Gilles Villeneuve.

În acea sîmbătă dimineața, pe marginea pistei, o tinăra femeie urmărește cu atenție încercările Ferrari-ului lui D.P.: Veronique Jannot. Dintr-odată se produce accidentul. Actrița nu poate disimula neliniștea sa. Mișcată pînă la lacrimi, așteaptă primii martori, apoi primele diagnostice. Niciodată înainte, Veronique și Didier nu lăsaseră să se vadă în public tandrețea lor. De o lună, totuși, ei trăiau o adevărată idilă. Au fost chiar și cîteva zile în vacanță. Viața părea frumoasă. La Castelet, de altfel, alergătorul urcase pe podium. Cîteva zile mai tîrziu ei merseseră împreună la „Grand Echiquier”, emisiunea de TV realizată în omagiul lui Jacques Laffite. Nu putuseră să își ascundă o afecțiune pe care o cunosc, de altfel, toți invitații pe platoul emisiunii. Cu o seară înainte de accident, la Hockenheim, descinzînd la același hotel, erau optimiști. Grație încercărilor din după-amiaza zilei, victoria lui Pironi era la îndemînă. Și apoi drama. Veronique a rămas la Heidelberg, cu mama lui Didier. Împreună l-au însoțit pînă la spital.

Imaginea tragică prinsă de un martor. Pe o ploaie deasă, D.P. pierde controlul volanului. Mașina e complet dezintegrată. Roțile din față și din spate se ating. Vor fi necesare 35 minute pentru a scoate campionul, conștient, din carcasa mașinii sale

DATORITĂ UNUI MIRACOL CHIRURGII I-AU SALVAT PICIORUL

Cînd cu infinite precauții, D.P. este, în fine, scos din mașina sa, circulă zvonurile cele mai vii neliniștit. Cuvîntul „amputare” cearcă imposibilul. Nelson Piquet a sosit primul la locul accidentului. Vorbește imediat de picioare rupte în bucăți. După un prim examen, piciorul drept al lui Didier inspiră cele mai vii neliniști. Cuvîntul „amputare” circulă imediat. Unii anunță campionul pierdut pentru cursa de automobile.

Bilanțul accidentului: arsuri, fracturi la amîndouă picioarele, un braț rupt, fața schi-

monosită. În nenorocirea sa cea mare alergătorul francez are totuși o șansă: chirurgii germani sînt printre cei mai buni din lume. Spitalul din Heidelberg este specializat în traumatologia rutieră. După mai mult de 6 ore pe masa de operație D.P. pare salvat. Continuarea carierei sale rămîne posibilă. Într-adevăr, deși vasele sanguine au fost distruse de frînturi de oase rupte, circulația singelui, în partea de jos a piciorului, nu este întreruptă. Duminică, piciorul drept al lui Didier este călduț, ceea ce demonstrează o irigare convenabilă — și campionul mișcă degetele picioarelor. Speranța renaște, mică încă, deoarece un verdict definitiv nu va fi stabilit înainte de 10 zile.

ACCIDENTUL

a sudat
dragostea celor doi

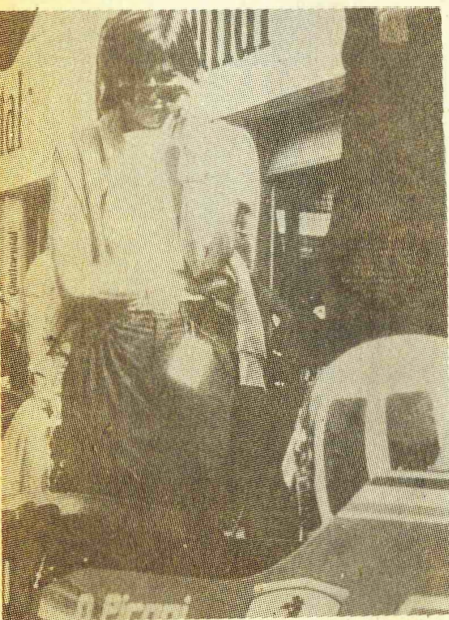
Accidentul a sudat dragostea celor doi. Veronique Jannot și Didier Pironi nu s-au despărțit din momentul cînd s-a produs accidentul care era să-l coste viața pe alergătorul de curse. „Imposibil să mă lipsesc de ea” — spune el. „Să trăiești o dragoste cînd totul merge bine, e ușor! Ori încercările n-au făcut decît să consolideze dragostea noastră” — adaugă ea.

PIRONI ȘI „INGERUL” SĂU

Între Didier Pironi și Veronique Jannot este cu-adevărat o mare dragoste. Inversul unei idile pasagere. Ei s-au întîlnit 8 zile înainte de groaznicul accident, a cărui victimă a fost pilotul de Formulă 1, pe 7 au-

gust 1982, pe circuitul Hockenheim-ului. Ploua. Pironi participa la probele secundare ale Marelui Premiu al Germaniei Federale, cînd Ferrari-ul său, lansat cu 260 km/h a izbit Renault-ul lui Alain Prost. Șocul a fost atât de violent, încît doctorii gîndiră imediat să amputeze piciorul drept al alergătorului. Veronique era acolo. Didier era să moară sub ochii ei.

„Timp de 4—5 zile, a spus ea, nu m-am mai gîndit la nimic. Eram aproape inconștientă”. De la accidentul său, tîntuit într-un pat al Centrului medico-chirurgical din Porte de Choisy, Pironi a suferit 27 anestezii. Și Veronique a fost totdeauna acolo. Surzătoare, dragăstoasă. „Ne-am cunoscut cu adevărat la spital”, explică Pironi lui Jean Cau.

În timpul exercițiilor care asiguraseră lui Didier primul loc pe pista de pornire a „Grand Prix D'Allemagne”, Veronique era lîngă el, pe marginea traseului.

formula doi

VERONIQUE A PLÎNS DE BUCURIE CÎND A VĂZUT CĂ DIDIER MIȘCĂ PICIORUL

Cum să te apropii de această poveste de dragoste ?, se întreabă Patrick Jarnoux, care continuă : ți-e frică parcă să nu fii indiscret, moic, grosolan, necioplît, nu mai știu cum. Fiindcă ea, Veronique, era acolo, cînd am intrat în cameră. Veneam să-l văd pe Didier și să aflu noutăți. Ea era acolo și n-avusese timp să fugă, ca o căprioară, acest blind animal căruia ea îi seamănă. A fost o jenă ușoară, apoi surisuri și apoi am spus : „Știi, dacă vrei, n-am să spun nimic. N-am venit ca să scriu un articol”. Apoi am tăcut, nu înainte de a adăuga : „Dar pot, de asemenea, să vorbesc de voi, dacă nu mi-o interziceți. La urma urmei, ce contează că sînt eu sau altul, de vreme ce tot se știe că există un Didier și o Veronique”. „Și ce o să spunei?” m-a întrebat cu un suris Didier. „Nu știu”, am răspuns. „O să-mi puneți întrebări?” a spus Veronique cu o teamă în ochi. „Nu, fără întrebări. Pur și simplu aș fi fericit, pentru că o știu — că există un Didier cu o Veronique. În fine... să încerc să o spun”. El s-a întors spre ea. „Pentru că ea e aici”, a zis el. „Pentru că sînt aici...” am conchis. Atunci am început să pălăvrăgim. „Dar ce-s treburile astea ciudate de la capătul picioarelor lui Didier?” Ea mă încunostințează că se numesc „restituitoare” și că ele aspiră urmele de infecție care ar putea să se producă în gambe. „Ce infirmieră avem sub ochii noștri!” „A, da, spune el, a început să se priceapă foarte bine! Curînd, își va lua brevetul” și el o privește din colțul ochilor cu o fericire plină de tandrețe. „Ești mulțumit de ea?” „Foarte mulțumit. E pricepută medical, vă spun... Imposibil să mă lipsesc de ea.” Toată această ironie pentru a masca pudoarea, și a mea, pentru ca să întreb : „Dar unde ați cunoscut această perlă?” „Ei bine, pe circuitul Castelletului, în timpul unui week-end — 8 zile înaintea accidentului — organizat de «sponsors». Un fel de manifestare publicitară la care se invită mulți copii care se minunează să vadă semi-zei mîncînd bomboane. Ziarul «Automobilul» dorea să fie prezentă o vedetă de cinema. Noi trebuia să schimbăm impresii asupra meseriilor noastre diferite. Și m-am gîndit la Veronique. Am văzut-o la cinema, în fotografii și imi părea simpatică. I-am telefonat și a acceptat. De atunci, ea e aici...”

În timp ce doctorii studiază oasele lui D. P., mama sa (în mijloc) și Veronique Jannot așteaptă neliniștite în fața spitalului universitar din Heidelberg.

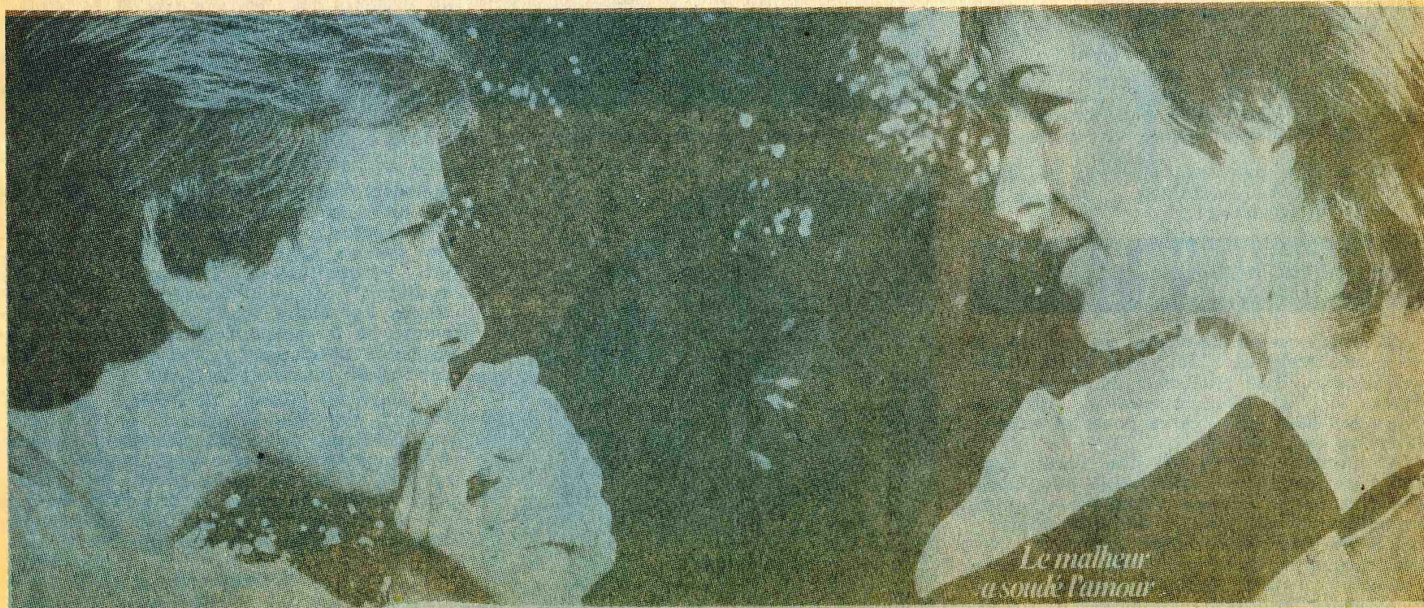
Ea îi ia mîna și se așează pe marginea patului. Și această mîna, pe timpul cît am stat lingă ei, nu va înceta, fie să o strîngă pe aceea a lui Didier, fie să se așeze pe brațul său sau pe umărul său, fie să strîngă iarăși mîna bărbatului rănit. Ca pentru a proteja, a afirma o prezență, a ajuta acest om să se „înalte” spre însănătoșire. Acestea nu sînt mingii. Este dragostea care vrea să salveze. Este spontană Veronique, ea nu își dă seama deloc de „jocul” său de tandrețe. Eu, da. „Atunci ea a venit la Castellet și n-a mai plecat. 8 zile mai tîrziu, la Hockenheim, am avut (el suride) un accident de circulație. Ea era aici. Ea e tot aici... Noi putem spune că ne-am cunoscut cu adevărat la spital.”

AM FOST ÎNDEPĂRTATĂ CA SĂ NU PRIVESC

„Eram pe marginea pistei, la Hockenheim. Deodată, am auzit : «Didier a ieșit din pistă» și am privit ecranele de TV. Am fugit, fugit, fugit pe circuit și l-am văzut... în mașină...” „Eu nu te-am văzut...” Aveam un vâl negru dinaintea ochilor. Apoi tu nu mai erai acolo”. „Nu mai știu ce am spus sau strigat cînd te-am văzut. Nu știu ce am făcut. Singurul lucru de care mi-amintesc e că am fost repede înconjurată și îndepărtată ca să nu privesc”.

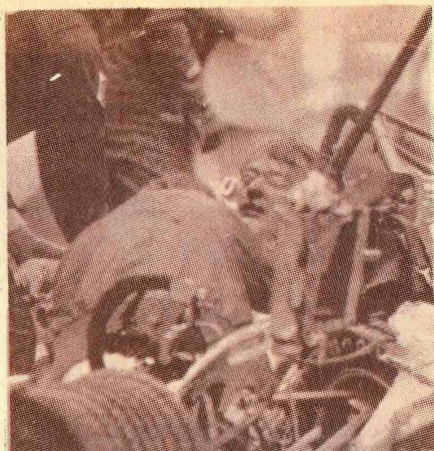
Dragostea lui Veronique pentru Didier a fost cea mai bună dintre terapii. Actrița era prezentă în ziua accidentului și ea a urmat pilotul în toate spitalele unde el a fost îngrijit.

*Le malheur
a sondé l'amour*

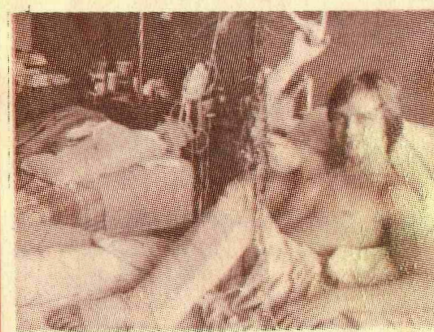

Dragostea sau formula doi

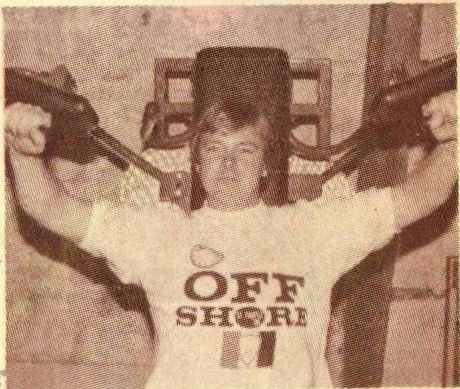

După tragicul accident din august 1982, Didier Pironi a fost internat în spital. Azi, după patru ani, el intenționează să reia cursele

După patru ani de la nefericitul accident din august 1982, Pironi, un adevărat „nebun al speranței”, declară că vrea să se înscrie în concursurile de Formula 1. El vrea să devină campion mondial, și declarația sa justifică ambiția de a demonstra tuturor că „un erou al curselor” nu renunță niciodată. La 33 de ani și în cel mai mare secret Didier Pironi — cel pe care Enzo Ferrari îl numește „micul prinț” — și-a reluat antrenamentele. După trei ani în care tot timpul s-a pus problema amputării unui picior — automobilistul a suportat nu mai puțin de treizeci și cinci de intervenții chirurgicale — Pironi e sigur că se va întoarce pe circuitele marilor întreceri ale Formulei 1. Sezonul 1987 îl va avea cu certitudine în atenție pe acest ambițios concurent, erou deopotrivă al unei mari iubiri.

În spital cu gândul la automobilul Ferrari

Apoi Veronique, inconștientă, e în mașina care aleargă spre spital. Ea ascultă, pietrificată și cu ochii măriți, pe chirurgii care îi spun că va trebui, cu siguranță, să-i amputeze piciorul drept și că piciorul stâng... „Și apoi, continuă Veronique, cât eram de fericită când, după operație, am putut să intru în cameră și am văzut degetele tale de la picioare. O să-mi amintesc mereu”. „Și eu, spuse el, dar am să-mi amintesc și de tine, de asemenea.” „Pentru mine, spune ea, cursa era o sărbătoare. Eram absolut inconștientă, nu știam nimic... Când deodată, accidentul, oroarea, spitalul, sfârșitul visului, și eroul care nu mai este decât un om cu corpul zdrobit”. Și s-a-ntimplat că Veronique s-a îndrăgostit cu adevărat de acest bărbat, nu numai de învingătorul cu cască, un cavaler de legendă, strălucind de glorie, ci de cel rănit, zdrobit, poate — cum spun chirurgii într-un spital din Germania — cu picioarele tăiate. Iată dovada. Visul s-a sfârșit. Inima basculează, cred, în aceste minute, și descoperă dintr-o dragoste, comedia sau adevărul. Nu ți s-ar fi reproșat nimic Veronique dacă ai fi plecat. Nu ai fi fost vinovată de a nu fi vrut să trăiești decât sărbătoarea. Se întimplă că inima ta a basculat de cealaltă parte, de aceea a unei dragoste care te-a făcut să rămii pe marginea patului, unde se „bătea” campionul, dar de data asta, pentru ca să câștige o altă cursă. Ea repetă : „Numai o sărbătoare până la accident, pe care am trăit-o lângă Didier invulnerabil”. Și el, ce gîndea el, el care oferea sărbătoarea. Mereu, mereu, acest suris care îl luminează imediat ce o privește. „Știu că ea este inconștientă... Eu nu eram, dar mie îmi plăcea să fie așa... Asta îmi dădea siguranță, îmi da siguranță... mă calmează. Asta face mai mult decât ți-ar spune cineva : «Oprește-te, nu face această meserie !» Datorită ție, Veronique, eram într-o formă extraordinară. Asta, poate m-a salvat... Un reflex al acestei forme când m-am răsturnat...”

Asta e, el îi datorează viața. Ea l-a adus pe lume! I-a dat viață! Și el dragoste. Și ea viața și dragostea!

FORMIDABILĂ? E MAI MULT DECIT ATÎT, DACĂ AȚI ȘTI...

„E tinără, plină de viață, de ardoare, și ea e aici, mereu aici... tot mereu egală, dulce, surizătoare... Fără plictiseală, fără oboseală... Mereu aici, cu mine, în această suferință. Nu știam că o ființă ca ea poate să existe... Dacă ați ști... Ea e...”

Nu găsește cuvîntul. El și-a vorbit sieși, sint sigur de asta, și eram acolo din întîmplare. Ea revine. „Spune, Veronique, o întreb, tu conduci?” „Da, am un mic Fiat Abarth”. „Și îl vei conduce pe Didier curînd?” „Nu, spune el, nu se pune problema. Eu am să o conduc !” „Auzi ce spune, Veronique, că el o va conduce. N-o să-ți fie frică?” „Cu el.

niciodată!” Atunci ea s-a cuibărit la pieptul lui și eu m-am ridicat.

Veronique m-a condus pe culoarele clinicii. Îmi spune : „Cred că el e bucuros că ați venit. Vă mulțumesc”. Îi răspund : „Eu sint mulțumit”. „Îl iubiți cu adevărat?” mă întrebă Veronique. Eu îi spun : „Da, și asta pentru că îl găsesc formidabil”. Apoi ea se regăsește și adaugă : „Mai mult decît atît, dacă ați ști, mai mult decît atît...”

A doua zi, Michel Sola care, la „Paris Match”, este marele maestru al fotografiei, mă abordează pe culoar : „Ai văzut fotografiile lui Pironi și Veronique Jannot?” „Nu, nu încă...” „Du-te să le vezi. Se iubesc ! Asta explodează chiar în fotografii. Îți jur, am ochiul format. Se iubesc la nebunie, ăștia doi ! Mamă, ce se mai iubesc !”.

Traducere și adaptare de Florentin Palaghia

MEDICINA SPORTIVĂ

Supliment redactat sub îngrijirea Societății medicale de educație fizică — Cluj

ÎN PRILEGIUL ÎNFIINȚĂRII ALESTUI SUPPLEMENT SE VA TRĂGITE DE ADRINA. Dr. Emil Viecu — Cluj

CE ESTE MEDICINA SPORTIVĂ?

de Prof. Dr. IULIU HAȚIEGANU

Medicina aplicată la educația fizică este o ramură

care are ca scop să aibă prezența

când pe om în toată complexitatea sa psihică și fizică și să-l ajute să-și păstreze statură și să-l ajute să evite accidente și efecte nocive din cauza incompetenței.

Medicul sportiv examinează, stabilește diagnosticul, stabilește antrenamentul, controlează

PRIMA REVISTĂ SPORTIVĂ DIN ROMÂNIA

Aspecte referitoare la apariția, dezvoltarea și însemnătatea medicinei sportive

Sportul și educația fizică au luat în ultimele decenii o mare dezvoltare, determinând o creștere mai ales a sportului de performanță, ce a creat, implicit, și o creștere progresivă a accidentărilor, a îmbolnăvirilor, ducând la apariția și dezvoltarea ca disciplină individualizată a medicinei sportive. Aceasta și-a diversificat preocupările mai ales prin cadrele institutelor de educație fizică și sport. În prezent, medicii sportivi sunt chemați să-și dea avizul, indicațiile și sfaturile în practica sportivă, mai ales cea de performanță. În trecut, această muncă o făceau unii medici de medicină generală (omnipracțienii) sau, în cazul accidentărilor sportive, medicii specialiști pe resoartele solicitate de îmbolnăviri (ortopezi, radiologi, interniști, oftalmologi, psihiatri etc.).

Lă noi în țară, primele manifestări de medicină sportivă au apărut la București și Cluj în anii 1932—1934, când se înființează societăți medicale de educație fizică, ce „cheamă pe toți din țară la noua muncă pentru ridicarea vigoarei fizice”.

Profesor dr. Iuliu Hațieganu, academicianul, savantul, reputatul om de știință, în afară de manifestările sale medicale, de inclinațiile sale pentru pictură, muzică, istorie, în afară de vasta sa cultură pe care o valorifica cu o deosebită măiestrie în conferințele medicale, în cursurile cu studenții, la patul bolnavilor etc., a manifestat un deosebit interes pentru sport, fiind creatorul mișcării sportive studențești din Cluj, al parcului sportiv, al revistei „Medicina Sportivă” și unul din cei mai fervenți animatori ai mișcării de cultură fizică. Socotea că sănătatea înseamnă îmbinarea rațională a practicii și profilaxiei medicale, cu o dezvoltată (și extinsă) mișcare sportivă de masă. La Cluj, sub îndrumarea directă a prof. dr. Iuliu Hațieganu apare pe data de 1 aprilie 1937 numărul 1 din anul I al revistei „Medicina Sportivă” ca su-

pliment al revistei „Clujul Medical”, avind ca redactor responsabil pe dr. Emil Viecu de la Clinica medicală a Facultății de Medicină din Cluj. Revista „Medicina Sportivă” va continua să apară ca supliment la majoritatea numerelor revistei „Clujul Medical”.

Privind retrospectiv, istoric, necesitatea unui control medical la cei ce practică sportul s-a manifestat încă din antichitate; deci medicina sportivă nu este o inovație a epocii moderne. Printre susținătorii rolului igienic și terapeutic al educației fizice sint citați și Hipocrate, Asklepide, Galen etc. Pornind de la dictonul „mens sana in corpore sano”, anticii subliniau că sănătatea corpului participă la sănătatea spiritului, recomandând simultan educația fizică generală și educația intelectuală. Pedagogi renumiți ca Pestolozzi, Rousseau, Froebe etc., ocupându-se de problema educației copilului, au atribuit un rol important educației fizice. Dacă în pedagogia medievală aceasta era cuprinsă în exerciții cavaleresti, în pedagogia modernă, care a preluat unele atribute din concepția filozofiei antice, educația fizică se socotește ca o parte indispensabilă a educației generale.

Prof. Bezdechi, în articolul „Sportul la Eleni”, afirmă că: „Sintem departe de frumusețea timpului antic, ceea ce dovedește că sportul actual nu a găsit încă secretul de a combina un sistem de exerciții ca să ne dea corpul de statuie al efebului antic”. Dacă la greci și romani se punea mare preț pe educația fizică pentru dezvoltarea corpului și sufletului, perioada lungă a Evului Mediu a constituit mormintul educației fizice care era considerată ca o manifestare de disprețuit sau cel mult de o valoare secundară. Solenius spunea: „gymnastica ad sanitatem periculosa est”.

În secolul 19, de medicina sportivă s-au ocupat cu predilecție Du Bois, Raymond, Langebeck, Tissot la francezi, iar Malluritz, Knoll, Herzheimer în Germania au preconizat și inițiat controlul medical în sport. În 1919, în Germania, unde se pun bazele acestei discipline medicale, Malluritz — socotit întemeietorul specialității de medicină sportivă — inițiază, în clinica medicală a prof. Kraus, consultații medico-sportive, demonstrând un real talent de organizare. Tot el, în anul 1924, organizează societatea „Deutsche Sportärztebund”. În aceeași perioadă, în anul 1920, vestitul chirurg Bier pune bazele instituției „Hochschule für Leibesübungen”, în cadrul căreia înființează un laborator de cercetări în domeniul educației fizice. În 1928, la St. Moritz, cu ocazia Jocurilor Olimpice de iarnă, un grup de medici pasionați de sport (prof. I. Kral, — Cehoslovacia, prof. Chaillon, Franța, prof. Giuseppe la Cova — Italia și, ulterior, prof. Florin Ulmeanu — România) a înființat „Federația Internațională de Medicină Sportivă”. Grație acestei organizații, noțiunea de medicină sportivă se răspindește în multe țări, mai ales în cele occidentale, formându-se societăți de medicină sportivă: Franța — 1920, Italia — 1929, România și Austria — 1932. Cu ocazia Olimpiadelor, Federația organizează congrese in-

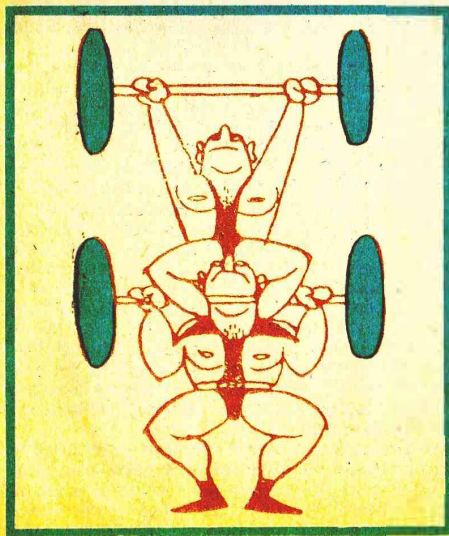
ternaționale: în 1928 la Amsterdam, în 1932 la Los Angeles, în 1933 la Torino, în 1934 la Chamonix și în 1936 la Berlin (cu ocazia Olimpiadei). Timpurile moderne aduc recunoașterea rolului important al sportului, prin stabilirea unor metode de educație fizică pe baze științifice.

Dar ce este medicina sportivă? Academician prof. Dr. Iuliu Hațieganu arată în Numărul 1 al revistei „Medicina Sportivă”, supliment al revistei „Clujul Medical” din 1 Aprilie 1937, în articolul de fond că: „Medicina aplicată la educația fizică este o ramură tinăra a medicinei moderne, avind legături cu toate disciplinele medicale și biologice, dar mai ales cu igiena, medicina internă, oftalmologia și ortopedia. Medicina sportivă tinde spre cunoașterea omului sănătos, studiind cu deosebire constituția, personalitatea, ereditatea, capacitatea de efort, de muncă, valorile funcționale ale musculaturii, respirației, circulației, a vederii, a funcțiilor neuro-vegetative, cu scopul de a menține și de a potența capacitatea de randament — sănătatea — și de a evita efectele nocive. Medicul sportiv, pentru a putea colabora în educația fizică, are nevoie de cunoștințe speciale medicale și de o practică serioasă în sporturi. Astăzi, când educația fizică este atât de răspândită, fiecare medic are datorită de a-și însuși cunoștințe temeinice în această disciplină. Educația fizică nu este numai o școală a caracterului, a voinței, ci mai ales o școală înaltă a societății. Exercițiile fizice sint o metodă excelentă de igienă publică, sporturile o metodă de igienă pozitivă, de sănătate viguroasă și de educație colectivă, care permit o mișcare ritmică și în care medicul nu devine numai un propagandist al acestei idei, ci împlinește o mare datorie, contribuind prin munca sa la ridicarea capacității și nivelului de muncă; el, medicul, prin această atitudine revine la adevăratul său rol, de a nu fi numai vindecător, ci și un conducător adevărat spre sănătate, vigoare, conștiință și disciplină. În fața unui individ sănătos care vrea sau practică anumite sporturi, medicul sportiv trebuie să aibă cunoștințe temeinice de biologie și o privire clară asupra sporturilor; cunoscând omul în complexitatea sa psiho-somatică îl va supraveghea dându-i sfaturile necesare și va asista în cazuri de accidentări, îmbolnăviri sau efecte nocive, cu maximum de competență. El examinează, stabilește diagnosticul, sfătuiește, controlează, selecționează. Medicul sportiv stabilește capacitatea de randament, dă sfaturi de viață sportivă și de igienă, controlează antrenamentul, competițiile, recomandă anumite exerciții fizice și dă indicații cu scop terapeutic în anumite stări patologice (boli ale sistemelor muscular-circulator-respirator-vizual etc.). Concepută astfel medicina sportivă apare ca o disciplină indispensabilă educației fizice”.

Consiliul delegaților Federației Internaționale de Medicină Sportivă, în ședința de la Roma din 7 Octombrie 1984, dă următoarea definiție: „medicină teoretică și practică, ce valorifică efectele exercițiilor fizice și sporturilor în asociere cu factorii de mediu asupra organismului uman, în scopul asigurării unei dezvoltări corecte și armonioase a organismului tinăr, a corectării unor deficiențe fizice sau funcționale sau a prevenirii acestora și a unor îmbolnăviri, a tratării unor stări patologice sau traumatisme, în cadrul terapiei complexe, a recuperării unor sechele morfofuncționale după îmbolnăviri sau traumatisme, a creșterii capacității de efort la sportivi în vederea obținerii de performanțe sportive ridicate, în cadrul unei metodologii de antrenament științific fundamentat. Deci, o disciplină profund preventivă, la îndemina tuturor, sportivi sau nesportivi, tineri sau virstnici, bărbați sau femei, o medicină a tuturor, ca factor sanogenetic, de recreere după muncă, de optimizare a organismului antrenat pentru obținerea de performanțe sportive, aspecte legitime la noi în țară și do legea 3/1978 de ocrotire a sănătății populației”. (Conf. dr. I. Drăgan)

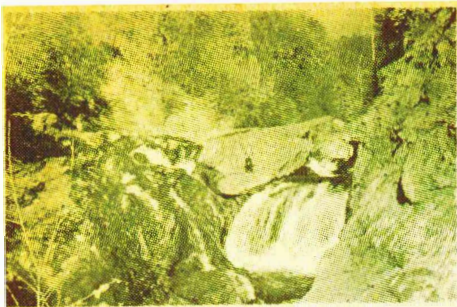
Medicina Sportivă, ce a debutat oficial pe arena mondială în 1928 prin înființarea Federației Internaționale de Medicină Sportivă, a prilejuit între 22—28 septembrie 1986 tinerea celui de al XXIII-lea Congres Mondial cu tema: Sportul pentru toți — Sănătatea pentru toți.

Dr. Aurel Rosin

RELIEFUL

monument al naturii

Rezervația de peisaj Cascada Putnei din Munții Vrancei.

ORMELE DE RELIEF PRIN MĂREȚIA ȘI DIVERSITATEA lor, constituie unele dintre obiectivele principale în activitatea turistică, fiind în același timp suportul celorlalte componente ale mediului, inclusiv cele de interes peisagistic.

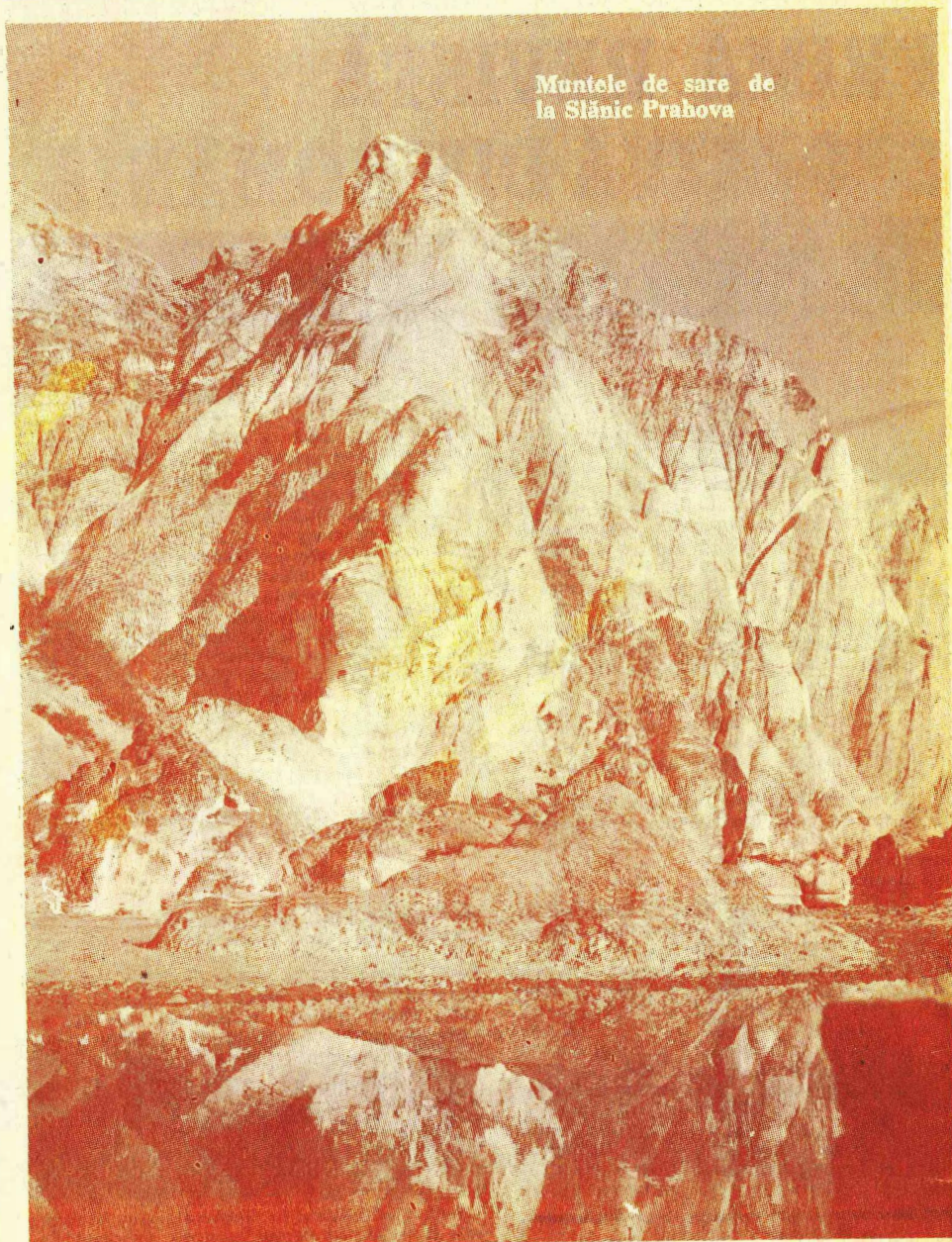
Agenții modelatori externi — ploi, vânturi, oscilații de temperatură, riuri, lacuri, viețuitoare — au cizelat adeseori forme de relief de o frumusețe greu de egalat; dantele gingașe de piatră, stînci în formă de ace, ciuperci sau piramide, forme carstice variate etc. (Detalii în legătură cu aceste aspecte pot fi găsite în **Rezervații naturale geologice din România**, autor M. Bleahu și colaboratorii, Editura Tehnică, 1976 și în **Relieful — ieri, azi, mâine**, autor D. Bălțeanu, Editura Albatros, 1984). Forțele din interiorul Pământului (de natură tectonică și vulcanică) au generat formele majore de relief care impresionează prin mărimea și configurația lor.

Relieful păstrează cel mai bine și permite cu ajutorul formelor, al depozitelor geologice și al fosilelor de animale și plante reconstituirea condițiilor de mediu din trecutul planetei noastre. În vederea ocrotirii lor cele mai reprezentative forme de relief, depozite geologice sau puncte fosilifere au fost declarate monumente ale naturii. Relieful, ca suport al celorlalte componente ale mediului, este ocrotit și în parcuri naționale sau rezervații naturale.

Salvarea de la o distrugere ireversibilă a acestor forme, pentru a căror făurire natura a lucrat cu migală perioade îndelungate, se face în scopuri științifice, didactice sau estetice. Cunoașterea prin turism a monumentelor naturii implică nu numai aprecierea admirativă a frumuseților naturale ci și o înțelegere activă a semnificației lor științifice pentru evaluarea generală a calității mediului înconjurător. Toate aceste monumente ale naturii sînt martori reprezentativi pentru diversitatea extraordinară de condiții în care a fost modelată scoarța terestră în trecutul geologic și pot să fie diferențiate în funcție de modul de formare.

Monumentele naturii sculptate de apele curgătoare intrinsec o mare varietate de forme spectaculoase cu o valoare științifică și peisagistică deosebită. Procesele de eroziune prin scurgerea apei din ploi acționează selectiv asupra rocilor friabile cu rezistențe diferite la eroziune și formează șanțulețe, turnuri, coloane, mici piramide, obeliscuri etc. Astfel de forme pot să fie întâlnite la Rîpa Roșie, pe malul drept al Secașului, lângă Sebeș, pe un versant cu o înălțime de 100 m. Un alt monument al naturii format prin acțiunea șiroirii și a torenților este Rîpa de la Stîncioi din județul Vâlcea. Acestea sînt adevărate laboratoare naturale în care evoluția formelor de relief se desfășoară cu rapiditate iar vegetația are condiții dificile de instalare.

Dintre formele sculptate de riuri sînt ocrotite cascadele, cheile și canioanele, iar dintre formele de acumulare, deltele. Acestea sînt incluse în rezervații naturale și parcuri naționale avînd pe lângă valoarea peisagistică și o importanță științifică deosebită prin faptul că în cuprinsul lor se conservă numeroase date în legătură cu evoluția văilor respective.

Muntele de sare de la Slănic Prahova

Cea mai înaltă cădere de apă din lume este Cascada Angel (979 m înălțime), ocrotită în Parcul Național Camaima din Venezuela. Cascada Niagara (49 m înălțime) de la granița dintre S.U.A. și Canada este unul dintre cele mai vizitate monumente naturale din lume. În țara noastră sînt ocrotite Cheile Turzii, cu relieful carstic și cu vegetația lor foarte interesante, Cheile Bicazului, sculptate în calcarele din Munții Suhardului, Cheile Corcoanei situate în Valea Cernei etc. Între formele de acumulare, formate la contactul cu marea, o atenție specială a fost acordată deltelor sau unor părți din acestea cum este cazul deltelor Dunării, Volgăi și Amu-Dariei (U.R.S.S.).

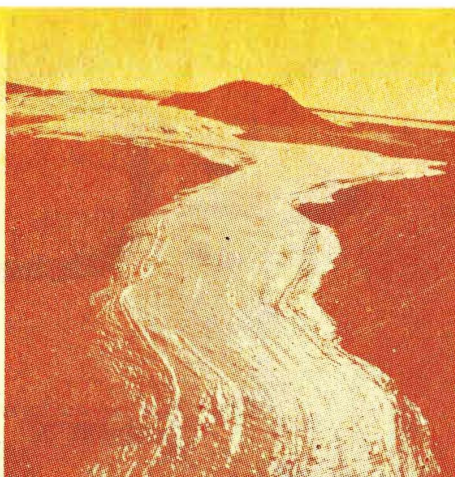
Monumentele naturii generate de acțiunea ghețarilor montani (cuaternari sau actuali) reprezintă printre cele mai impresionante și atrăgătoare forme de relief, fiind răspîndite în principalele lanțuri de munți ale Terrei. Relieful alpin caracteristic masivelor înalte din Munții Carpați a fost modelat în perioada cuaternară de ghețari for-

mați în partea înaltă a muntelui unde existau condiții favorabile acumulării zăpezii și transformării ei în gheață. Aceștia coborau sub forma unor limbi cu lungimi de 4—6 km și lățimi de 500—600 m, pînă la altitudinea de 1500—1600 m. Circurile, văile glaciare, costurile, morenele, pragurile glaciare sînt dovezi sigure ale existenței ghețarilor și permit reconstituirea principalelor faze de înaintare și de retragere a maselor de gheață. Relieful glaciare este ocrotit în Parcul național Retezat (20 100 ha) ce cuprinde numeroase circuri cu lacuri glaciare, văi glaciare și costuri și în rezervațiile naturale din Munții Cindrel (Iezerele Cindrelului), Munții Parîng (Lacul Cilcescu), Munții Făgăraș (Bilea), Munții Bucegi (Bucșoiul — Valea Mălăiești, Valea Gaura), Munții Rodnei (Pietrosul Mare, Bila-Lala) etc.

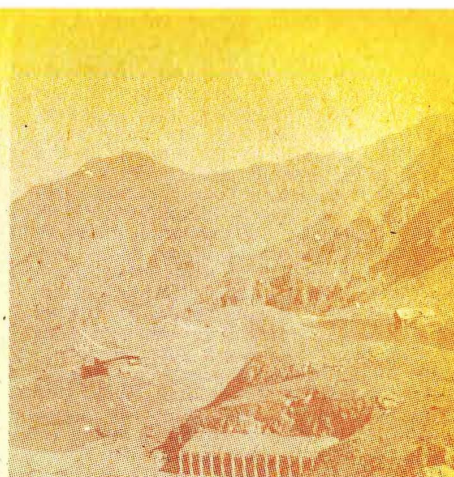
Monumentele naturii formate prin disoluția calcarelor, a gipsului și a sării atrag un număr mare de turiști prin originalitatea și spectaculosul formelor de relief și de aceea necesită măsuri speciale de protecție. În

Piclele Mari, Depresiunea Berca. Vulcan noroios activ.

Piclele Mari, Depresiunea Berca. Curgere de „lavă rece“.

Rezervația Bilea. În prim plan, intrarea în tunelul Transfăgărășanului.

În țara noastră sunt numeroase rezervații în care este ocrotit relieful carstic în ansamblu, cum este cazul Complexului carstic Scărișoara, al Cetăților Ponorului sau a numeroase chei dezvoltate pe calcare. Unele monumente ale naturii pun în evidență forme sau fenomene carstice deosebite ca Podul Natural de la Ponoare (Mehedinți) sau Izbulcul de la Călugări (Bihor).

Peșterile adăpostesc o mare diversitate de forme — stalactite, stalagmite, coloane, draperii etc. — care permit înțelegerea mecanismelor complexe prin care se transformă permanent relieful. În prezent există în țara noastră peste 30 de peșteri declarate monumente ale naturii între care mai cunoscute sunt Peștera Ghețarului de la Scărișoara cu o masă de gheață conservată în subteran, Peștera Vintului, Peștera Popovăț, Peștera Muierii etc. și numeroase peșteri ocrotite în rezervații naturale.

Muntele de sare de la Slănic Prahova — declarat monument al naturii — pune în evidență modul rapid în care evoluează un masiv de sare, în care au existat vechi exploatare, sub acțiunea factorilor naturali.

Monumente ale naturii generate de alterarea rocilor sunt stinzi cu forme interesante care pun în evidență modul diferențiat de acțiune al proceselor de dezagregare și al alterării chimice. În această categorie se încadrează stinziile modelate sub formă de ciuperca (Babele din Bucegi), diferite stinzi cu forme antropomorfe, sculptate în gresii, conglomerate și aglomerate vulcanice („Doisprezece Apostoli” din Munții Călimani). În zonele tropicale se întindesc martori de eroziune impresionanți sculptați sub formă de căpățini de zahăr (în Brazilia) sau sub forma unor cupole uriașe cum este stinza Ayers Rock din partea centrală a Australiei.

Formele de relief vulcanice și fenomenele legate de vulcanism sunt ocrotite în numeroase țări, fiind incluse în parcuri naționale și rezervații naturale. Spre exemplu în Mexic sunt declarate monumente ale naturii vulcanii Popocatepetl (5452 m) și Pico de Orizaba (5653 m), în Chile vulcanul Villarica, în Indonezia insula pe care a erupt vulcanul Krakatoa, în Japonia vulcanul Asama și o serie de alți vulcani activi din diferite parcuri naționale. În Filipine este ocrotit vulcanul Mayon, considerat a avea cel mai perfect con din lume.

În țara noastră există numai vulcani stinzi (cel mai lung lanț vulcanic din Europa Oaș — Gutii — Călimani — Gurghiu — Harghita), care prezintă numai emanații postvulcanice de gaze (solfatare și mofete) și izvoare minerale. Între formele de relief ocrotite, dezvoltate pe roci vulcanice menționăm coloanele de bazalt de la Detunata și cele din Munții Perșani. În munții Gutii este declarată monument al naturii Creasta Cocosului cu un relief spectaculos dezvoltat pe andezite. În masivul Ciumatul din Munții Harghita sunt ocrotite Mlaștina Moșoș și Lacul Sfânta Ana dezvoltate în cratere.

Vulcanii noroiși formați prin ieșirea la suprafață, sub presiune, în lungul unor falii a apelor încărcate cu mil, nisip și fragmente de pietre sunt ocrotiți datorită originalității microreliefului. Aceste fenomene nu au nici

o legătură cu fenomenele vulcanice propriu-zise, fiind dezvoltate în cadrul unor structuri sedimentare. Intensificarea activității vulcanilor noroiși în timpul cutremurelor este de scurtă durată și nu prezintă pericole. În țara noastră cei mai cunoscuți sunt vulcanii noroiși din depresiunea Berca (Subcarpații Buzăului) care au format patru platouri, între care Piclele Mari și Piclele Mici au fost declarate monumente ale naturii. Un alt areal

cu vulcani noroiși este ocrotit în județul Sibiu, la Hășag.

O deosebită semnificație pentru evaluarea condițiilor în care a evoluat relieful Terrei de-a lungul perioadelor geologice o au și profilele geologice și punctele fosilifere. Acestea permit precizarea amănunțită a trăsăturilor mediului în trecut, perimetrele ocrotite având adeseori și o valoare peisagistică deosebită.

Dr. Dan Bălțeanu

KRZYSZTOF JAROSZYNSKI

Din însemnările unui antrenor

Sîmbătă seara, portarul nostru de rezervă Căposu Valentin a bătut în localul „Vina” cîțiva oameni din personalul de deservire și niște clienți. Conducerea clubului a reacționat prompt și destul de drastic la această ieșire. Făptașul a fost transportat urgent acasă, cu o mașină de serviciu, și-apoi dus la președintele clubului, care l-a avertizat cum se cuvine.

Președintele clubului i-a spus hotărît că este foarte neliniștit de ieșirile lui, considerînd că lovitul persoanelor particulare, în afara orelor de antrenament, poate avea urmări grave asupra formei jucătorului, lucru pe care clubul — avînd în vedere și finalul de campionat — nu își poate permite. Președintele citi și medicul clubului, dr. Bunățilă, au subliniat că în timpul unui efort aparte, accidental, în mușchii jucătorului se produc reacții chimice neașteptate, sporînd acidul lactic.

Aici, portarul Căposu a liniștit oarecum conducerea clubului, declarînd că ceea ce-a făcut n-a fost pentru el un efort deosebit, și nici ceva aparte ori accidental, deoarece s-a bătut în serie, de mai multe ori cu adversarii. Cu toate acestea, Căposu s-a angajat ca, pe măsura posibilităților, să evite asemenea cazuri, iar dacă se va mai întîmpla, acestea să se desfășoare după tipicurile antrenamentelor.

În același timp, Căposu a înfățișat aspectul moral și etic al incidentului, explicînd că chelnerița fura la serviciu alcoolului, deoarece aducea o sută de grame de vodcă în

păhărele de cincizeci de grame, lucru care i s-a părut după un anumit timp foarte nejust lui Căposu. Delapidatoarea a încercat să se apere în mod cinic, scuizîndu-se. Cu asemenea fițe nu putea fi tras pe sfoară un jucător experimentat precum Căposu și i-a tras cîteva palme. De asemenea, chelnerilor care i-au venit în ajutor le-a imobilizat mîinile, ceea ce s-a repercutat printr-o așteptare ceva mai îndelungată din partea celorlalți clienți.

După ce a fost prezentat incidentul, așa cum s-a desfășurat, atitudinea lui Căposu și-a găsit motivarea cuvenită, căci fie ce-o fi, sportivul trebuie să dovedească sensibilitate la orice cazuri de necinste.

La sfîrșit, Căposu a arătat și de ce a lovit, pînă la urmă, pe cei cîțiva consumatori. Aceasta, pentru că, imediat după ce îi pocnise zdravăn pe chelneri, portarul Căposu transpirase puțin, și — după cum se știe — inactivitatea mai îndelungată determină o răcire grabnică a corpului, ajungînd pînă la guturai. Pentru a se mai relaxa, jucătorul nostru a punctat cîțiva martori, fără să facă un efort prea mare.

Medicul clubului, doctorul Bunățilă, a considerat că procedeul adoptat de Căposu corespunde normelor moderne de antrenament, iar președintele clubului, drept recunoștință pentru atitudinea lui Căposu, i-a dat o săptămîină concediu de odihnă.

În românește de Nicolae Mares

„Sportul minții”, șahul, a fost dintotdeauna pasiunea multor personalități, care și-au exprimat, în special scriitorii, admirația pentru acest sport-artă-stiință, triadă greu de desfășurat, cu toate argumentele puternice în favoarea unuia sau altuia dintre termeni. „Gimnastica minții”, cum o numea Lenin (care în exilul elvețian își luase numele conspirativ... Karpov), a fascinat mulți scriitori și gânditori, ce ne-au lăsat superbe rânduri despre șah. Borges, marele scriitor argentinian orb, a scris un poem în proză: „Regele frasil, nebunul oblic, regina pătimașă, turnul direct, pionul descărcăret știu că mina desemnată a jucătorului le guvernează destinul. Dar... jucătorul însuși este prizonier”, iar Vlaminck, în „Evul Mediu fără catedrală” nota: „Am considerat întotdeauna viața drept o partidă de poker, iar dragostea — o partidă de șah”. În „Gambitul calului” Faulkner spunea: „Șahul este jocul în care se reflectă și se adevăresc toate pasiunile omului, îndrăzneala și speranțele sale”, în timp ce pentru Saint-Exupéry „Jocul de șah este un salt dincolo de timp”.

Legenda spune că genialul romancier rus Lev Tolstoi, ofițer în timpul războiului Crimeei, și-a abandonat postul pentru a juca o partidă de șah, ceea ce l-a costat gradul (chiar dacă la tablă a câștigat). Pasionat de șah, Tolstoi i-a rămas fidel toată viața. Vom reproduce una dintre partidele jucate de autorul romanului „Război și pace”. În 1906, la Iasnaia Poliana, în compania lui Maude, Tolstoi jucând cu albele.

1. e4; e5; 2. f4; exf4; 3. Cf3; g5; 4. Nc4; g4; 5. Ce5; Dh4+; 6. Rf1; d5; 7. Nxd5; f3; 8. g2xf3; Dh3+; 9. Re1; g3; 10. d4; g2; 11. Tg1; Dh4+; 12. Re2; Ch6; 13. Tgx2; c6; 14. NxCh6; c6xNd5; 15. NxNf8; RxNf8; 16. Del; De7; 17. Ce3; f6; 18. Cxd5; Dd6; 19. Dg3 și negrul abandonează, în fața amenințării Dg7 și Cg6+...

G. KASPAROV

Kasparov despre titlul mondial, Karpov, F.I.D.E., șahul-computer

După 96(!) de partide, disputate în 3 manșe, 25 de partide decise și 71 de remize, confruntarea gigantilor șahului, „cel doi K”, marii maeștri sovietici Garri Kasparov și Anatoli Karpov, a luat sfârșit în ziua de 10 octombrie 1986 la Leningrad cu succesul, confirmat, al celui mai tânăr campion mondial din istoria șahului, Garri Kasparov, care a obținut o victorie clară, dovedind, cum s-a spus adesea, geniu, el fiind, prin stil și creativitate, un campion de excepție. Chiar dacă

Gimnastica minții

scorul victoriilor indică, de-a lungul celor doi ani, un echilibru evident (doar 13—12 pentru Kasparov, adică, pe meciuri — 3—5, 5—3 și 5—4), coroana supremă a echilibrului se află pe... capul cel mai bun al „sportului minții”. Iată în continuare primul interviu al campionului mondial după meciul-revanșă, interviu acordat în exclusivitate agenției TASS imediat după consemnarea rezultatului final.

— Trebuie să vă spun că am crezut de la început în succes și nu mi-am pierdut încrederea nici în perioada dificilă a meciului, când am irosit avantajul de trei puncte, pierzând trei partide la rând. Dacă nu sînt foarte mulțumit de rezultatul sportiv în expresia sa cifrică: n-ăs putea spune același lucru despre aspectul creator al întîlnirii. Consider că am avut un avantaj considerabil în desfășurarea meciului, cu toate că victoriile nu au fost ușoare. Am pierdut prea multă forță în partida a 16-a și aș putea spune că m-am epuizat și mi s-a părut că lupta s-a încheiat, fiind apoi „pedepsit” pentru infumurare. Am pierdut partida a 17-a „pe bune” (sic — n.r.). În a 18-a am suferit o înfrîngere greu de explicat. La numai jumătate de pas de victorie, am comis o greșeală; și poate că din inerție am pierdut și a 19-a partidă. Am simțit însă că inițiativa în joc nu am cedat-o, lucru confirmat de partidele următoare.

În acest meci, nu au existat factori întîlniți anterior (n.r. de exemplu Kasparov îl depășea pe Karpov în deschideri). De altfel, nici nu pot cita o partidă în care să-mi fi „prins” adversarul pe baza unei variante pregătite de acasă. În schimb, pot fi citate aproximativ 10 partide în care adversarul meu a aplicat noutăți, a jucat în forță, mi-a pregătit capcane. Toate cele 5 victorii pe care le-am obținut sînt rezultate la masa de joc. Numai în partida a 4-a Karpov a ajuns din deschidere într-o poziție proastă.

— De ce ați folosit cu atîta îndrăzneală apărarea Grunfeld?

— Deschiderea aceasta am pregătit-o special și am avut mari speranțe în ea. A trebuit să fac să apară și efectul unui lucru neașteptat. Dar această apărare nu a func-

ționat cum trebuie pînă la sfîrșit, cu toate că după 14 partide rezultatele au fost bune. În 8 partide cu negrele am folosit-o de 7 ori și am făcut 6 remize, după care au venit esecurile.

— Care sînt după părerea dvs. cauzele insuccesului lui Karpov în meciul-revanșă?

— Aș putea găsi doar cauzele înfrîngerii lui în al doilea meci. Atunci el nu era pregătit să lupte în deschidere, nu s-a așteptat că jocul meu va deveni mai bun calitativ. În meciul respectiv s-au jucat și poziții simple, dar și supercomplicate, ca și unele în care a fost nevoie de o rezistență psihică excepțională. Am mai spus că aș putea fi nemulțumit de scor, dacă țin seama de posibilitățile pierdute. Karpov nu se poate plînge nici de lipsa de pregătire, nici de şansă.

— Ce părere aveți despre împărțirea meciului în două?

— Negativă. Meciul este un tot unitar. Trebuie să-ți formezi o stare de spirit adecvată nu numai jocului, ci și locului și condițiilor. În cazul de față am avut de fapt două meciuri, ceea ce este oboseitor și aduce perturbări luptei sportive. Cred că meciul trebuie să se desfășoare într-un singur loc.

— V-ați schimbat părerea în legătură cu ciclul de 2 ani?

— Desigur, nu! Nimeni nu are nevoie de o asemenea grabă. Mai mult, ea nu permite

A. KARPOV

o odihnă corespunzătoare, o analiză a meciului trecut, participarea la alte întreceri. Revansa a fost prevăzută inițial pentru februarie 1986... Pentru meciul de acum am reușit totuși să ne pregătim. De altfel, calitatea partidelor a fost destul de ridicată.

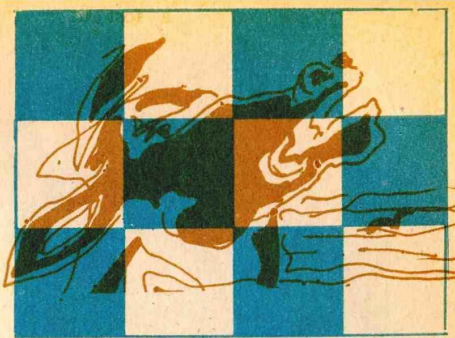
— O întrebare tradițională. Care sint planurile de viitor?

— Am promis că voi juca pentru... echipa Palatului pionierilor din Baku în cadrul turneului tradițional pentru premiul ziarului „Komsomolskaia Pravda”! Continui să lucrez cu tinerii șahiști în cadrul școlii pe care o conduc împreună cu Mihail Botvinnik. Avem deja realizări: Vladimir Akopian a devenit campion mondial de juniori II, echipa de fete din Azerbaidjan a câștigat turneul din cadrul Spartachiadei popoarelor U.R.S.S., iar Grigori

Semper, din Taskent, a intrat în liga I a campionatului unional.

Am mari speranțe că în țară se vor răspîndi cluburile de șah computerizat pentru copii. După cum știți, un prim asemenea club a fost creat la Moscova, eu fiind ales președinte. Recent, o filială a lui a început să funcționeze la Tbilisi, și se așteaptă deschiderea de filiale la Tallin și Novosibirsk. Aș dori să creez un asemenea club și la Baku. Contactul de la vîrstă înfrăgădă cu computerele poate aduce în viitor mari foloase.

Și, în sfîrșit, aș dori să revin la atmosfera turneelor. Dar este greu să fac planuri pe o perioadă mai lungă, întrucît nu-mi rămîne prea mult timp pînă la viitorul campionat mondial. Conform F.I.D.E., acest meci trebuie să aibă loc peste un an.

„Am debutat la Olimpiadă într-un meci cu ECHIPA ROMÂNIEI”

— Sinteți pentru prima oară în România. Cu ce impresii plecați din această scurtă vizită?

— E-adevărat, este prima mea vizită în țara dumneavoastră, dar șahul românesc și practicanții lui îmi sint cunoscuți de exact 30 de ani. În 1956, la Olimpiada de la Moscova debutam în echipa națională a Filipinelor într-un meci cu România! De atunci, cînd i-am avut în fața tablei de șah pe Bălanescu, dr. Troianescu (adversarul din acel meci — n.n.) și pe Victor Ciocăltea, cu care am devenit un bun prieten, n-am încetat să fiu un admirator al șahiștilor români. Actualul sejur mi-a lăsat o impresie excelentă. Am văzut cît entuziasm și ce capacitate organizatorică domnesc în acest domeniu în România, am vizitat Băile Herculane, un veritabil oraș al șahului, cluburile timișorene „AEM” și „Medicina”, am văzut că „sportul minții” este, aici, un adevărat sport de masă. Aceasta explică, în bună măsură, poziția fruntașă a șahului românesc în ierarhia mondială. F.I.D.E. se poate considera norocoasă că are un membru atît de priceput și activ cum este Federația română de șah. De altfel, am convenit să colaborăm și în viitor, în special prin asistența tehnică pe care federația dumneavoastră o poate acorda șahiștilor din țările în care această disciplină se află în plină dezvoltare.

— Domnule președinte, ați fost, în vremea din urmă, ținta unor critici privind schimbările de program în campionatul mondial și în alte mari competiții, precum și în accelerările de ritm aduse jocului.

— F.I.D.E. are o viziune a viitorului, ne gîndim, ca să spun așa, la anul 2000 și vrem să aducem șahul la ritmul timpului pe care îl trăim, după ce ani la rînd federația noastră a fost conservatoare prin tradiție. Am stabilit să facem o serie de schimbări, treptat. Cum știți, am accelerat timpul de control (de la 40 de mutări în 2 ore și jumătate, la 40 în 2 ore și apoi alte 20 de mutări într-o oră, fără întrerupere). Avem rapoarte pozitive în ce privește rezultatele acestui tempo, accelerarea aducînd economie în organizarea turneelor, precum și constatarea că multe partide se încheie în aceeași zi, un lucru pozitiv după opinia mea. La fotbal, ca să dau un exemplu, spectatorul vine la meci și cînd pleacă acasă știe scorul. În șah, adesea (mai ales în vechiul sistem), trebuia să vină și a doua zi dimineața pentru a vedea deznădămintul... În fața rapoartelor de care aminteam, am decis să introducem noul sistem și la Olimpiadă, păstrînd vechiul tempo doar la campionatul mondial, problema acestuia urmînd să fie analizată la Congresul din acest an, de la Dubai.

Po de altă parte, există chestiunea accelerării ritmului în campionatul mondial individual, de la un ciclu de 3 ani la unul de 2 ani. Mulți au declarat, neștiind despre ce este de fapt vorba, că nu-i o măsură bună. Dar nici n-am încheiat un ciclu de 2 ani, care a început abia în 1985. Confuzia vine și de la faptul că ciclul precedent s-a suprapus, neîncheindu-se pentru că aveam în finală doi jucători atît de mari încît pot face 40 de remize într-un meci... Să așteptăm, zic eu, să

Convorbire cu FLORENCIO CAMPOMANES președinte al Federației internaționale de șah (F. I. D. E.)

14 martie 1986. Îl așteptăm în holul hotelului „București”, mai mulți ziariști români, pe Florencio Campomanes, unul dintre cei mai des citați în presa internațională președinți de federații sportive mondiale, aflat în țara noastră în cadrul unui lung turneu prin lume. Chiar acum, peste exact două ore, se va îmbarca în avionul de Moscova. Apare jovial, deși știm că a jucat șah pînă cu citeva ore în urmă (pînă la 3 noaptea) cu profesorul universitar Dolfi Drimmer. Scund, smead, cu părul aproape alb, dar cu gesturi vioaie, de adolescent, lansează imediat după stringerile de mîini un „Vămos a trabajar”. Deci, la treabă.

se încheie un ciclu de doi ani și dacă se va constata că nu este bun, eu sint primul care voi cere schimbarea. Criticile de care aminteați vin în special din partea organizatorilor unor turnee private, în Occident, care se plîng că nu-i vor putea avea în concurs pe marii șahiști. Aceste turnee dovedesc că F.I.D.E., șahul au devenit victima propriei popularități. Progresul șahului a făcut să apară turnee cu bani mulți, iar omul e la com... De fapt, vă pot spune că pînă acum auzeam adesea reproșuri din partea jucătorilor:

„Să aștept trei ani pentru a juca în campionatul mondial?”. Dar hai să ne gîndim practic la această așa-zisă aglomerare a programului jucătorilor fruntași. Iată, dintre actualii participanți la turneul candidaților, doar Sokolov a trebuit să joace încă din „zonal”. Ceilalți — Smislov, Ribli, Timman, de exemplu — au debutat în actualul ciclu al C.M. fie direct în interzonal, fie chiar la turneul candidaților. Repet, să așteptăm să se încheie un ciclu de doi ani, și apoi vom discuta.

MECIUL-REVANȘĂ — L-AM MOȘTENIT

— O altă întrebare controversată: De ce se organizează acest meci-revanșă pentru titlul mondial masculin între Kasparov și Karpov? Va deveni permanent acest meci, care este organizat pentru prima oară acum?

— S-a spus că inițiativa mea a creat acest meci, pentru că aș fi vrut să-l ajut pe Karpov. Nu-i adevărat! Propunerea pentru un meci-revanșă a existat și în 1978 și în 1981 și în 1984, iar la Graz, anul trecut, Comitetul Executiv a confirmat-o. Unii nu înțeleg acest lucru, întrucît în anii precedenți (1978 și 1981) nu a fost nevoie de un meci-revanșă, campionul păstrîndu-și titlul; pe de altă parte regulile pentru Campionatul mondial precedent (prelungit, cum spuneam) au fost aprobate în 1983, la Manila. Regulamentul actualului campionat îl vom stabili anul acesta. Deci, atunci vom hotărî dacă meciul-revanșă va deveni permanent. Decizia va fi luată de Adunarea Generală, nu cum zic unii că numai eu aduc modificări. De cite ori nu aud: „Ce tot le schimbi, domnule?”. Dar nu le schimb eu, ci Adunarea Generală!

— De ce calea desemnării șalangerului diferă în campionatul feminin față de cel masculin?

— Este o problemă dificilă, pe care am discutat-o la multe întruniri (e-adevărat că la aceste reuniuni n-a participat nici o femeie...). Dilema este: noi dorim aceeași structură, dar posibilitățile de organizare a competițiilor feminine și a celor masculine nu sint egale, în primul caz neexistînd sau existînd prea puține candidaturi, și acelea fără să asigure premiile necesare (premiile reprezentînd adesea jumătate din cele acordate în turneele bărbaților). Eu însă sint optimist. Cred că rezolvarea va veni, pe de o parte, de la găsirea unui sponsor privat pentru campionatul feminin, și, pe de altă parte, de la creșterea — vizibilă de pe acum — a nivelului de joc al concurențelor. Ca și în tenis, unde au apărut mari jucătoare, dar și „Virginia Slims”, sponsorul circuitului feminin.

— Ce ne puteți spune despre problema controlului antidoping în competiții?

— Există o astfel de problemă?

— Într-o serie de sporturi, da.

— În șah nu există. Eu personal nu cred că în șah dopajul este indicat și chiar posibil. Cum să iei stimulente pentru 6 ore? La F.I.D.E. n-au sosit pînă acum cereri oficiale

Amabil ca întotdeauna, Florencio Campomanes a oferit pentru cititorii noștri autograful alăturat.

in această problemă, așa că ea nu a fost abordată, neavind obiect.

— Ce perspective are șahul-computer în cadrul F.I.D.E.? Va juca la Olimpiadă și o echipă de calculatoare?

— În privința participării unei echipe de roboți-șahiști la Olimpiada de la Dubai, Adunarea Generală mi-a încredințat mie hotărîrea. După decizia pe care am luat-o anul trecut (sistarea meciului Karpov — Kasparov și rejucarea lui — n.n.) această dovadă de încredere m-a bucurat, de ce să n-o spun. Numai că din discuții am simțit că multe federații naționale, dintre cele puternice mai ales, nu sînt favorabile acestei idei, așa încît la Dubai nu vom avea o echipă de computere. Nu-i mai puțin adevărat că șahul-computer cunoaște o dezvoltare deosebită. În S.U.A., de pildă, la campionatul național „open” am văzut, anul trecut în Florida, și cițiva concurenți-computere, iar o eventuală participare la Olimpiadă ar aduce venituri deloc neglijabile. F.I.D.E., cred, nu se poate opune multă vreme acestui element al viitorului. De fapt, computerele fac parte acum din viața șahistă. Mulți jucători au calculatoare personale, există baze de date utilizate de concurenți. Apoi, computerele sînt folosite aproape peste tot în alcătuirea programelor pentru turnee. Am jucat și eu cu computere. N-au încă forța de joc a unui maestru internațional, asta-i clar, dar în viitor....

A consemnat
Lucian Oprea

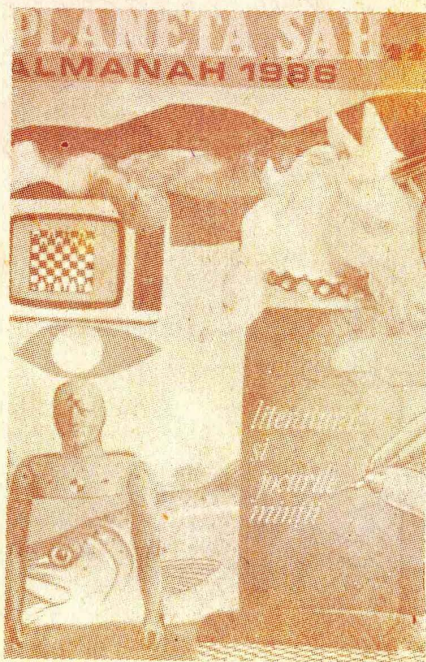
„Șahiștilor din România, cit mai multe puncte în meciurile lor”. Florencio Campomanes.

To the chess
Players I
Recommend
my power to
your chess
playing!
J.M.
14 III 86

Almanahul „Planeta șah”

A devenit o tradiție ca Uniunea Scriitorilor, fie direct, fie prin diversele publicații ale sale, să editeze almanahuri cu profil aparte, care ies din tiparele obișnuite. Ideea centrală a acestora este, de regulă, tematica insolită. Și astfel, după unele, incursiuni, în anii precedenți, în tainele gastronomiei, sau în universul pădurilor, anul acesta, istoriile neelucidate și S.F.-ul au fost subiectul unor astfel de almanahuri. Dar pe lângă acestea, iată că avem prilejul să ne întâlnim pentru a treia oară cu un almanah, intitulat „Planeta șah” (avînd subtitlul „literatura și jocurile minții”), ceea ce demonstrează că șahul este un subiect inepuizabil.

Desprindem din sumarul almanahului o serie de materiale care de care mai interesante, cum ar fi buhăoară „Un poem despre șah scris la Oradea, în limba latină, acum 202 ani!”. „Meciul giganților”, „Sherlock Holmes în fața tablei cu 64 de pătrate”, „Șah în Cismigiu”, „Rețetă la București”, „Cine ești dumneata, Andrei Sokolov?”, „Aventurile electronice ale

șahului”, „Șahul, inteligența și calculatoarele”, „Laureații premiului Nobel pentru literatură și șahul”, „Șahul în fața matematicii”, destăinuirile marelui maestru Mihai Șubă, sau cele ale fostului campion mondial Mihail Botvinnik etc. etc. Din păcate, cele două careuri de cuvinte încrucișate prezintă greșeli tehnice de îngrijare (semiînchideri sau o bară).

Pasiunea pentru șah a gazetarului U. Vălușanu, coordonatorul lucrării, se vede încă o dată împlinită prin realizarea acestui almanah numărînd 224 pagini. Recomandăm cu căldură lucrarea tuturor celor care în timpul liber se apleacă din cînd în cînd pe eșichierul cu 64 de pătrate, precum și celor care doresc să afle cite ceva din istoria palpitantă a jocului de șah.

Adrian Mitu

EȘICHER

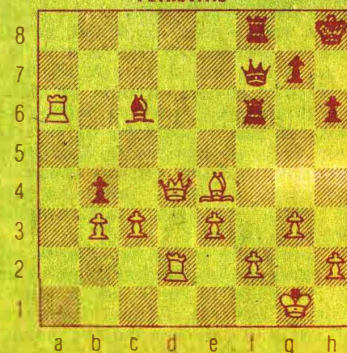
În ziarul „Zeitnot” se publică probleme de șah la sfîrșit de partidă... dar uneori chiar la mijlocul acesteia. Vechiul candidat la titlul mondial, Victor Korcinoi, este unul dintre specialiști, dacă se poate spune așa, ai acestei testări ziaristice.

Într-o zi în ciclul de campionate mondiale, a așteptat o oră și cinci minute pentru a juca prima sa lovitură: C4! Și astfel în lupta cu timpul și eficiența se află la a douăzeci și cincea mutare nemaiavînd decît 3 minute la dispoziție.

Specialiștii de la „Zeitnot” nu sînt, de altfel, toți perfecționați să folosească prea mult timp pentru a începe jocul. Cîțiva au reputația de a se pune în mod voit într-o situație încordată pentru a incita adversarul să joace la fel de repede și să comită greșeala. O metodă vicleană, dar care are adepții săi. Totuși „Zeitnot” reușește cel mai adesea să enerveze pe jucătorii iubitori ai calculului lent.

Aici albul are poziție oștigătoare — trei pioni în plus — dar... 10 mutări într-un minut. El joacă Tal-a6. De ce este aceasta o greșeală teribilă?

PETROVITIS

POLITIS

— Imaginează-ți, draga mea, că la mutarea a 14-a albul a gîndit nu mai puțin de o oră și un sfert!

PAHOMOVA

regina balului pe gheață

A fost și a rămas. În memoria noastră, în memoria țării, și nu exagerez când spun că, și dumneavoastră, cititorii, sinteți de acord cu mine: în memoria lumii. Ludmila Pahomova a fost pentru lume unul dintre simbolurile nu numai ale sportului nostru, ci și ale artei noastre, ale culturii noastre. Este îndobște cunoscut că Pahomova a fost nu numai cea mai bună dintre cele mai bune parteneri în dansurile sportive pe gheață, ci s-a numărat printre cei mai buni maestri mondiali ai dansului de caracter.

Regină? Da, regină. Chiar și în afara patinoarului știa să fie regesc de severă și mândră, dar știa să fie și scriitor de cochetă și neîntrecut de spirituală. Îmi amintesc de o scenă al cărei martor am fost imediat după ce Pahomova și Gorșcov fuseseră distinși cu medaliile de aur ale campionatelor olimpice (primele în istoria dansului). Prin mulțime, străbătând coridorul palatului de gheață de la Innsbruck, de Ludmila s-a apropiat un radioreporter — englez (american sau poate australian — nu pot spune cu precizie), dar în orice caz dintr-o țară anglofonă. El a felicitat-o pe Pahomova și a întrebat-o: „Ludmila, noi înțelegem că această victorie nu ați obținut-o ușor...” Regina a ridicat o sprincenă, a zîmbit ușor condescendent și a răspuns (în excelența sa engleză): „Nici nu vă imaginați cât de ușor mi-a fost. Patinam și rîdeam”. Ceea ce pe reporter l-a contrariat.

De ce mi-am amintit acum despre aceasta? Pentru că în primul rînd, Ludmila Pahomova nu era adepta răspunsurilor confectionate, șablon. Era o fire iscoditoare ca orice talent autentic. Pentru susținerea acestei idei voi apela la un alt episod din viața sportivă a ei și a lui Alexandr Gorșcov, pe care îl considerăm un model de partener, prieten, soț și tată.

Devenind în 1970 campionii Europei se pare că ei au ajuns incontestabil în fruntea acestui gen de patinaj. În realitate așa și era. Numai de două ori a fost întrerupt drumul lor ascendent. De al doilea caz își amintesc toți: cînd Alexandr s-a îmbolnăvit, Ludmila a lăsat pentru scurt timp totul de o parte și s-a dedicat îngrijirii lui. Dar voi reveni la primul caz. La campionatele Europei din 1972 ei au fost învinși de reprezentanții R.F.G.-ului — Angelica și Erich Buck. Aceștia au câștigat surprinzător pentru toți și, după opinia generală, nemeritat. Iată despre ce este vorba: din punctul de vedere al arbitrilor dansul perechii Pahomova-Gorșcov conținea abateri de la regulile vechi, eu aș spune puritane, în spiritul britanicilor, fondatorii acestui stil. Dar explozia de nemulțumire a opiniei publice sportive care a urmat a fost atât de puternică, încît federația mondială a schimbat imediat regulile, admițînd elementele demonstrate pentru prima oară de Pahomova și Gorșcov. Cînd un creator sparge canoanele, pentru aceasta merită chiar și un monument.

Dar cuvintele „patinam și rîdeam”, dacă ne gîndim bine, mai au și alt sens. Pahomova stăpînea o asemenea tehnică, patinele ei lunea atît de sigur că, în timpul întrecerilor, nici măcar o clipă nu admitea ideea că s-ar putea împiedica. Probabil că de aceeași încredere era stăpînită pe scenă și marea dansatoare Ulanova. Spiritul creator al Ludmillei Pahomova era deschis pentru adevărate tipuri scenice, iar sufletul, aplecat spre a oferi bucurii, pe care ni le-a dăruit din plin.

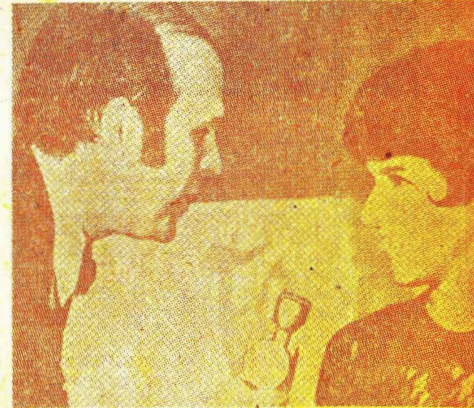
De la un autentic artist spectatorul are parte doar de trandafiri, căci spinii îi rămîn lui.

Cine nu-și amintește de „cumparsita”, excelentul tango executat de Pahomova și Gorșcov? Sau cum, în finalul dansului, sprijinindu-se pe brațul lui sigur, ea înșoțea ultimul tact al melodiei, ultima notă cu o mișcare a minii, a degetului mic, ca un semn de exclamare la sfîrșitul unui vers care cînta viața? Aceasta nu o vom uita niciodată...

Cînd la spectacolul de adio de pe Lujniki ei au fost conduși de pe gheață, toți pe care îi știu, toți oamenii sportului exclamau: „Cît

- Primul start (sus)
- Parteneri în viață și în sport (dreapta)
- O clipă de răgaz (stînga jos)
- Interviuul victoriei (dreapta jos)

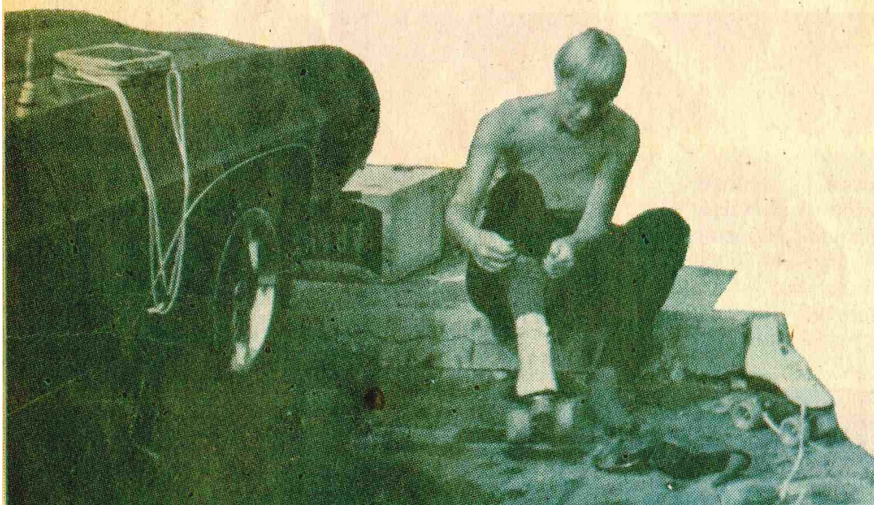
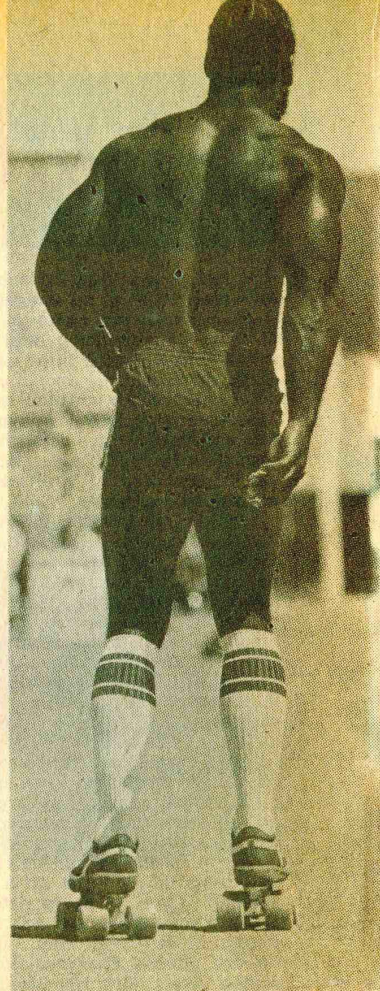
de devreme, cît de dureros de devreme. Ei ar mai fi putut da atît de mult...” Cu greu își reținea lacrimile Irina Rodnina care rostea discursul de adio. Absolventă a institutului de teatru, Ludmila Pahomova a renăscut în sport într-o ipostază nouă, cea de antrenor. Abia atunci am înțeles pe deplin capacitatea de înțelegere, voința gigantică, autodisciplină dusă la extrem ale acestei femei. Fiind atinsă de o boală incurabilă, ea, ca totdeauna, ascunzînd spinii, ne dăruia numai corole. Dar iată că n-a apucat să vadă succesul suprem

al celor mai buni elevi ai săi Natalia Annenko și Henrich Sretenski, care au devenit campioni pe gheața europeană.

Acum noi spunem din nou: „cît de devreme, cît de ireversibil de devreme...”

Ieri am sunat-o pe Rodnina. Plîngea cu lacrimi amare. Pe Pahomova a condus-o pe ultimul drum, se pare, întreaga Moscova.

Traducere și adaptare
C. Tutoveanu
Din „Nedelia” nr. 21/1986

Patinajul pe rotile

La
mare
modă

Patinajul este aproape tot atât de firesc ca și mersul. Încă acum 2000 de ani, oamenii se foloseau de patine! Este un sport accesibil tuturor, copiilor și adulților, și el deschide în fața noastră posibilități nelimitate. Patinajul de viteză este practicat îndeosebi de bărbați, în timp ce patinajul artistic a fost vreme îndelungată un privilegiu al femeilor și nu rareori „zinele gheții” au pus în umbră prin gloria lor pe „regii cîmpului de gheață”.

Astăzi patinajul este o ramură sportivă foarte răspîdită și mult apreciată pretutindeni. Cu toate acestea moda patinelor pe rotile cunoaște și ea o largă răspîndire, fiind de asemenea accesibilă tuturor. Nu e vorba doar de o simplă distracție, ci de un mijloc dintre cele mai eficiente de menținere a sănătății. Într-o oră de patinaj pe role un sportiv consumă circa 350 de calorii, antrenîndu-și aceleași categorii de mușchi pe care le solicită schiul.

Patinele cu rotile au fost inventate de belgianul Joseph Merlin în anul 1760, dar părintele lor modern este fără îndoială cali-

fornianul Jeff Rosenberg. Patinele lui Jeff nu sînt tot una cu cele folosite în mod curent de copii. Bila care rulează este confecționată din cauciuc masiv, așezat pe rulmenți cu cilindri, prevăzuți cu un dispozitiv special de frinare. Patinajul pe rotile este la mare vogă în S.U.A., unde există 600 de piste special amenajate pentru practicarea lui. Aproape 50 de milioane de americani sînt antrenați în această aventură ale cărei elemente esențiale sînt viteza și bucuria mișcării, alunecarea, senzația de zbor... Dar acest entuziasm fără margini n-a cuprins numai întreaga Americă, ci se întinde și în Italia. Cei care au dat tonul practicării patinajului pe rotile sînt milanezii. Sute de asemenea patinatori se revarsă noaptea pe străzile centrale ale orașului Milano. Ei se dedau la cele mai complicate eschibii, piruete, viu aplaudate de trecătorii nocturi.

Din cînd în cînd, în piețe, tot noaptea, sînt organizate întîlniri de fotbal, jucătorii alergînd pe patine cu rotile și folosînd în loc de minge o sticlă de Coca-Cola.

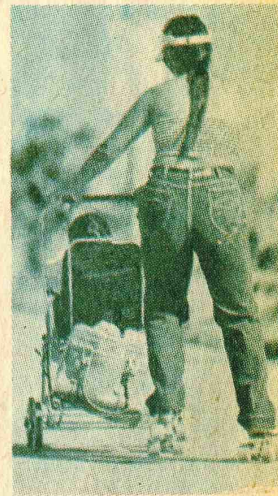
Tot la Milano s-a constituit și prima aso-

ciație a alergătorilor de patine cu rotile. Între alte obiective ea îl are și pe acela de a stimula pe tineri să facă sport, îndepărtîndu-i de la vagabondaj și de la discotecile viciate de o anumită atmosferă.

Pentru amatorii sportului alb, în Franța au fost concepute patine speciale cu rotile care permit efectuarea de antrenamente în tot cursul anului. Și aici scopul urmărit este diminuarea riscurilor de accidente musculare printr-un antrenament neregulat, dezvoltarea mușchilor solicitați în cursul practicărilor schiului, o mai bună sincronizare a mișcării brațelor și a picioarelor. Patinele francezilor sînt dotate cu un dispozitiv antirecul care să evite căderile.

Și tot în Franța există patine cu rotile motorizate, prevăzute cu un motorăș miniatural care se poartă pe umeri și care e înzestrat cu accelerator și schimbător de viteze! Aceste patine sînt întrebuintate atît cu prilejul unor întreceri și demonstrații sportive, dar și pentru servicii de mesagerii și pot fi închiriate cu ora de amatori.

Tînărul croitor elevețian Francis Traunig,

dorindu-se invențator cu orice preț și voind să-și epateze compatrioții cu ingeniozitatea invenției sale, a reușit să pună la punct o invenție originală : deplasarea patinelor cu ajutorul unui... ventilator. Acesta este ținut în fața patinatorului și dacă există vânt bun din spate, se ajunge la o deplasare rapidă (circa 45 km/oră) și ușoară care nu necesită nimic deosebit. „Soferul“, ca să-l numim eufemistic, își ține ventilatorul în față, cu amândouă mâinile.

Patinele cu roțile au început să devină un mijloc de locomotie tot mai mult folosit de maturi. Astfel, de pildă, factorii poștali din Los Angeles și San Francisco distribuie scrisorile utilizând acest mijloc de locomotie. De multe ori când se produc blocaji ale circulației, patinele cu roțile, alături de biciclete, permit celor care le folosesc să ajungă la timp la slujbă sau acolo unde au treabă la un moment dat. Bineînțeles, aceste patine constituie o variantă perfecționată a tradiționalelor patine ale copilăriei. Atât roțile din față, cât și cele din spate, sînt direcționate, ca la autovehiculele cu dublă trac-

țiune ; există, de asemenea, un sistem de frinare. Cu ajutorul lor, cei ce le folosesc pot atinge ușor, fără vreun efort deosebit, o viteză de 15 km/oră.

Și sportul patinelor cu roțile își are recordurile sale. Astfel, în luna iunie 1935, americanul Walter Miller din White City a patinat neîntrerupt vreme de 147 de ore ! Canadianul Clinton Shaw din Montreal a parcurs, între 1 aprilie și 11 noiembrie 1967 (deci în peste opt luni), uriașă distanță de 4900 de mile care desparte orașele Victoria și St. John's Newfoundland. În 1977, Richard Rodriguez reușea într-un timp record să facă turul coastelor americane. Un an mai târziu James Bruce îmbunătățea, într-o cursă similară, recordul lui Rodriguez. După alți doi ani, cei doi prieteni au hotărât să alerge cot la cot distanța respectivă, convinși că vor obține o performanță mai bună. Așa s-a și întâmplat. În cele 124 de ore cât a durat cursa, Rodriguez, în vîrstă de 20 de ani, din Brooklyn, și Bruce, avînd 23 de ani, din Fredericksburg, au străbătut pe arșiță circa 3000 km, îmbunătățind cu 14 ore vechiul re-

cord al traseului. Nouă belgienii au parcurs distanța de 200 km în 18 ore și 37 de minute. Plecați din localitatea Dinant (Ardennii) ei au ajuns la Liège, patinînd fără întrerupere, în pofida timpului nefavorabil și a nopții.

Un învățător francez, în vîrstă de 22 de ani, a reușit să parcurgă distanța dintre Vars și Monte Carlo (220 km) în numai 22 de ore, străbătînd porțiuni montane dificile, cu altitudini chiar și de 2000 m. În 1980, pentru a ajunge la Jocurile Olimpice de vară de la Moscova, un locuitor al capitalei indiene a drumețit prin 20 de țări ale Europei și Orientului Mijlociu, bineînțeles tot pe patine cu roțile. Și ospătorul austriac Franz Ziegler din Viena a traversat 700 de km din țara sa, într-o singură săptămînă, fără să se sperie de obstacolele reliefului. Omul avea însă un vechi antrenament, deoarece își folosește în mod obișnuit patinele cu roțile în meseria sa de ospătar, pentru a-și servi cît mai repede clienții !...

M. B.

În fruntea plutonului, piemontezul Francesco Moser

Anul 1986 a fost un an fast pentru „recordul-recordurilor“, cum este numit de specialiști recordul mondial al orei, performanța supremă, „cel mai frumos record dintre toate“, așa cum apreciază reputatul ziarist francez Emile Bresson, autorul „clasi-cei“ lucrări „O sută de ani de ciclism“; în 1986, italianul Francesco Moser a reușit, în toamnă, în numai o săptămână, două astfel de performanțe la nivelul mării (sub 600 m altitudine), pe pista celebră a velodromului Vigorelli, din Milano, folosind o bicicletă de construcție specială, cu roți lenticulare și ghidon în formă de coarne de taur, meta-le superușoare, o veritabilă biju-terie, dar și o culme a tehnicii, o chintesență a cercetărilor în materie de bicicletă, care, iată, străbate șoselele de mai bine de un secol. Mai întâi, Moser a par-curs 48,453 km în 60 minute, apoi 49,801 km, apropierea gra-niței de 50 km făcându-ne să credem că în curând o nouă ten-tativă va avea loc, depășirea ci-frei amintindu-ne că Moser de-ține și recordul mondial al orei la altitudine, realizat la Ciudad de Mexico, pe velodromul situat la 2 040 m : 51,151 km.

Extraordnarele isprăvi ale piemontezului ne prilejuiesc o incursiune în istoria ciclismului, pentru a depăna una dintre cele mai fascinante povești ale „mic-ii regine“, într-un domeniu care nu duce lipsă de legende. Dar, să-i credem pe cei mai reputați istorici ai ciclismului: recordul mondial al orei n-are egal; fie și numai pentru că, de-a lungul a-nilor, doar cei mai buni dintre cei mai buni au reușit, într-o te-ribilă luptă împotriva timpului. „Il campionissimo“, legendarul Fausto Coppi, declara după recordul stabilit în 1942, tot pe Vi-gorelli: „Am suferit ca un dam-nat și nu voi mai încerca nicioda-tă așa ceva!“. Dacă un ciclist fenomenal precum Coppi a decla-rat asta, vă imaginați dificultatea întreprinderii. Și altceva: un campion de talia francezului Bernard Hinault, de cinci ori învingător în „Turul Fran-ței“ (egalul astfel al unor Anquetil și Merckx), deși a be-neficiat de cele mai noi cuceriri în materie, de un buget conside-rabil, dar și de calitățile fizice necesare, a renunțat. Stilul său dezordonat de rulaj nu-i poate permite o asemenea ispravă, acce-sibilă numai rutierilor cu un stil perfect, elegant.

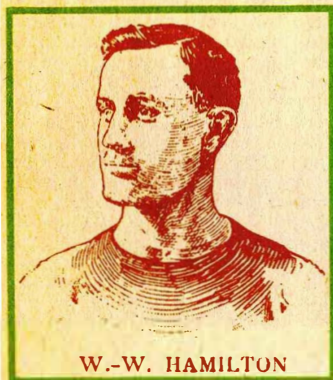
O poveste fascinantă:

RECORDUL MONDIAL AL OREI

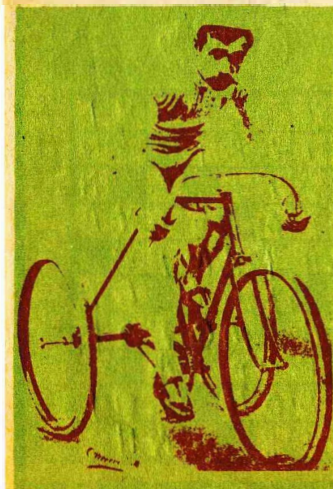
**Totul a început
cu o rivalitate...
Oxford – Cambridge !**

Preistoria recordului care face obiectul rindurilor de față — până în 1893 când performanța supremă se oficializează — ne duce în Anglia secolului trecut, cercetind o rivalitate care a stat, fără îndoială, la originea sportu-lui modern: cea dintre universi-tățile Oxford și Cambridge, riva-litate începută odată cu celebra cursă de canotaj de pe Tamisa, născută în 1822. După mai bine de o jumătate de secol, de la pri-mele lovituri de rame, un oare-care Doods (prenumele nu i se cunoaște), de la Cambridge, un original gata să încheie cele mai năstrușnice pariuri (de la un

W.-W. HAMILTON

pariu pe un rind de bere a pornit și cursa de canotaj...), stabilită primul record al orei: 25,598 km străbătuți pe o bicicletă ce cântărea 25 kg, cu pneuri din cauciuc plin. Tot Doods, un an mai târziu, în 1877, îmbunătățea performanța supremă, pe o bicicletă puțin mai ușoară, străbătând în 60 minute 26,960 km. Tentativele celor de la Oxford, care au ridicat imediat mânia, au fost încununate de succes în 1878, când Weir, de la Oxford, reușea 28,542 km/h, pe o pistă special amenajată, de această dată. Rivalitatea atrage imediat atenția, de aici avînd de cîștigat cercetările asupra îmbunătățirii performanțelor tehnice în materie de construcție a bicicletei, din ce în ce mai ușoară. Tot Oxford-ul marchează următorul „punct”, prin Christie, care, în 1879, pulveriza precedentul record, cu 30,374 km/h, un record ce va rezista opt ani, cînd va trece Canalul, intrînd în posesia unui francez: Jules Dubois. Acesta se afla în Anglia pentru a participa la o serie de curse și, auzind de record, a profitat de ocazie realizînd o tentativă victorioasă pe pista de la Londra, în 1887: 34,217 km/h, cu pneuri

tot din cauciuc plin. În 1891 a fost rîndul italianului Braidă, care a atins 35,100 km/h, iar Asociația ciclistă internațională nu i-a recunoscut performanța, datorită lipsei controlului oficial. Trebuie spus însă că oricum aceste prime recorduri n-au primit consacrarea oficială decît în 1893, cînd a intrat în scenă Henry Desgrange...

Primul recordman oficial – creatorul „Turului Franței”

„Părintele Turului Franței”, Henry Desgrange, un mare pasionat de bicicletă, dezavuat pentru aceasta de bogata sa familie, este primul pe o listă selectă: la 11 mai 1893, pe pista pariziană „Buffalo”, parcurgea într-o oră 35,325 km, tentativă reușită pentru prima oară cu pneuri pneumatice. Calităților de ciclist, Henry Desgrange le-a adăugat pe cele de organizator, creînd „Turul”, cea mai mare și prestigioasă competiție pe etapă și în zilele noastre. Inițialele sale, „H.D.”, figurează și în prezent pe tricoul galben al liderului „Marii Bucle”, iar culoarea tricoului atît de invidiat este datorată... celei a ziarului „L'Auto” (devenit apoi „L'Equipe”), al cărui editor era Desgrange. Dealtfel, și acum ediția de sfîrșit de săptămînă a prestigiosului cotidian parizian este tipărită pe hîrtie galbenă.

Recordul lui Desgrange a căzut destul de repede, după numai un an, fiind bătut de o mai veche cunoștință a noastră, francezul Jules Dubois, primul recordman profesionist, care a obținut 38,768 km/h. În 1897, belgianul Maurice Van realiza 39,968 km/h, dar primul care a trecut granița celor 40 km/h a fost un american.

În 1898, altitudinea

La 9 iulie 1898, pe velodromul din Denver (Colorado), americanul Willie W. Hamilton intra în istoria probei și a ciclismului prin două senzaționale performanțe; mai întîi, el trecea „zidul” aparent impenetrabil, parcurgînd într-o oră 40,781 km; dar, „Milton” realizează, mai ales, altceva: își realizează recordul după o pregătire științifică și după multe inovații tehnice, noaptea, făcînd, pentru prima oară, un grafic de cursă, într-un ritm regulat și... la altitudine, deschizînd o nouă eră. Denverul este situat la 1600 m altitudine, dar învățămintele sale nu au fost luate în seamă decît peste 70 ani!

Recordul lui Hamilton a rezistat multă vreme, pînă la sosirea unui campion excepțional, francezul Lucien Petit-Breton, care

nu era... nici mic, nici breton. Pe adevăratul său nume Lucien Mazan, dublu învingător al Turului Franței în perioada de glorie a marii competiții, cînd, pe șosele pline de praf, altele abia pietruite, cu biciclete grele, „ocnașii șoselelor” — stranii apariții avînd pe piept, în diagonală, pneurile de schimb în bandulieră, precum revoluționarii mexicani benzile de cartușe, purtau în spate sacoșe cu salam și sticle de vin (doping...) și își reparau singuri la cîte o fierărie satească furcile rupte — începeau să înflăcăreze imaginația publicului prin isprăvile lor de legendă, Lucien Petit-Breton reușește în 1905 un nou record mondial al orei, cu 41,110 km. Primul „gigant al bicicletei” nu-și va mai îmbunătăți performanța, dedicîndu-se în exclusivitate curselor pe șosea. Avea să cadă pe front în 1917...

Înainte, „Marelui Război”, un război de altă natură, pe pașnica bicicletă, s-a declanșat între francezul Marcel Berthet și elvețianul Oscar Egg. Atacul prim a fost dat de Berthet, la 20 iunie 1907, cînd, tot pe velodromul „Buffalo”, obținea 41,520 km/h. După 5 ani de tentative infructuoase, cu biciclete care începuseră să țină seama de cuceririle aerodinamice (influența aviației, probabil), Oscar Egg reușește, în august 1912, 42,360 km, o ameliorare de 840 m, cea mai importantă îmbunătățire a recordului orei, pînă la performanța lui Francesco Moser, de peste 73 ani! Aici ar fi locul să spunem că pentru a depăși granița celor 50 km, deci pentru un cîștig de 10 km, a fost nevoie de nu mai puțin de 87 de ani, cu ajutorul considerabil al tehnologiei și al pregătirii științifice...

Berthet, la rîndul său, n-a abandonat, replicînd prompt: 42,741 km/h. Dar ultimul cuvînt a revenit lui Egg (pe care îl puteai vedea într-una dintre tentativele sale realizate pe bicicleta aerodinamică despre care a fost vorba mai sus), elvețianul îmbunătățind în două rînduri recordul, mai întîi cu 784 m, apoi, după ce Berthet adăugase alți 250 m, aducîndu-l, la 18 iunie 1914, la 44,247 km/h. Apoi... Apoi a izbucnit războiul, punînd punct unei perioade glorioase din istoria „recordului-recordurilor”. Do- vadă: nici o astfel de performanță n-a mai fost realizată pe pista de la „Buffalo”, al cărui director, într-o vreme, n-a fost altul decît Tristan Bernard.

„Il Campionissimo” nu putea rata înscrierea în „Cartea de aur”

Vor trece mulți ani pînă cînd se va scrie o nouă pagină patetică în istoria probei-probelor. Și cine altul avea să fie eroul decît cel considerat, cu argumente pemptorii, cel mai mare ciclist al tuturor timpurilor, cel pentru care ziaristii italieni n-au ezitat să încalce gramatica, formuînd superlativul unui substantiv masculin: „Il Campionissimo”, Fausto Coppi.

La acea dată — 7 noiembrie 1942 — recordul aparținea unui francez, Maurice Archambaud, cu 45,840 km/h, stabilit în 1937. Pe lemnul de Camerun al velodromului milanez Vigorelli avea să-și înscrie Coppi în palmaresul inegalabil performanța supremă. Să dăm cuvîntul reputatului ziarist sportiv Ilie Goga, din cartea căruia, „Il Campionissimo”, am extras următoarele rînduri:

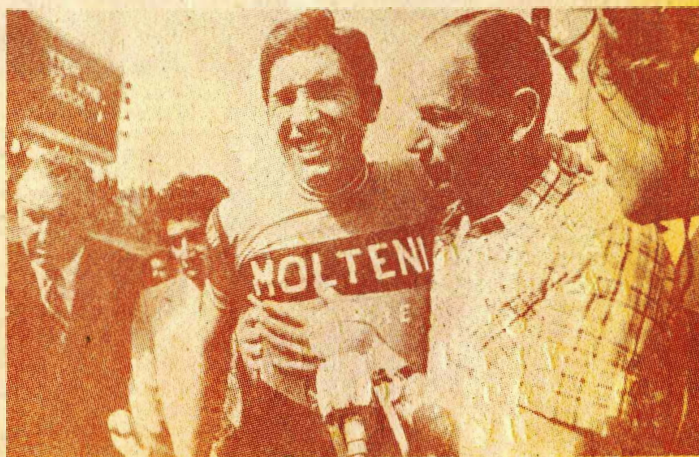
„Cîteva luni s-a antrenat zilnic la Vigorelli, asistat numai de o fată, Bruna Ciampolini, logodnica sa”.

Bruna avea misiunea să-l cronometreze și, în lipsă de altceva mai bun, efectua operația cu un ceas fără secundar central, fiind atentă mai ales ca Fausto să facă „il giro di garantotto” (un tur de pistă în 48”).

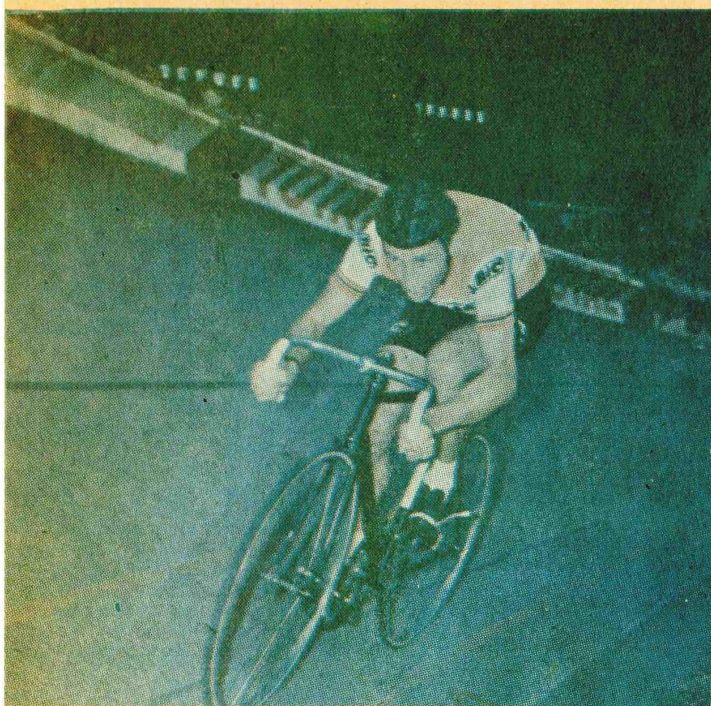
La 7 noiembrie, Coppi a coborît pe pista magică de la Vigorelli, luînd startul pe o bicicletă construită de mecanicii velodromului milanez. Cîțiva oficiali și prieteni au fost singurii martori oculari ai performanței.

„O tăcere adîncă îl înconjură cînd dădu prima pedală. Începea lupta aspră cu secunde pe care roțile trebuiau să le gonească mereu din urmă, dar într-un ritm stabilit de picioarele ca niște biele de locomotivă ale campionului. I se părea uneori că minutarele aleargă prea repede pe cadranul ceasornicului ce-l avea la mînă. Acolo, pe pistă, era singur, disperat de singur, doar cu mușchii și inima lui, încovoiet pe bicicletă, atent la fîșitul roților pe parchetul velodromului, parchetul acela care nu cunoscuse pașii de dans ai pantofilor de lac, ci numai muzica mătăsoasă a baieurilor, o muzică stranie ce însoțea acel spectacol neobișnuit.

Recordul orei din 7 noiembrie 1942 a fost o victorie a voinței. „La un moment dat — spunea Coppi — începusem să simt oboseala. Dar de fiecare dată stri-

Eddy Merckx epuizat după tentativa reușită de record mondial, din 25 octombrie 1972, susținut în fața microfoanelor tele și radio-reporterilor de socrul său Lucien Acou.

Unui specialist al contratimpului (9 victorii în „Marele Premiu al Națiunilor), Jacques Anquetil, nu-i putea lipsi din palmares tocmă recordul orei

gătele de incurajare ale Brunei și ale altor citiva prieteni aflați în tribune veneau ca o mină nevăzută care mă împingea înainte. Eram mereu în avans față de recordul lui Archambaud și totuși în unele momente aveam impresia că nu voi reuși să termin întrecerea. De câteva ori am

fost nevoit să fac apel la ultimele rezerve de energie.

Fausto Coppi a stabilit noul record pe o bicicletă specială, depășind cu numai 31 m vechia performanță supremă: 45,871 km față de 45,840 km. Archambaud a venit personal la Milano și a măsurat pista, apoi s-a rușinat după

ce l-a cunoscut pe Coppi, un campion care n-a trîșat niciodată.

Recordul lui Coppi va rezista cel mai mult, 14 ani, pînă în 1956, cînd francezul Jacques Anquetil, în 1956, reușea să doboare un veritabil mit.

A fost nevoie, apoi, de alți 12 ani, pînă cînd pe lista de aur își va înscrie numele olandezul Ferdinand Brake, urmat de un ciclist danez, Ole Ritter. Dar mirajul „orei celei mai scumpe” (aluzie nu numai la eforturile supraomenești pe care trebuie să le facă un ciclist pentru a intra în posesia recordului, dar și, sau mai ales, la excepționalele mijloace financiare necesare) a făcut nu numai eroi, ci și victime. Un exemplu notoriu în acest sens îl aduce olandezul Roy Schuiten, mare speranță a ciclismului din țara sa, care, după două tentative eșuate la Ciudad de Mexico, a dispărut pur și simplu, nepunînd digera eșecul.

Penultimul pe lista recordului a fost celebrul belgian Eddy Merckx, un veritabil fenomen. Iată isprava lui povestită de Pierre Chany, autorul „Fabuloasei istorii a ciclismului”:

„Ciudad de Mexico, dimineața zilei de miercuri, 25 octombrie 1972; sintem cîțiva care presimțim că, în curînd, recordul mondial al orei, monument al ciclismului, nu va putea fi bătut. Și totuși, ineptizabilul Eddy Merckx, exact la 9,54, parcurgea 49,431 km pe pista velodromului „Agostino-Malgar” — pistă olimpică — unde danezul Ole Ritter stabilise precedentul record cu patru ani în urmă. Între timp, la 8 noiembrie 1969, fostul recordman Ferdinand Bracke eșua într-o tentativă care costase grupul Peugeot o veritabilă avere. Sub ochii noștri, Eddy

Merckx cobora extenuat de pe bicicletă, cu figura răvășită de durere, susținut de Giorgio Albani, directorul său sportiv, și Lucien Acou, soacra lui. Devenea, la rîndul său, recordman mondial, dar cu prețul unei suferințe cum n-a mai îndurat niciodată...”

...În ciuda aparențelor, Eddy Merckx n-a atins totuși limitele proprii. Tentativa sa a avut loc după un sezon foarte lung și încărcat pe șosea și la numai citeva zile după ce triumfase în Turul Lombardiei, a depășit recordul „cursei de coastă de la Lausanne și pe cel al Trofeului Baracchi, în compania lui Roger Swerts”.

Devenită o veritabilă aventură colectivă (un comentator n-a ezitat s-o compare cu lansarea unui satelit, ciclistul însuși nefiind decît ultima treaptă a rachetei, referindu-se, evident, la problemele de ordin tehnic ce trebuie rezolvate), tentativa de record al orei n-a mai atras alți cicliști, pînă la reușitele lui Francesco Moser, evocate în primele rînduri ale acestei incursiuni în istoria ciclismului. Beneficiind de mijloace financiare, tehnice și științifice excepționale, dar, mai ales, de calități fizice și psihice ieșite din comun, Francesco Moser încheie, deocamdată, lista acestei aventuri fabuloase care poartă drept titlu, intruciva banal, „Recordul mondial al orei”. O nouă performanță supremă nu pare să fie pentru mine, dar miracolul recordului-recordurilor (fie la nivelul mării, fie la altitudine, împărțire datînd de numai un an) va înflăcăra energiile altor și altor cicliști „nebuni” pe minunatele lor biciclete!

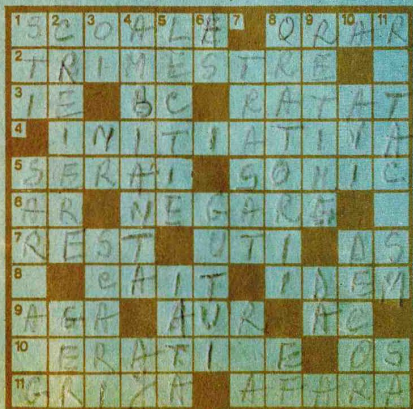
Lucian Oprea

RECREAȚIE

ORIZONTAL: 1) Nostalgia vacanței, spre sfîrșitul ei — Programul școlar. 2) Între vacanțe. 3) La lecție! — Barbu Catargiu — Nereușit. 4) La izvoarele debutului. 5) Palat în basme — Prag înregistrat auditiv. 6) Unitate de suprafață — Răspuns admis cu greu. 7) Ce-ți mai rămîne — În cutie! — Dese! 8) Spășit — Ca mai înainte. 9) Ofițer otoman — Locul 1 în sport — Anul curent. 10) Blocuri de gheață călătoare — Din schelet. 11) Atitudine activă pentru lecțiile de a doua zi — În aer liber.

VERTICAL: 1) Dacă înveți vei... — Rezultate în practică la furnal (sing.) 2) Receptează informația (pl.) — Atribuit ambianței al iernii. 3) În Miorița — Număr scurt! Trepte. 4) Un fel de mediu — La plajă! 5) Intermezzo didactic — Indicator! 6) Este primul — Fructele din fereastră. 7) Încris în plan — Lampă de radio. 8) Compoziții muzicale de amputare — Cu efect! 9) Păstrează ceea ce învață — A susține un examen. 10) Prefix în zbor — Ambianță în mijlocul naturii. 11) Fenomen fonetic — La sfîrșit de poveste.

Ion Ianole

CU BICICLETA

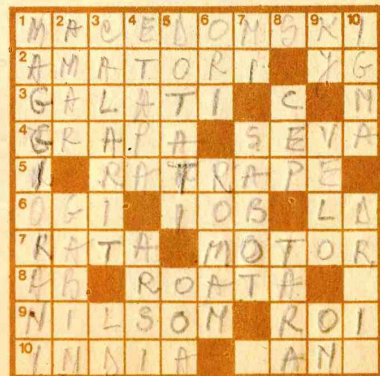
ORIZONTAL: 1) Poet român care, la 8 noiembrie 1894, publica notele: „Pe velociped între București și Brașov” fiind considerat unul dintre primii adepți ai ciclismului din țara noastră. 2) Nu fac ciclism de performanță — Jean Georgescu. 3) Județul cu cel mai mare număr de biciclete (care rulează pe teritoriul său). 4) Scormonește pămîntul — Merg pe unele artere. 5) Auxiliare ale pedalelor de la bicicletele pentru performanță. 6) A vorbi cu voce tare (reg.) — Personaj masculin în „Vremuri de obejenie” de M. Sadoveanu — Calde! 7) A nu reuși o evadare din pluton — Necesă la cursele cu antrenament mecanic. 8) Primele din alfabet — Bicicla lui Renard, prezentat la expoziția de la Paris în 1878, o avea pe cea din față mai mare decît cea din spate, ceea ce făcea ca aceasta să înainteze cu 6,283 m la o singură învîrtitură. 9) Suedez care timp de două decenii a parcurs 600 000 km distanță echivalînd cu înconjurul lumii de 15 ori, testînd bicicletele fabricii din Trelleborg — Execută un raid... floral. 10) Tara din care a plecat Brij Pal Singh, în mai 1973, pentru a volaja pe bicicletă în jurul lumii — Jean... Tere, redactorul de la „Petit Journal” care, în 1880, denuște vehiculul lui Ernest Michaux „Bicycle”, nume rămas neschimbat pînă în zilele noastre.

VERTICAL: 1) Interpret neprofesionist în filmul „Hoții de biciclete”, el însuși de mai multe ori somer, ce reușește să demaste mizeria straturilor de jos ale populației din Roma (Lamberto). 2) Gustul înfrîngerii — Artist francez care în filmul „Virsta ingrătă” face o demonstrație de urmărire, pe velodrom, folosînd un scaun drept bicicletă (Jean). 3. Mersul pe

bicicletă — Laur Dumitrescu. 4) Fragmentează o cursă ciclistă — Trecuți prin foc. 5) Înzestrați cu calități deosebite, specifice marilor campioni — Epitet ce se dă bătrînilor cu barbă lungă și albă (reg.). 6) Înmulțire — „Hoții de biciclete” de Luigi Bartolini. 7) Căni! — Auxiliar la frîna unor biciclete. 8) Pus la vană — Franța, locul de naștere al bicicletei. 9) Knight John, cel care are ideea de a construi drezina (strămoșul bicicletei) din fier. — „Le...”, ziar francez de specialitate care, în 2 septembrie 1900, primește cu mare pompă pe românul Constantin Cantilli ce parcurse cel 2720 km între București și Paris în 10 zile și 6 ore pe o bicicletă marca „Gladiator” — Capătul ghidonului! 10) Scenarist al filmului „Moartea unui ciclist” în regia lui Juan Antonio Bardem (Luis F. de) — Baron din Vaubois care în 1816 a născocit drezina, sau calul de lemn, ce în decursul timpului va deveni bicicleta de azi (de Saverbrun).

Dicționar: OGI, IOB, OOA.

Nic. Amarici

O DUZINĂ DIN RECORDURILE BICICLETEI

În actuala perioadă a creșterii continue a costului combustibililor fosili și, totodată, a combaterii sedentarismului, constructorii de biciclete sînt cu atît mai interesați în perfecționarea acestui clasic mijloc de deplasare. În acest scop se organizează periodic expoziții, concursuri și diferite întreceri.

Tot pe această linie se înscrie și un concurs de la Brighton (Anglia), care a desemnat bicicleta cea mai rapidă din lume: 104,13 km/oră! Această medie orară s-a realizat pe parcursul a 100 m de șosea, ceea ce a făcut să nu se acorde, totuși, premiul I, deoarece condiția era ca această performanță să fie obținută ca o medie pe parcursul a 200 m de șosea, respectiv cel puțin 100 km/oră! Cu toate că a dispus din plin de toate cuceririle științei și tehnologiei moderne (roți din spumă de material plastic armate cu fibre din sticlă și de carbon, o propulsie prin ax, tahometru, carcasă din sticlă organică pentru cei doi cicliști, ce pedaleau concomitent), totuși, pe durata parcurgerii a 200 m, media orară a fost de numai 95,86 km/oră!

Pe o pistă special amenajată în localitatea mexicană Baja, ciclistul american John Howard a obținut o excepțională performanță sportivă. Alergînd în spatele unei mașini de curse condusă de Rick Vesco, el a înregistrat un incredibil record de viteză: 215 km/oră! Evident, Howard a folosit un tip de bicicletă special concepută chiar de el. Temerara încercare, soldată cu un deplin succes, a fost transmisă de un post de televiziune din S.U.A. în cadrul emisiunii „Incredibil, dar adevărat!”

Deținătorul recordului mondial de viteză pe bicicletă este cunoscutul ciclist italian Francesco Moser. El a fost obținut pe aparatul denumit „Equipe”, creat de profesorul Antonio Dal Monte. Aparatul este astfel construit încît să opună cît mai puțină rezistență aerului, în vreme ce conducătorul trebuie să pedaleze într-o poziție cu totul neobișnuită, culcat cu fața în sus, capul fiind ridicat puțin. Bicicleta are trei roți: două în față ușor înclinate spre interior și o roată în spate. Folosim acest prilej pentru a aminti faptul că cea mai mare viteză obținută pînă în prezent de o bicicletă, dar în spatele unei motocicletă, este de 223 km/oră realizată pe o distanță de un kilometru și 800 m!

Bicicleta cu care italianul Francesco Moser a stabilit pe pista de sare din Utah (S.U.A.) un nou record al orei cu 104,65 km a fost vîndută în cadrul unei licitații, pentru suma de 62 milioane lire italiene, sumă ce a fost donată UNICEF. Cumpărătorii — doi tineri — au primit bicicleta chiar din mina recordmanului, cu o „primă” de 62 de jamboane de Parma!

Numele vest-germanului Udo Tiedemann din Hanovra apare de nu mai puțin de cinci ori în celebra „Carte a recordurilor”. Vi le prezentăm pentru a vă convinge de justitea celor afirmate. În timp de 71 ore și un minut a parcurs cu bicicleta sa nu mai puțin de 1 837 de kilometri (record-maraton). Folosind un monociclu, a acoperit distanța dintre orașele Porvoo (Franța) și Bückeburg (R.F.G.), respectiv 1 600 km. Numele său este consemnat pentru a treia oară pentru faptul că a alergat cu o bicicletă în spatele unei

mașini timp neîntrerupt de 24 de ore. Altă performanță este aceea că a acoperit distanța de o mie mile în numai 56 de ore. Ultima și cea mai uimitoare ispravă: i-au fost necesare doar 12 zile pentru ca, folosind bicicleta, să parcurgă distanța dintre orașele Hammerfest (Norvegia) și Siracusa (Italia), în total 5 375 km.

16 copii din orașul Mito, situat la nord-est de capitala Japoniei, au stabilit un nou record în materie de mers cu bicicleta. Conducătorul bicicletei se numea Keisuke Ouchi și avea nouă ani. Vechiul record, înregistrat în 1981, era doar de... 13 copii călare pe o bicicletă!

Englezul Ken Webb a pedalat 448 de zile, parcurgînd 161 000 km și reușind să smulgă recordul deținut timp de 23 de ani de un compatriot al său, care făcuse isprava în... 499 de zile.

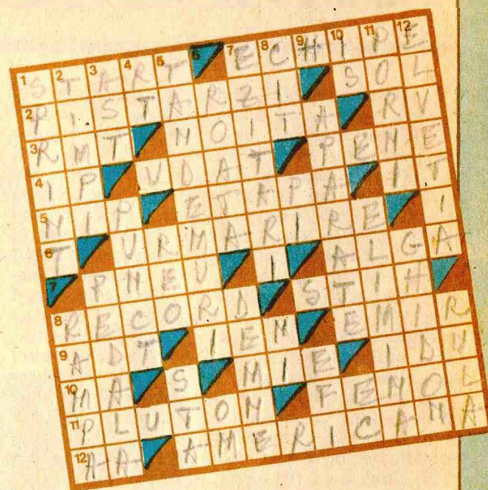
Japonezul Tsugunobu Mitsuishi, în vîrstă de 39 de ani, a stabilit, în 1965 un record ieșit din comun: a stat pe o bicicletă, pe loc, timp de 5 ore și 25 de minute. A fost depășit 12 ani mai tîrziu de americanul Davis Steed care a „stat pe loc” așezat pe bicicletă timp de 9 ore și 15 minute!

Spaniolul Victor Sierra a reușit să nu se dea jos de pe bicicletă, pedalînd neîntrerupt timp de 78 de ore și 20 minute. L-a întrecut Vivecanada Selva Kumar Anandan, un pasionat ciclist din Sri Lanka. În luna mai 1979, acesta s-a deplasat fără întrerupere pe bicicletă timp de 187 de ore și 28 de minute. În această perioadă el a parcurs 1 476 mile. Dar recordmen absolut la mers neîntrerupt pe bicicletă este un pompier portughez, în vîrstă de 32 de ani, Carlos Vieira. Acesta a pedalat aproape opt zile pe pistele stadionului din orașul Leira, în pofida unei călduri toride, ameliorînd cu trei ore vechiul record! Pentru a diminua efectele razelor solare, pompierul și-a tapetat pălăria de paie pe care o purta cu foi de varză, iar pentru a atenua durerile inerente unei lungi șederi în șa, el s-a „așezat” pe un enorm... bifeu.

Între 10—31 iulie 1977 tinerii australieni Don Mitchell și Richard Kennett, folosind o singură bicicletă cu motor (cu schimbul a parcurs în 500 de ore o distanță de 8 432 mile.

În cadrul emisiunii televizate „Incredibil, dar adevărat”, a unui post din S.U.A., a putut fi urmărită o încercare de stabilire a unui nou record mondial privind săriturile cu o bicicletă cu motor peste un număr cît mai mare de oameni. Temerarul sportiv, în vîrstă de numai 17 ani, pe nume Mike Buff, a reușit ca în cadrul acestei încercări desfășurate în localitatea San Pedro să sară peste corpurile întinse a nu mai puțin de 16 persoane.

Un bizar record îl aparține unui oarecare Christian Pathzig (R.F.G.) care a străbătut o distanță de 54 de kilometri cu bicicleta sezînd însă cu spatele spre ghidon. Demonstrînd o înaltă virtuozitate, în tot timpul cursei el a cîntat la vioară!

Ciclism

ORIZONTAL: 1) Punct de plecare al cicliștilor în cursă — Inscris în cursa contracronometru pe distanța de 100 km. 2) Cicliști evoluînd pe velodrom — Mesager. 3) „Oameni” în textele vechilor egipteni — Pată albă pe unghii — Radu Victor. 4) Ion Pricopie — Stropit — Accidente pentru biciclete. 5) Multime (Trans.) — O parte din cursă, de la start la sosire — Locurile 1 și 2 în cursa italiană și 2 și 3 la viteză! 6) Cursă individuală sau pe echipe pe distanța de 4 km în care cîștigător este desemnat ciclistul sau echipa care realizează un timp mai scurt sau prinde din urmă adversarul. 7) Pus pe roata bicicletei — Fîrnușul apei. 8) Cel de viteză a fost stabilit pe un velodrom din Mexic de către Fr. Moser — Vers. 9) Oraș în S.V. Nigeriei — În circuit prin Japonia — Mare la arabi. 10) Chemarea lui Romancanu! — Atîția metri numără probele de viteză sau cu start de pe loc — Primul sistem de scriere coreeană. 11) Caravana cicliștilor — Compus organic derivat din benzen. 12) Prima și ultima clasată în cursa americană! — Cursă ce se desfășoară pe echipe de doi concurenți.

VERTICAL: 1) Cu premii în cursele pe șosea — Loc de lansare a vedetelor. 2) Înregistrați în cursele contracronometru și cele de viteză — A practica ciclismul. 3) Acesta — Cursă cu adăuș de... sau demifond (sing). 4) Start în finale! — Arbore din Insula Madagascar — A pedala pe loc. 5) Perechi de sportivi care aleargă pe distanța de 1 500 m din care se cronometrează ultimii 200 m — Debut în cursa „Omnium” la velodrom! 6) Se învîrtește în cursă — Astea impun respect. 7) Emoțiile dinaintea startului — Nae Ionescu. 8) Rezultatele diviziei (sing.) — Comune pentru o pistă și un campion! — Măsură de capacitate la vechii egipteni. 9) Necesare comisiei de verificare tehnică pentru a controla înainte de start starea bicicletelor — Un punct în cursa pe echipe! 10) Ion Stroe — A scoate din cursa clasică disputată pe un anumit număr de ture. 11) A pleca în cursă — Menține direcția bicicletei. 12) Țară al cărei reprezentant Bundi-Oili a cucerit titlul de campion olimpic la J.O. de la Moscova din anul 1980 în cursa de urmărire individuală — A merge pe două roți în probele de ciclism.

Dicționar: RMT, NIP, ADT, IDU, REC, EFI.

Emilia Sălceanu

Gh. Toia

Cîte vor fi fiind...

TOATE DRUMURILE PĂMÎNTULUI ?

În 1933, Neculai Ghimpu, un tânăr de 21 de ani, pornea să înconjoare pe jos România Mare, mergînd de-a lungul frontierelor ei. Anul Nou 1934 îl va găsi pe drum și îi va hărăzi o carieră de neobosit călător nu doar pentru un an, ci pentru o viață. După șase luni, încheindu-și călătoria plină de peripeții, primea un premiu de 15 000 lei de la revista „România pitorească”, iar redactorul șef al revistei de atunci, Dem Ionescu-Crânguri, îi nota în carnetul de însemnări, după cele 576 de vize și semnături ce-i atestau periplul, urarea de a face „în viitor o călătorie mai însemnată, un înconjur al Europei sau chiar al Globului”. Neculai Ghimpu avea să întreprindă și una și alta, dar abia... după ieșirea la pensie! În 1974 — circula prin zece țări europene pentru a fi prezent la Olimpiada de la München. Între 1976 — 1979, timp de 1108 zile, „bate” 62 de țări, pe 6 continente, rupînd 4 perechi de încălțări (din piele bună, nu din „înlocuitori”!). În 1981 merge în U.R.S.S. În 1982 vizitează Marea Britanie, Olanda, Suedia și... Kenya! Pentru a se mai odihni, mai dă un ocol țării, minunîndu-se de cîte s-au mai petrecut în unele orașe pe care nu le văzuse de cinci decenii. Iar acum, în pragul împlinirii vîrstei de 75 de ani, cînd alții își rătăcesc papucii prin casă, Neculai Ghimpu pleacă spre... Groenlanda! Căci — spune dînsul — „e prea mare ca să mă fac că n-o vād”. Pînă acolo, va mai poposi, tot „în premieră”, în două insule: Irlanda și Islanda. Și dacă tot o pornește la drum, prin Bulgaria și Turcia, sigur e că va ajunge și prin... Spania și Portugalia! Ce-o mai fi, om mai vedea... Pînă să-i spunem DRUM BUN, am răsfoit împreună cele 5 caiete, cîntărind cam 15 kg, ale drumețiilor sale.

SPLENDIDA UTOPIE

Înainte plecării în Ocolul Pămîntului, mi-amintesc că lui nea Ghimpu i s-a arătat pe hartă cît de întinsă e Africa, sugerîndu-i-se cîte primejdii îl pasc pe acolo. La care dînsul a măsurat cu palma con-

ținutul negru (care i-a încăput sub trei deschiderii!) și a conchis: „Nu-i cine știe ce!”. Pînă la urmă, avea să străbată numai nordul Africii, pe sub Piramide și tăcerea milenară a Sfînxului, prin deșertul libian — cu un revelion neobișnuit la Benghazi, prin Tunisia — unde a arat cu un plug de lemn și a călătorit pe cămilă, prin Algeria și Maroc. Plecase la 11 noiembrie 1976, gîndînd că va lipsi doar vreun an de zile. Dar a „păcălit” trei ierni românești și s-a reîntors pe pămîntul țării abia la 24 noiembrie 1979. Timp de trei ani și treisprezece zile, pe jos, în autobuz sau în căruță, în avion (chiar și cu un Boeing 747!), pe vapor, în jecp sau pe cămilă, nea Ghimpu a cotrobăit neobosit prin toate ungherele lumii, fiind cu adevărat „un bărbat de excelentă factură, tinerețe și cutezanță”, cum îl aprecia Pop Simion, redactorul șef al revistei „România pitorească” de astăzi, adăugînd că „ne minđim că am fost printre inițiatorii și sprijinitorii acestei nobile idei, care la începutul începutului părea splendidă utopie”...

„GÎNDUL MEU PE UNDE-ALEARGĂ...

„nu-i voinic ca să-l petreacă și pasăre să-l întreacă” — spune unul dintre proverbele românești ținute la mare cînst în caietele lui nea Ghimpu. Și totuși, dînsul s-a dovedit vrednic să-și petreacă și să-și întrecă gîndurile. Mai mult, a ajuns unde nici nu gîndea. De pildă, în Patagonia, gustînd la mijlocul lui iulie din plăcerile iernii în emisfera sudică. Pe acolo, prin nesfîrșitele cîmpii ale extremității Americii Latine, la Punta Arenas, i-a fost dat să învețe niște fermieri cum să mulgă oile și să facă telemea, căci aceștia le lăsau să hălăduiască singure, crescîndu-le doar pentru lină și carne. Un alt proverb care-i place lui nea Ghimpu zice că „omul muncitor e ca pomul roditor”. Și nu doar că-i place, ci-l și aplică, oriunde s-ar afla. Iar dacă a găsit peste tot casă deschisă și inimi prietenoase, fie că era

într-o colibă, fie într-un hotel de lux, este pentru că, oriunde a poposit, Neculai Ghimpu n-a stat cu brațele încrucișate, ci a pus mina la orice lucru era de făcut. Priceput la toate — încît a și moșit o negresă, în Panama, înfășînd pruncul în două cămași curate de-ale sale — nea Ghimpu crede hotărît că „munca de bunăvoie n-a omorît încă pe nimeni”.

Pe pagina de gardă a caietului cu care plecase la drum — și care avea să se umple de fotografii autografe de la mari personalități ale lumii — se găsea un mesaj în limbile engleză și franceză, sub genericul: „TURISMUL — PAȘAPORT PENTRU PACE ȘI PRIETENIE ÎNTRE TOATE POPOARELE LUMII”. Însă mai mult decît atît, prin felul său de a fi — modest, săritor la nevoie, harnic și vesel — nea Ghimpu a reprezentat peste tot, cu cînst, firea poporului român. Ușile i s-au deschis pe toată planeta și se poate spune că...

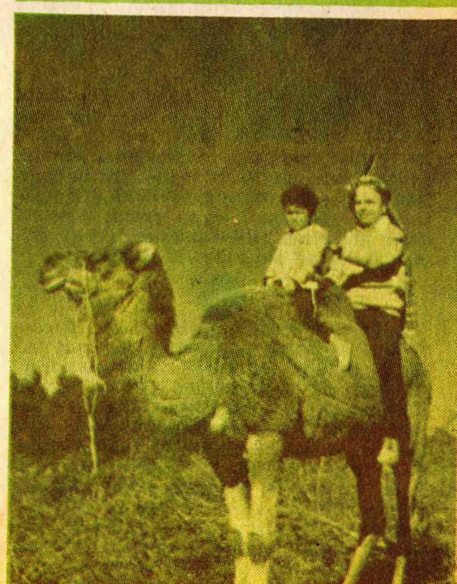
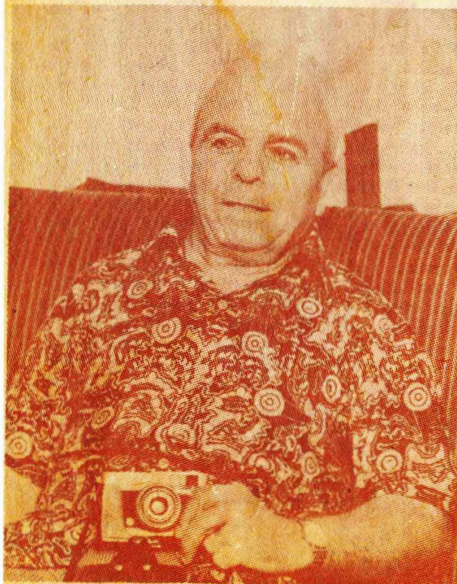
...NIMIC NU I-A REZISTAT !

Nici măcar celebra C.I.A. (Agenția Centrală de Investigații — S.U.A.) — în care nea Ghimpu a pătruns crezînd că-i vreun spital — (clădirea era albă...). Abia pe la etajul trei a fost întîmpinat, condus într-o sală de proiecție și s-a putut vedea imediat pe ecran, într-un scurt film ce-i urmărea fiecare pas pe culoarele temutei și mult-criticatului instituții. Nu i-au rezistat nici Hollywood-ul, unde „zimbetul Ghimpu” pare să fi invins „zimbetul Redford”, nici NASA, unde s-a îmbrăcat în costum de cosmonaut și numai unele „formalități” l-au împiedicat să participe la o misiune spațială, nici Banca Centrală din Cleveland, unde o mașină selecta cu precizie dolarii falși dintre cei buni, chestie care nu prea l-a impresionat, căci n-avea nici de unii, nici de alții... Nu i-au rezistat nici televiziunea japonează, care i-a consacrat o emisiune la o oră de vîrf, nici presa, zeci de ziare înregistrîndu-i tre-

Neobositul călător Neculai Ghimpu, într-un moment de răgaz, așa cum l-au văzut telespectatorii japonezi.

Aflat la San Antonio de Pichincha (15 km nord de Quito), la altitudinea maximă pe care o atinge Ecuatorul pămîntesc, nea Ghimpu stă cu un picior în emisfera nordică și cu celălalt în emisfera sudică.

Vajnicul nostru călător a ajuns în Tunis. Cămila pare mîndră că duce în spate un vestit „viajero del mundo”, iar puștiul visează să ajungă ca nea Ghimpu.

cerea și constatînd că „voiajul în jurul lumii îl întineresc” („The Cleveland Press”) Recordul în promptitudine l-a înregistrat cel mai mare ziar din Melbourne, „The Herald, Man”: la ora 13,30 lui nea Ghimpu i s-a luat un interviu și a fost fotografiat; la ora 17 putea să se vadă în gazeta proaspăt tipărită.

VIAȚA LA 75 DE ANI

Fie în trenul rapid Hikari, mergînd de la Tokio spre Osaka, fie în „Greyhound”, vestitul „Ogar cenușiu”, mergînd spre Hartford, unde primarul avea să decreteze o zi de sărbătoare la sosirea călătorului nostru („Ghimpu's Day”), fie în Mexic, aplaudindu-le pe Nadia Comăneci și colegile ei, fie în Buenos Aires, între Ilie Năstase și Mariana Simionescu, fie printre studenții din Ohio, care învățau dansuri românești, pe Marele Zid chinezesc, în locuințele lacustre de pe Titicaca, în deșertul australian Victoria, la Bogota sau la Lima, în Singapore sau Damasc, nea Ghimpu s-a gîndit mereu la România. Și fiecare lucru văzut îl compara cu ceea ce știa de acasă. A lăcrimat de multe ori, auzind vorbă românească sau cîntec de-al nostru. Dar în marșul său fără ținută pe mapamond, o ținută tot avea: București, șoseaua Pantelimon. Aici, în apartamentul său plin de suveniruri ce marchează latitudinile, meridianele, munții, fluvii și oceane, orașe, muzee și — mai ales — o mulțime uriașă de întîmplări, acum, înaintea acestei drumeții care îl va conduce pe tînărul septuagenar Neculai Ghimpu tot mai la sîniile trase de reni ale laponilor, recitesc minunata sa mărturisire de credință, care l-a condus în Ocolul Lumii: „Eu nu sînt nici filosof, nici om politic, nici savant, de aceea imi este greu să mă pronunț asupra teoriilor care privesc calitățile și defectele civilizației noastre, asupra rolului mașinilor în viața noastră, asupra viitorului omenirii. Ceea ce pot face eu în timpul călătoriei mele este de a purta mesajul de pace al poporului român, de a face cunoscute aspirațiile sale cele mai nobile. În același timp, aș vrea ca modestul meu exemplu să servească scopurilor înalte ale turismului adevărat, probînd că, în ciuda bătrîneții, viața poate fi frumoasă, curajoasă și utilă”.

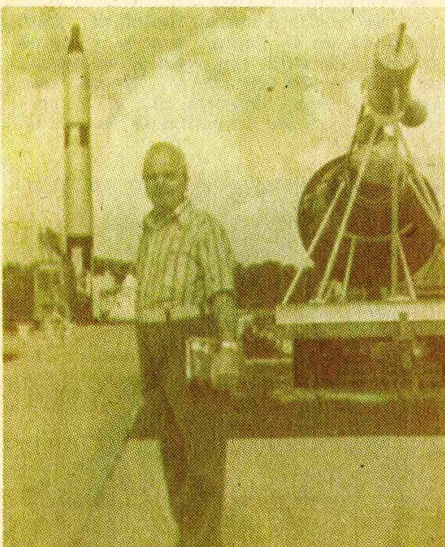
Despre care, a cui bătrînețe, vorbește nea Ghimpu? A sa nu există. La 75 de ani și-a pregătit din nou rucsacul, toiașul său de călător, aparatul de fotografiat și un caiet cu file încă albe. DRUM BUN! Ne vom revedea... într-un viitor „Almanah B.T.T.”!

Mihai Creangă

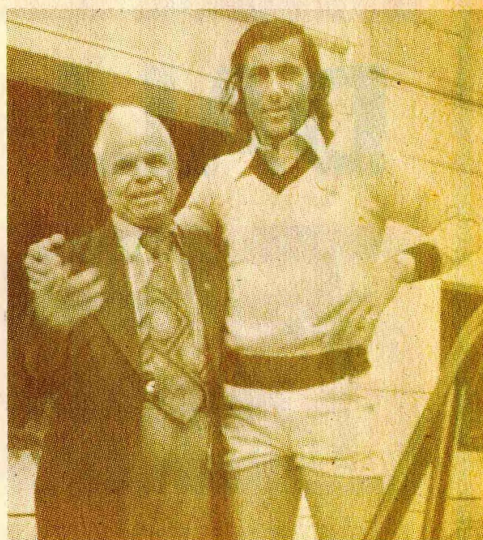
Orașul australian Perth sărbătorea, cînd a ajuns nea Ghimpu, 150 de ani de la înființare. Așa că dînsul n-a fost mirat să vadă cucoanele în costume de epocă (doar văzuse altele și mai și!), drept care s-a lăsat, cuminte, fotografiat.

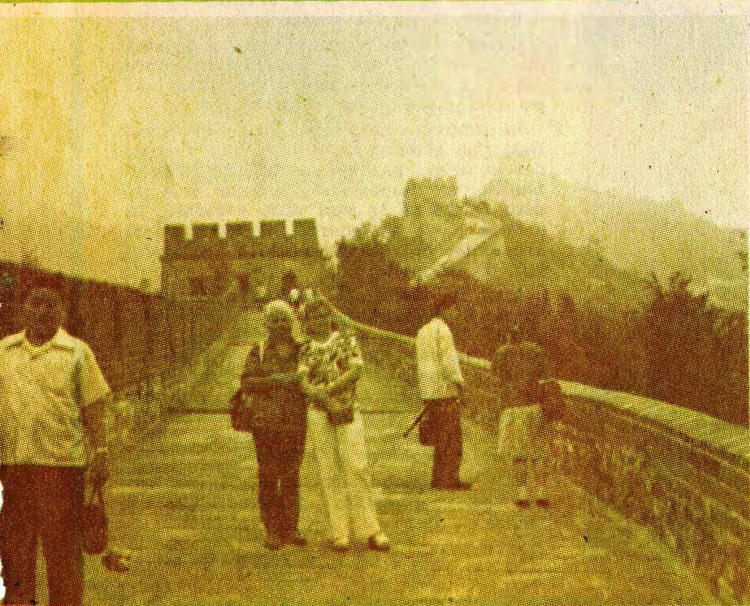
La NASA, puțin a lipsit ca nea Ghimpu să-și vadă din Cosmos urmele lăstate pe planeta Pămînt.

Cu Ilie Năstase, în fața hotelului „Plaza” din Buenos Aires.

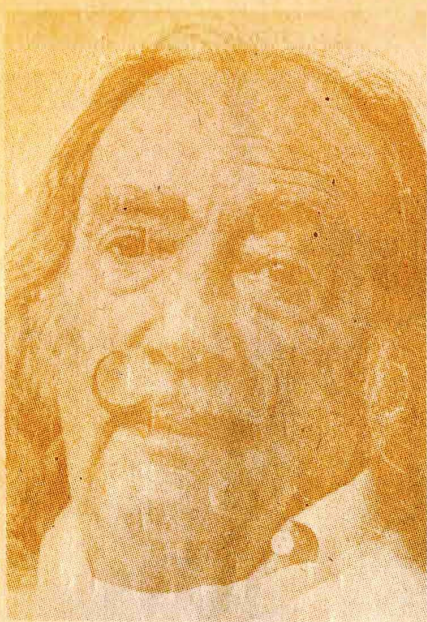

Români simpatici întîlnești peste tot, chiar și pe Marele Zid chinezesc!

Iată-l pe călătorul nostru înainte de a intra la palatul Buckingham din Londra, unde — spune dînsul cu simplitate — „n-am putut s-o vîd pe regină, era ocupată cu un botez în familie”.

Despre

DALI

un mare iubitor
al sportului
și turismului

Va reuși cîmeva vreodată să dezlege taina vieții lui Salvador Dali — renunțarea la cei mai apropiați, la idolatrizarea televiziunii și a celor mulți? Se pare că dezlegarea acestei enigme stă în aforismul: „Omul este ceea ce nu se știe despre el”. E greu să-ți închipui omenirea fără Dali, dar și pe Dali în afara ei.

Lumea — Omenirea și Dali se află în fața unor noi cerințe — pretenții unui fașă de alții după o perioadă de tăcere. Și anume — lumea ar vrea să cunoască cărțile de artă ale artistului Dali — scriitorul — iar Dali vrea s-o încunoaștească că el este înainte de toate un gînditor, filozof-eseist și că genialitatea sa în pictură este numai o latură a personalității sale. În sfîrșit — se spune — Dali și lumea se află acum pe aceeași lungime de undă.

Dovada că dorințele lui Dali și ale omenirii — chiar și pentru puțin timp — au coincis este expoziția deschisă în galeriile Canha de Barcelona din centrul Madridului. Titlul: „Dali și cărțile”. O colecție de 200 de documente și 300 de ilustrații. Creația literară a lui Dali este alcătuită (credeți sau nu) din mai mult de 3 000 pagini. Iată, Dali nu este numai un pictor productiv ci și un scriitor de temut. Argumente în favoarea acestei afirmații sînt vitrinele cu cărți.

N-ați știut desigur că Dali este autorul cărților „Viața tainică”, „Fața ascunsă” și al altora.

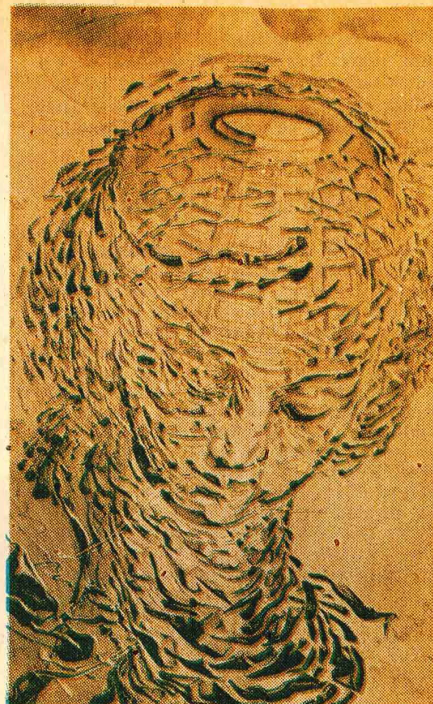
Dali n-ar fi Dali dacă n-ar sugera precepte, soluții. Una dintre acestea este cartea de rețete pentru viața veșnică.

Explicînd fenomenul Dali — ca scriitor — directorul Muzeului Canha de Barcelona spune: „cînd Salvador Dali pictează își umple tablourile cu literatură — cînd face literatură întrebuințează motive și idei complet vizualizate”.

E mai puțin cunoscut faptul că într-o anumită perioadă a vieții sale de creator, Dali, pe lîngă pictură și literatură, a făcut și ziaristică — editînd ziarul „Dali-News — Noutăți à la Dali”, tipărit timp de 40 de ani la New York.

În ziarul „Stadium” Dali a scris scurte teme despre Velasquez, Goya, Michelangelo, El Greco ș.a. Ca scriitor, încă din fragedă tinerețe, Dali n-a fugit nici de polemică. Într-un interviu pentru Paris Match, apărut după ruptura cu lumea, Dali explică relația sa cu Picasso: „El mi-a fost un adevărat tată. M-a hrănit. Mi-a dat poziție socială, mi-a împrumutat bani ca să călătoresc în America, pe care nu i-am restituit în întregime. Mergeam să-l văd de 2 ori pe lună, cînd locuia pe strada La Bocsă. Imi recita poeziile sale foarte frumoase. Era în timpul perioadei cubiste. A urmat o perioadă în care nu ne-am mai văzut, dar în fiecare an, în același anotimp, îi trimiteam cite o carte poștală, una din acelea înfățișînd o dansatoare spaniolă — invariabil cu același conținut: «În iulie — nici frumoase, nici prietenii!»”.

E mai puțin cunoscut faptul că Dali, împreună cu G. Lorca, a scris o operă cu titlul (în stilul său scurt și nu neapărat prețios) „Să fii Zeus”. Opera este scrisă în limba franceză. A... doua premieră a avut loc de curînd la Barcelona.

Corpul rafaelic explodat al lui Salvador Dali vrea să exprime, printre altele, și cedarea condiției fizico-psihice umane sub asaltul stress-urilor de tot felul

CEIALȚI DESPRE EL

Despre pictorul Dali există o bibliografie uriașă.

Viața și opera lui Dali — văzute cu ochii altora — se află relatate în cîteva cărți. Una dintre acestea prezintă scene din viața lui de fiecare zi și este cartea a trei ziariști spanioli: „El ultimo Dali” — o povestire despre marele pictor (în ultimii 5 ani). Perioadă grea pentru artist, începutul acestei drame intime a lui Dali fiind legat de moartea divinizatei Gala, soția sa. Moartea Galei l-a îndepărtat de lume pe bolnavul și disperatul Dali, chiar și de cei mai apropiați prieteni. Își dorea să fie singur, în universul său și al femeii iubite — departe de ochii curioșilor. Și-a petrecut ore și ore lîngă mormîntul partenerei de viață. A fost o perioadă de însingurare și rătăcire a marelui artist.

Marea suferință de la Pubolp — 30 august 1984 — putea să-i fie chiar fatală, dar iată că nu l-a costat viața...

Lupta pentru supraviețuire a durat mai mult de 6 ore — a fost o încercare aprigă a medicilor pentru a-l salva pe cel mai mare pictor contemporan.

În timpul spitalizării în Barcelona, Dali și-a scris și un testament. Curios, dar în prima parte a acestuia își reneagă familia, se desparte de surorile sale pe care refuză să le mai vadă vreodată. În a doua parte mulțumește pentru ajutorul prietenilor și colaboratorilor, avocatului său, șoferului etc. etc.

Apoi își manifestă supărarea pe colaboratori, pe apropiați care l-au lăsat singur. Îi acuză pentru falsificarea unor opere ale sale. Se declară amărit pentru apariția frecventă a falsurilor după creația sa. De altfel s-a deschis și un proces în care apar colaboratorii de altădată și cei de azi ai lui Dali — prieteni apărători și denigratori ai artistului.

Este neîndoielnic că adevăratul chip al lui Dali va rămîne un miracol și un mister.

Simona Micu

În anul 1932 se afla la tratament în vestita stațiune Piešťany din Slovacia un bărbat arătos, tip de sportiv, care nu era altul decât cel care fondase, în urmă cu ani, „Tennis Challenge Trophy”. Bărbatul în cauză se numea Dwight Davis iar „Tennis Challenge Trophy” nu era altceva decât „Cupa Davis”.

Iată ce declara el atunci unui reporter cehoslovac:

„În urmă cu treizeci și doi de ani am fondat o întrecere de tenis. Pe atunci aveam douăzeci și unu de ani și eram student la Boston. Practicam diferite sporturi, dar am avut totdeauna sentimentul că tenisul este cel mai bun dintre toate. Nu ne sînt suficiente întîlnirile individuale, este nevoie și de mari spectacole sportive. Prin fondarea „Cupei Davis” am urmărit două scopuri, unul sportiv, celălalt politic. Sînt convins că noblețea sportului poate apropia popoarele mult mai bine decât diplomația sau politica. În viață vorbim fiecare limba maternă, în sport știm cu toții o singură limbă. Cei care se înțeleg în sport se înțeleg și în viață. La început, în „Cupa Davis” au luptat doar Anglia și Statele Unite, astăzi participă la întrecerile ei 35 state...”

Astăzi Dwight Davis nu mai este în viață și puțini sînt acum cei care știu cum arăta această mare întrecere la începuturile ei. În primul an meciul pentru „Cupa Davis” s-a disputat, așa cum spunea și fondatorul ei, numai între Anglia și S.U.A. Meciul s-a disputat la Boston, americanii avîndu-l în frunte pe însuși Dwight Davis. Întîlnirea a durat trei zile: în prima și a treia s-au disputat meciurile de simplu, în ziua a doua întîlnirea de dublu. Din acest punct de vedere lucrurile au rămas neschimbate pînă astăzi.

În anul următor, 1901, nu s-au disputat meciuri pentru „Cupa Davis”, iar în anul 1902 întîlnirea s-a terminat cu victoria englezilor. În 1904 numărul țărilor participante a crescut prin adăugarea Austriei, Belgiei și Franței. În 1905 a luat parte și Australia. La doisprezece ani de la înființare, „Cupa Davis” și-o disputau 12 țări.

Primul război mondial a intrerupt vreme de patru ani desfășurarea competiției, iar la reluare, în 1922, numărul țărilor participante ajunsese la 14. La prima ediție postbelică victoria a revenit Statelor Unite, care îl aveau în frunte pe celebrul W.T. Tilden. În 1928 la startul competiției s-au prezentat 32 țări, dar cu toate acestea învingătorii se recoltau numai din rîndul Statelor Unite, Angliei, Australiei și Franței.

Înainte primului război mondial eroii legendari ai tenisului se numeau Doherty pentru Statele Unite și Brookes și Wilding pentru Australia. În anii '20 ei se numeau Big Bill Tilden pentru americani și Cocher, Borotra și Lacoste pentru francezi.

Se lupta din greu, se jucau toate cele cinci seturi chiar dacă una dintre echipe reușea să-și adjudece trei seturi. Nu existau pauze între seturi și nu se apela la tiebreak. Jucătorii erau epuizați fizic și psihic, lupta pentru supremație fiind acerbă.

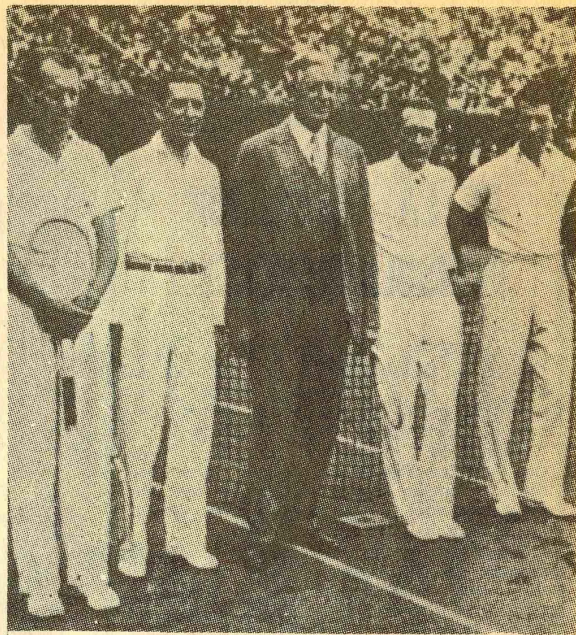
Nu se trăgea de timp, fair-play-ul era la ordinea zilei...

Nicolae Nicoară

CUPA DAVIS

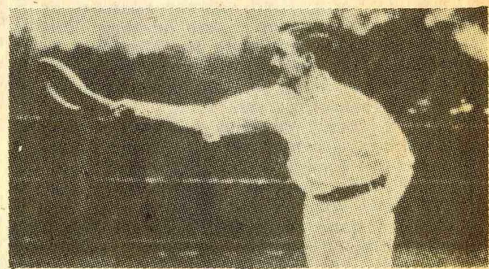
Dwight Davis în mijlocul jucătorilor participanți la finala din anul 1932.

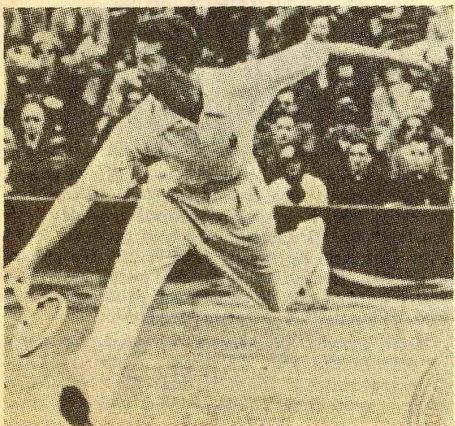
În 1907 Wilding și Brookes cîștigă „Cupa Davis” pentru echipa Australiei.

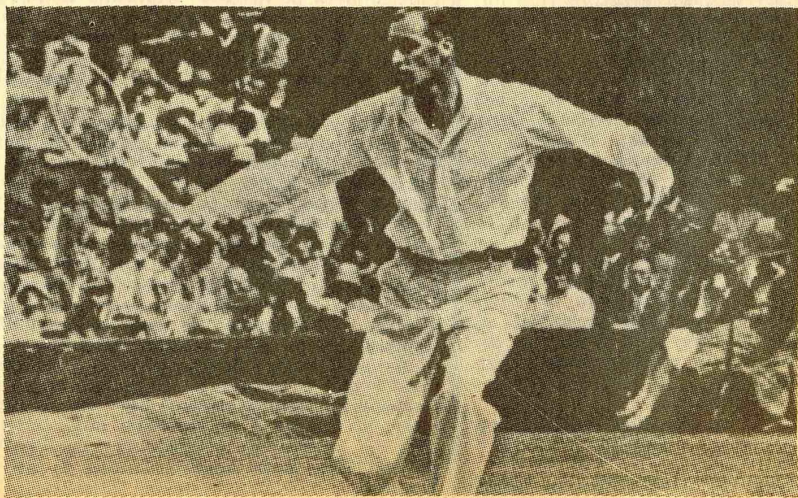
Wimbledon-ul la începutul secolului.

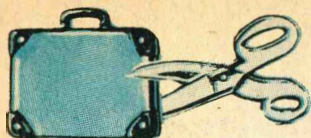
Englezul W. A. Gore în timpul unei partide de simplu (în anul 1900).

Americanul Donald Budge, cel mai bun tenisman al anilor '30.

Americanul W. T. Tilden, unul din așii rachetei în anii '20.

DE LA WIMBLEDON ÎN INSULA DIAVOLULUI

Biografia lui Vere St. Léger Gould, finalist la Wimbledon în anul 1879 (2-6, 4-6, 2-6 cu J. T. Hartley), ar fi putut constitui motiv de inspirație pentru cunoscutul romancier Edgar Wallace.

Născut la 4 octombrie 1853 în comitatul irlandez Tipperary, Gould provenea dintr-o familie respectabilă: tatăl său era magistrat, iar un unchi, Sir Henry Valentin Gould, avea titlul de baronet.

Inzestrat cu un fizic agreabil, mare amator de distracții mondene, Gould junior era prototipul perfect al „play-boy”-ului zilelor noastre. Membru al grupării „Fitzwilliam Lawn Tennis Club” din Dublin, nobila odraslă se impune la courts-urile din Ulster cucerind, în 1879, titlul de campion al țării.

În anii următori Gould abandonează treptat tenisul și se stabilește la Londra, unde o cunoaște pe Marie-Violette Giroden, de origine franceză, proprietara unui atelier de croitorie, ale cărei creații vestimentare făceau furori printre cochetele vremii. Atras de perspectiva unui trai lipsit de griji, fostul campion trece peste amănuntul diferenței de vîrstă care-l separa de aleasa inimii lui (în etate de 57 de ani) și se căsătorește cu Violette în 1891.

Vrînd să dea amploare întreprinderii lor, cei doi pleacă la Montreal și, în scurt timp, atelierul nou înființat devine foarte rentabil.

În 1904, mizînd pe prosperitatea ce le-o asigură această investiție se hotărăsc să trăiască la Nisa, captivați de tumultul vieții de pe Coasta de Azur. Aici, Gould cade pradă alcoolismului și se îmbolnăvește de nervi, fiind cuprins adeseori de subite și periculoase accese de furie. Trei ani mai târziu, atelierul din Montreal dă faliment. Cei doi soți încearcă să se reface la mesele de joc, dar norocul le întoarce constant spatele.

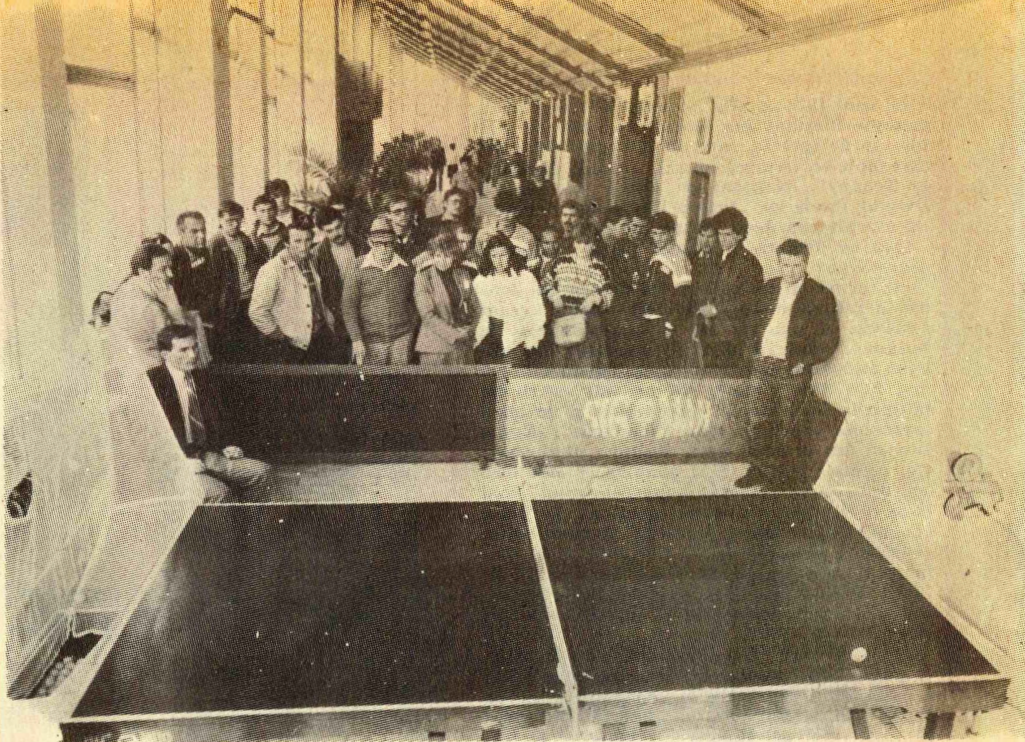
Într-o seară, pe cînd colindau sălile Cazinoului, o contactează pe Emma Levin, o suedeză bogată și încep, în mod abil, să-i cultive prietenia. După cîteva zile, cînd toate amănuntele planului de a o jefui sînt puse la punct, își invită viitoarea victimă la vila lor.

În zorii zilei de 6 august 1907 doi călători descind în gara Saint Charles din Marsilia, depun la casa de bagaje un cufer cu destinația Londra și închiriază o cameră la un hotel din apropiere. După 24 de ore poliția îi arestează pe soții Gould, îi duce la gară și, în prezența lor, deschide cușorul în care se afla corpul secționat al Emmei Levin!

Procesul are loc în Monaco și se încheie la 4 decembrie 1907. Violette Gould este condamnată la moarte, iar Vere la muncă silnică pe viață. Deportat în insula Saint Martin de Re din Guyana, moare la 19 aprilie 1909. Cealaltă sentință este comutată de prințul Albert de Monaco în detenție pe viață și Violette Gould este închisă la Montpellier, unde a murit în anul 1914.

Dispărut în groapa comună din Insula Diavolului, Vere St. Léger Gould a rămas, totuși, în analele turneului de la Wimbledon, demonstrînd caracterul nemuritor al performanței sportive, care a fost, în cazul de față, cel mai înălțător moment din viața unui proscris.

Nicolae Șerbănescu

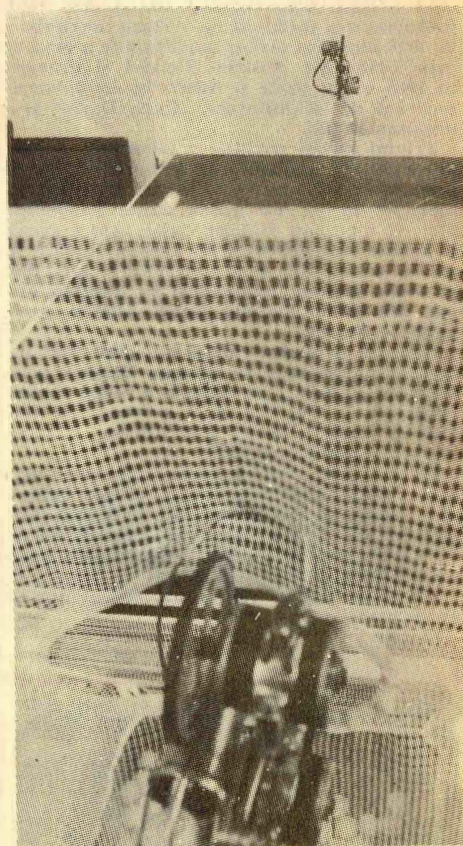
Succes, Robo-Player!

Vedeta Campionatelor internaționale de tenis de masă, găzduite de județul Bistrița-Năsăud, la începutul lunii octombrie, din 1986, a fost nu un jucător ci un robot... tenisman. Numit comercial Robo-Player el este o creație tehnică brevetată, ce aparține inventatorilor Emil Marian și Ionel Sporea de la Întreprinderea de mașini grele din București.

Despre ce este vorba? Robo-Player este o instalație automatizată, robotizată, un partener ce se dovedește a fi ideal atât pentru antrenamentele de inițiere cît și pentru cele de perfecționare ale juniorilor și seniorilor. El este prevăzut cu patru motoare de 24 V fiecare, cu un transformator de 220 kW, un dispozitiv electronic complex cu ajutorul căruia pot fi programate și comandate toate tipurile de lovituri întîlnite în timpul unei competiții de tenis de masă (mingii cu efect, tăiate, topsit etc.). Tot cu ajutorul acestuia pot fi reglate vitezele mingii, adecvat tipului de antrenament (de la 2 mingii pe secundă pînă la una la zece secunde, se înțelege primul gen pentru campioni, cel din urmă pentru începători), dar și unghiurile dorite în cadrul temei de antrenament.

Instalația este prevăzută cu o capacitate de 400 de mingii. Dar cine se ocupă cu stringerea, colectarea lor? Iată o întrebare la care cei doi inventatori au oferit o soluție ingenioasă. În spatele dispozitivului aruncător se află o plasă aranjată în așa fel încît să formeze o serie de unghiuri interioare. Returnate, mingiile alunecă pe această suprafață textilă și ajung la baza dispozitivului. De acolo ele sînt preluate și reintroduse în circuitul de joc. Practic deci, alimentarea fiind permanentă, robotul poate executa servicii pe un timp nelimitat.

Ar fi eronat să credem că acesta este primul agregat automatizat destinat jocului de tenis de masă. Asemenea „jucători” sînt fabricați azi de țări ca R.F.G., Suedia, Franța. Se pare însă că Robo-Player, invenție înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci — OSIM —, este superior ca performanțe celorlalte tipuri fabricate pînă acum în lume. Afirmatia aparține unui bun cunoscător, pasionatul profesor Gheorghe Enache, secretarul coordonator al Federației de tenis de masă din România. Și nu este gratuită. Robo-Player e mult mai ieftin, funcțional și mai complet decît tipurile existente. El a fost testat și omologat de către specialiștii Centrului de cercetări al C.N.E.F.S. și federația amintită. În plus s-a bucurat de o frumoasă primire la ediția 1986 a „Expo-Sport” găzduită de orașul Moscova.

O pondere importantă la materializarea acestei invenții, la care autorii au lucrat timp de trei ani, a avut-o și clubul sportiv „Juventus” din București, a cărui echipă feminină de tenis de masă este triplă campioană națională. Președintele acestei secții este chiar Ionel Sporea, 30 de ani, unul dintre inventatori, el însuși un pasionat tenisman.

Robo-Player, considerat un partener ideal, se află la început de drum. Întreprinderea „Electrotimis” a început deja să producă, în serie, asemenea roboți. Să-i urăm succes! Drumul este foarte bun. Și conduce spre marea performanță.

Marian Constantinescu

PERFORMANTE

Dintre toate marile performanțe înregistrate în istoria de mai bine de un secol a tenisului care sînt cele ce pot fi considerate cu totul deosebite? Întrebarea, extrem de dificilă, veți recunoaște, a primit un răspuns, dacă nu infailibil, cel puțin autorizat, în paginile revistei americane specializate „Tennis”, care a stabilit, cu ajutorul a șapte gazetari notorii în tenis, veritabili veterani, cele mai bune 15 performanțe înregistrate vreodată pe „courts”-uri.

1. CELE 5 VICTORII FINALE CONSECUTIVE ALE LUI BJORN BORG LA WIMBLEDON.

Din 1976 pînă în 1981, campionul suedez a cîștigat 41 de meciuri consecutive, învingînd cei mai buni jucători din perioada respectivă. Este considerată o ispravă deosebită și modul în care Borg, crescut pe zgură, a știut să-și adapteze stilul de joc de pe fundul terenului la exigențele gazonului.

2. CELE 42 DE MECIURI DE SIMPLU CÎȘTIGATE LA RÎND DE BILL TILDEN ÎN CADRUL CAMPIONATELOR INTERNAȚIONALE ALE S.U.A.

Începînd cu primul tur al campionatelor din 1920, Bill Tilden n-a pierdut nici un meci în acest turneu, pînă în 1926, adjuceîndu-și astfel 6 titluri consecutive. Seria a fost întreruptă de francezul Henri Cochet, care l-a eliminat în sferturile de finală ale concursului din 1926. Performanța lui Tilden a rămas neegalată.

3. HELEN WILLS MOODY N-A PIERDUT NICI UN SFRTIMP DE 6 ANI.

Din 1927 (cînd a cedat un set în primul tur al Wimbledonului) pînă în 1933 (în finala aceluiași turneu a pierdut un set în fața lui Dorothy Round), Helen Wills Moody a cîștigat toate meciurile numai la 0! În perioada respectivă, ea a obținut victorii finale la Wimbledon, de 5 ori, la Campionatele S.U.A. și la Roland Garros — de cîte 4 ori.

4. SUZANNE LENGLEN A RĂMAS NEÎNVINSĂ ÎNTRE 1919 ȘI 1926.

Cu excepția unui abandon în 1921, la Campionatele S.U.A., Suzanne Lenglen și-a păstrat 7 ani invincibilitatea, timp în care a cîștigat de 6 ori Wimbledon-ul, de tot atîtea ori „internaționalele” Franței și a întrecut-o într-una dintre cele mai dramatice finale ale tenisului feminin pe Helen Wills Moody, la Cannes, în 1926.

5. MAUREEN CONNOLLY A DEVENIT ÎN 1953 PRIMA JUCĂTOARE CÎȘTIGĂTOARE A „MARELUI ȘLEM”.

Învîgînd în turneele de la Roland Garros, Wimbledon, Forest Hills și Melbourne — competițiile majore ale circuitului —, Maureen Connolly a obținut ceea ce, cu o expresie gazetărească, prin analogie, a fost numit „ma-

Bjorn Borg

rele șlem”. În afara acestor victorii, australianca a obținut alte 5 succese în marile turnee, pînă la moartea sa, survenită tragic în 1954, într-un accident de călărie, la vîrsta de 19 ani... În cele 22 de meciuri cîștigate în 1953 în turneele pentru „marele șlem”, Maureen Connolly n-a pierdut decît un singur set.

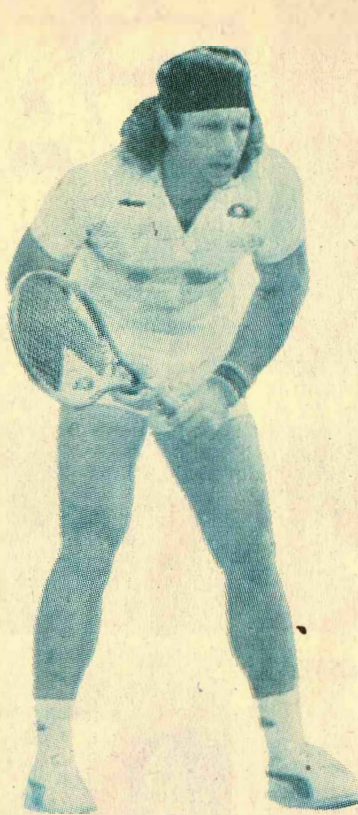
6. ROD LAVER A CUCERIT „MARELE ȘLEM” DE DOUĂ ORI, ÎN 1962 ȘI 1969.

Australianul este singurul jucător care a reușit această performanță, cu atît mai impresionantă cu cît a fost nevoit să aștepte 7 ani între cele două succese, întrucît statutul de profesionist nu i-a permis multă vreme evoluții în cele 4 mari turnee. O tempora!

7. FRANȚA ÎNVINGE S.U.A. (3—2) ÎN FINALA („CHALLENGE ROUND”) „CUPEI DAVIS” 1927.

Cu această victorie, Franța a devenit prima țară „ne-anglo-saxonă”, ca să spunem așa, care a cucerit „Salatierea de argint”. Succesul „Celor 4 mușchetari” a fost obținut la Philadelphia și a fost reinnoit timp de 5 ani.

8. MARGARET COURT CUCEREȘTE 66 DE TITLURI ÎN

Tenis și reclamă. Guillermo Vilas poartă părul lung, fapt care-l determină să-și pună o bandă pe frunte în scopul evitării transpirației, precum și ca să nu-i cadă părul în ochi.

CELE PATRU TURNEE MAJORE.

Primul succes datează din 1960 la Campionatele internaționale ale Australiei, la simplu, iar ultimul la „US Open” în 1975 (la dublu, făcînd cuplu cu Virginia Wade). Margaret Court a cîștigat „marele șlem” în 1970 la simplu și în 1963 la dublu mixt, împreună cu compatriotul său, australianul Ken Fletcher.

9. DONALD BUDGE — PRIMUL ÎNVINGĂTOR ÎN „MARELE ȘLEM”.

Performanța a fost realizată în 1938, la începutul anului Budge anunțîndu-și partenerul de dublu (și prietenul) Gene Mako de intențiile sale. Împlinirea dorinței, Don Budge și-a realizat-o odată cu victoria în finala de la Forest Hills, finală disputată în compania lui... Gene Mako. În cele 24 de meciuri care i-au fost necesare pentru „marele șlem”, Budge a cedat doar 4 seturi.

10. CHRIS EVERT (LLOYD) CÎȘTIGĂ 125 DE MECIURI CONSECUTIVE PE ZGURĂ.

Campania jucătoarei americane a debutat în primul tur al turneului de la Indianapolis, la 19 august 1973, cînd a învins-o cu

Chris Evert-Lloyd

6—0, 6—0 pe Pat Bostrom, și l-a încheiat la 12 mai 1979, fiind învinsă de Tracy Austin (4—6, 6—2, 6—7 — deci la „tie-break” în „decisiv”!), în semifinalele „internaționalelor” Italiei. Dintre cele 125 de meciuri, doar 8 au fost cîștigate în trei seturi!

11. BILLIE-JEAN KING ATINGE CIFRA ROTUNDĂ DE 20 DE TITLURI LA WIMBLEDON.

Primul dintre aceste titluri a fost obținut în 1961 (la dublu, împreună cu Karen Hantze), iar cel de-al 20-lea — în 1979 (tot la dublu, cu Navratilova). În acest total, Billie-Jean King a cucerit 6 titluri la simplu, 10 la dublu și patru la mixt.

12. BILL TILDEN A TOTALIZAT 13 VICTORII CONSECUTIVE LA SIMPLU ÎN FINALA („CHALLENGE ROUND”) „CUPEI DAVIS”.

Seria victorioasă a început în 1920 împotriva selecționatei Australasiei și va continua pînă în 1926, în fața Franței, cînd Tilden a pierdut în patru seturi la Rene Lacoste (actualul... crocodil!). Cu precizarea că în acel moment, echipa S.U.A. își asigurase victoria. În total, Tilden a obținut de 25 de ori victoria în cele 30 meciuri pe care le-a disputat timp de un deceniu (1920—1930) în „Cupa Davis”. Numărul relativ mic de partide se explică prin faptul că, atunci, deînătoarea trofeului juca numai finala („Challenge Round”).

13. FRED PERRY CUCEREȘTE 3 TITLURI CONSECUTIVE LA WIMBLEDON, ÎN 1934, 1935 ȘI 1936.

14. PANCHE GONZALEZ ÎI ÎNTRECE PE CHARLES PASARELL CU 22—24, 1—6, 16—14, 6—3, 11—9 ÎN CEL MAI LUNG MECI DISPUTAT VREODATĂ LA WIMBLEDON. Pe gazon, deci!

15. ARTHUR GORE A JUCAT TIMP DE DOUĂ DECENII (!) FĂRĂ ÎNTRERUPERE LA WIMBLEDON.

Englezul a debutat la 20 de ani, în 1888 pe „courts”-urile de la „All England Club”. Se va retrage, în plină glorie, cum se vede, în 1909, la 41 de ani, odată cu victoria în proba de simplu, pe care a cîștigat-o pentru a 3-a oară.

Lucian Oprea

Altfel despre

ROLAND GARROS

Isabelle și Cecilia împărtășesc visele lui Yannick

CECILIA ȘI ISABELLE – LINIȘTEA LUI NOAH

Ascunse amîndouă după ochelarii negri de soare, acestea sînt stelele tribunelor de la Roland Garros.

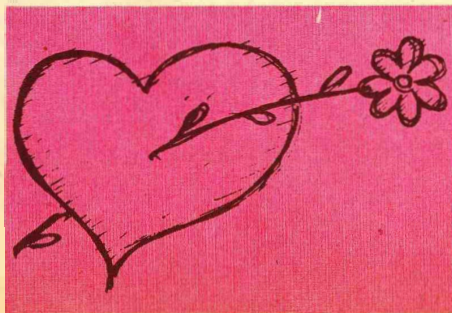
Poartă același nume : Noah și împărtășesc același vis mareț : să îl vadă pe Yannick impunîndu-se pentru a doua oară consecutiv în cel mai mare turneu pe zgură din lume. Din ziua în care Cecilia cea blondă s-a căsătorit cu Yannick, întreg clanul Noah a adoptat-o, cît despre Isabelle, sora mai mică a campionului, aceasta i-a devenit o adevărată complice. Lumea tenisului nu o pasionează cu adevărat pe frumoasa Cecilia, însă prezența sa în tribune îi este indispensabilă lui Noah, el avînd întotdeauna nevoie de cineva pentru care să lupte. „Cecilia, mărturisește el, îmi permite să depășesc momentele de tensiune la sosirea mea pe teren. Datorită ei mă simt în largul meu. Știu că aceasta, în fond, nu schimbă nimic și că eu singur sînt acela care joc. Dar astfel am impresia că nu mi se poate întîmpla nimic rău și trec mai ușor peste momentele dificile.”

Este ora de recreație pentru Cecilia și Isabelle, care se amuză ca niște copii pe aleile din Roland Garros, în timp ce Yannick se joacă cu nepotulul său, Sebastien, fiul lui Nathalie și al lui Patrick Proisy

dacă intenționează încă să se căsătorească. „În nici un caz înainte de treizeci de ani” repetă Mats, pentru care, în prezent, tenisul este pe planul întâi. Anette, o blondă cu fizic de vedetă, îl înțelege și nu pierde nici o minge din cele trase de campionul său favorit din fundul terenului.

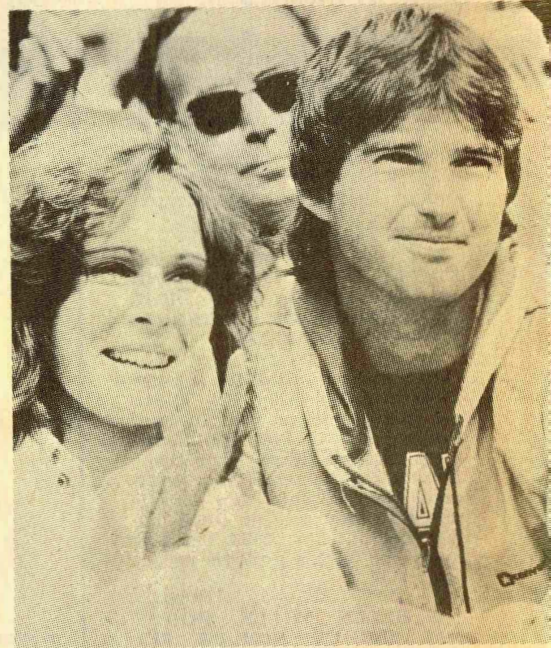
Patti Connors nu așteaptă decît un singur lucru : ca Jimmy, soțul său, să termine loviturile cu racheta pentru a putea fi cît mai repede lîngă el. Patti, care afișează o aversiune totală pentru lumea tenisului, ar fi preferat să trăiască în afara ei. Dar simpla sa prezență în tribune îi este indispensabilă lui Jimmy, redîndu-i echilibrul în timpul meciurilor.

ANNETTE ȘI PATTI, ATUURILE LUI WILANDER ȘI CONNORS

Anette Olson și Mats Wilander au apărut împreună pe coperta Paris Match-ului. La 17 ani Mats a cîștigat primul său mare turneu. Erau cei mai noi logodnici din lumea tenisului. De atunci au rămas nedespărțiți. Formează un cuplu foarte modern, și nu se știe

FERICITELE PERECHI

Patti Connors este în sfîrșit fericită : cînd Jimmy termină meciul, ea simte din nou că trăiește

Anette Olson nu îl pierde din ochi pe Mats Wilander. S-au cunoscut în urmă cu cinci ani în satul lor natal Värjo din sud-estul Suediei.

O reflecție ulterioară m-a condus la următoarea comparație: Roland Garros este, în timpul turneului internațional de tenis, ceea ce era Scala din Milano a anilor 1810—1820 în timpul lui Stendhal. Cu mica diferență că Gluck se numește Noah, Cimarosa ar fi John McEnroe, iar Pergolese nu altul decât Jimmy Connors (etc.) și că se joacă tenis în loc să se facă muzică.

În rest, aici s-au găsit de toate: mulțimea, ca și cei favorizați „hapoy few“, Coca-cola, hot dogs, șampanie, bere, care se consumă în cantități mari la mesele de pe terasele „sătului“, nenumăratele buticuri care înconjoară teatrul și cite un „gentleman“ foarte blazat, care a văzut totul, de la operă la tenis, de la San Carlo la Flushing Meadow și care se pregătește să asiste la al treilea set ca și cum ar merge, indiferent la restul spectacolului, să asiste la duetul din actul al doilea, așezat lângă o frumoasă milaneză. În concluzie: Roland Garros și tenisul sau Scala și opera bufă. Se schimbă mingi în loc de cuplete. Se sare la fileu în loc să se meargă pe scenă. Se ascultă zgomotul monoton al mingilor în locul superbilor arii, însă, cu puțină imaginație, comparația merge: tenorii și campionii și-au dat întâlnire, iar viorile se transformă în rachete.

Și zboară mingile, zboară și grijile. Ieși dintr-o lume pentru a intra în alta, în cea a tenisului. Nu se mai vorbește de durată săptămînii de lucru, ci de durată unui set, nu se mai vorbește de războiul dintre Iran și Irak ci de meciul dintre McEnroe și Higuera, sau despre întâlnirea Connors—Sanchez. Nu interesează alegerile în Europa; singurul număr care interesează este acela al alesului Internaționalelor. Zeul Tenis domnește peste cele câteva hectare de iarbă verde, de zgură sau de beton cenușiu, împrejmuite de grății și păzite de o armată de cerberi. Dominare absolută: bulevardul principal se numește „Allée Suzanne-Lenglen“, strada care împarte localitatea și unde privilegiații vin să savoreze șampania și să mănînce friptura de pui, sub copertinele restaurantelor „Revillon“, „Daniel Hechter“, „Lacoste“ etc., se numește „Avenue Ilie Năstase“. În buticuri nu se vinde și nu se expune decît încălțăminte, fără de care, sînteți asigurați, „Wilander sau Gomez (și încă vreo alți zece) nu ar fi fost decît niște jucători obscuri în picioarele goale. Un Borg din placaj, în mărime naturală vă asigură că firma respectivă „makes the finest tennis shoes you can buy“; vi se oferă maieuri, ciorapi, rachete, costume, cărți, mingi, fileuri, materialul necesar echipării unui teren de tenis, mașini de tuns iarbă sau aparate de nivelat terenul, jocuri video în fața cărora se inghesuie copiii uitînd să mai meargă să vîneze autografe, și multe altele.

TOTUL PENTRU TENIS

Cum în viața mea nu am ținut în mînă decît tigăi pentru prăjit ouă, în nici un caz rachete, vă voi mărturisi sentimentul de culpabilitate de a fi un intrus, un spion infam, precum și cel de rușine cu care treceam de la un teren la altul pentru a privi tinerii și tinerele aruncîndu-și unul altuia, cu furie, mingiile galbene și vehiculînd astfel milioanele de dolari verzi (după cum mi s-a spus). Cu furie, dar trebuie să recunosc că și cu multă abilitate și cu un talent atît de viu și de spontan încît scoți fără să vrei exclamații de admirație. Trebuie să privești, în acele momente, jucătorul care urmează să servească. Privește neîncetător fileul, aruncă o privire întinată spre arbitru (McEnroe) sau sceptică, se uită la rachetă ca și cum i-ar face reproșuri, o izbește de pămînt uneori, ca să o pedepsească, se îndreaptă spre fundul terenului adus din spate și cu o expresie dezgustată, bate ușor cu conturul rachetei în pantof pentru a scutura praful, bate mingea de pămînt ca o fetiță cumințe în curtea unei școli, în timp ce adversarul său, de partea cealaltă a fileului, așteaptă înclinat cu picioarele îndepărtate, balansîndu-și torsul ca un urs. În sfîrșit se arcuiește și „servește“ lovînd cu putere mingea cu racheta. Rareori reușește din prima lovitură. De obicei mingea se împiedică în fileul care începe să tremure. Atunci campionul, care a prevăzut totul, scoate din buzunar a doua minge și o expediază mai prudent, în timp ce cîțiva băieți aleargă cu pași mărunt să recupereze mingea răătăcită, ca niște verigile după alune. Coccoț deasupra

Între două izbucniri de furie, McEnroe zîmbește alături de frumoasa Stella Hall

Mie îmi place McEnroe

— În culisele și lojile „marei opere“ Roland Garros —

fileului, arbitrul principal stă la pîndă. De jur împrejur stau la pîndă arbitrii de tușă (cred că nu se spune „de tușă“, i-am confundat cu cei de la fotbal) avînd între ei un fel de hîrdaie cu apă la care nu le-am găsit nici o explicație și în care par să-și spele picioarele.

Misterele tenisului! Unul dintre arbitri m-a încîntat în mod deosebit în timpul meciului McEnroe—Horacio de la Pena (ce nume frumos de conquistador). Avea o pălărie de pescar de creveți și avea un accent pronunțat de francez din Costelnaudary: „Yeu Mac Eurro“ striga pe un ton amenințător. Suna ca un fel de „Maquereau“ cu trei „r“.

McEnroe din ce în ce mai tînr, protestînd din ce în ce mai mult. De unde oare atîta forță cînd nu se reliefează nici un mușchi pe trupul său firav? Pulpel albe și molatece, obraji rotunjiți de îmbufnare, care plac atît de mult admiratorilor.

Și terorizează pe arbitri, îi imită, îi apostrofează. Publicul se amuză. În afară de el, ceilalți jucători sînt cît se poate de cuminți. Își măsoară gesturile afectînd stare de calm și nu protestează decît respectuos. Mi se spune că aceștia sînt cei care au venit să joace tenis și să ofere spectacolul unor mașini minunate. „Sponsorii“ lor trebuie să le fi cerut să ofere o imagine de mari preoți și nu de vagabonzi ai rachetei.

UN McENROE ESTE SUFICIENT

Aceasta trebuie să fie explicația acelei imposibile politeti care la rugby, de exemplu, este necunoscută. Nu au venit aici să se distreze. Ca dovadă, severitatea cu care arbitrul se adresează publicului pentru a-i cere să facă liniște în timpul schimburilor de mingi sau înaintea serviciului: „Liniște vă rog!“ Publicul ascultă. Toate muștele se opresc din zbor ca să poată zbura mingea. De altfel, chiar și jucătorul așteaptă să se facă liniște. Se pare că zgomotul îl împiedică să se concentreze: la Roland Garros nu se aud strigăte de genul „Hai Riton!“ „Ole!“ „Huo“ etc. Nici rafale de fluierături, ca la fotbal cînd se ratează penalty-ul. Este o liniște solemnă urmată de aplauze care se curmă repede. Tenisul se democratizează și el, dar politicos. Nimic nu se aseamănă mai mult cu un acvariu ca terenul central din Roland Garros. Totul este verde, de la fotolii pînă la hainele arbitrilor. Un acvariu imens, cu pereții verzi umplut cu o apă de culoare ocră la suprafața căreia se agită două tabere adverse. Pare o comparație naivă, dar aceasta este imaginea pe care mi-a sugerat-o terenul, poate datorită liniștii acvatice a acestui loc, tulburat numai de „tac-tac-ul“ rachetelor care lovesc mingea. Între seturi, se poate sta puțin de vorbă. Campionii se așează pentru cîteva secunde, își șterg fața, beau un pahar de apă minerală. În această

privință am adunat cîteva date statistice: zece mii de sticle de apă sînt băute de jucători în timpul Internaționalelor; se folosesc treizeci de mii de mingi, se joacă peste 800 de partide; sînt cinci posturi de masaj; 6 000 șervete folosite de jucători; 180 de mici culegători de mingi; 40 de km de cabluri electrice etc., etc.

Să visăm deci că nu întîmplător mingile sînt galbene, culoarea Hesperidelor, care atrage zeitele. Unde? În „sala de repaos a jucătorilor“ unde am avut și eu fericirea să pîndesc. De ce fericirea? Pentru că aici, cufundate în fotolii, se etalează nemurimile în așteptarea combatanților, zeii rachetei de aur. Nu mai sînt simple prietene, — sau cum vreți să le ziceți — ale jucătorilor, ci niște făpturi cu fizicul eroinelor lui Gérard de Villiers sau al partenerelor lui James Bond. Îmi rețin o exclamație de admirație. Ce le atrage? Nu, nu este tenisul. Cine nu s-ar apuca să învețe să lovească cu o rachetă o sferă elastică, numai ca să atragă asemenea frumuseți? Se știe încă din cele mai vechi timpuri: eroul — în ultima sa variantă campionul ști (tenisman, pilot de automobile, jucător de golf, dar niciodată ciclist), atrage frumusețea, așa cum oglinda lacului atrage ciocirila.

Reciproca nu este valabilă. Navratilova nu atrage pe nimeni și nu există „sală de repaos pentru jucătoare“, unde să aștepte indolenți, magnifici play-boys. Trebuie să recunosc că adorabila soție a lui Yannick nu era în acest harem, ci în alt loc, în barul-restaurant al Proserv (societate care se ocupă de problemele marilor campioni), în compania întregii familii Noah. Era acolo mămă Noah, blondă, în bleu, adorabilă, papa Noah, mai sobru, adorabil, și adorîndu-și, vizibil, pe Yannick al său, care la rîndul lui îl adoră, surorile Noah, foarte dragute și adorabile, nepotul Noah, mititel și adorabil și Yannick cu soția sa adorîndu-se din priviri. Am întrebă-o pe Cecilia „Asistați la meciurile lui Yannick. Vă este teamă?“ Mi-a răspuns: „Infernală“. El privea visător, purtat pe aripile fericirii familiare și conjugale și a bunăstării. Papa Noah, căruia i-am spus că am remarcat că întreaga familie se reunește aici, mi-a răspuns: „Da, în fiecare an Roland Garros este un prilej de a ne reîntîlni“. Am evitat, bineînțeles, să-i vorbesc de acei monștri care i-ar putea devora băiatul. Cînd a ieșit din restaurant, campionul a fost înconjurat de o mulțime de puști: „Este Yannick!“ „Nu, nu sînt Yannick, sînt sora lui!“ „Nu e adevărat!“

Fascinația campionului asupra copiilor. Ca și asupra fetelor lui James Bond. Cu deosebire că ei nu pretind decît un autograf. Venerația pură. Copilași din Roland Garros, voi sînteți ingerii imaculați ai acestui infern și paradis în același timp.

Jean Cau
Traducere și adaptare de
Liana Constantinescu

Veți rămâne poate surprinși de ceea ce vă poate oferi lectura analizelor efectuate de Huntington Hartford — un grafolog proeminent. Vă invităm, deci, să „analizați” cu noi cele câteva mostre de scris ale așilor tenisului mondial.

Ce relevă scrisul așilor tenisului profesionist?

Fiecare „fan” al tenisului știe că, de exemplu, Chris Evert este o jucătoare de pe fundul terenului, că Jimmy Connors este puțin cam lenș în teren sau că Bjorn Borg a fost un perfect om de control al sentimentelor în teren. Care este adevărata natură a personalității acestor jucători, care sint punctele forte sau slabe ale caracterelor acestora?

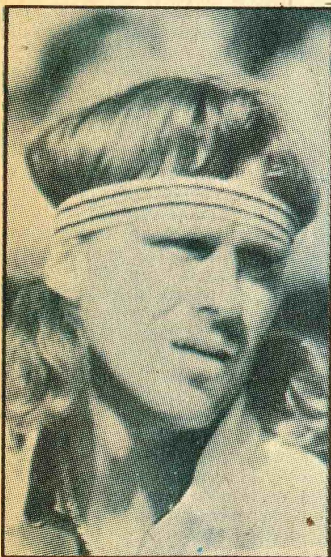
Pentru a afla, ne-am gândit că ar fi interesant și chiar amuzant să ne întoarcem privirea spre grafologie, care este studiul scrierii proprii fiecărei persoane în vederea analizei caracterului acesteia. Cei care acceptă veridicitatea acestui lucru cred că de fapt natura scrisului este natura sufletului. Analizând tipologiile de scriere sau caracteristicile acestora, cum ar fi gradul de aplecare, buclele literelor sau liniuța de barare a literei „t”, grafologii încearcă să pătrundă în spațiile imaginii pe care individul în sine o arată lumii (reprezentată prin semnătură) și să descopere trăsăturile reale ale personalității (reprezentate de scrisul propriu-zis).

Cu ajutorul grafologului H.H., autorul cărții „Ești cel ascuns între literele scrisului tău”, vom încerca să analizăm trăsăturile de caracter ale primilor 10 jucători de tenis din lume. Rezultatele vor releva câteva chichițe ascunse, care pot fi chiar surprize pentru unii dintre dvs. (în unele cazuri se pot citi doar fraze dispartate, în scopul protejării intimității jucătorului — vezi Chris Evert).

Hartford nu a întâlnit niciodată pe vreunul dintre cei analizați și, mai mult, de unii nici nu a auzit.

În concluzie, el decide că autorii celor 70 mostre de scriere furnizate lui sint oameni inteligenți. (Acest lucru nu trebuie să fie o surpriză). Dar care nu este surprinzător să aflați că nici unul dintre cei în studiu nu sint agresivi din fire? Sau că cel care este considerat cel mai arțăgos este în realitate blând ca o pisicuță? Sau că cel cotoat ca un tip dinamic prin excelență nu este de fapt o persoană de cultură fizică?

Decarece mostrele de scris analizate sint supuse unor influențe, ca de exemplu: dispoziția, sănătatea sau chiar temperamentul, nu putem clama infailibilitatea concluziilor. Totuși, ele oferă un subiect de studiu, dacă nu cel puțin un punct de lectură interesant.

BJÖRN BORG

Ca și la Năstase, scrisul lui Borg este foarte dificil de analizat, deși la prima vedere se observă o înclinație spre știință sau design. Liniuțele „t”-urilor denotă imaginație (design) și agresivitate, dar și un mic semn de încăpăținare (interes spre știință-descoperire).

Aplecare spre înapoi a scrisului este un semn de rezervă, dar cu înclinație de control al sentimentelor prin rațiune mai degrabă decît prin forță. Borg este mai degrabă o persoană „rece”, dar nu și materialist.

În scrisul său nu sint semne de imaturitate — literele sint clare, bine centurate — dar aplecare spre înapoi a literelor denotă că Borg nu este prea dornic să spună totul despre el; îi place să fie puțin misterios, aș sugera că înclină să fie chiar excesiv în acest sens.

BILLIE JEAN KING

Liniuțele de barare ale „t”-urilor la Billie Jean King sint mult mai accentuate ca la Chris Evert, arătînd astfel mai multă agresivitate și ambiție, deși neritmitatea scrierii denotă o mai mare înclinație spre extremele sentimentale decît la Evert. Observați cum „e”-ul de la sfîrșitul lui „the” se prelungește? Acesta este un semn de mare afectivitate sufletească. Liniuțele de barare ale „t”-urilor (din nou!), combinate cu buclele literelor denotă ambiție și imaginație, dar mai ales faptul că ea este o persoană cu înclinații competitive.

Aș putea spune chiar că King nu este prea materialistă și este și sinceră. Deși ritmul de scriere denotă o ușoară indispoziție, s-ar putea afirma că este capabilă să-și asume riscul realizării unui scop propus chiar cu o mare cheltuială de energie și cu mult entuziasm.

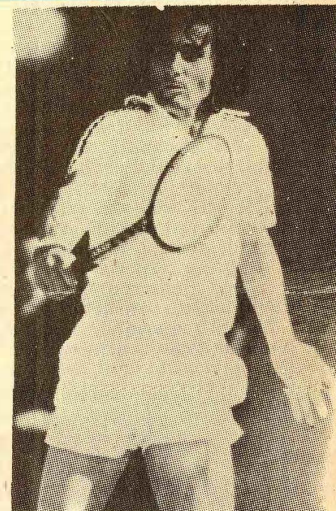
I play professional tennis for the New York Apples and publish women's sports
Billie Jean King

ILIE NĂSTASE

Scrisul „tipografiat” este întotdeauna dificil de analizat; la Năstase, buclele superioare largi denotă semne de dominație. Majusculele sale simple arată inteligență, iar scrisul său apăsător denotă energie. Îndeajuns de puternic, el nu este totuși așa de agresiv ca persoană sau așa de puternic cum apare uneori, pentru că liniuțele de barare ale „t”-urilor nu sint prea apăsate.

Ușoara neritmitate a scrierii denotă un capriciu mai accentuat în comportament, iar ușoara înclinare spre înainte a scrierii arată entuziasm și spirit de aventură. Este inteligent? Majuscula „I” spune că da.

În concluzie, o persoană maturizată.

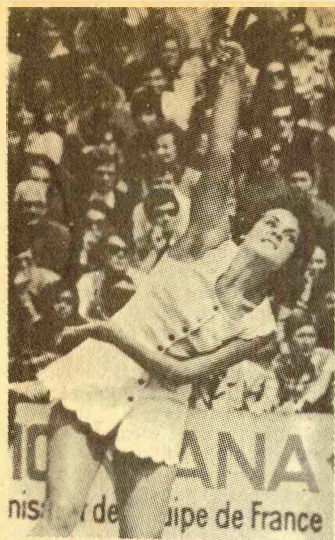
Here I am at Wimbledon for my tenth anniversary
Năstase

Fulgerul de oțel

Așa a fost denumit de către specialiști jucătorul Boris Becker. După cum se vede, el mai are timp și de jocuri demonstrative. Iată-l între două turnee internaționale, evoluînd într-un dublu cu Denis Hargios în fața studenților de la Universitatea „George Washington” (SUA).

I am professional tennis player playing World Team Tennis with the Cleveland Nets
Jeffrey Taylor

EVONNE GOOLAGONG-CAWLEY

Majuscula „E” din scrisul său arată o personalitate artistică bine definită, iar buclele din această literă și din cealaltă majusculă „I” denotă o personalitate puternică.

Deși scrierea sa nu deduce o undă de agresiune sau ambiție (vezi liniuțele de barare ale „t”-urilor, care nu sînt prea înalte sau prea lungi) majuscula „E” din cuvîntul Evonne este o dominantă.

Înclinarea spre înainte indică entuziasm și activitate intensă, dar concluzia definitivă tinde spre sensibilitate și creativitate. Aș remarcă liniuțele necesare de la începutul cuvintelor „Jan” și „Cawley”, care arată puțină imaturitate și dependență de alte persoane. Dintr-un grup, ea ar putea fi cea mai artistică.

ROSIE CASALS

Scrisul mărunț al lui Rosie, ritmat și apăsător, arată o puternică concentrare; alăturînd și buclele superioare reduse, deducem că persoana sa este cit de cit introvertită, sensibilă — puțin mai mult ca alții. Majuscula „I” denotă o puternică personalitate (un „ego” accentuat), iar dantela de sub semnătură arată înclinații spre exhibiționism, din cînd în cînd.

Singura „eroare” din scrisul său este ușoara nelinearitate, ceea ce sugerează o melancolie, chiar romantism, și faptul că ea nu este, prin excelență, o persoană de tip „sportiv”. Mărunțimea scrisului, ușoara apăsare din scris și litera „g” asemănătoare unui 8, arată că Rosie ar avea succes în domeniul creativității: scrisul, dar nu și în lumea afacerilor.

*Figure this one out I dare y
Evonne Cawley*

*I am a professional tennis player, player
Nate the Los Angeles Strangler.
Going to miss you on tour. But will call you.*

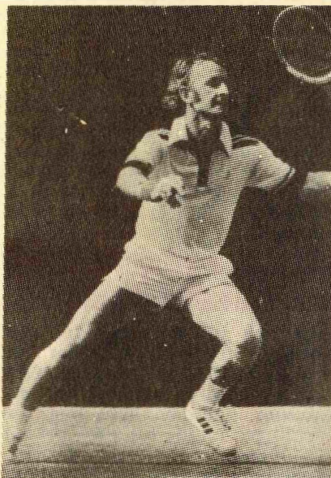
Evonne Cawley

ROD LAVER

Scrisul lui Rod Laver este destul de creativ, lucru arătat de buclele joase ale „g”-urilor. Litera majusculă „I” denotă mîndrie, deoarece straniul literei este în partea superioară a acesteia. Aplecarea scrisului spre înainte afirmă o personalitate caldă, entuziastă, chiar emotivă și, adîncă majorității persoanelor creative, ar putea avea succes și în alte profesii.

Liniuțele de barare ale „t”-urilor nu sînt așa de puternice, deci nu este vorba de o persoană prea agresivă prin natura sa, lucru arătat și de performanțele din teren.

Una peste alta, putem vorbi de o persoană cu imaginație, inteligență și bine stăpînită.

*World Team Tennis has been
very enjoyable. I look forward
to our team doing well*

Rod Laver

CHRIS EVERT

Aceste două fragmente indică perfect profesiunea lui Chris. Stilul rotund arată un interes către efortul fizic, iar verticalitatea literelor (chiar ușor înclinate spre înapoi, ceea ce sugerează forță) este semn al maturității de caracter. Structura redusă ca înălțime a literei „L” din primul text indică un semn de rebeliune. Dar nu întîlnim elemente necesare în scrierea lui Chris, lucru care denotă inteligență.

Ca persoană, este jovială, și deși scrierea sa nu relevă extreme emoționale, ea prezintă generozitate și o înclinație spre abandon în „la dolce vita” (lucrul acesta este clar arătat de spațiul dintre literele care alcătuiesc cuvintele).

În concluzie, este scrisul unei persoane bine echilbrate, maturizate — cu capul pe umeri.

*Listen, i
you to feel
about this
fine rally,
aren't*

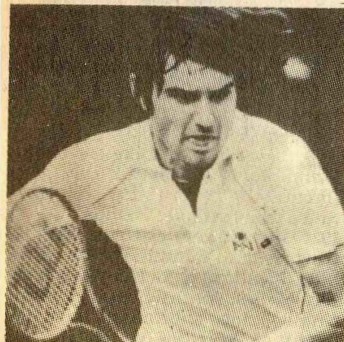
*I just
resist this
you're good
can't wait +*

Chris Evert

JIMMY CONNORS

Buclele largi ale literelor spun clar: înclinație spre atletism, cu o undă posibilă de materialism. Literele mari din mijlocul frazei (vezi „Mixed Doubles Match”) ar putea înclina spre o tendință anti-socială sau ar putea fi un indiciu că Jimmy este un tip temperamental. De asemenea, „d”ul de la sfîrșitul cuvîntului „Mixed” este aproape un „d” grecesc, lucru care denotă perfecțiune.

Connors este un tip insistent — lucru arătat de faptul că literele sale sînt legate una de alta. dar liniuțele de barare ale „t”-urilor nu sînt așa de accentuate cum ar trebui să fie. Deci nu este mereu așa de agresiv; aș spune că are nevoie de un fir călăuzitor, de unde și concluzia că ar putea fi o persoană creativă.

*Thanks for the
Mixed Doubles Match.
Hope to do it again soon.*

J. Connors

*Don't believe anything
that "My Boss" says*

Sărutul de aur

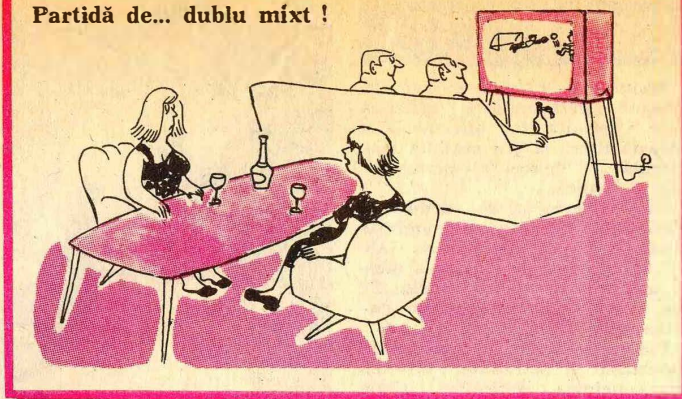
Întă-ne pe terenurile de tenis, acoperite sau în aer liber. „Sărutul de aur”, așa și-a intitulat foto-reporterul acest instantaneu în care a surprins momentul înmînării cupei jucătoarei americane Chris Evert-Lloyd, cîștigătoarea marelui turneu Open de la Roland Garros (Franța)

În zilele noastre, cînd tenisul de cîmp bate toate recordurile în mai toate privințele, începînd cu numărul de spectatori plători și terminînd cu uriașa industrie a materialelor sportive necesare practicării lui, se pune tot mai des întrebarea dacă antrenorul trebuie sau nu să fi fost jucător de performanță în arena internațională, și pînă la ce nivel.

În elucidarea acestei întrebări vom pleca de la cel ce a fost denumit „Marele vrăjitor” al tenisului australian din perioada 1947—1970, ani cînd elevii lui Harry Hopman au spulberat toate recordurile.

Partidă de... dublu mixt !

Unde este adevărul?

Hopman a jucat cîndva tenis de cîmp, în perioada interbelică, la un nivel mediu, nereușind să-și înscrie în dreptul numelui său nici o mare victorie. În schimb, de sub bagheta sa au ieșit jucători strălucitori, ca: Mal Anderson, Ken Rosewall, Neale Fraser, Fred Stole, Tonny Roche, Roy Emerson, John Newcombe și cel mai mare dintre toți, Rod Laver. Acești monștri sacri au ajuns pe culmile celebrității fiindcă au ascultat cu seriozitate și s-au supus aproape orbește programelor de antrenament ale lui Hopman. La început, majoritatea specialiștilor au fost sceptici în privința reușitei lui Hopman, dar fenomenalele succese ale discipolilor săi au dus la concluzia că Hopman a reușit ca antrenor pentru că, totuși, a jucat ceva tenis internațional. Să fie oare așa ?

Reverul cu două miini

Pancho Segura, un bun jucător de nivel internațional al anilor 40—50, juca într-un mod cu totul ciudat pentru acea epocă; juca reverul cu două miini și toți specialiștii au fost de acord că din această cauză el nu a ajuns mai sus în elita tenisului mondial. După ce a abandonat tenisul de performanță Segura s-a stabilit la Beverly Hills, în California, unde s-a dedicat muncii de pionierat cu copiii și juniorii. Aici el a reușit să finiseze două diamante, și anume: Jimmy Connors și Chris Evert, ambii jucînd reverul cu două miini, jucători care au dus la perfecțiune acea „ciudățenie” a fostului jucător Pancho Segura. Acum Connors și Evert au intrat definitiv în galeria marilor vedete ale tenisului din toate timpurile, ei fiind primii jucători care au depășit cifra de „100” de turnee oficiale cîștigate. Acum specialiștii spun că succesul lui Pancho este logic, deoarece el a fost cîndva un bun jucător de nivel internațional. Să fie oare așa ?

Era „efectului liftat”

În Suedia, țară nordică, în jurul anilor '50, a existat un jucător, Lenard Bergelin, campion al Suediei și de nivel mediu al plan mondial. Acest om a reușit să construiască din copilul minune al tenisului mondial, suedezul Björn Borg, un munte al cele-

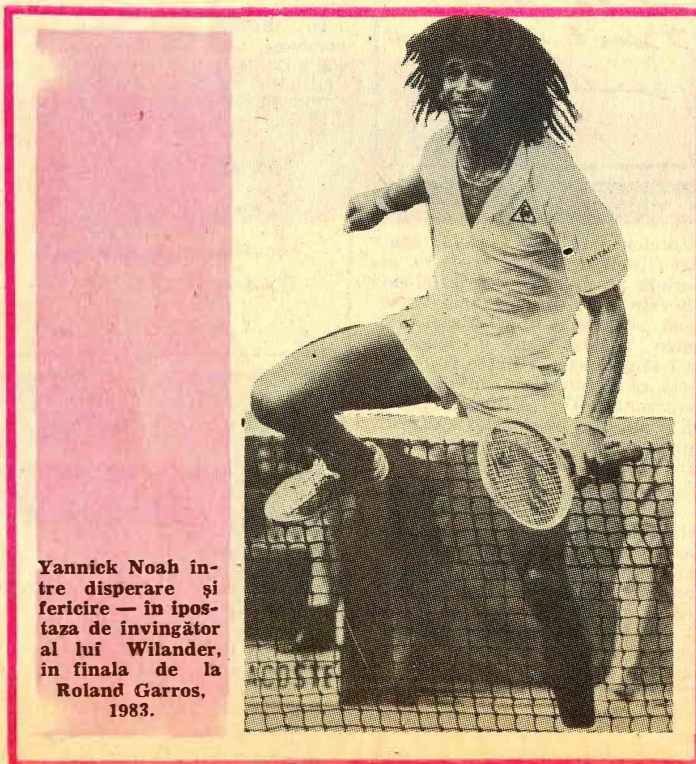
brității și să lanseze cea mai teribilă și infernală modă de a juca, aceea a erei „efectului liftat”. Bergelin, jucător de tip clasic, a avut puterea să vadă în viitor și să facă din Borg, cu loviturile sale super-top-spinat, cel mai mare jucător de tenis al tuturor timpurilor. Nici astăzi specialiștii nu au căzut de acord în ceea ce privește genialitatea lui Bergelin în schimbarea radicală a tehnicii de joc pe suprafețe lente.

Deceniul Borg a dus la creșterea senzațională a popularității tenisului de cîmp în Suedia. Din ce în ce mai mulți copii au luat racheta în mînă pentru a-și încerca șansa în tenisul de performanță. O masă de antrenori anonimi au început să lucreze cu seriozitate cu acești copii, respectînd în totalitate „cultul efectului liftat și al reverului cu două miini” pe care Borg le-a dus la perfecțiune. Am asistat, în clasamentul dat de computer pe pozițiile cele mai bune, la o invazie de jucători suedezi, cum ar fi Simonsson, Gunnarsson, Nyström, Yarryd, Sundström sau Wilander. Dar, senzaționalul avea să-l aducă cel care l-a

creșcut pe Borg pînă la vîrsta de 14 ani, primul său antrenor, Percy Rosberg. Acest anonim a crescut un jucător de tip anti-Borg, care joacă din ce în ce mai des varianta servici-volée, pe nume Stefan Edberg, care în 1983 a ajuns campionul mondial al juniorilor prin uluitorul său Mare Slem, realizat prin cîștigarea în același an a Campionatelor Internaționale ale Franței, Angliei, S.U.A. și Australiei. Specialiștii au fost sceptici în ceea ce privește viitorul său la profesionism, prin prisma colaborării cu antrenorul Rosberg. Dar Edberg a îndepărtat orice îndoielă, prin cîștigarea autoritară a turneelor de la Milano și Memphis.

Nea Costică Chivaru...

La noi, în formarea lui Ilie Năstase, un rol hotărîtor l-a avut „Nea Costică Chivaru”, fost jucător de nivel național dar, ca antrenor, i-a dat friu liber în exprimare în joc lui Ilie Năstase și l-a încurajat în această direcție tot timpul, fapt ce l-a ajutat pe Năstase să fie considerat geniul

Yannick Noah între disperare și fericire — în ipostaza de învingător al lui Wilander, în finala de la Roland Garros, 1983.

tenisului mondial, jucătorul care a dus fantezia la apoteoză și a transformat tenisul în cea de-a opta artă. Cum de-a reușit „Nea Costică” în cazul Năstase, nimeni nu știe.

Alte speranțe

În anul 1977 Brian Gottfried, campion american, are un sezon de excepție și ajunge pe locul 3 în clasamentul alcătuit de computer. Ajuns celebru, Brian declară ziaristilor că a început să joace tenis de cîmp cu seriozitate de la vîrsta de 9 ani, cu antrenorul Nick Bolletieri, pe care a trebuit să-l părăsească la vîrsta de 15 ani, fiindcă nu mai avea ce să-l învețe, deoarece Bolletieri nu jucase tenis de cîmp de nivel competițional. Dar acest necunoscut antrenor a reușit să lanseze în ultimii 2—3 ani o serie de jucători care au ajuns la un foarte ridicat nivel profesional, jucători care figurează în primii „10” în clasamentul pe ordinator cum ar fi: Kathy Horvath, Ship Hooper, Jimmy Arias, sau ultimele sale două piese, care se anunță mari speranțe în circuitul internațional, Carling Basshe la fete și Aaron Krickstein, ultimul fiind cel mai tânăr jucător care a cîștigat un turneu oficial de marele premiu și cel mai tânăr participant la Turneul Campionilor ce s-a desfășurat la New York în ianuarie 1985.

Cum se construiește o campioană !

În jurul anilor 1960 se retracează din activitatea competițională un jucător modest, cîndva fost jucător al echipei de Cupa Davis a Olandei pe nume Robert Landsdorp care, stabilit la Rolling Hills, a reușit să construiască din Tracy Austin o copie perfectă în ceea ce privește jocul a lui Chris Evert. Austin, în scurta-i carieră, de la 14 ani pînă la 20, cînd abandonează tenisul de performanță, a spulberat Circuitul Virginia Slims, fiind singura jucătoare care le-a detronat pe Evert și Navratilova de pe soclul invincibilității. Toți aceia care au admirat frumosul său joc au fost de acord că Landsdorp a avut rolul decisiv în cariera Austin !

Cînd mama e antrenore

Mult-regretata jucătoare Vera Sukova, cea care în anul 1962 pierde finala de la Wimbledon, ajunsă antrenore federală la Praga, a lansat în circuitul internațional o serie de mari valori tenisiste ca: Renata Tomanova, Regina Marsikova, Hanna Mandlikova și pe cea care este imbatabilă la ora actuală, Martina Navratilova. După ce în 1985 Navratilova cîștigase Roland Garros-ul, Wimbledon-ul, Flushing Meadow și la Kooyong Park din Melbourne ajunsese în semifinale, toți specialiștii erau de acord că Martina va cîștiga din nou și va face al doilea „Mare Slem”. Dar în semifinală ea a cedat în fața ultimei mari soare a tenisului cehoslovac, Helena Sukova, fiica Verei Sukova, în trei seturi, punînd capăt astfel unei lungi serii de 74 de meciuri cîștigate continuu de Martina. În cazul de față, specialiștii au fost de acord că succesul Verei se datorește și faptului că a fost și o mare jucătoare.

NĂSTASE ȘI NAVRATILOVA SE DESTĂINUIESC

I. Tenisul mintal la dispoziția dvs.

În rîndurile ce urmează, doi dintre cei mai mari artiști ai sportului alb, Ilie Năstase și Martina Navratilova, vă vor face să descoperiți marea importanță pe care acești doi mari campioni o acordă aspectului mental al jocului, dat fiind faptul că ei au avut destule probleme în acest domeniu și sînt cei mai indicați pentru a vă ajuta în acest subiect.

Fostul campion al lumii, celebrul magician al sportului cu racheta, Ilie Năstase, declara: „La început nu m-am gîndit niciodată la concentrare; mă gîndeam pur și simplu că atunci cînd voi avea nevoie într-adevăr să mă calmez, să mă concentrez asupra meciului, nu am altceva de făcut decît s-o chem. Foarte repede mi s-a spulberat această idee, și am înțeles că... nu există Moș Crăciun!” De fapt, puteți fi pe un teren de tenis, în mijlocul unui meci foarte dificil și să vă repetați: „Concentrează-te, concentrează-te, concentrează-te” fără a reuși. Concentrarea nu se obține așa de ușor.

Ilie Năstase, la apogeul carierei, a evocat adesea imaginea referitoare la concentrarea totală: „Approape că pot să simt cînd sosește”, zice el. „În general, acești doi se întîmplă într-una din zilele cînd totul merge bine, cînd publicul este numeros și entuziasmat, și cînd am impresia că pot să trec dincolo de tumultul terenului îndreptîndu-mă spre un loc de liniște și calm absolut. Ajung să anticipez fiecare lovitură cu mare precizie. Mînea mi se pare tot atît de mare și vizibilă ca și mînea de baschet. N-aș putea s-o retez nici dacă aș încerca, stăpînesc perfect meciul, ritmul și deplasarea mea sînt perfecte, totul merge minunat. Aceasta este o senzație extraordinară”.

Foarte puțini jucători cunosc acestea, dar și mai puțini se antrenează așa cum a făcut-o Ilie Năstase, disciplinîndu-și corpul și psihicul său nărușă pînă la atingerea acestei armonii de necrezut și acestei inteligențe specifice jocului său.

Referitor la concentrare, Ilie Năstase subliniază: „În anumite ocazii am trăit și eu sentimentul concentrării totale, dar mi s-a și întîmplat să pierd din atenție, deoarece ceva mi-a deranjat concentrarea. Putea să fie vorba de o distragere intenționată din partea publicului, a spectatorilor care strigau sau se mișcau. O mare tensiune nervoasă într-un meci strîns m-a dus adesea la o reflectare prelungită în timpul jocului. Mi s-a întîmplat, de exemplu, să mă relaxez după obținerea unui avantaj important asupra adversarului meu. Îmi spuneam: «Îl am în buzunar», și începea să-mi pară rău de cel pe care aveam să-l fac praf în curînd. Începeam să joc mai încet ca să nu-l umilesc, dar nu era el cel care ieșea umilit de pe teren. Așa mi s-a întîmplat în turneul de la North Conway în semifinalele cu asul australian Ken Rosewall, cînd îl conduceam în setul decisiv cu 4-0; m-am jucat cu el spre deliciul tribunelor, dar în final am pierdut setul și meciul cu 7-6.

Există, de asemenea, mijlocul cel mai sigur de a-ți pierde concentrarea; dacă aveți o problemă sau o grijă independentă de tenis, aceasta vă vor jena adesea în timpul jocului. Vă veți gîndi la ele atunci cînd schimbați terenul, cînd alergați pe fundul terenului, sau în momentul cînd vă pregătiți să executați un voleu. Ce se poate face în acest gen de situații? Din nefericire, nu există un panaceu miraculos al acestei stări. Concentrarea de care aveți nevoie trebuie obținută înainte de meci. O veți găsi pe terenul de antrenament în același timp cu schimbările de pe fundul terenului, în jocul de picioare și în tot restul. Pe plan mental trebuie să abordați antrenamentele ca și cum ar fi un meci, și să vă concentrați asupra fiecărei lovituri. Nu vă gîndiți nici la partenerul de antrenament, nici la viitorul meci, și... la absolut nimic altceva. Gîndiți-vă numai la jocul dvs. Trebuie să fiți atent, în alertă, (explicit) și alergînd după fiecare minge acest proces va deveni puțin cite puțin un automatism, dacă nu vă gîndiți decît la loviturile dvs.

Prin obișnuință, și după lungi și intense ore de muncă susținută, nu vă veți mai în-

treba dacă miinile dvs. se vor supune comentariilor date de creier. Nu mai este nevoie să vă gîndiți la asta deoarece va fi ca o a doua natură. Acest scop trebuie atins de orice jucător bun. Un antrenament mai bun vă va ajuta să faceți meciuri mai bune. Mental, mă pregătesc în afara terenului. Dacă vreau să-mi iau revanșa asupra unui adversar, să dovedesc ceva, să cîștig un turneu important, mă culc în ajun imaginîndu-mi maniera în care voi juca. Încerc să-mi imaginez punctele pe care le voi cîștiga, fie printr-un serviciu năprasnic, fie printr-o minge amortizată, care va tăia răsufarea tribunelor, apoi sentimentul de euforie care urmează victoriei. Mi se întîmplă cîteodată să mă trezesc avînd impresia că deja am jucat partida și am triumfat.

II. Cum se exersează concentrarea

Așa cum v-am explicat, exercițiile rapide la fileu vă vor ajuta să prelungiți efortul de concentrare la voleu și vă vor obliga să vă concentrați asupra mingii imediat ce ea părăsește racheta adversarului. De asemenea, sînt foarte bune schimbările de mîngi de pe fundul terenului. Cînd mă antrenam cu Alexe Bardan, el îmi fixa obiective precise pentru fiecare execuție: de exemplu, 5 minute de mîngi într-un unghi, apoi în celălalt, sau 10 minute dincolo de linia de serviciu. Aceste exerciții au ameliorat concentrarea și motivația. De asemenea, prof. Bardan putea să-mi dea și directive foarte precise. Dacă el juca mîngi profunde, replicile mele trebuiau să fie la fel de profunde. Dacă mînea lui sărea înalt, eu o tăiam; dacă era joasă, o biciuiam din poignet și încheiam cu un voleu. Cîteodată îmi spunea că trebuie să trec 100 de mîngi deasupra fileului pentru ca exercițiul să fie corect. Credeți-mă că după 60 sau 70 de lovituri, concentrarea mea era la fel de ridicată. Aceste exerciții, care au un scop foarte precis, sînt cele mai bune (posibile) pentru stimularea concentrării. Din cînd în cînd, pentru a mă decontracta, pentru a-mi regăsi dorința de joc și pentru a mă simți mai bine, mă antrenam cu muzică. Mi-am dat seama că muzica îmi decontractează perfect corpul și psihicul și adesea mi s-a întîmplat să reușesc lovituri foarte eficiente pe muzică de vals. Cei care iubesc muzica trebuie să încerce să combine cele două pasiuni pînă la armonizare. Un mic sfat de prudență: nu dați muzica prea tare pentru a nu deranja jucătorii de pe terenul vecin. Nu toată lumea apreciază muzica, și fiecare trăim într-un ritm diferit”.

III. Comportamentul

Să lăsăm pe Martina Navratilova să ne destăinuiească tainele acestui mare cuvînt.

„Comportamentul meu este unul din elementele de joc care a evoluat cel mai mult. Ameliorarea caracterului meu, a modului meu de a considera tenisul precum și controlul reacțiilor mele le datoresc în mare măsură prietenei mele Nancy Lieberman, care este o foarte bună jucătoare de baschet.

Intr-adevăr, comportamentul meu pe teren este mult mai bun astăzi decît acum cîțiva ani. Ca și John McEnroe sînt foarte exigentă cu mine însămi, și atunci cînd mă minii îmi este cam greu s-o ascund. Așa sîntem noi, chiar dacă alții reușesc să-și disimuleze emoțiile. Un lucru este însă sigur: nu voi face niciodată ulcer pentru că mi-am interiorizat sentimentele.

Chris Evert-Lloyd și Tracy Austin sînt celebre pentru calmul lor uimitor: niciodată nu apar deranjate chiar dacă o decizie este vizibil înjustă sau dacă au jucat foarte prost o minge. Nu-și trădează niciodată enervarea, în așa fel încît nu știi niciodată dacă sînt zdruncinate.

Acesta este un comportament exemplar. Nu pot niciodată să arăt atîta calm, dar mă forțez întotdeauna să-i arăt adversarei mele că sînt destinsă și plină de încredere și că eu conduc jocul, nu ea. Nu vreau ca adversara

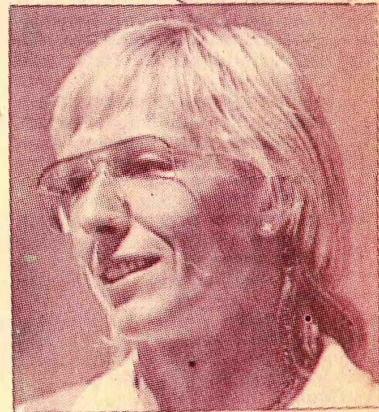
Steffi Graf

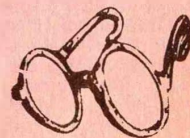
Ivan Lendl

Larisa Savchenko

Martina Navratilova

să descopere că sint minioasă, dar totuși se mai întâmplă. În acest caz încerc să-mi folosesc minia și să profit de ea. Nu vreau să pierd un meci din cauza enervării, totuși asta mi s-a întâmplat adesea în trecut așa cum i s-a întâmplat și lui Pam Shriver.

Amindouă simtem emotive și foarte nervoase. Citeodată, dacă această tensiune nervoasă este bine canalizată, ea poate deveni un avantaj. De cite ori n-a servit McEnroe un as extraordinar pe punctul următor după ce a explodat de minie la o decizie de arbitraj, sau contra adversarului, sau contra lui însuși?

Am mult respect pentru cei care reușesc să profite de enervare, dar și cred că de la un timp mă concentrez mult mai bine. Asta nu este ușor. Este necesară o mare forță de caracter, și eu mai am progrese de făcut în acest domeniu. Nancy îmi repeta întotdeauna că am o atitudine ostilă pe teren atunci când fiind nr. 1 în lume — ar trebui să debordez de încredere, să par voluntară și fericită că joc. Așa cum am mai spus, nu este ușor pentru mine. În timpul finalei Masters Toyota 1982 contra lui Chris Evert, comportamentul m-a costat primul set. Acest meci a devenit foarte important. De fapt, în ciuda tuturor triumfurilor mele anterioare, anumiți comentatori credeau că dacă Chris mă va bate în această finală va fi noua Campioană a lumii. Nu eram de loc de acord, însă presa a vorbit despre acest meci toată săptămîna. Toate astea m-au făcut foarte nervoasă, și nervozitatea mea era foarte perceptibilă.

Chris Evert servea la 4-3 în primul set și 0-30. Am jucat o minge foarte lungă, singura care a atins linia. Chris n-a putut decît s-o retrimite în culoar, însă mingea mea a fost anunțată ca «out». Nu trebuia să mă enervez atîta; încă mai aveam șanse să-i iau serviciul, însă acel incident m-a tulburat și nu reușeam să-l uit. Mă gîndeam fără încetare la ceea ce ar fi trebuit sau la ceea ce ar fi putut să se întâmple, și am rămas furioasă foarte mult timp, ceea ce m-a costat primul set. Bineînțeles, am reușit să revin la scor. Acest incident nu m-a făcut să pierd meciul, însă acum cîțiva ani sigur lucrurile ar fi fost foarte diferite. Am progresat totuși foarte mult. Dacă vreau să-mi mai îmbunătățesc comportamentul, trebuie să mă evoluez. Poate că nu este și cazul dvs. E posibil să fiți capabil să surideți și la victorie și la înfrîngere, și ca să semănați cu bună știință in-doiala în adversarul dvs. în caz de litigiu. Poate că nu scăpați niciodată un punct și nici nu vă gîndiți vreodată să «balansați» un meci. Poate că comportamentul dvs este foarte săvîtos. Dar este la fel de posibil să aveți nevoie de îmbunătățiri, antrenîndu-vă cu mai multă înverșunare. Dacă aveți un comportament pozitiv, lupta este pe jumătate cîștigată.

Ilie Năstase susține că „Dacă sînteți de natură emotivă, vă trebuie să depuneți eforturi, deoarece nu poți obține un comportament bun de pe azi pe mîine. De aceea nu-mi vine să cred o anecdotă veche care circula despre Borg. Se pare că în tinerețe Borg avea un caracter teribil. Se spune că era foarte emotiv, că nu ezita să-și arunce rachetele și că accesele sale de minie răsuna în toată Suedia, pînă în momentul cînd tatăl său s-a săturat și i-a spus lui Bjorn: «Dacă mai continui astfel, nu mai ai dreptul să joci tenis!» Imediat Bjorn s-a calmat. Poate că așa s-a întâmplat, dar nu-mi vine să cred, fiindcă și acum păstrez în minte imaginea lui Borg cînd, în fața tribunelor arhipline de la Kunylya Hallen din Stockholm, l-am spulberat în finala Turneului Campionilor, administrîndu-i un usturător 6-2, 6-2, 6-1.

Eu îl cunosc pe Borg foarte bine și în afara terenului și are un caracter foarte calm. În orice caz, comportamentul său este exemplar din toate punctele de vedere.

Martina Navratilova întărește ideea lui Năstase referitoare la labilitate, spunînd: „Am înțeles de mult că voi fi emotivă pe teren, deoarece sint emotivă în viață. Dar nu mai accept să pierd meciuri din cauza comportamentului meu. Mi se mai întâmplă să vorbesc prez mult cu mine, să rămîn furioasă mult timp după un incident sau o greșală, dar datorită antrenorei mele, Renée Richards, și a lui Nancy, m-am schimbat mult în bine în această privință, și ele m-au învățat că este posibil să-ți corectezi un comportament greșit prin muncă și perseverență! Acum, mă forțez să uit punctul precedent, ca să mă gîndesc la următorul. Citeodată fac cîțiva pași și iau cinci secunde suplimentare

Frumoasa Samantha (29 ani) nu este una și aceeași persoană cu celebrul personaj care făcea minuni pe micul ecran în urmă cu ani. Parteneră de viață a lui Ivan Lendl, iat-o aici pe culorale de la Roland Garros ducîndu-i, cu grijă, campionului Cupa Internaționalilor franceze din anul 1986.

Jucătorul suedez de tenis de cîmp Stefan Edberg s-a impus în ultimul an sportiv, cota sa crescînd în topurile internaționale de specialitate. Iată-l surprins în două fotografii: Prima (A) îl redă în timpul Turneului campionilor de la New York unde a dispus de francezul Yannick Noah cu 4-6, 6-3, 7-6, iar cea de a doua la Campionatele internaționale de tenis ale Franței, unde l-a întrecut cu 6-3, 3-6, 6-4, 6-1, pe israelianul Shahar Perkiss (B).

pentru a-mi regăsi calmul înainte de a continua meciul. Este un proces de rezistență, însă prin antrenamente se poate corija un comportament greșit. Pentru a învăța să stăpîniți toate eventualele probleme ce se pot ivi pe teren, puteți de exemplu să vă lucrați fiecare lovitură timp de ore întregi în așa fel încît atunci cînd veți fi obligat să reușiți o lovitură de dreapta dificilă, să nu fiți nici surprins, nici speriați. Astfel vă veți putea plasa mental în toate situațiile dificile dintr-un meci, fie din punct de vedere fizic, fie psihic. Renée m-a învățat să-mi pun mîntea la lucru: ea îmi prezenta o situație precisă dintr-un meci și îmi spunea ce să fac, cum trebuie să joc, care trebuia să fie atitudinea mea tehnică și morală; de exemplu, trebuie să joci agresiv cînd ai minge de break și mai prudent cînd mingea de break este contra ta. Ea mi-a expliat și cum juca adversara mea, care îi erau slăbiciunile și-mi descria personalitatea acesteia, ca să-i pot anticipa mințile. Astăzi nu mai este nevoie ca Renée să-mi arate ce trebuie să fac; însă ea mă întreba cum aş reacționa într-o situație dată, ceea ce mă obliga să-mi solicit atît fizicul, cît și psihicul. Aceste exerciții m-au ajutat foarte mult. Dacă se întâmplă ceva insolit în timpul unui meci, nu mă mai simt nici tulburată, nici furioasă, nici amărîtă din cauza incidentului. Îmi disimulez sentimentele, respir profund și joc punctul următor.

IV. Instinctul „Killer”

„Instinctul «ucigașului» îl are cineva din naștere? Și-l poate cîștiga cineva pe parcurs? Poate oare antrenorul să-l inoculeze? A avea spirit de competiție și a avea instinct «killer» — în accepție sportivă — sint două noțiuni diferite. Eu am spirit de competiție în toate domeniile și pînă foarte de curînd nu aveam absolut de loc acest instinct de ucigaș. Diferența între a dori să-ți bați adversarul și a dori «să-l omori» — adică a dori să-i tragi o mîmă de bătaie, fără a-l slăbi nici o clipă și fără a-i ceda nici un punct — este enormă. Cînd Nancy joacă baschet, ea are un instinct «killer» la cel mai înalt nivel. Ea vrea să ridiculizeze, să umilească echipa adversă, să-și facă praf adversarii. În schimb, în toate cele ce le-am făcut, eu m-am mulțumit să cîștig. Nancy m-a învățat să nu las niciodată nici un răgaz adversarului, și nici să-i dau ocazia să creadă că poate cîștiga.

Dacă urmărești jocul lui Chris Evert sau Tracy Austin veți vedea instinctul «killer» în acțiune. Ele luptă la maxim pentru fiecare punct, indiferent de avantajul pe care-l au și nu-și lasă niciodată adversarele să creadă că au vreo șansă. În schimb, lipsa mea de hotărîre mi-a cauzat multe rele la începutul carierei. Mi s-a întâmplat foarte des și am cunoscut multe înfrîngeri care ar fi putut fi victorii. Mi s-a întâmplat frecvent să am 6-0, 5-1 și să mă relaxez. Vedeam victoria în buzunar, îmi pierdeam concentrarea sau mă preocupam soarta adversarei mele și citeodată mă trezeam că trebuie să disput un tie-break în setul al 3-lea. Aici se vede cel mai bine «instinctul de ucigaș». Asta vă ajută să terminați meciurile și dacă conduceți relaxat, acest instinct va comanda să vă terminați adversarul și să părăsiți terenul. Totuși, susțin că, chiar dacă puteți cîștiga o anumită doză de «killer instinct», aceasta rămîne totuși un instinct. Adică îl aveți sau nu-l aveți din naștere. Cred că aceasta seamănă puțin cu talentul nativ: îl ai sau nu îl ai!

Urmăriți-o pe Evonne Goolagong-Cawley. Ea are cel mai mare talent din lume, n-are nici un pic de «killer instinct» și totuși este o campioană minunată. Văzînd-o pe Evonne, unii suspină: dacă ar fi puțin mai rea, ar fi mult mai bună. Poate că este adevărat, dar n-ar mai fi Evonne. «Instinctul de ucigaș» este în noi. Poți să-ți dezvolti pînă la un anumit punct, așa cum am făcut eu.

Priviți-l pe Ilie Năstase cînd joacă: arta și talentul puse în slujba tenisului. Ușurința sa în joc este derutantă, iritantă și descurajatoare pentru orice adversar. Pentru el tenisul nu are secrete. Improvizează, anticipează intenția adversarului și — mai ales — cîștigă! Românul este un sportiv minunat, care a stîrnit admirația tuturor.

În schimb, Năstase își amintește că în toamna lui 1969, cînd numele său era din ce în ce mai des roștit de toți iubitorii tenisului, fiind mereu admirat pentru altruismul său, un puști de 17 ani, pe nume Jimmy Connors, îl întreba mereu: „De ce nu ești mai

rău pe teren, de ce nu îți urăști adversarul și de ce joci tot timpul pentru deliciul tribunelor?" Ceva mai tirziu acești doi jucători au devenit buni prieteni și Năstase spune: „L-am văzut pe Connors cum crește din el un mare campion, eram atât de diferiți încât cred că acesta a fost și motivul pentru care astăzi ne antrenăm împreună desi amindoi ar trebui să ne punem rachetele în cui!”

Ilie Năstase spune că Jimmy Connors a fost unul dintre cei mai răi jucători de pe teren. Cînd intra pe teren, uita de toți și de toate și nu avea decît un singur scop: „să-și ucidă” adversarul. O lecție de adevărat „killer instinct” a dat-o Connors în 1974, an în care devenea o celebritate în tenis, an cînd la Wimbledon l-a desființat pe strălucitul Ken Rosewall cu scorul de 6-1, 6-1, 6-4, iar la Forrest Hills l-a spulberat pur și simplu cu scorul de 6-1, 6-0, 6-1, ca la conferința de presă să declare: „Atunci cînd sînt pe teren, mă simt ca o fiară sălbatică!”.

V. Cum să privești victoria sau înfrîngerea?

Ideal este să privești și victoria și înfrîngerea la fel. Să știi că ai jucat foarte bine este la fel de satisfăcător ca orice victorie și vă reconfortează în înfrîngere. Reacția dvs. la o înfrîngere sau la o victorie trebuie să fie destul de controlată, aceasta este de preferat pentru voi, pentru antrenor, pentru părinți, și trebuie să vă gândiți permanent că trebuie să trageți învățăminte din orice meci pentru ca următorul să fie mai bun.

La Forrest Hills în 1976, în turul al III-lea al U.S. Open, Ilie Năstase l-a înfrînt într-un meci de înaltă tensiune pe Roscoe Tanner. Meciul a fost presărat cu numeroase greșeli de arbitraj. Tensiunea creștea atît în tribune cit și în teren, unde scorul ajunsese 7-5, 6-7, 1-6, 7-6, 4-4 și 30-15 pentru Năstase pe serviciul «ucigător» al lui Tanner. Năstase îl aduce la fileu pe Tanner cu o minge scurtă, pentru a-l pasa fulgerător pe lung de linie. Mînea șterge tușa dar arbitrul de linie anunță „Out!” Năstase explodează, tribunele ripostează, arbitrul de scaun coboară în teren încercînd să facă ceva în enorma dezordine. În acest vacarm, R. Tanner se apropie de scaunul de arbitraj, se ridică pe cîteva trepte, cere publicului să facă liniște și anunță: Năstase are dreptate, passing-shot-ul său a fost pe tușă. Au urmat minute în șir aplauze nesfîrșite pentru gestul de mare corectitudine al lui Tanner. Apoi meciul a continuat și Năstase a cîștigat cu 6-4. La conferința de presă, ziaristii l-au întrebat pe Tanner ce l-a determinat să-i acorde de justete punctul lui Năstase. Tanner a răspuns: „A fost un meci în care am jucat minunat, și aceasta a contat în ochii mei mai mult decît să apelez la o flagrantă greșală de arbitraj pentru a cîștiga un meci în care Năstase m-a depășit cu puțin”.

Martina își amintește: Cînd eram mai tină-ră și cînd jocul meu de atac nu era pus la punct, eram bătută în mod constant. De asemenea, eram mult mai scundă decît toate jucătoarele. Adversarele mele erau adesea mai înalte cu un cap decît mine, atunci cînd participam la probele rezervate copiilor sub 12 ani. Adesea mă inclinam la scorul de 6-0, 6-0, dar asta nu mă dezamăgea prea mult, pentru că știam cum vreau să joc și credeam în stilul meu de joc și în posibilitățile pe care le aveam. Puteam să renunț la atac și să rămîn pe fundul terenului, după exemplul tuturor adversarelor mele, însă speram că într-o zi jocul meu va funcționa. Am încasat astfel un mare număr de eșecuri, dar la 14 ani am început să progrez și învățasem multe din înfrîngerile mele precedente. Nu trebuie să pierzi niciodată din vedere ceea ce este important pentru jocul tău, și să privești întotdeauna spre viitor. Amintiți-vă că imediatul nu este esențial; etapele cele mai grele vor fi trecute cu ajutorul obiectivelor fixate în timp. Evitați să faceți comparații între dv. și jucătorii care vă înconjoară. Unii sînt poate mult mai puternici decît dv. din punct de vedere fizic, sau joacă de mai mult timp decît dv. Înfrîngerea în fața unui astfel de adversar nu trebuie să vă facă să disperați. Anumiți jucători, cum ar fi Billy Martin, ating virtul de foarte tineri, în timp ce alții, de exemplu W. Turnbull, îl ating mult mai tirziu. Dacă sînteți un atacant și dacă partenerul dv. vă bate constant de pe fundul

terenului, nu fiți dezamăgit. Poate că trebuie să muncii ceva mai mult.

Dacă sînteți însă un jucător de pe fundul terenului și sînteți bătut măr de un atacant, nu fiți dezolat și nu refuzați să jucați contra aceluia. Din contra, înfrunțați-l cit mai des pentru a vă obișnui cu ritmul lui și a vă regla passing-shot-urile. Dacă muncii mult, cam 5 ore pe zi și pierdeți contra unui jucător care se mulțumește cu o scurtă încălzire înainte de a intra pe teren, vă repet, nu vă comparați cu acel jucător. O mamă nu poate să-și blameze copilul care a obținut o notă proastă, după ce a muncit din greu pentru a-și face lecțiile și să-i felicite pe cel care a obținut un rezultat excelent fără a fi deschis cartea.

Părinții și antrenorii trebuie să fie foarte prudenți în maniera de a primi o victorie sau o înfrîngere. Anumiți părinți se infurie cînd copiii lor au pierdut și îi răsfăță prea mult cînd cîștigă. Antrenorii pot avea un comportament identic, cu toate proastele consecințe care rezultă pentru copil, din punct de vedere psihic. Tatăl meu era cam așa la început. Părinții și antrenorii pot deveni niște piedici dacă acordă prea multă importanță rezultate-lor, și risca să distrugă spiritul de competiție al jucătorilor și pasiunea pentru tenis. În circuitul feminin, unii părinți se comportă ca niște nebuni, își fac fetele complet paranoice, întăritindu-le contra altor jucătoare. Ei le inscriu în prea multe turnee, chiar dacă joacă prost, sînt accidentate sau obosite. Astfel există multe jucătoare de care nu se mai aude nimic, deoarece au devenit victimele tenisului. Aici, este încă vie amintirea celor două jucătoare bébé-champion, Andrea Jaeger și Andrea Temesvári, care au uluit miile de spectatori prin rezultatele de senzație ce au început să le obțină încă de la 14 ani în circuitele senioarelor. Presiunea la care au fost supuse aceste două fete de către încăpăținarea nesăbuită a taților lor, care le erau și antrenori și le obligau să se antreneze 8-10 ore pe zi pentru a fi cit mai competitive în circuit, în scopul cupidității (care aduce glorie), le-au făcut pe cele două tinere să părăsească tenisul înainte de a implini 20 de ani, datorită unor grave accidente provocate de duritatea luptei din teren, făcîndu-le, spre regretul tuturor, să strălucească efemer în constelația marilor vedete ale tenisului feminin.

Curajul

Pentru a fi un jucător curajos, trebuie să fii foarte disciplinat. Să fii gata să rămii pe teren oricît este necesar, să te întinzi, să alergi și să plonjezi ca Boris Becker la toate mingile, oricare ar fi scorul. Trebuie să vă

comportați cit mai bine, chiar și atunci cînd știți că nu jucați la nivel maxim. Eu cred că meciurile nu se cîștigă „cu curaj” în unele turnee, cum ar fi Wimbledon-ul. Nu există nici o îndoială că la Wimbledon toată lumea vrea să cîștige. Nu lipsa de curaj, ci mai degrabă frica paralizază pe unii jucători de la Wimbledon.

Meciurile pe care le-am cîștigat eu curajos nu sînt cele de care aud vorbindu-se. Asta mi s-a întimplat, spune Martina, contra unei jucătoare talentate, Mima Jausovec, care nu este prea departe de cele mai bune 10 jucătoare ale lumii. Mima a jucat foarte bine, iar jocul meu s-a dereglat, moment în care a trebuit să cred în tot curajul meu. În general, sînt mai disciplinată decît se crede, însă mi s-a întimplat să nu reușesc să mă impun în acest gen de situații. În timpul finalei Circuitului „Avon”, 1982 în fața Sylviei Hanika, conduceam cu un set și cu 3-1 în al doilea. În acel moment, Sylvia a început să-și lanseze loviturile și în timp ce ea juca mai bine, nivelul meu de joc a scăzut cu 10%. Totuși, asta ar fi trebuit să-mi permită să mă impun, dar n-am reușit să reiau avantajul, n-am găsit curajul necesar pentru a termina meciul, și în setul al treilea n-am mai jucat să cîștig, ci ca să nu pierd, cedînd în final Sylviei cu 1-6, 6-3, 6-4.

VII. Sportivitatea

Așa cum pe terenul de tenis apare personalitatea unui jucător așa apare și caracterul său, și nu numai în cazul unei înfrîngeri. Un cîștigător este mai rău decît un invins rău. Cîștigătorii rai sînt cei care dau impresia de a nu se obosi cînd vă bat, și asta pentru a vă răni amorul dvs. propriu. După mînea de meci, cîștigătorii rai scot strigăte de bucurie, sar în sus, rid, urlă, pe scurt fac o adevărată comedie. Cîștigătorii rai își evocă adesea evoluțiile în termeni elogioși. Ei sînt insuportabili. În această situație, trebuie aplicat proverbul care spune „ce ție nu-ți place, altuia nu-i face”. Trebuie să fiți satisfăcut că ați cîștigat, însă să rămîneți conștient și de tristețea adversarului dvs. invins. Nu voi uita niciodată reacția lui Pam Shriver după ce m-a bătut în prima sa victorie în 1978 la U.S. Open, și cînd a creat una dintre cele mai mari surprize din istoria turneului. N-aș fi crezut niciodată, uitîndu-mă la Pam. După jucarea ultimului punct, ea n-a strigat, n-a sărit, n-a urlat, ci s-a apropiat de fileul calmă, conștientă de decepția mea și mi-a strîns mîna. Asta a fost tot. Calmul și autocontrolul acestei tinere jucătoare de 15 ani m-au impresionat mult. Și cînd Pam a pus punct speranțelor mele la Marele Slem, bătîndu-mă în sferturile de finală în 1982, ea s-a comportat la fel. Este adevărat că între timp devenisem

bune prietene. Această înfringere m-a tulburat, dar dacă tot trebuia să pierd — preferam să fie Pam Shriver.

VIII. Și învinșii răi ?

Gem, se plâng, trișează, găsesc întotdeauna cele mai bune scuze. Dacă îi ascuți, de fapt învinșii răi n-au pierdut niciodată, victoria le-a fost furată, fie că este vorba de un adversar mai norocos, de arbitri de linie părtinitori sau de o suferință puternică. Ei nu dau niciodată adversarului lor posibilitatea de a se îndoi asupra unei mingi litigioase. Ei nu recunosc niciodată superioritatea. Pot fi foarte simpatici în afara terenului, prieteni buni, amuzanți și sinceri. Dar toate aceste calități dispar imediat ce au intrat pe teren. Acolo se arată adevăratul lor caracter, atunci când sint sub presiune.

Ilie Năstase își amintește de roșcovanul Cliff Richey sau de Jan Kodes, care erau gata de orice pentru a câștiga : trag continuu de timp, se infurie, discută cu arbitrii de linie sau bat mult mingea înainte de a servi.

Ilie Năstase susține că există și o categorie nedorită printre campionii sportului alb, și anume cabotinii. Năstase ne amintește : „În Turneul Campionilor de la Barcelona, în prima grupă semifinală i-am învins pe rînd pe Gorman, Orantes și Hewitt și m-am calificat destul de ușor pentru semifinale unde l-am înfrînt pe Jimmy Connors ; la capătul unui meci foarte frumos, încheiat cu scorul de 6-2, 6-3, 6-2, am obținut dreptul de a juca Marea Finală. În cealaltă semifinală a fost o dispută acerbă între Tom Gorman și Stan Smith. Gorman a vrut să demonstreze, și a reușit parțial, că îl poate învinge într-un meci cheie pe marele Smith. La scorul de 7-6, 6-7, 7-5, 5-4 și 40-30 pentru Gorman, acesta abandonează acuzînd dureri lombare mai vechi. Repede, organizatorii i-au acordat un premiu lui Gorman pentru că a salvat finala deoarece, în caz că ar fi câștigat în fața lui Smith, nu s-ar fi putut prezenta în finală. Adevărul a fost altul : Gorman avea un „complex Năstase” și în cele 14 întâlniri anterioare nu obținuse nici o victorie. S-a eschivat „frumos” de la o nouă înfringere, însă i l-a oferit în finală lui Năstase pe îndrăgîtul rival Stan Smith, pentru a-i da acestuia posibilitatea de a încheia cu o victorie un sezon foarte greu. Dar... calculele din culise nu s-au potrivit”, încheie Năstase. El e cel care a făcut dreptate servindu-i o lecție de tenis lui Smith în finala de la Blau Grana, unde l-a învins cu 6-3, 6-3, 3-6, 2-6, 6-3.

În anul următor, lupta pentru jucătorul nr. 1 al lumii s-a dat între Ilie Năstase și John Newcombe. Năstase câștigase turnee, printre care Foro Italico și Roland Garros, iar Newcombe triumfase la Forrest Hills. Turneul Campionilor de la Boston avea să decidă cui îi va reveni titlul suprem. În grupa preliminară, în debut, o surprinză de proporții : Tom Gorman, vechea cunoștință, reușește să-l învingă pe Năstase cu 6-4, 6-1. Se părea că șansa îi surîde lui Newcombe. Dar înfruntarea directă este fără istorie și Năstase îl expediază pe Newcombe pe locul 2 în grupă și amîndoi se califică pentru semifinale. În prima semifinală Năstase îi arată lui Connors încă o dată, cu scorul de 6-3, 7-5, că tenisul este foarte greu de stăpînit. A doua semifinală opune pe Newcombe lui Okker (oala neagră a lui Năstase). Newcombe conduce clar, 6-3, 5-7, 5-3, match-ball, dar se prăbușește în teren cînd se pregătea să servească pentru victorie, și cu un real talent de artist de mîna a doua, își atrage compătirea spectatorilor, că numai „boala”, o durere tot lombară, i-a barbat drumul spre meciul decisiv cu Năstase. Newcombe a refuzat, în realitate, o nouă înfringere în fața lui Năstase, și a sperat că totuși va fi desemnat nr. 1 dacă Tom Okker îl va învinge pe Năstase. Istoria finalei Turneului Campionilor avea să consemneze un 6-3, 7-5, 4-6, 6-3 pentru Năstase, după un recital de „ași” passing-shot-uri și mingi amortizate care au tăiat răsufierea și au smuls ropote de aplauze pentru cel care avea să devină jucătorul nr. 1 al lumii tenisului : românul Năstase. De fapt, Năstase recunoaște cu sinceritate că fără jocul din culise al CABOTINILOR, lupta sportivă nu ar atinge cote maxime în lumea tenisului de cîmp.

Grupaj de
Leonte Ianovschii, jr.

Hercule și fiul

Terasa unui restaurant categoria a treia de pe faaleză. Cu pachetul de Snagov infipt în slip, un tată împovărat cu sticle de „Pepsi” își croiește drum ; fiul său, un băiețel cu cîteva clătite în echilibru pe bucata de carton, îl urmează.

— Ușurel, tăticle, cu „Pepsi”-ul... Poate-l bem, totuși...

— Vezi-ți de clătitele tale, Victoraș — aruncă tatăl peste umăr. N-aș vrea să ne facem șlapi din ele. Permiteți, duduie ? Să nu vă ating cu „Pepsi”-ul...

— Arș !

— V-am prevenit, sint de la gheață...

— Nu face nimic, poftiți, treceți... O ! Ce surpriză : Gelu !

— Sanda, tu aici ? Nu ne-am văzut de-un car de ani. Ți-l prezint pe fiul meu, Victoraș. Victore, ea e Sanda, o fostă colegă de liceu.

— Hai să ne așezăm undeva.

— Fumezi ? Victoraș, stai, dragă, și tu.

— Mulțumesc, rămîn în picioare.

— Lasă-mă să te privesc ! Ești neschimbat, Gelule...

— Și tu ești aceeași...

— Nu umbla cu complimente. Știu eu ce știu. La o femei, anii...

— Ei, Sanda, la valeur...

Valoarea nu așteaptă numărul anilor...

— Ha-ha ! Spiritual ca întotdeauna. Știi ce m-a frapat la tine, de cum te-am zărit ? Ținuta. Îți amintești cum valsam pînă la ziuă ? Ești același bărbat suplu, drept ca un brad...

— Aveți dreptate — se înfinge ca o pană în conversația celor doi glăsciorul lui Victor. Tăticul umblă în fiecare zi cu o carte pe cap, în fața oglinzii. Ca să-și păstreze ținuta.

— Ha-ha ! se amuză femeia. Cu ce carte, pușor ?

— Victore ! Nu vorbi neîntrebat, te rog. Nu-l lua în seamă, Sanda. (pauză contemplativă). Văd că acum ești blondă...

— Nu toată lumea e ca tine. Nu încărunești de loc...

— Tăticle, așa-i că vrei să mă întrebi ceva ?

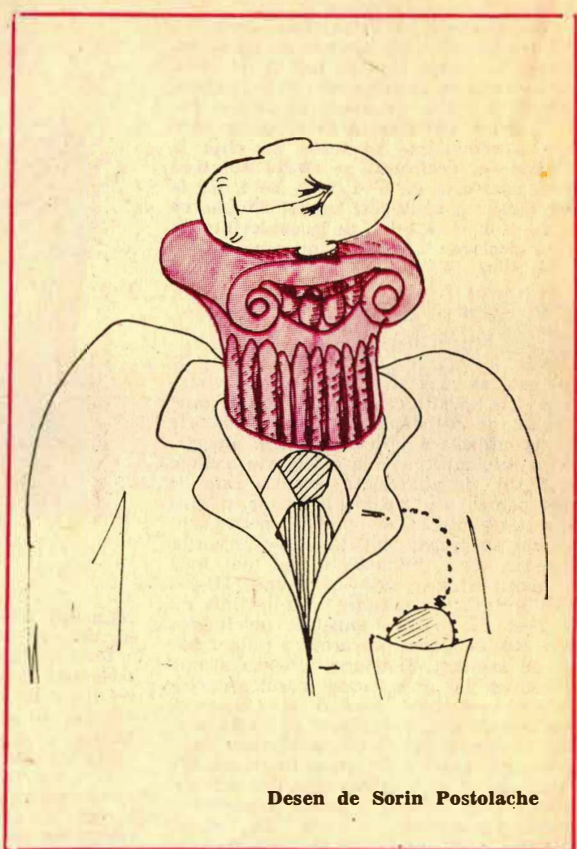
— Nu. Ce să te întreb ?

— De ce mă joc cu peruca ta în timp ce tu dormi. Hai, întreabă-mă, nu m-ai mai întrebat de mult. Știi de ce ? Mă face să semăn cu Ringo Star.

— Ce perucă ? se învinețește bărbatul. Aiurezi ? Sanda, nu-l lua în seamă... Ai timp să-l crezi ?

Sanda s-a îndepărtat sensibil de masă, cu scaunul cu tot, și îl privește pe Gelu cercetător.

— Bine, părul ca părul, nu-l treaba mea să mă amestec ; dar ochii, ochii ți-au rămas aceiași : verzi, iscoditori...

Desen de Sorin Postolache

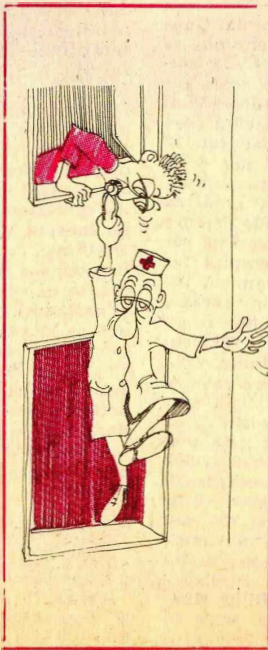
— Credeam că l-ați cunoscut pe tăticul încă de pe cînd avea ochii galbeni.

— Victoraș ! Ce mai e și asta ?

— Ochii galbeni ?

— Da, galbeni. Lentilele de contact albastrii îi fac să pară verzi. Tăticle, ia arată-ne lentilele de contact ! Știi, galben cu albastru dă verde.

— Ce lentile de contact ? Aiurezi ?

— Tăticle, nu te mai întinde să dai cu piciorul pe sub masă. Știi că l-ai avut rupt.

— L-ai avut rupt, Gelule ? Încearcă Sanda o ultimă întrebare deferentă. Povestește-mi.

— Da, l-a avut rupt. Și piciorul, și șira spinării. Două luni a stat în ghips. Și capul : l-a avut spart...

— Ei, dragii mei, eu mă duc, sint așteptată. Gelule, poate imi dai un telefon ?

— Bine... dar... ce număr ai ?

— Așa-i, că deocamdată n-am nici unul, tocmai mi-l schimbă. Te sîn eu.

— Să-ți dau numărul.

— Altădată, altădată... Pa, copii, pa...

Bărbatul rămîne o elipă cu fruntea în miini. O ridică. Ochii lui au cu adevărat lentile de contact : două lacrimi strălucitoare.

— Ce-a fost asta, Victoraș ? Ce-mi făcuși ?

— Lasă, tată, bine c-a plecat. Uite-0 pe mama, ne face semn... Iar a intrat în apă fără mine.

— Pur și simplu, nu pricep de ce-a trebuit să inventezi toate astea ! Mai ales povestea cu „piciorul și spinarea ruptă” și cu „capul spart” e o minciună de la cap la coadă !

— Recunoaște însă că ar putea deveni adevărată în orice moment ! Din cîte-o cunosc eu pe mămica...

Tudor Vasiliu

„— Cît rezisti? — Toată distanța!”

1.

Rindurile de față sînt destinate celor care l-au admirat pe guralivul de Cassius Clay, pe acest boxer-dumnezeu al negrilor, al celor care au trăit alături de el bucuria triumfului și amarul infringerii. Celor care au avut tăria să-i ierte slăbiciunile, să nu uite că, în fond, marele Ali nu este decît un om. Un om ca noi toți, poate ceva mai guraliv și, în orice caz, mai musculos ca mulți. Ali, cel ca o Niagară dezlănțuită.

Ne-am propus să scriem despre Cassius Clay pentru că acum, la scurgerea a cinci ani de la retragerea sa din ring, nu mai vorbesc nimeni despre el. Cînd încearcă el însuși să spună cîte ceva nu se poate înțelege mare lucru. Se întimplă adesea să adoarmă chiar la mijlocul frazei. Reînvie — atît cît se mai poate — atunci cînd se antrenează în fața unui pumn de admiratori care scandează, ca odinioară: Ali, Ali, Ali...

Dar asta nu ține mult, el cade repede în starea lui de sfîrșeală, de somnolență, de singurătate.

Cassius Clay alias Muhammad Ali...

2.

Am căutat prin felurite ziare și reviste vești despre el. Puține, tot mai puține vești, pînă cînd vor dispărea cu totul. Din singularele date găsite pe ici pe colo, încercăm să schițăm un portret al lui Cassius Clay așa cum se prezintă el astăzi, la sfîrșitul anului 1986...

În camera lui Clay domnește o liniște apăsătoare. Jaluzelele sînt lăsate în așa fel încît

în încăperea nu pătrunde nici o rază de soare. Din cînd în cînd, din camera alăturată se aude glasul cuiva care strigă mereu: Ali, Ali, Ali...

Papagalul lui Clay.

Muhammad Ali, zis și Cassius Clay, șade într-un fotoliu în fața căminului cu gaz, cu miinile infipte pînă la coate în buzunarele pantalonilor. De cînd suferă de o proastă circulație periferică, rod al loviturilor primite de-a lungul anilor, simte nevoia să stea cît mai aproape de foc, chiar și atunci cînd se află la Los Angeles unde soarele dogorește tot timpul anului.

— Ați venit să-l vedeți pe Muhammad Ali, dar el nu mai este decît o biată ruină, nu-i așa? l-a întîmpinat el pe un reporter al revistei hamburgheze „Stern”. Pentru a-l înțelege, reporterul a trebuit să se aplece mult spre el și să ciulească urechile. Se părea că fiecare frază îi creează probleme deosebite. Cîndva, cînd era centrul atenției generale, vorbea tare și repede ca o mitralieră, acum abia silabiseste. Își mișcă eu mare greutate buzele, care, de cele mai multe ori, nu reușesc să articuleze decît silabe fără noimă...

Obosit după fraza rostită mai sus, Ali privește absent în foc. Pleoapele îi cad mereu peste ochi, grele ca niște jaluzele. Iar ceasul nu arată nici măcar ora zece dimineța...

Servitorul de origine marocană, ultimul servitor dintre cei patruzeci care se învîrteau pe vremuri în jurul lui Cassius Clay, îi șoptește reporterului că Veronica, frumoasa soție a lui Clay, l-a abandonat de mai multă vreme, încercînd acum să pătrundă în lumea Hollywoodului. Clay nu divorțează de ea

pentru că asta ar însemna să piardă jumătate din averea care i-a mai rămas.

Cîndva, averea celebrului boxer se ridicase la 60 milioane dolari. Acum i-au mai rămas o vilă la Los Angeles, două mașini și o sală de antrenamente în Pensylvania. Bani au încetat demult să-i mai curgă în cont. Din multe milioane ciștigăte cu greu, cu prețul sănătății, unele s-au dus pe reclama ieftină și pe achitarea dobînzilor prin nerespectarea termenelor...

3.

Ali a deschis din nou ochii. Pare viu. Începe apoi să tremure, simptomul tipic al bolii lui Parkinson. Reușește cu mare greutate să se ridice și să coboare cele cîteva scări care duc spre încăperea unde își păstrează trofeele, un fel de muzeu personal.

Rămîne nemișcat în fața unei fotografii înrămate. Îl reprezintă în ring, în secvența cînd, lovit năpraznic de adversar, capul i-a zburat pur și simplu într-o parte...

— Am calculat împreună cu antrenorul meu — spune Clay — că un boxer, chiar unul foarte bun, primește în fiecare repriză cîte două lovituri puternice în cap. Cum eu am susținut 1500 partide — continuă Clay cu tot mai mare greutate — înseamnă că am primit aproximativ 3000 de lovituri, nu-i așa? Cum credeți că v-ați simți dacă ați fi incasat dv. atîtea la cap?

Întinde apoi mina spre o tobă africană pe care a primit-o în dar din partea unui președinte zăirez în semn de aducere aminte pentru meciul din anul 1974 cînd Clay l-a învins pe Joe Foreman recîștigîndu-și titlul suprem.

Urmează o fotografie care l-a surprins după a doi-zece pierdut în fața lui Larry Holmes, în anul 1980... Priviți!

Într-o altă vitrină de cristal păstrează un slip împodobit cu diamante, pe care l-a primit de la Elvis Presley.

— Dacă Elvis ar mai fi astăzi în viață, nu s-ar găsi nimeni în lume care să fie mai mare ca el, conchide Clay.

4.

Ali se uită la ceas și începe să se grăbească. Vrea să ajungă cît mai repede la sală. Pe drum, în rolls-roy-ul său, încearcă să obțină legătura telefonică. Zădarnic. Și nu vrea — sau nu poate — să înțeleagă că telefonul nu funcționează pentru că pur și simplu el a uitat să-și plătească abonamentul...

Cu cît se apropie mai mult de sală este tot mai viu. În sală se antrenează doisprezece boxeri asistați de vreo douăzeci de indivizi. Toți îl întîmpină cu aplauze.

— Ești din nou în formă, campionule! spune unul.

— Arăți splendid, șefule, zice un altul.

Ali se dezbracă repede și începe să boxeze. Cînd se antrenează se simte din nou puternic. Are nevoie de public, nu poate trăi fără aplauze și fără admiratori.

Cassius Clay a ajuns ostatecul propriei legende.

Se antrenează ca și cînd miine ar trebui să urce din nou în ring pentru a-și apăra centura de campion al lumii.

Vreți un
autograf
Cassius
Clay?

Joe Foreman,
unul dintre
învîgătorii
lui Cassius Clay.

Continuare în
pagina 86

— Dacă ar urca din nou în ring s-ar umple de bani, zice careva din apropiere.

— Ar fi curată nebunie, ripostează vecinul lui.

Ali lovește scurt și puternic — oare atât de puternic pe cât se pare? — în sacul de piele. Asta are asupra lui efectul unui drog puternic, totul i se pare ca mai înainte. Chiar și Stenton, omul lui de colț, este pregătit: prosopul, apa, tampoanele de vată...

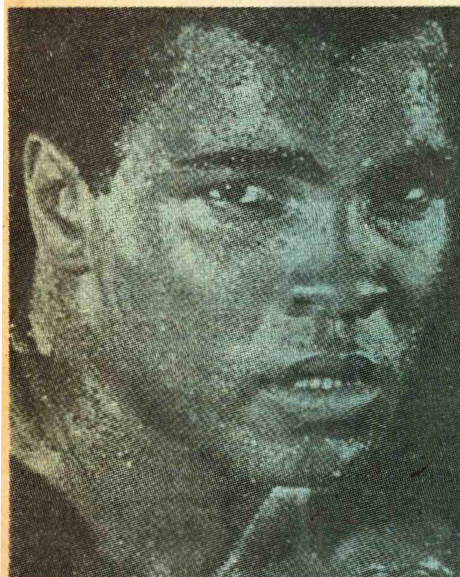
— Cât rezisti?

— Toată distanța.

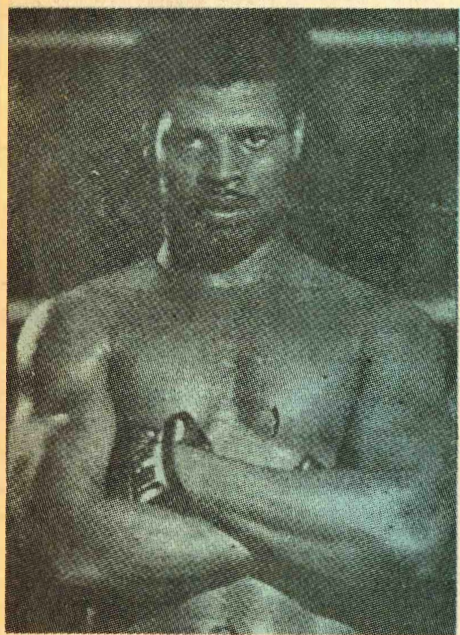
Adică 15 reprize!

Afară s-a strins multă lume. Copiii și-au turtit nasurile de sticla peretelui. Ali lovește cu îndârjire în sacul de piele. Se-aruncă apoi într-un fotoliu. Când se ridică este numai o apă. Câteva clipe pare că e beat, își revine însă.

Leoarcă de transpirație, Ali se privește în oglindă. Își trece apoi, absent, pieptul prin părul cirlionțat...

La sfîrșitul meciului: invins (Cassius Clay — sus) și învingător (Leon Spinks — jos).

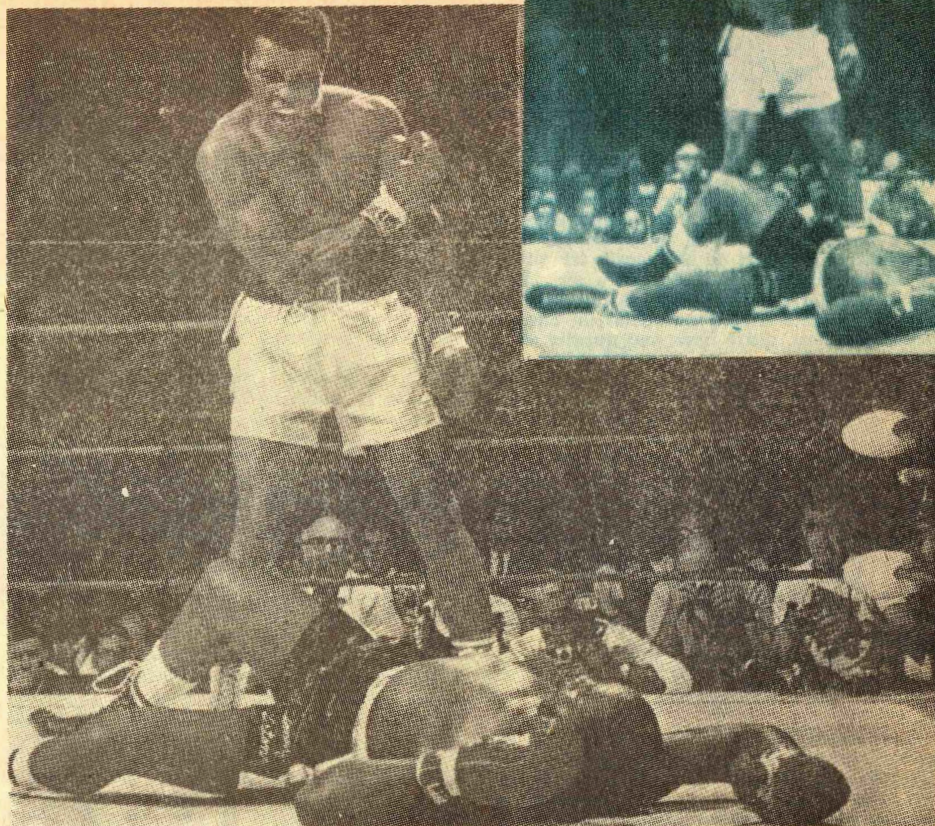

5.

Avionul care face legătura între Los Angeles și Las Vegas are intirziere. Toți cei aflați în aeroport își fac de lucru pentru a trece mai aproape de el.

Două femei îl prind de braț, îi cer fotografii. Îl îmbrățișează amindouă și-l sărută pe obraz. Pe lângă el trece apoi un grup de

Așa a început drumul gloriei lui Cassius Clay: victorie împotriva lui Sonny Lister, în anul 1965.

turiști. Citeva femei în vîrstă din acest grup scotocesc repede prin poșete. Caută pix și hirtie. Vor autografe. Sint din cale-afară de fericite după ce au intrat în posesia lor.

Un bărbat ca la 50 de ani îi strînge mina.

— Acesta este cel mai important eveniment din viața mea, spune el cu ochii în lacrimi.

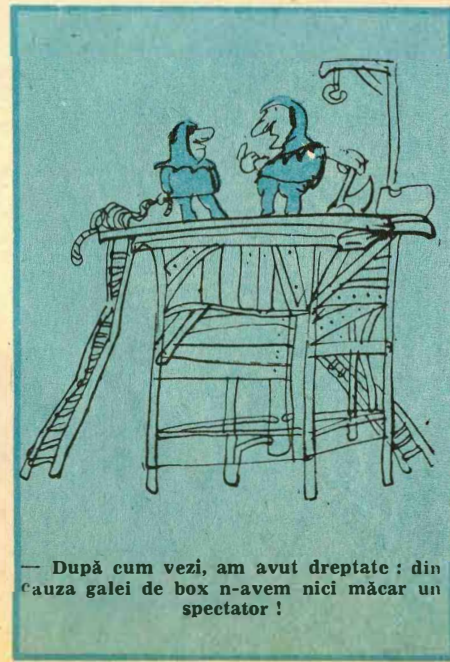
Un cetățean îi șoptește soției:

— Arată rău, peste cîțiva ani va ajunge clientul vreunui institut de binefacere. Dacă de el s-ar îngriji vreo fundație, aș contribui și eu cu ceva....

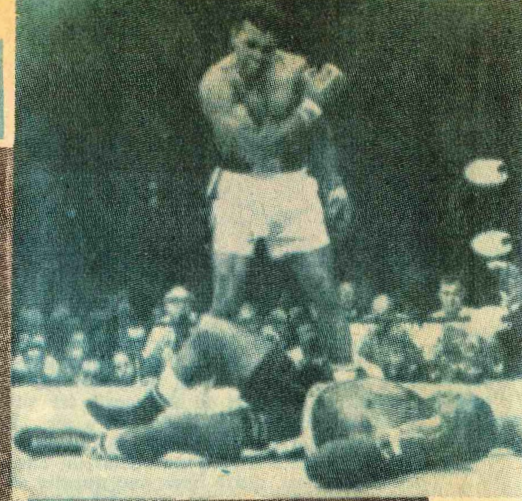
— Soția mea a plîns cînd v-a bătut Larry Holmes, spune un bărbat din grup.

La bordul aeronavei, în timp ce zburau, de el s-a apropiat pilotul secund al avionului. I-a întins mina emoționat.

— Ați fost cel mai bun boxer pe care l-am văzut în viața mea, spune el. Dv., ați făcut pentru box mai mult decît oricare altul.

— După cum vezi, am avut dreptate: din cauza galei de box n-avem nici măcar un spectator!

După ce pilotul secund pleacă, Ali spune: — Boxul a reprezentat pentru mine scopul pentru a cunoaște gloria, dar gloria nu mi-a adus mulțumirea pe care o visam.

Își trece mina peste față ca și cînd ar fi vrut să-și ștergă sfîrșeala...

De el se apropie o femeie elegantă care-i cere un autograf. După ce-l primește, spune:

— Dacă ați primi cîte un dolar pentru fiecare autograf ați ajunge un om bogat...

— N-am nevoie de bani, îi răspunde Ali, abia perceptibil. Puteți să-mi luați tot, casă, mașini, bani. Tot; abso...

Nu apucă să termine pentru că se prăbușește în scaun și adoarme. Deschide apoi ochii și privește prin hubloul. Poate se gîndește că dacă ar suna la ușa oricărei case de pe pămînt, nu s-ar afla om care să nu-i deschidă. Care să nu-i ofere ceva de mincare, ceva de băut. Care să nu-i aștearnă un pat cald...

ARBITRĂ DE BOX

În fotografia de mai sus o puteți admira pe surizătoarea doamnă Carol Polis din Harrisburg, Pennsylvania (S.U.A.), prima femeie-arbitru din istoria boxului. După cîte se vede ea este foarte satisfăcută de insolita ipostază. Mănușile de box pe care le arată fotoreporterilor neimpresionînd-o absolut deloc.

„Infruntarea gigantilor“, „Intilnire pe culmi“, „Minutul adevărului“, „Lupta gladiatorilor moderni“ și, mai ales, „Meciul secolului“ — iată câteva expresii care revin mereu în preajma marilor meciuri pentru titlurile mondiale profesioniste de box, din evidente necesități de reclamă (explicabilă, întrucât, vezi vedea mai jos, prețurile de intrare sînt pipărate, aceasta întărind aprecierea unor comentatori care spun că meciurile pentru titlul mondial au devenit spectacole exclusive pentru cei bogați!). Dintr-o parte toate sintagmele citate, „Meciul secolului“ are în cea mai mare măsură aura de atractivitate care inflamează imaginația marilor public. Eticheta a început, însă, să se banalizeze, ceea ce a făcut ca o serie de renumiți comentatori de box să pună lucrurile la punct: nu există decît 8 meciuri care pot primi superlativul-superlativelor, și toate au avut loc pentru titlul mondial profesionist la categoria grea. Iată-le, în ordine cronologică:

● Victoria americanului Jack Dempsey asupra francezului Georges Carpentier, prin KO în repriza a 4-a, la 2 iulie 1921, la Jersey City (New Jersey), în fața a 80 183 spectatori, care au lăsat la casele de bilete 1 789 238 dolari (prețul fotoliului de ring: 50 dolari).

● Cele două meciuri între Jack Dempsey și compatriotul său Gene Tunney, încheiate prin victoriile, la puncte de fiecare dată, ale lui Tunney. Primul meci s-a disputat la 23 septembrie 1926, la Philadelphia (Pennsylvania), în fața a 120 757 spectatori (record absolut), rețeta fiind de numai 895 733 dolari (fotoliul de ring — 27,5 dolari). A doua confruntare a celor doi giganti ai ringului (iată că ne-am molipsit...) a avut loc la 22

Reclama nu e sufletul pumnului

septembrie, același an, la Chicago (Illinois), fiind prezenți 104 943 spectatori (rețetă triplă: 2 658 660 dolari, fotoliul de ring costînd 40 dolari).

● Victoria „bombardierului negru“, americanul Joe Louis în fața germanului Max Schmeling, prin KO după numai 2 minute și 4 secunde de luptă, la 22 iunie 1937 la New York (70 043 spectatori și 1 015 012 dolari rețetă, cu fotolii de ring de 40 dolari). A fost vorba de o revanșă, după ce în prima confruntare dintre cei doi pugiliști, în 1936, Schmeling învinsese prin KO în repriza a 12-a, într-un meci ce nu a contat pentru „centura cu diamante“, titlul mondial fiind deținut atunci de americanul James Braddock.

● Victoria aceluiași Joe Louis asupra compatriotului său Billy Conn prin KO în repriza a 13-a, într-un moment în care „bombardierul din Detroit“ era condus copios la puncte. Meciul a avut loc la 19 iunie 1949 la New York (49 266 spectatori — 1 925 564 dolari, fotoliul de ring: 100 dolari). A fost

unul dintre ultimele mari meciuri ale lui Joe Louis, care a deținut coroana mondială timp de aproape 13 ani (1937—1949), apărînd-o cu succes de 25 de ori (record absolut).

● Primul dintre cele trei meciuri între Cassius Clay (Mohamed Ali) și Joe Frazier. Este vorba de meciul disputat la 8 martie 1971 la New York (20 748 spectatori, 1 635 688 dolari, fotoliul de ring — 150 dolari), cîștigat de Frazier la puncte după 15 reprize. Vă amintiți, după dura luptă din ring învingătorul... s-a internat în spital. În acel moment ambii boxeri erau neînvinși în carieră. Frazier avea 26 de victorii, iar Clay — 31. Următoarele două meciuri dintre cei doi s-au încheiat cu victoria lui Clay.

● Victoria lui Mohamed Ali în meciul cu George Foreman, prin KO în repriza a 8-a, la 30 octombrie 1974 la Kinshasa (Zair). Au asistat 80 000 spectatori (rețeta n-a fost comunicată, bineînțeles datorită sumei mici adunate; în Africa prețurile nu pot fi aceleași cu cele de la Madison Square Garden...). După acest meci, Mohamed Ali (sau Cassius Clay, cum vreți) a cucerit pentru a doua oară titlul mondial, l-a pierdut din nou în februarie 1978 în fața lui Leon Spinks, pe care l-a învins, apoi, șase luni mai târziu, devenind primul boxer (și singurul pînă în prezent) care a cîștigat de trei ori „centura cu diamante“ la categoria grea.

● În sfîrșit, succesul americanului Larry Holmes asupra „marilor speranțe albe“, Gerry Cooney, prin KO în repriza a 13-a, la 10 iunie 1982 la Las Vegas. Numărul spectatorilor scade spectaculos (ceea ce era de demonstrat, nu?), în timp ce încasările cresc — 3 261 734 dolari, fotoliul de ring costînd 500 dolari!

Meciul secolului

(Transmisie în 15 reprize)
de Volker Braun

1.

Cassius Clay, guralivul, magul din ring,
zurbagiul acela masiv!
Joe Frazier, luptătorul rezistent, mașina de pumni,
cîntărețul acela din slumsuri!

2.

Își scoț amindoi pielea la vânzare pentru 25 milioane,
cît Mona Lisa, punîndu-și la contribuție miinile, picioarele
la Madison Square Garden, acest Zoo newyorkez al boxului,
într-o luptă aprigă pe viață și pe moarte.

3.

Încep într-un ritm infernal. Se prind în brațe.
Te ucid! ūieră Clay.
Te ucid! ūieră Frazier.

4.

Clay, omul cu cel mai rapid pumn din lume,
il lovește în plin în bărbie.
Joe, ca o locomotivă,
se-aruncă cu capul înainte

5.

Clay lasă brațele jos,
brațele lui lungi care parcă vor să spună: infight!
Anii de excludere din ring dictați de judecătorii din Disneyland
ii simte acum în picioare
ca pe niște imense greutateți de plumb.

6.

Clay ridică brațele, îl întărită pe Joe, îl ațîță,
dar proletarul din abatoarele Philadelphiai
își rupe lanțurile care-i încorsetează mușchii
și se deslănțuie ca o Niagara.

7.

Frazier se năpustește asupra lui Clay,
a lui Clay, cel exclus trei ani din ring
pentru refuzul de a ucide oameni în Vietnam...
Ali, Ali! scandează sala.

8.

Atunci el refuzase să îndeplinească ordinul Pentagonului,
acum adulmecă titlul furat. Clay-Ali glumește
precum odinioară „Unchiul Tom“
E obosit.
Uf!

9.

Frazier, the great white hope
il duce pe Clay în colțul ringului. Il lovește cumplit.
Clay recepționează în plin trei directe de dreapta. Ali, Ali!

10.

Frazier stopează, brutal, acțiunile ofensive,
salva de lovituri ale lui Clay,
meseriașul cu mintea limpede.

Clay îl pedepsește cu o directă de stînga. O „dreaptă“
se pierde în gol.

11.

În rundul unsprezece Clay simte praf sub picioare...
Scoate pieptul și mormăie: „Eu sînt campionul!“
Drept răspuns, Frazier se năpustește asupra lui ca un uragan,
Clay eschivează.

12.

Frazier vrea să termine cu idolul care îi stă în față,
Frazier vrea să-și croiască singur drum înainte,
Frazier, baptistul ortodox,
conduce la puncte.

13.

Frazier mizează totul pe-o singură carte,
porneste furibund împotriva lui Clay, fortăreața invicibilă,
acest dumnezeu al negrilor,
vrea să oprească marșul lui Ali asupra Capitoliului.
să distrugă nimbul panterei negre.

14.

Clay aruncă în luptă ultimele resurse,
tot ce încă mai este în el Cassius Marcellus Clay,
tot ce încă mai este în el Muhammad Ali.

15.

Clay se prăbușește,
acum știe că e învins.
Pare nedumerit, insultat...

1.

Mulți cred că greutatea joacă un rol decisiv într-o întâlnire de box. Și totuși nu este chiar așa. În anul 1900, Bob Fitzsimmons a dispus categoric de Dunkhorst, care cântărea mai mult cu 63 kg! Aceasta este posibil deoarece ne referim la boxerii de categoria grea.

2.

În familia finlandeză Hiamialainen au crescut șase băieți, și toți au fost boxeri. Unul din ei, Pentti, a câștigat în 1952 medalia olimpică de aur. Într-un interviu acordat unui corresponsent de presă, mama boxerilor a declarat: „Nu mi-a fost greu să cresc băieții. Niciodată n-a trebuit să-i bat. Cel mai cuminte a fost Pentti. Aș dori tuturor mamelor ca fiii lor să practice boxul. Nu există copii mai blinzi și mai ascultători, decât boxerii“.

3.

Boxerul Germinal Ballarin (Franța) a relatat un caz al cărui martor a fost. După un meci de box, luind un interviu învingătorului, un ziarist s-a apropiat cu microfonul și de boxerul învins prin K.O. care, cu ajutorul medicului și al antrenorului, abia își revenea din leșin. Ziaristul i-a întins microfonul, rugându-l să spună câteva cuvinte despre întâlnire. „În sfârșit, mi s-a pus telefon. De cind aștept. Mulțumesc municipalității“.

4.

Laszlo Papp, fostul campion al Europei la categoria mijlocie, a fost ironizat de antrenori, cind la vîrsta de 12 ani s-a prezentat la o sală de box. „Cu fizicul tău ai putea să fii cel mult jucător de pingpong“, i-au spus aceștia. Dar după cîțiva ani Papp le-a dovedit contrariul.

5.

O intimplare fără precedent a avut loc cu ocazia meciului pentru titlul de campion mondial la categoria semigrea dintre sud-americanul Mederos și pretendentul la titlu, Johnson (Philadelphia, S.U.A.).

Înainte meciului Johnson a fost solicitat de un tînăr să-i acorde un autograf. După primirea autografului, pe care Johnson i-l-a dat cu multă bunăvoință, tînărul i-a mulțumit călduros și i-a oferit o portocală, pe care boxerul a mîncat-o.

În repriza a doua, fără să primească vreo lovitură, Johnson a căzut la podea, spre stupefacția publicului și a arbitrilor. Ridicîndu-se cu greutate, Johnson se prăbuși a doua oară, fără să fi primit nici de data aceasta vreo lovitură din partea lui Mederos. Meciul a fost oprit de arbitru, iar Johnson transportat la spital, unde s-a constatat că ameteala se datorește unui narcotic: de vină era... portocala, oferită cu atîta amabilitate de amatorul de autografe.

6.

Fostul boxer Joe Bugner s-a făcut cunoscut în arena internațională nu atît datorită calităților sportive cît mai ales celor... fizice. Bugner seamănă extraordinar cu capul statuiei David realizată de celebrul Michelangelo.

7.

Despre un boxer care are la activul său circa 300 de meciuri se spune că posedă un palmares

Întîmplări din lumea ringului

uriaz. Ce părere aveți însă despre negrul Abe Newsboy, boxer și luptător, care a susținut între 1905 și 1919, în mai multe țări ale lumii, 1 039 întâlniri de box și 387 întâlniri de lupte ?

8.

Adam Hals, un muncitor din comitatul Yorkshire-Anglia, deține un record pînă acum neegalat: toți cei opt copii ai săi au practicat boxul. La numai 15 ani, cel mai tînăr dintre ei, pe nume Gleen, deține titlul de campion al... familiei! De subliniat faptul că primul dintre frații Hals, Jimmy, avea 24 de ani. Altfel spus, buturuga mică...

9.

După mai mult de 100 de meciuri, dintre care aproape jumătate la profesionism, pugilistul american Thomas Hearns, fost campion mondial, denumit de unii „Ucigasul plătit“ (goana după reclamă cu orice preț naște adesea prost-gust...), a fost întrebat care i s-a părut cea mai puternică lovitură primită. Hearns a răspuns fără ezitare: „O palmă a tatălui meu, pe cind aveam 13 ani. Făcusem o prostie, ca orice copil, cred, și tata mi-a aplicat o corecție pe care n-o voi uita niciodată“.

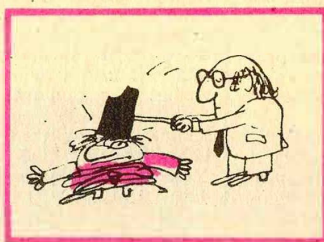
10.

Cu cîțiva ani în urmă, un sportiv mexican naturalizat în Japonia, Germain Tores, a devenit campion la categoria semimuscă. Tores l-a avut drept adversar în finală pe Francisco Montiel, alt mexican-japonez!

11.

Cind un boxer amator se căsătorește și-i invită la nuntă pe camarazii săi de sport, nunta poate deveni... explozivă. Este ceea ce s-a întîmplat la Pittsburg, în S.U.A., unde s-a iscat o bătaie generală, la care au participat peste 150 de invitați, timp de mai multe ore. Cind a sosit poliția, loviturile curgeau, femeile țipau, mesele și scaunele zburau prin

aer. „Combatanții“, cu ținuta de gală ajunsă zdrențe, s-au coalizat însă împotriva celor 40 de poliști, care au trebuit să lupte pînă în zori pentru a pune capăt... pugilatului!

12.

Primo Carnera, fostul campion mondial de box, avea tatăl italian și mama spaniolă. Aceasta a făcut ca zărele naționaliste din Italia să-i menționeze totdeauna, în caz de victorie, originea italiană. De fiecare dată, însă, cind Carnera suferea o înfringere, ele nu scăpau ocazia să-l numească „spaniolul Carnera“. Această „dublitate“ a luat sfîrșit abia atunci cind Carnera a cucerit titlul de campion mondial, eveniment după care el... a devenit definitiv italian!

13.

Harry Blitman, boxer de categoria ușoară din Philadelphia, și-a făcut adversarul K.O., dar a aflat acest fericit amănunt abia a doua zi, din ziare!

14.

La spitalul din orașul Saint Luis urma să fie operat boxerul Joe Lugano. Era pe masa de operație și cel ce-i făcea narcoza îl ruga să numere. La cifra cinci era aproape adormit, incit doctorii se pregăteau să execute operația. Cind boxerul numără „nouă“, sări de pe masa de operație luînd poziția de atac. În subconștientul său își amintise de „knock-out“ și nici narcoza nu l-a împiedicat să evite numărul „10“.

15.

La vîrsta de 23 de ani, boxerul englez K. Bart hotărîse să treacă la profesionism, dar considerînd că boxul e un sport periculos, s-a angajat ca jucător de rugbi. După unul din primele meciuri jucate, el a fost internat în spital cu maxilarul rupt.

16.

Întîmplarea s-a petrecut la Monte Carlo. Se disputa o întâlnire de box pentru campionatul mondial de categoria ușoară (versiunea I.B.F.) între John Murphy (S.U.A.), deținătorul titlului, și africanul Elo Mutti. A fost o luptă înversunată prevăzută să se desfășoare în 15 reprize. Șalange-

rul Mutti era în avantaj spre sfîrșitul meciului, dar era complet epuizat. În repriza a 12-a s-a petrecut un fapt puțin obișnuit în istoria boxului. La un moment dat, a avut loc o fază dramatică: cei doi pugiliști s-au lovit simultan atît de puternic încît au căzut amîndoi la podea. Murphy, care mai posedă o fărîmă de energie în el, a reușit, cu mare dificultate, să se ridice în genunchi și apoi cu un efort suprem să se agațe de corzile ringului (ceea ce regulamentul interzice) în timp ce Mutti încerca să se ridice de la podea. Arbitrul, depășit de situația care se crease și ignorînd regulamentul, s-a grăbit să-l numere pe Mutti declarîndu-l învins prin K.O. Așa învingător...

17.

În urma unei lovituri extraordinar de puternice și bine plasate, un boxer amator de categoria pană a „zburat“ din ring în mijlocul spectatorilor, nimerind într-un fotoliu liber din preajma ringului. Incidentul... neprevăzut și neobișnuit, s-a întîmplat la Madrid, iar boxerul, după ce arbitrul și-a terminat numărătoarea, a fost declarat k.o., deși stătea în fotoliu...

18.

Fostul campion mondial de box la toate categoriile Mohamed Ali (alias Cassius Clay) a salvat viața unui tînăr de 21 de ani, care vroia să se sinucidă aruncîndu-se de la etajul al 19-lea al unei clădiri din Los Angeles. Se pare că lucrul n-a fost deloc ușor și nu s-a petrecut ca pe ringul de box. Lui Cassius Clay i-a trebuit peste o oră să-l convingă pe sinucigaș să renunțe, vorbind cu el de la o fereastră învecinată, în timp ce mulțimea adunată jos, crezînd că este vorba de o farsă a cunoscutului boxer, cerea în cor tînărului să „zboare“. În cele din urmă a „înving“ Ali, care a declarat că se simte mai epuizat decît după un meci în 15 reprize.

19.

Un caz fără precedent, greu de crezut și totuși adevărat. Meciul de box dintre Tom Collins și Dennis Andries, pentru titlul Angliei la categoria semigrea, a trebuit să se amîne pentru că, în ultimul moment, s-a constatat că ringul fusese... furat din magazia unde era depozitat!

20.

Înainte vreme, meciurile nu aveau un număr fix de reprize și se disputau „la finis“, adică pînă la scoaterea din luptă a unui adversar. Recordul în această materie este deținut de meciul Andry Brown — Jack Burke, care s-a disputat în 1893 la New Orleans. Cei doi combatanți au făcut 110 reprize. „După 7 ore și 19 minute de luptă, — scriau ziarele vremii, — cei doi boxeri erau atît de extenuați încît se aflau în imposibilitatea de a mai continua partida, astfel că arbitrul interveni și hotărî să acorde meci... nul.“

21.

Jack Warwick a devenit campion de box al comitatului Essex, din Anglia, la categoria mijlocie, fără să susțină nici măcar o singură întâlnire! Deși lucrul pare curios și cu totul neobișnuit, aceasta se datorește unui concurs de împrejurări (sau mai bine zis „lanț“): primul adversar pe care urma să-l înfrîngă și-a rupt piciorul înaintea meciului, al doilea s-a îmbolnăvit chiar în ziua meciului, celui de al treilea i s-a

intimplă o nenorocire, al patrulea s-a infectat la antrenament cu un cui ruginit și a fost internat în spital, iar al cincilea (și ultimul) a fost victima unui accident de automobil. Glorie fără... efort.

22.

Ajuns la vîrsta la care boxerii se retrag din activitate, Paolo Choto, un fost boxer din Rio de Janeiro, și-a deschis un magazin în care vindea paturi. Iată și reclama pe care a inserat-o în ziare: „Paolo Choto, care a fost culcat la podea de 16 ori în cariera lui, știe ce înseamnă un pat bun. Cumpărați cu încredere paturile lui Paolo Choto“.

23.

În sala mare a unui hotel din Castelvetrano (Sicilia) avea loc o competiție de box între pugiliști amatori. Pe neașteptate, din cauze neclare, s-a iscat un scandal, oare a degenerat într-o încăierare generală. Poliția, anunțată de urgență, s-a dovedit neputincioasă să restabilească ordinea. Pînă la urmă, proprietarul hotelului a găsit o soluție salvatoare. El a chemat în ajutor pe un prieten al său, apicultor, iar acesta a dat drumul în sală unui roi de albine. După cîteva secunde, sala a fost evacuată complet și liniștea a fost restabilită...

24.

Celebrul boxer englez Tom Sayers moare în vîrstă de 39 de ani în plină glorie (în secolul trecut). Cei 3000 de suporteri ce l-au însoțit pe ultimul drum boxează în jurul mormintului său și singele curge din abundență. O întimplare asemănătoare s-a petrecut în octombrie 1900 la Madrid la înmormîntarea toreadorului Dominguin cînd matadorii s-au înfruntat atît de puternic între ei încît mulți au căzut în groapa săpată pentru celebrul lor coleg.

25.

În Occident reclama ia uneori aspecte cu totul neobișnuite. Astfel, la un meci de box disputat la Chicago, unul dintre boxeri a fost făcut k.o. și s-a întins pe ring. În momentul cînd arbitrul a început să numere, o parte dintre spectatori au izbucnit într-un hohot de ris. Ce se întimplase? Pe tălpile boxerului, în scop de reclamă, scria: „Sutienele firmei noastre garantează succesul“. Garantau, dar nu în box, probabil...

26.

Retras din „careul magic“ unde a cîștigat 11 milioane de dolari, boxerul new-yorkez de categorie greă Gerry Cooney a înființat o societate de taxifoane. Urmărind sporirea numărului de comenzi, fostul challenger al centurii cu diamante telefonează el însuși posibilor clienți care, aflînd cine este interlocutorul, se gîndesc de două ori înainte de a-l refuza.

27.

În goană după profituri, afecești din sportul țârilor capitaliste nu știu ce să mai inventeze ca să atragă cît mai mulți spectatori. Astfel, în Anglia, a avut loc un meci de box... în apă! Ringul era instalat într-un bazin la o adîncime de 4,5 m, iar înfîlîirea trebuia să constea din două reprize a trei minute. În total, boxerii au stat în apă timp de patru ore. Cum s-ar spune, au cam intrat la apă!...

Grupaj realizat de Emilia Sălceanu Mihai Burduja

Cercurile de turism specializat

Plecăm acum din nou în drumetie
Într-adevăr, rucsacii sînt cam grei
Însă am vrea să-ți povestim și ție
Ce-nseamnă drumul munților să-l iei.

Avînd deja, în urma lor, o vechime de aproape 20 de ani, cercurile și cluburile specializate ale Biroului de Turism pentru Tineret constituie în peisajul turistic al țării noastre o imagine vie, cuprinzătoare, a dragostei de viață, de natură a tineri generații.

Dezvoltîndu-se continuu, sub directă îndrumare a organelor și organizațiilor Uniunii Tineretului Comunist, a cadrelor de specialitate ale Biroului de Turism pentru Tineret, aceste forme de practicare a turismului în rîndul tinerilor au ajuns la o extindere fără precedent, constituind o verigă de bază în activitatea B.T.T. Practic, putem spune că în fiecare județ se desfășoară această activitate cultural-educativ-turistică în diverse forme.

Clubul de turism specializat cuprinde cele mai variate modalități: drumeția montană, orientarea turistică, speologia, autografia, arheologia, turismul nautic, cielturismul etc. Dar, în principal, preocupările B.T.T. se îndreaptă spre dezvoltarea turismului montan împreună cu componentele sale, drumeția și orientarea turistică, alpinismul și speoturismul.

De mulți ani aceste cluburi, desfășoară acțiuni de prezentare, inventariere și gospodărire a patrimoniului turistic național. Membrii cluburilor și cercurilor turistice realizează lucrări de amenajare, protecție și punere în valoare a unor forme turistice, trasee montane sau speologice, a unor monumente ale naturii.

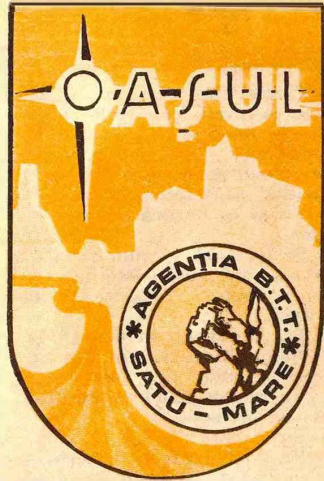
Această activitate turistică și științifică se împletește strîns cu realizarea unui bogat material documentar grafic și fotografic, a unor expuneri în organizațiile U.T.C., a multor expoziții cu temă.

Ilustrațiile prezintă imagini din activitate

Toate cluburile întreprind acțiuni vizînd educația turistică și popularizarea obiectivelor turistice pentru a dezvolta în rîndul tinerilor dragostea față de frumusețile naturii, de ocrotire a acestora. Tot din activitatea acestor cluburi fac parte organizarea unor simpozioane, reuniuni și întîlniri științifice, organizarea de expoziții prilejuite de acestea, publicarea unor buletine și lucrări etc.

S-au remarcat prin activitatea depusă o serie de cluburi și cercuri cum ar fi „Focul Viu“ D. „Pelendava“ D. „Prometeu“ D. „Bucur“ București, „Exploratorii“ Reșița, „Myghargus“ —

CLUBUL DE TURISM MONTAN

Emblemă turistică

Rm. Vilcea, „Columna“ — Tg. Jiu, „Creasta Cocosului“ Baia Mare, „Menirea“ Bacău etc.

Întîlnirile acestor cluburi la diverse acțiuni interjudețene precum: „Cupa Bucur“, „Cupa Prometeu“, „Cupa Perpedes“, „Cupa Vinturată“ sau „Festivalul vilcean de primăvară — Myghargus“ se constituie în adevărate sărbători ale îndrăgostiților naturii, ale celor care simbată de simbată sau în vacanțe pornesc pe cărările ascunse ale munților, pătrund în tainica și mirifica lume subterană sau se adună în jurul unui foc de tabără ce-și aruncă spre înaltul cerului instelat al nopților de vară scinteile efemere.

Activitatea cluburilor și cercurilor specializate ale Biroului de Turism pentru Tineret se poate sintetiza și doar amintind cele două mari acțiuni proprii turismului pentru tineret „Ștafeta Carpaților“ și „Drumeție și orientare turistică“. Începînd din acest an se va organiza o a treia de mare amploare bazată în principal pe activitatea culturală a cluburilor. Manifestarea va reuni tineri în cadrul unui „Festival al cercurilor de turism „Lira Carpatină““.

În cifre, activitatea cluburilor și cercurilor de turism ale BTT înseamnă 37 de cluburi cu aproximativ 2000 de membri, la activitățile acestora fiind atrase alte cîteva mii de prieteni ai naturii.

Bogdan Tebeica

Tabără de corturi. Balta Neagră. Cheile Lăpușului, 1986

Cupa „Cocoșul de munte“, Cheile Turzii, august 1984

ACTIVITĂȚI B.T.T. • ACTIVITĂȚI B.T.T.

I-am învins pe Fănuș Neagu, Ion Băieșu și Björn Borg

— Victor Vlas, ești un mare iubitor și, cred, cunosător de sport. Te invit la o discuție pe această temă, mai ales că azi toată lumea se pricepe la sport, în general și la fotbal în special!

— Ca și la muzică ușoară și cinema...

— Să începem — cum se spune — cu... începutul. Deci cu debutul în sport. Dacă a existat vreodată.

— Da, a existat un debut. Și unde putea fi decît în sportul rege — fotbalul ? Și a fost chiar cu mult succes fiind recunoscut ca foarte priceput !

— Pe ce post ?

— Nu pe un post ci în postură de... specialist în confecționarea de mingi ! Din cîrpă, cum se făceau pe atunci...

— O performanță deosebită din această perioadă ?

— Am fost coleg de bancă cu Țopescu !

— Dar chiar n-ai jucat fotbal ?

— Ba da ! Portar, fapt ce asigură victoria echipei mele.

— De ce ?

— Cînd echipa mea era în atac, micșoram dimensiunile porții mutînd pietrele mai aproape !

— Ce a urmat ?

Balerinii au mai multe accidente ca rugbiștii

— M-am apucat de rugbi ! Am fost legitimat la „Progresul Sănătatea” avînd ca antrenor pe Ion Buzoianu, jucînd chiar și trei partide în „A” ! Am iubit foarte mult acest sport și numai teama de accidente m-a determinat să-l abandonez. Normal, deoarece era perioada cînd deslușeam tainele dansului. Paradoxal, însă cît timp am jucat rugbi, n-am avut nici un accident, pe cînd la dans... Am continuat să fac sport de plăcere, pregătindu-mă în paralel și pentru „cariera de tribună” ! Natație, tenis de masă, de cîmp, haltere, fotbal, iată o listă de sporturi ajutătoare și chiar necesare unui balerin.

— Iar ajungem la fotbal ?

— Odată intrat în teatru, a început adevărata mea activitate competițională fotbalistică ! Am fost ani de zile portarul echipei artiștilor. Rivalitatea cu echipa ziariștilor s-a tranșat în meciuri de referință pentru fotbalul românesc !

— Mi-aduc aminte de un meci pe Dinamo.

— Da, în iulie 75 ! Ce me, dom'le ! A fost un adevărat derby ! Ce înaintare de aur aveam !

— ?

— Nicu Constantin, Al. Lulescu, Dan Spătaru, Puiu Călinescu, Horia Căciulescu, Al. Arșinel, Colea Răutu, Ștefan Bănică, Dem. Rădulescu și Horia Moculescu !!!

— Nu-s prea mulți pentru o înaintare ?

— După Brazilia care a lansat sistemul de joc 1-4-2-4, noi am lansat, în premieră mondială, sistemul 1-10 !!! Toată lumea înainte, tactică reluată după cîțiva ani de Mircea Lucescu la me-

Victor Vlas surprins de regretatul artist fotograf Aurel Mihailopol în dubla sa ipostază — de balerin de profesie și portar amator al echipei artiștilor.

ciul cu Irlanda de Nord ! • La pauză, terminîndu-se „benzina”. ne-am retras toți în apărare după o tactică deja lansată de Constantin Tească la Madrid !

— Rezultatul ?

— Dacă nu ne dezavantaja arbitrul Gutză (a se citi — normal

— Guță) Băieșu, nu ajungeam la departajare prin penaltiuri !

— Ca Steaua la Sevilla ?

Fănuș Neagu nu recunoaște că a fost făcut marș de Victor Vlas

— Nu eram departe ! Am apărât doar 3 de „11” m. gata-gata s-o iau înaintea lui Ducadam ! Șansa lui ! L-a avut în față pe Alonso în timp ce eu pe... Ioanițoia ! Și am... pierdut ! Dacă îl aveam pe Alonso intram eu în Guinness Book !

Despre fotbal numai de bine

— Așa e fotbalul ! Ce-a fost, a fost ! Să trecem la fotbalul de azi.

— Perioadă bună, mai ales prin performanțele Stelei, această echipă a bucuriei noastre, a tuturor !

Lideră în campionat

Iar în lume o vedetă

Steaua deci a demonstrat

Că nu este o... cometă !

— Interesant ! Fotbal în care trene.

Victor Vlas văzut de Ando

— E-o pasiune cu care „mă joc” din cînd în cînd, fără pretenții... de cenacul.

— De Dinamo ce ne spui ?

— De Dinamo pot să spun

Că dorința-i e firească :

Face tot ce este bun

Doar (sau numai) să..

lucească !

— I-o doresc pentru că are dreptul ! Dacă ne uităm în clasament, pînă aici totul este normal. După pozițiile celor două apar surprizele.

— Pentru mine, surpriza se cheamă F.C. Olt.

— Îmi explici ?

— De la munte înspre mare

Orice rîu își face cale

Legea fizicii s-a dus

Oltul curge, dar... în sus !

— M-ai întăritat ! Ce-i spui Argeșului ?

— Dacă joci și-n acest an

Tot după Halagian

Nu-i exclus să reușești

Și-n „cupe” să te... pitești !

— Argeșul n-ar fi la prima „abatere” ! Are însă concurenți.

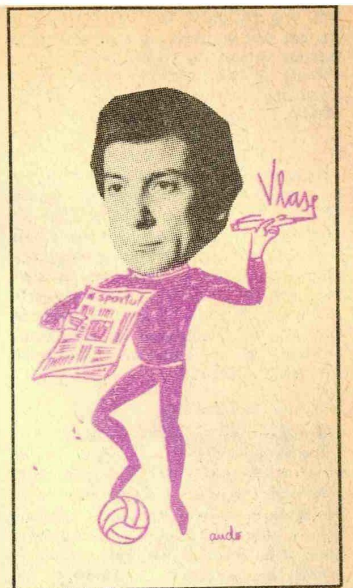
— Bine-nțele. Miracolul „Victoria”, în numai al doilea an de „A”. De aceea m-am adresat lui Țălnar.

— O-ntrebare se cuvine

Să-ți încerc memoria :

Cum jucați așa de bine ?

— Noi iubim... victoria !

— Alt pretendent ar fi Petrolul, nu ?

— Are un excelent antrenor, Dridea. L-am cunoscut mai bine la Casablanca unde eu lucram la spectacolul de deschidere a Jocurilor Mediteraneene iar el antrena o echipă marocană. De atunci se „simțea” Petrolul de azi.

Sus în clasament se pare Locul este meritat.

Nici nu este de mirare ;

Doar Dridea l-a... rafinat !

— Eu zic să dăm o pauză fotbalului și să mai scormonim în bagajul sportiv al lui Victor Vlase.

— Vă pot spune, de exemplu, că, după Ilie Năstase, sint singurul român cu victorie asupra lui Björn Borg !

— Am auzit bine, Borg ?

— Da, și încă cu 3-0 !!! în perioada lui de glorie.

— O asemenea performanță în tenis este într-adevăr pe cât de spectaculoasă, pe atât de neverosimilă.

— Cine a zis „tenis” ? La table !

— Mi-a venit inima la loc ! Joci atât de bine table ?

— Am victorii asupra lui Fănuș Neagu și Ion (Gutză) Băieșu. Cred că asta spune mult !

— Prefer să ne-ntoarcem la fotbal.

— Ca să epuizez surprizele... plăcute, o vorbă pentru F.C. Brașov :

Ștefănescu v-a adus Metode grozave

— „Eu doresc — aud c-a spus Goluri nu... brașoave !”

— Nu mă pricep cit de fotbalistică este metoda dar dă... rezultate. Să trecem la „neplăcute” !

— Prima ar fi „Sportul studențesc” !

Mai nimic în campionat, Și-n U.E.F.A. carieră N-ai făcut ! Și e păcat Să rămii... restanțieră !

— Sper și eu să... nu ! Vine avalanșa din spate ! De exemplu S.C. Bacău.

— Echipă capricioasă, cu rezultate contradictorii. Părerea mea ?

Vă e necesar se pare După meci cîte-un perdaf Cînd veți practica voi oare Fotbalul fără... Vătaf ?

— Dacă vorbim de capricii, ce facem cu „U” Cluj ?

— Dacă vrei din alfabet

De la „A” și pînă la „Z”

Litere să folosești

Pe „B” să îl... ocolești !

— Ce să mai spunem atunci de imprevizibilul Corvinul Hunedoara ?

— Și la fotbal zicătoarea

Merge drept, fără ocol.

Oferindu-ți rezolvarea

Nu faci foc, nu iese... gol !

— Corvinul bate acasă și se rezolvă. Problema numărul 1, zic eu, este Universitatea Craiova.

— Comportarea ți-e „pitică”.

Fotbalul ți-e discret

Spectatorii pot să zică :

— Noi vrem sare și... oțet !

Nadia ar fi fost și o balerină de nota 10

— Așa este ! Craiovenii nu mai au parcă gustul „european”. Hai să facem o pauză la fotbal. Mai ai vreo „rezervă” sportivă ?

— Timp de 6 luni am lucrat cu Nadia Comăneci la sol. Se ajunsesese probabil la concluzia că, solul fiind un aparat „cu muzică”,

adică artistic, trebuie să imprumute „ceva” din cuceririle dansului. Așa că timp de 6 luni am luat-o cu Nadia și celelalte fete din lot, cum s-ar spune, de la capăt, în sensul modelării artistice în paralel cu cea acrobatică, pur sportivă, de care bine-nțeles se ocupau specialiștii în materie. În aceste 6 luni, Nadia n-a participat la nici un concurs, efectuînd 12 antrenamente pe săptămînă ! Pot spune acum, după atîta timp, că a fost o perioadă minunată, cu satisfacții majore pentru mine.

— Dar pentru Nadia ?

— La sfîrșitul perioadei am primit următoarele rînduri : „Mulțumesc, cu stimă și recunoștință, pentru tot ce ați făcut pentru mine. Nadia”. Bucuria Nadiei la primul concurs după acele 6 luni cînd, în „Palazzetto dello sport” din Roma, obținea 10 la sol, urmat, la cîteva zile de un alt 10 la „San Siro” din Milano, a constituit cea mai mare răsplătă a muncii mele.

— Apoi ?

— Eu m-am întors în teatru iar Nadia și-a continuat strălucita carieră. Poate-i o coincidență, dar marile succese ale Nadiei la sol (egale cu cele de la birnă și paralele) au urmat acestei perioade de 6 luni !

— Dacă-i vorba de întoarcere să revenim la... fotbal...

— ...unde ne întîlnim cu prima promovată care suportă mai greu rigorile diviziei „A” : Oțelul Galați :

Este greu în campionat

Și de vrei să reușești

O metodă-i de urmat :

Caută să te... călești !

— E adevărat, mai ales că și unele consacrate au dificultăți. Ce poate spune, un rapidist, să zicem, Rapidului ?

— Nu crezi oare că-i stupid

După 1-4-2-4 al Braziliei, Horia Căciulescu și Victor Vlase perfectează sistemul fotbalistic 1-10 !

Trenule — mică mașină —

Ca în loc să fi rapid

Uneori ești chiar... drezină ?

— Fii atent să nu calci prin Giulești !!!

— Dacă o luăm așa, nici în tribună la Chimia R. Vilcea !

Ce formulă aplicați

De nu prea vă descurcați ?

Astăzi toată lumea știe :

Nu faci „A” prin... alchimie !

— Într-adevăr științific !!! Alt-ceva ?

— Ce-a mai rămas ? A, Gloria Buzău, care mai cîștigă și acasă...

Văd că nu vă vine-a credea

Și să nu vă pară rău

Căci aveți precum se vede

Glorie doar în... Buzău !

— Ce să mai zică cei de la Jiul Petroșani ?

— Nu știu ce zic ei. Știu ce zic eu :

A produs multă mirare

Jocul slab ce l-ați făcut,

Dar aveți și o scăpare :

Să intrați cu toți în... șut !

— În sfîrșit, cu Flacăra Moreni epuizăm cele 18 echipe de „A”.

— Pun și eu la o adică

O umilă întrebare :

Flacăra n-a fost prea mică

Pentr-un foc așa de... mare ?

— Clar ! Totul este „în glumă”,

ca de fapt întreaga discuție.

— Să nu ne pierdem umorul !

Fotbalul rămîne totuși un joc, iar

noi spectatorii trebuie să-nvățăm

că o întrecere presupune nu nu-

mai un învingător ci și un învins !

Prea multă patimă, prea mult

fotbal incrincentat ! Ne mai tre-

buie și fotbal — spectacol. Apro-

po, ce mai face Dobrin ?

A stat de vorbă cu sine

Victor Vlase

Iată-i pe cei doi învingători ai lui Björn Borg. Dar numai unul dintre ei a obținut trofeul de „Cel mai bun sportiv român al anului” — Ilie Năstase.

„Îmi aduc aminte... Parcă era o contes- tație... Nadia se îmbrăcase și aștepta verdictul juriului”, declară Vlase cu o umbră de melancolie în glas.

CERCUL DE TURISM MONTAN P R O M E T E U

CURTEA DE ARGEȘ

Primul țel al clubului a fost educarea tinerilor pentru viață pornind de la formarea personalității fiecăruia din membrii cercului și terminând cu adevărata lecție de atitudine ecologică astfel încât impactul nostru cu natura să dea rezultate pozitive.

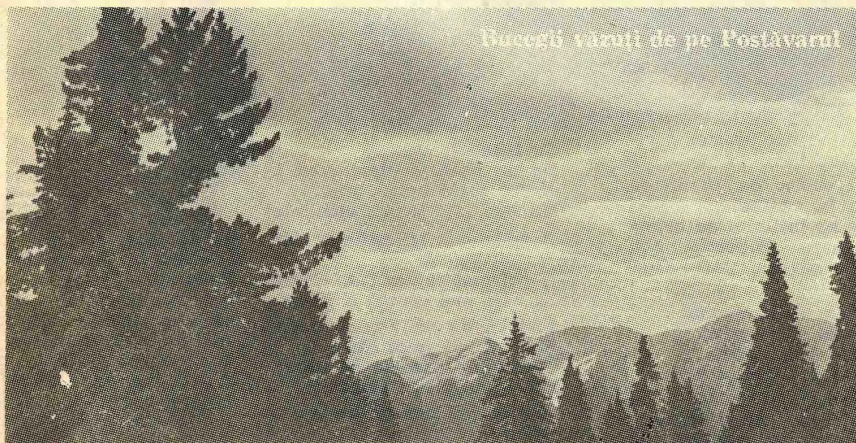
La nucleul care a stat la baza înființării cercului de turism s-au atașat efectiv și afectiv tineri elevi, muncitori și intelectuali din aproape toate școlile și întreprinderile orașului, participând la activitățile din ce în ce mai diversificate pe care le-am inițiat: drumeții, concursuri de

orientare turistică, concursuri dotate cu cupe ale unor cercuri de turism din țară, remarcarea unor trasee turistice montane din zonă și întreținerea acestora, excursii cicloturistice, seri cultural-distractive etc.

Rezultatele muncii noastre s-au materializat în numeroase premii obținute la concursurile de drumeție și orientare turistică și la concursurile de creație și interpretare, premii care sînt tot atîtea mărturii ale lucrului făcut cu pasiune.

☆

În anul 1987 ne propunem aceeași gamă

Dumetii văzuți de pe Postăvarul

de acțiune care a atras un număr din ce în ce mai mare de participanți pe cărările însoțite ale patriei.

Anul 1987 ne va prileji și organizarea ediției a 5-a a concursului de drumeție și orientare turistică dotat cu cupa „Prometeu” și a concursului de creație și interpretare „Lira carpatină”.

Vom participa de asemenea la cît mai multe acțiuni inițiate de prietenii noștri din țară.

În anul 1987, „Miniprometeii”, grupa mică a cercului va implini doi ani de activitate și sperăm că, în curînd, va putea demonstra că s-a constituit într-o adevărată școală de educație turistică.

☆

Celor ce ne vor fi oaspeți le vom prezenta o zonă de o frumusețe aparte care îți incită privirea și sufletul. Ne străduim să fim și în continuare ghizi competenți celor ce vor veni să pătrundă taina Văii lui Stan, a masivelor Ghițu sau Albina, celor ce vor ști să privească răsăritul soarelui în apele de cleștar ale lacului Vidraru.

Boxerii le știu... Dar dumneavoastră?!...

...7, 8, 9, 10

K. O.

1. Un prieten al celebrului Carnera zărește pe masa boxerului sub un clopot de sticlă o piatră și-un trandafir ofilit.

— Ce-i cu piatra asta?
— Un boxer rival mi-a dat cu ea în cap, din invidie...

— Și trandafirul?
— L-am luat ca amintire de la cimitir, din coroana mortuară a tipului...

2. La o lecție de box.
— Pareți bine lovirile!
— Ce vrei! După 25 de ani de căsătorie.

3. Înainte de începerea meciului de box, antrenorul se apropie de boxer, care se află în colțul ringului, și-i spune:

— Să știi, n-am vrut să-ți spun pînă acum, de data asta sînt însă obligat. Și, arătînd cu degetul spre adversar, continuă: Săptămîna trecută, l-am văzut cu nevastă-ta la braț.

4. La un meci de box, unul din combatanți este făcut KO. În timp ce se află întins la podea și arbitrul îl numără, o spectatoare strigă indignată:

— Ce faci, omule? În loc să chemi „Salvarea”, dumneata înveți să numeri?

5. Doi călători stau de vorbă în tren:

— Am ajuns la concluzia că este întotdeauna mai bine să dai decît să primești, spune unul.
— Dumneata ești filantrop?
— Nu, boxer.

6. La un meci de box, unul dintre adversari cade la podea. Publicul e în delir. Curînd, boxerul se ridică și reîncepe lupta. Ca prin

farmec, galeria a amuțit. Repriza se termină. La reluare, un pumn zdravăn îl trîntește din nou la podea pe același boxer. Asistența în picioare aplaudă zgomotos. Arbitrul numără 1, 2, 3, 4, 5... Ridicîndu-se, boxerul căzut se adresează infuriat publicului: faceți liniște, într-un asemenea vacarm nu pot auzi ce numără arbitrul!

7. — Crezi că am șanse de victorie?

— Dacă mai miști atîta miinile lingă nasul lui, ai șanse sigure: îi produci curent și o să moară de pneumonie...

8. — Gică este boxer?
— Da' de unde?! Ce te face să crezi asta?

— Are nasul turtit...
— Păi nu-i boxul vinovat. El este ștergător de geamuri la un bloc, unde se află o școală de dansatoare...

9. — Nu-ți fie teamă — îi spune antrenorul boxerului în vîdită dificultate. Dacă adversarul tău ar fi grozav, n-ar fi acum în ring să se bată cu unul ca tine.

10. — De ce naiba ai căzut, că adversarul nici nu te lovise? — l-a întrebat furios antrenorul pe un tînăr boxer.

— Nu mă lovise, dar voia s-o facă! — a răspuns prompt acesta.

La cincizeci de ani după Jesse Owens, atletul absolut Carl Lewis intră în legendă

Îată-l pe atletul absolut, marea atracție a campionatelor mondiale de la Helsinki și a Jocurilor Olimpice care au urmat: Carl Lewis, pur singele stadionului. La numai 22 de ani a intrat, cu viteza vântului, în istoria sportului. A acumulat o serie de recorduri care fac din el un prototip uman pe plan fizic: 9 secunde 97 la 100 m, 19 secunde 75 la 200 m și 8 m 79 în lungime. Americanul zboară pe pistă ca pe un covor magic. „Măgicul” Lewis... Nu poate fi comparat decât cu celălalt atlet de culoare american, Jesse Owens, eroul Jocurilor olimpice de la Berlin din 1936. Acesta obținuse patru medalii de aur. Carl Lewis a jurat să-l însoțească în legendă la Los Angeles. „Owens, spune el, este o sursă de inspirație, mă gindesc adesea la el”.

Copil supradotat, din suburbiile Birmingham-ului din Alabama, Carl Lewis nu este un robot. Model de om echilibrat, el datorează părinților săi pasiunea pentru sport și viteză. Mama lui, Evelyn, a fost selecționată pentru Jocurile panamericane de la Buenos Aires în 1951, la 800 metri garduri. S-a clasat a șasea, lipsindu-i puțin să se califice anul următor pentru Jocurile Olimpice de la Helsinki. Tatăl său, Jim, a jucat fotbal în tinerețe. În 1969 părinții lui Lewis, care predau la un liceu din Philadelphia, au fondat un club de atletism deschis celor foarte tineri. Elev silitor, Carl a fost captivat de sport, ca și frații săi Mark și Cleve. acesta din urmă excelent fotbalist la New York Cosmos, și sora mai mică, Carol, cea mai bună săritoare în lungime, 6,91 m, la campionatele din 1983 ale S.U.A.

Departe, foarte departe, tot mai departe... Carl Lewis se antrenează mult, perfecționându-și corpul armonios de 1,88 metri și 80 kg. Admirabil coordonat, rapid și puternic în același timp, sare fără eforturi aparente peste barierele umane ca și peste prejudecăți.

În 1968, la Jocurile Olimpice de la Me-

xico, americanul Bob Beamon profitând de altitudine și de condițiile atmosferice neobișnuite — vânt, furtună — părea să nu se mai oprească din zbor... 8,90 m iungime. Pe atunci recordul său părea extraterestru! Prin săritura la 8,79 m, în 16 mai 1982 la Los Angeles — saltul a fost măsurat cu multă precizie de cei interesați și de juriu — Carl Lewis a demitificat recordul lui Beamon. În curând acesta nu va fi decât o amintire. Calm, Lewis declară: „pot afirma că atingerea recordului lui Beamon este țelul meu de acum, și aceasta în condiții normale, și anume, la nivelul mării”. Carl visează să atingă 30 picioare (9,14 m).

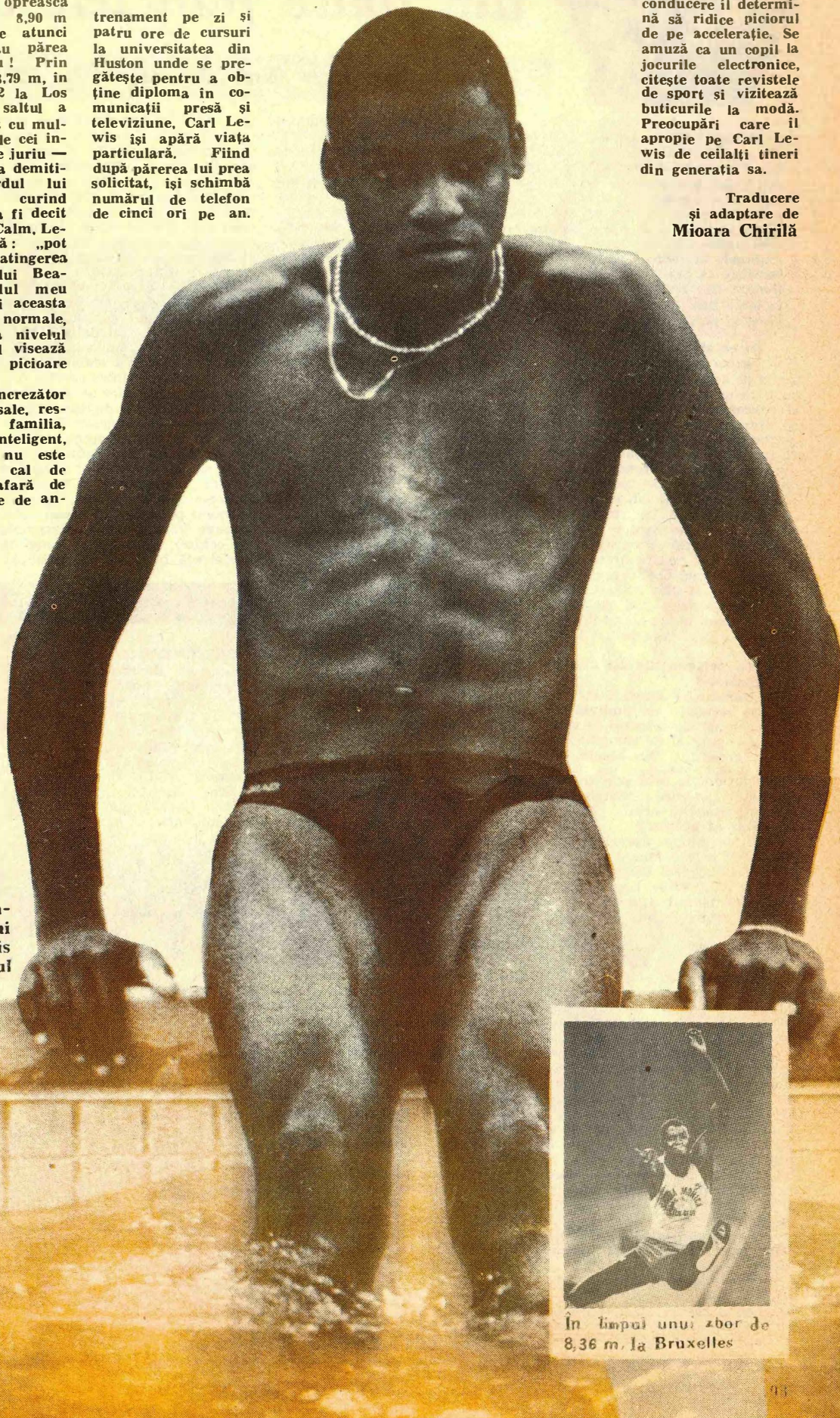
Foarte increzător în puterile sale, respectându-și familia, sensibil și inteligent, Carl Lewis nu este numai un cal de curse. În afară de cele trei ore de an-

UN PUR-SÎNGE AL STADIONULUI

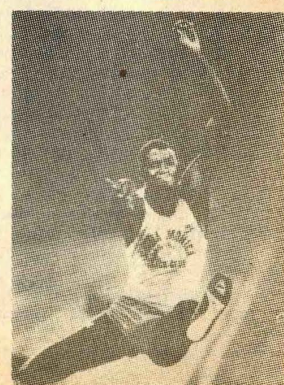
trenament pe zi și patru ore de cursuri la universitatea din Huston unde se pregătește pentru a obține diploma în comunicații presă și televiziune, Carl Lewis își apără viața particulară. Fiind după părerea lui prea solicitat, își schimbă numărul de telefon de cinci ori pe an.

Doarme mult și îi place să-și gătească singur. Obsedat de viteză pe pistă ca și pe stradă, conduce autoturismul său Audi 5000 Turbo (adeseori) cu viteze exagerate. Dar amenințarea cu suspendarea permisului de conducere îl determină să ridice piciorul de pe accelerație. Se amuză ca un copil la jocurile electronice, citește toate revistele de sport și vizitează buticurile la modă. Preocupări care îl apropie pe Carl Lewis de ceilalți tineri din generația sa.

Traducere
și adaptare de
Mioara Chirilă

Una din pasiunile lui Carl Lewis este inotul

În timpul unui zbor de 8,36 m, la Bruxelles

„Tirul este un sport al exactității din toate punctele de vedere“

— interviu cu Mircea Tulbure, arbitru internațional de tir —

Mircea Tulbure are o bogată carieră sportivă, începută pe cind era elev, la Clubul sportiv C.F.R. Arad. Pe atunci a practicat inotul și canotajul de performanță, apoi schiul și, din anul 1951, a trecut la tir. A obținut brevetul de pilot la aviație de vânătoare precum și pe acela de instructor de schi, categoria I. A urmat apoi cursul de arbitri de tir, urcînd toate treptele în acest domeniu, arbitru categoria a II-a în 1958, din 1963 arbitru categoria I, iar din 1965 arbitru internațional. A participat la numeroase competiții naționale și internaționale de tir cu glonț, ca trăgător și a fost membru ca arbitru în majoritatea juriilor la concursurile internaționale. Din 1963 pînă în prezent, fără întrerupere, a fost membru în toate juriile competițiilor republicane și finale interne de tir cu glonț și arc, o performanță care-l recomandă de la sine.

— De ce ați ales tirul ?

— Pentru că dintre toate sporturile pe care le-am practicat, tirul este un sport al exactității și al concentrării maxime. Fratele și cumnata mea erau trăgători de performanță, maeștri ai sportului și, în plus, am avut șansa de a-l avea ca prim antrenor pe Ion Quintus, creator de mulți campioni la nivel național și în arena internațională, la rîndu-i un om și un sportiv deosebit. La acestea se adaugă atmosfera de spirit colectiv, de adevărată echipă de la clubul C.F.R. din Arad, spiritul de fair-play cu care m-au înconjurat colegii mei de sport, totul transformîndu-se, cu timpul, într-o dragoste care nu se poate uita.

— Ce performanțe ați obținut ca trăgător ?

— Numeroase locuri I la concursuri republicane (individuale și pe echipe), două locuri de vice-campion și unul de campion național în echipă. Din păcate, din cauza unui accident, am avut unele leziuni la ochi și a trebuit să abandonez orice activitate care îmi suprasolicita ochii.

— Dar ca arbitru ?

— Nu fac singur aprecieri, asta rămîne să o facă numai cei competenți din cadrul Federației Române de Tir. Totuși faptul că am participat la atît de multe competiții probabil nu conferă o notă tocmai proastă.

— Tirul este un sport pentru orice vîrstă ?

— Nu există un plafon (anume limită), dar din cauza marelui consum nervos, de obicei după 30—35 ani nu se mai pot obține rezultate deosebite la glonț. La armele de vînaștere (trap și skeet), plafonul de vîrstă este ceva mai ridicat, la fel ca și la arc, însă în acest din urmă caz, în circumstanțe deosebite, privind unii sportivi de excepție. Ca arbitru însă nu există nici o restricție și de aceea sper să arbitrez încă mulți ani de acum înainte, cu predilecție la tirul cu arcul, fără a-l părăsi nici pe cel cu glonț.

— Există restricții în privința celor care vor să devină trăgători ?

— Tirul, concret, este accesibil oricărui om care dorește să-l practice și căruia nu-i lipsesc aceste calități absolut necesare unui trăgător : să fie sănătos fizic și

psihic, să aibă combativitate, perseverență și meticulozitate.

— Sînt calități care se cer și în alte sporturi sau chiar în alte domenii de activitate !

— Firește. Ce altceva decît meticulozitate și răbdare se cere unui mecanic sau strungar de precizie, unui desenator sau ceașornicar. Cui altcuiva mai mult decît unui chirurg, dentist sau pictor i se cere finețe, precizie și siguranță în mișcări. Dar un fotograf nu este el prin excelență un om care are stabilite în poziție și coordonare în mișcări atunci cînd ia pe peliculă o imagine numai în cîteva fracțiuni de secundă ? Iată deci cum numai cu o scurtă privire, putem descoperi că aceleași sau aproape aceleași deprinderi motrice și abilități, necesare trăgătorilor sînt necesare și în alte domenii de activitate. Ele sînt rezultatul inevitabil al adaptării corespunzătoare a omului la condițiile mediului sau domeniului de activitate, iar pregnanța lor este direct proporțională cu volumul și intensitatea activității desfășurată de cel în cauză.

— Sugați ca în pregătirea trăgătorilor să se țină cont de profesia de bază, ca să spun așa ?

— Cei ce vor să obțină performanțe în tir este indicat să fie practicanți ai unor meserii care sînt izvorul unui sir de deprinderi necesare în practicarea acestui sport. În acest fel se folosește o muncă deja efectuată, nemăfiind nevoie de o altă muncă și de un alt timp pentru a ajunge la un nivel pe care-l putem afla ușor în viața de toate zilele. De fapt, cine a făcut cunoștință mai de aproape cu trăgătorii de valoare a putut constata că majoritatea au practicat profesii propice dezvoltării anterioare a unor deprinderi motrice și abilități necesare tirului de performanță.

— În cît timp poți deveni trăgător de elită ?

— Pentru a ajunge la performanță, trăgătorul, ca de altfel orice sportiv, trebuie să muncească cu el însuși pentru a-și forma anumite deprinderi și mișcări automatizate. Iar pentru aceasta se cere muncă și timp, și încă un timp destul de apreciabil, fapt care face pe mulți dintre cei bine intenționați să-și piardă răbdarea înainte de a ajunge la formarea deprinderilor tehnice nece-

sare. Din această cauză unii renunță total la tir, alții — și aceștia sînt cei mai mulți — trec la experimentarea diferitelor procedee neindicate : vinerea focului, accelerarea ritmului de tragere sau chiar modificarea armamentului. Numai cîțiva rămîn pe poziție și continuă pregătirea cu răbdare și perseverență ca să ajungă la performanță.

— Care este A.B.C.-ul tirului ?

— Orice nou venit pe poligon nu este un nou născut. El vine dintr-un domeniu de activitate care, așa cum spuneam, i-a determinat formarea unor deprinderi specifice. Printre acestea putem găsi unele care se aseamănă sau sînt apropiate de cele de care are nevoie un trăgător. Dar oricare ar fi proba pentru care se pregătește un nou venit, el trebuie să devină capabil pentru o muncă meticuloasă, să ajungă la acțiunea voit și într-un anumit moment pe trăgaciul armei respective (fără a strica elementele de ochire), să capete o anumită rezistență în a sta în genunchi,

în picioare sau cu brațul întins, fără să miște, să aibă răbdare înainte de a declanșa focul, pînă ce anumite cauze care l-ar face să dea greș trec sau încetează (rafale de vînt, mișcarea vecinului, schimbarea țintei etc.) și să capete acea putere de concentrare care să-l rupă total de mediul înconjurător în momentul în care dă drumul focului.

— Se poate oare scurta timpul de pregătire pentru a se evita acea „plictisire“ înainte de vreme a trăgătorului și a antrenorului ?

— Dorința de a ajunge cît mai repede la performanță, pe care o întîlnim deopotrivă la trăgători și la antrenori, este firească pînă la un punct. Pornind de la această idee, a forțării creșterii, unii antrenori încearcă treceri peste anumite faze de pregătire, iar alții caută „soluții“, în ceea ce alții au părăsit ca necorespunzător. Oricum, la formarea tehnicii de tragere nu se poate renunța, deoarece aceasta este condiția de bază a performanței. Totuși, subliniez că pentru obținerea de re-

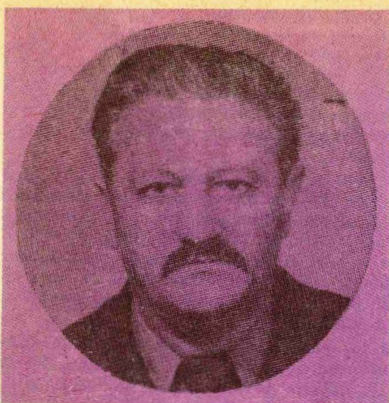
TRAGERI

ORIZONTAL : 1)

Intrat în diverse combinații. apare tras la față — Bătut, tras pe jos, călcat. 2) Trage din orice poziție — N-au de ce să fie trase-n piept. 3) Trage cu forță (fem.) — Trage la note mari... la purtare (fem.). 4) Oricînd poate fi „trasă“ într-un proces public de presă — Trăgeau de timp pe la mesele altora. 5) Primele în clasă ! — Te ! — Notă de... plată ! — Trasă la 2 și 3 ! 6) Trase la răspundere pe oază de acte... — „sînt în aer ! — Ban retras din bază : 7) Foi de varză ! — De la înaintași i se trage — Și „tras“ în înaintași. 8) Trași pe bandă. 9) Intră-n pielea cuiva — Într-un cuvînt, îl atrag faptele de cultură ! 10) Veche tragere pe panglică. 11) Stringe șurubul — Trași pe margine ! — Cuvînt final ! 12) Trase pe roată (între spîi ! — Trași ca prin inel, de ochii lumii. 13) Rea de gură — Atras ca de-un miraj (la Sfîntu-asteaptă !).

VERTICAL : 1) În general vorbind, trage și la somn — De tras în linie dreaptă. 2) Trase în final — Ține piept la unele trageri. 3) E-o figură cînd trage cu arcul — Zero puncte. 4) Stop-cadru, tras în plan apropiat (fem.) — Oi și aoleu (reg.). 5) Trase-n foi subțiri — Esențial e că se trage din părinți bun ! 6) Acăr ! — Trase de minecă (și luate în ... balon !). 7) Nimerit în stînga ! — Trag la fit, la anumite ore — Lovit la picioare ! 8) În transă ! — Aprobare... cu cîntec — Retrasede la colț ! 9) Bani de casă — Tras în copie — În mare, s-ar zice că-i tras ca prin inel. 10) Trase pe nas (od.) — Un fel de-a fi trase în lături. 11) A trage prost în cadru — Esențial lemnosă (pl.) — Din fire... e tras la față ! 12) N-au cum să tragă cu ochiul — Cvartet (interpretează cu multă poezie). 13) La urmă, tragerea : — Retras la Curtea spaniolă — Tras contra ridurilor.

Ileana Liman

În lunga sa activitate, arbitrul de tir Mircea Tulbure și-a câștigat un binemeritat prestigiu, fiind apreciat pentru competența, seriozitatea și atitudinea sa calmă, fermă și obiectivă cu care arbitrează concursurile de tir interne și internaționale.

zultate notabile este nevoie de multă răbdare.

— Care este importanța rezistenței fizice în tir ?

— Unii pleacă de la considerentul că ținerea armei sau pistolului în anumite poziții de tragere necesită un efort fizic deosebit. Desigur, și acest lucru trebuie luat în seamă, dar nu este cel mai important. Este știut faptul că mai ușor se formează sau se dezvoltă la om rezistența și forța fizică, decât finețea acțiunilor, independența sau coordonarea mișcărilor, puterea de analiză și concentrare.

— Există un talent special pentru acest sport ?

— Nu există antrenor sau instructor de tir care de la început să nu-și îndrepte privirea asupra unui nou venit pe poligon, din punctul de vedere al calităților absolut necesare unui trăgător. Nimeni nu se angajează în munca

de instruire a unui trăgător numai din plăcerea de a profesa, ci și în ideea de a face din el cel puțin un trăgător de echipă. Și totuși, în majoritatea cazurilor, performanța nu vine, sau dacă vine, este tardivă, inconstantă și nu pentru lungă durată. Și atunci se afirmă cu multă ușurință că respectivul nu are talent, că nu e făcut pentru tir. Oare acest lucru nu putea fi prevenit ? Trebuie să se scurgă ani de zile ca să se ajungă la o astfel de concluzie ?

— Desigur că nu ! Și totuși, care ar fi soluția ?

— Antrenorul sau instructorul de tir este — prin natura activității sale — și un pedagog. El nu trebuie să aprecieze pe un începător numai după aparențele fizice și după cele câteva încercări în poligon unde a reușit, mai mult sau mai puțin întâmplător, să grupeze câteva lovituri la țintă. Acest procedeu este superficial și nu-i poate garanta că tin-

rul selecționat va persevera în muncă pentru obținerea unor rezultate valoroase.

— Există trăgători născuți cu aptitudini propice tirului, pe care și le-au dezvoltat practicînd acest sport, și în același timp, avînd profesii bazate pe abilitate fizică. Care ar fi deci raportul dintre munca fizică și tir ?

— Asigurînd dezvoltarea și formarea deprinderilor motrice de bază, tirul creează un fundament serios pentru o instruire politehnică și invers, munca depusă în cadrul instruirii politehnice de toate zilele poate avea o influență binefăcătoare asupra dezvoltării abilităților de trăgător. A insista asupra justetei și necesității unei astfel de orientări consider că este inutil. Deprinderile motrice și abilitățile dobîndite în unele profesii au o foarte mare importanță. Acest element poate fi util atunci cînd în fața unui antrenor se pune problema de a se pronunța — după un timp minim de încercare — dacă un nou venit pe poligon poate sau nu poate practica cu succes tirul.

— De ce nu este tirul un sport cu priză la marea public ?

— Spectatorii ocazionali, care vin la poligon din curiozitate, fără să fi practicat vreodată tirul, încearcă de obicei un fel de decepție. Tirul este un sport căruia îi lipsește spectaculozitatea, agitația și neprevăzutul. Caracterul static al tragerii, monotonia repetării aceluiași gesturi, zeci de minute sau chiar ore, lipsa totală a „galeriei“, dificultatea pentru

spectator de a-și da seama de valoarea unei serii de lovituri obosesc repede pe cel ce nu cunoaște acest sport.

— În ce constă specificul arbitrajului în tir ?

— Ca și efortul trăgătorilor, arbitrajul în tir apare static, nespectaculos și, pentru majoritatea privitorilor, minor. Lipsesc elementele care în alte sporturi diferențiază arbitrajul de jucători : costumul special, mișcarea în teren pentru urmărirea fazelor de joc, suieratul strident al fluierului. O simplă banderolă la braț, mișcări lente, calculate, o atenție care nu se manifestă prin gesturi ci numai prin priviri, câteva comenzi, majoritatea cu voce scăzută dau impresia unei munci simple, ușoare, mai mult un fel de supraveghere și păstrare a ordinii decît un arbitraj. De altfel, o mare parte din arbitri nici nu lucrează sub ochii spectatorilor ci ferii de priviri, în șanțul țintelor sau la camera de calcul.

— Cît de greu este să fii arbitru ?

— Activitatea arbitrilor de tir începe cu mult înainte de concursul propriu-zis și se termină uneori la multe ore după ultimul foc. Activitatea vizibilă pentru public începe cu verificarea armamentului, îmbrăcămînții și accesoriilor tehnice ale trăgătorilor. Dacă trăgătorul își poate permite pauze de relaxare, momente de odihnă, în funcție de dozarea efortului în concurs, arbitrul nu poate să-i slăbească atenția nici un moment, deoarece, în timp ce un trăgător se odihnește, tragera continuă și oricînd se pot ivi probleme pe care arbitrul e chemat să le rezolve.

— Mai sînt și reproșuri la adresa arbitrilor ?

— De existența arbitrilor mai toată lumea își aduce aminte abia în momentul cînd rezultatele întîrzie sau nu corespund celor calculate de trăgător sau de antrenorul său. În asemenea momente, rare de altfel, aprecierile la adresa juriului nu sînt de obicei măgulitoare, deși probabil există și cauze obiective ale întîrzierilor sau neconcordanțelor.

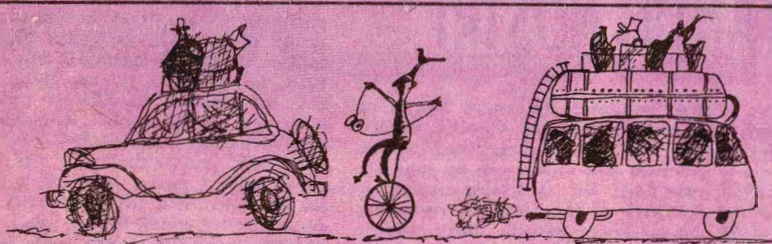
— Ce trebuie să cunoască arbitrul de tir ?

— Pe lîngă cunoașterea perfectă a regulamentului de tir, arbitrul trebuie să aibă și noțiuni foarte serioase de armurier, spre a putea aprecia defectările armamentului în caz de rateu. Arbitrul trebuie să cunoască și tehnica acestui sport, cel puțin la nivelul unui instructor de tir. De altfel mulți dintre arbitrii experimentați sînt și instructori de tir sau chiar antrenori.

— Care sînt satisfacțiile arbitrului ?

— În tensiunea unui concurs de mare importanță, certitudinea că rezultatul îi va fi apreciat cu obiectivitate și atenție dă trăgătorului posibilitatea să-și păstreze calmul necesar marilor performanțe. În cariera unui arbitru, satisfacțiile provin din concursurile „fără istoric“, desfășurate în liniște, în ordine, fără proteste și nemulțumiri și terminate cu rezultate de valoare, la nivelul maxim al posibilităților participanților. Pentru aceasta muncesc arbitrii, sprijinitori aproape anonimi ai activității sportive, al căror aport simplu și nespectaculos este totuși extrem de important.

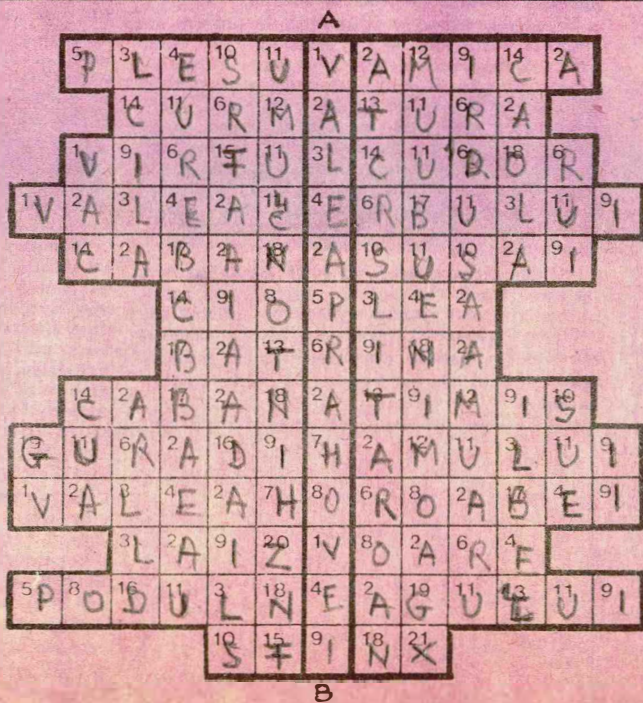
Florian Popa Micșan

Desen de C. Petrașchivici

Aritmogrii

Înlocuind cifrele cu litere veți descoperi pe verticala A-B o importantă zonă de interes turistic (2 cuv.), iar pe orizontal o serie de puncte de atracție pentru matorii de drumetie ce vizitează această zonă.

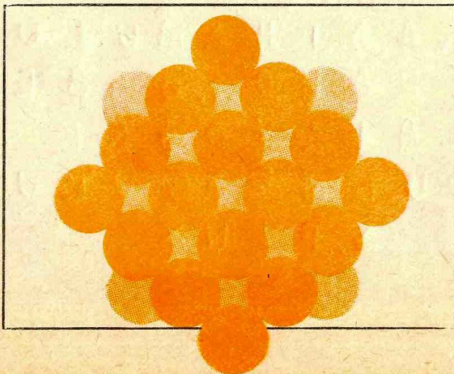
UN DESCHIZĂTOR DE DRUMURI ÎN SPORTURILE OLIMPICE PENTRU REPREZENTANȚII NOȘTRI

În peisajul sportului românesc, Iosif Sârbu reprezintă o figură cu totul aparte, prin aceea că la începutul anilor '50 a reușit să aducă sportul românesc în centrul atenției mondiale. Iosif Sârbu cucerea în 1952, la Helsinki, la prima participare post-belică, olimpică, a unei echipe reprezentative a României, primul titlu olimpic pentru țara sa. Titlul era câștigat la tir, în proba de armă liberă calibru redus, 40 de focuri, poziția culcat. Rezultatul cu care Iosif Sârbu aducea medalia de aur României era excelent: patru sute de puncte din patru sute posibile! Dar nici faptul că acumulasă maximum de punctaj nu a fost suficient pentru câștigarea fără emoții a mult-rivnului trofeu, fiind nevoie și de un balotaj pentru a desemna învingătorul. Sârbu, nu numai că a reușit să trimită cartușul pornit din teava armei sale de 40 de ori în cercul decarului, dar, un lucru senzațional, 38 dintre focurile sale atinseseră „musca”, adică centrul micului cerc, situat în mijlocul țintei, care însemna maximum de punctaj. Se atinsese, deci, perfecțiunea! Dacă ne gândim că proba se desfășura fără lunetă, faptul că trebuie să ochesti și să țintești în cerculețul de numai câțiva milimetri ai inimii țintei, aflată pe un panou, situat la o distanță de 100 de metri, ne putem da seama ușor de dimensiunile performanței sale. O mișcare imperceptibilă de câțiva milimetri a țevii armei era suficientă ca glonțul să părească ținta. Numai o ușoară accelerare a bătăilor inimii sau o necorespunzătoare stăpânire a ritmului respirației erau de ajuns pentru ca glonțul să nimerească cercul optarului sau șeptarului, și orice șansă să se spulbere... Este ușor de înțeles, deci, încordarea celor ce trăgeau în acele zile ale anului 1952 pe poligonul finlandez, prinși în lupta pentru treptele podiumului, de-a lungul celor 105 minute permise de regulament pentru epuizarea celor 40 de focuri ale poziției „culcat”. Cu cele 400 de puncte Sârbu devenea totodată corecordman mondial al probei, ceea ce reprezenta un început strălucit pentru sportul românesc. Chiar dacă

acum, pentru amatorii de sport din țara noastră, un record mondial stabilit de un sportiv român este un lucru obisnuit, acum treizeci și cinci de ani, faptul era de senzație în lumea sportului. Un al treilea aspect al strălucitei victorii a trăgătorului român a fost acela de a atrage atenția lumii întregi asupra faptului că și la noi se practică un sport de mare clasă și că există o mișcare sportivă demnă de luat în seamă.

De altfel, singurul titlu olimpic obținut în capitala Finlandei se va multiplica de cinci ori la următoarea ediție a jocurilor olimpice desfășurate în 1956 în îndepărtata Australia, la Melbourne, unde Iosif Sârbu va fi portdrapelul reprezentativei românești și unde tirul va câștiga un nou titlu, prin Ștefan Petrescu, la pistol-viteză, tirul continuând tradiția campionilor la Roma, în 1960, fiind rindul taleristului Ion Dumitrescu să cunoască satisfacțiile celei mai înalte iredite a podiumului olimpic.

Putem afirma, deci, că Iosif Sârbu a avut „o mină bună” nu numai pentru arma sa, ci și pentru tirul românesc, pentru sportul românesc, în general, căruia i-a deschis drumul spre performanță, demonstrând că românii sînt capabili să cucerească frecvent medalii olimpice.

Îmi relata că, aflindu-se pe podiumul învingătorilor de pe poligonul finlandez, într-o stare de puternică emoție, fericire și entuziasm, în timp ce se intona imnul de stat și pe catargul cel mai înalt se înălța tricolorul românesc, a avut sentimentul că românii vor fi capabili să amplifice necontenit această performanță.

Într-adevăr, marele campion a avut o previziune cit se poate de realistă, pentru că, la următoarele olimpiade, fie că a fost vorba de Tokyo, Mexico City, München, Montreal, Moscova, Los Angeles, numărul campionilor olimpici a sporit neîncetat, zeci și zeci de medalii întregind panoplia de aur, argint și bronz a sportului românesc.

Dacă ne gândim că înainte de război sportul românesc cucerea doar două medalii de bronz, la călărie și bob, putem să ne dăm cu ușurință seama de saltul calitativ înregistrat de mișcarea sportivă de la noi în ultimele decenii. Nu numai că s-au câștigat multe titluri olimpice, dar ele au fost dobândite într-o serie foarte diversă de discipline, ca să nu mai vorbim de faptul că au fost obținute în condițiile unor concursuri la care participa elita mondială, ceea ce reprezintă un argument ce ilustrează temeinicia mișcării noastre sportive și forța talentelor descoperite în mișcarea de masă a „Daciadei”.

UN SPORTIV COMPLET, UN OM MINUNAT

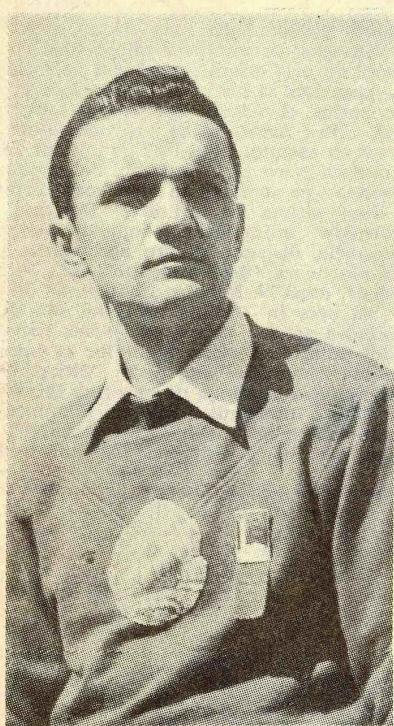
Iosif Sârbu era un talent înăscut al tirului. El a avut în decursul activității sale nu numai multiple titluri de campion și recorduri naționale la armă liberă calibru redus, armă liberă calibru mare, sau armă militară, fie că era vorba de poziția: culcat, genunchi, în picioare, sau însumarea celor trei poziții. Sârbu se bătea de la egal la egal cu specialiștii fiecărei probe. Mai mult decît atât, înaintea cucerii titlului de campion olimpic concurase și câștigase titluri naționale la pistol liber, pistol-viteză sau pistol calibru mare. Marile talente pe care îl posedă îi permit să se simtă în largul său în orice probă de tir. Era uluitoare precizia cu care trăgea la talere aruncate din șant sau din turn, sau precizia și rapiditatea execuției pe care o dovedea în dificila probă de „verbal alergător focuri duble” (probă denumită astăzi „mistrețul alergător”). De fapt, Sârbu era tipul sportivului care, chiar dacă ar fi făcut un alt sport, ar fi reușit să obțină succese la fel de mari. Era un polisportiv. Juca foarte bine baschet, volei, fotbal, schia, alerga, avînd excelentă condiție fizică, considerînd că orice sport practicat nu-i poate aduce decît un beneficiu în dezvoltarea formei sale sportive. Era un adept al pregătirii fizice complete, dublată însă de o pregătire morală și psihologică deosebită. Însă mult asupra acestui aspect, care este de fapt un element de bază în formarea unui trăgător, și în fond a oricărui mare sportiv.

Îmi aduc aminte de un concurs dotat cu „Cupa Victoriei”, în mai 1957, organizat de clubul CCA (azi „Șteaua”), cînd, asistîndu-l în proba sa preferată, care i-a adus de atunci și laurii olimpici, a tras în primele trei focuri trei nouari. S-a sculat de pe stand, s-a dus să se plimbe prin poligon, după care a revenit în concurs dînd dovadă de o asemenea concentrare, încît a tras 37 de decari consecutiv, dintre care vreo 35 erau „muște”. După concurs, imi destăinuise că, trecînd prin poligon, urmărise situația tuturor participanților. Și alții mai pierduseră în acel moment trei puncte. Deci, ca să câștige, nu-i mai rămînea de făcut decît un singur lucru: să tragă perfect. Și acest lucru l-a realizat! Era doar vorba de un concurs organizat de clubul său.

Cîți trăgători însă ar fi avut o asemenea stăpînire de sine? Cîți sportivi posedă o asemenea voință și cîți oare pot rezista la o asemenea concentrare nervoasă? Sârbu avea o dirigență pe care orice mare campion trebuie să o posedă. Nu-i plăcea să nu câștige. Dacă câștiga, nu era deloc înfatuat, ba dimpotrivă, comunicativ, apropiat, amabil cu colegii de echipă sau din alte cluburi. Dacă pierdea, era un cavalier. Îi felicită pe cei victorioși, îi strîngea mina sincer, făcîndu-și o critică severă, nemănajîndu-se cîtuși de puțin.

Avca un „ochi“ de pedagog, cum pațini antrenori îl au. Un singur element greșit, observat la unul sau altul dintre trăgători, un sfat sincer, prietenesc îl ajuta pe acesta să-și ridice substanțial performanțele. Mulți, foarte mulți trăgători de la alte cluburi, de cele mai diferite vârste, de la cele mai diferite arme, veneau la el să-i ceară sfatul. Găsea întotdeauna timp pentru fiecare. Nu refuza nicio dată pe nimeni, indiferent cit de ocupat ar fi fost cu pregătirile concursurilor din calendarul său atât de încărcat. Era un camarad de concurs și antrenamente fără egal, o fire deschisă, care nu putea avea o mai mare satisfacție decât aceea de a vedea crescînd mereu valoarea trăgătorilor noștri. Trăia pentru tir, trăia pentru sport, trăia pentru ridicarea sportivului pe culmile măiestriei.

Frământarea sa pentru tir nu era prezentă doar atunci cînd se afla în poligon, la concursuri sau antrenamente. Era obsedat de tir. Gîndea neîncetat la obținerea marilor performanțe. Sportivul exemplar era dublat și de un teoretician. Plănuia un tratat despre tir în care urmau să fie trecute nu numai metodele de antrenament, prezentarea echipamentului sau analiza pozițiilor de tragere, dar și probleme legate de psihologia și ergonomia trăgătorului, ea și cele mai fine elemente tehnice, individualizate după caracteristicile fiecărui trăgător în parte.

Iosif Sârbu, un reprezentant de seamă al sportului românesc.

Ani de zile l-am întrebat ce face cu tratatul? Cum merge cu elaborarea manuscrisului? Îmi spunea că lucrează încet, dar sigur. Părea mulțumit de ceea ce realizase. Îmi arătase chiar și o serie de pagini cu schițe și îmi spunea că ar urma să amplifice lucrarea și să argumenteze textul cu numeroase fotografii, diagrame și scheme. Din păcate nu a mai putut să-și termine opera, dar manuscrisul va fi probabil o piesă dintr-un viitor muzeu al sportului românesc.

O personalitate complexă, o figură luminoasă în mișcarea sportivă de la noi, despre care, din păcate însă, tînăra generație nu știe prea multe lucruri. Poate ar fi un gest plin de încălcare simbolică și un omagiu adus acestui pionier al sportului românesc, dacă poligonului „Tunari“ din Capitală, cunoscut în întreaga lume, gazdă a unor importante concursuri, între care două ediții ale europenelor de tir, i s-ar alătura și numele marelui campion care a fost Iosif Sârbu.

Florin Colonaș

CAMPIONATUL MONDIAL UNIVERSITAR DE HANDBAL MASCULIN

FEDERAȚIA
INTERNATIONALĂ
A
SPORTULUI
UNIVERSITAR

UNIUNEA
ASOCIAȚIILOR
STUDENTILOR
COMUNISTI
DIN
ROMANIA

editia a x-a
ROMANIA

România va găzdui anul acesta, între 30 mai și 8 iunie, ediția jubiliară, a X-a, a Campionatului mondial universitar de handbal, competiție de prestigiu care va alinia la start 16 formații, împărțite, într-o primă fază, în patru grupe preliminare: **grupa A:** România, Algeria, Bulgaria, Elveția (la Timișoara); **grupa B:** Iugoslavia, Polonia, Turcia, Brazilia (la Cluj-Napoca); **grupa C:** URSS, SUA, Japonia, Israel (la Iași); **grupa D:** R.F. Germania, Coreea de Sud, Austria, Ungaria (la Galați). Primele două formații se califică în două grupe semifinale, ale căror partide se vor disputa la Timișoara și, respectiv, Iași, iar celelalte vor evolua în turneul de consolare, finala urmînd să aibă loc la București.

Săliile în care vor avea loc meciurile au între 2500 și 5200 locuri (Palatul sporturilor din București, care va găzdui finala),

asigurînd condițiile cele mai bune de desfășurare a întrecerilor.

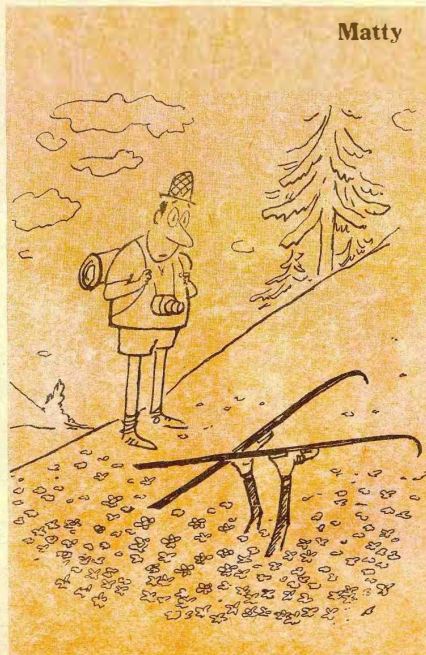
Intr-o declarație făcută reporterului nostru, secretarul general al Federației Internaționale a Sportului Universitar (FISU), Roch Campana, argumenta astfel decizia FISU de a încredința României organizarea Campionatului: „În primul rînd, Uniunea Asociațiilor Studenților Comunisti din România — membru fondator al FISU — și-a dovedit, de-a lungul anilor, capacitatea organizatorică, găzduind în condiții foarte bune întreceri de acest fel; și apoi, în handbalul masculin universitar, România este o forță, dovada cea mai clară fiind faptul că în ultimele cinci ediții titlul mondial i-a revenit, fără întrerupere“.

Intr-adevăr, România a organizat cu succes și alte întreceri studențești: Turneul internațional universitar de tenis de masă (1971), Campionatul european universitar de fotbal (1972), Campionatul Mondial Universitar de handbal (1975), Turneul internațional universitar de gimnastică (1978), și, mai ales, Universiada de vară din 1981, una dintre cele mai puternice ediții ale acestei competiții polisportive de prestigiu, cu peste 5000 de participanți din aproape 100 de țări.

În ce privește palmaresul, el este cît se poate de grăitor. Iată podiumurile celor 9 campionate mondiale universitare de handbal disputate pînă acum: **1963:** în Suedia: 1. Suedia; 2. R.F. Germania; 3. România; **1966:** în Spania: 1. R.F. Germania; 2. Spania; 3. Suedia; **1968:** în R.F.G.: 1. URSS; 2. România; 3. Cehoslovacia; **1971:** în Cehoslovacia: 1. URSS; 2. Cehoslovacia; 3. România; **1973:** în Suedia: 1. România; 2. URSS; 3. Iugoslavia; **1975:** în România: 1. România; 2. URSS; 3. Polonia; **1977:** în Polonia: 1. România; 2. Iugoslavia; 3. Polonia; **1981:** în Franța: 1. România; 2. Franța; 3. Iugoslavia; **1984:** în R.F.G.: 1. România; 2. URSS; 3. R.F.G.,

Sintetizînd, clasamentul general arată astfel: 1. România — 5 medalii de aur, 1 de argint, 2 de bronz; 2. URSS — 2-3-0; 3. R.F.G. 1-1-1; urmează în acest clasament Suedia, Iugoslavia, Cehoslovacia, Franța, Spania, Polonia etc.

Reporter

Matty

ÎNȚILNIREA DE LA FINTINĂ

Legătura dura de doi ani. Maria îl aștepta întotdeauna pe un drum izolat în apropierea fântinii de la poalele „Dealului-vrăbiilor”, cu găleata în mână. Știa ora când el trece pe acolo, conducând imensul utilaj. Dacă se apropia cineva, cu cel mai firesc gest, deșerta ciutura grea de lemn în căldare și se uita cu coada ochiului pentru a descifra intențiile persoanei respective. Ipostaza cea mai ghinionistă era când venea să ia apă vreo rudă ori vreun vecin. Cum se întâmplă chiar atunci. Apăru cu căldarea în mână Floarea, de care o despărțea doar un gard. „Bună, Marie, ce faci? Cum o duci, tu, copiii, cum stai cu sănătatea?” Femeia răspundea, de regulă, scurt, dar politicos și cu bunăvoință. Nu vroia în nici un chip să-și strice relațiile cu vecinii, dar mai ales cu cea mai limbută vecină care, într-un ceas, putea umple satul cu vrute și nevrute. „M-am nenorocit”, gândi Maria, o femeie bine clădită, de vreo 40 de ani, de statură mijlocie, un păr negru împletit într-o cochetă coadă lungă pînă la briu și niște ochi de culoarea abanosului. „Asta mă ține de vorbă cel puțin un sfert de oră, tocmai când, din minut în minut, trebuie să apară Mihai”. Consemnul era cunoscut. Când bărbatul o vedea discutînd cu cineva, trecea înainte după ce dădea un „bună seara” impersonal. O aștepta apoi în apropiere, într-un loc care nu se observa de la fântină, după ce șoseaua cotea la dreapta. Și ea și Mihai stăteau în clipele acelea ca pe ghimpi. Se vedeau, de regulă, cam o dată pe săptămînă. Așteptau cu nerăbdare momentul întîlnirii. Se vorbea în sat despre legătura lor, dar nimeni nu putea spune nimic concret. Convorbirea dura de vreun sfert de oră. De cîte ori Maria se apleca spre căldare, Floarea, parcă intuind că femeia se grăbește, îi punea o nouă întrebare ori începea descrierea cu lux de amănunte a unei întîmplări. Acum, de pildă, îi povestea despre noră-sa. «E drept, nu contestă nimeni, e frumoasă de pică, cum se zice, știe să se îmbrace, îi place să citească... dar cam

atît. Să nu crezi că e atît de proastă încît să nu știe să gătească, chiar bucate mai complicate orice trebuie făcut în casă, ordine, curățenie, dar pur și simplu nu vrea. Feciorul meu să o mănînce din priviri, nu alta. Nu îndrăznește să-i facă vreo observație. „Mai bine fac eu, mamă, decît s-o supăr”. „Cum adică, Violel? Nu țin minte ca în numeroasa noastră familie vreun bărbat să fi făcut în casă treburile muierei, de exemplu, să spele rufe (cu asta se ocupa cînd am intrat mai deunăzi în casă). Tu trebuie, i-am spus, să faci așa ceva?” „Îmi face plăcere, mamă, să-i dau Dianei o mînă de ajutor”. Am plecat încuiată, trîntind ușa, fără ca măcar să-mi iau rămas bun de la el.» Maria răsufă ușurată. Calvarul părea că e pe terminate. Trebuia totuși să-i dea un răspuns de complexență. Altminteri, femeia era în stare să se supere. „Primește, te rog, un sfat Floare, nu te băga între ei, nu e bine. Încearcă să-i iei cu binele, să-i atragi de partea ta. Mai ales pe ea, care e încă foarte tînră, fără experiența vieții. Fă-o să-ți caute prietenia”. Floarea sări ca arsă. „Prefăcuta, perfida asta, să-mi caute prietenia? Ea, care dimpotrivă, îmi dorește moartea...”. „De unde ai mai scos-o și pe asta?” „Mi-a dat în cărți Veta, de acolo știu. Se vede clar că mă pîndește din spate dama de ghindă. Și la noi în familie, de ghindă e numai ea!” „Îmi pare rău că te-ai supărat, Floare. Îți doresc numai bine, sănătate la toți!”, încercă Maria să încheie discuția ce risca să-l enerveze și mai mult pe Mihai, care fierbea de nerăbdare la locul cunoscut, atunci cînd convorbirile ei la fântină se prelungeau peste măsură.

EXPLICAȚII

„Acum vor urma explicații peste explicații”, își zicea ea. „Eu știu că nu tu lungеști vorba. De vină sînt cațele alea, dar nu le poți

întrerupe? Nu te poți scuza că ai lăsat mîncarea pe foc, că acasă te așteaptă o rudă sau să inventezi altceva?” Era stăpînită de sentimente complexe în asemenea clipe. Supăra-se că l-a nemulțumit se amesteca cu satisfacția că omul o așteaptă, o dorește. Parcă vedea cîta de nemulțumire de pe fruntea lui înaltă și ochii care căpătau culoarea mării înainte de furtună. Îi răspundea calmă, cu vocea ei ușor voalată. „Tu știi, Mihai, că eu nu pot minți și că nu vreau să am relații încordate cu vecinii”. În timp ce-i răspundea, îi mîngîia fruntea și-i ștergea apoi cu batista obrazul plin de transpirație amestecată cu praf și pete de ulei. Maria își luă rămas bun de la vecina ei. Tocmai făcuse primii pași spre casă, cînd se auzi strigată. Întoarse capul cuprinsă de enervare. „Probabil m-am înroșit la față, iar ochii îmi exprimă sentimente nu prea prietenoase față de guraliva mea vecină”, își zice femeia. „Da, Floare, te ascult”. „Am uitat să te întreb ce-i mai important”. Maria întui întrebarea ce urma să-i fie pusă. Despre sora ei de la București, care tocmai îi făcuse o vizită de cîteva zile. Chiar se miră cum Floarea omisese acest subiect. Așa se și întîmplă. Hotărîtă să nu mai zăbovească nici măcar un minut, își aminti de tactica sugerată de Mihai. „Multumesc de întrebare, Floare dragă, s-a simțit bine la noi. Nu ne mai văzusem de doi ani, îți dai seama. Mă grăbesc să pregătesc cina pentru copii. Iartă-mă”. „Multă sănătate din partea noastră. La revedere”. Femeia se debarasă iute de apa din găleată, aruncînd-o într-o grădină și, ieșind din raza vizuală a privitorilor curioase ale guralivei sale vecine, se îndreptă cu pași grăbiți spre locul de întîlnire. Era pregătită să-l găsească nervos la culme, dar, curios, el o întîmpină bine dispus, zîmbind. „Nu-i nevoie să te justifici, te-am observat cu atenție, stătea ca pe ghimpi, iar ei îi mergea gura ca o meliță”. De regulă, își povesteau ce-au făcut în zilele care urmaseră după ultima lor întîlnire. Descriau cu amănunte întîmplările, oamenii, bucuriile, neazurile, discutau despre apropourile voalate ale unora despre legătura lor. De data aceasta, după ce Mihai o invitase, ca de obicei, să urce în cabina uriașului său utilaj, ajutînd-o să se cațere pe scara metalică, porni puternic motor și în loc să intre pe șoseaua comunală, așa cum făcea întotdeauna, viră la stînga pe un drum lăturalnic, dar bine întreținut. „Nici nu știam că șoseaua asta e atît de confortabilă. Nici tu gropi, nici tu șanțuri care să o traverseze.

Nisip cu pietriș, neted ca în palmă", rupse tăcerea Maria. „Petrolistii își întrețin bine drumurile. Altfel cum s-ar descurca cu imensele lor mașini și agregate?” „Spune-mi, Mihăiță, de ce am luat-o pe aici? După cite îmi amintesc n-ai folosit niciodată drumul ăsta. E și mai lung, dacă nu chiar dublu față de calea obișnuită.” „Păi, draga mea, am vrut să stăm puțin de vorbă, despre ale noastre. Pe celălalt drum ajungeam prea repede.” „Ai să-mi spui ceva anume, s-a întîmplat ceva deosebit, ai pățit ceva?”, întreabă ea cu vocea gîtuită de emoție, presimțind parcă o discuție neplăcută. Se înroșise la față, apoi se făcuse albă. Semiîntunerul din cabină era strâpsun doar de țigara aprinsă a bărbatului și împiedica să se distingă în totalitate îngrijorarea de pe fața femeii. Vocea însă o trăda. Bărbatul tăcu un timp, ceea ce spori starea de neliniște a Mariei. Se părea că lui Mihai îi este greu să intre în subiect. După câteva clipe începu cu o voce pe care nu o folosea de obicei în convorbirile lui cu femeia. Înceată, tristă, presărată de intreruperi. „Vezi, tu, au trecut doi ani de cînd sîntem împreună. Ai doi copii de îngrijit, care acum, mai mult ca oricînd, au nevoie de ocrotirea ta. Pînă acum nu ți-ai neglijat îndatoririle față de ai tăi. Dar ce perspectivă avem? Unde ne va duce această legătură?” Femeia nu răspunse imediat. Îl studia cu privirea de gheață, cu fața imobilă. „Bine, Mihăiță, am cam priceput de unde bate vîntul. Nu-i nevoie să-mi spui prea multe. Femeie muncită, cu doi copii, ce pot să-ți ofer? Mai ales cînd în sat sînt destule văduve ori divorțate, toate în jur de 30—35 de ani, cu gospodării solide, cu case frumoase mobilate... Ce mai, pe scurt, vrei să te debarasezi de mine. Avantajele pe care le am eu nu-s palpabile. Că nu-s o proastă, că am fost învățătoare și, mai ales, că te iubesc din tot sufletul, astea contează mai puțin probabil pentru tine. Am sesizat eu o răceală oarecare din partea ta în ultima vreme. Bine, Mihai, n-am să alerg după tine. Dragoste cu sila, știi bine, nu se poate. De tine depinde totul.” „Eram sigur că îmi vei răspunde așa. Nici tu, nici eu n-avem nevoie de complicații. Nu-i putem ignora pe cei din jurul nostru. Nu ne convine nici unuia dintre noi să fim arătați cu degetul. Nevastă-mea a început să-mi facă aporouri, după care, aseară, băiatul, îl știi pe Micu, care lucrează în aceeași brigadă cu mine, roșindu-se la față, ce crezi că-mi spune? «Nu vreau să te superi, tată, doar ai făcut atîtea pentru mine. Te rog, fii mai atent, au început să discute și să facă haz pe seama ta». «Oare ce lucrări, ziceau ei, are Mihai pe drumul spre fîntînă, care, de fapt, nu e decît o cărare izolată? După cite știm, prin zonă nu e prevăzută nici o lucrare în plan». Altul mai hitru, completează: «Ba are o lucrare personală, extra-plan», și toți încep să ridi cu hohote. Abia după această replică m-au observat și au schimbat imediat vorba. N-are rost să-ți spun cine erau ai de discutau.» «Știu eu cine întreține atmosfera asta de birfă, răspunde tatăl. E Amariei. Da, el, nu te mira, omul care a venit cu un biet cu-făr din lemn la noi în comună, pe care eu l-am ajutat să se califice, să cîștige o bucată de pîine, i-am fost naș, apoi să-și construiască o casuță. Nu eu îi mobilizam pe băieții din brigadă și în fruntea lor mergeam, după amiezile, să-i ridicăm casa?... Hai Iancule, hai Marțiane, Marine, că mîine-poimîine vă însurați și voi, iar noi vom veni, la fel ca azi, să vă clădim un adăpost. Și el, acum nu mai poate trăi din cauza mea!» Băiatul a lăsat capul în jos și a tăcut. M-a impresionat atît de mult fața lui gravă și adîncă tristete ce i se citea în ochi! N-a făcut nici armata, e timid ca o fată mare”. „Și tu te-ai și sferiat, mai ales, de faimoasa Suzana, nevastă-ta.” „Hai să nu vorbim cu patîmă. Nici dinsei nu-i convine ca familia ei să intre în gura satului, cum nu ne convine nici nouă.” „Ba mie puțin îmi pasă”, replică, tîfnosă, Maria. Bărbatul se uită fix în ochii femeii. „Nu cred eu că ți-e chiar așa de indiferent. Să nu-ți închipui că mi-a făcut plăcere să-ți spun asemenea lucruri, că nu mă doare sufletul de tot ce s-a întîmplat, dar trebuie să privim realitatea așa cum e ea.” „Dacă e nevoie, cobor aici și considerăm totul încheiat.” „Să nu exagerăm, doar n-o să te las singură noaptea, în plin cîmp. Ieșim la șosea și coborîm în apropierea casei tale, în spatele grădinii gospodăriei.”

CONFLICTUL SPOREȘTE ÎN INTENSITATE

„Mamă, eu înțeleg cită obidă e în sufletul tău, dar nu e bine și frumos să ne dăm în spectacol. Neam de neamul nostru am fost oameni cuminți, la locul lor. Nu-mi amintesc ca măcar unul din numeroasa noastră familie să fi făcut vreo prostie. Nimeni nu și-a pătat onoarea. Iar feciorii și fetele care au plecat la carte au terminat cu bine. În familia noastră de 60 și ceva de persoane, sînt de pe acum cinci medici, șase ingineri agronomi și 14 muncitori de înaltă calificare, la care se adaugă și 12 mecanizatori ori conducători de asemenea utilaje, înalte ca un siloz, mecanizatori din care fac parte și soțul și fiul tău. Mană, încă o dată te rog, fără circ, fără scandaluri”. „Tu îți imaginezi că eu mă cobor pînă acolo încît să-mi pun mîntea cu o asemenea femeie? Vreau doar să-i spun citeva cuvinte: Bine, draga mea «prietenă»! E corect cum procedezi cu mine? Te-am primit în casa mea, ușa ți-a fost deschisă oricînd, te-am ajutat cu alimente, medicamente, fratele meu, medicul, a fost mereu lingă soțul tău, pe cînd trăia soțul tău, dar să nu luăm numai partea materială. Oricînd ți-am dat un sfat, zic eu, bun, te-am încurajat. Așa-i,

„Ei sînt!” „S-ar putea să greșești, mamă. Mai sînt colegi de-ai tatei cu utilaje identice”. „Dar nu hirtie care strălucește așa”. Se vede că femeia se montează singură, se infurie chiar, pe măsura trecerii fiecărei clipe. Discuția cu rivala nu va fi, în mod sigur, așa cum soția lui Mihai o prezenta anticipat fiului. Băiatul oprește tractorul, femeia sare iute din el și se repede spre farurile ce se apropie periculos de ea care, cu brațele, face semne disperate enormului utilaj. Mihai reduce viteza. E pe cale să oprească. Femeia schimbă direcția de mers, se repede spre scara înaltă a gigatului. Pripindu-se pentru a ajunge cît mai repede la nivelul cabinei, Suzanei îi lunecă un picior pe treapta de metal înghețată, tocmai cînd mai avea un pas pînă să intre în cabină. Cade de la înălțime, doar la cîteva centimetri în fața imensei roți din spate a utilajului. Mihai coboară repede și își ajută soția să se ridice. Intervine și Micu, ajuns între timp, în fugă, în apropierea gigatului. Femeia geme, se pare că a suferit o fractură la un picior. „Mamă, mamă, în cabină e tușa Ioana, casiera de la gospodărie”. „Tușa Ioana, coborîți puțin”, o invită băiatul. „Da, ce e? Cobor imediat. Ce-ai pățit Suzană?” Femeia nu răspunde. A leșinat. „Urînd scările, a lunecat și a căzut”, răspunse în locul soției, Mihai.

Grafică de N. Nobilescu

sau nu-i așa? Dacă da, atunci de ce-mi strici casa, Mario, de ce-mi iei bărbatul?” „Parcă poți să știi cum reacționează ea, dragă mamă? Dacă-ți dă un răspuns obraznic, insolent, sau îți spune altceva care te va supăra, atunci ce faci? Și chiar discuția asta, deși e noapte, în văzul lumii, crezi că e o treabă bună, ne onorează?” „Nu e dreptul meu să o întreb? Pe ea o onorează că mi-a luat bărbatul?” „Mi-e jenă mie, un copil, să-ți dau sfaturi, dar eu zic că nu e bine ce facem. Mi-ai cerut, m-ai rugat, ca în drum spre secție, să te iau în cabină. Nu mă opun, sînt doar feciorul tău, dar vreau în același timp, din tot sufletul, să nu ai neplăceri ori să ți se întîmple ceva”. Vehiculul se pune în mișcare și, în curînd, din sens opus, se observă două lumini puternice. După înălțimea la care sînt dispuse farurile și bucățelele reflectorizante, lipite pe bara din față de meticulosul Mihai, e limpede că e vorba de agregatul condus de acesta. „Oprește, oprește imediat!

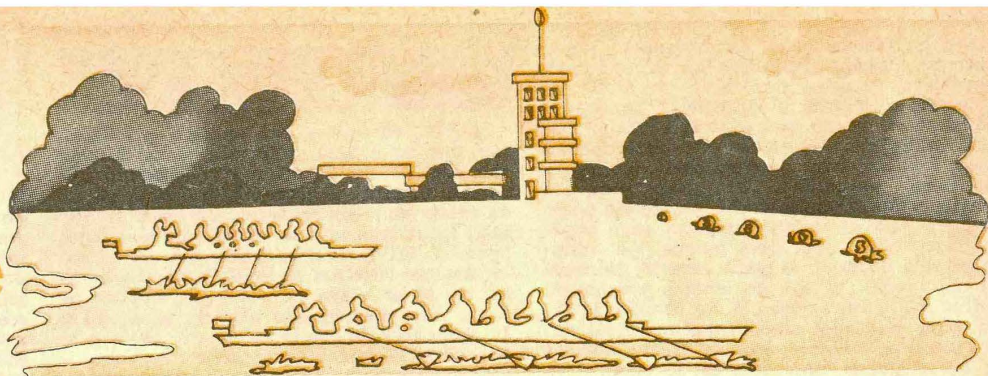
„Și noi, ca proștii, credeam că ești în cabină, știi tu cu cine, tată”. „Între bărbați, cum sîntem noi, deși bărbat se socotește cu adevărat doar acela care a făcut armata, putem să ne facem uneori confidențe. Maria a coborît, după o explicație pe care am avut-o și care a supărat-o mult, la balastieră, adică cu un kilometru mai înainte. Iar pe drum mi-a apărut casiera, pe care am luat-o în cabină”.

CU PICIOARELE PĂMÎNT

La spital, Mihai își vizitează soția. E în afară de pericol. A fost doar o fisură. „Clique de rătăcire, dragă Nana. Îți cer iertare din tot sufletul. Gîndul că fără să vreau puteam să te omor mă înfioară”. „Viața ne joacă citeodată și cite un rengh, Mihai. E bine că am știut să ne oprim la timp...”

Victor Beda

Un pariu pentru eternitate sau

DESPRE NAȘTEREA SPORTULUI MODERN

Scor general 68—62 (plus o egalitate). Dacă ar fi vorba de un meci de rugby sau chiar de baschet și tot ar impresiona o asemenea realizare. Dar avem de-a face cu o competiție anuală, care, bineînțeles, aduce, tot anual, la activ un singur punct. Deci, calculul este simplu: 131 de ediții (în 156 de ani). Alte semnalmente: întrecerea se desfășoară pe Tamisa, concurenții fiind studenții unor celebre universități engleze. Oxford și Cambridge, ați ghicit, cursa schifurilor de 8 plus 1 (dar nu în mod obligatoriu, veți vedea, pentru că au fost cazuri și de 7 plus 1 și de 8 plus... una!). Cea mai veche competiție, cea care a pus bazele sportului modern, după opinia majorității specialiștilor, își continuă splendida existență, păstrind aura de legendă, atrăgând pasiuni unice și, mai ales, dovedindu-și farmecul Cursa de canotaj academic (denumirea se impune!) dintre echipele universităților Oxford și Cambridge își are, cum este și normal pentru o întrecere veche de mai bine de un secol și jumătate, evenimintele sale „de culoare”, pe care le veți putea citi în rândurile ce urmează.

Totul a început de la un pariu „pe-o bere”

În 1829, într-o zi de primăvară, câțiva studenți de la Oxford pasionați de navigație ca tot englezul, fie și în forma ei redusă a vislului pe Tamisa, își beau liniștiți berea în „Ship's Inn”, hanul lor obișnuit. Încălziți de blonda licoare, inspirați poate și de apropierea fluviului și, sigur, ațâțați de prezența „adversarilor” de la Cambridge, oxfordiștii au lansat studenților universității rivale provocarea: o întrecere între Putney și Mortlake, de-a lungul a 4,25 mile (6 778 m) între două ambarcațiuni de 8, cu un cîrmaci, premiul fiind oferit de echipajul învins — un rind de bere.

Provocarea a fost acceptată, din 1829 datînd această cursă din an în an mai populară. Istoricii competiției nu uită să amintească do- vada cea mai clară a popularității cursei: în timpul războiului cu burii (1899—1902), un regiment englez încercuit pentru mai multe săptămîni, lipsit de știri din lumea exterioară, a reușit să se degajeze; prima întrebare pe care au pus-o soldații infometăți, abia scăpați de amenințarea morții sau prizonieratului a fost: „Cine a cîștigat «Boat Race»?”

Cursa Oxford—Cambridge nu este doar o simpatică întrecere studentască. Toate îmbunătățirile tehnice și de stil de concurs de care beneficiază astăzi canotajul au apărut pe Tamisa. Astfel, în 1843, un student al Oxfordului, Fletcher Menzies, a pus la punct o manieră de vislit care, practic, n-a suferit nici o schimbare pînă azi. Greu acceptat, ca orice inovație, noul stil a fost totuși folosit de colegii inginerului rameur, învingători în ediția din acel an, chiar dacă au concurat doar în „7 plus 1”, întrucît Menzies s-a îmbolnăvit în preziua cursei! Ramele folosite atunci au fost întrebuițate la confecționarea unui scaun pentru Fletcher Menzies, scaun care poate fi văzut și astăzi în hangarul Universității Oxford. Revenind la inovațiile tehnice, să amintim că bărcile celor două universități au folosit, pentru prima dată în lume, modernele — azi — scaune culisante furcheții pentru rame, sistemul de cîrmire pentru a le numi pe cele mai spectaculoase

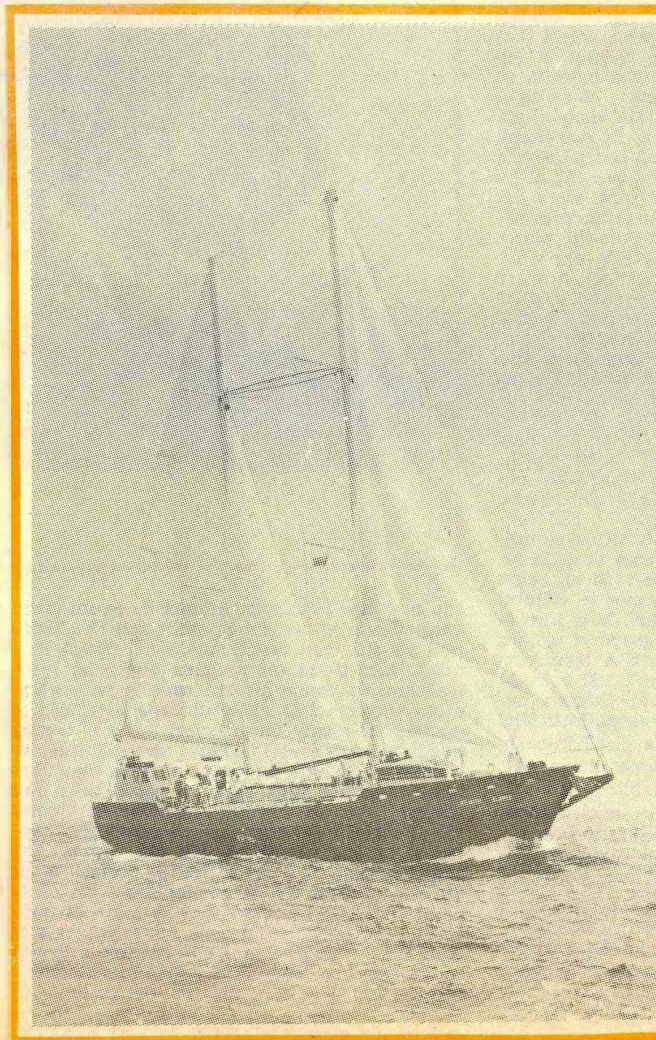
Un arbitru de sosire Care intră în istorie

Deci scorul, să repetăm, este de 68—62, pentru Cambridge, în 1877 fiind stabilită egalitatea. Dar acest „dead-heat” din 1877 are o poveste. Istoria consemnează că arbitrul de sosire, un anume Jack Phelps, a consemnat o inedită trecere „cap-la-cap” prin dreptul liniei de sosire, deși toți cei prezenți văzuseră un succes destul de clar al Oxfordului, cu mai bine de 5 yarzi avans. Fără control „antidoping”, spectatorii aflați la Mortlake au putut totuși constata că arbitrul consumase cam multă bere și, nesigur pe acuitatea-i vizuală, a dictat egalitatea... Ceva mai tîrziu, în 1912, un alt incident avea să marcheze cursa, cele două ambarcațiuni scufundîndu-se la mijlocul distanței. Înainte de a trece la ediția din 1985, să consemnăm și recordul competiției, realizat de Oxford în 1984 — 16'45”.

Anul trecut, „Boat Race” a primit și o tentă mondenă, cîrmaciul învingătorilor —

Oxford, pentru a 10-a oară consecutiv — fiind (și) o cunoscută prezentatoare de modă, Julie Goodinson, de 24 de ani, iar cirna Cambridge-ului a fost ținută de Henriette Shaw, fiica unui deputat. S-a înregistrat, de asemenea, cel mai mare număr de starturi — cinci la număr —, arbitrul de start, Ronnie Howard, constatînd patru plecări „furate”. Tot acum a apărut și primul canotor din istoria cursei care a fost prezent în ambele echipe, Bruce Philp, în 1985 la Oxford, după ce în 1982 și 1983 pierduse cu Cambridge. Cu simțul umorului, Philp avea să declare după victorie: „Abia acum am simțit și eu ce viteză poți prinde cu un schif de opt. La precedentele ediții la care am participat, pierzînd, parcă stăteam pe loc...”

Sărbătoare populară, veritabil banc de încercare pentru un sport care a ajuns, iată, la o răspîndire universală, cursa de pe Tamisa, inventată de insulari îndrăgostiți de apă (cum altfel) își păstrează — putem zice, de-a lungul secolelor — excepționala vitalitate, ce i-a permis să devină izvorul a ceea ce se numește sportul modern.

ATLANTIC CLIPPER

Din nou, în marină, navele cu pinze revin în actualitate. Anglia și-a construit pentru transportul de mărfuri prima corabie modernă cu pinze dintr-o serie de șase proiectate. „Atlantic Clipper” (în fotografie) este construită pe de-a-ntregul din oțel special, avînd o greutate de 140 tone și o lungime de 30,5 m. Realizatorii acestora sînt doi experimențați proiectanți de yach-uri — Hugh Welbourn și David Thomas.

Progresele realizate în tehnica construcțiilor navale au făcut vasele cu pinze ale zilelor noastre comparabile cu cele cu motor (de aceeași categorie) în ceea ce privește viteza (dar cu o economie de combustibil de circa 11 milioane de tone), devenind competitive și în tonaj.

În prima sa cursă „Atlantic Clipper” a transportat produse agricole, articole de uz casnic, băuturi și hidro biciclete, în greutate de 100 de tone.

D. Gheorghe

Despre înot de-a lungul vremii

După legendă, prima baie în apa mării este aceea pe care o menționează Homer în „Odiseea”, cind Ulyse o surprinde pe Nausicaa, fiica regelui Alcinou, înotind.

După documente istorice, oamenii au început să facă băi în mare abia în secolul al XVII-lea și încă și atunci numai cu autorizația specială a unui medic care indica pacientului său „thalassoterapia”.

O astfel de recomandare a primit din partea medicului său, în anul 1789, și regele George al III-lea al Angliei, care, ca să intre în mare, a dat ordin să i se construiască un fel de pavilion rulant, ce putea să fie tras în apă la adâncimea convenabilă. Totul se făcea cu ceremonial. În momentul cind regele intra în apă, muzica intona imnul național. Atît muzicanții cit și însoțitorii regelui trebuiau să intre îmbrăcați în apă, singurul care avea privilegiul de a se dezbrăca fiind suveranul.

În istoria înotului este menționat faptul că în anul 1603 împăratul Japoniei, Go-Yoozei, a introdus obligatoriu în școli cursuri de înot.

Primele concursuri de înot organizate oficial s-au disputat la Londra în anul 1837.

În 1978, la Ostende, s-au disputat campionatele feminine de înot ale Belgiei. Pierre De Meyer, unul dintre arbitrii care oficiau, aflau pe marginea bazinului, tocmai dădea semnalul de start, cind — din cauza unei gestulații excesive — s-a pomenit în secunda următoare proiectat în apă. Unele concurențe plonjaseră, de asemenea, pornind în cursă, dar și-au dat curind seama că temperamentalul starter avea urgentă nevoie de ajutor. Așa s-a descompus că De Meyer nu știa să înoate.

Înotătorul iugoslav Veljko Rogosici a stabilit o performanță deosebită, în anul 1977, într-o probă de înot. El a parcurs 450 km în decurs de 34 de zile, de-a lungul

● Acum cîțiva ani ei reprezentau niște curiozități excentrice. Unii medici, chiar recomandau nașterile subacvatice. Alții, educarea copiilor de mici, în mediul subacvatic, pentru fortificarea sistemului respirator al plămînilor. Azi nimeni nu se mai miră de acest lucru, devenit aproape banal. Mai mult, s-au deschis școli medicale și sportive care organizează cursuri pentru copii. Unul dintre animatorii acestui curent, considerat azi viabil, validat științific, este profesorul Heinz Bauermeister, autor al unei cărți intitulată „Începutul este în apă”. El prezintă, la München, o mică demonstrație cu doi copii, Stephi și Ayumi, în fotografie, care au învățat să înoate sub apă în numai 12 săptămîni.

coastei Mării Adriatice. Rogosici, campion de maraton nautic al țării sale (37 ani), a luat startul din localitatea Podgora și a înotat distanța în 24 de etape, sosind în portul Rijeka. În această cursă „supermaraton”, campionul iugoslav a beneficiat de 4 zile de odihnă.

Daniel Carpio, un înotător originar din Peru, în vîrstă de 67 de ani, a traversat strîmtorarea Gibraltar. Pornit de la Tarifa, din Spania, el a parcurs cei 90 km în timpul de 7 ore și 50 minute, pînă la plaja marocană Banzu. Cu 28 de ani în urmă, în 1949, înotătorul peruan a realizat o traversare pe aceeași distanță, dar în aproximativ 10 ore.

Strîmtorarea Malacca a fost străbătută înot pentru prima oară în 1974 de către înotătorul japonez Shoichi Nakajima în vîrstă de 28 de ani. El a pornit din portul Dickson, situat la 50 mile de Kuala Lumpur și a înotat continuu, timp de 22 de ore, pentru a a-

junge în Insula Rupert din Indonezia, situată la o depărtare de 18 mile.

În anul 1975, Lyn Cox, din Los Angeles, în vîrstă de 18 ani, a reușit, pentru prima oară în lume, să traverseze înot strîmtorarea Cook dintre principalele două insule componente ale Noii Zeelande — Nordică și Sudică. Performanța a fost considerată o performanță pe tărîmul netației, nu atît din cauza lățimii de 26 km. a strîmtorii, cit din pricina curenților puternici provocați aici de marea. Lyn Cox a realizat-o în 12 ore și 3 minute. Performanța masculină, de 9 ore și 35 de minute, aparține neozelandezului Keith Hancox.

Tot tînăra Cox a realizat, pentru prima oară în 1976, traversarea înot a strîmtorii Magellan, vestită prin furtunile permanente și curenții primejdioși, precum și prin temperaturile extrem de scăzute. Distanța de 6 km a fost parcursă într-o oră.

N. A.

Cel mai des se înecă înotătorii fără experiență. Mai rar, înotătorii cu experiență. Foarte rar oamenii cu experiență care nu știu să înoate.

Ca să vezi!

— Da, domnule! declară nervos atletul. Mîncînc la fiecare masă friptură în singe și sînt tare ca un bou...

— Nu vă supărați, dar nu înțeleg. Și eu mîncînc pește la fiecare masă și tot nu știu să înot...

O tînără se dezbracă pe malul lacului și intră în apă să se scalde. Apare paznicul și strigă:

— Aici nu este voie să faceți baie.

— Atunci de ce m-ați lăsat să mă dezbrac?

— Fiindcă dezbrăcătul nu este interzis.

— De ce iei rochia neagră la mare?

— Trebuie să fiu prevăzătoare; bărbatul meu nu știe să înoate.

Un individ ciudat, în costum de baie, se plimbă liniștit prin deșert. Elicopterul de asistență sanitară se oprește deasupra lui și un medic, uimit, strigă către straniul vilegiatist:

— Hei, domnule, unde te duci?

— Să fac o baie.

— Bine, dar ne aflăm în inima Saharei! Pînă la mare mai sînt opt sute de kilometri!

— Ei, nu mai spune! Ce plajă nemaipomenită!

— Ești, într-adevăr, curajos după felul cum ai sărit în apă de la o înălțime așa de mare!

— Da, dar aș vrea să cunosc canală care mi-a dat brînci.

Mario s-a urcat pe trambulina de la centrul de înot.

— Dă-te jos — strigă la el îngrijitorul. În bazinul acesta nici nu-i apă.

— Nu face nimic, îi răspunde de sus Mario, nici nu știu să înot.

— Acum, în perioada examenelor, în loc să înveți, stai toată ziua în apă. La ce dai primul examen?

— La hidro-ameliorații!

La ștrand între prietene:

— Tu de ce nu vrei să intri în apă?

— Cum să intru? În apă nu mi se mai vede costumul.

— În ce privește performanțele, nimeni nu ne întrece. Avem, de pildă, un scufundător care a reușit să stea opt minute sub apă.

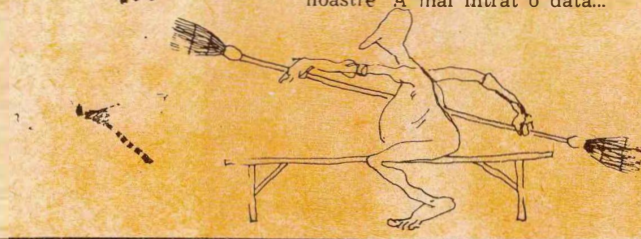
— Da? Ei bine la noi a stat un cetățean trei zile sub apă.

— Trei zile?

— Da. E adevărat că l-au scos mort, dar oricum...

— Tăticule de ce fuge nenea acela de apă?

— E casierul întreprinderii noastre. A mai intrat o dată...

Sportul, acest fel de a trăi clipa și durată

Cred că niciodată n-am putut privi total detașat un spectacol sportiv. Am avut și am mereu acea stare de implicare care te face să ai favoriți ad-hoc ori preferințe durabile, să suferi, să te bucuri, să fii subiectiv până la orbire. Ca aproape tuturor, sportul mi-a oferit în copilărie modele și visuri. Cum să uit admirația fără rezerve pentru Iașin, portarul uriaș ale cărui gesturi văzute la televizor încercam să le repet în poarta pe care o apăram în meciurile îndirjite de pe terenurile comunale? Ori eleganța lui Plocon, ridicătorul magnific al Rapidului? Ori fenta lui Dobrin care scera adversarii și uneori își punea chiar și coechipierii în situații ridicole?

Am văzut meciuri de fotbal, de volei, de baschet, de handbal, de hochei, de box, am mers la atletism, la polo, peste tot cu îndirjirea

microbistului care e convins că acolo, pe teren, se întâmplă ceva important pentru el, că și de opțiunea lui, de capacitatea lui de concentrare, de participare se leagă ceva din conținutul rezultatului final al competiției respective. Călătoriile pe care le-am făcut în diferite colțuri ale lumii mi-au oferit, uneori întâmplător, posibilitatea de a pătrunde în fascinantul teritoriu al sportului, acest fel de a trăi frenetic, vital, o vîrstă, o clipă și de a deveni — așa cum se întâmplă cu excepțiile din fiecare domeniu al activității umane — un semn al duratei.

Sporturi „la ordinea zilei” sau sporturi ce se păstrează doar ca o tradiție mai mult culturală, sporturi ciudate, un amestec de hobby și de trăznăală „en vogue” — iată subiectele acestor însemnări de călătorie ce recompun pe harta memoriei ipostazele unei pasiuni.

„ZBURĂTORII” GOLFULUI, SINUCIGAȘII ȘI PĂRUIALA ÎN CERC

În statul mexican Guerrero se află celebrul „triumf al soarelui”: Acapulco, Texco, Ixtapa-Zihuatanejo. Paradis al turismului în Golful Mexic, capitală exotica a vacanțelor, Acapulco a fost subiect de filme muzicale, de cărți despre milionari și trșori celebri. Am stat numai o zi în Acapulco, am văzut plajele imense vegheate de hoteluri și vile cu o arhitectură mirifică, de palmieri și stînci construite parcă de mîna omului. Nu cunosc „pe viu” viața de noapte, timpul în care totul se dezlănțuie — muzica de mariachis, discotecile ultrasofisticate, cursele cu iahturi și șampanie. Un sport nou era la modă în golf. Skiul nautic și parașutismul, într-o sinteză originală, îi transformau pe temerari în „zburătorii golfului”. Remorcati de o șalupă care prindea o viteză extraordinară, skiorii erau dezlegați în clipa optimă, se înălțau pe crestele valurilor și sus, în aer, li se deschidea în spate parașuta care-i făcea să plutească lin peste apă și să aterizeze apoi ca niște albatroși. O distracție scumpă pe care o încercau și amatorii de senzații tari, dar mai ales tineri supli cu alură de profesioniști ce stabileau veritabile recorduri de lungime.

Pe terasa celebrului hotel „El Mirador” care semăna cu prova unui vapor, mi s-a arătat „terenul” unui alt „sport”. Nu l-am văzut desfășurîndu-se pentru că era un sport de noapte, mai exact de miezul nopții,

atunci cînd vinurile de Baja California în amestec cu tequilla creează competitorilor — oameni cu conturi solide în bănci, pentru că o noapte la El Mirador nu e o experiență la îndemîna oricui — starea necesară pentru salt. Da, un salt extrem de periculos de pe stîncă de lîngă terasa hotelului în apele Golfului. Cîteva zeci de metri de plutire și pericolul de a fi sfîșiat de colțurile stîncii la cea mai mică deviere de la traseu.

Un „sport” care a făcut deja multe victime dar care continuă pentru că, nu-i așa, ce-ți poate oferi o glorie mai mare printre companioni decît șansa de a supraviețui mării încercări de la miezul nopții? Stîncă se numește, firesc, „stîncă sinucigașilor”, dar sportul respectiv n-are încă nume.

O „nebulie de om prea sătul” cum ne spune funcționarul agenției mexicane de turism care ne însoțește la Acapulco.

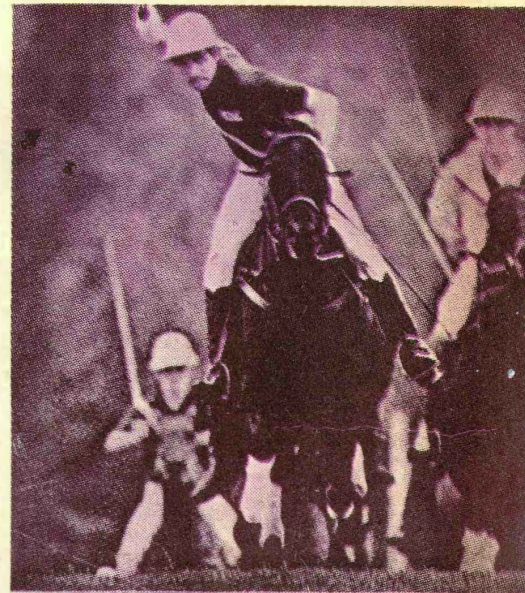
După amiază, la hotel, în timpul unei scurte pauze pentru refacerea forțelor vîd la televizor o transmisie din S.U.A. a unui „meci” la fel de inedit. Pe o pistă circulară rulantă două echipe de femei îmbrăcate în tricouri și șorturi colorate violent, pe patine cu roțile, au un singur scop: acela de a-și îmbrînci adversarele în afara pistei. Totul permis: pumnii, ghionturile, piedicile, trasul de tricou, de șort, de păr, șutul în fund etc. Evident, cînd cad amîndouă în același timp de pe pistă, adversarele continuă bătaia, filmate cu delectare de operator și ovaționate de publicul plătit.

Acestei păruiei în lege i s-a dat probabil statut de sport, o avea poate vedete și campionate, dar pentru mine rămîne o abjectă distracție de bar, asemănătoare cu „bătaia în noroi”, ceva de tot străin spiritului sportului.

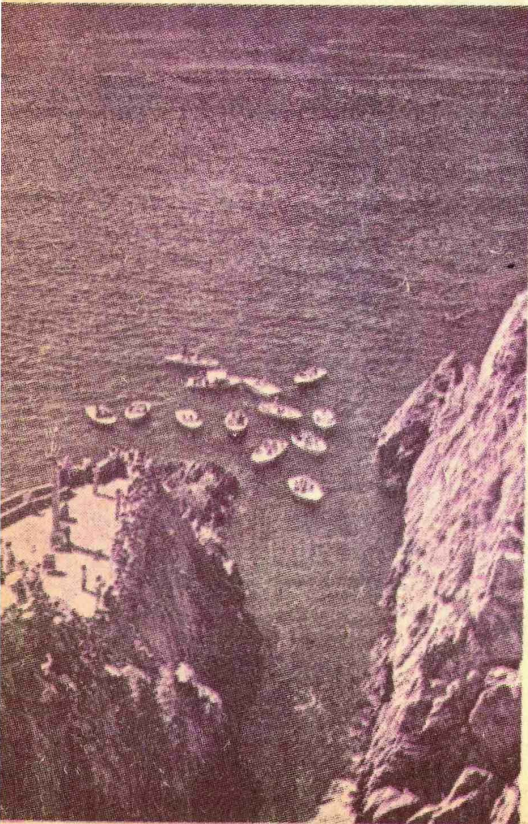
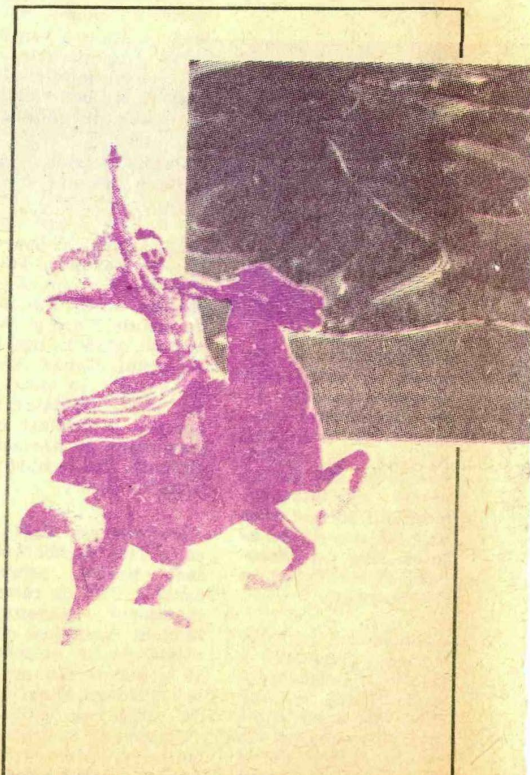
UN SIMBOL ÎN BLUEGRASS LAND

Stat în sud-vestul S.U.A., Kentucky este denumit „țara ierbii albastre”. Așa pare să spună însuși etimonul indian cuntucke, asta o susține întreaga înfățișare a regiunii — imense cîmpii cu iarbă grasă, unduită de vînt și căpătînd irizările albastre ale rîurilor și cerului. Alături de cultura cerealelor și a tutunului, de industria prelucrătoare a produselor agricole, creșterea cailor de rasă este una dintre preocupările de căpetenie ale localnicilor. Fermele din jurul Lexingtonului au avut și au cai celebri pe toate hipodromurile continentului. În fiecare mai, mii de fans ai hipismului sînt prezenți la marele derby din Kentucky. Am vizitat una dintre fermele de creștere a cailor de rasă de lîngă orașul Lexington. Gazdele ne-au dus acolo pentru a vedea cel mai scump cal al statului Kentucky, celebrul Nashua, asigurat pentru suma de 7 (șapte) milioane de dolari. Fost, în tinerețea lui, cîștigător al marelui derby de la Boston, avînd urmași nu mai puțin celebri, Nashua este un animal splendid, statuar, cu un mers plin de măreție, de parcă ar fi conștient de valoarea lui și de responsabilitatea pe care o are, aceea de a întreține un adevărat consorțiu care-i administrează veniturile.

O montă cu Nashua îi costă pe fermierii care vin aici din împrejurimi dar și din alte state, nici mai mult nici mai puțin de 300 000 de dolari. Cîțiva dintre „nepoții” lui

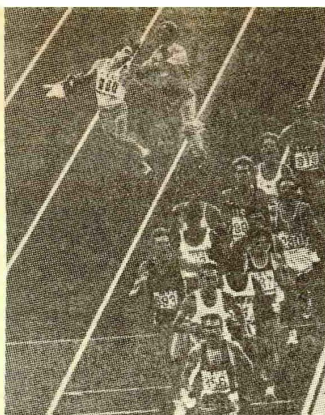
se antrenau pe micul hipodrom al fermei trăgînd sulky-uri elegante. În organizarea fermei, în comportarea oamenilor pe care i-am întîlnit se vedea un adevărat cult pentru această profesie și pentru sportul nobil care a fost și cred că va rămîne întotdeauna, indiferent de setea noastră de tehnificare și supertehnizare, alergarea cailor.

TORINO, ZILELE ȘI NOPTILE UNIVERSIADEI

Cu mulți ani în urmă, în vara lui 1970, am avut marea șansă să urmăresc pe viu, ca gazetar sportiv al „Vieții studențești”, cea mai mare competiție mondială universitară — „Universiada d'estate” — Universiada de vară desfășurată într-un august la Torino, vechea capitală a Piemontului. A fost un spectacol sportiv de o frumusețe pe care memoria mea o va păstra întotdeauna printre amintirile de cel mai mare preț. Clou-ul întrecerilor a fost atletismul. Pe pista lui Stadio Comunale din Torino am văzut la lucru câteva din stelele mondiale ale acestui „sport al sporturilor”: Nordwig, Papanicolau, Heide Rosenthal, Săneev, Drehmel, Hemery. Rețin, ca pe un simbol al purității și spiritului de sacrificiu al luptei sportive, întrecerea prelungită în noapte, la lumina reflectoarelor, dintre doi atleți de excepție: săritorii cu prăjina Nordwig și Papanicolau. Rămăseseră singuri în concurs, spectatorii împietriseră de emoție în tribune, pe pista decupată de lumina albă se ridica parcă, precum un vânt agitat, respirația lor. În preajma recordului mondial, Papanicolau a

Urmăriți,
prindeți,
arestați !

ratat și el, a rămas Nordwig, într-o luptă epuizantă și în ultima încercare a reușit să depășească recordul mondial al probei. Într-o dârzenie și o concentrare supraumane, cu bucuria victoriei venită târziu, în fulgerarea tablei electronice, când părea că sportivul nici nu mai avea puterea să-și trăiască triumful.

Pe terenul de la Palazzo Fiat am asistat pentru prima dată la un meci de volei cu totul neobișnuit pentru ochiul unui european. Jucau selecționatele Japoniei și Coreei de Sud. Totul semăna a ritual, dansul tuturor jucătorilor în teren, săriturile în trei la fileu când nici nu știai cine va lovi mingea „ascunsă”, serviciile plutitoare, plonjoanele pe spate cu trupul frânt parcă. Era altfel de volei, adus aproape de artă și au trebuit să treacă mulți ani până „mașinile de joc” europene l-au înșușit, recucerind astfel supremația.

Trei săptămâni la Torino, navigarea halucinantă între stadioane, săli, piscine, sentimentul covârșitor că reunirea a peste 5 000 de sportivi din 50 de țări este un eveniment la care s-ar putea să particip numai o dată în viață... Și cuvintele jurământului Universiadei, rostite la deschiderea de atletul italian Sergio Bello, ca o definiție supremă a sportului: „Jurăm să participăm cu loialitate și generozitate la Universiadă... pentru gloria sportului universitar, pentru onoarea patriei noastre”.

Temeiul unei patimi frumoase care-i apropie pe oameni, îi face mai buni și mai puternici, le dă tăria să spere și să aibă morală de învingători.

Lup de mare

LUP DE MARE — marinar competent și experimentat, care a navigat îndelungat pe mări și oceane.

„Literatura a făcut nemuritoare multe figuri interesante din lumea marinarilor. Printre atâtea eroi legendari, iată cum a descris un „lup de mare”, o tânără fată care de la vârsta de 11 luni și până la 18 ani a trăit fără întrerupere pe mare. Este vorba de scriitoarea americană Joan Lowell. În romanul autobiografic „Le berceau sur l'abîme” ea își descrie copilăria pe mare. Care este imaginea „lupului”?

„Lupul de mare este o... ființă foarte diferită de ceilalți oameni; își are legea sa proprie, puține dorințe și o largă filozofie a asemănării care nu are nimic de-a face cu mania sa de a protesta veșnic, și de a fi mereu de părere contrarie... Ca distracție, el înjură, înjură totul: vasul, ofițerii, mâncarea, bucătarul. Și totuși nu și-ar schimba soarta, nici pentru un tron regal”.

Un impresionant tip de lup de mare ni-l descrie Jack London în „Lupul mărilor” sau „Lup Larsen”.

„Figura sa pătrată, cu trăsături bine pronunțate, prezenta la prima înțelegere, ca și restul corpului său, un aspect masiv... Dar se simțea în spatele acestor forțe... suplețea spiritului... și o inteligență care se ascundea. Însă această primă impresie suferă modificări. Fruntea lată care se bomba deasupra ochilor indica o incomparabilă virilitate. Ochii, sub această frunte, erau mari și frumoși, foarte depărtați unul de altul și umbriți de dese sprințene negre. Ca mătăsurile care sclipesc, sohimbindu-și culorile când le miști în fața soarelui, tot așa și în acești ochi mii de nuanțe se jucau, mii de diferite reflexe care mergeau de la gri închis și de la

verdele mării la albastrul cerului”.

Pe lângă bătrânii lupi de mare, mai erau acei muși (elevi marinari), mici lupi de mare, care de la vârsta de 10 ani erau îmbarcați în marina comercială.

În perioada când Veneția era o mare putere maritimă, fiii celor mai nobile familii învățau meșteșugul marinăresc pe vase. Erau ceea ce se cheamă muși.

Anatol France ne descrie acești copii „lupi de mare” în „Copiii noștri”: „Priviți-i, cu bereta înfundată până la gât pentru ca vântul plin de ceață care suflă pe mare să nu le sfîșie urechile cu gemetele lui teribile. Ei poartă, contra frigului și umidității, haine groase de lână. Bluza și pantalonii lor, cârpiți și peticiți, au servit înaintașilor. Vestele lor au fost croite din vechi haine părintești. Sufletul lor este făcut din aceeași stofă din care este făcut sufletul tatălui lor: este simplu, curajos și răbdător. De când au apărut pe lume au avut inima naivă și mare. Cine le-o croiește astfel? După... părinți, marea. Marea îi face pe marinari curajoși, dându-le pericolul. Ea este pentru ei un aspru binefăcător”.

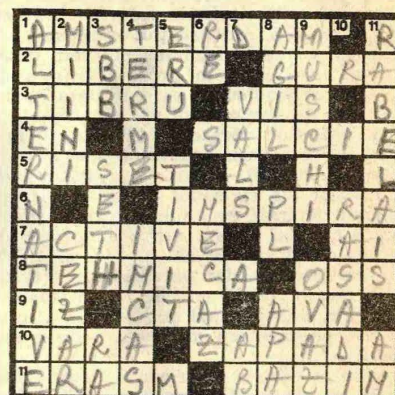
Iată pentru ce micii noștri marinari poartă în inima lor sentimentele oamenilor încercați. Aplecați peste fielele bordului ei privesc largul. Ei nu văd linia albastră care indică slaba despărțire dintre cer și mare, marea nu distrează ochii lor prin culorile sale schimbătoare, nici cerul prin figurile colosale și bizare ale norilor. Ceea ce văd privind largul, e mult mai mișcător decât nuanțele apelor și figurile cerului: este gândul la dragoste. Ei pîndesc bărcile care s-au dus la pescuit și care vor apărea la orizont, aducând odată cu crevetele pescuit pe unchiul, pe fratele mai mare și pe tatăl lor”.

Emilia Floriș

Tratat despre înot

ORIZONTAL: 1) Oraș unde s-au desfășurat Jocurile Olimpice din 1928 la care folosirea respirației bilaterale sau alternative a fost considerată o inovație în materie de „craul”. 2) Cele 5 figuri la alegere pe lângă cele 5 figuri obligatorii în cadrul concursurilor de sărituri de la trambulină. 3) Realizează inspirația în momentul în care unul din brațe termină vîslirea. 4) Pe malul acestui riu, românii au construit în secolul al III-lea î.e.n. un bazin de înot pentru oștiri, întrucît la ei fiecare soldat era obligat să învețe înotul. 5) Iluzie care te face să plutești! 6) Antene! 7) Aplecate pe malul apelor. 8) Vesele. 9) A inhala aerul în plămîni, cel mai răspîndit la înotători fiind acela pe o singură parte, la două mișcări de brațe. 10) A pune în mișcare toți mușchii, acțiune tonifiantă și binefăcătoare a înotului asupra organismului. 11) Posezi. 12) Elementele de specialitate ale diferitelor stiluri de înot: bras, craul, delfin și altele. 13) Oraș în Olanda. 14) Gust. 15) Constanța pe scurt. 16) Plasă pescărească. 17) Anotimpul cel mai prielnic pentru natație. 18) Se poate înota și prin ea! 19) Umanist olandez celebru (1466—1536) din epoca Renașterii. 20) Cadru pentru desfășurarea competițiilor de înot, sărituri, înot artistic și polo pe apă, avînd lungimi de 25,33 sau 50 m și lățimi între 8 și 20 m.

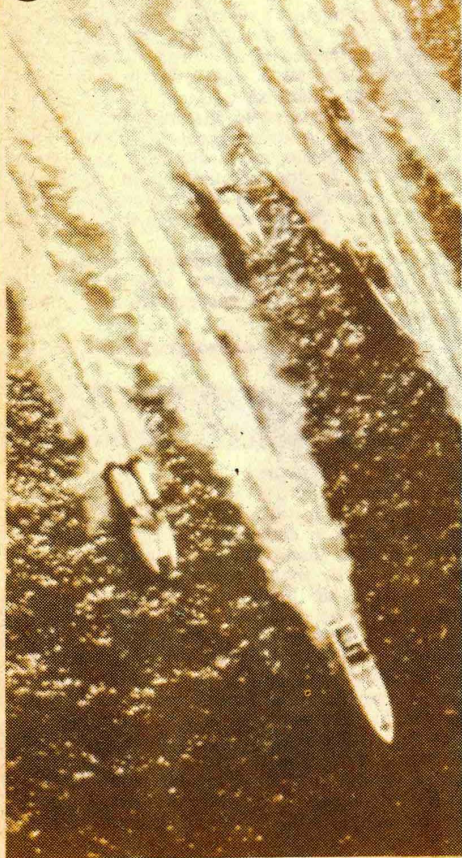
VERTICAL: 1) Mișcărilor brațelor și picioarelor la înot. 2) În cadrul procedurii „delfin”, execută o mișcare simultană, păstrînd aceeași structură a mișcării, ca în cadrul procedurii craul pe piept. 3) Celebru om politic și general roman (100—44 î.e.n.) despre care istoricul Suetonius povestește că în fața Alexandriei a reușit să scape de duș-

mani înotînd cca 300 m pînă la corabia sa, în timp ce în mina stingă, ridicată deasupra apei, ținea documente importante, între dinți ținea toga de purpură, iar cu mina dreaptă vîslia prin apă. 3) Abreviație feroviară elvețiană. 4) Zeu egiptean venerat la început ca ocrotitor al oazelor. 5) Începe răsucirea! 6) Băile romane al căror număr ajunge la 554 în secolul al IV-lea î.e.n. la Roma; primul bazin de înot cu apă caldă a fost construit de Mecena în secolul I î.e.n. 7) Vechi locuitor al Perului. 8) Localitate în vestul Indiei. 9) Cusut pe margini. 10) Notă la întoarcere! 11) Moment critic! 12) Cu picioarele... în trei timpi. 13) Primele din alfabet! 14) Sprinten. 15) Cupele! 16) Elementul înotătorului. 17) Zone direct interesate ale brațelor, picioarelor, abdomenului și toracelui, pe care înotul, ca unul din cele mai complexe sporturi, le dezvoltă armonios. 18) Plantă de nutreț. 19) A transplanta vegetația. 20) Scriitor francez (cca 1494—1533) din al cărui roman „Gargantua” aflăm că eroul înota în toate felurile: pe piept, pe spate, pe o parte, numai cu brațele sau numai cu picioarele și trecea Sena înotînd numai cu un braț, iar în celălalt ținea o carte fără să o ude. 1986, când are loc prima ediție a Jocurilor Olimpice moderne de la Atena, și natația este introdusă în programul acestei competiții.

Dicționar: OSS, SBB, SETH, ERU.

Campionatul ambarcațiunilor grele

1. LA KEY WEST, PE ȚĂRMUL FLORIDEI

„Bătea un vînt puternic, marea era cenușie și infuriată. Creștele valurilor erau tivite cu spumă albă. Ambarcațiunea noastră alerga cu peste 170 kilometri la oră cînd, deodată, un val ne-a lovit în proră ridicîndu-ne aproape perpendicular pe suprafața apei. O fracțiune de secundă mi s-a părut că, în mijlocul valurilor, zăresc o lume calmă, de culoare verde închis. Ambarcațiunea căzu între valuri ca un lift. M-am prăbușit spre înaintea lovindu-mă cu capul de volan. Am prins volanul puternic cu mîinile în timp ce în picioare nu mai aveam nici un pic de vlagă. Mi s-a făcut rău. M-am gîndit: ar fi foarte frumos să cîștig, dar parcă și mai frumos ar fi să termin odată cu chinul! În momentul acela am ridicat capul și am văzut la orizont un vas pe care era arborat un steag mare: «Sosire»».

Astfel a descris americanca Betty Cook, în vîrstă de cincizeci și nouă de ani, sfîrșitul cursei infernale în care, la Key West, pe țărmul Floridei, devenea campioană a lumii pe anul 1981.

Campionă a lumii la cursa ambarcațiuni-grele!

De ce trebuie să fie bogat sau în primul rînd bogat? Pentru că altfel nu ar putea lua parte la cursă. O ambarcațiune — un gen de papuc-zburător — costă pînă la 200 000 dolari, dar pentru ca cineva să participe la cursă trebuie să aibă și una de rezervă. În plus, el trebuie să aibă cel puțin o duzină de motoare, fiecare în valoare de circa 25 000 dolari. La aceasta se mai adaugă altă sută de mii de dolari necesari pentru plata echipajului și a tehnicienilor care pregătesc toate cele necesare.

Din recompensa care îl răsplătește mai rămîne, după ce acesta a achitat costul benzinei, de-o bere bună. Sau de un whisky...

FORMULA UNU — O JOACĂ DE COPII?

2. FEBRA DINAINTEA STARTULUI

Ediția următoare celei cîștigate de Betty Cook s-a desfășurat la Free Port, în Bahamas. Martor ocular al acestei probe spectaculoase și deosebit de periculoase, ziaristul vest-german Roll Kumbel de la revista „Quick” din Hamburg a relatat cititorilor cele văzute de el acolo. Extragem unele pasaje din articolul lui Kumbel.

...De la fereastra camerei hotelului la care sînt cazat zăresc cheiul de beton al portului la care sînt ancorate treizeci de ambarcațiuni. Unele au deja motoarele pornite. Zgomotul caracteristic al motoarelor s-a răspîndit peste întreaga insulă. În scurtă vreme cheiul se umple de curioși. Obiectul admirației tuturor este „Thunderball”, o ambarcațiune-săgeată lungă de 14 metri. La prima vedere pare ușoară, în realitate cîntărește patru tone și jumătate, fără să punem la socoteală cele trei rezervoare de benzină care însumează șapte sute de litri. Are două motoare, fiecare cu cîte opt cilindri.

Unul dintre mecanici tocmai șterge cu lac de unghii capetele de șurub care se vîd. Toate trebuie să strălucească în soare...

— Fantastic! spune admirativ unul dintre spectatori. Cîți cai are? îl întreabă pe mecanic.

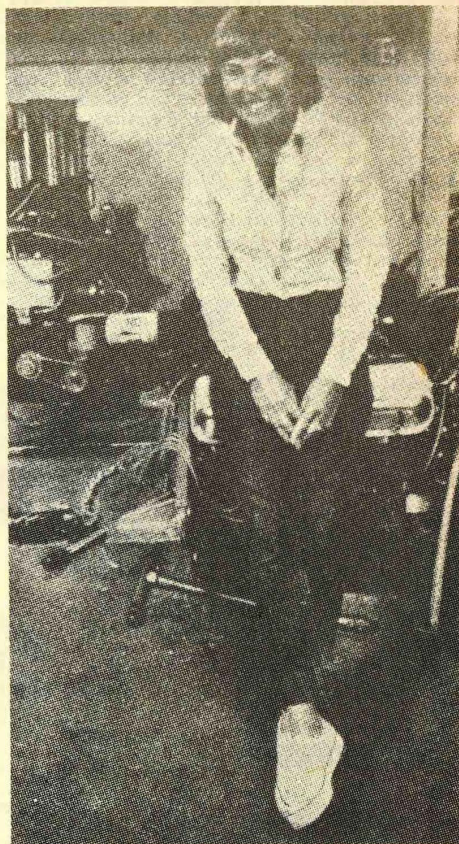
— O mie cinci sute, răspunde mecanicul.

— Extraordinar, de trei ori mai mult decît mașinile de formula unu!

Printre spectatori îl zăresc și pe proprietarul ambarcațiunii, un om de afaceri din Detroit. Domnul Lew Cooper, acesta îi este numele.

La chei mai este ancorată și „Kaama”, ambarcațiunea lui Betty Cook. Betty are doi copii și trei nepoți. După ce a cîștigat titlul mondial, ziarul „New York Post” scria: „Bunica i-a învins pe cei mai temerari concurenți!” Cînd s-a urcat prima dată la volanul ambarcațiunii Betty avea peste cincizeci de ani. Ea și-a dat seama că are cel puțin trei calități care se cer concurenților pentru asemenea gen de curse: rezistență, concentrare și o voință extraordinară. Concurenții au nevoie și de forță fizică, dar — după cum apreciază Betty — „omul nu trebuie să fie o gorilă pentru a fi în stare să stăpînească o ambarcațiune”.

Cursa ambarcațiunilor grele este un sport de echipă, echipajul fiind format din trei membri care în timpul întrecerii comunică între ei prin aparate de emisie-recepție. În spate stă navigatorul, care are în față busola, la mijloc se află pilotul, iar în dreapta acestuia mecanicul, cel care acționează pedala pentru carburant și controlează bordul. Tot timpul cursei cei trei stau în picioare, ambarcațiunea neavînd scaune. Echipajul se sprijină pe perne din piele modelate după corpul fiecăruia, care au rolul de a amortiza loviturile pricinuite de izbirea de valuri. Stînd tot

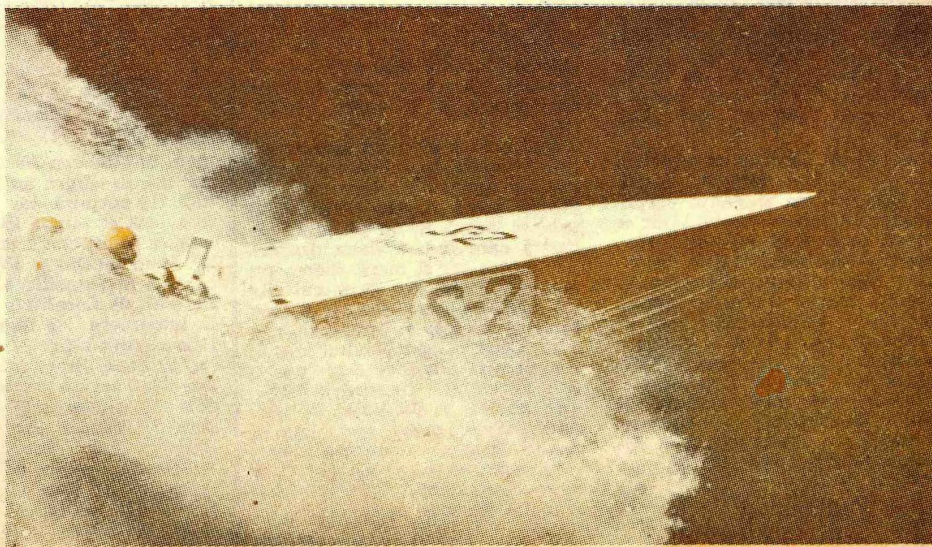
timpul în picioare, membrii echipajului au mușchii încordați, ceea ce produce perturbări în circulația sîngelui.

Dis de dimineață, cînd ceilalți încă mai dorm, Betty își începe ora de gimnastică. Cînd își face apariția pe chei îmbrăcată în combinezonul pentru concurs, lasă o urmă fină de parfum franțuzesc, încît nimeni n-ar spune că ea ar putea fi mai tare decît oțelul...

Adunarea concurenților începe cu un minut de reculegere în memoria celor dispăruți de la ultima cursă. Unul singur a murit în această perioadă, în momentul ciocnirii în plină viteză a două ambarcațiuni, ceilalți cinci membri ai celor două echipe scîpînd miraculos cu viață.

— Să ne fixăm ceasurile, domnilor, se adresează organizatorul cursei membrilor celor douăzeci și șase echipe. Acum este unsprezece și două minute. Startul se dă la treisprezece zero zero.

După aceea sînt consultate hărțile pe care sînt înscrise traseele. Adjunctul serviciilor

costiere de patrulare informează că din zona în care are loc concursul au fost evacuate peste cinci sute de vase pescărești, dar cu toate acestea este nevoie de maximum de atenție întrucât unii pescari vor depăși negreșit limitele zonei respective. În plus, nu departe de locul concursului se desfășoară o întrecere a ambarcațiunilor cu pinze, iar la prinz un vas de pasageri va traversa zona.

La sfârșit ia cuvântul doctorul întrecerii, care va urmări concursul de la bordul unui elicopter al marinei de coastă. Doctorul împarte tuturor câte o fișă pe care trebuie trecută grupa sanguină. Prin aceeași listă li se face cunoscut concurenților că din doi în doi kilometri, pe mare, se află câte un vas gata să dea ajutorul medical necesar. Având în vedere că la cursă iau parte și cițiva începători, el nu uită să adauge :

— Nu uitați, apa este mai tare decât betonul. Dacă, din greșeală, vă răsturnați peste bord veți ajunge, în procent de peste 70 la sută, să vă pierdeți cunoștința. După care adăugă rizind : cu atât mai bine, dacă ne gândim că în zonă mișună sumedenie de rechini...

3. REPORTER... AER-SOL !

Cu puțin înaintea startului deasupra portului își face apariția o escadrilă de elicoptere. Vreo douăzeci. Ele au venit de la Miami și au fost închiriate de concurenți pentru a servi drept „tribune” soților lor și pentru prietenii cei mai apropiați. Ziariștii vor urmări cursa tot din elicoptere.

În față se află un elicopter galben al unei societăți de televiziune, în spatele lui cel al presei de specialitate. Sporturile de apă reprezintă aici un mare **business** și există, din această cauză, mai mult de jumătate duzină ziare și reviste pe această temă, care se tipăresc într-un tiraj total de câteva milioane de exemplare.

Am urcat în elicopterul al treilea. Sub noi se află întregul port. Se aprind motoarele. Spectatorii de pe chei au ocazia să mai privească doar câteva minute elegantele ambarcațiuni frumoase și multicolore colorate, pe care le vor revedea peste aproximativ trei ore. Sau poate niciodată...

Cele douăzeci și șase de ambarcațiuni înaintează încet spre ieșirea din port, acolo unde așteaptă vasul arbitrilor și unde ambarcațiunile se vor alinia pentru start.

O rachetă verde...

Start !

Papucii-zburători țînesc cu viteză extraordinară. Lupta cu nemărginirea albastră, cu timpul și cu sine însuși a început. Motoarele puternice vor parcă să dezlipească ambarcațiunile de suprafața apei, pentru a zbura prin văzduh.

În față concurenților se întinde un drum lung de peste 400 kilometri !

Cîmpul de acțiune al ambarcațiunilor se întinde repede. Locul celor din față este indicat de șase elicoptere care le urmăresc strict. Elicopterul în care ne aflăm urmărește cursa ambarcațiunilor plasate la mijlocul plutonului. La un moment dat zărim o ambarcațiune care mai mult merge pe sub apă decât pe apă.

— Un începător, constată pilotul elicopterului.

Ambarcațiunile din față zboară pur și simplu din val în val. Valurile măsoară între trei și patru metri. Mecanicul, care are în grijă carburantul, trebuie ca de fiecare dată cînd vasul plutește prin văzduh, adică atunci cînd nu este în contact cu apa, să reducă carburantul. Altfel, motoarele se blochează și explodează ! Cînd ambarcațiunile vin din nou în contact cu suprafața apei, el împinge din pedala de accelerație pînă la refuz. Cineva a socotit că în timpul unei curse de 400 kilometri, cum este aceasta, un astfel de vas sare din val în val de circa 25 000 ori !

Între timp cîmpul pe care sînt dispuse ambarcațiunile s-a lungit pe cițiva kilometri. Încerc să intru în legătură radio cu unul dintre echipaje cînd, deodată, aud în cască un glas emoționat :

— Un accident !

Dar unde ? Examinăm cu atenție tot ce se află sub noi, dar nu descoperim nimic. Deodată în cască sînt transmise — pentru elicopterul de salvare — coordonatele locului în care s-a produs accidentul. Acesta schimbă brusc direcția de deplasare. În depărtare, pe apă, se zărește un foc. Motorul uneia dintre

ambarcațiuni a explodat ! Cei aproape șapte sute litri de benzină au luat foc. Cu alte cuvinte, un foc de... 200 000 dolari pierdere netă, pentru că dat fiind riscul extraordinar de mare, ambarcațiunile pentru aceste curse nu se pot asigura...

De sus îi zăresc pe membrii echipajului vasului incendiat plutind pe suprafața apei. Au reușit toți trei să sară la timp și să se salveze în felul acesta.

Cu proprietarul ambarcațiunii distruse, căruia toți îi spun Joe, am stat de vorbă în seara zilei respective, la hotel. Are ceva peste patruzeci de ani. Este eroul zilei, el va primi cupa cuvenită ghinionistului întrecerii. În definitiv, de ciștigat poate ciștiga oricare, dar să faci pulbere în doar câteva secunde 200 000 dolari este o performanță care merită toate aplauzele ! Culmea este că la precedenta ediție tot el a fost cel care a ciștigat premiul acordat... ghinionistului !

Mai tirziu, la un pahar de șampanie, Joe mi-a spus că omul trebuie să fie nebun pen-

tru a se putea apuca de o asemenea cursă. „E ca și cum ai arunca în văzduh o grămadă de bani iar cînd i-ai terminat te lovește cineva în cap cu o crosă de baseball...”

În timpul acesta, Betty și echipajul său stau în fața unei mese aranjată sărbătorește. În fața lor se află o cupă mare de argint, trofeul celor clasați pe locul al doilea. Betty este supărată, dar nu pentru că a ieșit a doua, la o jumătate de minut de Jerry Kilpatrick, ci pentru că mesele celorlalți sînt goale. „Asta e ceva tipic, spune ea, nu sînt în stare să stea o clipă la masă. Ei umblă de colo-colo, ciocnesc pahare, zîmbesc vrînd să arate cît sînt ei de buni și de grozați și de curajoși. Încercați însă să-i aruncați în apă fără colac de salvare și o să asistați la momentul înecării lor...”

Prezentare și traducere

Alice Theodorescu

CERCUL DE DRUMETIE MONTANĂ

Cercul de drumetie montană „Creasta Cocosului” a fost înființat în noiembrie 1983, din inițiativa iubitorilor de drumetie montană. Pentru dobîndirea cunoștințelor necesare practicării turismului montan au fost organizate câteva simpozioane în cadrul cărora montanizarzi cu experiență din cadrul Clubului Montana al Salvamontului au împărtășit câteva din legile muntelui care se impun a fi respectate în practicarea drumetiei montane. Pentru aplicarea în practică a cunoștințelor dobîndite în urma acestor simpozioane, era nevoie de o bază materială, lucru care s-a realizat cu ajutorul dat de către Agenția B.T.T. Maramureș.

Primele acțiuni, organizate în Munții Gutii, s-au bucurat de mult succes, acestea contribuind la sporirea substanțială a numărului membrilor cercului.

Începînd din anul 1984, activitatea cercului s-a desfășurat pe baza unui program de activitate minuțios alcătuit.

Obiectivele care au stat la baza activității cercului au fost : cultivarea dragostei și respectului pentru munte în rîndul tinerilor, popularizarea unor masive muntoase din țară, marșajul și remarșajul unor trasee turistice din județ, antrenarea în vederea participării la unele concursuri organizate de către alte cercuri de turism montan.

Odată cu trecerea timpului, pretențiile membrilor cercului au crescut, astfel că s-au organizat în cadrul cercului cursuri de inițiere în orientarea turistică, alpinism și schi.

De asemenea, în colaborare cu Salvamontul, s-au organizat cursuri de prim

ajutor. Din dorința de a concura cu alte cercuri de turism montan și de a lega relații de prietenie cu acestea, echipaje formate din membrii cercului „Creasta Cocosului” au participat la numeroase concursuri în aproape toate masivele din țară.

În cadrul probelor culturale ale acestor concursuri, prin cîntecele prezentate s-a încercat transmiterea mesajului folcloric al acestei „Țări a etnografiei și folclorului”, care este Maramureșul.

Participarea la aceste concursuri a fost răsplătită cu numeroase cupe și premii speciale, putîndu-se aminti dintre acestea cele cucerite la concursurile organizate de cluburile „Vinturarita” Rîmnicu Vilcea, „Salt” Cluj-Napoca, „Someș” Dej, „Alpo” Petroșani, „Prometeu” Curtea de Argeș, precum și la concursurile naționale de drumetie și orientare turistică organizate de B.T.T. în Munții Bucegi.

Și pentru că au fost enumerate cîteva din succesele dobîndite pe parcursul a mai bine de 3 ani de activitate, se cuvine să evidențiem pe cițiva dintre membrii care și-au adus contribuția la aceste succese : Ioan Cîntă, președinte al cercului, Gavril Iusco, Dorel Moldovan, Valeria Susa, Eva Marian, Tibi Meșinski, Anamaria Zsigmond, Ioan Bogdan, Traian Bancoș, Mariana Moldovan, Eronim Sălăjan și alții.

Pe lîngă drumetia și participări la concursuri, în scopul introducerii în circuitul turistic a unor cabane forestiere vechi, membrii cercului au amenajat o astfel de cabană, dotînd-o cu cele necesare cazării pentru noapte în cazul unor acțiuni de mai multe zile.

Am lăsat la urmă, cu intenție, un alt aspect al activității cercului, și anume popularizarea unor trasee montane din județul Maramureș. În acest scop, în fiecare an s-au organizat la Complexul turistic B.T.T. Șuior — Serbările Turistice Maramureșene, acțiune ce s-a bucurat de aprecierea unanimă a numeroșilor participanți din întreaga țară.

Profîndit de această ocazie membrii cercului „Creasta Cocosului” fac de pe acum o invitație tuturor cercurilor de turism montan din țară la Cupa Castanelor din Cadrul celei de a IV-a ediții a Serbărilor Turistice Maramureșene, care se va desfășura în perioada 9—11 octombrie în cadrul Complexului B.T.T. Șuior.

La Șuior, în 1986

ACTIVITĂȚI B.T.T. • ACTIVITĂȚI B.T.T.

„Nici triumfurile de la Olimpiade, nici cele de pe cimpul de luptă nu aduc fericirea; singurele victorii care aduc fericirea umană sînt cele pe care omul le cîştigă în lupta cu sine“.

EPICETET

PERFORMANȚE ALE UNOR TRAVERSĂRI

PESTE CANALUL MÎNECII

Din cînd în cînd agențiile de presă de pe mapamond anunță traversarea înot a Canalului Mîneicii și performanțele obținute de diverși temerari. Prima traversare, de mare senzație pentru vremea respectivă, a celor 33 kilometri ce despart Anglia de Franța, a făcut-o Jean Salati, un soldat al împăratului Napoleon care a evadat în acest mod din insulă, întorcîndu-se în patrie după ce căzuse prizonier la Waterloo.

Dacă această premieră n-a fost autenticată, în schimb performanța englezului Matthews Webb a fost riguros înregistrată. Acesta a plecat din portul englez Dover în ziua de 24 august 1875, la ora 12 și 56 de minute și a sosit la Calais, în Franța, a doua zi, la ora 10 și 45 de minute. În cele 21 de ore și 43 de minute Webb a mîncat patru fripturi, a băut cinci sticle de bere și patru cafele și a... cîntat toate melodiile aflate atunci la modă. Pe parcurs a fost însoțit de un mic vapor, de care înotătorul nu s-a apropiat însă decît pentru a-și primi hrana și băutura. De atunci pînă în zilele noastre, tentativa traversării Canalului Mîneicii s-a tot repetat, înscriind pe lista mereu deschisă a celor curajoși nume de foste glorie sportive, de excentrici play-boy sau anonimi funcționari, unii mai vîrstnici, alții adolescenți și chiar copii!

Pînă în 1911, însă, nici unul dintre numeroșii candidați la glorie nu a mai izbutit, încercările lor eșuînd. Abia în 1911, francezul Burges izbuteste a doua traversare, înotînd 15 ore, ceea ce a constituit un record, de vreme ce Webb a fost lăsat cu mult în urmă pe lista care avea să se întocmească mai tîrziu, iar pînă în anul 1926 n-a fost învins de nici un concurent. Surpriza avea s-o ofere australianca Linda McGill cu 10 ore și 59 minute! abia în 1967. Pînă la ea ajunseseră pe lista concurenților învingători peste 40 de înotători și înotătoare. De menționat că prima femeie din lume care a traversat înot Canalul Mîneicii a fost americanca Gertrude Ederle, în 1919, cînd avea numai 12 ani, cu performanța de 14 ore și 30 de minute. Egipteanca Abba Khari, elevă la Cairo, traversează la 17 august 1974, Canalul în 12 ore și 30 minute. Un compatriot al ei, Gehan Metwalli, plecat în urmărire a tinerei recordmene, rămîne „repetent“, timpul folosit de el pentru a ajunge la Dover fiind de 13 ore și 29 de minute. La 8 septembrie 1977, studenta Clidy Nicholas din Toronto își face cel mai frumos cadou cu prilejul împlinirii vîrstei de 20 de ani; traversare tur-retur fără escală în... 8 ore și 58 minute (Dover—Calais) și 10 ore și 57 de minute (Calais—Dover). O altă femeie, sportiva engleză Stella Taylor, la vîrsta de 46 de ani a trecut de două ori înot Canalul Mîneicii. Aceeași sportivă a încercat de două ori să stabilească un nou record mondial străbătînd înot distanța de 225 km care desparte insulele Bahamas de peninsula Florida, dar a fost nevoită să renunțe avînd de făcut față rechinilor și meduzelor!

Printre cei mai tineri concurenți în această competiție neoficială îl vom numi pe englezul Marcus Hooper de 12 ani și 53 de zile (la data traversării) cu 14 ore și 37 de minute și pe compatrioatele sale Samantha Druce de 12 ani și 120 de zile cu 15 ore și 27 minute; Alison Wetherly, cu numai 43 de zile mai „bătrînă“ decît Samantha; Jacqueline Hampton de 13 ani cu 15 ore și 30 minute. (În aceeași zi a încercat această tentativă și englezoaica Melanie Williams, de 22 de ani, dar a abandonat după 14 ore petrecute în apă, simțîndu-se complet epuizată).

Deși englezul Kevin Anderson, în vîrstă de 12 ani, a avut de înfruntat o teribilă furtună însoțită de ploaie torențială, micul Kevin nu s-a plîns decît de... înepăturile meduzelor.

Cei care și-au revendicat titlul de cei mai tineri candidați la această glorie sînt britanicul David Goadby, de 11 ani, și italianca Agatella Malvagna tot de 11 ani!

Cel mai bătrîn concurent la traversarea (reușită) este un american de... 65 de ani! Se numește Steve Wozniak din Buffalo. Acesta i-a „suflat“ titlul unui compatriot de-al său de 58 de ani! (Doc Counsilman cu 15 ore!). În 1875 medicii timpului considerau că pionierul traversării Canalului, căpitanul de marină comercială Matthews Webb, a depășit de două ori limitele rezistenței umane! Dar de atunci Canalul a fost străbătut de atîtea ori încît înotătorii au trecut la fel de fel de excentricități. Majoritatea au intenția de a stabili recorduri de diferite genuri și de a „inova“ (dus și întors, noaptea, cu picioarele legate, sub apă etc.).

În august 1970, ziaristul englez Kevin Murphy, în vîrstă de 31 de ani, a făcut, primul, plimbarea înot de la Dover la Calais și înapoi fără nici o oprire în 35 de ore. În 1971 profesorul american John Erikson de 27 de ani, a reușit să traverseze Canalul de trei ori consecutiv, fără nici o escală, înotînd neîntrerupt 38 de ore! (De menționat că la 19 septembrie 1965, un alt Erikson, dar Edward, a părăsit țărmul Angliei și după 8 ore și 20 minute a ajuns la Calais, s-a odihnit zece minute și s-a întors la Dover unde a ajuns după 14 ore și 15 minute).

Ca în orice întrecere mult disputată, liderul acestui gen de competiție pe faimosul Canal a devenit englezul Mike Read, expert în

Ilustrație de Simona Liritis

probleme de nutriție, în vîrstă de 38 de ani. Traversînd de 18 ori Canalul, el a recucerit titlul de „rege al Canalului“, disputat cu australianul Des Renford, care avea înscrise în agenda sa competițională numai 17 traversări. Cea mai năstrușnică idee dintre cei ce efectuează această tentativă a avut-o în vara anului 1980 Alan Jones (33 de ani), un fost marinăr californian, care a decis să traverseze Canalul Mîneicii înot... cu mîinile și picioarele legate.

S-ar părea că nu mai e nimic de spus. Și totuși există un record absolut. Șase tineri britanici (trei băieți și trei fete) au traversat în 1982 în grup Canalul, în sensul dinspre Anglia spre Franța, în numai 7 ore și 22 de minute, doborînd vechiul record cu 43 de minute!

Există însă și recorduri și victorii nu doar asupra valurilor mării, asupra kilometrilor, timpului sau asupra vreunui adversar, ci asupra sportivului însuși... În 1974, americanul Harry Hinken, avînd ambele picioare paralizate, a traversat atrăgătorul Canal înot, reușind să treacă de la un mal la altul fără ajutorul ambarcațiunii care-l supraveghea. Dacă avem în vedere că pe uscat Harry se deplasează cu ajutorul unui fotoliu de infirm, performanța sa ni se pare extraordinară, cu atît mai nobilă și mai greu de dobîndit.

Un alt exemplu îl constituie egipteanul Khaled Ahmed Hassan din Cairo, în vîrstă de 21 de ani. Pe cînd avea numai 10 ani el a suferit un grav accident, ce-l adusese îngrozitor de aproape de barca luntrașului Caron. Pentru a fi salvat i s-a amputat piciorul stîng, dar aceasta nu l-a împiedicat peste 11 ani să traverseze Canalul, înscriindu-și numele printre glorioși.

Nigel Verbeeck și Gerald Prince, doi nevătători britanici în vîrstă de 39 și, respectiv, 47 de ani au reușit să traverseze Canalul Mîneicii cu... schiuri nautice. Ei au fost remorcați de vedete puternice și însoțiți de ambarcațiuni de salvare. Onorariile ce le-au revenit au fost donate „Asociației nevătătorilor“ în scopul finanțării unor acțiuni folosite pentru nevătătorilor.

Doi bărbați paralizați doresc deopotrivă să-și încerce norocul. Unul dintre aceștia, Jack Robertson (30 de ani) din San Diego, California, are deja înscrisă o tentativă, în 1979, cînd a abandonat după 18 ore de înot. „Rivalul“ său este un arhitect din Londra, de 33 de ani.

În sfîrșit, o „traversare“ făcută într-un mod cu totul și cu totul original. În ianuarie 1950, cunoscutul atlet și înotător american, doctorul Seymour, care a cucerit medalia de argint la aruncarea suliței la Jocurile Olimpice din 1948, a parcurs înot un bazin lung de 22,87 m de 1 478 de ori, totalizînd aproape 33,5 km în 13 ore și 40 minute.

După terminarea „traversării“, Seymour și-a scos ochelarii și i-a întrebat pe cei de față: „Bine, dar unde-i... Franța?“!

E. S.

Li se spune, cu o expresie ce se vrea ironică, adesea, „curcitorii inutilului”, sau, cu un alt termen, „aventurierii”, nici acesta rostit fără un zimbet malițios. Să facă inconjurul lumii într-un yacht de 12 m lungime sau trăgând la rame, să exploreze regiuni încă necercetate și, până la ei, inaccesibile, să se lanseze cu parașuta în Sahara ori să facă o călătorie cu autostopul în jurul lumii — este... tot ceea ce vor. Banii? „Sînt buni și banii, dar numai pentru a putea merge mai departe, în cazul meu pentru a putea cumpăra o ambarcațiune perfecționată”, declară celebrul skiper Olivier de Kersauson, unul dintre acești tipi ce ni se par nouă, celor care ne gândim de două ori înainte de a pleca spre o cabană aflată la amfiteoarea altitudinilor de 2 000 m, cumva bizari.

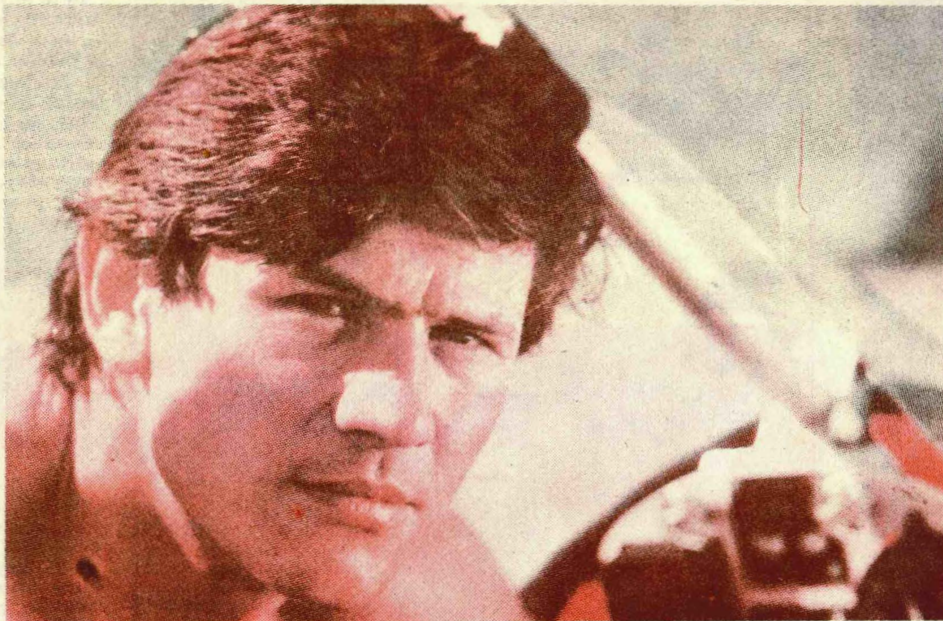
Lectura isprăvilor „aventurierilor” nu ne incită, însă, mai puțin. Regăsim în aceste povești eterna dorință umană spre autodepășire, stădarea riscurilor și a imposibilului, curajul, bărbăția, toate grefate pe o pregătire minuțioasă, de veritabili profesioniști, specializați la cel mai înalt nivel în multe domenii.

„Aceasta-i viața pe care mi-o doresc”

Se numește Philippe de Dieuleveult, are (a avut...) 34 de ani, o diplomă de antreprenor în construcții (nefolosită niciodată), trei copii (Erwan — 6 ani și jumătate, Tugdual — 4 ani și Anaïd — o lună), dar mai ales o dorință nestăvilită spre performanțe ieșite din comun. Anticipind intrucivă continuarea acestor rânduri, vom preciza că virstele copiilor sînt cele din momentul dispariției acestui breton pe care nimic nu l-a putut opri să încerce, iar și iar, alte aventuri.

Născut la Paramé, în Bretania, în urmă cu 34 de ani, Philippe de Dieuleveult (nume de șef șuan...) și-a început însoțita carieră la 20 de ani, cu o adevărată expediție în Africa, la volanul unei modeste „Citroen 2 CV”, devenind în scurt timp cunoscut după realizarea unui film, „Treii roți pe nisip”, peliculă difuzată de televizi-

CÎNTECUL SIRENEI NUMITĂ AVENTURA

PHILIPPE DE DIEULEVEULT ÎN TIMPUL UNUI REPORTAJ PENTRU TELE-VIZIUNE, LA BORDUL HELICOPTEKULUI, ÎN SAHARA

nea franceză și povestind o dramatică traversare a Saharei într-o „mașină” de construcție proprie, cu trei roți. În 1977, reușește calificarea pentru o „Cursă în jurul lumii” în yacht, el singur fiind întregul echipaj, cursă în care obține un excelent loc 3. În același an, devine reporter-operator la „Antenne 2”, post de televiziune francez, realizând reportaje senzaționale, în Tibet, în Thailanda, în Marea Chinei sau Honduras. Trei ani mai târziu, populara emisiune „Vinătoarea comorilor” îl angajează, moment memorabil, Philippe încintind timp de patru ani telespectatorii cu isprăvile sale în căutarea comorilor ascunse. Pentru duminicala emisiune, Dieuleveult va străbate 80 de țări, pilotând avioane și elicoptere, plonjind în adîncul mării, lansându-se cu parașura în locuri inaccesibile. Renunță însă, în 1985, la această indelefnice (se plictisise, probabil...) și proiectează o „premieră”: o expediție pe fluviul Zair (fostul Congo), cel mai re-dutabil după Amazon, cu parcurgerea a ceea ce este considerat unanim de netrecut: cascadele de la

Inga, giganticul defileu unde se prăvălește fluviul înainte de a-și urma calea spre Atlantic. Alci, pe acest traseu de 2 700 km, nu numai apele reprezintă un pericol pentru ocupanții bărcilor pneumatice, coloniile de crocodili și bancurile de pești mbengas (carnivori), ca și nesiguranța malurilor într-o regiune sălbatică. ascunzătoare pentru răufăcători, se adaugă dificultăților ce se vor dovedi insurmontabile.

Nouă oameni în două bărci

Expediția, denumită „Africa Raft”, este pusă la punct în cele mai mici amănunte. De la recunoașterea terenului, pînă la selecționarea oamenilor și echipamentelor. Printre temerari, toți experimențari în acest fel de întreprinderi, alături de Philippe de Dieuleveult, s-au aflat Richard Jeannelle, fotoreporter la „Paris-Match”, la a cincea expediție pe un mare fluviu, precum și belgianul Guy Collette (al cărui corp, singurul de altfel, s-a găsit), proprietar al unei întreprinderi în Burundi, tată a patru copii, alpinist (între realizări —

RECUPERAREA LUI „FRANÇOISE”

escaladarea vulcanului Mikeno, din Ruanda — 4 182 m), scafandru (explorarea lacului Tanganyika), campion de automobilism (cîștigător al „Raliului Marilor Lacuri”). După un „antrenament” de 5 000 km în ape mai liniștite (termenul este luat prin comparație cu ceea ce abia urmează), cei nouă membri ai expediției, cinci într-o barcă, patru în cea-laltă („Françoise” și, respectiv, „Godelieve”) părăsesc Kinshasa, în uralele multîmii, pentru ultima parte a periplului, cei 600 de km care-i despart de estuarul fluviului. E-tapa cea mai scurtă, dar și cea mai dificilă, în mijlocul căreia se află reduta-

bilul și de cascade de la Inga, nestrăbătute pînă în prezent de om. În ziua de 5 august, în apropiere de Inga, întîlnesc un pescar năcut de a le cauzi intențiile, care le spune că la cîțiva kilometri în aval fluviul devine un veritabil munte de apă, furios, intratabil. Pentru a lua o hotărîre, cei nouă bivouachează pe Insula hipopotamilor, aflată într-un cot al Zairului, format de fluviu în roca granitică a Muntelui de Cristal, chiar la picioarele giganticului baraj de la Inga, baraj ce asigură crearea celui mai mare lac de acumulare din lume. Decizia este dificilă — să continue sau nu? Doi dintre membrii expediției, François Laurenceau și Jean-

Luis Amblard, renunță. Prea periculos. Vor rămîne pe insulă, filmind plecarea în marea aventură a celorlalți 7. Un start spre tragedie, la ora 8,30. Canoea în care se află Richard Jeannelle („Godelieve”) este aspirată pur și simplu imediat de curent, răsucită în toate sensurile de bulboane, ocupanții (4 la număr), care au considerat că e mai bine să nu se ancoreze în barcă, fiind luați de apa dezlănțuită. Soarta celorlalte ambarcațiuni, „Françoise”, în care luase loc Philippe de Dieuleveult, este asemănătoare, cei trei oameni aflați aici fiind la rîndul lor aspirați de acest veritabil vulcan de apă în plină erupție, cu un debit de 50 000 metri cubi pe secundă! Doi ingineri aflați în birourile hidrocentralei de la Inga aveau să vadă barca la ora 8,45 dansind demont pe apele involburate, zburind literalmente, răsturnindu-se aproape la fiecare secundă. „Nu mai era nimeni la bord, sistem siguri de asta”, aveau să declare cei doi. A doua zi, un inginer zairez, Tunasi Atanga, a găsit ambarcațiunea eşuată pe malul stîng al fluviului, la doi kilometri de unde o văzuseră colegii aflați în birourile hidrocentralei.

Imediat încep cercetările, în care sînt angrenați parașutiști zairezi și, apoi, cu acord oficial, trupe de comando franceze. Sînt găsite, în cele din urmă, cele două canoe, precum și majoritatea bagajelor de pe „Godelieve”, acestea din urmă aflate într-un sat de pescari din apropiere. După alte 13 zile de la dramă, un indigen a descoperit cadavrul lui Guy Collette, de nerecunoscut după cei 150 km „parcursi” de la inec. Identificarea a fost făcută de soția lui Guy, după un lîntșor de aur pe care acesta îl purta la gît.

„Fluviul nu trebuie sfidat, spunea un băștinăș medic. O astfel de încercare este o călătorie în Infern. De acolo nu se mai întoarce nimeni”. Sau, cum scria un ziarist francez într-un articol consacrat lui Philippe de Dieuleveult, „Orice cursă are o „sosire”...”

Lucian Oprea

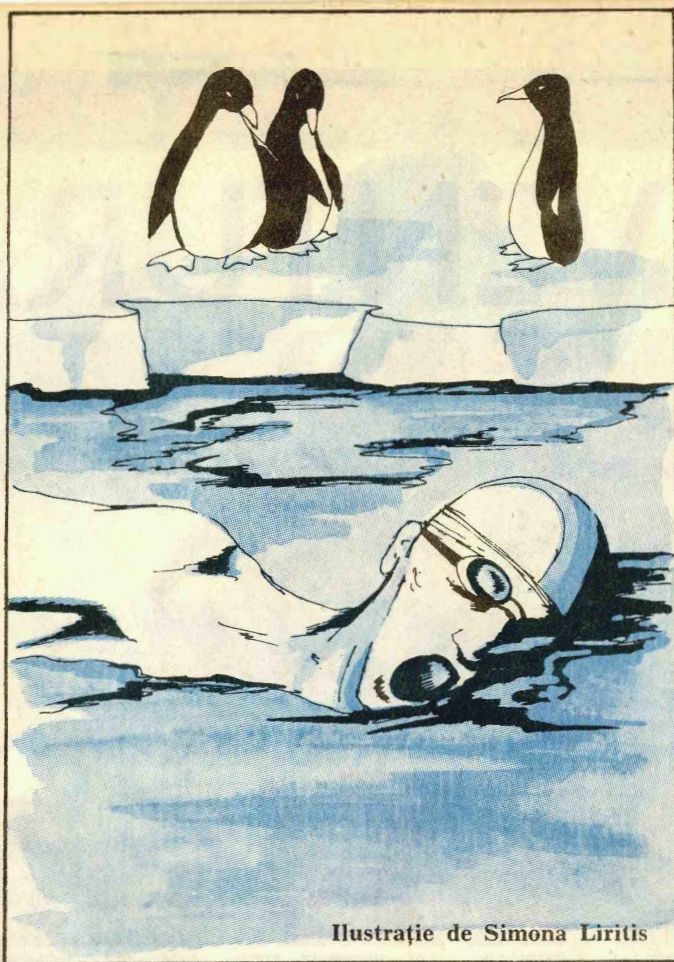
ÎNOTĂTORI LA ZERO GRADE

Sportivii din Finlanda folosesc, printre diferitele mijloace de călire fizică, o baie specială numită „sauna”. La început se intră într-o încăpere cu aer uscat sau cu abur fierbinte, având o temperatură între 55 și 45 grade. După o sedere de un sfert de oră în această încăpere, se intră în apa unui bazin rece ca gheața, în care se inoată și se fac mișcări continue timp de 5 pînă la 10 minute.

În timpul iernii, baia în bazinul cu apa ca gheața se înlocuiește cu o alergare în aer liber, dezbrăcat; în timpul opririlor se fac diferite mișcări de înviore, iar în încheiere corpul se fricționează bine cu zăpadă. Toată această „înviore” este bine cunoscută nu numai de finlandezi, ci și de sportivii de pretutindeni, fiind vestită în toată lumea. Mai puțin cunoscuți sînt temerarii care inoată la... zero grade! În renumitul oraș Harbin din nordul Chinei, în lunile decembrie și ianuarie, temperatura aerului scade la -29 de grade, iar temperatura apei fluviului Songhua se menține la -2 grade Celsius. În toil iernii, amatorii de inot, membrii Asociației inotătorilor de iarnă din Harbin, sparg gheața de pe fluviul Songhua, sar în apă și inoată cu multă pasiune. Această activitate se desfășoară în mod organizat din iarna anului 1983. Inotătorii (în număr de peste o sută) sînt profesori universitari, medici, funcționari, muncitori, ingineri, vinzători și pensionari, printre care și multe femei. Cel mai vîrstnic membru al Asociației inotătorilor de iarnă are 65 de ani, iar cel mai tînăr cu puțin a depășit vîrsta de 10 ani.

Pentru a se adapta la temperatura joasă de iarnă, ei încep să inoate în fluviu încă din primăvara timpurie cînd gheața se topește și continuă în fiecare zi, indiferent dacă este cald sau frig, plouă, ninge ori bate vîntul. În caz contrar, organismul lor nu poate rezista diferenței mari dintre temperatura corporală și cea a aerului (circa 65 grade Celsius) și dintre temperatura corporală și cea a apei (circa 38 grade C).

În preajma zilelor de 7 și 8 din luna a 12-a după calendarul tradițional (agricol) chinezesc, este perioada cea mai friguroasă din tot timpul anului. În aceste zile vin inotătorii și se scaldă într-un bazin de 20 m lungime și 10 m lățime, deschis pe cursul principal al fluviului înghețat. Inotătorii vin la ora 5 dimineața, sparg și îndepărtează gheața de pe fluviu, după care intră în apă și inoată. Cînd ies din apă se șterg bine pe corp, se îmbracă și se încălță bine, pun și căciula,

Ilustrație de Simona Liritis

după care aleargă pe gheață. Vasele sanguine se contractează în apa rece, iar în timp ce oamenii aleargă, circulația singelui se accelerează, fapt ce duce la dilatarea vaselor sanguine. Specialiștii numesc acest proces „gimnastica vaselor sanguine”.

Marea majoritate a amatorilor inotului de iarnă au suferit, în trecut, de diferite boli cronice. Practicarea în mod permanent a inotului în timpul iernii a dus în mare măsură la ameliorarea bolii lor. Se citează cazul soților Chen, o pereche în vîrstă, el bolnav de varice, soția bolnavă de hipertensiune arterială. În urma practicii inotului de iarnă, amîndoi sînt o ameliorare sesizabilă a stării lor de sănătate.

Peste 130 de inotători din 20 de orașe ale R.D.G., costumați în straie carnavalești, au oferit un spectacol inedit, făcînd „baie” în apele înghețate ale unui mic lac de lingă Berlin, spre deliciul spectatorilor încotoșmănași, care nu s-au lăsat de loc convinși să încerce și ei o asemenea baie „învioretoare”. Trebuie amintit că eroii acestei demonstrații sînt de fapt membrii unui club al „Inotătorilor la zero grade”, care nu

sînt deloc atrăgătoare pentru cei care doresc să facă o baie. Gheața, care pluteste la suprafață, temperatura scăzută și vîntul tăios sînt cîteva argumente convingătoare. Nu însă și pentru Ossian Kjellberg de 64 de ani și Oiva Hurmerinta de 79 de ani care se scaldă zi de zi, în aceste ape neprimitoare. Mai mult, ei afirmă că o asemenea baie este dătătoare de tinerețe, de sănătate. De mulți, de foarte mulți ani, cei doi neînfricați inotători nu mai știu ce este răceala și nici măcar... guturaiul!

● Spartaco Bandini din localitatea Beginn a ținut să întîmpine noul an într-o manieră originală. După ce a făcut serioase antrenamente el a sărit de la o înălțime de 29 de metri în apele reci ca gheața ale fluviului Tibru după care bine-merci a venit la mal. Spectaculosul nu constă în această săritură, deoarece aflăm că Bandini a mai avut asemenea tentative reușite efectuate de la diferite înălțimi, ci în faptul că în 1987 el va implini 76 de ani. La ce s-or fi gîndit părinții lui cînd i-au dat numele de... Spartaco.

măra un impresionant număr de adepți în R.D.G. Deoarece temperatura aerului era de minus șase grade, iar cea a apei de un singur grad peste zero, se înțelege lesne de ce spectatorii au preferat căldura cojoacelor și căciulilor în locul unei ținute... estivale.

În satul siberian Arei, cînd mercurul termometrului coboară chiar și la minus 40 de grade C, șase persoane stau pe malul rîului în slipuri și, după o frecție cu zăpadă, coboară în copei pentru a face baie, spre admirația conșătenilor lor.

Este vorba de familia profesorului de sport Gheorghe Kasatonov, de la școala locală, care declară că „frigul este cel mai bun aliat al sănătății”. Băiatul său cel mai mare, acum în vîrstă de 15 ani, practică „băile reci” de la vîrsta de trei ani! Acum el este urmat de toți cei cinci frați ai săi. Nici un membru al familiei nu a suferit de răceală sau de vreo boală bronho-respiratorie.

Chilianul Luis Valenzuela a traversat inot apele înghețate ale Canalului Beagle. Inotătorul, supranumit și „lupul mării”, a străbătut distanța de 1,5 mile într-o oră și două minute, traversînd canalul de la nord spre sud. El a sosit la Punta Arenas — 2 500 kilometri de Santiago — cu zece zile înainte, pentru se obișnui cu temperatura scăzută din această regiune.

Gustave Brickner a fost poreclit „omul polar”. I s-a acordat această denumire pentru că la 24 ianuarie 1963 a făcut baie în fluviul Monongahela din Pennsylvania, cînd termometrele înregistrau: apa — zero grade, aerul — plus trei grade.

Italianul Spartaco Bandini, ajuns acum la venerabila vîrstă de 76 de ani, a întîmpinat fiecare An Nou, printr-o baie în apele Tibrului, plonjînd de pe podul Cavour din centrul Romei. Admirîndu-i rezistența organismului, cei aflați la fața locului au putut urmări de fiecare dată și execuțiile tehnice ireproșabile. Într-un mod asemănător întîmpină Anul Nou și membrii clubului sportiv „Ursul Polar” din localitatea Waukfska, statul Wisconsin, care fac baie în apele înghețate ale lacului Nashotah, sfîdînd gerul și privirile curioșilor.

Apele înghețate ale Golfului Finic nu sînt deloc atrăgătoare pentru cei care doresc să facă o baie. Gheața, care pluteste la suprafață, temperatura scăzută și vîntul tăios sînt cîteva argumente convingătoare. Nu însă și pentru Ossian Kjellberg de 64 de ani și Oiva Hurmerinta de 79 de ani care se scaldă zi de zi, în aceste ape neprimitoare. Mai mult, ei afirmă că o asemenea baie este dătătoare de tinerețe, de sănătate. De mulți, de foarte mulți ani, cei doi neînfricați inotători nu mai știu ce este răceala și nici măcar... guturaiul!

Între inotătorii români se cunosc performanțele lui Sever Pop din Satu Mare și ale economistului Alexandru Grigorescu din Bengești-Gorj. Aceștia și mulți alții afirmă că nu există un sistem mai bun de călire a organismului decît practicarea inotului în aer liber, la multe grade minus. Dacă nu-i credeți, încercați și vă veți convinge!... Dar nu uitați că lipsiți de un antrenament sistematic, puteți deveni victimele unor accidente foarte grave.

Emilia Sălceanu
Mihai Burduja

TINO FURTUNA KEYBOARDS
ILIAN VRABETE BASS GUITAR
EDI PETROSEL DRUMS
DAN BITTMAN VOCAL
NUȚU OLTEANU GUITAR
 PUBLIC RELATIONS / DAN ATANASOIA BUCUREȘTI / CALEA DOBOBANI NO.168 BL.15 / C.C. APT.104 / SECT.1 / PTRR 63 / TEL. 780178.

HOLOGRAF

La ora la care citiți aceste rânduri probabil ați și ascultat cel de-al doilea album al formației bucureștene. Oricum caseta era gata încă din ianuarie și conținea, pe lângă melodiile noi, și două reluări. „Balada controlorului” și „Singurătatea astronautului...”. Majoritatea melodiilor au trecut prin topul revistei „Săptămîna”, exprimînd popularitatea de care se bucură grupul. Vom consemna, totuși, titlurile: „Pacea nu-i un simplu joc”, „Singur pe drum”, „Vino”, „Viața va învinge”, „Lumea de vis”, „Balada pescarului”, „Cu fiecare clipă”.

Materialul pentru un al treilea album este pregătit și, parțial, rodat prin concerte. „Holografi” au susținut lungi și fructuoase turnee prin țară atît în lunile noiembrie, decembrie 1986, cît și în primele luni ale lui '87. Luna aprilie este cea destinată pregătirii prigranului pentru sezonul estival.

Dintr-un „Jurnal de bord” al grupului am extras cîteva note pentru a reda cîte ceva din culisele unui turneu. „Debutul s-a produs la 28.11.1986 la Sibiu, unde 300 de tineri au rămas pe afară deși au fost două spectacole”. De menționat că organizarea turneului a revenit Filarmonicii din Sibiu. „Din cauza unor spectatori zeloși se arde o putere de 500 W. Sunetistul Costel Ionescu și basistul Marti Popescu remediază defecțiunea muncind o noapte întreagă”. „În primele zile ale lui decembrie, toți componenții sînt răciți, totuși publicul nu realizează că cei 5 de pe scenă au temperatură”. „La Cluj-Napoca, 4 spectacole cu casa închisă, o bucurie pentru noi, pentru că am avut mari emoții, acasă la prietenii noștri de la Compact”. „La Timișoara am dat un spectacol ad-hoc pentru militarii în termen și cadre. Succesul a fost deosebit, iar cele două fete din grupul vocal

MUZICA TINĂRĂ

Adagio, Nicoleta Nicola și Cristina Fronea au fost bisate îndelung”. „La rugămintea brigadierilor și muncitorilor de la barajul Poiana Măruui am susținut un mic program în clubul lor. Căldura primirii este unică, de nedescris”. Din finalul jurnalului reținem: „...în parcurs aproximativ 4 200 de km, am stat în 15 hoteluri”. Luminile au fost asigurate de Cristian Nemuc, mai bine cunoscut cu porecla „Pompierul”, organizator-impresar a fost și este Iuliu Șuteu, prezentator Mihai Lazăr iar Dan Atanasoia, fotoreporter, regizor tehnic și cel care ține „Jurnalul” grupului.

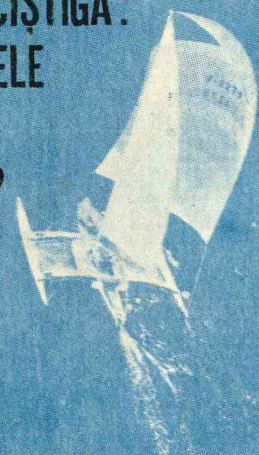
Cei 5 au ascultat multă muzică în ultima vreme, afirmă Tino Furtună. În special Van Halen, Genesis, David Lee Roth, Bon Jovi, Europe și Ozzy Osbourne. Compun în comun, fac sport împreună. Dealtfel am aflat și pasiunile lor. Nuțu Olteanu, chitarist de mare virtuozitate, 29 de ani, iubește sportul, Dan Bittman, solistul vocal, 25 de ani, învață intens pentru a termina facultatea de Construcții, Edi Petroșel, bateristul de 29 de ani, este cel mai valoros la baschet și îi plac cursele auto, basistul Marti Popescu are 31 de ani și este un fel de „minitehnicus” al echipei, reparînd tot, chiar cînd nu-i nevoie, iar Tino Furtună, tot la 31 de ani, își iubește familia, este un mare gospodar și un bun sportiv. Este supranumit și „omul orchestră” rezolvînd adesea cu clepele sale sofisticate întregi „café-concerte”. Semieșecul de la Dresda i-a amănunțat pe Holografi, așa că vom avea multe hîturi noi și prestații scenice de excepție de partea lor în acest an!

Primul loc la categoria „grupuri rock” precum și trei melodii printre primele 10 ale anului în clasamentul realizat de cititorii revistei „Săptămîna” confirmă ascensiunea din ultima vreme a grupului bucureștean. Față de cele relatate mai sus, s-a produs o singură schimbare. În locul lui M. Popescu la chitară bas cîntă acum Iulian Vrabete, fost component al formațiilor Basorelie și Mass Media. Un talentat compozitor, absolvent al facultății de arhitectură, mare iubitor de sport.

Andrei Partoș

Fotografie de
 Dan Atanasoia

CINE CÎȘTIGĂ: ȘOSETELE SAU VINUL?

Întrebarea din titlu poate să vi se pară ciudată. Oricum, este greu să vă dați seama că ea se referă la epopeicele curse transatlantice de yachturi, cu eroii lor aflați singuri la bord înfruntînd imensitatea Oceanului la cirna fragilelor ambarcațiuni. De la celebrul navigator solitar englez Francis Chichester (innobilat pentru isprăvile sale de regina Angliei), primul cîștigător al traversării Atlanticului — așa-numita „Transat” —, în 1970, popularitatea curselor acestor temerari n-a încetat să crească, atrăgînd firmele care au profitat de costurile din ce în ce mai mari ale ambarcațiunilor, costuri ce au făcut să dispară marinarii autofinan-

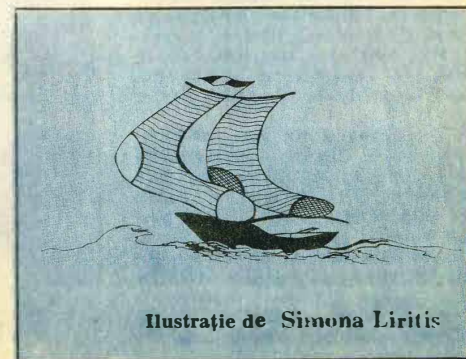
țatori. O sosire dintr-o asemenea extrem de dificilă cursă poate fi transmisă la radio astfel (asta pentru a vă da seama că titlul nostru nu exagerează): „Ne aflăm în radă. În frunte se află „Gauloises” (firmă de țigări), urmată de „Kriter” (celebra șampanie), la mică distanță. Dar cele două yachturi sînt amenințate de „Olympus Foto” ((traducere inutilă), în timp ce „Goldiva-Chocolater” (din nou) reface handicapul, urmată îndeaproape de „Chaussettes-Olympia” și „Miss Dubonnet”...”.

În celebra sa melodie, Charles Trenet spunea: „Marea are străluciri de argint” (de arginți, se poate înțelege din expresia franțuzească), fără să se gîndească la faptul că rostea un adevăr din ce în ce mai evident pentru cursele yachturilor „en solitaire”. Temerarilor marinari nu are nimeni ce le reproșa, desigur. Eroismul lor (cuvîntul nu-i exagerat) este dincolo de orice elogiu. Dar costurile, cum spuneam, din ce în ce mai ridicate ale ambarcațiunilor i-au făcut și pe ultimii „puriști” să cedeze. Cazul veteranului american Phil Weld (66 ani) este semnificativ. Weld și-a construit trimaranul de 15 m „Moxie” din propriile economii, apoi a trebuit, pentru a spori performanțele, să-i aducă îmbunătățiri. Și astfel a apărut firma „Moxie”, producătoarea unei celebre băuturi răcoritoare pe bază de zahăr din trestie, iar Weld a fost nevoit să apeleze la serviciile firmei, singura lui consolare fiind că a putut păstra numele yachtului...

De la o cursă la alta, aceiași ambarcațiuni, conduse de aceiași marinari, își schimbă denumirea, doar denumirea. Astfel, Eugène Riguidel, cunoscutul navigator francez, cîștigător al „Transatlantului” la una dintre ediții, a evoluat sub „culorile” iaurtului Nova, anul următor a trecut la hebdomadular „Vendredi,

samedi, dimanche”, apoi la „Generatoarele Kawasaki”, pentru a se întoarce la „V.S.D.”, pentru care a „făcut” și două naufragii. A „făcut” spuneam, intrucît în lumea yachtului se colportează că „opțiunea naufragiu” este extrem de agreată de firme: cînd vaporul se scufundă, toată lumea vorbește!

„Sponsorizarea”, acceptă navigatorii, este un lucru inevitabil. Singura dorință a acestor lupi de mare este să nu se cadă în ridicol. Așa cum s-a întîmplat, de altfel. Un yacht a putut fi văzut, un prim exemplu, drapat în tul alb, cu flori de lămîii în virful catargului, aceasta pentru că era finanțat de o casă de modă specializată în rochii de mireasă. Sau un altul a fost pictat în roz, „reprezentînd” un magazin care vindea îmbrăcăminte pentru fete. Ori cazul regretatului Alain Colas (dispărut în cursul unei traversări a Atlanticului, în competiția numită „Calea Romului”) propunînd firmei „Coca-Cola” sponsorizarea, sub sloganul „trois coques à Colas” („Trimaranul lui Colas”).

Ilustrație de Simona Liritis

De ce fiecare drum care ne poartă pașii spre stadioane este un tărîm al fericirii chiar și atunci cînd favoriții noștri au de înfruntat adversari puternici?

De ce fiecare drum care ne poartă pașii de la stadioane este un tărîm al nostalgiei chiar și atunci cînd favoriții noștri au învins rivali cu care de ani de zile se duelează pentru titluri sau pentru evitarea retrogradării?

De ce minutele premergătoare primului fluier al arbitrului, cu tribunele cîntînd și agîtînd imense steaguri ne sînt mai apropiate inimii noastre încorsetate de indoiile izbînzii decît cele ulterioare primului fluier, cînd aceste indoieli au fost, poate, spulberate?

De ce după ce am urmărit cu sufletul la gură un meci electrizant, chiar la televizor, finala Campionatului Mondial, să zicem,

Am plîns atunci, eram copil și nu înțelegeam de ce mai bun fiind, trebuie totuși să pierzi. Peste zece ani, după acel memorabil Franța — R.F.G. de la Sevilla n-am mai plîns, dar întrebarea mi-
z revenit în memorie și a trebuit să-i caut un răspuns.

La urma urmei ce e fotbalul dacă nu viață la scară redusă, cu învingători și învinși, aceștia din urmă fiind întotdeauna mai mulți, dar nu de puține ori la fel de buni ca primii.

Și aici intervine soarta, cea care a făcut ca titularul cu numărul 5 în echipa națională să nu fie astăzi Aurică Rădulescu, idolul adolescenței mele, cel plecat din fotbal și din viață ne drept de devreme, cînd abia începuse să-și țese legenda. Fie ca Hagi, favoritul copiilor de astăzi, să se dovedească demn urmaș al celui care a îngropat vi-

Ei, era alt fotbal...

1936. La Craiova, mare meci, nare...

Se întîlneau într-o partidă amicală cea mai bună echipă din localitate, Rovine-Grivița, și C.A. Oradea. C.A.O., cum era de pe atunci cunoscută. Și cum în formația orădenilor evolua unul dintre cei mai buni jucători ai timpului, Iuliu Bodola, am vrut neapărat să-l cunosc mai îndea-proape. Bodola era o mare vedetă, în sensul bun al cuvîntului, jucător de excepție, se bucura de aprecierile tuturor cronicarilor și avea o mare priză la public.

În dimineața meciului de la Craiova, gruparea C.A.O.-ului avea în program o plimbare prin marele parc al orașului, Bibescu — așa se numea pe atunci. M-am apropiat de unul dintre jucători și l-am rugat să mi-l arate pe Bodola.

— Iuli, cu tine are treabă o-teanul ăsta, a zis cel abordat de mine și din grup s-a oprit cel pe care-l căutam.

Mi-a întins mîna. I-am strîns-o.

— Gorgorin mă cheamă, joc la Rovine. Azi vom fi adversari...

— Îmi pare bine! Care-i baiul?

— Nici-un bai... Voiam doar să vă cunosc... Și să știți, peste cîteva luni s-ar putea să ne reîntîlnim ca adversari în meciuri oficiale...

— Păi cum, că Rovine-a voastră nu-i în frunte ca s-ajungă-n divizie?

— Nu la Rovine...

— Da? cum?

— S-ar putea să fiu transferat la Venus București...

— Aaaa! Apăi să fim sănătoși și-om vedea. La revedere...

A plecat să ajungă din urmă grupul celorlalți jucători de la C.A.O. L-am condus cu privirea și încă de pe atunci i-am dibuit cîteva dintre trăsăturile personalității lui. Mi s-a părut a fi un om modest, asta înainte de toate, apoi foarte amabil și prietenos.

Același an 1936, în toamnă.

Nocturnă pe stadionul Venus din Capitală. Un meci important al campionatului între Venus și C.A.O. Mă pregăteam în liniște, păream calm, dar aveam destule emoții. La un moment dat s-au auzit bătăi în ușa vestiarului nostru. Cel de afară a fost pofțit să intre. Era Iuliu Bodola.

— Bună ziua, a spus el. Unde-i Gorgorin? Aha, salut tinere, ai avut dreptate... Mă bucur pentru tine și-ți doresc succes mult!

Noii mei coechipieri au rămas destul de surprinși. Și eu, bineînțeles. Nu-mi puteam imagina că marele Bodola mă ținuse mînte și mai ales că va veni acuma în cabina Venusului, să mă caute și să-mi ureze succes. Probabil că-i plăcuse și lui gestul meu din parcul Bibescu...

Venus — C.A.O. a fost atunci o partidă de mare tinută fotbalistică. S-a jucat frumos, deschis, pe goluri multe, că nu erau inventate... betoanele sau măturătorii și mijlocașii de acoperire. Nici extremele nu veneau în urmă... Ei, era alt fotbal...

Venus — C.A.O. 5—3.

Și, la sfîrșit, trecînd peste supărarea înfrîngerii, Bodola mi-a strîns din nou mîna.

Așa l-am cunoscut eu pe unul dintre cei mai rapizi atacanți din fotbalul românesc.

Nicolae Gorgorin

DE CE?

ne îndreptăm grăbiți să urmărim și un meci de divizia C sau ne oprim în curtea liceului unde recreație dezvăluie noi artiști ai sferei magice, dornici să inscrie măcar un gol înaintea orei de matematică?

Răspunsul la toate aceste întrebări este unic: pentru că iubim fotbalul. Fotbalul ca joc și nu neapărat ca rezultat. Fotbalul ca idee de sportivitate și nu ca afacere de bursă. Fotbalul adevărat, etalat pe teren și nu cel trucat în culise. Iubind fotbalul, îi iubim și respectăm starurile. Uneori dăluim în suferințele noastre statui purtînd chipurile lor și ne înfiorăm ascultîndu-le isprăvile. Eram copil cînd bunicul, între două povești cu Feți-Frumoși, îmi incînta auzul cu nemaipomenitele șotii ale lui Baratkî, zeul blond, care inscria din orice poziție, chiar căzut la pămînt și cu spatele la poartă sau care din zece șuturi de la treizeci de metri ștergea o liniuță pe bara transversală. Căci toate cele zece șuturi loveau transversala...

Aveam opt ani cînd alt blond al fotbalului-basm, Dobrin, marcă cel gol al disperării în meciul cu Cehoslovacia anulînd marea gafă a colegului său din poartă. Răducanu, care în replică, peste un an, apără un penalty „imposibil de apărut”, comis de Lupescu într-un meci important cu Ungaria. Această solidaritate a jucătorilor noștri mi-a rămas adine înspărită în memorie și cred că a fost esențială în superba renaștere a fotbalului românesc de la începutul anilor '70.

Dar fotbalul nu este întotdeauna basm. Uneori el se transformă imperceptibil în coșmar. Era minutul 85 la Belgrad, și Neagu se afla în fața porții a cărei plasă aștepta, resemnată, mingea. Eram extaziați, ai noștri jucaseră excelent, și meritau victoria. Dar Neagu a ratat și destinul a vrut ca mingea aceea nefastă să ajungă peste trei minute în poarta noastră.

surile lui și ale noastre în nispul cald al mării, precum Ovidiu odinioară.

Într-o eră în care calculatorul indică cu nonșalanță încă din 1985 că finalistele Mondialului '86 vor fi Anglia și R.F.G. (de parcă fotbalul va trebui să-și schimbe jambierele cu zale) să venim cu sufletul deschis spre fotbal, să știm să-i vedem frumusețea lui pură și să ne bucurăm cînd Marocul învinge Portugalia la același Mondial, cu 3—1, spre binele și progresul estetic al fotbalului.

Alex. Sebastian Voica

Englezii au inventat fotbalul. Și l-au dominat zeci de ani în șir, suferind primul eșec pe teren propriu, în „templul de la Wembley”, după aproape un secol de succese... Englezii aveau nimbul celebrității, iar sistemul lor de

joc, așa-numitul „W.M.”, părea că se înscrie printre descoperirile epocale ale sportului. Au venit, însă, în 1958 brazilienii, cu Vava și adolescentul numit Pele pentru a uimi lumea și a „cuceri titlul mondial, schimbând acel W.M. cu un 4-2-4 care a surprins și a convins. Apoi, s-a trecut la o altă așezare, 4-4-3 și, în fine, la variante ale unui 4-4-2, sisteme cunoscute pe meridiane și „copiate” cu fidelitate de mii și mii de antrenori. Unul însă a refuzat categoric folosirea indigo-ului!

...E vorba de Viorel Mateianu, blondul atacant al Progresului (și al Universității Cluj), fost internațional. Cum? De ce? De unde i-a venit ideea? Să-i pasăm lui... mîine!

— Cum mi-a venit ideea? Simplu. Am văzut că Anglia a făcut furori și... rezultate cu sistemul aplicat cu 2 fundași, 3 mijlocași și 5 atacanți. Apoi, cu W.M.-ul, pentru ca să vină Brazilia și să-și ia „partea leului” cu 4-2-4 în Suedia și 4-4-2 în Mexic, între timp englezii impunându-se la ei „acasă”, la C.M. din 1966 cu 4-3-3... Deci, contează destul antrenorul, „bagheta” care conduce, regizorul!

— Și valoarea jucătorilor, nu?

— Și valoarea jucătorilor, evident. Dar dacă nu este în vreo echipă un jucător de mare excepție, gen Pele sau Maradona (oare ciți se nasc ca ei în fotbalul mondial?) atunci echipele reprezentative de țări, bine antrenate, cam la fel antrenate, sînt de forțe aproximativ egale. Ce element ar inclina în acest caz balanța? Nu există decît unul singur: partitura pe care jucătorii o interpretează. Și m-am gîndit la ea... La una nouă. Care să se potrivească jocului nostru, al românilor. Deci, la un sistem românesc.

— De unde ai pornit am aflat. Cum ai descoperit „morișca” băimăreană care a impresionat fotbalul nostru acum cîțiva ani?

— M-am gîndit că așa cum la volei, la baschet sau la hochei există anumite „trasee” ale mingii, așa trebuie să aibă și o echipă de fotbal în momentul în care se află în posesia balonului. Și la Baia Mare am desăvîrșit de fapt ceea ce începusem la Progresul, clubul la care am jucat și la care mi-am început cariera de antrenor. Totul, e im-

De la „W.M.”-ul clasic

la „morișca Mateianu”

Viorel Mateianu, în 1979, la Baia Mare, explicînd „cum bate vîntul” în „morișcă”.

portant să menționez, pornind și de la faptul că atît la Progresul cît și la Baia Mare nu aveam jucători de mare valoare, internaționali, ci doar fotbaliști talentați. În consecință, trebuia să mă bat cu „marile puteri” ale fotbalului nostru avînd o oaste mai puțin dotată. Dar n-am dezarmat și rezultatele se cunosc.

— Ai făcut „morișca” băimăreană, denuind cîteva manevre tactice cu cuvinte... simpatice: „fundul de sac”, „momeala mică” etc. De atunci și pînă acum, cînd ești antrenor la F. C. Bihor, au trecut cîțiva ani buni. Ai menținut aceste manevre?

— Desigur. „Fundul de sac” a fost foarte eficient. Dovada? Într-un fel, acesta a fost folosit și de Lucescu la națională, interpretî fiind Negrilă, Ștefănescu, Iorgulescu și Ungureanu (craiovenii l-au „mutat” și la Universitatea), și de Steaua, într-o manieră proprie, cu Bălău intercalat printre fundașii centrali... Manevrele le folosesc și la Bihor și iată că o echipă „condamnată”, de la care au plecat „numele” cele mai sonore — gen Grosu, Nemțeanu, Ștefan Petcu, Dianu — se luptă, cu toate că arc de recuperat 3 puncte penalizare, pentru promovare. La „adevăr” sistem pe primul loc în seria a III-a a diviziei B, chiar dacă scădem cele 3 puncte penalizare!

— Ai fost criticat pentru fragilitatea apărării, dar acum ai cele mai puține goluri primite...

— Într-adevăr, am numai 6 goluri primite în 17 meciuri! Apărarea cea mai bună rămîne... atacul. Cînd echipa se află în atac sau în posesia balonului (de aceea sînt adeptul pressing-ului pentru a recupera cît mai rapid mingiile pierdute de atacanți!), e un adevăr — ...la Gigă — că adversarii nu mai au ...cu ce să dea gol!

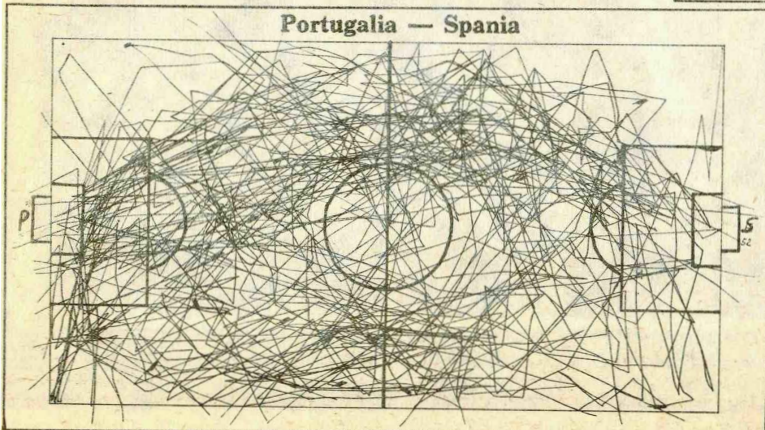
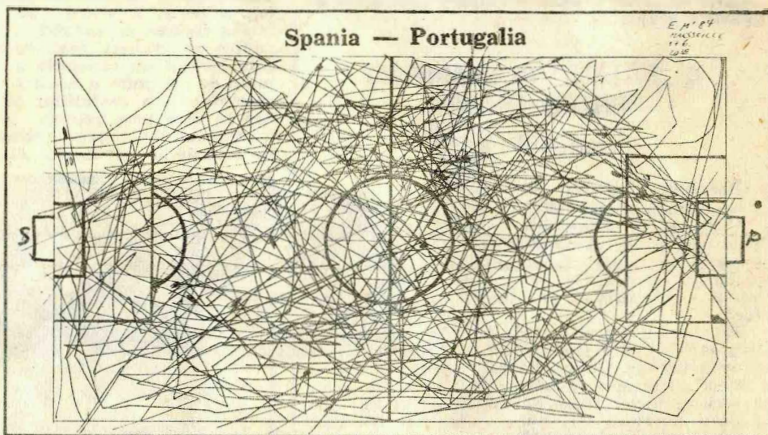
— O ultimă întrebare: crezi că fotbalul nostru se poate afirma peste hotare în mod și mai pregnant decît pînă acum?

— Naționala — care s-a calificat la „europencle” din Franța pornind cu șansa a patra din grupă și ajungînd prima, înaintea Italiei, Suediei și Cehoslovaciei, apoi Universitatea Craiova, Dinamo și, anul trecut, Steaua au demonstrat din plin că se poate. Mai mult curaj, mai mult pressing, mai mult mișcare în teren, mai mult ambiție și alte performanțe de răsunset vor urma. Sînt convins!

Dan Pătrașcu

Fotbalul într-o experiență estetică

Cîte probleme nu mai crează și fotbalul ăsta! Nu mai departe, studenta Susken Rosenthal de la Școala de Arte din Berlin (R.F.G.) s-a apucat, în al treilea semestru (din anul Campionatului European din Franța) să descrie sportul rege și ca o experiență estetică. Ca parte integrantă a lucrării sale de diplomă, ea a abordat o temă bazată pe mișcarea mingii în teren. Schițele ei urmăresc traiectoria balonului pe suprafața gazonului, imaginile fiind preluate de la televizor, dar într-o succesiune de imagini de sus, pe verti-

cală. Liniile trasate de direcțiile în care circulă balonul crează un mozaic ce se dovedește a fi în același timp un reportaj, de fapt, al meciurilor, dar și o atractivă operă de artă. Susken Rosenthal a imprimat de altfel toate meciurile din Campionatul de fotbal, EURO '84 pe sistemul de înregistrare video și, ulterior, a alcătuit o casetă specială a celor două diagrame din imaginile alăturate care se derulează de la începerea reprizelor și pînă în final. Meciul test ales de întreprinzătoarea studentă este cel dintre Spania și Portugalia. Categorie că schițele respective vor ajuta mult pe jucători, antrenori și pe ceilalți specialiști în fotbal, dar mai mult ca orice ele demonstrează, încă odată, că fotbalul este înainte de toate un joc al tuturor posibilităților.

Campania pentru Euro '84

PRIMA CALIFICARE A ECHIPEI DE FOTBAL A ROMÂNIEI ÎN TURNEUL FINAL AL CAMPIONATULUI EUROPEAN

În paginile care urmează vă prezentăm o experiență unică a fotbalului românesc. Calificarea — pentru prima oară în istoria sa — în turneul final al campionatului european (ediția — 1984).

„Campania pentru Franța”, țara în care avea să se desfășoare turneul final al campionatului european, a fost o campanie surprinzătoare pe multiple planuri, în toate etapele sale. Se mai poate spune că a fost o „campanie de cucerire a Europei fotbalistice”, bătrînul continent neasistînd în trecut la vreo calificare a reprezentativei României în vreo fază finală a întrecerilor întreprinse.

Ca să fim într-un totuș sincer cu noi înșine, trebuie să ne aducem aminte EXACT socotelile iubitorilor de fotbal — români și străini — la aflarea componentelor grupei a V-a, preliminara, a campionatului european. Această grupă avea o superfavorită, pe campioana... mondială, echipa Italiei, „squadra” filozofului cu pipă, signor Enzo Bearzot, „clasic în viață” între tehnicienii fotbalului din întreaga lume.

Echipa care învinsese spectaculos Brazilia lui Junior și R.F.G.-ul lui Rummenigge...

Echipa golgeterului zburător Rossi...

Echipa inepuizabilului și omniprezentului Conti...

Echipa „stincii” numite Gentile...

Echipa cu 11 vedete de 24 carate...

Dacă — prin... absurd — campionii mondiali ar fi ratat această „calificare lejeră”, cum o și botezase, în chiar ziua tragerii la sorți pentru stabilirea componentelor grupelor preliminarii, un confrate italian, chalangeri „de drept” — se anunțau două... vicecampioane mondiale : echipele Cehoslovaciei și Suediei.

Abia pe poziția următoare — cu șansa a 4-a !? — venea echipa României, pe care, judecînd comentariile specialiștilor străini, nu o cam lua nimeni în serios în vreun calcul de calificare.

Dealtfel însuși antrenorul Mircea Lucescu socotea preliminariile campionatului european drept un excelent prilej pentru călirea unei echipe care să atace — cu maturitatea necesară — preliminariile viitorului campionat mondial (cu turneu final în Mexic — 1986). Era în fond un punct de vedere realist, impus și de superclasa „azzurriilor”, campioni mondiali care păreau într-adevăr irezistibili. Iar în cursa pentru Paris se califică o singură echipă, ciști-gătoarea grupei.

8 „BĂTĂLI” (8 EXAMENE) PENTRU FRANTA

Examenul nr. 1

România — Cipru 3-1 (2-1)

Hunedoara (1 mai 1982)

Venit de la Hunedoara — unde a reușit să clădească o echipă puternică, pe Corvinul, antrenorul principal Lucescu le face un cadou oțelurilor luptîndu-se pentru programarea primului meci din C.E. în vestita lor „cetate de foc”.

Tot pentru bucuria oțelurilor, în reprezentativa țării noastre sînt incluși de Lucescu hunedoreni Rednic, Gabor, Văetuș, Bogdan și Petcu. Meci aproape fără istoric, ciști-găm „la pas”, autorii golurilor fiind Văetuș (minutul 16), Că-mătaru (minutul 19), Bîlăni (minutul 71), respectiv Vratios (minutul 29).

Meci aproape fără istoric datorită faptului că echipa Ciprului nu însemna mai nimic în partidele susținute în deplasare. Acasă însă... Dar vom vedea mai tîrziu cum joacă echipa Ciprului pe insula sa....

Examenul nr. 2

România — Suedia 2-0 (1-0)

București (8 septembrie 1982)

A fost, de fapt, primul examen autentic în preliminariile C.E., meciul cu reprezentativa Ciprului rămînd oel mult un „coloceviu” de intrare în atmosfera mării întreceri continentale.

Respectînd forța și renumele echipei scandinave, iubitorii fotbalului nostru, jucătorii, antrenorii nu se temeau însă de echipa lui Nilsson et comp. Așa că partida a fost abordată cu liniște și încredere, fotbalistii nostri simțînd că „nu-i pot scăpa pe suedezi la București”.

Așa a și fost. A învins, clar, echipa României,

● Echipa României elimină în preliminarii campioana mondială „en titre”, două vicecampioane mondiale și se califică — în premieră ! — la turneul final al campionatului european (ediția 1984)

● Foarte inspirat în preliminarii, „cînd i-a ieșit aproape totul”, Mircea Lucescu a făcut greșeli în turneul final, cînd echipa noastră putea urca sus, poate chiar pînă în finală...

după un meci echilibrat, în care blocul de manevră, suedez, foarte robust dar mai puțin „jucaș”, n-a răzbit structurile echipei noastre, în schimb fotbalistii români, mai supli în acțiunile lor, variate, cu schimbări frecvente de direcție, de ritm, de accelerație, au punctat de două ori, prin hunedoreni Andone (minutul 25) și Klein (minutul 47).

A fost, repetăm, primul examen adevărat — trecut cu bine — al tricolorilor noștri în campania europeană.

Examenul nr. 3

Italia — România 0-0.

Florența (4 decembrie 1982)

Privit ca un meci oficial cu campionii lumii — adică cu tot cortegiul de răspunderi, emoții și temeri corespunzătoare — partida cu „squadra azzurra” a fost pregătită într-un mod cu totul special.

Deplasîndu-se cu 10 zile înaintea meciului în localitatea belgiană Mol, lotul fotbalistilor noștri a urmat un stagiu de pregătire ca la carte.

Cazat într-un motel discret, mic, fără televizoare sau aparatură de radio în camere, dar curat și călduros (ceea ce era foarte important, pentru că în Belgia era un sfîrșit de noiembrie foarte rece), tricolorii au urmat un program foarte riguros de pregătire. Două antrenamente zilnice pe cocheta bază sportivă a echipei locale (echipă de categoria a 4-a sau a 5-a), urmate de cel puțin o analiză zilnică — pe videocasetofon — a evoluțiilor echipei italiene. Analize în care erau reluate pînă la... exasperare învăluirile lui Cabrini, schimbările neașteptate de direcție ale lui Rossi, „diagonalele” lui Conti,

intercalările lui Gentile etc., etc., etc.

Pentru dezmoțire, s-au jucat și două meciuri-test, cu prima divizionară Waterschei și cu o echipă de categoria a V-a, verificări care au întreținut și menținut un tonus ridicat în tabăra fotbalistilor noștri, care se simțeau bine, iar jocul lor părea destul de sigur și de legat.

În sfîrșit, Florența.

După o călătorie cu autobuzul, pînă la Bruxelles și un zbor pe ruta aeriană Bruxelles-Milano, au urmat alte patru ore de autobuz pe autostrada Milano-Florența.

La Florența ne aștepta un timp primăvăratec (oamenii se plimbau în talie), după cum ne aștepta și renumitul nostru handbalist Cristian Gașu, antrenor și jucător, în acea perioadă, la o echipă italiană din divizia secundară, o echipă activînd într-un oraș în care scriitorul nostru jucător arăsesse cam toată suflarea omenească la handbal, ceea ce era într-adevăr o mare performanță într-o țară a fotbalului.

În jurul meciului, o atmosferă destinsă, gazele fiind ultraconvinse că nu pot scăpa victoria în meciul cu echipa României.

Deși unele ziare manifestau o circumspecție îngăduitoare, atît la televiziune cît și în marea majoritate a gazetelor italiene ieșea pregnant în evidență optimismul italienilor în privința soartei meciului.

În ajunul partidei, la întîlnirea protocolară dintre oficialitățile fotbalistice italiene și române, regretatul Artemio Franchi, volubil și amabil ca de obicei, ne-a și dat două pronosticuri : „ca președinte U.E.F.A., nu exclud un „X”, cu complicitatea șansei ; ca italian însă, joc „1” solist !”

Că pronosticul lui signor Franchi s-a adevărit ca... președinte U.E.F.A. a fost un „succes” personal pe care maestrul nu a uitat să și-l revendice, după meci, în „stil italian”, zgometos și cu „floricelile”, el susținînd că a fost singurul oficial din tabăra gazdelor care a „ghicit” rezultatul.

Dar să revenim la meci.

La ora începerii lui, stadio comunale era arhiplin, mîile de spectatori florentini, ca și cei veniți din alte colțuri ale Italiei fiind invitați la... anunțată victorie a squadrei, după cum o invitație era și vremea superbă, cu un soare strălucitor la început de decembrie.

Înaintea începerii partidei, merită amintită o „mutare de ultimă oră” a lui Lucescu, care l-a preferat în poartă pe Lung în locul lui Moraru. Motivul ? Hotărîrea antrenorului principal se explica prin refuzul lui Moraru de a se antrena imediat după coborirea din autobuzul cu care sosisem de la Milano (eram obosit, a motivat Moraru, ceea ce era de crezut), dar a fost, fără îndoială, și o clipă de inspirație... O inspirație care s-a dovedit fericită, Lung apărînd excep-

Una din alcătuirile reprezentativei noastre : Bîlăni, Ștefănescu, Lung, Că-mătaru, Iorgulescu, Coraș (rîndul de sus) ; Klein, Hagi, Ungureanu, Rednic, Negrilă (rîndul de jos).

țional mai ales în finalul meciului, cind craioveanul a avut și șansă, dar a și „scos” mingi care păreau goluri gata făcute.

Cum a fost jocul, vă mai amintiți, probabil, mulți dintre dumneavoastră, stimați cititori. Gazdele au atacat de la început cu toată energia, în trombă, dar „furia” italiană a întins o replică foarte hotărâtă, o replică defensivă mai ales, în 10 oameni, Cămataru fiind singura lance care stătea înfiptă între fundășii adversi.

După o repriză în care oazii clare nu au existat, a venit minutul 41, cind Paulo Rossi a pătruns debordant în careu, talonat îndeaproape de stoperul nostru la marcaj, Iorgulescu. Atacat de Iorgulescu la minge, Rossi a căzut spectaculos, poate prea spectaculos. Acesta a și fost probabil unul dintre motivele pentru care arbitrul francez Georges Konrath nu a acordat penalul reclamat de întregul stadion și a fluierat... încheierea reprizei.

Ambele echipe au părăsit terenul, cu excepția lui Rossi care, întins în continuare în careu, dădea dramatice interviuri — „pe fază” — crainicilor de radio italieni intrați pe gazon.

Scena era de operetă.

Faimosul golger de la El Mondialul spaniol ni s-a părut jalnic — omeneste vorbind — în această ipostază penibilă, care, bănuim, nu i-a plăcut nici lui Enzo Bearzot, care l-a și schimbat la pauză pe „copilul său teribil”, revenit de la cabine pentru a lua locul, dezinvolt, pe banca de rezerve.

Nu ținuse „fenta” faimosului „bambino d'oro”.

Mult mai aprigă a fost repriza a doua, cind „azzurri” au trecut la adevărate „atacuri la baionetă”, sub impulsul cunicului Gentile (altfel un jucător excepțional), care-și secera adversarii cu zimbetul pe buze...

Un moment crucial al jocului s-a produs pe la jumătatea reprizei, cind severul, dar foarte corectul arbitru francez Konrath l-a eliminat de pe teren pe mijlocășul nostru Ticleanu, jucător de mare travaliu, piesă foarte importantă în întregul angrenaj al echipei României. Motivul? Craioveanul ridicase prea mult piciorul lângă capul lui Conti, la o minge înaltă, ceea ce a fost considerat — pe drept — joc periculos de către arbitru. Ceea ce nu știa însă nici arbitrul, nici publicul, nu știau nici chiar jucătorii și antrenorii noștri în ziua semnatarul acestor rânduri, dintr-o convorbire întâmplătoare avută cu Ticleanu în timpul zborului de la Bruxelles la Milano...

„Atunci, în avion, internaționalul craiovean îmi făcuse o mărturisire uluitoare. În timp ce citeam ziarul l'Equipe, cu ultimele sale informații despre partidele care urmau să se joace în preliminariile campionatului european, Ticleanu mi-a șoptit la un moment dat la ureche următoarele:

— Știi, nea Marius, că din locul meu nu văd ziarul pe care-l citești?

— Cum nu-l vezi?

— Nu-l văd, pentru că nu mai văd nimic cu ochii sting !!!

— Mă, tu glumești...

— Bine ar fi să glumesc...

— Și ce o să faci miercuri, la meci?

— Ce să fac? Joc!

— Cum joci?

— Uite așa, joc miercuri, la Florența, joc returul cu Girondins Bordeaux și mă operez! Nu am altă soluție. Nu mai văd nimic, dar absolut nimic cu ochii ăștia!

„Așa se explica și s-a produs „atacul periculos” al jucătorului nostru Ticleanu asupra lui Conti. Italianul ținuse din stînga lui Aurică Ticleanu, care nu-l văzuse și ridicase — periculos — piciorul la minge. Fără nici o vină, fără nici o intenție de joc periculos.

Cum să-și fi închipuit arbitrul Konrath că fotbalistul român — unul dintre cei mai fair-play sportivi din țara noastră — nu vede cu un ochi ?? (În paranteză fie spus, după meciurile cu Italia și cu Girondins Bordeaux, Ticleanu a fost operat cu succes de reputatul profesor Mircea Olteanu, operație în urma căreia apreciatul nostru fotbalist joacă mai departe purtînd o lentilă cu 16 dioptrii).

Ce a urmat după eliminarea lui Ticleanu se știe.

Întreaga echipă italiană s-a dezlănțuit, s-a repezit ca un stol de vulturi spre careul nostru, în mijlocul căruia Ștefănescu și Lung făceau adevărate minuni.

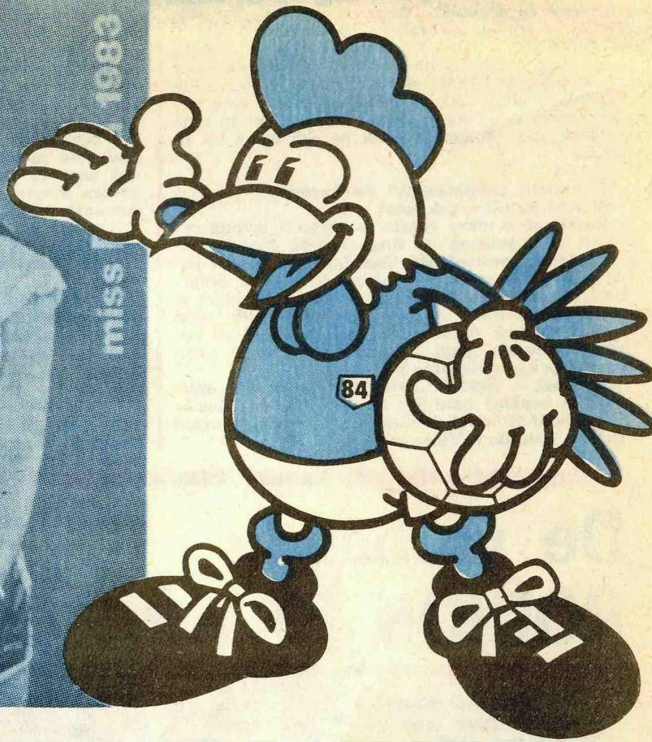
Aveam înima cit un purice și aproape la fiecare fază de poartă mă întrebam: E gol? Nu e gol? Nu e gol? Nu e gol! Sub semnul amenințării permanente a gazdelor s-au scurs ultimele minute ale jocului. Iar minutul 85 le-a pus capăt la toate! Conti a scăpat singur spre poartă (perechea lui la marcaj, Ticleanu, fierbea în acest timp pe banca de rezerve, unde-l trimisese arbitrul), Ștefănescu l-a atacat prin alunecare, Lung a ieșit la blocaj și Conti a șutat năpraznic din... 6 metri !!!

Gol sigur!

Nu!

Mingea a trecut ca un fulger pe lângă poartă! Spectatorilor nu le venea să-și creadă ochilor. Atinsese, cumva, Ștefănescu, în cădere, mingea și o deviase, așa cum li se părușe multor spectatori și telespectatori (inclusiv amicului meu Eftimie Ionescu)?

Nu! Ștefănescu mi-a mărturisit după meci că nu a ajuns cu piciorul la minge. „Nu am putut decît să-l speriu, cel mult” — mi-a declarat că-

Peno — mascota franceză la Euro '84 — prezentînd-o pe Miss Franța '83, pe numele său Isabelle Turpault care face reclamă noii embleme UEFA. Curios este că frumoasa a declarat deschis că nu-i place fotbalul!

pitanul echipei noastre naționale, care nu a vrut să se împăuneze cu o reușită care nu-i aparținea.

Dar Ștefănescu a „prins” totuși adevărul. Simțîndu-i răsuflarea în spate — și cei care au făcut sport cunosc acest moment de mare sensibilitate și excitație — Conti s-a grăbit să suteze, pentru a scăpa de contra adversarului, și a șutat afară!

Și așa s-a jucat meciul.

Iar rezultatul a rămas 0—0.

Echipa României a obținut un PUNCT MARE, un punct nesperat, dar perfect meritat judecînd după angajarea extraordinară a tricolorilor în compania celui mai dificil adversar care se putea alege la acea oră în lume.

„Nerefăcut” destulă vreme după marile emoții trăite pe stadio comunale, Mircea Lucescu nu credea nici după acest 0—0 în șansele de calificare ale echipei noastre. „Prima șansă o au tot italienii! — îmi spunea Lucescu după meci. Oricum, acest 0—0 este pentru noi foarte tonic în opera de construire și consolidare a unei echipe competitive în preliminariile viitorului campionat mondial”. (Culmea este că, judecînd astăzi... judecata lui Lucescu, modestă dar și realistă la vremea aceea, știm prea bine că faptele l-au dezmințit de două ori, echipa României cîștigînd „imposibilele” preliminarii europene și ratînd incredibil, la București, mult mai accesibilele preliminarii pentru El Mondialul mexican !).

Un lucru era însă cert. Echipa noastră făcuse meci egal — pe terenul lor — cu campionii lumii, „închizînd gura”, cum se spune, gazetarilor și specialiștilor italieni, între care mulți puneau înaintea disputării partidei de la Florența doar problema scorului la care vor ceda românii. Între aceștia se numărase și președintele federației italiene de fotbal, avocatul Federico Sordillo, cel care în ajunul întîlnirii era o adevărată mitralieră de glume și malîțiozități la adresa șanselor echipei noastre, pentru că după joc să amuțescă subit, întînecîndu-se vizibil la față.

„Sigur rămîne faptul că marele punct obținut la Florența a reprezentat — în fapt — primul mare pas spre calificarea echipei noastre, calificare la care Mircea Lucescu nici nu în drăzneală se gîndească pe atunci.

Examenul nr. 4

Meciul cu campionii lumii la București.

Fericiți după egalul smuls cu atîta trudă, la Florența, jucătorii noștri au cam uitat — unii dintre ei — la întoarcerea acasă că greul cel mai... greu abia atunci începea.

Noroc cu meciul amical de verificare cu echipa Iugoslaviei, jucat la Timișoara, meci pregătitor și în același timp test edificator înaintea partidei retur cu Italia.

Seriu „noroc” cu acest meci-test, deși echipa noastră a pierdut sec, cu 0—2, ba tocmai pentru că ai noștri au pierdut! Să mă explic. Înfrîngerea aceea... pregătitoare — supervizată de însuși Enzo Bearzot, care a venit cam neliniștit la Timișoara și a plecat desigur mult mai încre-

zător, privind meciul squadrei azzurra la București — a folosit mult mai mult decît ar fi folosit o victorie la scor! „Pentru că eșecul le-a băgat băieților mîntea la cap — cum bine spunea unul dintre vechii noștri antrenori, pătînd cu asemenea întîmplări — înaintea marelui meci-mare cu campioana lumii!”

Conștienți de slăbiciunile vădite în meciul amical pierdut la Timișoara, tricolorii au reluat pregătirile ca o clasă cuminte care se știe cu musca pe căciulă după pozele făcute în recreație.

Au urmat, într-un ritm drăcesc, antrenamente-analize la tablă-analize video-antrenamente, antrenamente și iar antrenamente...

Fiecare component al lotului nostru reprezentativ cunoștea atît de bine jocul adversarului direct, incît cred că-l visa și noaptea. Ajunseseră aproape obsesive observații de genul: „vezi că X dribleză de regulă scurt spre interior, după ce fentează spre exterior. De regulă își elimină foarte scurt adversarul!” Etc., etc. Cred că jucătorii noștri cunoștea o mare parte chiar și din... autobiografia adversarilor lor.

Prin atmosfera creată, ca și prin calitatea muncii, meciul-revanșă a fost foarte bine pregătît.

Și totuși...

Și totuși, deși se juca la București, partida avea aceeași favorită ca și la Florența: pe campioana lumii! În fond, o victorie a campionilor lumii la București ar fi fost logică și nu ar fi surprins pe nici un meridian al globului.

Ei — jucătorii noștri — erau campioni lumii!

Și a venit seara meciului.

București (16 aprilie 1983).

Stadionul 23 August — arhiplin. Nu puteai arunca un ac în tribune, pentru că nu ar fi avut loc...

Un stadion vibrînd de emoție și de nerăbdare.

Vor reuși, oare, ai noștri să facă o a doua mare figură — după egalul de la Florența — în fața campionilor lumii, se întrebau toți iubitorii fotbalului românesc?

După felul cum au început jocul, se vedea că ai noștri au ca prim gînd să nu primească gol. Apărare elastică, supranumerică, Băloni și Balaci pendulînd prudent în fața ei. Nici italienii nu se arătau prea activi, doar Conti, același motor-Conti înscriindu-se în excepție prin cîteva raiduri tăioase care au făcut să freacă tribunele.

Meciul s-a jucat de fapt într-un singur minut.

Minutul 24.

Fault la aproximativ 25 de metri lateral dreapta în fața careului de 16 metri. Ungui favorabil stîngaciului Băloni, recunoscut specialist în lovitură liberă. Și totuși, de minge se apropie Balaci... Gentile simte că nu va suta la poartă Balaci — îi pîndește execuția — și nu se va înșela... Balaci pasează scurt lui Băloni, care sutează năpraznic... Gentile se repede să blocheze șutul, dar se împiedică de... arbitrul Vautrot, care îl întîrzie involuntar o infimă

fracțiune de secundă... Între timp, „bomba” lui Băloni a trecut, „stergind” ușor piciorul întins în disperare de Gentile, care a ajuns la blocaj prea târziu, traiectoria mingii e deviată abia perceptibil (pe înregistrarea video devierea se vede însă clar), sub privirile lui Zoof, care reacționează zadarnic și târziu, adică exact în momentul cînd „obiectul” intră pe sub mina lui în plasă.

E 1-0 !

Tribunele „explodează” de bucurie. Meciu nu este însă jucat.

Rossi are o mare ocazie la sfîrșitul primei reprize, cînd șutează pe lîngă poartă dintr-o poziție foarte periculoasă, dar jucătorii noștri rezistă, ba, mai mult, controlează terenul și desfășurarea generală a partidei, care curge încet și sigur în favoarea echipei României, care mai are o singură dată emoții, pe la mijlocul reprizei secundă, cînd Altobelli șutează pe lîngă poartă la un contraatac periculos.

În final, o victorie „scurtă”, cu 1-0, dar obținută la capătul unui joc în care „11”-le tricolor s-a ridicat la nivelul faimosilor adversari, avînd chiar o notă de calitate în plus.

Și România obține trei puncte din patru posibile — unul la Florența și două la București — în fața campionilor „en titre” ai lumii, performanță răsunătoare care va face să zburie multă vreme telexurile și telefoanele tuturor agențiilor de presă.

Cu aceeași ocazie, marea favorită a grupei a 5-a preliminară nu mai este mare favorită, nu mai este nici măcar favorită, ba chiar a pierdut cam 75 la sută din șansele de calificare pentru Franța, o calificare pe care „outsiderii” români o atacă surprinzător, în forță, la „întrare în turnantă”...

În turnanta în care se va găsi cot la cot cu echipa Cehoslovaciei, a doua favorită „la plecare”.

Iar fotbalistii cehoslovaci urmau să joace peste numai o lună la București.

Înainte acestui meci — extrem de important la vremea lui — aș vrea să deschid două paranteze. Prima se referă la discuția pe care am avut-o la Praga cu antrenorul reprezentativei cehoslovace, Havranek. În cursul acelei convorbiri, Havranek mi-a declarat „că se teme doar de campionii mondiali, de echipa Italiei,

și de reprezentativa noastră, pe care o vede în creștere valorică”. „Iar Suedia?” — l-am întrebat. „Echipa Suediei nu ne-a învins niciodată, în întreaga ei istorie, mi-a spus tehnicianul cehoslovac, nu ne-a învins nici pe terenul nostru, nici pe terenul ei. Nu o să ne învingă tocmai în aceste preliminarii !”

... Și totuși, așa s-a întîmplat. Echipa Suediei a învins — în premieră — la Stockholm, formația cehoslovacă, ceea ce de avea o anume determinare în calculele finale și în stabilirea locului întîi în grupa a 5-a.

Cea de-a doua paranteză se referă la perioada imediat următoare victoriei asupra Italiei. Euforii, plutind peste realități, și în primul rînd peste realitatea imediată, alături de amenințatoarea partidă cu echipa Cehoslovaciei, unii dintre jucătorii noștri o subestimau. O priveau cam de sus.

Din păcate, nu a mai existat un alt meci amical intermediar care „să sune trezirea !”, cum fusese jocul de la Timișoara cu formația iugoslaviei. Joc încheiat cu o înfrîngere, dar care ne-a repus la timp cu picioarele pe pămînt. Și a venit...

De vorbă cu RODION CĂMĂTARU

— Ce mai faci Cami ?

— Bine. Chiar bine. Și eu și ai mei sîntem sănătoși...

— Care „ai mei” ?

— După cum cred că se știe, sînt căsătorit, soția mea, Corina, este studentă în anul V la T.C.M. Avem împreună o fetiță, Alexandra, de aproape un an și jumătate...

— Toată lumea știe că de la Strehaia ai fost adus la „U” Craiova. Dar în ce împrejurări ai făcut „impactul” cu fotbalul mare ?

— Antrenorul Constantin Cernăianu este cel de care se leagă acest eveniment major din viața mea. Am debutat în divizia A cînd aveam 16 ani și nu la o echipă oarecare, pentru a acoperi vreun loc vacant, nu ! Pe vremea aceea, în 1974, la Craiova juca valorosul Oblemenco, titular necontestat. Așa se face că am evoluat la început nu numai ca atacant central, dar și pe alte posturi, ca mijloc, de exemplu. Lui Cernăianu îi sînt recunoscător că „m-a văzut”, mi-a acordat încredere, m-a promovat și m-a susținut cu curaj pe mine, copilul acela de 16 ani.

— Cunoaștem cum a fost apoi la Craiova. Dar cum te-ai despărțit de Oltenia ?

— Vreau să fiu bine înțeles : echipei în care am jucat pînă de corînd, publicului oltean, locurilor în care m-am format ca fotbalist și ca om, le port permanent aceeași dragoste. Dar de plecat, trebuia să plec. Și să mă explic cît mai clar, dacă tot mi s-a oferit ocazia : Universitatea Craiova nu mai era echipa de mare calibru, cu care învinserăm teamuri celebre, cu nume sonore în Europa. Unii din formația cîndva standard îmbătrîniseră, alții plecaseră din alte motive, iar cei veniți în loc, chiar dacă valoroși, erau ori sînt încă în formare. Nu mai aveam lîngă mine coechipieri care să mă determine sau, hai să zicem, să mă ajute să mă autodepășesc, așa cum procedam și eu poate cu ei, la rîndul meu. Ar fi urmat probabil plafonarea, automulțumirea. Faci trei curse, marci un gol, gata, ești oricum printre cei mai buni. Dar publicul, acest pătimaș îndrăgostit, te simte și nu te iartă. Nu-ți tolerează nici un capriciu. Iar pentru a nu-l

dezamăgi trebuie să vrei mai mult. Și să ai și cum să dai mai mult ! Cine mă iubeste trebuie să mă și înțeleagă !

— Înseamnă că transferul la Dinamo...

— Da, a fost binevenit. Am găsit aici un lot de jucători de marcă, dublați de oameni de caracter. Apoi, o organizare și un climat de muncă propice marilor performanțe. Am fost primit frumos, firesc, ca și cînd am fi fost împreună de cînd lumea. Și chiar am fost pe la lotul național — cu Rednic, cu Moraru, cu Movilă...

— Care consideri că este cel mai frumos gol marcat ? Pînă acum !

— După ce au fost văzute și revăzute unele dintre golurile înscrise de mine în întîlniri internaționale cu mare miză. Se poate greu de crezut totuși că mie îmi place cel mai mult, unul, cel marcat în toamnă pe un stadion românesc ! În etapa a doua, la... București, în meciul cu „Gloria” ! Eram la aproximativ 35 metri distanță de poarta adversă, în poziție perpendiculară, cu fața la portarul nostru Moraru, într-un moment cînd se repunea mingea în joc. Tețe a degaiat pe sus pînă la mine, am stopat mingea pe piept și, în cădere, înainte de a atinge pămîntul, am șutat-o ! S-a dus drept în plasă, la vinclul porții, în dreptul golkeeperului buzolan !

— Și totuși, unul marcat unei echipe străine ?

— Poate cel marcat la Londra, cu naționala, în preliminarii, lui Peter Shilton, pe care nu-l mai descriu, că s-a văzut de atîtea ori.

— Și ce ai simțit cînd ai văzut mingea, în plasa porții engleze ?

— Am simțit — și asta e valabil pentru mine la orice gol marcat în meciuri grele ! — o explozie de bucurie, o euforie tare care te cuprinde brusc și complet !

— Asta, așa în general, dar atunci pe Wembley ?

— Mă văd forțat să fac des-tăinuiri... dar o fac de dragul cititorilor, al publicului, față de care trebuie să fim sinceri ca față de noi înșine. Ei bine, cînd te confrunți cu Anglia, în templul fotbalului, acasă la ea, vii cu un fel de teamă. Dar după ce

începe confruntarea constăți că în templul acela ești egal cu cei de acolo și ca atare nu-ți mai rămîne decît să demonstrezi acest lucru. Ceea ce noi am și făcut !

— Cum te numesc prietenii ?

— Doru, sau Cami, de la caz la caz.

— Spune-mi repede doi dintre ei.

— Dintre cei mai vechi, Bălaci. Printre cei mai noi, Mateuț, care, datorită caracterului său deschis, cîstit, a fost îndrăgit imediat aici la noi. Ar mai fi, și în afara fotbalului, destui...

— Ce numără porți la ghețe ?

— Hm ! (Începe să zîmbească). Cred că mi s-ar potrivi măcar numărul 3. Da, cred că am șanse, chiar mari, pentru o „Gheată”. Dacă aș mai marca în retur tot 17 goluri și tot aș avea șanse pentru „Gheata de bronz”. Cred că m-aș putea situa la sfîrșitul campionatului printre primii trei golgheteri ai Europei. Eu vreau, coechipierii doresc și ei, mă ajută !

— Cum ?

— Simplu. E o stratagemă simplă de tot. Antrenorul nostru, Mircea Lucescu, ne cere să înscrim goluri toți, absolut toți jucătorii de cîmp. Mingea trebuie să fie „împinsă” tot mereu în careul advers, iar pasa de gol trebuie dată celui mai bine plasat. Astfel am înscris eu 17 goluri, dar pe lista marcatorelor apar aproape toți ceilalți colegi. La noi în formație nu există posturi fixe. Și eu, de multe ori, îndeplinesc în unele momente rol de apărător, după cum am dat altora pase de gol. În asemenea condiții nu prea mai poți angaja la Cămtaru doi, trei fundași, pentru simplul motiv că în zonele rămase neacoperite din fața porții, vor veni alții de-ai lui și vor marca. Uite așa sperăm să iasă bine. A făcut el, Lucescu

„ghete de aur” pentru Dudu, cînd era în teren, va face și pentru mine, de pe margine, unde aș spune că, la pregătirea și capacitatea lui, are chiar mai multe posibilități !

— Mai ai timp și de altceva ?

— Trebuie ! Familia, ascult muzică, citesc.

— Scriitorii preferați ?

— Sadoveanu, Hemingway, Eugen Barbu... Ceea ce reușește Hemingway în „Bătrînul și marea”, mi se pare o culme a performanței, care o apropie — iertată-mi fie îndrăzneala — de excepționalele recorduri ale sportului. Și, pentru ceea ce face bătrînul, dar și pentru măiestria scriitorului. Cam așa e și în sport, te lupți cu un altul, dar în fond, victoria e în primul rînd asupra ta înșuși, asupra condiției umane, te autodepășești, vezi dintr-o dată că ai reușit mai mult decît te credeai capabil !

— Cami, ce reprezintă pentru tine publicul ?

— Foarte mult. E lumea mea, din care fac și eu parte. Nu numai prin faptul că eu sînt pe teren și alții au venit în tribună să mă vadă jucînd. Publicul de fotbal e o lume aparte, formată din oameni — fiecare cu meseria și viața lui, dar cu o pasiune comună, fotbalul. De aceea spun, cu convingere și cu orgoliu, că publicul e lumea care ne cuprinde, în care existăm și noi, jucătorii. N-aș juca pe un stadion cu porțile închise, eu fac fotbal și pentru mine și pentru public, așa cum, de exemplu, scriitorii scriu pentru cititori. Iar dacă mai adaug că un public bun înseamnă, după părerea mea, 30% din victorie veți înțelege definitiv lumea noastră, a fotbalistilor.

Discuție consemnată de
Corin Bîanu

Mai bine prea devreme decât prea târziu

...Examenul nr. 5

România — Cehoslovacia 0—1 (0—1).

București (15 mai 1983).

Un meci care ne-a coborât din virful muntelui unor mari speranțe, în hăul unei amare decepții. Pe scurt, reprezentativa noastră a jucat modest, incălcit, fără nici un orizont. Mai mult, în minutul 40 s-a comis un fault în careu (și a fost penalty, deși cite unii mai încercau s-o scalde, aruncând vina pe severitatea excesivă, în ce ne privește, a arbitrilor belgian Alexis Ponnet), iar Vizek a transformat imparable lovitură de pedeapsă. 0—1 !

Oricât nu ne-ar plăcea nouă aparența cam cinică a lui Ponnet, care numai că nu-ți zice „sic” la unele din deciziile sale, dictarea penaltyului împotriva formației noastre a fost absolut corectă. Ne-a usturat ea foarte mult, conștințind în cele din urmă o înfrângere care ne ardea cînd era lumea mai dragă, dar penaltyul fusese penalty !

După această înfrângere venită ca un trăznit din senin, totul sau aproape totul trebuia luat de la capăt. Iar perspectiva partidei care urma nu era în nici un caz prea încurajatoare. Învinși în meciul cu echipa Suediei, de la Stockholm, jucătorii noștri nu se mai puteau aștepta — practic — la calificare. Era greu, era foarte greu, pentru că meciul se disputa în deplasare, iar suedezi își jucau și ei cartea lor.

Dar iarăși s-a adevărit faptul că fotbalistii noștri se trezesc... după ce dau cu capul de zid. Sau după cite un duș rece (iar cel de la meciul cu echipa Cehoslovaciei fusese înghețat !), care îi readuce la realitate și-i coboară cu picioarele pe pământ.

Așa a fost la Stockholm.

...Examenul nr. 6

Intrați pe Rasunda-stadion hotărâți să... moară pe teren, dar să nu iasă de pe el învinși, tricolorii și-au depășit planul și depășit — din nou — toate așteptările, inclusiv ale specialiștilor străini.

Beneficiind, este adevărat, și de concursul șansei, pe care este coret s-o amintim (asa cum nu uităm să dăm vina pe neșansa atunci cînd nu ne ocolește), echipa României a învins clar, cu un sec 1—0, pe terenul ei, pe una din posibilele favorite ale grupei, echipa Suediei. A înscris Cămătaru, cu un șut splendid, în minutul 29. Care a fost aportul șansei ? Șansa a intervenit prin pasa unui fundaș suedez care în loc să degajeze oriunde — în teren sau în afara lui — a trimis mingea exact în picioarele lui... Cămătaru, care s-a lansat într-o cursă irezistibilă de aproape 40 de metri, a pătruns, de pe o poziție extremă dreapta, în caren, portarul se aștepta ca atacantul nostru să suteze în colțul lung, dar Cami al nostru a sutat fulgerător în colțul scurt, în spațiul de vreuun metru și ceva dintre goal-keeperul suedez și bară, înscrisind un gol superb, care a amuțit tribunele.

Ce a urmat după aceea ?

A intrat în funcțiune mașina constructiv-destructivă a echipei noastre, în care au excelat Bölöni, Klein și Ștefănescu, cele citeva faze de poartă mai periculoase ale suedezilor fiind rezolvate de un Lung imbatabil.

Este adevărat că după golul lui Cămătaru echipa noastră a simțit că nu-i mai poate scăpa victoria, cu condiția ca toată lumea să lupte pînă la capătul puterilor. Și așa au luptat bă-

ieții, pînă la ultima picătură de energie, dar și cu mare folos !

Iar echipa României a făcut din nou să zbirniie telexurile prin uimitoarea sa performanță. Performanță care o readucea iarăși în postură de candidată la calificare.

Mai erau însă de jucat două partide. Ambele în deplasare. Unul aparent ușor, cu echipa Ciprului, la Limassol, al doilea — și ultimul — pe terenul contracandidatei pentru Franța, reprezentativa Cehoslovaciei.

Înainte a acestor două partide hotărîtoare, lotul nostru reprezentativ a făcut o escală de citeva zile în Israel, unde s-a pregătit în liniște, în condiții de climă și de teren foarte bune. A și jucat un meci amical cu echipa Israelului (scor 2—2), în care nu s-a urmărit rezultatul, ci doar exersarea unor scheme pentru Limassol.

Și a venit meciul cu Cipru. Un joc ușor în condiții obișnuite, dar fotbalistii ciprioți ne dăduseră un... avertisment cu privire la capacitatea lor pe teren propriu cu Italia (scor 1—1), cînd fuseseră la un pas de a învinge în insula lor pe campioni mondiali.

Oricum, un rezultat de egalitate între Cipru și Italia spunea multe și «punea lucruri reale, care s-au adevărit din plin în întîlnirea cu echipa noastră, în...

...Examenul nr. 7

Limassol (12 noiembrie 1983)

Cipru — România 0—1 (0—0).

A fost un meci în care nervii tuturor, spectatori, jucători, antrenori au fost întinși la maximum pînă la ultima clipă a jocului.

De ce ?

Pentru că un rezultat egal cu Cipru ne-ar fi scos teoretic din cursa pentru calificare, fiind greu de presupus că în ultimul nostru meci din grupă echipa României va învinge în deplasare, la Bratislava, echipa Cehoslovaciei.

Jocul de la Limassol a fost teribil prin așteptarea inebunitoare (a golului...) la care ne-a supus. Treceau minulete și golul mult așteptat nu cădea. 10, 30, 50, 70 de minute — nimic ! Mai mult, gazdele se arătau mai periculoase în fazele de poartă, ciprioții vrînd neapărat să-și mîngie orgoliul cu o victorie prețioasă în fața unui „11” mult mai bine cotaț în arena internațională.

De prin minutul 70, Mircea Lucescu, care simțea că se năruie toate speranțele noastre, a ieșit la marginea terenului, de unde striga la jucători. („De ce Mircea ?” — l-am întrebat după meci. „Pentru că imi dădeam seama — eu fiind mai lucid, pe margine, decât jucătorii, care erau prinși în focul luptei — că fiecare minut din acel final atît de greu de suportat ne apropie de dărămarea unei munci de doi ani de zile”).

...Cînd nu mai credeam în nimic — după ce tremurasem la un șut foarte periculos al lui Savidis ! — Mișa Klein, hunedoreanul nostru cu o inimă cit patru, a „scos” mingea din picioarele unui atacant cipriot, a făcut o cursă extraordinară pe aripa stîngă, de unde a centrat... ca în filme. Și tot ca în filme, ca un „deus ex machina” a țîșnit în fața porții resortul Bölöni, a cărui lovitură de cap senzațională a trimis mingea „în ațe”.

Ce victorie !!!

Ce victorie senzațională (golul a fost înscris în minutul 78), la capătul unui meci în care am murit și am înviat pe rînd.

Nici la miezul nopții, în timpul zborului de

la Larnaka la București, nu ne reveniserăm după meciul atît de solicitant pe plan emoțional la care asistasem. Scriitorul Eugen Barbu, microbist rar, capabil de gesturi uimitoare în pasiunea sa, care venise să vadă meciul, cu un avion charter, București-Larnaka, chiar în ziua jocului, era prăvălit în scaun și nu mai răspundea decît cu ochii. Singurul care se agita și vorbea cu debit debordant era freneticul Horia Alexandrescu, stimulat și de vreo două beri în... pariurile pe care le „contracta” în numele calificării noastre la Bratislava „unde nu pierdem, pe ce facem pariu ?...”

Ultimul examen din preliminarii, la Bratislava

Cehoslovacia — România 1—1 (0—0).

Înainte de a ajunge la ultimul examen, o întoarcere semnificativă în... vestiarele stadionului din Limassol. Acolo, imediat după meci, am asistat la un dialog surprinzător între antrenorul Lucescu și Geolgău. Abia se terminase jocul cu Cipru, toți ai noștri erau marcați de peripețiile lui, de emoțiile pe care le trăiseră, iar în acest timp Lucescu îi spune foarte hotărît lui Geolgău următoarele : „Gheorghită, pregătește-te cit mai bine, pentru că joci la Bratislava !” Lui Geolgău nu-i venea să creadă (ca și semnatarului acestor pagini, dealtfel), pentru că nu jucase pînă atunci nici un meci în preliminarii. „Zău, Nea Mircea ? Crezi că o să joc ? !” La care Lucescu l-a asigurat, încă o dată : „Joci, mă, pregătește-te și intri la Bratislava din minutul 1”.

Și a venit ultimul meci al preliminariilor.

Bratislava, 30 noiembrie 1983.

Impart cu Ioan Chirilă camera unui hotel-cămin. Stăm cam toată ziua cu echipa noastră, care se antrenează într-o atmosferă de liniște, și de discreție, la adăpostul iubitorilor de interviuri, de autografe etc. Chirilă este în fiecare dimineață optimist, iar pe seară îl apucă temerile. Eu rămîind la părerea în care am crezut încă din avionul care ne aducea din Cipru în București : „Echipa care inscrie prima se califică !”. O părere argumentată nu numai de ascendentul psihologic al „celui care lovește primul”, ci și de nevoile celor două echipe. Ca să se calibre, echipa Cehoslovaciei are nevoie de victorie — neapărat de victorie ! —, în timp ce reprezentativei noastre îi este suficient un meci egal, adică un singur punct.

Și iată seara meciului.

Vremea e foarte rece, e un frig care te taie, incît Radu Urziceanu, care transmite meciul la televiziune de la un pupitr în aer liber, de lîngă masa presei, regretă din toată inima că nu și-a luat o căciulă de acasă. Dar uită destul de iute de căciulă, de frig, așa cum uităm cu toții cam de toate pentru că a început meciul, ultimul meci pentru calificare, meciul care hotărâște totul, meciul cu marea cheie : A FI SAU A NU FI ÎN FRANȚA, la turneul final al campionatului european.

Și meciul a început furtunos, cu atacuri repetate ale gazdelor, care par grăbite să incheie cit mai rapid conturile. Echipa noastră face eforturi să liniștească jocul, dar nu prea reușește, în pofida lui Bölöni și... Geolgău — care e în teren, Lucescu s-a ținut deci de cuvînt, a făcut „mutarea” promisă la Limassol —, ambii alergînd de la un adversar la altul, în cadrul unui pressing general al echipei noastre care caută „să se agațe” de meci. (Altă titularizare neașteptată, dar foarte judicioasă, a lui Negrilă, fundaș dreapta în fața căruia pendulează Rednic, pentru a contracara periculoasele pătrunderi și înălvuri pe aripa stîngă ale cehoslovacilor, unde fundașul Rada se anunța foarte periculos).

Iureșul ofensiv al gazdelor pare de neconținut, liniștirea lui survenind de unde nu ne așteptam : Gabor cel cumințe se „insurubează” la un moment dat fulgerător în fața careului advers și „puscă” o bombă ca la Hunedoara, o bombă care zguduie stîlpul din stînga al porții cehoslovace. „Simțînd glonțul pe la ureche”, cum se zice în fotbal, gazdele își dau seama prin ce pericol au trecut și încep să evolueze mai elaborat și mai liniștit, ceea ce dă posibilitate echipei noastre să iasă și ea la joc. Și prima parte a întîlnirii se termină nedecis, 0—0.

Urmează repriza a doua, repriza hotărîtoare, ultimele 45 de minute care vor decide echipa care va juca în vara următoare în țara lui Platini.

Fotbalistii cehoslovaci încep din nou tare, dar de data aceasta și replica echipei noastre este din plecare la fel de tăioasă. La un moment dat, inscriu gazdele, dar arbitru ungar Palotay anulează prompt golul, la semnallizarea corectă a tușierului. Dacă nu ar fi ridicat însă faniolul arbitru de tușă ? Ne trez firi de gheață la acest gînd pe care nu prea avem timp să-l rumegăm prea mult pentru că un splendid contraatac al echipei noastre se țese pe aripa stîngă, unde Klein — același Klein care jucase la fel faza de gol și la Limassol — ajunge pînă aproape de linia de corner, de unde centrează ideal pentru... Geolgău (atacantul de ultimă oră introdus în echipă !), iar craioveanul preia scurt și sutează imparable, în colțul lung al porții cehoslovace.

Minut 62 : 1—0 pentru România !!!

Michael Landrup
(Danemarca)

Franek Vercauteren (Belgia)

Fernando Gomes (Portugalia)

Karl-Heinz Rummenigge
(R.F.G.)

Luis Arconada (Spania)

Cele citeva sute de turiști români — sosiți cu chartere speciale din țară, de la Cluj-Napoca, Craiova, Iași, Bacău, Constanța, Timișoara etc. — ovaționează puternic reușita echipei noastre. Golul lui Geolgău acontase... biletele pentru Paris.

Neimpăcate, gazdele vor ataca furibund în ultima jumătate de oră, dar nu vor reuși decât egalarea, prin Luhovy, în minutul 85. Iar în ultimele 300 de secunde ale jocului nu s-a mai întâmplat nimic, echipa noastră stînd pe „baricade”. De care oricine ar fi putut „citi”: pe aici nu se trece! Și nu s-a trecut.

Așa s-au încheiat preliminariile europene ale echipei României pentru turneul final din Franța.

Au fost meciuri de mare tensiune, încheiate cu destule scoruri surprinzătoare, care au urcat-coborît-urcat pericolos „cardiograma calificării” pentru marii microbiști.

Au trecut anii, chiar și peste concluzii s-a așternut praful, totuși nu ne putem abține să subliniem:

1) Performanța excelentă a echipei României, care a eliminat în preliminarii trei echipe mai bine cotate decât ea în arena internațională, între care „squadra azzurra”, campioana mondială, era nu numai marea favorită a grupei, dar și marea favorită a turneului final din Franța, unde însă nu a mai ajuns.

2) Tinărului antrenor principal al lotului reprezentativ, lui Mircea Lucescu „i-a ieșit totul sau aproape totul în acest «război» al calificării”, gîndind bine, făcînd „mutări” inspirate aproape la fiecare meci. O singură înfrîngere i se poate reproșa — lui și echipei —, cea din partida cu echipa Cehoslovaciei, de la București, dar „activul” său este de departe precumpănitor, egalul de la Florența + victoria în fața suedezilor la Stockholm (adaugată celei de la București, deci în fața suedezilor au fost cîștigate 4 puncte) + victoria de la Limassol + victoria în fața Italiei la București.

Din păcate, Lucescu va greși în turneul final, greșeli care vor atrîna mult în evoluția echipei, greșeli care au început chiar din primul joc în Franța...

...Meciul cu Spania

Saint-Etienne (14 iunie 1984)

Un meci care părea greu, pentru care Lucescu a luat măsuri speciale, între care surpriza introducerii lui Dragnea pentru a-l marca pe Gordillo a fost cea mai mare.

Spre nedumerirea și surpriza spectatorilor, echipa Spaniei evolua foarte palid, iar Gordillo nici nu prea era în joc și în orice caz nu avea nevoie de o pază specială.

Dominînd — din plecare — pe tot terenul, echipa noastră controlează autoritar meciul, dar, împotriva cursului jocului, o pasă neglijentă a lui Ungureanu se termină în cele din urmă cu un... penalty pentru spanioli. Execută Carasco și marchează. Minutul 22: 1-0 pentru formația care fusese dominată... Fotbaliștii români reiau ofensiva, atacă dezlănțuit și în minutul 35 Coraș „face” o mingie ideală pentru Băloni, care egalează cu un șut sec. Din acest moment și pînă la sfîrșitul partidei inițiativa va rămîne de partea echipei noastre, care va rata ocazie după ocazie, dintre care cea a lui Rednic — din 6 metri! —, petrecută pe la mijlocul reprizei secunde, va fi un monument de ratare!

Văzînd că echipei noastre îi lipsește un om la finalizare, Lucescu îl încălzește pe Hagi în timpul reprizei a doua, dar, din păcate, îl introduce în teren abia prin ultimul sfert de oră. Cînd Hagi se dovedește foarte periculos, face fază după fază de poartă, dar e tirziu și echipa noastră nu mai are cînd să beneficieze de verva lui.

Și meciul se termină doar egal, după ce reprezentativa României dominase cel puțin 70 de minute și avusese „meciul în mină”.

Gîndindu-ne și acum că echipa Spaniei urma să se califice în faza superioară a turneului final, ba chiar în finala campionatului european, nu ne putem reprima ideea și întrebarea: ce s-ar fi întâmplat oare dacă „11”-le României ar fi învins în primul său meci, așa cum avea tot dreptul, team-ul lui Santillana et comp?

Al doilea meci, prima înfrîngere

Lens (17 iunie 1984)

Începînd partida cu Hagi, care încheiase foarte promițător jocul cu Spania, Lucescu are proasta inspirație să-l titularizeze pe Andone în locul lui Iorgulescu (suspendat pentru cartonaș galben). Efectul? Völter, „omul lui Andone”, înscrie două goluri, în minutele 25 și 67, alte două șuturi foarte periculoase ale aceluiași atacant fiind parate „în extremis” de Lung.

Echipa noastră înscrie un gol frumos prin Coraș, în minutul 46, menține 20 de minute egalitate pe tabela de marcaj și cam atît... Ba nu, în minutul 90 Băloni trimite o „bombă” de la vreo 30 de metri la vinclu, dar Schumacher are un reflex spectaculos și respinge mingea în corner.

Înfrîngere deci și șansele noastre de calificare în faza superioară scad foarte mult.

Mai exact spus, calificarea echipei noastre în turul următor pretindea o singură variantă: victoria în fața reprezentativei Portugaliei! La acest rezultat, Portugalia părea competiția și s-ar fi calificat din grupa noastră echipa României și una din marile favorite, echipa R. F. Germaniei, căreia îi era suficient doar un rezultat egal în meciul cu Spania pentru a promova.

Dar echipa R. F. Germaniei a fost învinsă — și eliminată! — în ultimul minut de joc (!), iar reprezentativa noastră s-a speriat pur și simplu de... șansa victoriei pe care a avut-o în ultimul meci al grupei.

Portugalia — România 1-0 (0-0)

Nantes (20 iunie 1984)

Surpriză la masa presei. Printre comentatorii portughezi îl zăresc pe... Eusebio, pe care-l cunoscusem personal în preliminariile pentru C.M. din Mexic 1970 (3-0 pentru Portugalia la Lisabona, pe Estadio Nacional), cînd i-am și luat un interviu. Îl întreb ce crede despre calificare. Îmi răspunde fără nici un ocol: „Mi-e teamă de echipa României, uestre care am auzit că a jucat mai bine ca Spania”. Încerc să lungesc puțin discuția, dar „perla Mozambicului” mi spune că nu poate vorbi din cauza... emoțiilor. Mă amină după meci...

Începe jocul.

În nota de dominare a reprezentativei noastre, care stăpînește mai bine terenul, atacă mai mult, dar nu... găsește poarta. Portughezii, căroră le era suficient un rezultat egal, „țin” de el din plecare și par vădit crispați, fiecare atac al fotbaliștilor noștri clătîndu-l... Îl privește pe Eusebio, care-și dă seama mai bine ca oricine, probabil, că echipa lusitană poate pierde totul tocmai pentru că se mulțumește cu puțin...

După jumătatea primei reprize, Lucescu îl introduce, în sfîrșit(!), pe Augustin — golgeterul dinamovist, cel mai periculos atacant român la acea oră, cu randament remarcabil atît în campionatul intern cît și în Cupa campionilor europeni — care debutează în acest turneu final abia în ultimele sale 50-60 de minute. Din păcate, antrenorul nostru îl introduce pe Augustin în locul lui Cămătaru, în loc să păstreze dovă „tancuri” puternice în atac, două piese grele cu care ar fi putut — zicem noi și azi — sparge apărarea portugheză.

Dar chiar și numai cu Augustin echipa noastră are două situații foarte periculoase, în care „buldozerul” dinamovist, foarte activ, e la un pas de gol. Un gol care ar fi însemnat enorm, ducînd probabil la calificare.

Cum în repriza a doua speranțele jucătorilor noștri se sting încetul cu încetul, ei nemai-crezînd în... ei înșiși, partida e ca și jucată înainte de fluierul final, golul lui Nene din minutul 81 consfințînd calificarea lusitanilor printr-o victorie de care nici nu aveau nevoie...

Îl caut din ochi pe Eusebio, e fericit și-mi face un semn larg cu amîndouă minile, semn pe care mi-e ușor să-l interpretez și care parcă spune: „asta e fotbalul! Nu putem fi toți bucuroși la sfîrșitul meciului...”

Și „11”-le nostru părăsește competiția după ce a „avut în mină” victoria în partida cu Spania, după ce ar fi putut cîștiga jocul cu Portugalia... (În treacăt fie spus, meciuri mult mai ușoare decât cele două partide cu Italia, campioana lumii, din preliminarii).

Iar Spania a ajuns în finală, după cum Portugalia a fost la un pas de a elimina, în semifinale — după un meci dramatic —, pe viitoarea campioană europeană, echipa Franței...

Cu inspirația din preliminarii, fără greselile pe care Lucescu le-a făcut atît la Saint-Etienne, cît și la Lens și la Nantes, cu un Augustin — irezistibil pe vremea aceea — în echipă, nu trim și azi convingerea că echipa noastră ar fi urcat sus, poate chiar în finală... Poate...

După cîștigarea atît de spectaculoasă a grupei preliminare, consfințind o CALIFICARE ÎN PREMIERĂ a fotbalului românesc în turneul final al campionatului european, echipa noastră și-a greșit pașii tocmai cînd se apropiase de un vîrf de mare performanță. Dar acesta este fotbalul. Cu satisfacții și dezamăgiri...

Marius Popescu

„Vreau să dau fotbalului tot atît cît mi-a dat el mie“

Despre Lino Ventura, personalitate marcantă a filmului contemporan, s-au spus atîtea incît nu are nevoie de nici o prezentare. Michel Platini, la rîndul său, este o binecunoscută personalitate sportivă. Despre acesta din urmă, un artist ca Johnny Hallyday spune recent în „Paris-Match“: „Chiar dacă joacă la Torino, Franța tot are de cîștigat puțin datorită lui. Nu poți să nu-l iubești pe Michel. Știe ce vrea. Își organizează viața ca și mine“. Redăm mai jos, după „Paris-Match“, dialogul dintre Lino Ventura și Michel Platini. Subiectul este, evident, fotbalul.

★

Lino Ventura: — Fotbalul este pentru dv. o vocație?

Michel Platini: — Nu eu am ales fotbalul, ci el m-a ales pe mine. Cînd eram obsedat de fotbal mergeam la școală. Acum însă fotbalul e pentru mine o adevărată pasiune. La vremea cînd am descoperit fotbalul, ambiția mea era să ajung să joc în fața publicului. Abia la 18 ani am aflat că fotbalul îți poate permite să cîștigi bani. Tatăl meu, antrenor și foarte bun fotbalist, era și este în ochii mei cel care cunoaște cel mai bine fotbalul. El m-a

Un interviu luat de LINO VENTURA

învățat un lucru: „doar atunci cînd ai imblîzit balonul poți privi la ceea ce se petrece în jurul tău“.

L.V.: — De cîtva timp se vorbește mult despre handicapul pe care l-ar constitui presiunea psihică la care sînt supuși jucătorii de înaltă performanță Dv. ce părere aveți?

M.P.: — Nu cred în acest lucru.

L.V.: — Nici eu. Nu e o formă de scuză?

M.P.: — Un jucător puternic nu resimte nici o presiune. E o problemă de echilibru psihic și de capacitate de a-ți asuma propriile responsabilități. Trebuie să ai o atitudine psihologică de „hidalgo“ și să-ți zici: „Dacă sînt mai bun, cîștig. Dacă nu, pierd“. Trebuie să știi să te aperi, dacă e nevoie, în fața întregii lumi.

L.V.: — Cînd i se oferă cuiva totul pentru a fi cel mai bun — se simte răspunzător?

M.P.: — Eu nu m-am antrenat niciodată pentru a fi cel mai bun. M-am amuzat. Apoi a început să se spună că sînt unul dintre cei mai buni. Dar eu nu cred nimic din toate astea.

L.V.: — Locul pe care-l conferă „cel mai bun“ trebuie totuși asumat.

M.P.: — Nu-mi asum nimic. Sînt ceea ce sînt. Asta-i tot.

L.V.: — Cum se prezintă echipa Franței azi?

M.P.: — Unii jucători au fost schimbați după 1982. Rămîne de văzut dacă cei noi sînt tot atît de buni ca și cei vechi. Nu e sigur că echipa Franței va cunoaște aceeași reușită ca în '84 în campionatul european. În Mexic am mers pentru a juca un fotbal franțuzesc — adică de calitate. A fost pentru prima oară cînd aveam posibilitatea să cîștigăm cupa mondială. N-am cîștigat-o pentru că în fotbal intervin miliarde de parametri și nu poți fi niciodată sigur că ești cu adevărat cel mai bun.

L.V.: — Există de asemenea zile „cu șansă“ și zile „fără șansă“.

M.P.: — În fotbal nu se știe de ce ești mai bun decît ceilalți.

L.V.: — Ce impresii aveți revenind în Italia, țara rădăcinilor dv.?

M.P.: — Rădăcinile mele sînt în egală măsură și în Franța. În fond, eu sînt a treia generație născută în Franța.

L.V.: — Da, dar extraordinară ironie a soartei, sînteți singurul piemontez din echipa Juventus.

M.P.: — Dacă bunicul meu n-ar fi plecat înainte de a fi avut loc meciurile de fotbal Italia — Franța, poate că aș fi fost acum în cealaltă tabără.

L.V.: — Vă simțiți mai mult italian decît francez?

M.P.: — Mă simt în întregime francez. În Italia, cînd joc prost, se spune că sînt francez și cînd joc bine se spune că sînt italian. Se spune de asemenea că Platini face pe francezul în Italia și pe italianul în Franța.

L.V.: — Vă place cinematograful?

M.P.: — Da.

L.V.: — Și muzica?

M.P.: — Mai puțin.

L.V.: — Prietenii contează pentru dv.?

M.P.: — Fotbalul reprezintă prietenul meu.

L.V.: — Cineva spunea că sportul în general și fotbalul în special îți oferă totul cu condiția să știi să te descurci. Creează fotbalul o mentalitate aparte?

M.P.: — Intr-adevăr. În sport, în fotbal înțelegi toate problemele societății.

L.V.: — E, de asemenea, o școală?

M.P.: — În fotbal nu ești nimic fără ceilalți. Nu există mare jucător fără o mare echipă.

L.V.: — Pe viitor vă veți rupe total de fotbal sau veți deveni director tehnic sau antrenor?

M.P.: — Fără îndoială că voi desfășura o activitate sportivă. Pentru mine fotbalul e ca un drog.

L.V.: — Un drog de care nu te dezintoxici ușor. Ați dori să formați tineri pentru fotbal?

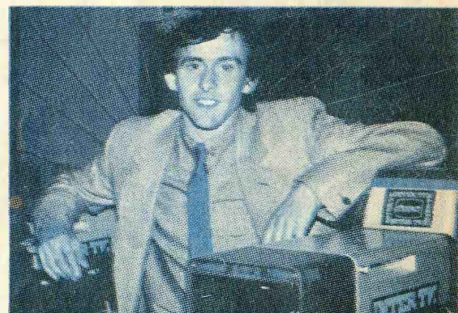

M.P.: — Da, dar prefer metode de educație sportivă mai directe, mai degrabă prin învățarea practică a fotbalului decît prin metode teoretice de pregătire la înalt nivel.

L.V.: — Nu vă veți detașa deci total de fotbal?

M.P.: — Voi încerca să dau fotbalului tot atît cît mi-a dat el mie.

Traducere și adaptare
Florian Popa Micșan

Michel Platini, vedetă și a emisiunii „Quasigol“ la televiziunea din Monte Carlo, a convins prin calitatea analizelor sale privind viața fotbalistică internațională.

De unde și pînă unde „IL CALCIO“

Sîntem citiți se poate de obișnuiți cu campionatul italian de fotbal, zis și „Il calcio“, de la jocul Pronosport. De fapt, de ce italienii numesc fotbalul „Il calcio“? Simplu: pentru că vor și pe această cale să arate că fotbalul n-a fost inventat de englezi. Iată ce spune istoria: În antichitate, romanii practicau și jocul cu mingea. Joc ce se numea harpastum. Cercetările arată că jucătorii se împărțeau în două echipe și fiecare jucător trebuia să ducă mingea dincolo de o linie aflată în terenul adversarilor. Jocul se desfășura pe Cîmpul lui Marte. De unde, totuși „Il calcio“? De la încălțămintea jucătorilor care aveau niște sandale fără crampe și se numea „calceus“. Mai tirziu, în Evul Mediu, competițiile de acest gen s-au desfășurat mai ales la Florența. Mingea era lovită cu pumnul, cît și cu piciorul. O partidă de „il calcio“ a fost jucată și în timpurile noastre, în 1917, la Festivalul mondial al tineretului și studenților desfășurat la Praga, de către tinerii din delegația Italiei. Spectatorii au recunoscut, fără nici o greutate, jocul de... fotbal.

E. M.

EURO '84

MARTI 12 Iunie — PARIS

În jurul amiezii cobor în Place de la Republique. Lingă statuia ce o reprezintă pe Marianne — simbolul Franței — o multime drapată în alb-roșu, purtând pe cap coifuri cu coarne, îți dă impresia că undeva pe cheiul Senei acostase un drakkar și vikingii intraseră în Paris.

Denmark ! Denmark ! și Allez France ! răzbat în toată piața, dind de știre că EURO '84 va începe în această seară.

Ora 20.30. Pe covorul verde al stadionului Parc des Princes, „coșoții” lui Platini vor întâlni „vikingii” lui Simonsen. Imensul stadion este un vulcan. Lupta începe cu furie. Franța este favorită. Vedetele sale Platini, Tigana, Giresse încearcă să impună legea. Danezii pun „osul la bătaie” și ripostează. Meciul place. Repriza se apropie de sfârșit. Mingea se rostogolește spre centrul terenului. Alzargă după ca Simonsen și Le Roux.

Intr-o fracțiune de secundă, virful bocancului jucătorului francez atinge glezna danezului și malcola tibială a acestuia „sare”. Simonsen, cel care cu ani în urmă fusese cel mai bun jucător al Europei, părăsește terenul și campionatul după nici o repriză.

Danezii se grupează în jurul unui luptător care avea să devină Odinul lor: Elkjær Larsen. Dar ceea ce s-a petrecut la finele primei reprize cîntărește foarte mult și nu se poate uita. Șocul este acuzat din plin. Francezii simt și se năpustesc spre poarta lui Ole Qvist. Se apropie sfârșitul meciului. Giresse încearcă o acțiune; Platini îl susține. Danezii se străduiesc să respingă, dar șutul secc al căpitanului naționalei franceze face inutile eforturile. Franța este aruncată în fericire; Platini e pe prima pagină a ziarelor și primește titlul de Rege al Europei iar Les Bleus — albaștrii, cum sînt alinați jucătorii francezi — devin Super Bleus.

Triumful francez este umbrat de gestul lui Manuel Amoros care, sub privirile miilor de spectatori și în raza camerelor de luat vederi (un operator inspirat a prins un prim plan extraordinar cu incidentul), lovește în plină față un adversar și timp de trei etape va fi spectator, intrînd la Euro '84 pe usa din spate, lăsînd locul și intrarea prin față colegului său Domergue.

MIERCURI 13 Iunie — LENS

Belgia și Iugoslavia pe stadionul Meinau susțin un meci al marilor ambiții.

Belgienii vor să arate că pot avea o echipă bună și după scandalul Standard Liège, iar iugoslavii vor să confirme excelentele rezultate din pregătiri. Joc incins și plăcut. La „diavolii albi” joacă Enzo Scifo, mezinul acestui turneu, care nu are nici 18 ani și care pînă mai ieri era italian. Puștiul are talent, conduce cu multă dexteritate balonul, dă pase precise, uimitor și de mare rafinament. Dintr-o astfel de pasă, de fapt un corner pe care l-a executat, Griin a înscris cu capul al doilea gol al belgienilor. Mai înainte Vercauteren îl executase și el pe Simovici, stîgînd împreună cu colegul său, pentru moment, temerile ce planau asupra evoluției

echipei lor, care juca fără „o mină” de jucători experimentați, aducînd astfel o rază de soare în tabăra belgiană. Oare pînă cînd ?

Plavii cu marele Sușici, supranumit regele driblingului, și cu Simovici cel curtat de Nottingham Forest, au jucat lamentabil, total dezorientați. Pe teren nu le-a ieșit aproape nimic. Să fie un accident sau o criză de formă ?

Joi 14 iunie, zi în care intră în arenă protagoniste grupelor a doua.

La Strassbourg meci de luptă între R.F.G., campioana Europei en titre, și Portugalia, socotită cenușareasa grupelor. Stupoare în final: scorul este egal 0-0. S-a luptat fără menajamente de o parte și de alta. Echipa vest-germană este în declin sau portughezii reprezintă mult mai mult decît se crede despre ei ? Vom vedea.

Dar la Strassbourg mai este încă ceva. Grupuri de suporteri vest-germani s-au dedat la acte de vandalism, impunînd poliției luarea de măsuri urgente și expulzarea recalcitranților.

La Saint-Etienne, România — Spania.

Este primul joc al echipei noastre și dorim să fie o amintire plăcută.

Cochetul stadion Geoffroy Guichard al celui mai celebru club francez (ce poartă numele orașului) este pregătit pentru marea întrecere. O surpriză plăcută pentru noi: suporterii spanioli vin și ne cer să facem fotografii împreună și scandează VIVA ESPAÑA ! VIVA RUMANIA !

Printre ei un tip pitoresc ce aduce cu el întreaga exuberanță iberică și avea să fie cel mai simpatic supporter al lui Euro '84. Se numește Manolo, poartă pantaloni negri, briu și cămașă roșie, pe cap are o bască neagră, cu un moț pe mărimea ei și cară cu el o tobă imensă în care bate îndrăcit tot timpul.

Jucătorii noștri ne salută amical. La fel fac și cei spanioli. Intrăm pe stadion. O superbă fanfară ne delectează cu cîntece populare franțuzești. Disting printre melodii și „Auprès de ma blonde”. Sună minunat executat de fanfară; cu toate acestea emoția meciului ne subjugă pe toți. Vom juca cu Spania, țară cu un fotbal plin de succese și jucători de legendă.

Băieții noștri încep bine și joacă curajos făcînd incursiuni la poarta lui Arconada. De un real pericol se dovedește a fi Marcel Coras. Spaniolii încearcă contraatacuri sporadice în care virful de lance este Santillana, scundul dar bățiosul centru al lui Real. Dar ceea ce impresionează la el este fantastică deținută și periculoasa lovitură de cap. Fundașii noștri îl țin cu strășnicie iar Costică Ștefănescu și Gino Iorgulescu îl string mai tot timpul ca într-un clește nelăsîndu-i nici o șansă. Și astfel, jucătorii iberici nu pot face nimic, ba pe deasupra joacă și la intimidare făcîndu-i pe suporteri să ofteze, pe Manolo să alerge de la tribună la peluză pentru a-și mai trezi compatrioții și pe noi să ne îndoiim și mai mult de acel 12-9 administrat Maltei.

Dar se produce ceva inexplicabil: Ungureanu în propria-i jumătate de teren bilbește o minge pe care spaniolii i-o suflă și care este pasată lui Gordillo aflat într-un ofsaid vizibil pentru toată lumea dar nu și pentru arbitrul Ponnet

și tusierul său. Și cel care a fost piaza rea și la meciul cu Cehoslovacia de la București lasă jocul să continue. Gordillo pătrunde singur în careu, Silviu Lung iese, dar singura lui șansă este să-l apuce de picioare pe spaniol. Penalty. Carasco execută precis și 1-0. Suporterii spanioli se bucură dar rezonabil, recunoscînd cu sportivitate ofsaidul.

Ai noștri nu acuză șocul golului și accelerează timpul. Coras se joacă cu apărătorii spanioli și-i creează culoar de șut lui Rednic. Acesta este numai cu Arconada dar spre stupefacția noastră trage pe lîngă poartă. Ghinion ! Reluăm atacurile. Vin în față Ștefănescu și Ungureanu. Klein și Cămătaru forțează intrări frontale. Coras slalomcăză cînd pe stînga cînd pe dreapta. Spaniolii se grupează, dar se vede că fac față din ce în ce mai greu.

Și inevitabilul se produce: Coras se duce în spate cu fundașii spanioli, intră în careu, fentează spre stînga, spaniolii cad în cursă și sint trimiși cum se spune „la țigări”, iar Marcel pasează ideal lui Băloni rămas nemarcat în centrul careului și Loți îl execută pe Arconada. O imensă bucurie ne cuprinde. Suporterii spanioli tac, dar au fair-play și aplaudă golul. De fapt a și fost un gol superb pe care a doua zi L'Equipe îl clasifică drept cel mai frumos al primei etape.

Repriza a doua a fost a noastră. Ne-am aflat tot timpul la cîrma jocului și Rednic, iar spre sfîrșit Mișu Klein irosea două ocazii cît roata carului.

De data aceasta, Spania a scăpat cu fața curată. Se putea citi și pe figurile și în discuțiile jucătorilor spanioli după meci, cînd au împărțit autografe și au dat interviuri. Și presa este de acord susținînd că: „Românii meritaau mai mult !”. Coras este menționat ca fiind cel mai bun de pe teren.

15 iunie. La Nantes joacă vecinii între ei: Franța — Belgia. Raza de soare din tabăra belgiană se stinge iar Platini devine el Regele-Soare, făcînd cum zic englezii „hatrick”, marcînd din acțiune (cu piciorul și cu capul) și din penalti.

Belgienii sint K.O. Jean Marie Pfaff, extravagantul lor portar, de o certă clasă internațională a fost un diletant. Franța a pus sare pe rana deschisă de scandalul din fotbalul belgian.

La Lyon, danezii își revin după primul meci, și dîndu-și seama de valoarea ce o au, surclasează pe iugoslavi administrîndu-le un usturător 5-0. Elkjær Larsen demonstrează calități de mare jucător, se bate pentru orice minge și aleargă cît zecce. Întreaga echipă îl urmează într-o armonie perfectă amintind de celebrul Ajax.

Și peste noapte, Danemarca lui Sepp Piontek devine Micul Ajax. În tabăra iugoslavă, deșingoladă. Pentru fotbalul iugoslav, o înfrîngere la un asemenea scor și la un asemenea nivel este o catastrofă. Veselinovici, antrenorul, face infarct și intră în spital. Oare vor mai avea putere plavii să lupte la un nivel acceptabil în continuare ?

17 iunie. Lens. Orașul pare cel mai cucerit dintre toate orașele Franței de evenimentul fotbalistic european numărul unu. Stegulețe purtînd culorile naționale ale echipelor participante împodobesc arterele orașului. Vitrinele sint pline de mascota campionatului, cocosul Peno. Este o vreme superbă.

România și R.F.G. vor juca astăzi un meci așteptat cu interes. Pe aleea stadionului Felix Bolaert, care cunoaște o mare animație trece autocarul formației vest-germane. Jucătorii sint sobri. Singur Jupp Derwall ne face cu mîna un semn prietenesc. Băieții noștri sint deja în vestiare.

În tribune, alături de noi, Ilie Năstase și Alexandra. Spectatorii francezi ne susțin. Și-au făcut rost de stegulețe și șepcețe tricolore și scandează: „Allez Roumanie !”.

Nu peste mult timp va începe meciul și crainicul stadionului anunță formațiile. Un vacarm de nederis se poartă la auzul numelui Schumacher. Căzul Battiston nu s-a uitat și probabil nu se va uita. Echipa vest-germană este primită cu ostilitate în amintirea nopții de la Sevilla. Jucătorii noștri sint primiți cu aplauze. Ei sint astăzi copiii Lens-ului și francezii

tin cu ei și vor ca o țară latină să-i răzbuie.

Sintem și noi încordați și conectați la febra meciului care a și început. Jucăm atent și cu prudență; ne convine un meci egal. Vest-germanii ies la atac bine dirijați de Kalle, Rummenigge (singurul mai iubit de publicul francez) și impulsionați de Völler și Briegel. Apărarea noastră reușește să se descurce, cu toate că Iorgulescu nu este în teren, având două cartonașe galbene. Ponnet ne mai făcuse un cadou la Saint-Etienne dar și decizia U.E.F.A. de a lua în considerare cartonașele din preliminarii rămâne de neînțeles, această decizie — avântând Franța ce nu a disputat faza preliminarilor — fiind considerată de mulți părtinitoare.

Deci, Andone trebuia să-l țină pe vulpoiul Rummenigge și Ștefănescu să dubleze ori de câte ori era nevoie (pe parcurs a venit și Ungureanu). De partea cealaltă, K. H. Förster se ținea scai de Cămătaru.

Axăm jocul pe apărare cu gândul de a nu primi gol și a ține rezultatul egal. În felul acesta însă, avem peste noi formația adversă. Ar trebui să ieșim la atac, să le punem și noi probleme. Dar parcă nu avem curaj. Și de ce îți este teamă nu scapi! Sintem prinși de o fază rapidă naranjași în defensivă. Se centrează în careul nostru și Völler înscrie cu capul în poarta lui Lung. Acum încercăm să rupem elanul vest-germanilor și ieșim și noi la atac, așa cum este normal. Reușim să echilibrăm jocul. Vine pauza. Ce va fi în continuare?

...So reia jocul, Mingea circulă șnur de la Klein la Coraș și golgerul nostru îi șifonează blazonul lui Schumacher, trimițându-l pentru prima dată în acest campionat să scoată mingea din plasă. Faptul cel mai extraordinar este că golul a căzut în secunde primului minut al celei de-a doua reprize. Oare cind sau de cind nu a mai luat R.F.G.-ul un gol în primele secunde? Prindem curaj și atacăm cu tupeu. Coraș pătrunde și este singur cu Schumacher care vine să-i închidă unghiul. Marcel simte și lobează mingea peste el. Este gol? Nu! Cu un reflex uimitor Schumacher aducându-și aminte că este totuși un mare portar reușește să respingă cu degetele peste bară. Ce șansă urlașă de a înscrie! Se bate corner dar fără rezultat. Totuși sintem acum noi peste vest-germani. K. H. Förster hărțuit de Cămătaru și Coraș cere schimbarea. Rummenigge și ai lui își dau seama de pericol și ies la atac. Ne apărăm. Andone este schimbat cu Zăre pentru a improspăta apărarea. Dorind să menținem scorul nu mai încercăm să atacăm. Parcă ne-a părăsit curajul. Vest-germanii vin tăvălug. La o acțiune de atac desfășurată în viteză Rummenigge, foarte bun tehnician, îl vede pe Völler demarcat și îi trece fin balonul. Șut scurt și Silviu este bătut pentru a doua oară și devine nervos.

Adversarii noștri vor să-și mărească avantajul și să facă golaveraj, gindindu-se la rolul acestuia în desemnarea semifinalistelor. Insa și noi vrem să egalăm și jocul devine mai echilibrat. Meciul este la final cind Băloini prinde un șut formidabil. Mingea se duce la paianjen, o vedem în gol, dar Schumacher zboară literalmente spre ea și o respinge. Oare cit te va mai iubi Fortuna Herr Schumacher? Și astfel, meciul se încheie cu victoria echipei care a îndrăznit mai mult. Poate cu ceva curaj în plus din partea noastră și puțină șansă, scorul și deznădămintul partidei ar fi fost altele. Păcat!

În celălalt meci, Spania și Portugalia au încercat fiecare să se desprindă pentru a privi ultimul meci din grupă cu mai puțină emoție. Scorul egal 1-1 înregistrat în această confruntare face ca toate cele patru competitoare să aibă șanse la calificarea în semifinale.

19. iunie. La Saint-Etienne, Franța înfrânge Iugoslavia pe

care o consideră o victimă ușoară. De cealaltă parte se ținea un rezultat care să mai indulcească gustul înfringerilor din meciurile precedente.

Meciul începe într-o atmosferă destinsă, organizatorii introducând în teren doi „cocoși albi” (cocoșul fiind emblema Franței și acum mascota lui Euro '84), vopsiți pentru a avea toate culorile naționale și cu albastru și roșu.

La începutul partidei cocoșii au ieșit pe tușe, dar cind jocul se încinsese au trecut în teren în careul francez, făcînd să se glumească că Franța joacă în treisprezece. S-a trecut în grabă la evacuarea lor, dar cocoșii, puși pe șotii, au fentat pe rînd pe Platini, Batiston, Bats. Li s-a infundat cu Tigana, care cu o agilitate de felină s-a aruncat asupra lor incit le-au sărit fulgii.

Odată terminat amuzamentul s-a trecut la o luptă acerbă fără menajamente. Și cei care reușesc deschiderea scorului sint iugoslavii care joacă ca în zilele lor bune, aruncînd un semn de întrebare asupra comportării lor precedente, făcîndu-te să-ți pui întrebarea: cum a fost oare posibil?

și a doua zi cind doctorul decedea-ză la spital, întră în doliu și pleacă acasă. Sic transit gloria mundi!

În celălalt meci, la Strassbourg, de fapt derbyul zilei în care se stabilește cea de a doua semifinalistă, Belgia înfrînă Danemarca. „Diavolii albi” încep tare și foarte rapid și îi fac groggy pe danezi: 2-0. Elkjær Larsen se zbate și obține un penalty. Soarta jocului la 2-1 se poate schimba. Apare însă momentul culminant, poate cel care a decis meciul. Un moment care îți poate da aripi sau te poate doborî, moment ce apare probabil o singură dată la mării jucători. Vercauteren scapă singur-singurel cu Ole Kvist, exact ca Dobrin în meciul cu Scoția și întocmai ca și compatriotul nostru se bilbiie și ratează. Oare în cite ocazii de acest gen a ratat Vercauteren, omul care a inseris din unghiuri așa-zise imposibile? Și brusc, Fortuna cade „îndrăgostită” în brațele danezilor. Și ceea ce nu au reușit belgienii, reușesc ei. Două goluri spectaculoase îi aruncă pe „diavolii albi” în focul din „iadul” scandalului fotbalistic Standard — Waterschei, tur-

fix, adică în centrul terenului. Noi ne incurajăm echipa și facem și un joc de cuvinte cu imnul lui F. C. Nantes ai cărei jucători sint supranumiți „les canaris” (boboci de rață): „Allez, allez les canaris, vous êtes les rois de la prairie, allez, allez la Roumanie, tu est l'amie des canaris”. Cîntecul nostru a prins și nantezii sint cu noi.

Băieții noștri întră hotărâți pentru victorie și masăm echipa Portugaliei care se limitează la contraatacuri sporadice. La unul dintre acestea, Chalana, una din piesele grele ale lui Cabrita, se accidentează și părăsește terenul schiopătînd. Pe margine, Eusebio pare îngrijorat. Noi îl schimbăm pe Cămătaru cu Augustin și acțiunile devin mai periculoase. Ungureanu „ară” tot terenul, luptînd extraordinar.

Nu putem însă desface apărarea lusitanilor și atacurile ni se destramă la marginea careului. Totuși, prindem un șut. Mingea se duce glonț spre poarta lui Bento. O vedem în gol și odată cu noi comentatorii se grăbesc să anunțe deschiderea scorului. Dar nu. A fost iluzie optică. Reluăm atacurile. Dar nu putem marca. Ne incurmă co-

FRANCE

DU 12 AU 27 JUIN 1984

Jocul le merge și, la o țîsnire în careu a jucătorilor iugoslavi, francezii nu au altă posibilitate decît faultul. Penalty clar, pentru toți dar nu și pentru arbitri.

Jocul continuă și pe contraatacul francez, cădere teatrală în careul iugoslav și penalty. Cam mult! Veselinovici, care ieșise din spital, are tăria să reziste, nu însă și medicul echipei care cade la marginea terenului, victimă a unui infarct, spre stupefacția tuturor, chiar și a celor doi crainici ai televiziunii franceze care comentau împreună meciul și nu știau ce să creadă. Îl confundă cu Veselinovici și nu știu dacă e mort sau nu. Pe banca iugoslavă este agitație mare și starea aceasta se transmite și în teren și, în mod firesc, mai vin două goluri în poarta lui Simovici. Spre sfîrșit, drept compensație, primesc și ei un 11 metri și 3-2. Franța câștigă seria și întră în semifinale la Marsilia pe 23 iunie.

Iugoslavia rămîne pe ultimul loc

nind și benzina necesară pentru a-i frige de tot.

Suporterii danezi fac să crească vinzările de bere în restaurantele în care intră. Danemarca este în semifinale la Lyon. Cu cine? Vom afla miine.

La Nantes, pe noul și frumosul stadion La Beaujoire, inaugurat de echipa noastră la 8 mai, va trebui să jucăm cartea calificării și pentru aceasta trebuie victoria în fața Portugaliei. Apar noutăți în lot: Moraru în locul lui Lung, care se accidentase ușor și era și cam nervos și Irimescu, cel care marchează golul victoriei noastre la inaugurarea stadionului în meciul cu echipa locală F. C. Nantes. Prompte, ziarele franceze au scris despre intrarea în echipă a lui Irimescu, că „asasinul revine întotdeauna la locul crimei”, aluzie deci la golul marcat la inaugurare.

Organizatorii vor să facă o deschidere cit mai frumoasă și astfel, unei parașutiști aterizează la punct

pitărește la o lovitură liberă. Încercăm să desfăcăm pe aripi dar nu avem extreme și totul se irosește. Pauză. Se anunță că la Paris este 0-0 și spaniolii au ratat 11 metri. Schumacher este încă favoritul Fortunei.

Se reiau ostilitățile. Intră și Gabor. Dar Romică nu prea este în apele lui. Sintem forțați să atacăm dacă vrem să ne calificăm și astfel trebuie să riscăm, lăsînd mai liberă apărarea. Atacurile noastre însă se sparg la 16 metri ca valurile la țărmul mării. Cu gîndul la rezultatul de la Paris portughezii ies și ei la atac. Victoria este singura lor șansă în caz de meci nul la Paris și devin periculoase.

Echipele par doi boxeri ce se lovesc reciproc cu furie și unul va trebui să cadă.

Portughezii aruncă în luptă pe „bătrînul” Nenê. Atacuri de o parte și de alta, dar pe cînd ale noastre sint sterile, ale portughezilor sint periculoase. Moraru se opune de

citeva ori cu brio și ieșim cu fața curată. Jocul se echilibrează. Jucătorii sînt la capătul puterilor. Portughezii inițiază o acțiune de atac și respingem în corner. Se repune de la colț, mingea ajunge în careu și Nenê prinde un voleu. Balonul în drumul său „mușcă” iarba și Moraru nu mai poate face nimic. De fapt nici un alt portar. Portughezii jubilează. La 1-0 sînt în semifinale. Pentru noi totul s-a sfîrșit. Ne pare rău dar în sport se și pierde. Să le mulțumim băieților pentru faptul că au ajuns la turneul final lăsînd acasă echipe cu blazon. Noi sîntem cei care — cum scria „France Football” — în prezentarea echipelor participante, am pîs la picioarele noastre în genunchi Italia care nu este alta decît campioana lumii. Să sperăm că va fi întocmai cum îmi spunea după meci „Piști” Covaci — cînd cu amabilitate mi-a dat un autograf și am schimbat citeva cuvinte — „În viață, tinere, sînt și zile urite și zile frumoase; astăzi a fost o zi urită dar ea va fi urmată de una frumoasă”.

Portugalia deci merge mai departe. Îl vîd pe Chalana împreună cu soția, frumoasa Annabella. Nu mai schioapătă rău și s-ar putea să joace în semifinală. Mă întîlnesc cu Eusebio, aici venit pe post de consilier al federației lusitane. Este bucurios, pare calm dar totuși ceva îl frîmîntă. Experiența lui de om al fotbalului îi spune că greul acum începe.

Zîmbește și mulțumește la felicitări și la urările de succes strîngînd mina prietenește. Ne îmbrățișăm cu băieții noștri cărora le mulțumim încă o dată pentru modul cum și-au apărât șansele și ne luăm la revedere.

Pe Parc des Princes se jucase un meci în care ambele protagoniste puteau intra în semifinale dacă terminau la egalitate și la Nantes meciul se încheia 0-0. A fost un meci de angajament destul de strîns pînă în minutul 90 cînd Fortuna îl părăsește pe Schumacher și Maceda îi trimite în „ate” un balon pe care scria „Auf wiedersehn...”.

Vest-germanilor nu le-au venit să-și creadă ochilor: ei, campioni Europei care marceau de obicei la sfîrșitul meciurilor întorcînd rezultatele de multe ori (vezi finala lui World Cup pe Wembley, semifinala de la Mondialul Mexican, finala Campionatului European '76 cu Cehoslovacia), primesc lovitura de bumerang a soartei care le-a mai hărăzit și un gol marcat în primele secunde ale unei reprize. Coraș și Maceda au adus o noutate pentru naționala vest-germană care părăsește cu capul plecat Franța. Le roi est mort!

Acum totul este clar: în semifinale Franța — Portugalia și Spania — Danemarca.

23 iunie. Marsilia este orașul spre care se îndreaptă suporterii echipei cocoșului galic.

Pe Stade Velodrome, Franța încearcă să-și cîștige dreptul pentru finală la Paris.

Mistralul suflă ușor alungînd căldura verii. Albastrul fascinant al Mediteranei îngemănat cu albul coastelor și verdele vegetației te smulge din febra meciului.

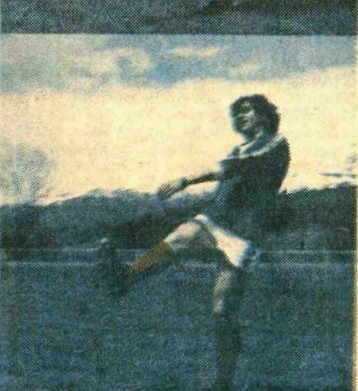
Dar cu două ore înainte de începerea partidei, claxoanele și strigătele își reamintesc ce va fi în seara aceasta cu începerea de la ora 20,00. Stadionul este înțesat. O mare de steguri roșu-albastre și roșii-verzi freamătă ca la furtună.

Franța și Portugalia încep jocul aruncîndu-se într-o luptă fără mînjurări.

Încurajați de numerosul public, francezii se năpustesc peste adversari și la o luptă corp la corp Platini cade și arbitrul Barbaresco indică lovitură liberă.

Surpriză: nu execută Platini ci Domerque care șutează fulgerător și de-a dreptul fantastic. Mingea se duce sub bară iar Bento nu are ce să mai schițeze. Superbe execuția și golul.

Portughezii nu depun armele și încep să pună probleme „albaștrilor”; leagă mai bine jocul dar repriza se termină în avantajul lui Platini et comp.

Platini la apogeul carierei sale fotbalistice în timpul lui Euro '84.

Repriza a doua începe cu dorința portughezilor de a egala. Sub regia lui Cabrita, doi actori ai scenei verzi încep să joace ca pentru Oscar. Ei sînt Chalana și Jordao. Și iată că, pe o rapidă combinație, Chalana „mingie” balonul pînă la Jordao și acesta îl „sărută” cu truntea într-un admirabil salt și o plutire pe măsură, trimițîndu-l lui Bats, sus în colțul din dreapta. Portarul francez este ca și noi spectator, iar cei doi actori primesc aplauzele cuvenite.

Lupta se reia cu inversunare. Platini și Tigana încearcă să repună Franța în drepturi, iar Chalana și Jordao duc mai departe recitalul de virtuozitate. În această atmosferă, cel 90 de minute nu reușesc să decidă învingătorul, urmînd ca cele 30 de minute de prelungiri să încerce aceasta.

Deasupra Marsiliei, noaptea era stăpîni. Reflectoarele aduceau pe dreptunghiul verde o pată de lumină. În acest decor, Portugalia începe „fadoul” și primul solist, Jordao, scutură poarta lui Bats de scintele de lumină ale reflectoarelor. Toată suflarea portugheză este în delir. Îmi roteșc privirea de jur împrejurul stadionului.

Am impresia că privesc un tablou de Caravaggio și Jordao cel ca abanosul ce și culoarea neagră a maestrului italian este cel ce dă lumină acestui tablou.

Jocul continuă tot sub superioritatea urmașilor lui Eusebio — ce îi privea de pe margine — care realizează faze de spectacol și sînt foarte aproape de a mai înscrie.

Superioritatea lusitană persistă și în repriza a doua a prelungirilor. Francezii nu își revin și par a fi un boxer băgat în corzi. Lîngă mine, un domn foarte elegant, cu o havană în colțul gurii nu putea să mai fumeze și părea că este o figură de ceară de la Muzeul Grevin. Dar întreg stadionul suferea. De fapt, Stade Velodrome se transformase în Insula Paștelui iar suporterii francezi în statuetele ei de piatră.

Cabrita și elevii lui vor să mai înscrie și să umilească Franța. Jocul merge dar nu pot concretiza. Reiau cu încăpînare atac după atac uitînd că au un avantaj de un gol, suficient pentru a merge la finală pe Parc des Princes. Devin poezi și boemi în țara lui Baudelaire uitînd să țină mai mult mingea și să închidă apărarea. Franța cea aflată în corzi își revine din „pumni” și expediază o directă prin același Domerque care lovește adversarul în plin, făcîndu-l K.O. cu două minute înainte de final.

Pe nesimțite se produce o metamorfoză și „Insula Paștelui” devine Printr-o puternică explozie de urale Krakatoa în erupție. „Lava” pornită din mii de piepturi înconge terenul. Jucătorii francezi par a fi drăcușori care împreună cu Tartorele lor Tigana, negru ca smoala joacă ca pe cărbuni aprinși.

Și din mijlocul victoriei ce înmuia și mai mult picioarele portughezilor, Tigana trimite o minge de foc lui Platini și acesta „arde” plasa lui Bento năruind-o acestuia în vîl-vîtăile ei visul unei nopți de vară. Franța va fi la Paris pe 27 iunie în finala cea mare după un meci electrizant, poate cel mai frumos al turneului final. Marsilia sărbătorește evenimentul cum numai ea știe. Orașul în care trăiesc împreună francezi, corsicanți, italieni pare a fi cel mai exuberant al Franței. Zeci de zeci de oameni călărați pe stilpi, prin pomi, suiți pe mașini scandau: Allez France! și On a gagné! Masinile își blocașeră claxoanele într-un urlet prelung iar sirenele vapoarelor își trimiteau uralele pînă la biserica Notre-Dame de la Garde atebinecuvîntătoarea marinarilor în semn de mulțumire. În jur totul era veselie și bună dispoziție. Pînă și marea cînta.

După o noapte albă, petrecută în euforia Midi-ului ajungem la Lyon pentru a asista la ceaaltă semifinală și a cunoaște cine va ține piept cocoșului galic pe 27 iunie: m'ea sirena sau taurul spaniol.

Stadionul Gerland devenit monument al Franței este jumatate roșu-galben și jumătate alb-roșu. Micul Ajax al lui Piontek va încerca să

scoată din cursă Spania lui Muñoz. Și, pe nesimțite, în primul sfert de oră, Lehrby face ca Arconada să scoată mingea din plasă propulsînd Danemarca pe orbita gloriei fotbalistice europene.

Întimplarea a făcut să am în fața mea suporterii danezi și în spate, spanioli.

În timp ce în față blonzii vikingi se bucurau precum latini și berea curgea în valuri, în spate spaniolii se transformaseră în nordici reci ca gheața.

Elkjar Larsen și trupa sa se năpustise spre poarta Spaniei cu o furie fără margini. Dar din toate acestea nu rămîn decît ratările uneori incredibile ale lui Arnessen, Olsen, Lehrby și bineînțeles Elkjar Larsen. Spaniolii se preocupă să limiteze securul și ies timizi prin Santillana la atac.

În iureșul întîlnirii se joacă tare, bătătește, uneori peste limite. Și primii sancționați sînt spaniolii. Danezii nu sînt nici ei domnișoare și iau și ei cartonașe.

După pauză, spaniolii conduc corida. Manolo cu toba lui cheamă la luptă. Mingea, după ce se plimbă prin fața porții daneze de citeva ori parcă neîndrăznind să intre, lovește bara și „năucă” se invitește prin careu de unde Maceda îi arată drumul cel bun. Era mijlocul reprizei și spaniolii erau cei mai veseli din lume. În spatele meu este batamuc mare, iar Manolo leșină de bucurie. Prompt, operatorii TV nu scapă ocazia și transmit cu lux de amănunte scena. Manolo își revine și spre deliciu spectatorilor țopăie cu imensa lui toba pe scări spre toate colturile unde sînt spanioli pentru a-i stimula să încurajeze toreadorii din teren. Și din mii de piepturi răsună Olé! Olé! la fiecare fentă sau dribling ale lui Gordillo, Santillana sau Carasco. Jocul se încinge; nici unul dintre combatanți nu renunță la luptă. Încleștarea devine acerbă și faze de mare spectacol se succed de la o poartă la alta ca și ratările cu duimul. Nimeni nu face rabat de la angajament și în mod normal jucătorii nu se menajează. Englezul Courtenay, arbitrul partidei, scoate și împarte cartonașe precum cărțile la joc. Omul arată nu mai puțin de unsprezece cartonașe (va mai da unul la executarea penalităților pentru a rotunji cifra la douăsprezece) din care unul roșu pentru danezi. O întreagă echipă plus o rezervă sancționată, dintre care șapte danezi și cinci spanioli. Cam mult și nemaiîntîlnit la un meci disputat la un asemenea nivel. Lumea începe să se întrebe dacă nu este mina Franței la mijloc deoarece echipa ce va intra în finală și va juca cu băieții lui Hidalgo va avea efectivul subțiat.

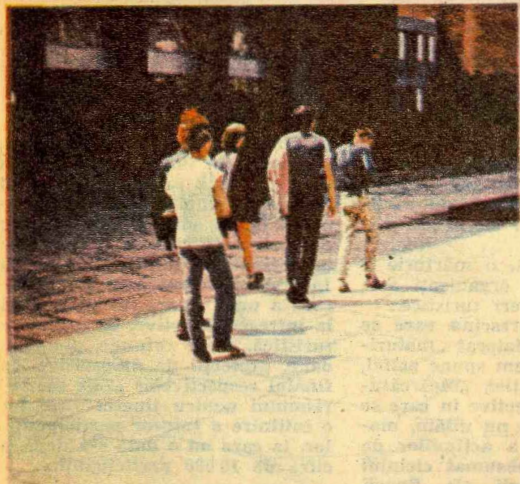
La masa presei un ziarist schițase un zîmbet amar la al unsprezecelea cartonaș vrînd parcă să dea un răspuns la întrebare. Oricum, fiecare crede ce dorește.

Cum meciul nu se decide nici în prelungiri, urmează loviturile de departajare de la 11 metri. Primii trag danezii și înscriu; spaniolii îi imită. La a treia lovitură a danezilor se ratează. Arbitrul dictează repetare: ei și Arconada protestează și se alege cu un cartonaș galben, mărînd la o duzină numărul lor în acest joc. La repetare se marchează. Se merge cap la cap pînă la al cincilea penalty. Este rîndul lui Elkjar Larsen. Ia balonul în brațe. Danezul pare a fi Hamlet ținînd în mîini capul lui Yorick. Da, va urma pentru Danemarca „to be or not to be”. Și nefericitul „prinț al Danemarcei” trage peste poartă în colțul din stînga lui Arconada. Un oftat prelung invăluie stadionul spîrgîndu-se în noapte pe Valea Rhônului. Urmează Maceda care, cu singurece, nu iartă și ibericii cu un olé! prelung ca o salvă de tun cînstesc victoria.

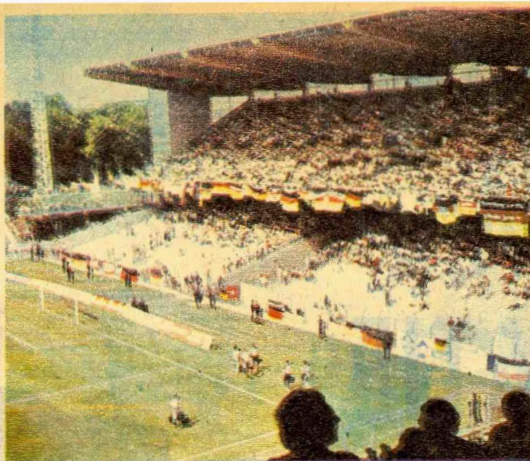
Deci pe 27 iunie, pe marele stadion parizian Parc des Princes o finală latină Franța — Spania. Se fac pronosticuri cîntărindu-se șansele fiecărei echipe. Ziarele merg pe mina Franței, mai ales că arbitrul englez le făcuse un „cadou” de patru jucători spanioli scoși pentru finală datorită acumulărilor de cartonașe galbene. Printre ei, creierul Gordillo și puncheurul Maeda.

În gară la Arras, suporterii și ziariștii români înainte de a lua trenul spre Lens.

Pe o stradă din Strassbourg „singuratici” care au făcut necesară mobilizarea unui număr ridicat de poliști.

Una din peluzele stadionului Felix Bolaert cu câteva ore înainte de începerea meciului România — R.F.G.

Nantes : Stade „La Beaujoire” — echipele României și Portugaliei salută publicul în acorduri de fanfară.

27 iunie. Paris. Toate drumurile iubitorilor de fotbal duc la Parc des Princes, un stadion cu o capacitate de 80 000 de locuri, toate pe fotolii și acoperite. Un amănunt interesant : pe sub stadion trece o autostradă care duce mai departe spre vestita arenă de tenis Roland Garros și celebrul hipodrom Longchamp.

La porțile stadionului — lume multă dar accesul în interior se face foarte rapid datorită unei bune organizări în care plasatoarele elegante și drăguțe te conduc până la locurile rezervate. Vinzătorii ambulanți de pălării, șepci, fulare, fanoane încercuie să-și plaseze marfa până nu începe meciul fiind mici rabaturi de la preț. Bufete cu bere, băuturi răcoritoare, sandwich-uri și cîrășiori erau pregătite pentru a potoli setea și a astîmpăra foamea.

Stadionul clocotea în așteptarea marii confruntări. Fotoliile stadionului au culoarea roșie, galbenă, albastră și albă. Începe jocul reclamelor oficiale la Euro '84. Un joc direct se va disputa tot în domeniul reclamei și în timpul meciului între „Adidas” ce echipează echipa Franței și „Le coq sportif” ce echipează echipa Spaniei.

În văzduh răsună Allez France ! și Viva España ! Olé !

Cocoțat pe un gard al tribunei, Manolo bătea neîntrerupt în toba iar steaguri franceze și spaniole mingiau cu adierea lor cupa ce va răsplăti învingătoarea și care se găsea pe un pedestal, în fața tribunei oficiale.

Fanfara impecabilă „desena” pe gazon un spectacol de sunet și mișcare de înaltă ținută. În acest decor

incântător combatanții celor două echipe au început disputa lor sub conducerea arbitrilor cehoslovaci Christov.

Fotbalul francez trăiește cel mai mare eveniment din istoria sa. Momentul îi copleșește pe jucători chiar dacă ei se numesc Platini, Giresse sau Tigana, oameni de fotbal ce au văzut și trăit mult.

Spaniolii, fără patru oameni de bază, au mai mult curaj. Lipsa lui Gordillo, conducătorul lor de joc, i-a impus această sarcină lui Santillana, care joacă ceva mai retras, dar care nu scapă ori de câte ori i se ivesc prilejul să amenințe poarta lui Bats prin driblinguri și intrări înșelătoare sau prin sărituri la cap de o mare frumusețe și rafinament, fiind posesorul unei dețente impresionante și al unei lovituri de cap foarte spectaculoase și eficiente.

Francezii își mai revin din emoție, dar nu în întregime și încearcă atacuri sporadice, dar care se sparg de apărarea spaniolă. Arconada pare calm și pe fază.

Suporterii iberici sînt bucuroși, bat din palme și strigă la fiecare fază creată de echipa lor. Spaniolii atacă pe extreme punind prin mișcări înșelătoare și rapiditate în dificultate defensiva franceză. La un astfel de atac Carasco pătrunde în careu.

Apărarea franceză nu poate rezolva decît prin fault, spaniolul cade dar faza continuă, arbitrul neacordînd infracțiune. Spaniolii și împreună cu ei suporterii protestează ! Cum totul este în zadar, jucătorii își văd mai departe de treabă. Prima repriză — desfășurată în deplină sportivitate — în care pe ansamblu

spaniolii au fost mai buni, se termină la egalitate 0-0.

Francezii încep repriza secundă lăsînd la cabine emoțiile, încercînd să onoreze speranțele puse în ei. Se văd mai bine în atac lucrînd acțiuni cînd pe de o parte cînd pe alta a terenului. Spaniolii sînt prompți cu răspunsul și jocul place.

La o fază în minutul 54 pe la 18 metri de poarta lui Arconada, la o deposedare corectă umăr la umăr Rocheteau cade și arbitrul indică lovitură liberă. Iarăși proteste, dar fără rezultat și Platini își așează balonul, în timp ce Arconada dirijează zidul. Fluier și șut. Arconada vede mingea, se duce spre ea, o prinde. Pericolul pare înlăturat, dar portarul se culcă cu ea la pămînt și în cădere, mingea, atîngînd iarba, îi alunecă ca săpunul printre degete și se rostogolește leneș spre colțul din stînga. Arconada are un moment de uluială uitîndu-se impietrit la minge, nevenîndu-i să-și creadă ochilor, după care se arcuiește, atîngînd-o cu virful degetelor spre a o îndepărta de poartă. Din nefericire pentru el și echipa lui, mingea trece ușor de linia porții. Astfel, cu toate că fusese scosă, golul se înscrisese.

Poate că dacă nu ar fi fost uluul, acele fracțiuni de secundă...

Stadionul erupe. Suporterii francezi sar, strigă, agită steaguri, sună claxoane. Suporterii spaniolii sînt uluiți ca și Arconada, dar aplaudă sportiv. În fond, un gol este o realizare și trebuie apreciată.

Fotoreporterii dau buzna pe teren încercînd să scoată maximum din acest moment al jocului. Cîțiva francezi, după ce le-a mai trecut euforia, recunosc că ei sportiv că au înscris cu șansa, Arconada avînd

vina principală. Bietul om cred că nu și-a dorit acest lucru, dar așa este în fotbal. Adevărul este că a fost un gol cu care mulți nu pot fi de acord că se poate lua într-un asemenea meci. Pare a fi un gol pe care îl primesc portarii prin diviziile inferioare, unde paro scuzabil.

Odată mingea repusă în joc de la centru, momentul acesta este dat uitării și disputa continuă. Francezii încearcă să apere rezultatul — neuitînd că „poezia” în acest joc i-a costat cu numai patru zile în urmă pe portughezi finala — introducînd și făcînd totodată un gest frumos — pe Manuel Amoros în locul lui Domerque. Spaniolii care nu mai aveau de ales decît atacul se apucă totuși calmi de treabă. Spre surprinderea generală, arbitrul le cam fragmentează jocul, oprimînd-l în loc, pentru a lăsa avanțaj în unele faze. Cu toate acestea, Santillana, Carasco și Alonso trec po lingă egalare. Cu zece minute înainte de final, un spaniol este „cosit” în careu. Nu se fluieră nici acum. Ibericii nu mai au timp nici să protesteze, greutatea golului era mult mai apăsătoare iar timpul se scurgea mai repede ca oricînd.

Părăseso deliberat apărarea și atacă indiferent și oricum. Neluîndu-și precauțiunile necesare în apărare, sînt surprinși de o minge lungă adresată lui Bellone. Cursă rapidă de vreo 30 de metri a acestuia, șut și... Rien ne va plus ! Franța este noua campioană. Vive le roi !

Platini primește cupa pe care o sărută, ridicînd-o apoi spre cerul Parisului, ce își trimitea în chip de artificii stelele spre a cinsti victoria. O mulțime ajunsă în extaz aplauda frenetic învingătorii, neuitînd însă și de învinși.

Turul de onoare făcut de învingători era ultimul act al finalei. Victoria Franței a fost sărbătorită pe bulevardele și străzile, în casele și restaurantele din toate orașele țării, unde oamenii au cîntat, dansat și băut pentru învingători și propria lor bucurie.

Astfel s-a încheiat Euro '84, găzduit excelent de Franța timp de două săptămîni, la care România a fost în premieră, lăsînd o impresie frumoasă, unde s-a jucat un fotbal ofensiv ce dă plăcere spectatorului, în care s-a lansat ideea lui 1-4-4-2 și Franța a strălucit cel mai mult învingînd pe merit, unde Danemarca a fost sarea și piperul cucerind simpatia iubitorilor fotbalului, unde Spania a mai îndulcit amărăciunea lui El Mundial '80, unde Portugalia și-a făcut o reîntare spectaculoasă în soccerul european după 18 ani de anonimat, unde R.F.G.-ul a capotat după ani și ani de dominație scotînd în evidență criza prin care trece fotbalul său, unde Belgia — marcată de un scandal petrecut cu puțin înainte de start — a oscilat între „a fi sau a nu fi”, unde Iugoslavia a evoluat cel mai sters și mai lamentabil din istoria participării ei la turneele finale, unde am aplaudat și ne-am bucurat pentru golurile și fazele de mare spectacol, unde am admirat boemia dar și seriozitatea lui Platini care a marcat nouă goluri cu capul și ambele picioare din acțiune, lovituri libere și penalty, manea de gladiatori a lui Tigana și Giresse, salturile și reflexele uimitoare ale lui Lung, Bento și Arconada, rafinamentul lui Chalana, mobilitatea și simțul porții ale lui Jordao, tehnica lui Kalke, Rummennige, fentele și driblingurile lui Susciet, ținerețea și precizia în joc a lui Scifo, puterea de luptă, dăruirea și seriozitatea lui Elkjaer Larsen, Arnessen și Morten Olsen, unde am oftat pentru faultul la Simonssen, ratările României, barele R.F.G.-ului cu Soania, ratarea incredibilă a lui Vercauteren, penalty-ul lui Elkjaer Larsen, moartea doctorului iugoslav, unde ne-am amuzat de Manolo cel cu toba, de Tigana și cecoșii puși pe șotii, unde inimile și sufletele noastre de iubitori ai fotbalului au fost treze tot timpul, negăsindu-și odihna (și asta numai în parte) decît acum în final.

Merci et adieu Euro '84 ! Merci et au revoir France !

Ion Nica

CUNOAȘTERE, CULTURĂ, CIVILIZAȚIE

prin agențiile județene de turism pentru tineret

Cuvintele nu vor putea reda nicicând, în adevărata sa dimensiune, frumusețea meleagurilor patriei noastre. Infinitul de frumuseți poate fi doar apropiat, pas cu pas, prin cunoaștere nemijlocită. Or, cel mai la îndemână mijloc de a te apropia de inegalabilele plăsmuri ale naturii, ca și ale civilizației umane a fost, este și va rămâne călătoria în spațiu și timp, acțiunea turistică. Aceasta îți oferă trăiri inegalabile, inedite, îți oferă răspunsuri la întrebări rostite, ori abia înfiripate în gând iscoditor, te poartă în trecut prin mijlocirea semnelor iscate în frământările istoriei de-a lungul veacurilor, în prezentul cel plin de roduri.

Turismul este un mijloc, o pirghie în a cunoaște splendorile civilizației, izbinzi ale geniului uman. Dar, totodată, este și un teren vast de afirmare a unei simțiri aparte — dragostea pentru călătorie, pentru turism, în general. De aceea vom afla în călătoriile noastre, împătimiti de turism — așa cum sint cei care ne-au oferit subiectele demersului nostru reportericesc: membrii colectivului Agenției Harghita a B.T.T., a căror activitate meritorie ne-a inspirat, ne-a punctat traseul unei călătorii minunate la care vă invităm să participați...

C E SE POATE SPUNE DESPRE Agenția Harghita a Biroului de Turism pentru Tineret? Că beneficiază de un spațiu de acțiune generos, în partea centrală a Carpaților Orientali, că „posedă” predominant un relief muntos? Că-și poate întocmi lesne trasee turistice de „24 de carate”, prin existența în perimetrul de activitate a agenției a numeroase monumente ale naturii? Că posedă „arme” redutabile, cum sînt Lacu Roșu și Lacu Sf. Ana, cel mai mare lac de baraj natural din România, o raritate pe plan mondial și, respectiv, unicul lac de origine vulcanică din țară? Sau, poate, mai degrabă, că este animată de faptele unor împătimiti ai turismului, lucrătorii agenției, care-ți pot oferi în ori-

care sezon variante atractive de acțiuni turistice?

Un răspuns incomplet ar fi: toate la un loc. De ce incomplet? Vă invităm să deslușiți înțelesul acestei afirmații urmărind interviul pe care l-am realizat cu sprijinul vicepreședintelui agenției, unul dintre cei mai „vechi în ale turismului pentru tineret”.

Participare largă, tematică bogată

— De cele mai multe ori, statistica oferă reporterului și acea întrebare care i se pare de bază: în cazul nostru, tovarășe vicepreședinte, care este secretul „supremației” acțiunilor tematice? Din 745 acțiuni în anul trecut, 556 au fost acțiuni de acest gen...

— Numărul ridicat de acțiuni tematice se explică prin aceea că

Agencia B.T.T. HARGHITA

tinerii îndrăgesc în mod deosebit acest tip de incursiune turistică. Numai în anul trecut, spre exemplu, față de 1985 numărul participanților a fost cu 10 000 mai mare.

— Este, evident, o mărturie a modului în care organizați astfel de întreprinderi turistice...

— Interesul crescând care se manifestă este datorat „maturității”, dacă-i putem spune astfel, a activității agenției, „încercărilor” educative, efective în care se prezintă. Căci, să nu uităm, marea majoritate a acțiunilor de acest tip s-au subsumat ciclului de bază, „Clitori ale Epocii Nicolae Ceaușescu”. Prin intermediul acestei acțiuni, tinerii din județ au putut lua cunoștință de realizările cele mai importante ale poporului nostru, cu împlinirile care-i aureolează existența în această perioadă, a celor mai îndrăznește înfăptuiri.

— Unele incursiuni turistice din acest generos ciclu poartă amprenta specificității pentru Agenția Harghita a BTT...

— Vă referiți, desigur, la acțiunile întreprinse de circa 5 ani, sub denumirea „Tinerii Harghitei vizitează Capitala”. La acestea, în 1986, au participat peste 15 000 de tineri care au dorit să-și apropie istoria patriei, vizitând Muzeul de istorie al R.S.R., așa cum au dorit să cunoască îndeaproape și istoria luptei revoluționare a partidului, vizitând Muzeul de istorie al P.C.R.

Valențe educative...

— Turismul harghitean trebuie privit doar prin prisma exclusivă a turismului propriu-zis?

— Toate acțiunile organizate de către agenție cuprind ceva mai mult decît turism propriu-zis. Fiecare poartă mai mult, ori mai puțin distinct amprenta educativă, instructivă, de deconectare. În acest sens aș aminti de „Zilele turismului pentru tineret”, de o largă cuprindere tematică, cu mare audiență la tineret.

— Citeva detalii...

— De circa 3 ani, datorită reușitei respectivei acțiuni organizăm anual două ediții. Prima ediție este legată de marea sărbătoare folclorică „Primăvara

harghitană”, la sfîrșitul lui mai, începutul lui iunie, iar ce-a de-a doua, în luna august. Se întind pe durata unei săptămîni și cuprind de la drumeții și scurte excursii de o zi, o zi și jumătate în vecinătatea localităților, de la incursiuni de marcare și remarcare a unor trasee turistice, pînă la întreceri sportive, de orientare turistică, mese rotunde, simpozioane, proiecții de diapozitive. În finalul respectivelor „Zile ale turismului pentru tineret” are loc o întîlnire a tuturor participanților, la care nu o dată s-a depășit cifra de 10 000 participanți...

— Din discuțiile anterioare pe care le-am purtat am înțeles că acțiunea care în celelalte județe poartă numele „Trenul tineretului”, avînd destinația Costinești, aici se numește „Coloana Costinești” și semnifică ceva mai mult...

— Ne-am orientat activitatea astfel ca aspectele de delectare, destindere realizate privind vizitarea Stațiunii Costinești să fie îmbogățite cu valențe educative. Organizăm coloane de mașini, uneori numărul acestora ajungînd la 10—11, care poartă tinerii din județ pe un traseu stabilit în concordanță cu preferințele participanților, traseu care cuprinde și alte obiective turistice importante, din Capitală, din localitățile Brașov, Predeal, Bușteni.

BORSEC

Un anotimp perpetuu: cel al turismului pentru tineret

— Care sînt anotimpurile turismului pentru tineretul harghitan ?

— Unul singur : cel al turismului ! Fie vară, fie iarnă, județul Harghita oferă tinerilor reale posibilități de practicare a turismului.

— Așadar iarna...

— ...pirtii de schi și facilități deosebite pentru practicarea sporturilor de iarnă. Există amenajări corespunzătoare schiului la Băile Harghita, la Mădăraș Harghita, la Lacu Roșu și kilometrul 4, Gheorghieni.

— Și vara ?

— „Oferim“ excursii pe trasee de frumusețe aparte. Să amintesc, în acest sens, de un traseu îndrăgit : Miercurea-Ciuc — Odorhei — Corund — Praid —

Sovata — Reghin — Deda — Toplița — Gheorghieni, ca și de câteva denumiri care și numai enumerate trezesc interesul : Peștera de gheață, Grota urșilor, Cetatea Bufnițelor — din împrejurimile Borsecului, Peștera Șugău, fostul castel al contelui Lazar, Movila Tătarilor — de pe lângă Gheorghieni și atâtea altele.

— La atâtea „tentații“ nici nu se mai necesită o invitație la turism...

— Și totuși, o facem : invităm tineretul din întreaga țară să apeleze cu încredere la Agenția Harghita a BTT pentru a-i oferi o parte din frumusețile patriei noastre, ale acestor meleaguri pe care natura le-a înzestrat cu tot ce are mai frumos și pe care omul le-a înobilat prin fapte remarcabile, demne de timpul prezent...

SERVICII LA SUPERLATIV

Una dintre cele mai importante laturi ale activității agenției este aceea a prestațiilor de servicii. Anual, un număr ridicat de tineri, peste 68 000, beneficiază de serviciile agenției. Aceasta indică fără îndoială că ospitalitatea este starea de fapt a agenției, că de oriunde ar veni, tinerii din întreaga țară vor afla — și afla — la Harghita o mină de oameni care își cunosc meseria — căci poate fi numită astfel —, care știu să aprecieze turismul pentru tineret la adevărata sa dimensiune.

● Pentru cele două tabere mari pentru elevi care se organizează în timpul vacanțelor, la Băile Homorod (1 000 locuri) și Băile Chirul (400 locuri) agenția coordonează, prin colaborarea strinsă cu administrația taberelor, întreaga activitate de turism. Zilnic organizează excursii pentru elevi (10 000 în vacanța mare !) la Cheile Bicazului, Lacu Sf. Ana, Băile Tușnad etc.

● Agenția Harghita organizează tabere la Băile Tușnad, Lacu Roșu și Borsec, asigură cantonamente în localitățile : Miercurea-Ciuc (hochei), Băile Tușnad (fotbal, patinaj viteză), Lacu Roșu (alpinism, schi).

● Agenția dispune de un bine dotat centru de închirieri de echipament de practică turistică, asigură servicii de tranzit ca și rezervări de bilete la spectacole, diverse manifestări sportive, culturale, atât din județ, cât și din județele limitrofe (la Cluj-Napoca și Tg. Mureș).

● Capacitatea de asigurare a serviciilor, cât și aceea de organizare a unor acțiuni turistice este mult întărită prin existența filialei agenției, la Odorheiu Seculesc — filială care asigură circa 30 la sută din activitatea agenției.

● **ADRESA AGENTIEI :** Miercurea-Ciuc, str. Florilor nr. 32, telefon : 958/12951.

SPORTUL

permanență a turismului harghitan

Nu putem vorbi despre turismul harghitan fără a face o merită incursiune... sportiv-reportericească. Agenția Harghita a BTT excelează în acțiuni cu bogate valențe educative, de dezvoltare armonioasă a tineretului. Și meritul revine, în bună parte, lucrătorilor agenției care au știut să pună în evidență, să utilizeze meritoriu o puternică bază tehnico-materială pusă la dispoziția tinerilor, a tuturor iubitorilor de turism și sport, cea de care dispune acest minunat județ.

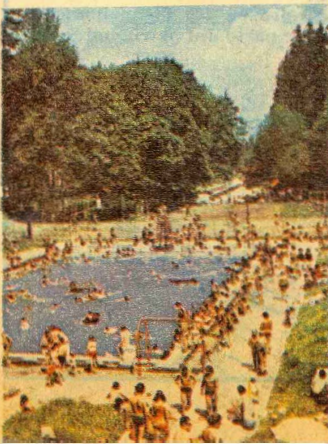
În primul rînd, pe itinerariile tineretului se regăsesc facilitățile oferite de stațiunea centrală a

BTT, Izvoru-Mureșului : pirtie de schi, terenuri sportive diverse (volei, handbal, baschet), posibilități de practicare a tenisului de cîmp și de masă, bowling etc. Pentru fiecare sport, la Izvoru-Mureșului există materiale de practică sportivă ce pot fi închiriate.

Schiul, sportul preferat al sezonului alb, poate fi practicat — și este practicat, o dovedesc serviciile asigurate de către Agenția Harghita — și în alte zone de înalt interes turistic : la Băile Harghita, la Mădăraș Harghita, la Lacu Roșu, în preajma Gheorghienilor, la Băile Tușnad.

Iarna cei care îndrăgesc patinajul au create toate condițiile pentru a se delecta în vîlutele acestui frumos sport al grației, al tinereții. La Miercurea-Ciuc se află patinoarul artificial acoperit (de 4 000 locuri !) care permite organizarea de competiții atât naționale, cât și internaționale.

Localitățile județului, stațiunile oferă practic toate condițiile pentru desfășurarea corespunzătoare a unei serii întregii de alte discipline sportive : La Lacu Roșu, spre exemplu — canotaj, înot, pescuit (vara), schi (iarna), alpinism ; Băile Sechie — înot ; Băile Tușnad — înot, volei, tenis ; Lacul Ciucaș — canotaj (vara), patinaj (iarna) etc.

Vedere din Gheorghieni

AGENDĂ

JUDEȚUL HARGHITA

● Județul Harghita este situat în partea centrală a Carpaților Orientali, într-o pitorească zonă care se întinde pe o suprafață de 6 610 kmp.

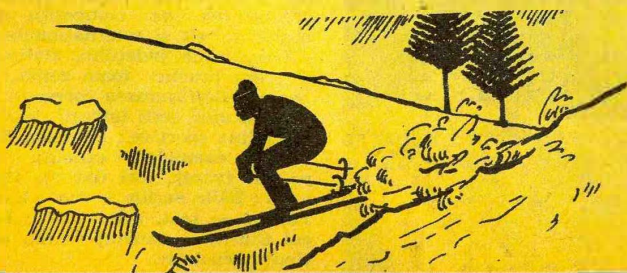
● Are un relief predominant muntos, care oferă numeroase posibilități de vizitare a unor monumente ale naturii, de practicare a drumeției și a sporturilor de iarnă. Cele mai mari altitudini montane: vf. Izvoru (2 038 m) din munții Călimani, vf. Harghita Mădărași (1 800 m), din munții Harghitei, vf. Hășmașul Mare (1 792 m), din munții Ciucului.

● Rețeaua hidrografică bogată cuprinde, ca principale riuri, Oltul, Mureșul, Tirnava Mare, Tirnava Mică, cu frumoasele lor văi, precum și două lacuri, pe drept considerate unicate, locuri de atracție pentru numeroși turiști din țară și de peste hotare: lacul Sf. Ana, unicul lac de origine vulcanică din țară și Lacul Roșu, cel mai mare lac de baraj natural din România, o raritate pe plan mondial.

● Județul Harghita dispune de cel mai mare număr de izvoare minerale din țară: peste 2 000, de unde și existența și continuă dezvoltare a mai multor stațiuni balneoclimaterice, unele (Băile Tușnad, Borese) vestite și peste hotare, care permit efectuarea curei balneare în orice sezon.

● Păstrător a numeroase tradiții populare, nesecat izvor de artă populară, județul Harghita găzduiește în fiecare an manifestări folclorice, precum „Primăvara harghitană” (în luna mai la Băile Jigodin), prilej de trecere în revistă a tot ce are mai autentic cîntul, dansul și portul popular harghitan — perioadă a declanșării „Zilelor turismului pentru tineret”.

● Meleagurile Harghitei cuprind aproape 200 de monumente, numărul bunurilor susceptibile de a face parte din patrimoniul cultural național depășind cifra de 10 000.

Ghizii agenției vă prezintă

Municipiul Miercurea- Ciuc

Miercurea-Ciuc este situat în centrul depresiunii Ciucului (679 m alt.), pe malul stîng al Oltului.

Pe teritoriul de azi al orașului, omul s-a stabilit încă din epoca bronzului, continuîndu-și neîntrerupt existența. O epocă istorică înfloritoare în aceste părți a fost cea a dacilor și romanilor. Urmele așezărilor, urmele cetăților și fortificațiilor dacice, rămășițele turnurilor și castrelor romane mărturisesc o viață dezvoltată. Datorită așezării sale geografice, orașul s-a dezvoltat ca centru economic și cultural al acestei regiuni spre care gravitează localitățile din împrejurimi. Primele știri despre oraș datează încă din secolul al XIII-lea.

Șumuleul, azi un cartier al orașului, este consemnat încă din anul 1332. De Șumuleu este legată și existența liceului care și-a aniversat, în 1968, 300 de ani de existență. Tot aici a întemeiat, în anul 1675, prima tipografie de pe aceste meleaguri vestitul cărturar de origine română, Ioan Caioni (1626—1687).

În decursul existenței sale semimilenare, orașul a fost deseori victimă incursiunii turcilor și tătarilor, a represărilor trupelor habsburgice. Între anii 1717—1719 o epidemie de ciumă a decimat populația orașului. În anul 1764 cetatea orașului e transformată în închisoare, unde sînt schingiuiți participanții la răscoala de la Siculeni.

În primăvara anului 1849, în oraș vede lumina tiparului ziarul local Hadi Lap (Foaia de luptă) și un supliment al acestuia, Csiki Gyutacs (Focul din Ciuc), care au răspîndit ideile revoluției burghezo-democratice.

Cetatea țărănească Cîrța-Ciuc

În anul 1878, orașul devine reședința județului Ciuc, nou înființat. Pe teritoriul județului, la Gheorghieni, Toplița, Odorheiu Secuiesc, Miercurea-Ciuc și-au desfășurat activitatea organizații locale ale Partidului Social-Democrat. Acestea au luat parte activă la crearea, în 1921, a Partidului Comunist Român.

Din punct de vedere economic în vechiul oraș Miercurea-Ciuc obiectivele industriale se rezumau doar la cîteva unități de mică importanță: o fabrică de cherestea, o moară, o fabrică de bere, o forjă și cîteva ateliere meșteșugărești. Adevăratul avînt economic și social-cultural al orașului are loc abia în anii de după 1944.

În prezent, Miercurea-Ciuc este un municipiu în plin avînt economic, social-cultural și edilitar-urbanistic. Numeroaselor unități industriale (Întreprinderea de tractoare, Întreprinderea de confecții, Filatura de lînă, Întreprinderea de tricotate) li se adaugă moderne cartiere de locuit, edificii publice: centrul civic al noului oraș, patinoarul artificial acoperit, Complexul hotelier „Bradul”, Complexul comercial, Casa de cultură.

Cîteva din obiectivele turistice: Cetatea Mikó, care adăpostește Muzeul județean, Complexul baroc de la Șumuleu, Patinoarul artificial acoperit, Casa memorială a pictorului Nagy Imre (1893—1976), Monumentul „Ostașului român”.

ȘTIATI CĂ... ?

Agentia județeană a B.T.T.

...organizează anual excursii pe trasee ce străbat întreg teritoriul țării pentru un număr de circa 60 000 tineri ?

...a organizat, în 1986, 745 de acțiuni turistice ?

...elaborează programe atractive, inițiază, coordonează activitățile bogate din cadrul „Zilelor turismului pentru tineret” din Harghita, în cele două ediții de la sfârșitul lunii mai și din august ?

...este gazda splendorilor „Serbări ale zăpezii” de la Izvoru-Mureșului (care în acest an au avut loc în luna februarie), la care participă peste 10 000 tineri din întreaga țară ?

...asigură servicii pentru un număr de peste 68 000 tineri anual ?

...organizează tabere pentru tineri în stațiunile Băile Tușnad, Borsec, Lacu Roșu ?

...dispune de posibilități largi de asigurare a unor servicii de cazare și masă datorită bunei colaborări cu unitățile de profil din județ, cit și existenței pe teritoriul județului și, așadar, în raza de acțiune a agenției, a stațiunii centrale a BTT, Izvoru-Mureșului ?

Ilustrată din
Miercurea-Ciuc

**Numele cercului :
SPEO-HARGHITA**

**Forul tutelar :
B.T.T. MIERCUREA-CIUC**

**Data constituirii :
AUGUST, 1983**

Ca oricare cerc speologic, format cu precădere din tineri, și „Speo-Harghita” și-a îndreptat atenția, în principal, în a găsi și a explora peșteri încă necunoscute, a lua măsuri de ocrotire în peșteri deja cunoscute, a participa și a obține rezultate cât mai bune în concursurile republicane de speologie, precum și a lua parte în diferitele tabere speologice organizate pentru a perfecționa cunoștințele tehnice și cele teoretice în materie de speologie.

Astfel în zona munților Tarcăului, în zona Ghimeșului și în masivul Hășmașul Mare au fost descoperite și cartate 18 peșteri mai mici, având lungimea între 6 și 25 de metri, lungimea totală a peșterilor depășind 94 metri. În mai multe din aceste peșteri s-au găsit diferite formațiuni de peșteră (stalactite, stalagmite etc.). De menționat că în județul Harghita majoritatea munților fiind de origine vulcanică este greu de găsit peșteri mai mari. Acestea apar mai des în roci de calcar. În zona Cheii Virghișului am participat împreună cu cercul de speologie „Ursus speleus” din județul Covasna la închiderea unor peșteri având formațiuni deosebit de bogate. Inchiiderea acestor peșteri a fost necesară pentru ocrotirea lor. La fel, s-au efectuat diferite acțiuni (de ocrotire și de exploatare) și în peștera Șugău, cea mai mare din județ (peste 2 000 metri lungime). Coborînd în avenul Likas (aproape de Lacu Roșu și care are 80 metri adîncime) s-a constatat că acesta nu se continuă.

Una din preocupările de bază ale cercului harghitan vizează an de an participarea la editii ale concursurilor republicane de

Cercul SPEO-HARGHITA

speologie, pînă în prezent obținînd rezultate destul de bune. Astfel membrii cercului au luat parte la ediția din 1983 de la Izvoru-Mureșului, la ediția din 1984, la ediția din 1985 de la

Cluj-Napoca și din 1986 din nou la Izvoru-Mureșului. Pe lângă concursarea în probele de exerciții speo-alpine, membrii cercului s-au prezentat și cu lucrări de specialitate. Totodată s-a parti-

cipat la diferite acțiuni în tabere, precum la „Stagiul tehnic de perfecționare SALVA-SPEO” la Peștera Bătrînului — 1985, la „Simpozionul TEHNICA SPEOLOGIEI ALPINE” la Oradea — 1985, conferința SALVA-SPEO la Șuncuiș — 1986 etc. Cercul a mai organizat în Miercurea-Ciuc proiectări de diapozitive cu teme de speologie.

De remarcă că la una din aceste proiectări Cercul „Speo-Harghita” a avut ca oaspete pe renumitul speolog și geolog, prof. Marcian Bleahu.

Unul dintre cei mai activi membri ai Cercului „Speo-Harghita”, ne-a povestit O ÎNTÎMPLERE strict... speologică :

Căutînd lîngă pîriul Jávárdi (între Munții Tarcăului și zona Ghimeșului) o peșteră de care au auzit mai de mult (numele peșterii dat de localnici este Gaura Lupului), au descoperit-o în sfîrșit. Într-adevăr intrarea se arăta ca o gaură puțin mai mare decît aceea a unui canal, dar știam de la localnici că înăuntru se lărgeste. Molnár a încercat să intre. Ce să zică ? A forțat, a mai înaintat și tocmai simțea că „țeava” respectivă începe să se lărgască, cînd deodată a auzit niște urlete mai înfricoșătoare decît în filmele lui Hitchcock. A ieșit cu o viteză de zece ori mai mare decît la intrare și a constatat că în Gaura Lupului se află... un urs. Dar nici unul din cei de față nu credea că ursul a intrat pe acolo și se gîndeau că peștera are o altă ieșire. Așa că au început să dea cu pietre înăuntru, în peșteră, ca să alunge ursul prin cealaltă ieșire. Numai că nu era nici o altă ieșire. Asta au constatat cînd un urs negru de tot și foarte mare a apărut la intrarea în peșteră. Și, spre mirarea tuturor, a ieșit, numai că spectatorii nu mai erau acolo.

Reporter

Cetatea Mikó (str. Gheorghe Doja 2, tel. 117 27). Construită între 1611–1622. Distrusă în urma năvălirilor tătare din 1661, a fost reconstruită între anii 1714–1716; are un plan patrat, cu curte interioară și bastioane. Adăpostește Muzeul județean (deschis: 10–18), care cuprinde valoroase exponate de istorie, etnografie, artă populară și artă plastică, precum și o bogată bibliotecă documentară. În fața muzeului se înalță statuile în bronz ale celor două mari personalități ale

revoluției de la 1848–1849, Nicolae Bălcescu și Petőfi Sándor.

Complexul baroc de la Șumuleu (str. Szék, 16). Cuprinde mai multe construcții ce constituie un ansamblu arhitectonic unitar. Bazele clădirii inițiale au fost puse în 1443 de lăncu de Hunedoara, fiind ulterior reconstruită în stil neoclasic, cu puternice reminiscențe baroce (secolul XIX). Bolta semicirculară a navei este o creație a meșterilor locali, iar picturile aparțin unor artiști din Cluj-Napoca și Brașov.

Patinoarul artificial acoperit (str. Nicolae Bălcescu, 11 bis). „Palatul de gheață”, cum i se mai spune, este o construcție modernă, cu

elemente arhitectonice specific locale, dispunând de 4 000 locuri. A fost dat în folosință în 1972 odată cu complexul hotelier „Bradul” din imediata lui apropiere. Amenajările tehnice permit organizarea de concursuri naționale și internaționale.

Casa memorială a picturii Nagy Imre (str. Republicii tel. 1 39 63; deschis: 10–18). Cuprinde o bogată colecție de tablouri (pictură, gravură, acuarelă) ale artistului (1893–1976), originar de pe aceste meleaguri (Jigodin).

Placa comemorativă de pe clădirea Palatului Justiției (str. Gh. Doja, 15). Evocă locul unde s-a judecat în 1935 procesul țărănilor

români și maghiari din Valea Ghimeșului, care au încercat să scutească jugul exploatareii.

Monumentul „Ostașul român” (str. Lenin, în fața Casei de cultură). Este o operă a sculptorului Marius Butunoiu, dezvelită în anul 1974.

GHEORGHIIENI :

Muzeul orașenesc (str. Republicii 1). Adăpostit într-un edificiu construit la 1787 în stil baroc. Dispune de colecții de istorie, etnografie, științe naturale și artă plastică. Prezintă deosebit interes expoziția permanentă „Depresiunea Giurgeului în arta plastică”.

Ruinele cetății feudale (secolul XVI). În anul 1707, cetatea s-a aflat în stăpânirea nobilului local Both Andrei, conducătorul unor mișcări populare antihabsburgice.

Parcul dendrologic. Adăpostește peste 25 000 de specii de plante și aproape 200 specii de arbori.

TOPLIȚA :

Stațiunea balneoclimaterică „Bradul”. Este situată la numai 1 km de oraș, la poalele munților Gurghiu, la 680 m altitudine, într-o pădure de conifere. Stațiunea dispune de izvoare cu ape mezotermale, slab radioactive și de un bazin cu apă mezotermală (26°C). Vile, restaurant, popasul turistic „Bradul”, aflat într-un decor pitoresc, sînt la dispoziția vizitatorilor.

La ieșirea din Toplița spre Borsec se află **Mausoleul eroilor români** căzuți în primul război mondial, construit în 1927 și restaurat în 1967. Monumentul evocă, de asemenea, amintirea eroilor de pe aceste meleaguri ce și-au jertfit viața în lupta împotriva coterpitorilor fasciști, în cel de-al doilea război mondial.

BORSEC :

Dealul Rotund (carieră de travertin) ; **Cetatea Bufnițelor**, unde se pot vedea ruinele unei vechi cazemate ; **Peștera de gheață** care prezintă curiozitatea că în timpul verii se îmbracă într-un strat de gheață a cărei topire se produce odată cu sosirea iernii ; **Grota urșilor**, **Stina din Călimani** (popas turistic aflat la 6 km de stațiune, pe DN 15, km 193, avînd în apropiere un restaurant rustic).

II. MIERCUREA-CIUC — ODORHEIU SECUIESC — CRISTURU SECUIESC.

ODORHEIU SECUIESC :

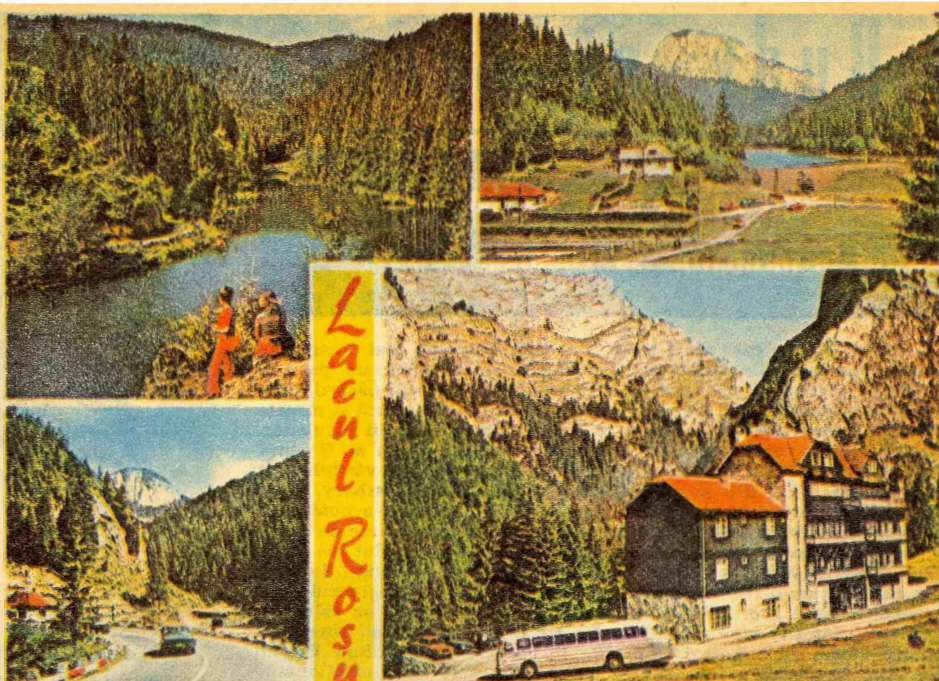
Cetatea medievală (str. Justiției, 12). Construită în secolul XV pe ruinele unui castru roman. Este transformată (secolul XVI) în castel și reconstruită în secolul XIX.

Capela romanică (str. Bazăului, 2). Una din cele mai vechi construcții în stil romanic din județul Harghita.

Muzeul municipal (Bd. 1 Mai, 29). Înființat în 1913, dispune de bogate colecții de istorie, științe naturale, etnografie.

BĂILE CHIRUI :

Accesibilă din DN 13 A, din dreptul cabanei „Chirui”, stațiunea (sezonieră) se află la 504 m altitudine, pe valea Pîrului Haiducilor. La dispoziția turiștilor, numeroase vile, izvoare de apă minerală carbogazoasă (vane) și un bazin de înot. De la Băile Chirui, coborînd pe valea pîrului Virghiș, se poate vizita **complexul carstic de la Merești**, format din cca 40 de peșteri. Este situat în apropierea

comunei Merești, în cheile Virghișului, la 930 m altitudine.

BĂILE HOMOROD :

(680 m altitudine pe DN 13 A, la 38 km de Miercurea-Ciuc și 18 km de Odorheiu Secuiesc). În stațiune (deschisă sezonier) se găsesc izvoare de ape minerale carbogazoase, clorurosodice, feruginoase, cunoscute încă din secolul XVIII. Aici funcționează una din cele mai mari **tabere de pionieri și școlari** din țară (cca 40 de vile). Cabana Homord, ca și terenurile de sport din stațiune, oferă un agreabil cadru de odihnă și reconfortare.

III. MIERCUREA-CIUC — SINCRAȘENI — BĂILE TUȘNAD.

BĂILE PUCIOASA SINCRAȘENI :

Situată pe DN 12, în depresiunea Ciucului, stațiunea (sezonieră) e renumită pentru cele 120 de izvoare cu apă minerală, precum și pentru o mare stație de îmbuteliere a apei minerale (sub eticheta „Perla Harghitei” și „Harghita”). În apropierea comunei, două **rezervații naturale** : Tinovul Luci și mlaștina Borșaroș cu interesante specii de mesteacăn pitic.

BĂILE TUȘNAD :

Lacul Ciucas din centrul stațiunii, unde se pot face plimbări de agrement cu ambarcațiuni, oferă amatorilor posibilități de practicare a canotajului (vara) și a patinajului (iarna). În apropiere restaurant. **Stinca Șoimilor**, **Poiana îndrăgostiților**, **Piscul Cetății**, **Turnul Apor** și **Virful Ludmila** sînt cîteva locuri de agreabile excursii în zonele împădurite din jurul stațiunii. De altfel, pe pîrțile din împrejurimi iarna se poate schia. **Lacul Sfînta Ana** (15 km), unicul lac de origine vulcanică din România (950 m altitudine), lîngă care se află **Cabana Lacul Sf. Ana** (1 050 m altitudine) și **Turbăria Mohoș** (rezervație naturală).

la dispoziție club, bibliotecă, terenuri de sport, sală de spectacole ș.a. Excursii la cîteva obiective turistice din apropiere : spectaculoasele **Cheile Bicazului**, **Păstrăvăria**, **Muntele Suhardul Mare** (1 507 m), **Muntele Suhardul Mic** (1 352 m), **Piatra Altarului** (1 200 m. alt.), **virful Hășmașul Mare** (1 792 m) și ceilalți munți din împrejurimi (în majoritate cu trasee marcate).

BORSEC (Miercurea Ciuc 91 km, Toplița 24 km).

Una din cele mai căutate stațiuni pentru odihnă și cură balneară din România, situată într-o depresiune intramontană din Carpații Orientali (850—1 000 m altitudine), înconjurată de munți împăduși. Climat subalpin, cu vînturi rare și precipitații de scurtă durată. Cele peste 30 de izvoare cu ape minerale carbogazoase și alcalinoferoase — ale căror efecte terapeutice sînt cunoscute de sute de ani și din care unele se trimiteau altădată „în ulcioare de lut” pînă la Viena — sînt indicate în tratarea diferitelor afecțiuni.

HARGHITA — BĂI :

Aflată pe un drum care se bifurcă din DN 13, din dreptul cabanei „Brădet”, stațiunea (sezonieră) este una din cele mai înalte din munții Țării (1 350 m alt.). Cele două mofete (folosite încă din 1880), ca și izvoarele de ape minerale (carbogazoase, bicarbonatate, sodice, feruginoase, atermale), sînt recomandate în cură externă și internă pentru tratarea a numeroase afecțiuni. La dispoziția vizitatorilor : cabana „Harghita” (bufet), în apropierea căreia se află terenuri de sport (iarnă, pîrtii de schi). De aici se poate urca pe potecă marcată la cabana „Harghita — Mădăraș” (1 623 m altitudine), din munții Harghita (bufet, terenuri de sport, în apropiere ș.a.). La 250 m, deasupra cabanei, teleschi.

BĂILE MADICEA :

Situată la 4 km de comuna Cîrța (pe DN 12, la nord de Miercurea-Ciuc), unde se află una din cele mai bine conservate cetăți țărănești din această zonă, ridicată începînd cu anul 1444 (cu zid de incintă înalt de pînă la 8 m și lat la bază de 2,5 m), stațiunea (sezonieră) este cunoscută încă de la începutul sec. XIX. Actualmente există aici un stabiliment de băi. La sud de Cîrța, stațiunea Băile Dănești dispune, de asemenea, de un pavilion de băi, bibliotecă ș.a. Comuna Dănești este un renumit centru de ceramică neagră. La nord de Cîrța, tot prin DN 12, se ajunge în orașul Bălan, de unde, o potecă marcată duce la cabana **Piatra Singuratică**, situată la 1 430 m, în masivul Hășmașul Mare.

Grupaj realizat de
Emeric Szekely
Bogdan Bobirnac

Ceramică de Corund

...să vizitați

LACU ROȘU (26 km de Gheorghieni).

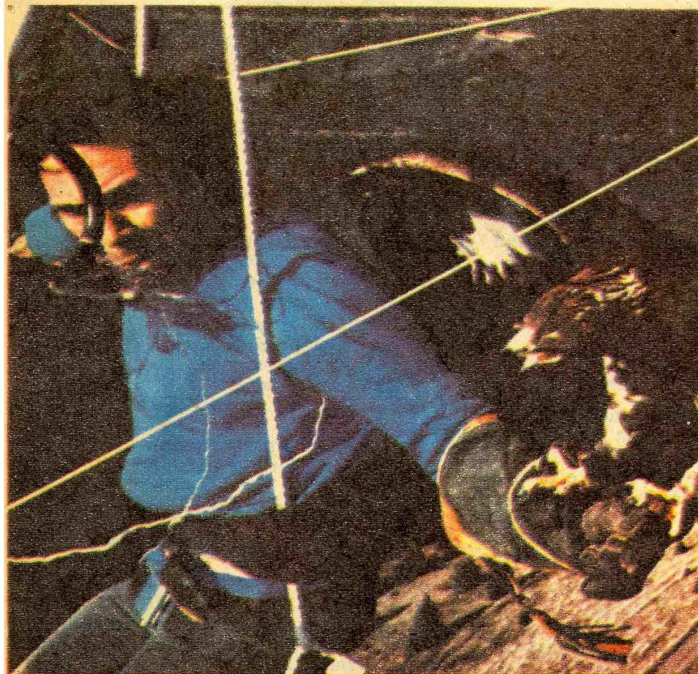
Situată la altitudinea de 990 m, stațiunea climaterică Lacu Roșu este așezată într-o frumoasă depresiune străjuită de virful Suhardul Mic. S-a dezvoltat în jurul lacului cu același nume, lac de baraj natural, format în anul 1837, în urma unor masive alunecări de teren, care au barat izvoarele Bicazului. Lacul, cu o lungime de cca 2 km, conservă o pădure înecată, constituind un valoros monument al naturii.

În stațiune sînt multiple posibilități de agrement. Pe Lacu Roșu se pot face plimbări cu diverse ambarcațiuni. Vizitatorii au

Rudy și Breezy

Cum a reușit un om să învețe un vultur regal, născut în incubator, să zboare...

Este o pasăre care nu a știut să zboare. Breezy a fost crescut de către ornitologii din rezervația Kintzheim, în Alsacia, un parc în care sînt adunate și protejate păsările răpitoare. Părinții păsării, captivi, și-au spart un ou prea devreme și pentru a evita încă o moarte prenatală, neul lor ou le-a fost luat din cuib și pus în incubator. Breezy, vultur regal, — cel mai mare din Europa —, nu ar fi putut supraviețui în libertate dacă n-ar fi învățat să străbată văzduhul ca semenii săi. Unul din pionierii deltaplanului, Rudy Kisshazy, campion al decolărilor la altitudine și pe teren denivelat, s-a hotărît să încerce imposibilul : să facă pasărea „orfană” să beneficieze de experiența sa de om-pasăre, realizînd pentru vultur străvechiul vis al lui Icar. Rudy Kisshazy s-a stabilit în apropiere de Chamonix, după ce s-a căsătorit cu o franțuzoaică, profesoară în acel sat. Inginerul electronist, devenit specialist în aerologie și microclimate, nu ezită să afirme : „datorită tehnicii, zburăm ca păsările și chiar mai bine decît multe dintre ele”. Totuși, calitățile lui Breezy l-au uluit. Primul lor zbor împreună a fost, pentru el, una din cele mai emoționante zile din viață.

● Rudy Kisshazy, de 40 de ani, omul-pasăre și „elevul” său, vulturul regal, femelă, Breezy. La începutul uceniciei, Breezy a avut reacții de agresivitate cînd stăpinul său a revenit după cîteva săptămîni de absență.

● În trena deltaplanului, primul zbor victorios. La comanda aripilor zburătoare Rudy Kisshazy fluieră pentru a-l chema pe Breezy și îi întinde mina înmănușată. Primul lor zbor împreună a avut loc în octombrie 1983.

● În văzduh, vulturul se așază pe mina „tatălui” său adoptiv.

● Deasupra lui Markstein, Breezy reușește prima aterizare în zbor pe mina lui Kisshazy. Această fotografie a fost făcută chiar de Rudy, cu ajutorul unui aparat fixat pe suprastructura aripilor sale, declanșat prin telecomandă.

Rudy a ales pentru lecțiile de zbor ale lui Breezy o culme dega-
Markstein, în Vosgi, unde curenții de aer favorabili creează condiții optime de învățură. Breezy a reușit foarte repede să-și ajusteze viteza după cea a profesorului său, viteză limitată la 40 km/h, în timp ce vulturul regal adult atinge, în pica, peste 280 km/h. În ziua aceea au zburat împreună timp de o oră și jumătate. Rudy Kisshazy l-a învățat pe Breezy să vină nu numai cînd este strigat pe nume, ci și cînd este fluierat. S-a temut ca vulturul să nu se înceure în cablurile aparatului său de zbor, pe care le-a ornat cu panglicile multicolore (în culori vii), pentru ca vulturul să le poată distinge și să le evite. Fotografia a fost făcută de la sol, cu teleobiectivul. Omul și pasărea zburau la o înălțime de 1500 m.

cuplul cerului

● Breezy nu știe încă să zboare. Kisshazy îl învață la început să sară 2—3 metri și îl duce în pădure, legat de mină.

Uimitoarea experiență a reușit. Breezy se așază pe mina lui Rudy. Zborurile de început au întîlnit totuși o serie de dificultăți tehnice. În primejdie era nu numai pasărea, ci și omul : Rudy risca să fie dezechilibrat de greutatea păsării (5 kg). Pentru a-și stabili aparatul, a întărit trapezul și i-a fixat minere. Se temea de o ciocnire cu aripile lui Breezy care la 5 luni, măsoară, desfăcute, 2 m și 20 cm. De asemenea, era nevoie să piloteze cu o singură mină, pentru a putea întinde brațul sting în spate. Toate măsurile de precauție s-au dovedit foarte curînd inutile : vulturul a învățat să aterizeze ușor, cu o asemenea precizie, încît în momentul în care atinge mînușa aripile era strînse.

A fost nevoie de o lună de lecții zilnice, înainte ca Rudy să-l considere pe Breezy pregătît pentru zborul liber în munți. Rudy Kisshazy visa de mult să dreseze o pasăre răpitoare mare. A procedat în etape : întii jocuri, apoi plimbări îndelungate prin pădure, cu Breezy legat cu un lînțisor de mînușa stăpinului său. Apoi primele încercări de zbor : sărituri, pentru a învăța să decoleze, cîteva bătăi de aripi. Breezy a trebuit să învețe să se servească de curenții de aer. La început vulturul intra în panică atunci cînd vîntul era violent ; încetul cu încetul s-a obișnuit să evolueze cu suplețe, să răspundă la apelurile profesorului și, în fine, să se familiarizeze cu culorile deltaplanului, pentru a nu-l confunda cu alte aripi ; Rudy, care cu cîțiva ani în urmă era cît pe ce să se ciocnească cu un vultur în Alpi, cunoștea pericolul pe care îl reprezintă pentru piloți. La sfîrșitul „stagiului” stilul său se perfecționase într-o asemenea măsură încît era capabil să apuce în pica buețelele de carne pe care i le arunca Rudy în timp ce conducea aparatul.

Traducere și adaptare de L. Constant

● Pentru Breezy a fost nevoie de o lună de ucenicie la sol, înainte de marele zbor.

● De fiecare dată cînd vulturul vede un om, cască pliscul : Breezy l-a asimilat pe om părinților săi și așteaptă de la el hrană și afecțiune.

Beția zborului de care este cuprinsă femeia-pasăre

Două mii de kilometri și douăzeci și două de etape în paisprezece zile — este vorba de primul tur al Franței cu aparate Ulm (Ultraléger-motorisé), un eveniment care a îmbinat sportul și turismul.

La plecare, în Epernay, s-au prezentat o sută. Sosirea a fost prevăzută la 24 iulie la Cannes. Fiind probă de rezistență, acest Grand Prix nu stabilește clasamentul în funcție de viteză.

Marie-Christine Debourse, copilot pe Ulm, va descrie această cursă atât de neobișnuită. Fosta campioană a Franței la săritură în înălțime, în prezent crainic la televiziune, dezvăluie pasiunea ei de a zbura sub cerul liber.

Cea mai frumoasă amintire a mea : Muntele Saint-Michel

La început simt o înepătură în inimă. În câteva secunde voi fi femeie-pasăre. Dar această stare de anxietate nu durează. Mă cufund în pregătirile de zbor. Specialitatea mea constă în notarea pe hartă a traseelor, reperarea punctelor principale, sate, castele de apă, intersecții de drumuri caracteristice, căi ferate, tot ceea ce poate fi identificat de sus. În plus, împart acest parcurs în minute, ținând cont de direcția și forța vântului, ca și de viteza mașinii. Aceasta din urmă poate ajunge până la 80 km/h. Este o muncă indispensabilă care mă face să nu am timp să urmăresc zborul celorlalți și mă determină să mă concentrez. Când totul este gata și cei șaiszeci de litri de carburant sunt repartizați în cele patru rezervoare, Patrice Sautereau du Part, pilotul, îmi face semn: „pornim”. Ne încingem centurile, ambalăm motorul la maximum în punct fix, slăbim frânele. După șaiszeci de metri de cursă pe iarbă aparatul își ridică botul. Este atât de frumos încât îmi vine să strig. Nu există nici o asemănare cu decolarea unui avion cu reacție; o linie ușor oblică ne îndepărtează lent de sol.

Un Ulm cântărește sub 150 kg. Al nostru are 130 kg. Este cu trei axe, adică spre deosebire de aripile mobile ale deltaplanului cu motor, acesta le are fixe, așa cum sint aripile avioanelor. Este propulsat de o elice cu un motor de 56 CP.

Cîtă plăcere să simți vîntul biciindu-ți obraji și ochii și mai ales senzația aceea magică de a fi purtat pe spinarea unei păsări sau pe un covor zburător. Nici un obstacol, nici un geam între mine și văzduh, zbor, zbor fără efort. Este o senzație ce nu poate fi descrisă. Rezultatul: sint îndrăgostită de acest motorăș caraghios. Acum am nevoie de dîza mea de Ulm.

Totuși la începutul acestui Tur al Franței era să mă supradozez, chiar din primele zile ale primei etape. Zburam de o jumătate de oră, cînd, deodată, s-a oprit elicea. Tocmai survolasem o localitate, Celles-sur-Aisne, în apropiere de Beauvais. M-am uitat la Patrice. Era atât de calm încît mi-a alungat tema. În timpul stagiului la clubul său din Ploermel mi-a explicat că în asemenea situații dispunem de cincisprezece secunde pentru a lua o decizie. Aceasta înseamnă că trebuia reperat un cîmp de aterizare și început imediat manevrele de coborîre. Aparatul poate plana chiar la o viteză mai mică de 40 km/h. Patrice a încercat un plonjeu relativ ușor, dar direct. Eram la o înălțime de 300 m. Desubtul nostru un cîmp verde-albăstrui, atrăgător, liniștit. Am aterizat ușor așa cum aterizează rațele pe eleșteu, am rulat pe sol, roată s-a împiedicat într-o brazdă și ne-am restegolit. Cerul bascula și coada aparatului a trecut deasupra noastră.

Am coborît de două ori „la vaci”

— N-ai nimic?

— N-ai nimic?

Nu aveam nici cea mai mică lovitură sau zgrietură. Am izbucnit ușurați în ris. Pînă cînd am ieșit de pe locurile noastre, se auzise deja publicul, format din populația satului din apropiere, care constata imprevizibil cu noi defecțiunile. Elicea ruptă și

— Nașterea anui nou sport? — Poate!

● Înainte de fiecare zbor, Marie-Christine verifică traseul pentru pilotul său Patrice Sautereau du Part. În timpul zborului ține harta fixată în poale. Cu picioarele pe pedale și mina pe manșa care orientează direcția aparatului

● Două Ulm-uri urmează aceeași rută reperîndu-și pozițiile

● În pauza de prînz la jumătatea etapei

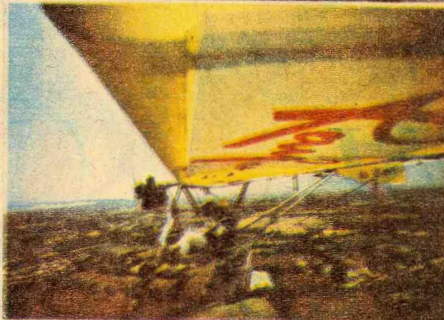

carcasa probabil deformată. Turul Franței începuse prost. Pornisem să zburăm 2000 km în paisprezece zile și ne-am împotmolit după o jumătate de oră în prima etapă! Apoi, a sosit François, care fusese anunțat. Este un tehnician priceput, vechi pilot pe Mirage III. Diagnosticul: defecțiune la rezervorul de benzină. A urmat o zi de reparații. Nu am plecat în ziua următoare. Din fericire, regulamentul prevede că se poate recupera pierderea de timp în etapa a doua, chiar dacă pierdusem șansa de a figura onorabil în clasamentul final. Clasamentul se făcea în funcție de corectitudinea aterizării pe un loc marcat și de modul în care s-a efectuat zborul. Esențial era să zbori și să ajungi la capăt, la Cannes.

În ziua următoare la 14 iulie, același timp de zbor, aceeași rată, aceeași pană. De data aceasta un cîmp minunat. Am coborît din nou „la vaci”, așa cum se spune în jargon aeronautic. Satul cel mai apropiat era Saint-Pierre-sur-Drive și toți locuitorii au asistat la defilarea pompierilor. Scuzați, am vrut să spun a jandarmilor. Spectatorii au urmărit cu nasul în vînt coborîrea noastră și s-au îngâmădit să asiste la întîlnirea cu jandarmii. S-au ciocnit pahare cu ocazia sâr-

● Marie-Christine Debourse, vedetă a Turului Franței pe Ulm povestește.

● Un Ulm cu aripile fixate ca ale unui avion survolează Saint-Malo. Nu există nici un fel de regulamente pentru piloții de pe Ulm, cărora nu li se pretinde nici un brevet.

● Pe latura stîngă a aparatului se află tubul care permite măsurarea vitezei și penetrația aerului.

● Pe cerul de deasupra lui Saint-Malo plutește un aparat cu trei axe și două aparate cu aripi mobile. Concurenții descoperă satele bretone. Marie-Christine Debourse, la dreapta, survolînd litoralul.

bătorii naționale. O pană stupidă: un calcul greșit al consumului de benzină. Rezervorul principal s-a golit în treizeci de minute în loc de patruzeci cit s-a estimat. Ar fi fost suficient să deschidem mai devreme robinetul rezervei aflată deasupra capetelor noastre. Stupid. Acum, cînd zbor, privesc în jos și agreciez toate posibilitățile de aterizare. A devenit un reflex, care însă nu micșorează plăcerea de a zbura, cu atît mai puțin de a savura minunatele priveliști care se succed: survolăm muntele Saint Michel, ce se înalță în mijlocul mării însoțite, apoi Saint Malo în amurg. Uneori cînd trebuie să ne ținem bine, din cauza curenților de aer sau a vîntului, este sublim: resimțim senzațiile pe care le aveau pionierii aviației. Iată-mă contemporană cu Blériot sau Roland Garros. Spectatorii nu sint departe de a ne considera niște nebuni ai văzduhului, cu mașinile noastre caraghioase. Aceasta este aventura, la sfîrșit de secol: să aterizezi în trecut. Și pe arătură. Dar trece și asta. Încă puțină îndeminare, sulețe și fier pentru a „simți” vîntul și voi fi o adevărată pionieră a aviației.

Traducere și adaptare de
Liana Constantinescu

La cucerirea spațiului aerian femeile au participat încă de la început și fără contenență. Și chiar dacă aceste participări nu au însemnat totdeauna și niște succese răsunătoare, se poate afirma că femeile s-au aflat tot timpul în prima tranșee, că ele și-au asumat riscurile cele mai mari plătind și tributul corespunzător. Ele au trăit aureolate de glorie sau neștiute de nimeni, dar faptele lor din ultimele aproape două secole formează un lanț lung alcătuit din zale care mai de care mai trainice.

Zborul cu balonul realizat de fizicianul Jean Paul François de Rozier, primul om care s-a deslipit de pe pământ, fapt petrecut la 15 martie 1783, a precedat doar cu opt luni zborul realizat, tot cu balonul, de patru franțuzoaice: marchiza de Montalambert, contesele de Podenas și de Montalambert, precum și domnișoara Lagard.

În ziua de 20 martie 1784, din curtea Împărimierilor regale de pe strada Montreuil s-a ridicat în văzduh, chiar sub privirile lui Rozier și ale unei mari mulțimi de parizieni, un balon. De Rozier, care avea să sfârșească tragic pe când încerca să traverseze Canalul Mîneei cu balonul, lăuda în jurnalul său curajul celor patru pasagere atât de nebun îndrăgostite de înălțimi încât, la un moment dat, au cerut ca frînghia cu care erau legate de... Pământ să fie tăiată! Lucru care, firește, nu s-a întimplat. Năucul fetelor — cel care fusese rugat să taie sfoara nu era la fel de nebuneste îndrăgostit de înălțimi...

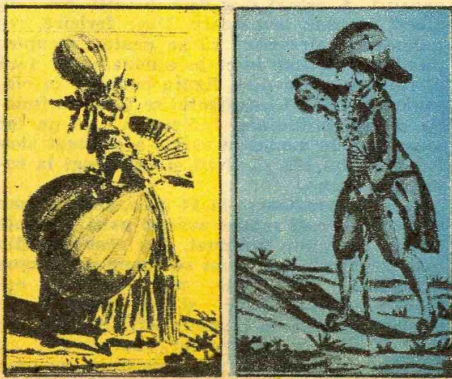
La 4 iunie 1785, o fată frumoasă și curajoasă din Lyon, Elisabeth Thibie, repeta zborul temerarelor pariziene. De data aceasta alături de tînărul pictor Fleurante, constructorul balonului în a cărui nacelă tînăra Elisabeth urcase ca pe un „noruleț de puf și muselină”. Cerul era limpede și adia un vînticel plăcut. În nacelă doamna buna dispoziție, pasagerii au și cîntat, dar aterizarea a fost foarte dură din cauză că balonul a luat foc. Cei doi au scăpat ca prin minune, cu arsuri destul de serioase, fapt care însă nu i-a împiedicat pe artiștii teatrului din Lyon să le facă, trei zile mai tîrziu, o primice triumfală.

Nu era ușor pe timpul acela să obții dreptul de a zbura, trebuia să lupți din greu pentru a-l cuceri. De pildă, pentru Ernestina Henry, o tînără actriță aflată în apîrîgă dispută cu poliția din Paris pentru livretul de „balonistă”, a trebuit să intervină Jacques Garnerin, primul parașutist din lume. Poliția interzisese oricărui cetățean cu balonul zburător să ia în nacelă un partener de sex opus...

Garnerin nu a depus însă armele și în cele din urmă a obținut cîștig de cauză. El a făcut uz de „Declarația drepturilor umane și cetățenești”, a agitat presa, deputații și prietenii. În dispută s-a amestecat pînă și Academia Franceză și Ministerul de Interne.

La 10 iulie 1798, după lupte serioase, cei doi amorezi acompaniați de aclamațiile unui public delirant și de fizicianul Lalande, care a condus-o pe frumoasa Ernestina pînă la balon cu o gentilețe tipic franțuzească, cei doi deci se ridică în văzduh...

Împinși de la spate de publicul doritor de senzații din ce în ce mai tari, actorii și autorii show-urilor aeriene ale sfertului de veac al 18-lea au pus la cale noi și noi nu-

Moda baloanelor pe la 1790

mere. Așa se face că Ernestina Henry i-a destăinuit misterele zborului mării sale rivale Jeanne Lobrosse. Deșteaptă cum era, Ernestina n-ar fi trebuit să facă această greșală, mai ales cu Jeanne care, pe lîngă că era frumoasă, mai era și nevoie mare de pricepută în manevrarea balonului! Jeanne a efectuat un zbor împreună cu Garnerin și au revenit din văzduh... căsătoriți! La 10 noiembrie 1798 ea reușește primul zbor solo-feminin din lume. Cu această ocazie ea a devenit nu numai prima femeie din lume care a zburat de una singură, cu balonul, dar și prima femeie parașutistă întrucît ea n-a mai avut răbdare pentru a reveni pe pământ cu balonul!

Lume, lume...

Dar stelele se nasc, cunosc epoca lor de glorie și pier. Așa s-a întîmplat și cu Jeanne care, după anul 1798, a început să bată Europa — Londra, Berlin, Petrograd — cucerind laude după laude și uitînd de meseria ei de... zburătoare cu balonul.

La orizont apărase deja o nouă stea. Încă de la naștere Sofia Armand a fost destinată lui Jean Baptiste Blanchard, un tînăr visător, inventator al parașutei, cu inima arzîndu-i după „bărce zburătoare”. El avea să fie primul din lume care a traversat Canalul Mîneei cu balonul. (Cititorii pot observa că pe vremea aceea cum făcea unul cite ceva cum era primul din lume...).

În calitate de soție, Sofia l-a însoțit pe celebrul ei soț prin Europa bucurîndu-se peste tot de primiri entuziaste. În anul 1809 Blanchard moare. Pînă atunci ea zburase alături de soțul ei doar din amuzament; după acest trist eveniment zborul cu balonul va deveni pasiunea vieții ei.

Și iată-o zburînd deasupra Europei! Cunoaște o glorie de zile mari. Balonul ei decorat cu ghirlande de trandafiri și cununi de liliac era desenat peste tot. Inclusiv la serbările oficiale. Din nacela balonului ei Sofia lansa noaptea focuri bengale și jocuri de artificii. Toate acestea pînă într-o noapte de iunie 1819 cînd a murit arzînd ca o torță vie pe acoperișul unei case din Paris. Ea a devenit astfel prima femeie din lume care a plătit cu viața bucuria zborului...

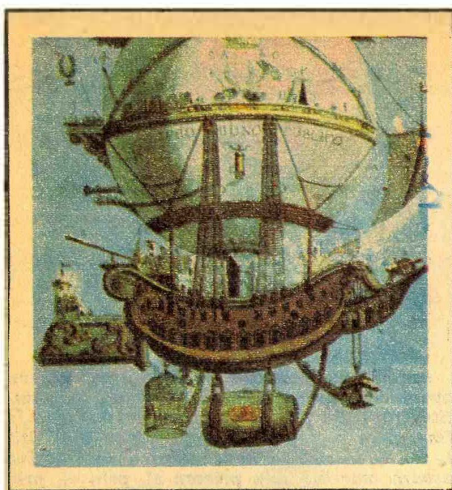
A urmat-o — în zbor, nu în moarte — Elisa Garnerin, nepoata lui Garnerin, vechia noastră cunoștință, care a zburat pentru prima dată în anul 1815, cu prilejul re-

Soții Nadar, primii care au fotografiat pămîntul din balon, recomandînd folosirea fotografiei în topografie

întoarcerii în țară a lui Ludovic al XVIII-lea. O lună mai tîrziu, în prezența regelui Prusiei — Elisa reușește prima săritură cu parașuta. Această „Venus zburătoare” cum au botezat-o contemporanii pentru frumusețea ei — la o posibilă întrebare „de ce pînă acum nu au zburat și nu au murit decît fete frumoase și foarte frumoase?” vom răspunde: pentru că fete urite nu există! — era extraordinar de pricepută în ale tehnicii.

Împreună cu tatăl ei, fratele lui Jacques Garnerin, a adus multe îmbunătățiri parașutei. La Veneția ea a fost prima femeie din

lume care a sărit cu parașuta la punct fix. De voie, de nevoie, nici n-ar fi avut de ales, în caz contrar ea ar fi devenit... prima femeie din lume care a plătit cu viața saltul cu parașuta.

Urmează Milano, Padova...

Elisa ajunge Grandissima, Ilustrissima... Toate astea pînă în anul 1835 cînd cariera ei ia sfîrșit.

Lumea mergea tot mai des la spectacolele excentrice ale soților Pontevin. Un balon imens denumit „Globul pămîntesc” ridica în văzduh o caleașcă în care luau loc cei doi soți, caleașcă trasă de doi cai avînd și un birjar pe capră. Și în livrea...

Și tot plimbîndu-se ei așa prin aer cu caleașca, nu se știe cum s-a făcut că doamna Pontevin a rămas complet văduvă. (Între noi tie vorba, domnul Pontevin a fost... primul bărbat din lume care a murit de infarct în timp ce se afla la bordul caleștii sale aeriene).

Văduva, doamna Pontevin, n-a mai avut chef să se plimbe cu caleașca, de aceea în

anul 1859 a fondat împreună cu fiul său prima școală din lume pentru predarea și învățarea zborului cu balonul.

A urmat Carolina Durnof, soția lui Jules Durnof, primul francez care a reușit să spargă blocada Parisului asediat cu balonul. Faptul acesta se petrecea în anul 1871.

În ziua de 21 septembrie 1874 întregul oraș Calais aștepta cu înfrigurare startul balonului avîndu-i la bord pe soții Durnof. Dinspre mare bătea un vînt puternic dar, în ciuda insistențelor organizatorilor de a anula zborul, cei doi au refuzat. Balonul lor „Tricolora” se înalță în văzduh, dar dispare în scurt timp undeva spre Marea Nordului.

Trei zile au așteptat oamenii vești despre cei doi soți temerari. Ziua a patra le-a adus o veste neașteptată: cei doi soți fuseseră... pescuiți după două zile de la decolare, pe undeva la jumătatea drumului dintre Scoția și Norvegia.

Cu timpul au început concursurile de viteză și depărtare de la care — firește — femeile nu au lipsit.

De la „Clubul sporturilor periculoase” la „Clubul plictisiților”

Zici „Club” (citește „klab”), zici englez. Inventatorii sportului modern și ai cluburilor (nesportive) selecte par, însă, să aibă în ultima vreme preferințe mai puțin tradiționale. Trăznite să fie termenul? Judecați și dumneavoastră.

David Kirke, 35 ani, aflat în ceea ce se numește plină maturitate, profesor la Oxford, vede într-o seară la televizor un documentar despre un trib din Noua Guinee, unde adolescenții ce primeau inițierea aleargă, la sfîrșitul ceremoniei, spre o faleză înaltă de 60 m. cu un picior prins într-o liană. Corpul, în cădere liberă, se oprește la un metru de sol. Nu întotdeauna...

A doua zi, David Kirke întâlnește pe stradă un puști sărind coarda — iată Ideea! Să te arunci de pe un pod, legat de o coardă elastică: „Bridge jumping” s-a născut! Apoi, „Clubul sporturilor periculoase” (Dangerous Sport Club — DSC). Imediat după inaugurare, fondatorul însoțit de proaspeții adepți dau fuga la podul suspendat „Clifton”, din Bristol, și se aruncă în gol. Bălăngăncala „sinucigașilor” este întreruptă de poliție, care-i arestează în plină distracție. Abia eliberați, membrii DSC fac planuri, pe care le și duc la îndeplinire: lansări de pe „Golden Gate” din San Francisco, apoi de pe „Royal George”, în Colorado, folosind corzi de cauciuc utilizate pe portavioane pentru frînarea avioanelor la aterizare. Lungimea corzii — între 30 și 150 m (după curajul fiecăruia!).

La club, nu-i așa, nu vii oricum. Membrii DSC se aruncă în vid îmbrăcați în fracuri, guler tare și cravata clubului.

Paleta isprăvilor — e vorba de „sporturi periculoase”, nu doar de unul singur, nu? — se lărgeste. David Kirke se pasionează de deltaplan. Dar deltaplan fac mulți. Trebuie

ceva deosebit. Și inițiatorul DSC traversează „Mîneca” pe deltaplanul său motorizat, dă un ocol Turnului Eiffel, își ascunde aparatul într-o căpiță de fin, și își atinge scopul vieții, plimbîndu-se pe Champs Élysées în ținută de aviator. Lansări cu deltaplanul de pe Muntele Kilimandjaro, un picnic pe un vulcan (berbecul a fost prăjit pe lavă), 14 expediții de acest fel în 13 țări, iată „realizările” membrilor clubului, în general băieți de bani gata. „Acum două secole, era o epocă în care te puteai distra de minune, făcînd tot ce-ți trece prin cap. Cu condiția să fii dincolo de barieră. Muncitorii lucrau, bineînțeles, dar „noi” nu făceam parte din clasa lor”. Accent semnificativ.

Culmea ridicolului a fost atinsă însă de „Asociația Pămîntul este plat”. Puțin familiarizați cu lectura (poate doar a paginilor mondene ale ziarelor), altfel ar fi dat înapoi după citirea celebrei nuvele a lui Rudyard Kipling, cîțiva compatrioți ai laureatului Premiului Nobel au creat în secolul 20, deceniul 9, o astfel de asociație, în statutul căreia figurează asemenea aberații: Pămîntul e plat (asta ar fi punctul 1), el seamănă cu o farfurie plutind pe ape, avînd în centru Polul Nord; dacă mergi în linie dreaptă, ajungi fără discuție la capătul lumii!

Președintele asociației, Samuel Shenton, are și pasiunea demonstrațiilor. Într-o zi a închiriat un avion (observați că „trăznici” au cu ce) și s-a tot invîrțit în jurul Turnului Londrei pentru a vedea dacă sub aripile sale apare aeroportul din San Francisco. N-a apărut. De unde concluzia fermă a lui Shenton că nu numai că Pămîntul este plat, dar nici măcar nu se invîrțește... Bine-bine, dar fotografiile aduse de astronauti? „Trucaje ordinare. Primii astronauti au văzut clar că Pămîntul e plat. Au anunțat centrul de control, dar de acolo a sosit verdictul: «Nu po-vestiți asta nimănui!»...”

„BORING MEN CLUB”

Spleen-ul este nu numai un cuvînt englez. Plictiseala, lehamitea împotriva căreia luptă adepții mai sus-citatului David Kirke este chiar emblema unui club, „Boring Men Club”, adică Clubul celor ce se plictisesc, înființat în orașul Syke, în nord-vestul Angliei, în apropiere de Manchester, cenușul oraș industrial. „Plictisiți” nu sînt chiar originali, dacă ne gîndim că în fiecare an la Leeds are loc o veritabilă competiție, pentru „cel mai plictisitor orator”. Invingător fiind declarat vorbitorul care reușește să adoarmă întreg auditoriul.

Membrii lui BMC se „distrează” de minune. Merg în „șir indian” de-a lungul străzii principale a orașelului, fără să scoată o vorbă, din cînd în cînd se opresc în fața restaurantelor, anunțînd ferm portarul că n-au de gînd să intre. Se pătrunde greu în acest grup. Un tânăr ziarist de la „Rochdale Observer”, ziarul regiunii respective, și-a depus candidatura, aducînd drept argument faptul

că este un lector fanatic al romanelor-fluviu scrise în secolul trecut de autori obscuri. Andy Harrison, președintele lui BMC, l-a respins: „Era o ocupație prea interesantă, în ce ne privește”.

Lucian Oprea

DIN POEZIA CU TEMĂ SPORTIVĂ

Czeslaw Slezak

RUGA ALERGĂTORULUI

O, zei ai Olimpului,
dați-mi focul vostru sacru
pentru a putea deveni învingător.

Fie ca nodurile mușchilor mei
să se desfacă
pentru ca Hermes să-mi poată
da aripile sale...

O, zeilor,
zei ai Olimpului,
dați-mi focul vostru sacru,
să ardă veșnic focul din mine,
focul învingătorului,
să-mi pot învinge adversarul —
fratele meu.

PRIMUL SEMN

Toate povestirile despre Delta încep, pentru mine, cu amintirea unei scurte, fulgerătoare întâlniri cu canalele amărâte, aprige, secate din spatele Maliucului. Obişnuit cu curgerile masive, de stîncă lichidă, ale Oltului, vederea acelei gropi înămolite în bureţii brădişului, în lîntiţe şi matăsuri putrede, mi-a înfipt în suflet un fel de deznădejde, o rupere aproape disperată de iluziile confecţionate îndelung după Sadoveanu.

Împletindu-mă cu noroaie puturoase, tirindu-mă, gata gata să plîng, prin smîrcurile aproape ticsite de porci negricioşi ca nişte negi, după o noapte penibilă în cel mai sordid hotel din viaţa mea de pînă atunci (încă nu mă iniţiasem în meseria veselă de gazetar de teren) am început şi eu să fac ce făcea toată lumea: să pescuiesc.

Pînă şi rimele erau cu totul şi cu totul altceva decît viermii roşii, vii, aproape simpatici, din grădinile făgărăşene. Erau nişte serpi negri, fără vlagă. Rîme grase şi leneşe, aidoma mîlurilor din care ieşeau (la zece lopeţi una!) Nici o balenă n-ar fi înghiţit monştrii aceia cît degetul!

Fără nici o convingere, încercînd să îngrop cumva cit mai repede cele trei zile cît trebuia să stau (plătisem în avans, cu bănuţii de student, strînşi îndelung şi cu înfrîntoare sacrificii — de la cămin, din Panduri mersesem pe jos pînă la gară, pentru că-mi lipseau cei treizeci de bani de tramvai) am aruncat şi eu un virf de ac pe marginea unei spărturi, în brădiş. Apa n-avea mai mult de o jumătate de metru şi aceea îndesită de ierburii. În jur, doar trei păcălîţi ca şi mine (nu ştiu de ce, toţi debutanţii Deltei aleg Maliucul pentru o primă experienţă „derutantă”) ce se spionau rătăciţi de spaima şi singurătatea aceluia loc neconform cu nici o carte poştală ilustrată despre „o lume mirifică”, „raiul păsărilor, al apei, al peştilor”. Rai, cloaca aceea?

Eram în picioarele goale. De unde bani de cizme? Am simţit cum pe pielea gleznelor, pe lângă foşnetul dezgustător al mîlului puturos, mişcau ierburii stricate ca o lîină cu viermi, înfepind aspru. M-am aplecat să mă scarpin. Pe toată gamba urcau, în ordine, lipitori negre şi verzi. Am fugit speriat pe pămînt tare. Am luat o creangă de salcie şi am început să-mi rad isteric părul ăsta crescut neaşteptat. Cădeau zvîrcolindu-se lent, lăsîndu-mi pielea tatuată cu urme vineţii, sîngerinde. Am fugit în sat, mi-am cumpărat din banii de drum două perechi de ciorapi trei sferturi. Le-am îmbrăcat una peste alta. Am încălţat şi bascheţii, singura pereche (ce trebuia să mă ţină măcar pînă-n toamna următoare).

Am reintrat în mocirlă, călcînd atent, ca un stîrc, privind crispat fiecare bălţiţă în

care puneam piciorul. Am rămas uluit de mulţimea de vietăţi ce împînzea fiecare picătură de apă, fiecare strop de mîl. Fiinţe năstruşnice, nici plante, nici animale. Bizare la înfăţişare. Trăind intens, în convulsii, altfel decît lumea rarefiată a pădurilor şi munţilor mei. Monotonă de-a dreptul, dacă ar fi fost pusă în faţa unui pahar cu apă din bălţile Deltei, mustind şi colcăind de mii de făpturi în chip eretic, peste puterea imaginaţiei.

Rob al unei pasiuni din copilărie, născută pe malul Oltului, am aruncat undiţa din nou, tot într-o pată neagră de apă dintre brădişuri. Vreme de un sfert de oră nu s-a întîmplat nimic. Începusem încet, încet să mă gîndesc că Delta e o poveste, o cortină de vorbe dîncolo de care nu e decît plaja banală la Dunăre şi mlaştina asta înfesată de gingăanii fantastice.

Şi deodată acul plutei s-a plecat uşor, lin ca într-o adiere. Apoi a început, tot atît de lenesc, să intre sub brădiş. Am înţepat, moale, fără nici o credinţă. Mîna mi-era obişnuită cu porcuşori şi obleţi, cu clenii nu mai mari de două sute de grame (în doisprezece ani de pescuit în Olt, cel mai mare peşte prins a fost un clean de opt sute de grame!). Forţa pe care am simţit-o la capătul celălalt al firului m-a făcut să scap băţul din mînd. Atunci, în câteva secunde, s-au petrecut în mintea mea toate înţelegerile care fac ca azi să adun ani buni, ierni şi veri, trăite pe grind, înţelegeri care m-au făcut să scriu două romane despre Delta.

Am înţeles, fulgerător, că Delta e altceva. Are cu totul altă dimensiune aici. Că e o concentraţie de viaţă cu totul şi cu totul unică şi că totul se măsoară aici după legi noi. Că în băltoaca din faţa mea trăieşte un peşte uriaş (aşa-mi părea pe atunci crapul de două kile pe care l-am smuls cu stîngăcie de sub brădiş), şi că nu e singurul. Că am atins o lume al cărei miracol constă în densitatea şi integritatea vieţii. Dar şi în hipertrofierea ei. Nu ştiu, nu pot explica în câteva pagini ceea ce am încercat să fac în două cărţi. Dar atunci am avut clar sentimentul că necunoscuta şi izolata insulă dîntre bălţile Dunării este pentru mine cea mai potrivită lume din cîte cunoaştem. De ce? Nu pot spune. Că voi dori şi voi încerca tot timpul să o înţeleg. Să mă asimilez ei, dar că nu voi reuşi niciodată, e sigur. Aici rămii mereu un străin. Orice ai face.

Am prins în trei zile mai mult de două sute de chile de caras şi crap. I-am dat prin aşezarea ciudată de blocuri locuite de indigeni care nu sînt nici pescari nici vaporeni, nici nimic, dar trăiesc, şi încă destul de bine.

Am plecat la Bucureşti. Am „tras” să-mi apară cîteva poezii. În „Luceafărul” şi „Amfiteatru”. Am făcut pe „salvatorul” la Tei. În fine, prin septembrie m-am întors în Delta. L-am cunoscut pe Senca Stafei, fie-i tărîna uşoară marelui meu prieten şi, prin el, prin barca lui, multele canale şi ghioluri, Sontea, Furtuna, Băclăneşti, Cruhlic, Ligheanca, Bogdaproste, Semiova. Şi altele, şi altele. Dar în toţi cei cincisprezece ani ce au urmat, de dese şi lungi întâlniri, Delta nu a fost decît o confirmare, exterm de spectaculoasă şi de amănunţită, ce-i drept, a acelei prime întâlniri cu balta din spatele Maliucului, cu colosul acela uriaş şi strălucitor ca oglindirea unei prime raze de lumină pe o lume pînă atunci necunoscută.

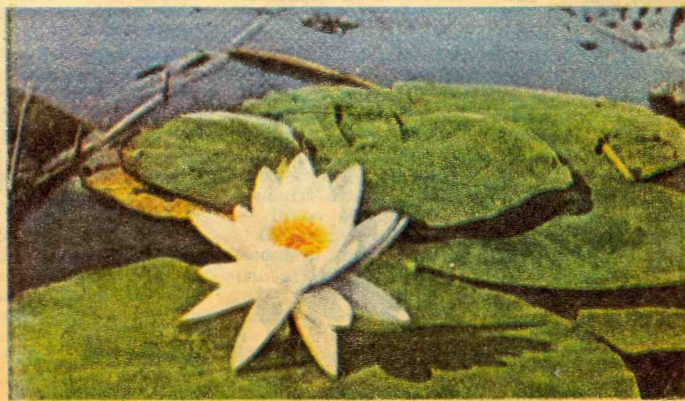
E adevărat şi ce au scris Sadoveanu, Panait Istrati, Ştefan Bănulescu, Fănuş Neagu. Dar e adevărat numai pentru ei... Pentru că simbolul tuturor lumilor care e insula Delta e de fapt o lume în care fiecare vede altfel şi înţelege altfel, monologînd, neauzit de nimeni, despre un adevăr numai al lui.

De ce v-am povestit toate astea? De ce mărturisirea aceasta despre un lucru încă tulbure, încă neorînduit şi care nu cred că se va orîndui vreodată? Motivele legăturii mele de ardelen de munte, cu Delta? Pentru că dacă Delta — Delta, adică Letea, Caraorman, Crişan, Maliuc, Mila 23, tot ce e, cum se zice, baltă — mi-e cît de cît familiar şi nu mă mai tolesc de emoţie cînd văd o egretă cîrînd strident deasupra unei lotci, în schimb răsăritul ei nu m-a „muşcat” încă. Sulina chiar m-a neliniştit. Un oraş ca o pastă pestriţă, cu amestecurile ei ciudate şi dezechilibrate, portret levantin în toată puterea cuvîntului.

Dar aceeaşi senzaţie de înţelegere a unei lumi complet diferite, cu alte măsuri şi alte rînduiri, străine şi inaccesibile, am avut-o pe malul mării. La Sfîntu Gheorghe şi Ciotica, la Cişla Vădanei şi Perişor. Canale şi aici, ghioluri, lotci, păsări, peşte, grinduri, păduri. Dar mai e şi Marea. Şi dintr-o dată totul are altă înfăţişare.

Mergeam încet spre mare, pe malul Dunării. Şi deodată, am zărit în nisipul alb, îmbriiat de faianţa scoicilor, aruncat de valuri, capul unui morun uriaş (voiculescian?). Cel puţin două sute de chile. Dacă nu dublu. Cîlocul gros cît piciorul. Un cap cît un butoi. Dar nu mi s-a părut mare. Era chiar un peşte oarecare. Il înghiţea, nesfîrşită, Marea. Marea în care intrau, cu pinzele ridicate, lotci pescăreşti. Era o legătură limpede între acel prim crap prins la Maliuc şi acest cap de morun aruncat pe nisipul plajei. Erau, amîndoi, primul semn dintr-o lume nouă, o lume altfel.

Radu Anton Roman

„Și eu ascult muzică. Nu de operetă, bineînțeles!”

— Dorin Teodorescu, să începem !
— Sper să fiu o gazdă agreabilă.
— Aveți, sau mai corect spus, v-ați creat un nume cunoscut și apreciat în toată țara. Ce mai, sinteți o vedetă. Ați fi crezut vreodată că veți da viața marilor personaje ale operetei ?

— Venirea mea în rindurile cântăreților lirici a fost pur și simplu o intimplare. Nici o clipă nu mă gândeam să îmbrățișez cariera muzicală, cu toate că pianul, opera și concertele simfonice făceau parte integrantă din preocupările mele extrașcolare. Pentru asta trebuie să-i mulțumesc cu pioșenie venerabilei mele mame.

— Ce ar fi devenit Dorin Teodorescu dacă nu era hazardul ?

— Inginer. Eram student în anul trei, cînd am părăsit politehnica pentru a mă închina Euterpei.

— Aveați chemare pentru științele exacte ?

— Cred că da. Făcusem unele invenții pe linia aparatului cinematografice, care poate ar fi folosit cuiva.

— Cum nu am venit la dumneavoastră pentru a „plînge” un talent tehnic „ratat”, vă propun să intrăm direct în subiect. Tîn să vă fac o precizare consolatoare : Dumitru Radu Popescu a părăsit medicina, tot în anul trei, pentru a deveni scriitor, iar Alecu Popovici, tot pentru a se dedica scrisului, nu a profestat medicina nici o zi. Deci cum ați început ?

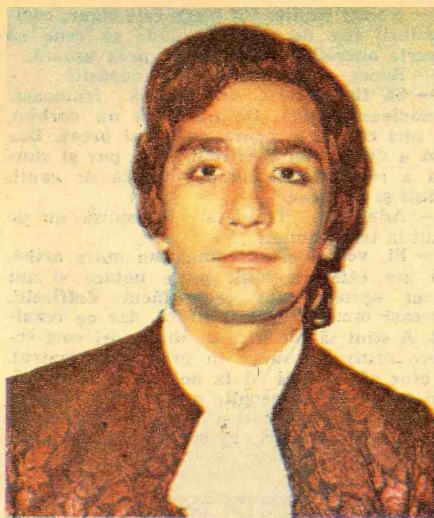
— Am învățat de mic copil pianul. Mergeam des la opera din Timișoara. După un timp reușeam să reproduc orice arie ascultată. Rigoletto era pasiunea mea.

— Probabil că mama anticipa un nou „geniu” al muzicii.

— Nici chiar așa. Dar de siciit, mă siciia. Eram un fel de domn Goe. Aveam un costum de marinier, pălărie de paie, fără a purta pe pamblică inscripția „le Formidable”. Cînd imi era viața mai dragă trebuia să mă produc. Mama dorea să se laude cu vocea progeneriturii ei. O făceam cu plăcere, căci o iubeam teribil pe mama. Și viața mergea înainte. În școală nu cîntam, erau 6 băieți la 32 de fete. Altele ne erau pe atunci gîndurile, căci de, în clasa noastră băieții erau la preț.

— Și ?

— Cum nu mă gîndeam la muzică imi vedeam de studiile ingineresti care, cum am mai spus, imi plăceau. În schimb participam la diferite manifestări studentesti unde cîntam. A venit ziua H. Cîntam la un festival. În sală se afla rectorul Conservatorului din București, Victor Giulian care, după ce m-a ascultat, m-a luat de mină și fără prea mul-

Două apariții de scena operetei din Viena.

te vorbe m-a trimis în Capitală. Din clipa aceea viața mea a cunoscut o traiectorie amețitoare. Pînă să-mi revin m-am și văzut student în anul doi la conservator, la clasa marelui Ștefănescu-Goangă.

— Deci, ați pierdut un an ?

— Arta cere sacrificii, mi s-a spus. Și le-am acceptat.

— În familie nimeni nu cînta ?

o discuție cu DORIN TEODORESCU

— Bunicul meu era un bariton de zile mari. Mi-amintesc că prin anii războiului bunul meu organiza seri muzicale. Sabin Drăgoi era nelipsit.

— Ați terminat, dacă nu mă înșel, conservatorul în 1968 ?

— Apoi am cîntat un an la Opera din Timișoara. Imi plăcea noua mea ipostază, dar împins de necuratu’ am dat concurs la ope-

reta din București. Am fost admis. Așa l-am cunoscut pe Ion Dacian care, cu tact și perseverență, mi-a scos din cap opera.

— Nici nevastă-mea nu se dă în vînt după operă ! Ea, nevastă-mea, vorba lui Tomazian, zice : „Am bărbat, îl cultiv. Unui spectacol anost și sofisticat îi prefer o seară de muzică încîntătoare”. De nevoie, merg și eu, dar nu închid ochii ci privesc. Nu numai pe scenă. Imi place să urmăresc sala. Și am constatat că publicul se poate împărți în două : camenii trecuți de prima tinerețe și tineri pînă la 18—20 de ani. Unde sînt ceilalți, mi-am zis. Nu cumva această situație relevă faptul că, atunci cînd un om capătă un anumit grad de cultură muzicală, devine meloman „serios”, părăsește stalul operetei, probabil, pentru cel al opere. Întrebare : este opereta un gen minor ?

— Problema e complexă și n-o putem discuta în acest cadru restrîns. După mine, un adevărat artist trebuie să cînte la fel de bine și operetă și operă. Sigur că unui iubitor de muzică opera îi oferă mai multe satisfacții, muzica este profundă, pentru a o „gusta” se cere cultură muzicală. Pentru acesta opereta începe să pară o artă de suprafață. Și aici greșește căci, repet — după mine, genurile nu se exclud. Să nu vi se pară paradoxal, dar este mai greu să fii cîntăreț la operetă decît la operă.

— De ce ?

— La noi, în afară de voce, este nevoie de jocul de scenă. Sînt minute în șir cînd trebuie să joci pur și simplu teatru, ca să nu mai vorbim că trebuie să și dansezi. După o arie grea, care te solicită, nu-i chiar ușor să dansezi, mai ales cînd ai în jurul tău chiar balerine. Cîntărețul de operetă are un statut special.

— Spuneți sincer, ați da poziția de vedetă de la operetă pe un loc în schemă la operă ?

— Da, dar din cu totul alte motive. Din capul locului am vrut să fac operă și, așa cum am mai zis, numai necuratu’ m-a împins spre operetă. Azi m-aș duce mai mult pentru că am pus un pariu cu mine. Pot oare cuceri și un alt public ?

— În timp ce în lume opera cunoaște un adevărat reviriment, opereta parcă bate pasul pe loc. Ba chiar mai rău. A apărut muzicalul. Să fie acesta viitorul operetei ?

— Opereta clasică va străbate marea oricît de agitată ar fi. Ea nu poate dispărea pentru că este cu adevărat nemuritoare. Strauss, Offenbach, Lehar, Kalman, Dendri-no sînt nume care vor dăinui peste veacuri, căci operele lor au pătruns în memoria afectivă a omenirii. După unii critici, muzicalul nu este decît un cuvînt nou pentru un gen vechi : opereta.

— Sînt sigur că plicurile parfumate de la diverse admiratoare vă sînt și azi trimise

În micul ecran împreună cu Elvira Cîrje

Familia Teodorescu : fiecare pozează pentru admiratorii proprii.

în cabină, că primiți telefoane anonime sau că vi se atine calea eventual numai pentru o vorbă și multe altele. Nu vă cer mari deslănuiri, dar pentru că am aflat că duceți o viață privată echilibrată, poate ne spuneți câte ceva din viața particulară a unei vedete.

— De felul meu sint un om serios. O spun și ceilalți. Am proaspete în minte cuvintele marelui Groner care, imediat ce am sosit la operetă, m-a chemat la el și cu glasul său de neîmitat mi-a zis : „băiete, de vrei carieră atunci să-ți vezi de meserie. Frumusești, talent ai. Uită-te în jurul tău, dar vezi-ți de drum. Altfel hăul te așteaptă”.

— Se vede treaba că l-ați ascultat. Și fiindcă sintem la acest capitol, pentru admiratoarele prezente și viitoare, vă rog să-mi mărturisiti care vă este statutul familial.

— Sint căsătorit din 1968. Soția mea, profesoară de română și germană, este un om minunat și sintem legați, peste toate, și de frumoasa noastră Begă. Am o fetiță, Andreea, are 15 ani, iubeste muzica, știe muzică, dar din păcate istoria se repetă. Merge la operă. Sint un bun gospodar. Fac cumpărăturile. Piața este locul meu de odihnă, căci cumpărând azi un morcov, mâine o ceapă, am învățat să aprovizionez casa. Îmi place bucătăria, sint un mare gurmand și ador fasolea, indiferent cum este preparată. Din aceste motive am probleme cu silueta. Soția mea, mare melomană, mă însoțește la mai toate spectacolele. Îi simț prezența, îi caut privirea, îmi este de un real folos. Este criticul meu cel mai competent și cel mai drag.

— Pe ceilalți critici nu-i iubiți ?

— Numai atunci cind sint avizați și țin cont de conjunctura fiecărui spectacol.

— Să dăm timpul înapoi. Cind v-ați angajat, Ion Dacian era director. El este cel care v-a convertit spre gen. Evocați-i personalitatea.

— A fost un mare artist, un mare iubitor al operetei. Datorită tactului său, aici am rămas. Cind l-am cunoscut era îngrijorat de viitorul operetei, de lipsa cadrelor tinere. Dorea să predea ștafeta și căuta miini sigure. Stătea toată ziua în teatru și suferea pentru orice. El, de altfel, mă curta încă din studenție. Pe vremea aceea se monta „My Fair Lady”. Dacian a fost regizorul, dar mișcarea scenică a fost realizată de un englez. Zilnic stăteam în teatru ore în șir. Atunci am învățat cum se descompune nn spectacol înainte de a se compune. Tot atunci am înțeles că muzicalul nu va înlocui opereta, iar că de acum încolo în lume vor curge două fluvii prietene : opereta și muzicalul.

— Cu ce ați debutat în București ?

— Cu „Prințesa circului” de Kalman, dar pe o scenă din Curtea de Argeș. Doamne, ce emoții. Dar călcasem cu dreptul. După actul întâi am dat autografe o jumătate de oră. Atunci a avut loc marea cotitură din viața mea. Am simțit că am priză la public.

— Pare simplă lansarea dumneavoastră în lumea muzicii.

— Pare, dar în realitate drumul a fost foarte greu. Nici nu mă instalasem bine pe scenă că au început reproșurile. Nu ai joc dramatic, a fost primul bobornac. Eram înnebunit. Nimeni nu mă învăța, dar toți îmi reproșau. Am început „să fur” de la colegi. Actoria a venit din mine, dar nașul mi-au

fost trei operete : „Calul bălan”, „Miss He-lyett” și „Vinzătorul de păsări”.

— Cum vă explicați că operetele de odinioară sint mai melodioase decît cele de astăzi ?

— Nu-mi explic. Un lucru este sigur, compozitorii fug de gen. De unde se vede că a scrie operetă nu-i o treabă prea ușoară.

— Repet, poate opereta este depășită.

— Să fim serioși. Are muzică frumoasă, melodioasă, caldă. De libret să nu vorbim, că nici cel de la operă nu-i mai breaz. Dar iată a apărut un Zeffirelli, care pur și simplu a revoluționat lumea noastră de conți, prinți și prințese.

— Adevărat. „Traviata”, transmisă nu de mult la televiziune...

— Ei, vedeți ce înseamnă un mare artist. Eu am călătorit mult peste hotare și am văzut aproape tot ce a făcut Zeffirelli. Aceeași muzică, același libret, dar ce rezultat. A știut să sacrifice de multe ori voci celebre pentru a aduce în prim plan teatrul. E bine să rețineți că la noi, ca și la operă, vin melomani să asculte o singură arie, apoi pleacă. Noi știm acest lucru și cîntăm cu maximă concentrare. Ei bine, Zeffirelli a în-tors piramida.

Pasionat de arta culinară, Dorin Teodorescu se luptă cu silueta !

— Vă propun să discutăm puțin despre regie. Agreeți un regizor dur și intransigent sau... ?

— Sint împotriva regizorilor care nu lasă puțină fantezie și actorului. De aici apar personaje stereotipe, lipsite de spontaneitate. Eu doresc ca starea să vină și din trăirea personajului, nu numai din indicații regizorale. În legătură cu aceasta eu îl evoc ori de cite ori este cazul Pe regretatul și talentatul George Hazgan.

— Mare actor. Mulți îl imită, dar nimeni nu se poate apropia de valoarea lui.

— Adevărat. Cred că știți că el făcea cuplu comic.

— Da.

— În „Victoria și-al ei husar” avea un moment cind trebuia să plingă și plingea de-adevăratelea. El a fost, ceea ce numim noi, un actor total. Știa note, dansa, spunea proza perfect, trecea rampa fără nici o dificultate.

— La operetă se poate improviza ?

— Partea muzicală exclude improvizația. Partea de proză o acceptă, dar trebuie să fi foarte prudent. Regretatul Nicușor Constantinescu avea o vorbă : dacă-i bună, dacă prinde, o lăsăm.

— Cum învățați rolul ?

— Învăț mai întâi partea muzicală, apoi textul. Pină nu știu bine totul nu vin la repetiții.

— Învățați totul sau numai partea care vă revine ?

— Absolut tot textul și toată muzica. Sint împotriva celor care învață pe felii.

— Mai sint și dintre aceștia ?

— Din păcate da. Dar greșesc amarnic. Asta nu este artă. Ca să pot trăi rolul eu trebuie să știu tot.

— Marele ecran nu v-a solicitat ?

— Am fost solicitat și chiar am imprimat două operete. Mai departe nu pot spune ni-

mic din simplul motiv că nu știu. În schimb, televiziunea mă solicită din plin. Răspund cu plăcere căci televiziunea m-a aruncat în lume.

— Cum vă verificați vocea ?

— Mă imprim și mă ascult. Am benzi din 1975. Este o metodă infailibilă și nu renunț la ea.

— O întrebare pentru mine. Cum vă odihniți ? Vă întreb căci multă lume cu care am stat de vorbă răspunde : ascult muzică.

— Și eu ascult muzică. Nu de operetă, bineînțeles.

— Chiar și muzică ușoară ?

— De ce nu. O apreciez și o iubesc. Cu o singură condiție...

— Să fie de bună calitate.

— Exact.

— Necazuri nu ați avut pe scenă ?

— Ce înseamnă necaz ?

— Să vă spun ?

— De ce nu.

— Publicul este eterogen, deci reacțiunea-ză diferit. Poate nu ați plăcut cuiva și s-a manifestat în consecință.

— Adică să mă fluier ?

— Istoria muzicii e plină de asemenea exemple.

— Nu am avut astfel de situații, dar am avut două momente care cred că e bine să le consemnăm. Eram în turneu cu „Secretul lui Marco Polo”, se cînta aria lui Mi-Tzu-Ti, cind cineva și-a permis să fie necuviincios față de colega mea. După terminarea ariei am ieșit în fața cortinei, l-am admonestat pe impostor și am cerut evacuarea lui din sală. Al doilea necaz a fost mai neplăcut. S-a petrecut în 1984. Cîntam în „Liliacul”. În actul doi am făcut o mișcare greșită și mi-am produs o ruptură de mușchi. Cît mă vedeți de înalt m-am făcut de jumătate de metru. Am schiopătat, am scrisnit din dinți, dar am terminat spectacolul.

— Înseamnă că ați făcut sport la viața dumneavoastră.

— Foarte mult și divers : fotbal, volei, baschet. Merg și acum pe stadioane. Și mai joc din cind în cind în echipa de fotbal a actorilor.

— Aveți un repertoriu bogat. Care este opereta preferată ?

Nu, ceasul operetei nu va suna niciodată — ea este nemuritoare !

— „Tara surisului” a lui Lehar. Interpretez rolul prințului Sou-Chong. Au trecut 15 ani de la premieră și nu m-am plictisit de rol. De fiecare dată parcă descopăr noi fațete ale rolului.

— Cu Dorin Teodorescu este o încintare să faci un interviu. De cite ori dorește să te convingă de un lucru fredonează. Nu știu dacă atunci cind mergeți pe stradă fredonați. Cu ce arie îmi propuneți să ne despărțim ?

— Cu aria mea preferată din „Tara surisului”.

**Dan Birlădeanu
Fotografii de
Emilian Berdeli**

REPRIZA A DOUA

MICHEL PLATINI VA JUCA LA JUVENTUS ȘI ITALIA ESTE ÎNNEBUNITĂ DUPĂ EL. PREFERIND-Ō PE „VECCHIA SIGNORA” (BĂTRINA DOAMNĂ) LUI ARSENAL LONDRA SAU PARIS SAINT-GERMAIN CAPITANUL ECHİPEI FRANȚEI A PUS CAPĂȚ TUTORUL SPECULAȚİILOR ȘI SUPRALICITĂȚILOR. S-A ÎNTORS ÎN PATRIA PĂRİNȚILOR SĂI DIN MOTIVE SENTIMENTALE. A MAI OBTINUT ȘI UN CİȘTIG FRUMOS (19 MILIOANE FRANCI). A ALES PARIS MATCH PENTRU A POVESTI ÎN DETALIU ADEVĂRATUL ROMAN AL ACESTUI TRANSFER, TRANSFORMAT ÎNTR-UN MARE SPECTACOL.

Cele 7 zile care au schimbat viața lui Michel Platini

POVESTITE DE EL ÎNSUȘI

PENTRU ÎNCEPUT : FIFTY - FIFTY !

Am semnat ca prin vis... un vis din copilărie. Italia, Milano, Torino, fotbalul lui Inter cu tricouri albastre închise, Juventus, rasele și privirea lui Mazzola, șuturile artistice ale lui Rivera, toate aceste orașe, toate aceste cluburi, toți acești jucători legendari făceau parte din copilăria mea, la Joeuff în Lorraine. Eram cînd Mazzola, cînd Rivera. Mai tîrziu cînd voi fi mare voi juca la Inter sau la Milano A.C. Am jurat. Și iată, sînt eu, Platini. Am 27 de ani și am ales Juventus. Ba chiar Juventus m-a ales pe mine. Am cîștigat.

De fapt sînt o ușurare. Nu este ușor cînd ești jucător-vedetă să urmezi și să forțezi destinul. De o lună fotbalul francez părea să atîrne de transferul meu. Platini aici, Platini acolo... Am vrut să ies din toate acestea.

Privesc orașul Torino defilînd prin fața parbrizului fumuriu al limuzinei gri pe care mi-a pus-o la dispoziție dl. Agnelli, președintele (director general) al Fiat, care patronază pe Juve. La volan este Gianpiero Boniperti, directorul clubului. Am ieșit după șapte ore de discuții din biroul său. Discuții dure. Șoferul a urcat în spate între Bernard Genestar, omul meu de afaceri, și Philippe Piat, consilierul jucătorilor profesioniști francezi. Pe drum, Philippe a remarcat un etui de piele prins la centura șoferului. Șoferul președintelui director general al Fiat este înarmat. Cînd am vrut să cobor geamul mi-am dat seama că portiera era blindată. M-am simțit dintr-o dată intrat într-o altă lume. Eu, Platini, fiul unui emigrant italian, eram tratat ca un ministru sau vedetă de cinema.

Ciudat, atunci cînd mi-am prins centura în micul avion particular care ne aștepta pe aeroportul Caselle am simțit un gol în creier. Nu mă gîndeam la Juventus, la fotbalul italian, la

Viața de familie este una din marile priorități ale lui Michel Platini. Îi place să participe la jocurile celor doi copii : Marina (16 luni) și Laurent (3 ani), în 1985

viitor, nu mă gîndeam la soție, la copii, nici măcar la tatăl meu, Aldo. Nu. Mă gîndeam la Francesco, bunicul meu. Mi-l imaginam părăsindu-și țara la vîrsta mea pentru a căuta de lucru în bazinele Lorenei. Bunicul era zidar. A muncit din greu. Departamentul de a face avere a agonisit totuși ceva pentru a deschide o cafenea. „Le Café des Sports”. Pe pereți a agățat fanioane și fotografii din campionatul Italiei „Calcio”. Nu am fost prea înstărit, dar tata a ajuns profesor și nu ne-a lipsit nimic. De aceea, pe pista din Caselle, în timp ce erau ambalate motoarele, cel la care îmi zburau gîndurile era bunicul. Pentru el sînt astăzi mîndru de mine. Mîndru că am revenit în patria sa ca vedetă.

Totuși în dimineața aceea în care am părăsit Saint-Etienne,

Platini meditativ după antrenamentul la Saint-Etienne. De cîteva săptămîni era hărțuit de probleme presante : fotbalul francez părea să atîrne de transferul său. A ales singur.

fifty-fifty. La acest nivel nu mai era o problemă de bani. Știam că oriunde m-aș duce aș face o afacere bună. Nu știu dacă sînt supracotat, dar asta este : toate marile cluburi îmi oferă sume mari pentru a semna la ele. Cu o lună în urmă citisem că era lucru „hotărît” să trec la Paris Saint-Germain, că mi-am cumpărat apartament la Neuilly și că un fotograf făcuse o poză a lui Platini cu tricoul lui P.S.G. I-am lăsat să vorbească. Eu, care îl cunoșteam bine pe Platini, ciTEAM și mă amuzam. Pe atunci habar nu aveam care va fi culoarea tricoului meu.

AFACERILE SÎNT AFACERI

Apoi lucrurile s-au precipitat în favoarea lui Juventus. Înainte de întîlnirea Franța-Peru Genestar îl întîlnește pe Boniperti la Paris : „termenul limită pentru transferarea jucătorilor din străinătate expiră vineri seara în Italia. Cunoașteți propunerile noastre. Aveți 48 de ore să vă decideți”.

Vineri la ora 7 și 15 îmi iau Land Rover-ul. Am întîlnire pe aeroportul Lyon-Satolas cu Genestar și Philippe Piat la ora 8. Genestar care vine din Marsilia a închiriat un mic Cessna. De

încă nu era hotărît nimic. Eram decis doar să mă stabilesc în străinătate. Parisul îmi făcuse propuneri somptuoase, și se vorbea de o colecție făcută de suporteri. Sîna seducător, dar destul de complicat. Bordeaux mă cerea. Eu preferam să plec în altă parte, să văd alte țări. Să încerc o experiență la nivel înalt, într-o țară cu tradiții în fotbal.

Joi încă mai discutăm cu conducerea clubului Arsenal. În ziua care a urmat după Franța-Peru mi s-a dat întîlnire la Saint-Etienne. Eram patru persoane, distinse, simpatice. Am rămas trei ore cu ei. La plecare, după ce și-au aliniat cifrele lor, mi-au cerut deschis părerea. Nu i-am minșit. „Șanso cincizeci la sută”. Au crezut. Și eu.

De un timp oscilam între Arsenal și Juventus. Era într-adevăr

FOTBAL

patru locuri. Mă așteptau la bar. Sint puțin în intîrziere. Se bea cafea, în timp ce pilotul trebuie să-și modifice planul de zbor pentru a ajunge la Torino.

Zborul a durat cincizeci de minute. Mă așez lingă Genestar. Philippe Piat este în spatele nostru. Iși scoate dosarele: Michel, Piața Comună prevede libera circulație a miinii de lucru. Dar UEFA ne impune o reglementare abuzivă. Ea interzice recrutarea unui jucător străin fără să se plătească clubului său inițial, chiar dacă este pe terminate contractul, ca în cazul tău. E scandalos dar nu avem ce face. Și suma poate ajunge la două milioane de franci elvețieni (șase milioane de franci francezi).

Îl liniștesc pe Piat. Da, este adevărat, regulamentul este nedrept și înțeleg de ce, pe bună dreptate, Uniunea fotbalistilor profesioniști vrea să-l denunț în justiție. Însă în cazul meu nu se va atinge nici pe departe plafonul acestei pretenze „indemnizații de promovare”. Acum trei ani, cînd am sosit la St. Etienne, am introdus o clauză specială, limitînd suma la 1 280 000 franci. Un frumos cadou de adio. Niște bănuți puși la ciorap. Uit această complicație care imi va pigmenta negocierile, în timp ce survolez Alpii. Instalați la bordul avionului-taxi aproape că atingem culmile. Este foarte frumos. Zăpada scintilează în soare. Acest imens teatru natural imi incîntă inima. Aterizăm la ora zece. Ne așteaptă două persoane: avocatul lui Juve și un prieten italian al lui Genestar. O jumătate de oră mai tirziu sintem eu toți în birourile „Fiat Sport”, cetatea sportivă a uzinelor Fiat. Este pentru prima oară cînd îl întîlnesc pe Boniperti, fost jucător internațional, elegant și prosper, astăzi în vîrstă de cincizeci de ani. Vorbește o franceză corectă, dar conversația decurge în italiană. Abia atunci imi dau seama că sint pe dinafară, eu care mă credeam destul de bun ca să pot susține o conversație. De luni de zile mă chinulam să tocesc engleza, bineînțeles...

Boniperti dorește să tratăm imediat condițiile contractuale. Problemele de fond. Ne invită pe Genestar și pe mine să rămînem în compania lui. Avocatul, prietenul lui Genestar, și Philippe Piat se retrag pentru un moment. Pesto zece minute sintem din nou împreună toți șase în jurul mesei rotunde.

Din acel moment au început dificultățile. Juventus cerea ca eu să plătesc indemnizația la Saint Etienne. Eram de acord, dar Piat cerea să se inscrie negru pe alb (așa cum sint tricourile lui Juve) că plata să se facă prin reducerea salariului meu. Ceea ce i-ar fi dat posibilitatea să aducă problema în fața justiției în speranță că mi se vor rambursa banii ulterior.

L-am lăsat să spună ce crede. Aceste lișane juridice nu sint specialitatea mea. S-a ridicat tonul discuției. Boniperti era, pe cît de afabil și călduros, pe atît de inflexibil. Piat era la fel. Eu preferam să mă gîndesc la altceva. Priveam pe fereastră vasele grădini și piscine ale cetății sportive. Cel mai intransigent era însă Giuliano, consilierul financiar al clubului. Îi dădea sfaturi lui Franchi, președintele Uniunii europene de fotbal.

Degeaba însă, Franchi nu ar fi trecut peste o reglementare pe care a inspirat-o el însuși. În acel moment am avut impresia că nu

vom cădea de acord. Giuliano insistă: „transferul nu se va realiza”.

Atunci am intervenit. Am telefonat președintelui Rocher, la Saint-Etienne. I-am vorbit foarte simplu: D-le președinte, la telefon este Michel. Probabil că v-a informat Herbin. Sint în Italia. Sint de acord cu transferul la Juve. Am nevoie să-mi autorizați ieșirea de la club. Dar aș dori să discutăm valoarea indemnizației prevăzute de UEFA.

— Știi, Michel, nu avem ce discuta.

— Da, în măsura în care Federația franceză nu o va pretinde.

— Ascultă, nu avem ce discuta. Plătești cît s-a prevăzut în contract. Am închis telefonul. Obosit de luptă eram de acord să cedez. Dar Juventus a cerut un telex de confirmare. Giuliano repeta întruna: „transferul nu se va face”.

Am dictat un model de telex la A.S. Saint-Etienne. „A.S. Saint-Etienne este de acord cu transferul lui Platini contra unei sume totale și definitive de 1 280 000 franci”.

Era ora 15 și 30 minute. La ora 16 a intrat secretara cu răspunsul la telex. Era acordul dat de președintele Rocher privind plecarea mea de la clubul său. A adăugat în telex termenul de „indemnizație de promovare” conform regulamentului UEFA.

IN SFÎRȘIT, LA JUVE

Mă liniștisem cînd a sunat telefonul. Era Eugène Saccomano, prietenul meu de la Europa I. Descoperindu-mă în biroul lui Boniperti deținea o știre de senzație, cu atît mai mult cu cît presa italiană nu știa nimic. Cum a reușit? „Telefonul roșu” al Europei I. Schimbarea planului de zbor a pus fără îndoială pe cineva pe urmele noastre. Am telefonat imediat acasă, soției mele Chrystèle: „Nu-ți face probleme. Tețul va fi bine. Am căzut de acord”. Și s-au servit sandviciuri.

Dimineața imi propusesem să mîncăm un mic dejun piemontez și să beau un pahar de Barolo, un vin foarte bun, foarte fin. Dar iată că după ore de discuții a trebuit să ne mulțumim cu sandviciuri. Eu am mîncat trei.

Sătul de atîtea negocieri eram pe punctul de a seama, cînd a intervenit un obstacol: echipa Franței. Pentru mine echipa Franței este ceva ce ține de domeniul visului. Eu sint cel care conduc și îi dau prioritate, față de orice. Sint mîndru de cele 34 de selecționări, de cele 20 de goluri marcate de mine pentru ea și de banderola de căpitan al naționalei franceze. Sint mîndru că joc în această echipă. Între ea și mine s-a stabilit o legătură sentimentală.

Juventus imi acorda numai trei permisiile pe an. Doar pentru medicurile oficiale. Eu, dimpotrivă, țineam să am toată libertatea de a răspunde oricînd la convocările lui Michel Hidalgo. Genestar m-a susținut, cu atît mai mult cu cît mă îndemnase cu convingere să rămîn în Franța. Încă o dată, tonul discuției s-a ridicat. Le-a refuzat-o: „Știi ceva, dacă dorii să-l păstrezi pe irlandezul Brady, Michel este gata să renunțe. Putem foarte bine să ne întoarcem în Franța.”

Boniperti ne-a liniștit cu un suris și Genestar mi-a oferit, în sfîrșit, stiloul său, un Parker aurit.

Am semnat toate exemplarele contractului cu un sentiment de ușurare. Boniperti care simțea aceeași ușurare ne-a spus: „Giuliano v-a făcut greutăți. Liniștiți-vă. N-a făcut-o ca să vă contrarieze. Și-a făcut doar meseria”. Apoi, întorcîndu-se spre mine mi-a propus să bem un pahar „oranjadă, sifon?”.

I-am spus: „Nu, d-le președinte, șampanie!...” Și am ciocnit cîteva pahare cu Asti, vin spumos piemontez. Boniperti mi-a spus rîzînd. „Acum că sinteți de-ai noștri ar trebui să vă tundeți”. I-am replicat: „Nu vă temeți că imi voi pierde puterea?”

Seara cînd m-am interesat acasă copiii dormeau. Chrystèle urmărea un film la magnetoscop.

Era mulțumită pentru mine. Pentru noi toți.

Ca și mine, mai are rude în Piemont, nu prea departe de Torino; nu prea departe nici de Novarra, leagăna familiei Platini. I-am povestit totul, cu lux de amănunte, lungimea și duritatea discuțiilor, istoria sendviciurilor, a falsei șampanii, a mașinii blindate, și a părului prea lung. A ris. Mi-a oferit un coca-cola. Am păstrat ceea ce era mai bun la urmă. I-am spus că Juventus urma să ne dea un apartament superb de 200 mp, cu trei sau patru camere, înconjurat de verdeață. Voresc să am spațiu pentru familie și pentru prieten.

Traducere și adaptare
Mioara Chirilă

PARODII de Mircea Micu

Tudor George

SONET AERIAN UNU

Improvizat pe loc și spontan
la Casa scriitorilor după
înțoarcerea de la Olimpiadă

Atenție la mine, marțafoi!
poeti și prozatori umblind cu nada,
birfindu-vă la masă cite doi,
voi care n-ați văzut Olimpiada.

Vă amăgiți vorbind de Baba Rada
În fum sordid de crîsmă. Vai de voi!
Sinteți mai triști ca turmele de oi
ce pasc în Colorado sau Canada.

Pe cînd eu, uite-așa cum imi fu datul,
am colindat de-a lungul și de-a latul
pămîntul ăsta precum Tata Noe.

În San Francisco m-a văzut tot natul
cum am strigat înspăimîntînd înalt:
„pe ei, băieți, nu vă lăsați! Ahoe!”

SONET AERIAN DOI

La fotbal se pricepe lumea toată
De la Constanța pînă la Ciceu
Și chiar Băieșu Ion mi-a spus odată
Că fotbalul e cel mai falnic zeu.

Pe stadion am fost, nu zic, și eu
Într-o duminică cam innorată
Și m-a plouat că nu aveau prelată
Pe stadionul cît un Colisseu.

Și nu aveau nici bere nici rachiu
Și-am declarat atunci cu glas sonor
Pe stadion nicidec să nu mai viu.

Mai bine sîngur la televizor
Decît inghesuit ca-ntr-un sicriu.

Horia Bădescu

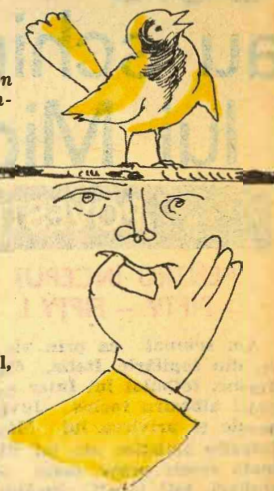
BALADA BELFERILOR

Ah! belferi mindri de la Cluj
stînd într-o dulce far niente
făcînd spațiriuri cu studente
prin parcuri sacre, buș a buș...

Pe Corso nu mai treceți iar
îinind în miini cu grijă polul
spre-a bea pîlincă și nectar
la circumioara lui Mongolul.

Visați coride-n pijama,
aveți burtică și chelie,
ah! belferi, suflète de nea,
cum vă iubeam eu în pruncie.

Ieșiți din ce în ce mai rar
precum călugării din casă
plîmbînd în parcul solitar
pisoi prostuți și ciini de rasă.

George Țârnea

ROMANȚĂ

Dacă nu deschizi fereastra
am să cînt sub ea balade
și romanțe și sonete
și la urmă: „Uhăi, bade!”

Dacă nu deschizi fereastra
îți voi seceră toți crinii
și o să dansez berbuncul
pînă-ți pun în cap vecinii.

Dacă nu deschizi fereastra
frumusețea mea ce pieri,
jur că dau în noaptea asta
telefon la pompieri.

Dacă nu deschizi fereastra
sfînx cu suflét de beton.
imi iau scara și chitara
și mă mut sub alt balcon

„Și să vă spun că eu va trebui să-i stopez pe francezi!”

Am avut o zi agitată. Un „suspense” insuportabil. Încă mai tremur. În sfârșit, s-a terminat. Chrystèle, la fel de agitată ca mine, s-a repezit să ofere șampania victoriei tuturor prietenilor noștri. Laurent, fiul meu, a obținut la șase ani centura galbenă la judo. El nu a fost nici un moment cuprins de îndoieli; are un moral de campion. Cîștigă sau pierde, nu contează. Nu este obsedat de meci nici înainte, nici după ce s-a terminat; își păstrează întreaga energie pentru meciul următor. Încerc să aplic și eu această înțeleaptă filozofie. Are dreptate micuțul. Treaba mea este să joc.

Trebuie să mă desfășor pe teren, nu înainte, nici după; n-au nici un rost speculațiile, regretele sau triumful. Doresc cu ardore ca Juventus să obțină Cupa Campionilor Europeni, singurul titlu care îi lipsește din palmares, și pe care îl merită. O doresc cu ardore, deoarece cîștigarea meciurilor este rațiunea meseriei mele de fotbalist. Este simplu. Nu e nevoie să mi se imprimă stări sufletești complexe. Cantonamentele și meciurile cu echipa Franței sînt momente deosebite. Am în acest club un amic pur și dur, Patrick Battiston și colegi extraordinari, ca Alain Giresse. Ne cunoaștem bine și de mult timp s-au stabilit între noi relații de stimă și încredere.

Nu îmi este ușor să vorbesc despre mine, dar voi încerca să o fac ca și cînd aș vorbi despre altcineva. Faptul că Tiğana și Giresse vin din Bordeaux, Bello ne din Monaco, Fernandez de la Paris-Saint-Germain și eu din Torino, ne aseamănă între noi. Am venit miercuria trecută la Saraievo, fiecare din locurile unde meseria ne-a fixat viețile noastre, pentru a cîștiga sau pierde împreună cu echipa Franței. Anul trecut am fost fluiert în „Le Parc des Princes” de către publicul francez pentru că jucasem cu echipa mea italiană Juventus împotriva echipei Paris-Saint-Germain. Nu mi-a făcut plăcere, dar nici nu m-a deranjat peste măsură. Este adevărat că nu fusesem excelent în seara aceea. Sînt și zile lipsite de inspirație, zile în care nu sînt în formă. Nici un sportiv nu este rebot. Să nu-și inchipuie suferințelor că fluierturile pe care nu le-am meritat și al căror singur scop era să-l deconcerteze pe adversar. m-ar fi deranjat. Ascendarea procedee facile și lipsite de eleganță de a mă tulbura au la mine efect contrar. Îmi spun că dacă se fluieră încă de la apariția mea pe teren înseamnă că existența mea este lănată în seamă și că sînt considerat cel mai periculos. În fond este normal să se fluiera. Eu știu că voi fi la Bordeaux împotriva francezilor și că voi fi aplaudat la Torino de către italieni. Se pare că suporterii au nevoie să se obișnuiască, să se obișnuie ei înșiși, și acesta este un lucru normal. Dătează loialitate clubului meu. Ne-am

Cu Giresse, brațe de fier, imposibilul meci nul. Platini și Giresse, în timpul pregătirilor cu echipa Franței, își încearcă forța brațelor de fier, ajungînd la imposibilul meci nul. La 24 aprilie, în Cupa Europei, nu va fi decît un singur învingător.

putea imagina o situație în care în meciul cu Bordeaux, de exemplu, victoria lui Juventus ar depinde de transformarea unui penalty. Ori, un penalty se ratează mai des decît se crede. Nu aș ezita nici o secundă să trag. Nici măcar o secundă. Și totuși, dacă ratez, mă gîndesc la furia pe care o stîrnesc în Italia, și dacă mărebez, — și așa face totul pentru a reuși acest lucru — mă gîndesc la furia dezlănțuită pe stadionul din Bordeaux.

Dau înlîietate clubului meu. Fără false remușcări. Și să nu-și facă nimeni iluzii, dacă antrenorul de la Juventus îmi va cere să descriu defectele, calitățile și trucurile obișnuite ale jucătorilor de la Bordeaux, o voi face. Este o echipă bună, sigură și solidă. Îi cunosc, chiar prea bine, pe jucători.

De fapt, cel care mă îngrijorează cel mai mult este Giresse. Se servește de statura lui mică, este abil, foarte rapid și clarvăzător. Pentru a juca bine nu este necesar să fi prea solid. Chiar de loc. Foarte vivace și greu de întrecut, Giresse va fi un real pericol pentru Juve. Ca și Tiğana. Echipa Bordeaux își merită pe deplin poziția în clasament și este de preferat să ne întîlnim acum, în sferturi — ceea ce îi confirmă valoarea — decît să ne fi întîlnit în șaisprezecimă. Ar fi fost regretabil, deoarece o victorie a lui Juve ar fi însemnat eșecul prematur al unei echipe valoroase. Juve, echipa care a cîștigat atîtea cupe și campionate, își doarește cupa Europei. N-a avut-o niciodată; și nici eu. Este singurul titlu care îi lipsește ei, și mie. În același timp, ca o ironie a soartei, eu, care am făcut atîtea în ultimii zece ani, am muncit atîta, am sperat și dorit atîte de multe pentru fotbalul francez, eu sînt obligat astăzi să fac tot ce-mi stă în putință pentru a-i bara calea.

Traducere și adaptare

Narcis Chirilă

FOTBAL

ORIZONTAL : 1) Competiție de masă în cadrul căreia un moment de referință îl reprezintă Cupa României la fotbal — Reușită deplină a unei acțiuni de atac. 2) Purtătorul tricoului cu nr. 1 (pl.) — Primele... faze! 3) A înscrie un gol — Lent. 4) Riu în Franța — Competiție desfășurată după sistemul eliminatoriu — La ieșirea din arenă! 5) Măsură de greutate chineză — Atributul unui joc pe muchie de cuțit. 6) Itinerar — Varga. 7) Radu Matei — Florea Văetuș — Atac pe stînga! Vasile Ursu. 8) Acest (reg.) — Meșteșugul realizării obiectelor de lut ars. 9) Uluit, mirat peste măsură (fam.) — Gol (!). 10) Nu are o formă corespunzătoare — Partea a doua a campionatului. 11) O parte dintr-un meci — Campioni.

VERTICAL : 1) Ultimul apărător dintre jucătorii de cîmp, care acționează în spatele liniei de fundași. 2) Verbul portarilor — Mijloc de realizare a pregătirii fotbalistice, constînd în întrecerea a două echipe formate din 5—7 jucători, pe un teren redus (pl.). 3) Lovitură de colț — Oprirea mingii. 4) Pseudonim al publicistului Panait Macri (1872—1932) — Greșală tehnică în controlul mingii — Vasile Radu. 5) Acțiune spre poarta adversă — Televiziune (abr.) — Păsări răpitoare de zi. 6) Afirmatie — Leagănul „bătrînei doamne” — Debutul vocalic al noilor-născuți. 7) Extremă — Ritm în care se desfășoară fazele palpitate dintr-un meci. 8) Linia de atac. 9) Aliment vocalic — A trage pe lingă poartă. 10) Fundași care apar deseori în atac pentru a contribui la creșterea eficacității — Udrea Stoian. 11) Intins la pămînt (fem.) — Situație în care un jucător scoate mingea în afara terenului de joc (pl.).

Dicționar : ARN, TAEL, IRC.

Adrian Mitu

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
A	R	C	I	A	A	A	G	O	L	
P	O	R	T	A	R	I	P	A		
M	A	R	C	A	I	N	C	E	T	
A	R	M	C	U	P	A	N	A		
T	A	B	L	T	A	I	O	S		
V	O	R	U	T	A	N	U	I	A	
R	M	F	V	A	T	V	U			
A	I	S	T	O	L	A	R	T		
T	U	T	G	A	U	R	A	U		
O	T	O	V	A	R	E	T	U	R	
R	E	P	R	I	D	A	S	I		

ORIZONTAL : 1) Joc cu mingea introdus de romani în Gali, care poate fi considerat un strămoș al fotbalului de astăzi, alături de jocul rusesc „Saliga” sau jocul francez „La soule” — Metru cub. 2) Formație de 11 jucători — Meci terminat la același număr de goluri. 3) Net — Un gol apărut — La începutul și sfîrșitul reprizei! 4) Echipa speranțelor — Orașul în Ungaria. 5) La urmă! — Bie! — Usturoi (reg.). 6) La balon — A repune balonul în joc după aut. 7) Pe deasupra porții — Năting (pl.). 8) În turneu! — La picior — Localitate în Polonia. 9) Prefix cu sensul „egal” — Desigur — Tabela de marcaj la un scor de 0 la 0. 10) A pătrunde prin plasă — Sunetul arbitrului. 11) Duminică fotbalistică — Aclamațiile stadionului.

VERTICAL : 1) Atingere cu mina a mingiei — Stoparea balonului. 2) Inițiativă ofensivă în careul advers — Lovitură în minge. 3) Rădulescu Horia — Număr (abr.) — Verbul jucătorului care are însărcinarea de a supraveghea pe cealaltă înaintaș advers cînd acesta înaintează cu mingea. 4) Cu ea se execută o... tragere (pl.) — Avantaj — În re-

priză! 5) Acțiune tactică colectivă, atunci cînd echipa adversă a intrat în posesia mingii. 6) Nelipsită din bucatărie — Uluit peste măsură. 7) Concentrația asupra jocului — În luptă! 8) Prefix folosit în chimia organică — Ecu — Metal prețios. 9) Patria jocului cu balonul rotund. 10) A băga gol — Indică scorul. 11) Ordinea locurilor în campionat.

Prof.

Teodor Axioti

Dicționar :

ACS, GAC, ISO, MET

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
H	A	R	C	A	S	E	M			
E	C	H	I	P	A	E	G	A	L	
H	T	P	A	R	A	T	K	A		
T	I	N	E	R	E	T	A	C	S	
U	R	A	E	E	A					
O	N	A	R	U	N	C	A			
P	E	S	T	E	T	O	N	T	I	
K	T	U	P	I	G	A				
I	S	O	D	A	A	L	B			
R	U	P	E	F	L	U	I	E	R	
T	A	P	A							

„Toate bucuriile mele...”

Nu mi se putea întâmpla decît mie... Acum șase luni am pus cruce Legiunii de onoare. Eram convins că Mitterand nu vrea să mi-o dea. Se spunea chiar că m-ar fi tăiat de pe lista cu promovările din primăvară, încoronîndu-l pe Michel Hidalgo în fruntea echipei Franței după șapte ani de (foarte) bune și (foarte) loiale servicii. Știam totuși că Federația franceză de fotbal avansase și numele meu dar „l'Elysée” părea să mă dorească mai mult sau mai puțin improșcat cu noroi în urma afacerii „caisse-noir” de la Saint-Etienne. Pe scurt, după această afacere eram bun de trecut pe lista neagră, în timp ce pe teren, dimpotrivă, primeam toate onorurile cuvenite campioanelor mele. Și apoi, deodată, într-o vineri, cu 2 zile înainte de Juventus — Neapole și de ceea ce s-au numit culmile Platini — Maradona, agenția France Presse răspindea știrea: eram numit cavalier al Legiunii de onoare... Într-adevăr aceasta nu mi se putea întâmpla decît mie... Imediat a început să sune acasă telefonul. În doi ani și jumătate a trebuit să-mi schimb de trei ori numărul la Torino. Se găsește întotdeauna un amic de-al amicului vreunui amic căruia să-i scape cite un secret de pe lista roșie. Mi se pare că îl mai aud pe ziaristul italian surprins că în Franța un sportiv poate fi recompensat cu o asemenea distincție. A trebuit să i se explice că Legiunea de onoare se acordă pentru meritele tuturor care au făcut servicii țării indiferent în ce domeniu. Aș fi putut merge mai departe dezvăluindu-i stările mele de spirit. Să-i descriu de exemplu toată mindria mea cînd Chrystèle, soția mea, care de obicei are alergie la croitorie, mi-a cusut, cu o îndușătoare sirguiciozitate, panglica roșie pe reverul hainei. Panglica roșie, pe care o dădorez Albaștrilor, desigur, și faptului că sîntem campioni Europei pe națiuni. O muncă de zece ani, în comun, cu perioadele ei de îndoieli sau speranțe spulberate. Niciodată, pînă la triumful acestei generații de jucători învingători fără complexe, nu a obținut vreo selecționată franceză nici cel mai mic titlu internațional. Cînd eram copil, idolii mei erau în mod fatal străini. Ei se numeau Mazzola sau Rivera, Puskas sau Pele. Niciodată Inter Milano sau Real Madrid. Reims, Racing, acestea îmi sugerau chiar răceală, cu toate că i-am cunoscut pe Kopa și Fontaine și Piantoni m-a învățat multe la Nancy. Astăzi cu o tehnică colectivă, o măiestrie artistică și un inechipabil spirit de echipă Franța a ajuns și întrecut multe alte echipe. Este prima pe continentul nostru. Poate fi mîndră și-și poate afișa bucuria, dar este normal ca jucătorii care i-au adus renumele să primească în schimb partea lor de glorie. Da, aș putea merge departe vorbind despre acest subiect. Aș mai putea spune că acordarea oficială a Legiunii de onoare o voi dedica bunicului meu Francesco. Încă de cînd am semnat la Juventus în primăvara lui 1982 m-am gîndit la el. Era de vîrsta mea cînd a părăsit pămîntul natal și a venit să caute de lucru în Lorena. Bunicul era zidar. Muncea din greu. Am fost fericit să mă întorc în țara sa ca vedetă. Sînt satisfăcut că sînt onorat de țara în care s-a stabilit și care este patria mea.

Nu-mi place să mă vîntur. Dar n-aș surprinde pe nimeni dacă aș spune că gloria este un lucru pe care îl cunosc foarte bine și că ea se ține scai de mine. Sînt perfect conștient că am obținut o oarecare perfecțiune în 1984. Aveam trei obiective: să fiu campion al Italiei, să aduc împreună cu Juventus Cupa Cupelor și să devin campion european cu echipa Franței. Am atins toate cele trei obiective, începînd cu titlul de golgeter italian (20 goluri) și al Campionatului pe Na-

țiuni (9 goluri). Un ziar din Torino a calificat aceste realizări ca pe „anul incredibil al lui Platini”. Dovadă că după imposibil, nici cuvîntul incredibil nu este francezesc. Și pe lîngă titlurile și palmaresurile oficiale, am mai primit o serie de onoruri și distincții. Apreciez în primul rînd, printre recompensele care mi s-au acordat, pe „Match de Paris Match” datorită căruia familia mea a petrecut o seară prestigioasă la operă cu Laurent Fabius și alte zeci de personalități pariziene. A mai fost, la încheierea anului, „Balonul de aur”, acordat de France-football, recompensă etalon a profesioniștilor fotbalului european. Este cel de al doilea „Balon de aur”.

Michel Platini, căpitanul echipei de fotbal a Franței, este făcut cavalier al Legiunii de onoare. O panglică roșie pe care soția sa Chrystèle a cusut-o pe haina lui.

Ca și Di Stefano, Beckenbauer, Keegan și Rummenigge. Îmi doresc trei... ca olandezul Johan Cruyff. Îl admir pe Cruyff dar trebuie să-mi iau o revanșă față de el. Nu pot uita ziua în care, fiind vedetă în devenire, am participat alături de el la o gală la Barcelona cu o selecționată europeană. Pe vremea aceea era în virful ierarhiei. M-am prezentat puțin intimidat. Mai aștept și astăzi răspunsul și salutul său. Am revăzut scena într-o zi cînd stringeam mina argentinianului Maradona. De data aceasta problema luase alte dimensiuni. Se părea că noi doi eram cei mai buni jucători din lume. Doi pentru un titlu, fie el simbolic, sînt prea mulți. Există o singură lege care să ne departajeze: cea a terenului de fotbal. Cînd a semnat Diego pentru Neapole, întreaga Italie aștepta meciul care să îl pună față în față cu Juventus. Diego și cu mine nu jucasem niciodată unul împotriva celuilalt. Nu ne întîlnisem niciodată, nici măcar pentru o stringere de mînă. Era o senzație pentru tifosi. În treacăt fie spus, s-au adus discret 25 de fotografii și camere de televiziune. Imaginați-vă ambianța. Diego și cu mine ne amuzam. Am provocat galeria. Ne-am prefăcut că ne înfruntăm, ca și cum am fi fost înaintea unui meci de box. Ne-am distrat foarte bine. Toată lumea era mulțumită. A doua zi Diego nu se mai distra chiar atît de mult. S-a întors la Neapole cu o înfrîngere cu 2—0. Am marcat unul din goluri și toți laurii au căzut pe capul meu. A fost bine pe de o parte, dar pentru Juventus, care s-a prezentat slab, și pentru pentru Neapole, care nu era deloc în formă cu toate că îl avea pe Diego, nu a fost un meci bun. În orice caz, pot afirma că sînt împotriva duelurilor între doi jucători într-un sport în care contează atît de mult colectivitatea.

Cu certitudine nu vor lipsi ocaziile să ne mai întîlnim, Diego și cu mine, cu mingea la picior. Și este inevitabil ca în tribune să reînceapă comparațiile. Dacă ar trebui să-i fixez o întîlnire, aceasta ar fi la Mexic, la „Mundial”. Aș fi fericit să ne luăm revanșa meciului Franța — Argentina din Campionatul Mondial care s-a jucat în 1978 la Buenos Aires.

Dorințele mele, chiar dacă mai este pînă atunci, se referă la anul 1986. Da, cred în șansele Franței, la Mondialul mexican. Cred în șanse, cu mai multe condiții, și anume, dacă bretonul Le Roux își reia postul în apărare, dacă Fernandez și-l păstrează pe al său, în spatele meu, dacă Touré se reface complet și dacă Giresse care va avea 34 de ani va continua să joacă cu aceeași perfecțiune. Îl ador pe „Gigi”. El și cu mine jucăm din instinct, cu ochii închiși. Nu-i mai citez pe ceilalți. N-aș mai termina cu elogiile. Aș prefera să vorbesc despre ei după victorie și să le fiu naș, la rîndul meu, la... primirea panglicii roșii.

Traducere și adaptare
L. Constant

Diego Armando Maradona:

„INTERESELE ECHIPEI NAȚIONALE SÎNT MAI PRESUS DE ORICE...”

Căpitanul selecționatei Argentinei, Diego Armando Maradona, este unanim recunoscut (de către specialiști) drept cel mai bun jucător al celui de-al 13-lea campionat mondial. El a devenit același erou al „fiestei fotbalistice” cum au fost Pele în 1970, Cruyff în 1974, Kempes în 1978 și Rossi în 1982.

Este deja al cincilea an de cînd lumea sportivă vorbește despre Maradona ca urmașul lui Pele. S-a așteptat mult de la el la Campionatul mondial din Spania, dar acolo el și-a decepționat admiratorii. Fiind pe atunci un tînăr de 20 de ani nu prea era stăpînit de modestie și vorbea despre sine ca despre o „stea”. Acum cînd s-a maturizat, el își apreciază cu mai multă reținere succesele: „Cînd mi s-a comunicat că am devenit căpitanul selecționatei, am simțit răspunderea care-mi apasă pe umeri. A trebuit să revizuiesc foarte multe, nu în concepțiile mele, nu numai în ceea ce privește fotbalul, ci și în viața de zi cu zi. Înainte, pentru mine, era esențial să arăt ce sînt capabil să fac. Acum esențial este jocul întregii echipe.

Încă de acum patru ani lui, singurul, i-a fost garantat locul în echipa reprezentativă. Cu toate acestea, el a schimbat culorile mai multor cluburi. Din Argentina, Maradona a trecut să joace la „Barcelona”, iar de acolo la „Napoli”. Cu toată interdicția conducătorilor clubului italian, Maradona zbură peste ocean și juca pentru echipa țării sale. A fost sancționat de patronii clubului „Napoli”, dar nici aceste măsuri nu l-au oprit pe argentinian, care a declarat că interesele echipei naționale sînt pentru el mai presus de orice. Din prima zi și pînă la încheierea victorioasă a campionatelor din Mexic Maradona a fost efectiv asaltat de numeroși ziariști, care îi luau interviuri pretutindeni unde apărea. Discuțiile cu cel mai bun fotbalist al lumii publicate în paginile presei occidentale permit conturarea portretului său atît de original.

MULT RÎVNITUL TROFEU

— Care este cel mai plăcut moment din cariera dumneavoastră fotbalistică? Il trebuia cel mai des.

— Nu m-am gîndit la acesta. Pur și simplu doream enorm de mult să joc fotbal. De acesta mă leagă foarte multe amintiri frumoase, ca de pildă Campionatul mondial de juniori din Japonia 1979 sau triumful nostru din Mexic. Nu vreau să-mi pun nimic în gînd dinainte. Cum fac aceasta totul se năruie. De pildă am sperat că nu voi fi traumatizat, și am fost ținta tuturor apărătorilor prea zeloși. Mi-a fost teamă să nu mă îmbolnăvesc, și boala m-a scos din formă pentru multă vreme. Dacă ar trebui să spun ce m-ar face în primul rînd fericit, aş răspunde astfel: fericirea familiei mele, pacea și securitatea lumii și o sănătate de fier.

— Care sînt cele mai triste momente din viața dumneavoastră fotbalistică?

— S-ar părea că numai unul, și anume în 1978, cînd am fost efectiv măturat din echipa selecționată în ajunul campionatului mondial din Argentina. Făceam parte dintr-o grupă de 25 de jucători care au parcurs toate etapele de pregătire. Trei jucători trebuiau să rămînă pe dinafară. Și eu am nimerit între cei trei. A fost o lovitură atît de mare

pentru mine, încît mă gîndeam să renunț la fotbal. Nu e de mirare: aveam pe atunci numai 18 ani.

— Acum se acordă multă atenție fratelui dumneavoastră mai mic. Il considerați discipolul dumneavoastră?

— Hugo este talentat, se ocupă serios de fotbal, dar este încă prea devreme să vorbim despre el ca despre un jucător format, deși a jucat în echipa selecționată a Argentinei la campionatele mondiale de juniori din Republica Populară Chineză (pînă la 16 ani). Consider că este prematur să analizăm jocul lui în presă.

— De ce fotbalul este cel mai popular sport din lume?

— După părerea mea, fotbalul este multilateral și reflectă în mare măsură diverse genuri de sport. Pe lîngă aceasta, aproape toți care vin în tribunele stadioanelor fie încă joacă, fie au jucat fotbal, fie sînt co-participanți și trăiesc momentele decisive ale gazonului.

— Dacă n-ați fi jucat fotbal ce-ați fi făcut?

— Aș fi jucat fotbal.

Este interesant de menționat cele spuse de conducătorul echipei argentinieniene, Carlos Bilardo, pentru care a devenit o tradiție ea la toate conferințele de presă, de după meciurile din Mexic, să dea ce se cuvine căpitanului selecționatei: „El este o super stea. Este cel mai bun jucător din lume. Este cel mai bun pentru că joacă pentru echipă și poate face totul singur. Maradona are astăzi totul: tinerețe, experiență, talent. În echipă se bucură de o mare autoritate pe care o susține prin dragostea sa fără margini pentru fotbal”.

Karen Artemov

Traducere și adaptare de
C. Tutoveanu

Maradona ante portas

Sînt de acord, cititorule, că atunci c nd Maradona a lovit balonul cu mina, el nu a avut intenția de a-l lovi cu mina!

 ntre adevăr   iubire, oamenii aleg iubirea. Adevărul con ine iubirea  i ura. Iubirea con ine adevăr  i neadevăr. Deci oamenii aleg iubirea.

Adevărul este o chestiune a minții  i preținde mereu subordonarea sim urilor minții. Iubirea subordonează min ea sim urilor  i destinul fiecăruia este după cum min ea este subordonată sim urilor sau sim urile sunt subordonate minții.

 i eu aleg iubirea, dar nu-s îndrăgostit de Maradona  i mi se pare o blasfemie fața de sufletul meu să-l introduc pe Maradona în opera mea, adică într-o lume în care min ea  i sim urile mele îl refuză.

Dar mă văd în contradictoriu cu mul imea de contemporani care îl adoră într-at t  nc t azi, un crainic de televiziune ne-a propus să acceptăm drept dovadă supremă de geniu a lui Maradona faptul că acesta a lovit balonul cu piciorul st ng  i nu l-a lovit cu piciorul drept.

După o jumătate de an de le expirarea campionatului mondial de fotbal este indecent să mai sus in  cineva că geniu ar fi avut posibilitatea să lovească balonul  i cu mina.

Dovada de genialitate este că, nu din trei,

ci din două posibilități geniu a ales una.

Dacă iubirea n-ar fi nedreaptă, n-ar mai fi iubire. Nu inten ionez citu i de puțin să-mi atrag celebritatea de defăimător public al idolului public care a fost at t de genial  nc t a lovit balonul cu piciorul st ng.

Nu vreau să- i r nesc iubirea, dar vreau să o con tientizezi măcar at t c t să recuno ti că ea este grandioasă  i uluitoare.

Aminte te- i tonele de flutura i de h rtie alb-albastră care cădeau din cer în Părul lui Maradona în seara finalei de pe Azteca, pe o planetă pe care, în fiecare secundă, moare un copil de foame.

Nu vreau să mă ur  ti  i să mă acuzi că  i-am distrus iubirea spun ndu- i tocmai acest adevăr, pentru că, în fond, ce mai este planeta aceasta dec t un corp asemănător celui în care dă Maradona cu piciorul  i al cărui geniu constă în faptul că a lovit-o cu piciorul st ng, av nd de ales între două posibilități ireductibile.

Poate, în cele din urmă, îl voi alunga pe Maradona din via a mea, deși ar însemna să mă lipsesc de interesul tău imediat pentru mine  i lumea mea dar mi-e cam jenă de cele c teva milenii de cultură  i istorie care au fost  i mă tem că alte milenii de cultură  i istorie vor veni  i noaptea cu fluturi de pe Azteca va fi strivită, ca un miracol, ca o nălucire de poet.

Fluturi  i fulgere

Quo vadis, Diego ?

La Roma.

 n Italia, dacă love ti mingea greșit spargi geamul unui muzeu.

Ce va fi în 1990 la Roma ?

Nu, pe mine nu mă interesează cine va câstiga campionatul mondial de fotbal. Te p r sece, cititorule, puțin pentru a mă g ndi  i a încerca să-mi răspund la întrebarea iubirii mele :

Ce va fi pe P m nt în anul 1990 ?

 mi cer mie însumi o anticipa ie de trei ani, mie care iubesc at t de mult ziua de m ine  nc t  i dau toată libertatea de a fi mai frumoasă  i mai  ntealept  dec t ziua de azi ?

Acum un deceniu  i ceva, când mi-am scris teza de doctorat în filosofie, credeam că pot influen a  i eu prin ceva ziua de m ine. Dintre cei patru miliarde  i ceva de p m nteni pentru care am scris teza, p n  în prezent „Idealul poetic” l-au citit doi oameni, eu  i profesorul meu din Var ovia. Acelea i miliarde de contemporani ai mei i-au acordat lui Maradona dreptul de a lovi balonul cu piciorul st ng sau cu piciorul drept, declar ndu-l genial pentru că a lovit balonul cu piciorul st ng.

Nu-s nici b tr n, nici ur t, nici învins. Sunt pus să par un tată modern în situația retrogradă de a chibzui asupra subiectului iubirii unui copil al său.

  i voi mărturisă că înteleg de ce   i place Maradona. El   i place pentru că te asigură  i te convinge că pe p m nt poți ajunge la cele mai mari onoruri  i avu ii, lovînd un corp elastic cu piciorul st ng sau drept.

Acest adevăr   i creează o încredere  ncurabil  în viață  i o speran    ncurabil  în viitorul tău  i al lumii.

Dacă măsura genialit  ii este lovirea cu piciorul st ng sau drept a balonului, atunci to i oamenii sunt mai geniali dec t Don Diego Armando Maradona, blestemat de frumos nume av nd.

Dacă a învins el, învinge  i tu. Victoria lui nu este  i victoria ta, iar din iubirea ta abia să-a ivit o noapte cu fluturi de h rtie albastră, care au căzut pe Azteca, într-o noapte de vară fără ast mp r.

 i iubirea ta  i victoria lui sunt ni te fluturi de h rtie, nici măcar un bob de gr u n-  i pus în p m nt spre slava  i mana cerului  i a fiin ei omene ti din care v-  i născut.

 ntoarce-te la Riemman, cel de care abia ai auzit. C ndva el a cules de pe cer, cu geniul său, un fulger pe care l-a plătit cu via  , dar a  nundat p m ntul cu o lumină nouă, cople itoare, o lumină care a pus în mișcare toate roțile  i toate vie ile de pe p m nt.

Maradona a introdus cu mina un corp elastic într-un dreptunghi rigid. Riemman a cules cu mina un fulger de pe cer. Oric t de oarbă  i-ar fi iubirea, ar fi imposibil să nu vezi  i să nu  ntelegi diferență.

Nici nu se putea loc mai fericit ales pentru anul 1990 dec t Roma.

Părerea  i credin  a mea este că, în 1990, la Roma, va învinge Riemman.

Ceea ce nu înseamnă, por favor, că nu-mi ești drag, Diego  i că n-am iubit  i eu fluturii alba  tri care au căzut din cer, în părul tău, în acea noapte cu s ni de  igan   la care se  nc lze te vinul de băut în ziua fiestei.

I-am iubit, Diego, i-am iubit fiind fluturi fugi i din visul copiilor care au murit de foame, în aceeași noapte, pe planeta P m nt.

Dar i-am călcat în picioare  i-i voi călca în picioare, c t voi trăi.  i cu piciorul st ng  i cu piciorul drept.

Ion Nicolescu

București, 8 II 1987

STEAUA A INVINS

Da, Steaua a invins! Acest titlu mare trebuie să facă să se învîrtească măcar Albertina de la Casa Scintei imprimindu-l în zeci de mii de exemplare. Steaua roș-albaștrilor noștri, FOTBALISTII ROMÂNI care au reușit să strice în cel mai strict sens al cuvîntului socotelle gangsterilor fotbalului mondial.

Și iată cum: Steaua nu l-a cumpărat pe Bălan de la Bala Mare cu milioane de dolari, stadionul Stelei nu este al Nuștiucărnii miliardar, Iordănescu nu face reclamă la pixuri Flaro în ziare italiene, iar Belodedici nu e proprietarul unui restaurant la Mamaia. Echipa de fotbal Steaua București din România n-a invins și nu s-a lăsat invinsă pentru perfectarea de contracte import-export, nici n-a tocmisit arbitri care să anuleze goluri valabile ale sportivilor adversari. Și dacă totuși îmi va cere cineva să exprim valoarea Stelei noastre în unități de măsură specifice acestui așa-zis fotbal profesionist am să-l rog să adune miliarde de dolari extra-fotbalistice pierdute de toate cluburile eliminate de steliști. Și nu numai de cluburi. Habar n-am dacă și cite mașini Toyota importă Argentina, dar sînt convins că dacă da, după meciul din decembrie trecut în care Steaua a fost mai bună decît River, numărul acestora a scăzut.

Fotbalul este un joc cu reguli, deci sport. Fotbaliștii Stelei au practicat în 1986 acest sport mai bine decît oricare altă echipă campioană din Europa. Și s-au dus la Tokyo ca să demonstreze că sînt cea mai bună echipă de club din lume. Jucînd fotbal, jocul cunoscut, cu reguli cunoscute. Pe un teren dreptunghiular și verde care aduce din ce în ce mai bine cu o binecunoscută monedă forte. Fapt demonstrat anul trecut și în Mexic cu virf și îndesat, ca și cum într-un sac deja plin, proprietarilor nu le-a fost jenă să înghesuească chiar și ideea de sac plin cu bani. În vîzul vîzului.

Steaua a invins, dar eu am fost supărat pentru că trebuia să învingă și de această dată pe teren, la goluri. Atît de supărat, încît vorbeam cu televizorul. În schimb „supărările” lui Dumitru Graur și ale lui Cornel Nistorescu au fost culese de la fața locului, cum se spune. Doi călători pe meleagurile fotbalului. Ca și Ion Băieșu și Corneliu Vadim Tudor ce ne-au promis materialele pentru Vacanța 1987, inclusiv fotografia lor cu o cămilă adevărată...

Toma Michinici

Steaua Europei în finala de la Tokio

Aeroportul Otopeni, duminică, 7 decembrie 1986. Cursa Tarom „RO 311” decolează pe ruta București — Karachi — Beijing. Este ora 22,30 — ora Bucureștiului. Cei care ne-au condus, oficialități ori simpli iubitori ai fotbalului, se grăbesc de acum spre casele lor. Cred că avem cinci minute de întîrziere la decolare, dar ce mai contează cîteva minute la un drum de peste 11 000 de kilometri, care se va sfîrși tocmai în după-amiaza zilei de mîine. Zburăm spre Constanța. Vom trece Marea Neagră, survolînd apoi Istanbul-ul, îndreptîndu-ne spre Insula Cipru și de acolo, peste Mediterana, spre Siria și Emiratele Arabe. În plină noapte vom „atinge” Golful Persic trecînd peste Sharjak și vom face escală abia spre dimineață, la Karachi, în Pakistan.

„Steaua București, campioana României și a întregii Europe, se află în fața ultimului pisc al fotbalului mondial, grație atît talentului jucă-

torilor care compun echipa noastră, a muncii, tenacității și priceperii de care au dat dovadă ei și antrenorii lor, dar și excelențelor condiții de pregătire asigurate de conducerea clubului, de toți factorii implicați în realizarea marilor performanțe internaționale, culminînd cu această prezență de prestigiu în finala celor mai bune echipe din lume...

Scriu toate acestea într-un bloc-notes, la lumina slabă a lămpii de scaun — vor fi fraze care pot fi folosite în orice comentariu, ori poate în notele de călătorie ce vor fi așternute pe hîrtie ceva mai tirziu — și simt cîteodată privirile curioase ale confrăților (sîntem 10 ziariști care însoțim echipa Steaua la Tokio), dar nu-mi rămîne decît să mă fac că nu observ nimic. Se apropie miezul nopții dar nu poate dormi nimeni. Călătoria care ne așteaptă este fabuloasă —

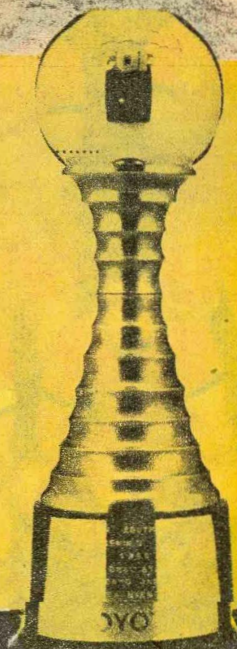
STEUA BUCUREȘTI

China, Japonia... Băieții, la început de drum îmbrăcați în impecabile costume maron, se schimbă și își pun treningurile, mult mai comode pentru o călătorie de aproape 14 ore. Sint toți — cei care au cucerit Europa, inclusiv portarul Ducadam, a cărui legendă (aveam să constat) începe să-i întrecă modelul propriu-zis... Titularul postului va fi, oricum, Stingaciu, tânărul de numai 22 de ani care, prin regretabilul accident al lui Helmuth, a devenit aproape peste noapte „portarul campioanei Europei”. E și Iordache, antrenorul portarilor și, la nevoie, înlocuitorul lui Stingaciu. Îl privesc cu atenție. Ne cunoaștem de foarte multă vreme, poate vîrsta ne-a apropiat, dar dacă ar fi îndrăznit cineva să ne spună că într-o bună zi vom călători împreună spre Tokio, la finala Cupei Intercontinentale, l-am fi luat drept nebun, fără îndoială! Vasile ține în fața ochilor o revistă „Lumea”, nou apărută, din care citește un articol... da, chiar așa, se numește „Economia Japoniei sub presiunea S.U.A.”! Hm... îi caut din ochi pe ceilalți: Bumescu încearcă să doarmă. Iovan, Weisenbacher, foarte tânăr și elegant Belodedici, nedespărțit de Balint, Bărbulescu — mereu pus pe șotii, Stoica și Bölöni — ale căror recente accidente pun mult pe gânduri, Majearu și Bălan, Lăcătuș — mereu neastîmpărat, Pițurcă — gînditor, rareori zîmbind, Ivan, Cireașă, Rotariu și Turcu — aceștia-s toți 18, nici unul în plus sau în minus, adică o echipă de fotbal ca toate celelalte, numai că aceasta are și un palmares de excepție, în măsură să onoreze orice carte de vizită.

...Cu alte cuvinte, Steaua se pregătește să intre în galeria marilor formații de club ale lumii, alături de Real Madrid, Penarol Montevideo, Manchester United, Liverpool, Estudiantes, Santos, Independiente, Flamengo și așa mai departe — adică între foarte puținele echipe de pe glob, toate de renume, care au avut prilejul de a disputa o finală a Cupei Intercontinentale, competiție ajunsă în fața celei de-a 25-a ediții...

Actualul antrenor al Stelei, Anghel Iordănescu, nu are decât 36 de ani. Ultimul lui meci oficial (e adevărat, după o oarecare întrerupere) s-a petrecut chiar în neuitata finală de la Sevilla,

Intre Steaua București și River Plata — Cupa Toyota

cînd a lăsat banca de rezerve și a intrat pe teren, spre a ajuta din plin la succesul Stelei. N-au trecut de atunci decât șapte luni... Puiu joacă șah — n-am știut pînă acum că este atît de mare amator al jocului minții, joacă aproape toată noaptea, mai întîi cu Ion Băieșu (cunoscutul dramaturg, știți dumneavoastră, Tanța și Costel... aici în calitate de trimis special al „României literare”), pînă ce „Guță” adoarme rezemat cu capul de spătarul scaunului, aparent privind foarte atent tabla celor 64 de pătrate. După aceea îl prinde pe Mircea Pascu, vicepreședintele F.R.F., și continuă pînă dau zorii. Sintem la 10 000 de metri și sub noi încă este întuneric, ne rotim cale de cîteva zeci de kilometri și dedesubt soarele începe să lumineze orașul Karachi, prima noastră escală. Aterizăm și sintem nevoiți să intrăm în tranzit,

avionul se golește pentru a fi încărcat cu carburant, așa e regulamentul. Coborim. Ora locală este 7 — dar ceasurile noastre arată 4, sint trei ore diferență pe fusul orar — și ziua care se ivește va fi probabil foarte călduroasă, dacă încă de acum sint 14 grade. Din holul în care așteptăm noua decolare privim spre stradă. Parcă aș vedea un film indian. Nu e decât un ochi de geam, dar ce se vede prin el e cu totul altă lume, o lume pestriță, agitată, alergînd de colo-colo după cine știe ce treburi, prea puțin interesată de prezența noastră acolo, la doi pași și totuși, atît de departe... Numărul mare al ventilatoarelor, decamdată imobile, stau mărturie asupra celor peste 25 de grade care vor veni, la ora amiezii. La vremea aceea însă noi vom fi departe, zburînd cu peste 900 de kilometri la oră spre Beijing. Pakistanezii nu-s în nici un fel impresionați de prezența Stelei, ce știu ei despre „campioana Europei”? Iar măsurile de securitate ale aeroportului sint foarte drastice. Decolăm la 8,57 — ora locală și vom face un drum de 6 ore și 40 de minute prin Lahore, Islamabad, peste Munții Himalaia, Urumqi, de-a lungul Fluviului Galben, pînă la Beijing. Sint aproape 6 000 de kilometri de „drum” aerian, traversînd continentul asiatic. Pițurcă scoate de undeva o cutie de lemn, un joc de șah în toată regula, nu ca acela folosit de Puiu Iordănescu, de dimensiuni mai mici, cu piese fixate de magnet. Reia în fapt meciul cu Bölöni, întrerupt doar în timpul escaliei de la Karachi. Aflu că au jucat fără întrerupere, timp de cinci ore și jumătate, cit am făcut de la București pînă

la aeroportul din capitala Pakistanului — iar scorul nu e decât de 2—1 în favoarea mijlocașului! E adevărat că Bölöni a apelat la un moment dat la o pauză, pentru a-și îngriji piciorul accidentat, dar n-a putut face decât un simplu tratament medicamentos, fizioterapia neputînd să-și spună cuvîntul într-un avion de pasageri. Încerc să ațipesc. Somnul nu durează decât cîteva minute.

...Niciodată fotbalul românesc nu a trăit un moment atît de important și sint sigur că milioanele de iubitori ai fotbalului din țara noastră așteaptă cu îndreptățită emoție un succes pe măsură din partea echipei noastre campioane. O victorie în meciul de la Tokio ar transforma pe loc ziua de 14 de-

cembrie în cea mai frumoasă zi a fotbalului românesc...

După aproape două ore de zbor de la plecarea din Karachi, intrăm în spațiul aerian al Măsluvului Himalaia. Spectacolul e fantastic. Avem șansa de a prinde o zi senină, soarele luminînd strălucitor sutele, poate miile de virfuri muntoase, alb-imaculate, aflate sub noi. Sintem la peste 11 000 de metri altitudine, dar ai senzația că ai putea întinde mina să atingi crestele dantelate, despărțite prin abrupte hăuri. Evenimentul — care va dura aproape o oră întreagă, fiindcă vom străbate cam o mie de kilometri de munți lîngă munți, munți peste munți, munți și iarăși munți, unii mai semeți decît alții — învinge net somnolența care ne cuprinsese. Întregul avion se trezește, e multă rumoare, ghemuindu-ne toți în jurul ferestrelor ovale, cu exclamații de uimire și admirație. Pînă și Emerich Jenei, împreună cu Dan Pătrașcu (trimisul „Informației”) se opresc din interminabila lor partidă de „66”. Doar Puiu Iordănescu și „Guță” Băieșu continuă să joace în continuare șah, meciul reluîndu-se imediat după Karachi, pentru a nu se încheia decît la Beijing, cei doi abia aruncînd din cînd în cînd cîte o privire pe geam... Vedem la un moment dat al doilea virf al Himalaiei (Everestul e departe, nu-l putem zări), adevărat trunchi de piramidă cocoțat deasupra tuturor celorlalți munți. Apoi, cei mai mulți adorm, învinși de oboseală, deși sintem la ora dimineții în România, dovadă ceasurile noastre neschimbate încă, arătînd ora 8,30. Băieții sint sfîșuiți să încerce să nu doarmă, pentru adaptarea forțată la noul fus orar. Corneliu Vadim Tudor („Săptămîna”) n-a pus încă geană peste geană. Glumește pe seama tuturor, pe Ion Bocioacă („România liberă”) îl tachinează spunîndu-i că și-a pus pe ochi „ochelari de beznă”, un fel de stofă groasă decupată rotund și legată în jurul capului, pentru a-l feri de lumina ce străbate prin hublouri. Mă întreb cît o să reziste în felul acesta, dar Vadim e inepuizabil, acum povestește subiectul unui scenariu de film imaginat de el, în care eroul principal ar fi... Helmuth Ducadam. Mă apropiu de Lucian Bălan, pe care l-am considerat a fi cel mai în formă jucător al Stelei în acest final de an cu totul deosebit pentru fotbalul românesc. Uneori, îmi spune, parcă nu-mi vine să cred ce mi se întîmplă! Mai ieri eram încă la Baia Mare, și n-aș fi jucat decît la Cavnic sau Orăștie acum, în divizia B. Am avut însă șansa să ajung să joc la Sevilla, în finala Cupei campionilor și acum ne îndreptăm spre Tokio, pentru Cupa Intercontinentală. Să fie oare adevărat?, uneori îmi pare că visez...

...Insuflețiți de înalta răspundere ce le-a fost acordată, de ordinele conferite pentru cîștigarea Cupei campionilor europeni și pentru contribuția adusă la creșterea prestigiului sportului românesc pe plan internațional, fotbalistii Stelei sint ferm hotărîți de a face totul pentru o nouă reprezentare, cu demnitate și cinste, a culorilor țării, pentru a demonstra încă o dată

că formează cu adevărat o mare echipă campioană, care practică un joc de valoare mondială...

Vedem în depărtare Pamirul. Apoi trecem peste Tibet. Soarele apune la orele 11,30 — dacă ne luăm după ceasurile noastre, păstrate încă pe ora Bucureștiului. Am avut într-adevăr o „zi” foarte scurtă: de la 5 la 11,30 pe ceasurile noastre! RO 311 aterizează la Beijing la 18,17 ora locală (12,17 la noi), iar afară e deja întuneric. Au trecut aproape 14 ore de când sintem pe drum...

Vom dormi în această noapte la Ambasada Română din capitala R. P. Chineze. Ajungem acolo abia spre ora 21, frinți de oboseală. Pe Böldöni îl așteaptă trei medici chinezi, specialiști în acupunctură și presopunctură. „Loți” mărturisește că el nu crede în vrăjitorii, dar ar face orice ca să poată juca în meciul de la Tokio. Pot să-mi taie și-o mină, spune, numai să mă facă bine! Observ că n-a amintit nimic din piciorul lovit... Puiu Iordănescu adoarme imediat, dar se trezește brusc, spre ora două din noapte. Speriat, se întreabă dacă meciul nu s-a jucat cumva! Apoi adoarme la loc. Adaptarea la noul fus orar merge greu. La ora 5 sintem din nou în picioare, iar după încă o oră plecăm spre aeroport. Cursa CAAC 245 Beijing-Tokio, a companiei chineze, decolează la 8,20. Este un „Jumbo Jet” (Boeing 747) cu peste 300 de locuri, toate ocupate, destul de înghesuite unul în altul. Vom face un drum de alte 4 ore, nemșcați pe scaune, luptându-ne cu somnul. Îl văd pe Böldöni că scoate o carte cu coperi cartonate — citește și subliniază cu ajutorul unui creion bine ascuțit, face acolade, revine asupra unor pasaje. Mi-o arată: e o carte despre Japonia, cu fotografii foarte frumoase! Ion Alexandrescu, fostul internațional, astăzi șeful secției de fotbal a clubului militar, își păstrează imperturbabilul său calm. Vorbim încet despre actuala echipă. Sustine, cu argumente convingătoare, ideea formării unui lot de jucători după specificul tehnico-tactic al Stelei, amintind despre transferările de multe ori nespectaculoase, dar cu adevărat puse în valoare abia după încadrarea efectivă în jocul echipei a unor tineri ca Belodedici, Iovan, Balint, Stîngăci și așa mai departe... Cine erau toți aceștia, spune, înainte de a veni la Steaua? Pe Bărbulescu l-am adus într-un moment în care el avea de gând să plece la Baia Mare. Bumbescu s-a lăsat și el destul de greu, necrezînd că va putea juca la Steaua. În Pițurcă mai avea cineva încredere?! Acum vin alții: Weisenbacher, Rotariu, Ivan... La noi echipa este pe primul plan, „vedetele” echipa le face!

...Cea de-a 25-a finală a Cupei Intercontinentale la fotbal, disputată de Steaua București, campioana Europei, și formația argentiniană River Plata, campioana Americii de Sud, urmează să se desfășoare pe Stadionul Olimpic Național din Tokio și stîrnește un interes enorm de jur împrejurul globului, la sfîrșitul

ヨーロッパ代表/ステアウア・ブカレスト

TOYOTA
EUROPEAN/SOUTH AMERICAN
CUP

ルーマニアサッカー界 過去20年で

最高の チームだ!!

欧州チャンピオンズ・カップを制し、ヨーロッパ代表としてトヨタカップに臨むルーマニアのステアウア・ブカレスト。日本のファンにはなじみがないが、欧州一のタイトルを獲得ほどのチームだ、やはりタダ者ではない!

intîlnirii urmînd a se decerna trofeul care răsplătește formația de club socotită drept cea mai bună din lume pe anul 1986...

Vedem un film și timpul trece astfel mai ușor. Anton Weisenbacher adoarme cu căștile de sunet pe urechi și-i cade capul. Se trezește brusc, parcă speriat, și iar adoarme. Ajungem la aeroportul Narita (noulă poartă aeriană a orașului Tokio) la ora 12,17. Aici, după noul fus orar, este 13,17 — iar la București ora 7,17 dimineață, în ziua de 9 decembrie. Sint aproape 40 de ore de cînd am plecat de la Otopeni! Intrăm în aeroport prin poarta 41. Fotografii, televiziunea. Învîngem oboseala și zîmbim cu toții. Formalitățile vamale durează. Nu e de gîsit valiza cu echipamentul lui Stîngăci! Ilie Bărbulescu susține că totul a fost pus la cale de Iordache, ca să-i ia locul în poartă! Un ziarist japonez mă roagă să i-l arăt pe Pițurcă. Aflăm că argentinienii au venit cu jucătorii titulari încă de duminică, rezervele urmînd să sosească abia peste o zi. Li însoțesc vreo 25 de ziariști, dar poate vor fi mai mulți, pînă la urmă. Toate cele 62 000 de locuri ale Stadionului Olimpic au fost vîndute.

Totuși, intîrziem prea mult! Vor trece alte două ore și jumătate pînă autocarul va porni, pentru a străbate cei aproape 70 de kilometri care despart aeroportul Narita de Tokio. Atenție: circulația este pe stînga, după sistemul englezesc! În autocar băieții adorm cu toții, doborîți de oboseală. Belodedici și Balint, unul lîngă celălalt, nedespărțiți. Îi privesc cu atenție, Balint și-a lăsat capul pe umărul lui Belo, și nu mă pot opri să nu observ cît sint de copii, 22 și 23 de ani abia, purtînd însă o uriașă responsabilitate pe umerii lor. Pițurcă, observîndu-mă cu coada ochiului, îmi ghicește parcă gîndurile și-mi spune cîteva amănunte emoționante despre prietenia celor doi. De altfel, sustine el, cînd Steaua înscrie un gol, Belo și Pele nu se duc decît mai tîrziu să-l felicite pe cel care a marcat; mai întîi se îmbrățișează ei doi! Vorbim puțin despre meciul care urmează. Fără Stoica și Böldöni, spune, se duce tot jocul nostru de pase „dintr-una”. De-ar putea juca amîndoi duminică!

Cu cît ne apropiem de uriașa aglomerare urbană care este Tokio circulația devine tot mai greoaie. Autostrada s-a transformat pe nesimțite într-o șosea suspendată, trecînd uneori la o

înălțime amețitoare peste clădirile alăturate, unele avînd cîte zece etaje. Ici-colo, șerpui de beton se încolăcesc și iar se desfac, supraetajîndu-se, cîte trei-patru, deasupra pămîntului. Începe din nou să se întunece. Orașul se aprinde fastuos, luminînd feeric zecile de artere pe care le întretăiem. Organizatorii se fac că nu știu despre oboseala noastră și ne comunică sec că au programat o conferință de presă la ora 17,30. Mîncăm rapid într-un bistrou și apoi ne despărțim în două grupuri. Rămîn la conferința de presă doar Tudorel Stoica, în calitate de căpitan al echipei, Ladislau Böldöni și Victor Pițurcă, adică jucătorii cei mai cunoscuți, alături de antrenorii Anghel Iordănescu și Emerich Jenei. Ceilalți vor pleca la Ambasadă, rupți de oboseală. Sint peste 50 de ziariști japonezi și argentinieni la conferința de presă, fotoreporteri, operatori de televiziune. Întrebările curg, majoritatea vizîndu-l pe Puiu Iordănescu: ce părere are despre River Plata; dacă va apăra sau nu Dudacdam; există probleme în sinul echipei; sint jucători accidentați; cînd va fi comunicată formația Stelei; de ce s-a produs schimbarea lui Jenei? etc., etc. Iordănescu răspunde cu calm, cîntărîndu-și fiecare cuvînt. Crede că

River este una dintre echipele bune ale Americii de Sud (nu spune „cea mai bună” !); da, Ducadam este aici, dar nu va putea juca, îl înlocuiesc Stîngaci și Iordache; pînă la ora meciului sperăm să nu mai avem nici un fel de indisponibilități în lot, sînt acum doi jucători ușor accidentați, dar numele lor n-au importanță, fiindcă vor fi văzuți duminică, pe teren; formația va fi comunicată cu o oră înainte de meci ! (ride, vizibil amuzat); în ceea ce mă privește, nu mai joc din 1984, am intrat doar cîteva minute la Sevilla, dar atunci eram antrenor secund al echipei; Emerich Jenei a fost promovat la formația reprezentativă a României, iar eu nu-mi doresc decît să continui performanțele realizate de el cu echipa Steaua ! Apoi e luat la

întrebări Bölöni, fiind evident că ziaristii sud-americani știau ceva despre nefericitul său accident: de la ce vîrstă jucați în echipa națională; cum vă simțiți în momentul de față; de ce a fost eliminată Steaua din noua ediție a C.C.E.; ați văzut vreodată evoluînd echipa River Plata ? Decanul selecționării în echipa noastră reprezentativă nu se grăbește nici el, își alege bine cuvintele, războiul psihologic încercat de argentinieni fiind evitat cu multă subtilitate: cred că joc de la 22 de ani în echipa națională, da — puneți 22 !; acum sînt într-adevăr foarte obosit, dar nu mă simt altfel decît ca un jucător care abia a încheiat sezonul intern, cu lovituri, cu dureri — în cîteva zile sper să treacă toate !; absența a 4 titulari la Bruxelles, în primul meci cu An-

derlecht, a fost cauza principală a eliminării premature din noua ediție a Cupei campionilor; bineînțeles că am văzut-o pe River (aici era o mică minciună, nimeni din delegația noastră nu văzuse decît vreo 30—40 de minute, înregistrate pe o casetă foarte proastă, din jocurile campioanelor Americii de Sud !), dar pe noi nu ne interesează jocul formației dumneavoastră, dorim în primul rînd să putem să ne facem noi jocul nostru...

Cînd ne alăturăm celorlalți, noaptea coborîse bine peste Tokio. Încă o zi pierdută ! Iordănescu indică totuși un ușor antrenament, mai mult un fel de dezmoțire, la opțiunea jucătorilor. Bălan iese primul, echipat rapid din cap pînă-n picioare. Vor urma după cîteva minute toți ceilalți, mai puțin Stoica (a cărui

refacere este aproape sigură) și Bölöni, care vor fi luați în primire de alți „vraci”, doi specialiști continuînd tratamentul de medicină tradițională început la Beijing. Îi văd pe amîndoi într-o cameră supraincîlzită, întinși pe o pătură așezată direct pe dușumea și „chinuiți” bine de cei doi acupuncturiști. Tudorel, în picioare, răsuflă greu. Loți e jos, strîngînd din dinți sub apăsările savante ale celor doi, cu pumnii încleștați („să-mi taie și-o mină...”). Ceilalți se întorc, după puțină alergare și cîteva exerciții de gimnastică. A doua zi, miercuri, va începe pregătirea efectivă a meciului cu River. Vor recupera băieții noștri oboșala ? Vor reuși ei, atît de rapid, adaptarea la fusul orar ? Va putea juca Bölöni ? A mai rămas atît de puțin pînă duminică !

JAPONIA prin ochi de turist

Orașul Tokio formează una dintre cele mai mari aglomerații urbane ale globului. Sînt peste 10 milioane de locuitori în această metropolă uriașă, dintr-o populație totală care depășește 121 de milioane de japonezi, ceea ce face din „țara soarelui răsare” a șaptea națiune a lumii. Din punctul de vedere al densității populației, revin 325 de locuitori pe kilometrul pătrat, una dintre cele mai ridicate medii de pe glob; prin comparație, sînt 672 de persoane în Bangladesh, 353 în Olanda, dar numai 110 în R.P. Chineză și 25 în Statele Unite. Ca să fiu sincer, n-am observat decît foarte puțin... această densitate, locuitorii Tokio-ului văzîndu-și fiecare de treabă, la serviciu sau acasă, călătorind cu metroul sau cu trenul, fără să producă aglomerațiile obișnuite unui european. De fapt, Tokio nu are un centru al orașului. Este, din cîte știu, singura capitală a lumii formată dintr-o conglomerare de orașe, vreo șapte la număr, purtînd fiecare denumiri specifice, cum sînt Ginza, Hibiya, Roppongi, Akihabara sau... Tokio. Toate sînt sistematizate perfect, avînd uriașe centre comerciale, bănci, magazine, restaurante și așa mai departe, legate între ele printr-o rețea densă de linii de metrou, autobuze sau trenuri. Nu există deci nici un motiv pentru care locuitorii „cartierului” Roppongi să fie nevoiți să facă drumul pînă la Hibiya spre exemplu, decît dacă merg la slujbă sau își vizitează prietenii. În rest ei își văd de treabă, construind Japonia de azi și de mâine.

La încheierea celui de-al doilea Război mondial, Japonia a suferit, după cum se știe, o catastrofală înfrîngere. A pierdut 44 la sută din vechiul teritoriu, iar cele mai mari unități industriale fuseseră distruse de bombardamente. Șase milioane de soldați și de civili s-au repatriat, lucru care a dus pînă la criza acută de hrană, de locuri de muncă, de locuințe. Cu însemnat ajutor american, dar și cu un simț înăscut de muncă și perseverență, japonezii au izbucit ca pînă spre anii '55 să revină la puterea economică dinainte de război. În numai 10 ani, păstrînd rata anuală de creștere economică de 9,8 la sută, ei au reușit să ștergă toate rănile vizibile pe fața țării. Apoi, după 1960, au trecut la o creștere anuală de 11,8 la sută, deschizînd tot mai mult producția economică spre export. A urmat prima criză a petrolului, în 1973. Japonia era în acel moment dependentă în proporție de 78 la sută din necesarul său de energie față de importurile de petrol. Lovitura era prea grea pentru a fi suportată fără urmări. Ba-

lanța de plăți a suferit curînd un deficit de mai multe miliarde de dolari, iar ritmul de creștere economică a scăzut considerabil. Și totuși, japonezii au reușit să treacă și peste acest obstacol neașteptat. În momentul de față, doar 60 la sută din necesarul de energie este acoperit prin importurile de petrol, iar în 1995 se prevede ca acest procentaj să scadă la 48 la sută. Industria japoneză s-a îndreptat spre produse de mare complexitate tehnică, realizabile în general fără consumuri mari, precum componentele electronice, bazate pe inovații tehnologice de primă mărime. În 1984 creșterea economică a revenit la fel de spectaculoasă (5,1 la sută), întrecînd toate țările industrial dezvoltate, cu excepția Statelor Unite. În 1983, industria electronică japoneză a depășit pentru întia oară volumul producției chimice, fiind depășită numai de industria producătoare de automobile. Electroniștii japonezi formează numărul cel mai mare de angajați al țării, cu peste un milion de persoane lucrînd în acest domeniu de vîrf. De asemenea, valoarea exporturilor electronice japoneze depășește valoarea tuturor altor ramuri industriale, la un total de 6,6 trilioane de yen pentru anul 1984. Trecînd la automobile, același an 1984 a văzut stabilirea recordului de 11,5 milioane de unități japoneze pe patru roți, nemaiîntîlnit într-o altă țară din lume. Din 1980 încoace Japonia rămîne cel mai mare producător de automobile, în 1985 producția anuală depășind nivelul de 12 milioane bucăți. Desigur, asta înseamnă multă, foarte multă productivitate, automatizare și mecanizare perfecte, o conducere a activității ireproșabilă. Ca să vă dau un exemplu, privînd în primul rînd organizarea producției, e interesant de aflat că firma Toyota (producînd cîteva mii de autoturisme pe zi) nu are spații de depozitare pentru materia primă decît în măsură să-i asigure fluxul tehnologic timp de 3 ore ! Dacă, să spunem, aprovizionarea cu piese și subansamble componente s-ar întrerupe la un moment dat, întreprinderea ar fi nevoită să-și oprească activitatea după ce 3 ore amîntite. Desigur, acest lucru nu se întîmplă niciodată...

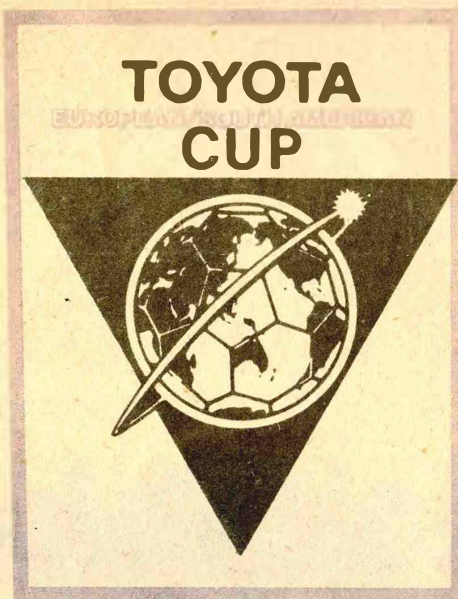
Japonezii sînt un popor de oameni liniștiți și foarte muncitori. Într-o anchetă recentă, peste 70 la sută dintre ei s-au declarat mulțumiți de nivelul actual al vieții lor. Valoarea produsului național brut, împărțită pe cap de locuitor, a depășit în 1984 cifra de 10 000 de dolari, fiind întrecută doar de cea înregistrată în Statele Unite. Cu alte cuvinte, japonezul de azi, atît de încercat de evenimentele celui de-al doilea război, are un standard de viață comparabil cu cele ale suedezilor, vest-germanilor sau danezilor, din țări cu tradiție industrială mult mai îndelungată. Același japonez, din cîte mi-am putut da seama, are și o viață mai liniștită, ferită de probleme sociale grave cum ar fi criminalitatea, imigrația în masă, delincvența juvenilă, șomajul ori conflictele rasiale. La începutul anului 1985 în Japonia se numărau ceva mai mult de 250 000 de ofițeri de poliție, adică unul la 553 de persoane. Raportînd la numărul populației, prin comparație, în Marea Britanie un polițist revine la 397 de persoane, în Statele Unite la 394, în Italia la 332, în R.F.G. la 317, iar în Franța la 275, ceea ce înseamnă că un polițist japonez are în grijă sa mai multe persoane decît în țările amintite.

Apoi, am constatat ușor, Japonia nu e o țară turistică ! Ar fi și dificil să fie altfel, distanțele uriașe care o separă de bătrînul continent sau de noul continent împiedicînd în mare măsură exodul de turiști spre țara de unde răsare soarele. Nu este și nu știu dacă își dorește cu adevărat să fie vizitată mai des, relațiile sale cu lumea exterioară fiind mai cu seamă în sensul invers, odată cu invadarea tuturor piețelor comerciale cu produse japoneze. Cele cîteva excepții, turiștii americani sau britanici, nu fac decît să confirme regula — în vreme ce numărul turiștilor japonezi colindînd lumea de-a lungul și de-a latul este tot mai mare, superior evident „importului” de turiști străini. Pe scurt, japonezii se simt bine la ei acasă și doresc în general să fie deranjați cît mai puțin ! Atunci de ce se joacă la Tokio finala Cupei Intercontinentale ? E o întrebare bună și la ea voi încerca să răspund în continuare.

DE LA CUPA INTERCONTINENTALĂ LA CUPA TOYOTA

Începând din 1960, pe agenda anuală a fotbalului mondial a apărut o competiție nouă, numită Cupa Intercontinentală, intrucit în finala acesteia se întâlneau de regulă câștigătoarea Cupei campionilor din Europa cu învingătoarea Cupei Libertadores din America de Sud. Se disputau două meciuri, cite unul pe fiecare continent, eventual un al treilea, de baraj, pentru stabilirea echipei învingătoare. Lucrurile au mers însă din ce în ce mai prost (lipsa de date libere, ca și distanțele foarte mari de străbătut pentru un singur meci spunându-și greu cuvântul), culminând cu edițiile din anii 1975 și 1973, cind amintita finală nu s-a disputat. Mai mult decit atât, în citeva ediții locul câștigătoarei C.C.E. (care a declarat forfăit) a fost luat de formația finalistă, cum a fost în 1979, cind echipa suedează Malmö a înlocuit-o pe cea engleză Nottingham Forest pentru finala cu Olimpia Asuncion! În 1980, firma japoneză Toyota a avut însă o idee: finala se va juca de acum înainte la Tokio, într-o singură partidă, câștigătoarea primind pe lângă Cupa Intercontinentală și un alt trofeu, botezat desigur după numele cunoscutului constructor de automobile. Nu s-a mai înregistrat de atunci nici o absență: în 1980 Nacional Montevideo a învins pe Nottingham cu 1-0, în 1981 Flamengo a întrecut pe Liverpool cu 3-0, în 1982 Penarol a câștigat în fața lui Aston Villa cu 2-0, în 1983 Gremio Porto Alegre a învins pe S.V. Hamburg cu 2-1, în 1984 Independiente întrecea pe Liverpool cu 1-0, iar în 1985, în fine o primă victorie europeană pe pământ japonez, Juventus câștiga în fața lui Argentinos Juniors, dar numai după prelungiri și lovituri de la 11 metri (scor 2-2 la sfârșitul celor 90 de minute)... Spre deosebire de Cupa Intercontinentală (ajunsă la cea de-a 25-a ediție, dacă exceptăm finalele nedisputate), al cărei trofeu este transmisibil, cupa oferită de Toyota se înlocuiește în fiecare an, câștigătorii putind astfel să o păstreze în vitrina cu trofee. De altfel, ca un amănunt deloc nesemnificativ, înălțimea cupei japoneze o depășește bine pe cea intercontinentală, care trece astfel evident pe planul secund! Vă asigur că puțini dintre spectatorii japonezi prezenți la meciurile de la Tokio v-ar putea spune ceva despre Cupa Intercontinentală! Ei știu numai despre „Toyota Cup” — și tocmai aici săi siretlicul investiției promovate de domnul Shoichiro Toyota, presedintele firmei Toyota Motor Corporation. El vrea în felul acesta să demonstreze tuturor, japonezilor în primul rind, dar și celorlalți locuitori ai planetei (se spune că peste 50 de posturi de televiziune din lume au preluat transmisia meciului de la Tokio!), că echipele de fotbal cele mai bune de pe tot globul se dau în vînt după cupa japoneză, fără de care probabil nici n-ar mai putea exista... Reclama, nu-i așa, e sufletul comerțului — iar o investiție anuală de circa o jumătate de milion de dolari, plus o mașină dăruită sub ochii tuturor, nu este decit un preț prea mărunț pentru uriașele interese ale firmei!

Ce știu japonezii despre fotbal? Aproape nimic! E suficient să ne aducem aminte că ei l-au desemnat pe uruguayanul Antonio Alzamendi drept „cel mai bun jucător” al partidei cu Steaua, numai pentru motivul că jucătorul lui River Plata a înscris (cum a înscris!) unicul gol al meciului. Dacă vom cerceta istoria precedentelor finale disputate la Tokio, vom observa cu ușurință că, în absolut toate cazurile, titlul de „cel mai bun jucător” a aparținut unui component al echipei câștigătoare, de regulă autorul golului decisiv. Deci, primul jucător al meciului nu poate fi, după judecata „specialiștilor” japonezi, decit cel care înscrie cel puțin un gol în poartă adversă! Că în partida dintre Steaua și River, fără cea mai mică îndoială, Miodrag Belodedici a fost „de departe” cel mai bun de pe teren — asta nu poate scăpa nici unui cunoscător cit de cit al jocului cu balonul rotund. Mașina „Carina”, alintat botezată de fabricanții de la Toyota, i-a revenit cu toate acestea lui Alzamendi, care după mine nu e decit un jucător oarecare! Nu, să nu vă închipuiți că după meci uruguayanul s-a suit

la volan și a plecat cu mașina. El n-a primit în fapt decit un cec valorind cit frumoasa pe patru roți, iar autoturismul propriu-zis a rămas mai departe în proprietatea japonezilor, eventual pentru a mai servi la o reclamă.

Să mergem însă ceva mai în adîncime. Ne ajută o statistică oficială, întocmită în urma unei anchete sociale îndelungate, ale cărei rezultate au fost publicate într-un amplu documentar. În privința activităților recreative și a sportului au fost chestionate un număr de 10 000 de persoane. Dintre acestea, numai 339 au declarat interesul lor față de fotbal, ceea ce reprezintă desigur un procent extrem de mic. Mai exact, dacă luăm în considerație ancheta amintită, fotbalul nu se găsește în atenția iubitorilor de sport japonezi decit... pe locul 22! El este net depășit de inot, baseball, pescuit, tenis de masă, badminton, bowling, volei, softball (!), ciclism, exerciții de gimnastică, schi, patinaj, golf, atletism, turism montan, tenis, baschet și așa mai departe... Japonezii preferă așadar sporturile individuale, pe care le practică sirguincios și cu pasiune, iar dintre sporturile de echipă la mare preț e doar baseball-ul, aceea variantă americană a oinei pe care orice european nu o înțelege deloc. Sezonul de baseball era întrerupt în acel moment, e adevărat, însă la mare preț se aflau informațiile despre transferurile de jucători de la o echipă la alta, despre care zările scriau în fiecare zi. Am văzut cu ochii mei numeroase terenuri de baseball, îngheșuite te miri unde, între clădirile de zeci de

Japan Travel Bureau, Inc.

etaje, și prevăzute cu uriașe plase pentru ca mingiile să nu părăsească incinta respectivă... dar nici un teren de fotbal, măcar un mini-teren, n-a apărut nicăieri. Am aflat totodată că, din cauza mulțimii de meciuri ce se cer jucate la baseball, în orele după-amiezii și serii (în nocturnă!), proprietarii celor mai mari stadioane s-au văzut nevoiți să programeze astfel de jocuri și la ore cu totul neobișnuite, cum ar fi ora 6 sau 7 dimineata...

Trecind la televiziune, trebuie să știți că nu postul național al Japoniei (NHK) a asigurat transmisia partidei dintre Steaua și River Plata, ci un post comercial (NTV — Channel 4), care în felul acesta a umplut cu reclame transmisia internă! NTV a ajuns pînă acolo, întrerupind transmisia directă pentru a introduce calupuri de cite 5 minute de reclamă, încit a reușit să piardă pînă și golul marcat de argentinienii, care n-a putut fi văzut decit în reluare, după încheierea reclamelor! În ce privește NHK-ul, postul numărul 1 al țării, ei bine, el n-a acordat nici măcar citeva secunde evenimentului sportiv despre care vorbim, neglijind total... Cupa Toyota.

Un spectator pe nume...

BÖLÖNI

Să trecem acum la „oile noastre”, ca unii care știm cu adevărat ce a însemnat prezența onorantă a campioanei României și a Europei în finala cu argentinienii de la River Plata. Mai întii să intrăm puțin în tabăra adversă, pentru a vedea cum s-au pregătit argentinienii pentru această partidă. De 3 ori învingătoare în Campionatul național al Argentinei (clubul a fost înființat în 1901, cucerind de 18 ori titlul de campion al ligii argentinienilor), River a izbutit să se califice tot de atîtea ori pînă în finala Cupei Libertadores din America de Sud, pierzind însă în 1966 în fața lui Penarol Montevideo și în 1976 în fața brazilienilor de la Cruzeiro. Au revenit în 1986, pentru a câștiga prima oară trofeul, învingind formația columbiană America Cali. La fel ca Steaua, se afla deci pentru prima oară în finala Cupei Intercontinentale. S-a vorbit mult la noi, în săptămînile premergătoare partidei de la Tokio, despre rezultatele slabe ale formației argentinienilor în campionatul național, în care ajunsesă să ocupe un loc foarte modest în clasament. Dar, aveam să aflăm, aici se afla o tactică specială! Cei din conducerea lui River au luat hotărîrea de a forma un lot de 26 de jucători, din care au alcătuit practic două echipe. Prima formație a jucat numai în „Copa Libertadores” și apoi, timp de aproape o lună de zile, s-a pregătit exclusiv pentru finala de la Tokio! — în vreme ce echipa a doua, de rezerve, a susținut toate meciurile de campionat în această perioadă, cu rezultatele cunoscute. Cu alte cuvinte, River a neglijat aproape total campionatul, pentru a aduce în vitrina clubului cel mai important trofeu al echipelor de club de pe întreg globul. Să mai reținem prezența în rîndurile formației din Buenos Aires a 3 dintre jucătorii componenți ai echipei reprezentative argentinienilor, proaspătă campioană mondială: portarul Neri Pumpido, fundașul central Oscar Ruggeri și mijlocasul Hector Enrique. Pe lângă ei, doi internaționali uruguayeni, Nelson Gutierrez și Antonio Alzamendi (și ei prezenți la Mondialul mexican), ca și doi jucători care au făcut parte din vechia echipă națională a Argentinei, campioană mondială în 1978: Americo Galego și Norberto Alonso. Să nu-l uităm nici pe Juan Gilberto Funes, în vîrstă de numai 23 de ani, un adevărat halterofil pe terenurile de fotbal, despre care antrenorul său, Hector Veira, crede că ar putea fi partenerul ideal pentru Maradona în virful liniei de atac a campionilor mondiali în 1990, în Italia... Desigur că visul argentinienilor era ca, la șase luni după triumful echipei lor naționale la ultimul Campionat mondial, să poată sărbători odată cu sfîrșitul anului 1986 un triumf dublu, de campioni mondiali și la nivelul echipelor de club! În fața acestor arzătoare do-

Fotografii de Sorin Postolache

rințe stătea însă Steaua noastră, devenită între timp... Steaua Europei, cu drept de a reprezenta bătrânul continent în finala de la Tokio!

Steaua a încercat în primul rînd să-și vindece rănile, după un sezon extrem de încărcat, atît la nivelul competițiilor interne, cît și al celor internaționale, inclusiv echipa reprezentativă a țării noastre. L-a recuperat pe Tudorel Stoica, a cărui lipsă de antrenament s-a făcut însă din plin resimțită în timpul jocului, i-a dat încredere lui Dumitru Stingaciu pentru a-l putea înlocui cu succes pe Ducadam, încercînd totodată o... demistificare a lui River Plata, lucru care din păcate n-a reușit decît pe jumătate. L-am lăsat la urmă pe Ladislau Bölöni, a cărui recuperare, în ciuda eforturilor despre care v-am vorbit, n-a fost posibilă. Absența lui Loți s-a simțit, din păcate, foarte mult în meciul cu focșii argentinieni, adevăratul „creier” al echipei noastre fiind nevoit să ia loc pe banca de rezerve (fără putință de a intra în joc), înarmat cu un mic aparat de fotografiat, ca un simplu spectator. Ce o fi fost în sufletul lui Bölöni în acele clipe, nimeni nu poate ști, putea fi momentul de apoteoză a unei cariere sportive și așa exemplare, cum putea fi la fel de bine încununarea așteptată și deplin meritată a Stelei. Dar, istoria a vrut altfel!

Încet, încet s-a ne apropiem de stadionul final. Cîteva cuvinte despre arbitrul întîlnirii, uruguayanul Jose Martinez-Bazan. Are 44 de ani, s-a născut la Montevideo, și este de profesie... crescător de pui. „Găinar”, spune Ion Băieșu, și din păcate previziunile scriitorului nostru aveau să se adevărească... Martinez-Bazan a fost și el în Mexic în vara anului trecut, conducînd la centru partidele Maroc—Polonia, Brazilia—Algeria și... Argentina—Bulgaria. Cu jucătorii de la River Plata vorbea aceeași limbă, iar cu Alzamendi și Gutierrez (compatrioți, nu-i așa?) s-a bătut pe umăr. De reținut că la finala Cupei Intercontinentale — varianta japoneză! — există un principiu al rotației în privința stabilirii arbitrilor de centru: un an este delegat un arbitru european (la ediția precedentă a condus vest-germanul Volker Roth), iar în anul următor arbitrează un sud-american. Steaua a „căzut” așadar într-o ediție cu un „cavalier al fluierului” din America de Sud, pe care de la margine l-au „ajutat” un arbitru sud-coreean (Lee Do-Ha) și unul japonez (Takada Shizuo), despre care va veni vorba mai departe...

Stadionul național Olimpic din Tokio are o capacitate de 62 000 de locuri, iar peluza sa este acoperită cu un fel de iarbă uscată, aproape galbenă la culoare. Puțin cite puțin începe să se umple, spre ora 12, cînd se fluieră începutul partidei, fiind ocupat aproape în întregime. Japonezii iubesc totuși fotbalul, iată, dacă peste 60 000 dintre ei au plătit biletul de intrare, scoțînd din buzunare o sumă de la 5 000 la 1 000 de yenii?! Dar, să nu uităm: ce înseamnă în fapt 60 000 de persoane (foarte mulți copii!), la o populație de 10 milioane de locuitori ai orașului Tokio? Ne

fotografiem, noi ziariștii, lîngă masa pe care sînt așezate trofee. Pe pistă se află două mașini Toyota-Carina, de culori diferite, așezate totmai bine pentru a intra în obiectivele camerelor de televiziune. Crainicii stadionului rostesc sentențioși diverse comunicate oficiale, citite în trei limbi: japoneză, desigur, dar și spaniolă și... română! Spectatorii sînt astfel atenționați să nu depășească o anumită limită la marginea inferioară a tribunelor, să nu intre în panică în caz de cutremur, doar să meargă liniștiți la locurile rezervate adăposturilor, să nu folosească explozibile, petarde și alte asemenea, că sînt interzise pe stadion... Deasupra apar elicoptere, zburînd mereu și spionînd probabil de sus spectatorii din tribune, apare și un uriaș balon, purtînd reclama firmei „Kodak”, iar din difuzoare pornește, odată cu începutul partidei, un cor de sirene electronice, pentru crearea atmosferei! Aceste sirene nu vor înceta nici un moment, intensitatea sunetului va fi însă dirijată de undeva, de la un buton, îndemnînd probabil spectatorii japonezi să participe la spectacolul oferit de cele două echipe. În fine, formațiile apar pe teren, zgomotul se amplifică, fotografiile se grăbesc să prindă primele instantanee și apoi meciul poate începe. Este ora 12 aici, 5 dimineața la București. La Buenos Aires e abia ora 24, din noaptea de sîmbătă spre duminică. Aflu de la un ziarist argentinian că la stadionul lui River s-a organizat o masă uriașă, la care participă toți cei apropiați clubului, fostele glorii dau interviuri la radio și la televiziune (transmisia directă a pornit în Argentina cu o oră înainte de începutul meciului), apoi toți urmăresc pe un ecran gigantic, special instalat, meciul de la Tokio. Toată Argentina se află acum la televizor, mi se spune, iar în caz de victorie nimeni nu mai doarme pînă dimineața!

Victoria lui River sau victoria Stelei?

Steaua începe repede jocul, atacînd din primul minut. Ni se spusese, iar antrenorul Iordănescu fusese probabil primul care înțelesese mesajul, că de regulă echipele sud-americane fac totul pentru a marca ele primele, după care apără avantajul pînă la fluierul final. Nu trec decît vreo două minute și Enrique îl

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI

Primim cu mare satisfacție — cu cîteva zile înainte de tipărirea acestei lucrări — aceste fotografii ce au surprins festivitatea de prezentare a Supercupe europene, cîștigate la Monte Carlo în fața echipei sovietice Dinamo Kiev, suporterilor staliști (în prima etapă din actualul retur — Steaua—F.C. Argeș 1—0).

faultează grosolan pe Balint (aflat în plină viteză) și va primi cartonașul galben meritat. Nu același lucru se întîmplă în min. 5 cu Montenegro, a cărui agresivitate este din plin simțită de Lăcătuș. Două minute mai tîrziu, Belodedici, venit în atac, șutează în Ruggeri. Steaua domină și River încearcă să contraatace, dar Alzamendi e fluierat în ofsaid. Ne frămîntăm pe scaune, trădîndu-ne evident emoțiile. În jurul nostru, la locurile rezervate presei, sînt cîteva zeci de ziariști argentinieni, care nici ei nu stau mai bine cu nervii. Dar sînt și mulți neutri, trimiși ai unor cotidiane europene de mare tiraj sau corespondenți ai principalelor agenții de presă internaționale. Cu totul, ne spun organizatorii, 196 de locuri ocupate la „masa presei”, incluzîndu-i aici și pe ziariștii japonezi. După numai 10 minute numărăm 3 lovituri libere acordate argentinienilor de la marginea careului de 16 metri al echipei noastre. La ultima dintre ele trage Alfaro puternic, dar Stingaciu are un reflex excelent. Iovan execută la rîndul lui o lovitură liberă, dar mult peste poarta lui Pumpido. În min. 16 Steaua înscrie în poarta argentiniană, după o combinație reușită între Pișurcă și Belodedici, la care a contribuit decisiv și Enrique care a încercat să împingă cu virful ghetii mingea spre Pumpido. Belodedici a interceptat și a înscris — dar golul e anulat pentru ofsaid, la semnalizarea eronată a tușierului japonez Takada. Nu putea fi ofsaid, intrucît balonul venea la jucătorul nostru de la adversar! După părerea mea, Martinez-Bazan a văzut bine faza, a arătat chiar centrul terenului la un moment dat (semn de validare a golului!), dar mai apoi s-a prevalat de semnalizarea amintită și a indicat repunerea mingii din careul argentinian, ca sancțiune a poziției de ofsaid pe care toți jucătorii argentinieni o reclamau, cu brațele înălțate sus, deasupra capetelor! Recunosc acum că faza a fost extrem de rapidă și că tușierul japonez, pe cît de neexperimentat fiind el, se putea înșela. Dar „centralul” trebuia să vadă, și a fost de altfel foarte aproape de fază... însă se putea el „certa” cu jucătorii sud-americani? Pun un mare semn de întrebare în blok-notes (îndoiala va fi din plin confirmată de înregistrările văzute mai tîrziu!) și... mergem mai departe, fiindcă scorul rămîne 0—0. După un alt minut, notez textual: „dominăm net!” Stingaciu e aplaudat pentru intervenția la o minge înaltă, apoi șutează Bărbulescu, dar peste poartă. În minutul 20, fundasul Montenegro îl faultează din nou grosolan pe Lăcătuș. Șutează bine Bălan, dar Pumpido apără, iar apoi e rîndul portarului nostru să repete excelența intervenție la mingiile înalte. Sîntem în minutul 28. Pișurcă intră în careu, îl întoarce spectaculos pe Ruggeri, dar ne complicăm și acțiunea este respinsă. River Plata încearcă un contraatac, oprit de Bum-

Bescu prin fault la Funes. Se produce o clipă de neatenție, argentinianul e încă pe jos, văitându-se de mama focului, Alonso execută însă rapid (foarte probabil că faza fusese studiată) spre Alzamendi, plecat ca din bloc-starturi, șut în bară, mingea îl lovește pe Stîngăciu, căzut la pământ și-i revine jucătorului uruguayean, care acum înscrie cu capul: 1—0 pentru River Plata! Antrenorii și jucătorii de rezervă din tabăra argentiniană dau năvală pe teren, ai zice că este golul cel mai grozav înscris vreodată, de fapt a fost un fel de șmecherie, pe Funes nu-l mai doare nimic... și de aici încolo, jocul s-a terminat! Steaua va încerca timp de încă o oră de joc să înscrie măcar golul unei egalări din plin meritate, dar șansa nu e hotărât de partea noastră. În min. 31 Montenegro e driblat și-l prinde pur și simplu de picioare pe Lăcătuș, plâind ca la rugby! Nici de data aceasta Martínez-Bazan nu-i va acorda însă cartonaș galben. Atacăm în continuare, avem ocazii bune, dar nu putem înscrie. La o lovitură liberă, ambii noștri fundași centrali, Bumbescu și Belodedici, vin în careul advers pentru a sări la cap. River se apără cu îndrăjire, schiind din ce în ce mai puține intenții de contraatac. Îmi face impresia unei formații cu joc mult mai direct, aproape instinctual. De fapt, se teme tare mult de Steaua, de jocul ei rapid și antrenorul Veira a indicat consemne tactice speciale. Cu două minute înainte de finalul primei reprize șutează Pelodedici, dar din nou pe deasupra porții, iar Pumpido lasă impresia că se lovește de bară și cere îngrijiri medicale. Timpul trece! În ultimul minut al reprizei, Balint trece în mare viteză de toți apărătorii argentinieni, însă șutează pe lângă poartă... La începutul reprizei secundă, din nou Alzamendi are o ocazie de gol (vor fi două în toată această parte a jocului pentru River!), dar nu obține decât un corner. Imediat, Montenegro îl faultează din nou foarte tare pe Lăcătuș, și în fine arbitrul de centru este nevoit să-i arate cartonașul galben. River începe însă să tragă de timp fără nici o jenă. Privesc cu uimire cum mijlocașii argentinieni, mereu lipiți de careul propriu de 16 metri, nu mai au nici un fel de veleități ofensive, mulțumindu-se să paseze mingea în adâncime pentru Alzamendi sau Funes și apoi urmărind acțiunea cu miinile în sold, de la mare distanță. Ei nu vor trece practic centrul terenului pînă la sfîrșitul meciului, renunțînd deliberat să mai susțină acțiunile vîrfurilor de atac! E 1—0 pentru River și e limpede că antrenorul argentinian a pus la punct o tactică de așteptare, neavînd curajul de a se lupta cu Steaua în jocul constructiv... Dominăm deci în continuare, iar în min. 53 vom rata cea mai mare ocazie de egalare. După cornerul executat de Bărbulescu, argentinienii resping, recuperăm balonul, șutează Stoica, Pumpido respinge în față, țîșnește acolo Pițurcă, portarul argentinian revine, șutează jucătorul nostru și Pumpido reușește printr-un adevărat miracol să devieze puțin mingea cu palma și s-o scoată din nou în corner! Apoi rămîne la pămînt, simu-lînd iarăși accidentarea, primește îngrijiri medicale... și trec, cronometrul pe ceas, două minute bune pînă jocul se reia. Din nou dominăm, se joacă practic într-un singur sens, Weisenbacher șutează tare în capul lui Ruggeri (exceleți, ce-i drept, cei doi fundași centrali ai lui River, Ruggieri și Gutierrez), apoi Lăcătuș trage peste poartă din poziție foarte bună. Ne prapim, desigur, minutele trec — luciditatea a început de cităva vreme să dispară (ah, Bôlôni!) și am impresia că jucătorii noștri din linia de mijloc au cam început să-și tragă sufletul, de la Stoica, pînă la Bărbulescu sau Bălan. Din nou șutează Weisenbacher, pe lîngă poartă, și argentinienii repun balonul în joc după 30 de secunde. La încercările de contraatac, Alzamendi e mereu în ofsaid. După 20 de minute de la începutul reprizei, prima acțiune mai legată a lui River, ajunsă pînă în careul Stelei! Balint încheie cu un voleu puternic o frumoasă acțiune purtată pe partea dreaptă, dar mingea din nou trece peste poartă. Șutează Belodedici, mereu elegant, ridicîndu-se cu un cap peste prestațiile tuturor jucătorilor de pe teren. În minutul 70 Majearu îi ia locul lui Bărbulescu, iar peste alte două minute Iovan are egalarea în vîrfurile ghetelor (pasa cu călcîiul a lui Lăcătuș a fost magnifică), dar șutul său puternic, de la 14 metri de poarta lui Pum-

pido, se înalță din nou prea sus! „Ce mare ocazie”, scriu, dar aici nu mai e nimeni de vină că ratăm și iarăși ratăm, după acțiuni altfel de toată frumusețea! După meci, jucătorii Stelei gîndeau unanim că dacă ei ar fi fost cei care deschideau scorul (eventual golul anulat al lui Belodedici!), iar argentinienii, nevoiți fiind, ieșeau la atac, partida s-ar fi putut încheia cu un scor fluviu, 4 sau 5 la zero să spunem! Așa însă, iat-o pe River Plata jucînd practic numai în careul propriu, apărînd cu dirzenie golul marcat de Alzamendi în prima repriză. Iată-l de altfel pe același jucător uruguayean scăpînd pe contraatac în min. 79, centrarea sa este reluată de Alfaro, singur cu Stîngăciu în față, însă portarul nostru are o intervenție incredibilă și izbutește să-și salveze poarta. Aceasta a fost a doua acțiune periculoasă a argentinienilor pe întinsul întregii reprize secundă (prima am relatat-o, petrecută în min. 46), dar majorarea scorului ar fi fost cu totul nedreaptă! Oricum, ne apropiem de finalul partidei, Veira îl schimbă pe Alfaro cu Sperandio (trec alte 50 de secunde), mai avem tot mai puține șanse de a egala, iar argentinienii sînt toți în picioare pe marginea terenului, cu antrenorii, conducători și jucători de rezervă, făcînd semne disperate pentru întreruperea jocului. Mai ar fi totuși de jucat mai bine de un minut, ultima noastră șansă este la o lovitură liberă, meciul se dispută acum cu grupul argentinienilor intrați bine pe teren... arbitrul fluieră exact cînd cronometrul arată minutul 90 și isteria argentiniană începe! Noi am pierdut!

Am pierdut? Poate că n-am pierdut chiar totul, indiferent ce spune, rece, tabela electronică de marcaj. Mai mult decât atât, aș merge pînă acolo încît aș susține că Steaua a obținut la Tokio o mare victorie. Ne e vorba aici despre un trofeu sau două din cele prezente pe masa de premiere. În paranteză fie spus, i-am văzut pe jucătorii noștri nu numai decepționați, dar și puțin deruțați: lor nu le-a oferit nimeni nimic, în afara fanionului schimbat la începutul meciului, primit de Stoica din mîinile lui Gallego! Nici măcar o plachetă sau o cupă-pui, deși în ceea ce mă privește îi consider în continuare adevărați învingători ai meciului. Argentinienii au ple-

cat acasă luînd cu ei toate trofee, de la uriașă Cupă Toyota și... modesta Cupă Intercontinentală, pînă la placheta aurită atestînd victoria din meciul de la Tokio și cheia-simbol a autoturismului „Carina”, alături de care Alzamendi s-a grăbit să se fotografieze. Buchetul de flori, cu adevărat gigantic, pe care Tudorel Stoica s-a încăpățînat să-l aducă la București, s-a oșilit din păcate în avionul de înlocuire și astfel Steaua a rămas fără vreun simbol care să-i marcheze și în vitrina clubului extrem de onorantă prezență în finala Cupei Intercontinentale...

Dar susțin, în continuare, campioana Europei a obținut o mare victorie la Tokio, izbutînd să cîștige — prin excelența sa evoluție — meritate aprecieri și laude din partea adevăraților cunoscători ai jocului de fotbal, de jur împrejurul lumii. După cum vă spuneam, meciul a fost retransmis în numeroase țări de pe glob, iar iubitorii fotbalului au putut vedea cu ochii lor desfășurarea propriu-zisă a partidei. Aici a stat adevărata victorie a Stelei, al cărei nume este astăzi cunoscut peste tot și al cărei joc adeseori a încîntat. Este un cîștig mult mai mare decît simpla includere în palmares a unui trofeu, fie el și Cupa Intercontinentală!

★

Miercuri, 17 decembrie 1986, după aproape 18 ore petecute în avionul TAROM care ne-a adus de la Beijing la București, Steaua reve-nia pe pămîntul natal. În ciuda orei foarte matinale (abia se ivise ziua, sub un cer înnorat), la scara avionului jucătorii noștri au fost primiți cu flori și calde îmbrățișări. Se încheia astfel „secvența Tokio”, una dintre cele mai importante din întreaga istorie a clubului militar. La orizont se profilau însă alte și alte momente de vîrf pentru fotbalul românesc, pe care îl credem capabil — acum, cînd s-a obișnuit cu aerul tare al înălțimilor — de performanțe la fel de valoroase, pe măsura așteptărilor minunaților săi suporteri și a condițiilor excelente de pregătire. Și dacă, într-o bună zi, ne vom întoarce la Tokio, pentru o nouă finală a Cupei Intercontinentale? Vi se pare exagerat ce spun acum? — poate că nu e chiar așa.

Iată-mă, stimați cititori, obligat să completez finalul pe care l-ați citit mai sus. „Obligat”, evident, e un fel de a zice — fîlîndă ultima performanță a Stelei, care a făcut să curgă alte riuri de cerneală pe tot întinsul globului, devine cu adevărat o logică înlănțuire în cartea de aur a fotbalului românesc, în deplină concordanță cu valoarea excepțională a echipei noastre.

La 21 februarie, într-o seară de neuit, Steaua reușea pe superbul stadion „Louis II” din Monte Carlo să cîștige Supercupa Europei, învingînd mai clar decît arată scorul de 1—0 pe cealaltă super-echipă a fotbalului continental, formația sovietică Dinamo Kiev. Așadar, la numai două luni și jumătate după finala de la Tokio, Steaua își lua o meritată revanșă în fața întregii lumi a fotbalului, cîștigînd de o manieră entuziasmantă. În presa noastră au apărut între timp, sînt convins că ați remarcat, citate întinse din presa sportivă internațională care, la unison, a avut numai cuvinte de laudă pentru noua performanță a campionilor români. Mă voi rezuma să revin, în aceste rânduri, la un citat pe care îl consider extrem de semnificativ, extras din cotidianul italian „Corriere dello Sport-Stampa”, care apare la Bologna, unde, sub semnătura lui Fulvio Bianchi, citim: „...Campioana României este noua realitate a fotbalului în general și a celui european în special, reprezentată prin fantezie și forță. Spunem fără nici un fel de reținere că Steaua, animată de excelenții Hagi și Lăcătuș, și-a adjudecat pe merit, pentru prima oară, Supercupa continentală. Fotbaliștii români au confirmat momentul lor de vîrf din anul trecut și SINTEM SIGURI CĂ VOR MAI REVENI FOARTE REPEDE PE ÎNALTELE SCENE AL FOTBALULUI!” (subl. ns.)...

Este, în fapt, ceea ce încercam să demonstrez ceva mai înainte! Anume, faptul evident acum pentru toți specialiștii și cunoscătorii adevărați ai sportului cu balonul rotund, că Steaua rămîne în continuare o mare valoare a fotbalului mondial și că, revenind la „istoria” noastră, înfrîngerea din meciul de la Tokio, cu argentinienii de la River, n-a fost la urma urmei decît un accident nefericit!

M-aș gîndi apoi, din nou, la Bôlôni — care în momentul de față se pregătește să intre în grupul atît de restrîns al jucătorilor care au susținut cifra rotundă de 100 de partide sub tricoul echipei naționale. Și o fac pentru a sublinia un „amănunt” de asemenea semnificativ: cu el în formație, Steaua n-a mai pierdut de multă, foarte multă vreme un meci, fie el disputat în arena internațională sau pe cea internă! Mai exact, Bôlôni n-a putut juca la Bruxelles, în prima partidă cu Anderlecht din toamna anului trecut (avînd două cartonașe galbene) și nici la Tokio, din motivele acum cunoscute. Or, tocmai aceste două momente au fost ratate de campioana noastră!

La toamnă va începe o nouă ediție a Cupelor europene. Spre ce orizonturi, spre ce alte noi performanțe ne va purta această constelație de valori care este STEAUA în momentul de față? Oricum, ce a făcut campioana noastră pentru fotbalul, pentru întreg sportul românesc, merită încă o dată subliniat cu aplauze. Bravo, Steaua! HAI, STEAUA!

Dumitru Graur

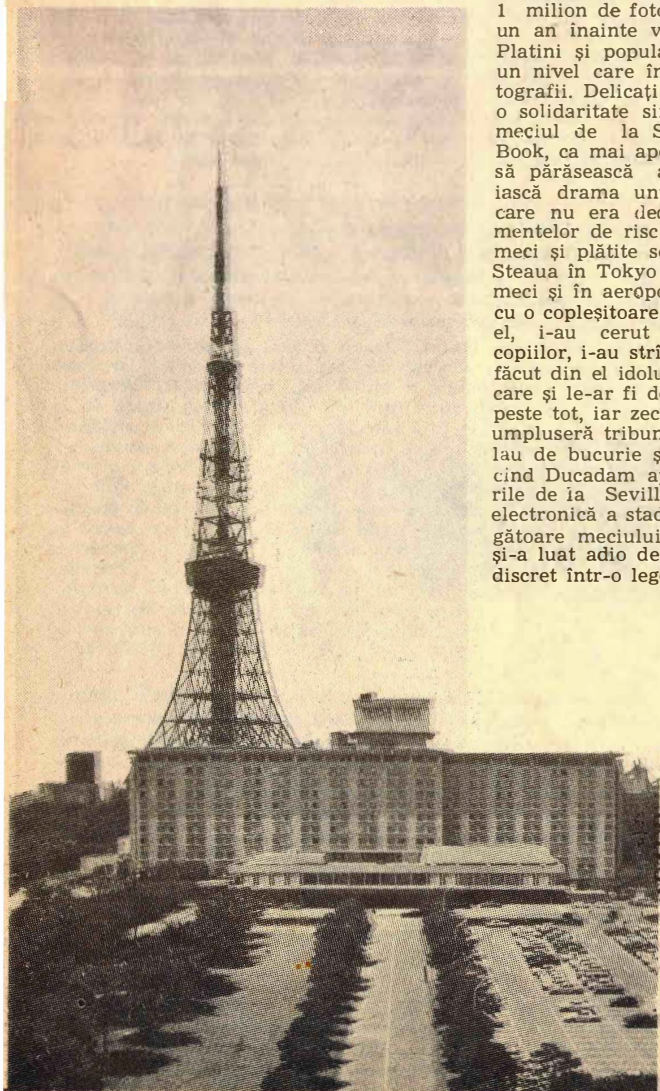
LA TOKYO

DESPRE O LUME PE CARE ABIA AI APUCAT S-O PRIVEȘTI, INCLUSIV DIN CULISELE MECIULUI

DUCADAM — UN MILION DE PRIETENI

Mult folclor a generat Japonia și multe adevăruri pe care lumea le-a luat drept glume, ele fiind în același timp teribil de adevărate. Călătoria în Japonia este una din marile aventuri ale unei vieți. Oricât se leagă de sport, de finala Cupei Intercontinentale, arhipelagul nipon nu prea are multe lucruri comune cu fotbalul. Drept pentru care atât de contrariantele impresii de călătorie le-am redactat separat. Oricum, cel mai onest lucru este să recunosc că n-am înțeles mare lucru, că toate încercările de a pricepe lumea metropolei nipone au eșuat sau au izbutit abia parțial. E ca și cum cineva ți-ar pune în mână un bolovan de pe Marte și ți-ar cere să vorbești despre originea acelei planete, compoziție, roci, geografie, atmosferă. Cam asta ar reprezenta o săptămână la Tokyo, după care să povestești cu sentimentul că spui

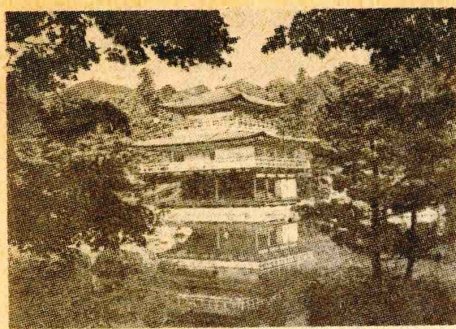
adevărul despre o lume pe care abia ai apucat să o privești. Aproape toate sînt pe dos. Un măr costă cît un ceas modest, o scurtă de piele costă cît două videocasetofone și un videocasetofon este mai scump cu jumătate decît același aparat japonez expus într-un magazin din Anvers. Un calculator costă cît o pereche de șosete albe care și ele au cam același preț cu o jumătate de kilogram de icre de somon pe care nu-ți poți cumpăra nici un bilet la un meci de fotbal, nici un fanion, abia dacă-ți ajung pentru o sticlă de votcă. Japonezii se topeș de plăcerea unui joc: base-ball. Între clădirile mici și cochete sau între două enorme bildind-uri vezi plasele verzi, înălțate ca niște apărători împotriva păsărilor. Ca și la judo sau la karate, spectatorii clocotesc și se consumă de parcă ar fi adevărați luptători. Și la teatrul Kabuki (un teatru tradițional care montează lungi piese istorice unde spectatorii participă la momentele dramatice ale acțiunii pînă-ți lasă sentimentul că sînt la un pas de a intra în luptă) și la discuțiile din restaurantele modeste, și la partidele de base-ball, japonezii trăiesc cu aceeași patimă. Asta mă făcea să cred că finala Cupei intercontinentale va prileji un infern pe stadionul olimpic. Ce știau japonezii despre meciul care se anunța prin toate mijloacele de publicitate? Erau solidari cu Ducadam! Televiziunea japoneză difuzase finala de la Sevilla de mai multe ori. Reluase loviturile de la 11 metri într-o serie de emisiuni sportive. Suenori Yamashita, crainicul postului NTV-Chanel 4 fusese la București și realizase un film despre Steaua, difuzat și el în 4 emisiuni. Din emisiunea formidabilului crainic japonez, spectatorii aflaseră de drama lui Ducadam, de accidentul vascular suferit la umăr și erau curioși să-l vadă, mai ales că Suenori Yamashita spusese că Ducadam și-a reluat antrenamentele și s-ar putea să joace. Organizatorii solicitaseră 1 milion de fotografii cu portarul Stelei. Cu un an înainte vînduseră 800 000 cu Michel Platini și popularitatea lui Ducadam era la un nivel care îngăduia chiar mai multe fotografii. Delicați și sensibili, japonezii trăiau o solidaritate sinceră cu un om care prin meciul de la Sevilla intrase în Guinness Book, ca mai apoi, printr-un hazard al sorții să părăsească arena neînvins și să trăiască drama unui accident din senin sau care nu era decît însumarea tuturor momentelor de risc și luptă, încununată în acel meci și plătită scump după aceea. Cît a stat Steaua în Tokyo Prince Hotel și mai apoi, la meci și în aeroport, japonezii l-au înconjurat cu o copleșitoare simpatie. S-au fotografiat cu el, i-au cerut autografe, l-au prezentat copiilor, i-au strîns mîna cu bărbăție și și-au făcut din el idolul unor victorii imposibile pe care și le-ar fi dorit fiecare. Unii l-au însoțit peste tot, iar zecile de mii de spectatori care umpluseră tribunele stadionului olimpic urlau de bucurie și aplaudau de fiecare dată cînd Ducadam apăra cîte unul din penalturiile de la Sevilla reluate pe enorma tabelă electronică a stadionului în perioada premergătoare meciului. Poate că atunci Ducadam și-a luat adio de la fotbal spre a se retrage discret într-o legendă frumoasă.

Tokyo Prince Hotel
(la care au locuit
fotbaliștii de la
Steaua) aflat la um-
bra celui mai înalt
turn de televiziune
din lume (333 m)

SERI CU ARGENTINIENII LA TOKYO

Zilele dinaintea celui meci au avut un farmec, o poezie și o tensiune aparte. Acel enorm ceasornic care era și este Japonia mergea înainte cu ritmul lui egal, impecabil, uimitor de frumos și de eficient. Dar pentru noi, miza meciului și șocul întîlnirii cu Tokyo se suprapuneau, se amestecau și ne duceau pînă la epuizare. Dimineața — orașul, spre prînz — muzeele, după-amiază — magazinele și seara — discuțiile aprinse din holul hotelului. Argentinienii sosiseră cu o zi înaintea noastră și după ce mînceau, se învîrteau bezmetici prin holul hotelului, căscau și abia se încumetau să iasă pînă în fața intrării. Primele două zile abia s-au obișnuit, ca mai apoi să se încumete cîte patru să fugă în oraș, să se întoarcă încărcăți de pachete mari cu suveniruri și cu figurile mai mult decît uluite de prețurile magazinelor japoneze. De obicei se adunau în fotoliile din hol și glumeau, se alinau și făceau un teatru care-i lăsa pe japonezi cu ochii mari, mirați, neînțelegători. Zgomotoși ca italienii, cei de la River aveau aerul marilor vedete. Veniseră cu toată gloria lor de cîștigători ai cupei mondiale, cu o armată de ziariști, cu reviste și postere, afișînd moralul unor învingători siguri. Doctorul Hugo Cesar Santilli a fost ales președintele clubului athletic River Plata în urmă cu doi ani. Este un bărbat distins, amabil, ceva mai reținut decît ceilalți argentinieni. Primul lucru pe care l-am întrebant s-a referit la achiziționările pomenite de ziarele argentinene. Va juca bărbosul Batista la River? Poate, dar numai în viitorul campionat! Din tot ce-au scris ziarele doar achiziționarea lui Pablo Erbin era adevărată. Dar n-are „licență” pentru Tokyo. Centurion, suspendat pentru doping, în ciuda protestelor, a fost amendat și suspendat pe o perioadă de un an de tribunal. A venit aici dar nu va juca. Tot la Tokyo, în holurile hotelului Prince, s-a limpezit și misterul legat de echipă. Ziarele argentinene care relatau meciurile de campionat dădeau caseta tehnică a meciului cu o altă formulă decît cea pe care o știam. Doctorul Santilli ne-a spus că River Plata are două echipe, una cu care joacă în campionatul național și alta cu care susține meciurile internaționale și derbiurile campionatului. La un ceai verde, doctorul Santilli mi-a vorbit despre River. E un club extrem de popular în Argentina, club în care fotbalul nu-i decît una din cele 75 de secții, de la muzică, pictură, balet și ceramică pînă la volei, handbal și baschet. Are o bibliotecă de un milion de volume, liceu și facultate de sport și timp liber la care învață anual peste 400 de studenți. River are o foarte bună echipa de baschet, cîștigătoare a cupei Americii de Sud. La fel, echipe celebre la handbal și volei. Dar marea satisfacție a clubului o constituie în egală măsură echipa de fotbal cît și marea număr de tineri care participă anual la activitățile culturale sportive ale celor 75 de secții. Ne întoarcem la fotbal. Doctorul Santilli e amărît pentru că din cauza lui Centurion (care a folosit un medicament interzis pentru vindecarea unui accident la picior) River a pierdut încă două puncte în campionat, plus amenda de rigoare. Ce contează la veniturile clubului dumneavoastră, am zis eu. River Plata e un club care are o cifră anuală de afaceri doar de 10 000 000 dolari. Doctorul Santilli m-a invitat la jucătorii echipei sale. Le-a cerut să accepte dialoguri cu un „periodista rumano” și m-a dat în grija lui Bambino. Hector Veira, zis Bambino, antrenorul lui River, e un tip pletos, zăpăcit, teatral, fost mare jucător în echipe braziliene și argentinene, fante recunoscut în high-life-ul din Buenos Aires, un tip care vorbește cu propoziții scurte, fără nici un fel de teorie despre fotbal. Lasă impresia că nu-l gîndește, ci-l simte. Adevărul este că părerile sale erau banale. Mai interesant îi era comportamentul. Una-două, te bătea pe umăr, te ciupea, îți dădea un ghiont, te lua de după gît și se purta cu tine de parcă ai fi fost prietenul său de o viață. Apoi au urmat seri superbe, de dialoguri cordiale, prietenești. Alonso, un tip discret, retras, zîmbește cînd îi vorbești despre Maradona. Cînd Maradona era copil, eu jucam deja la River Plata.

Favilionul de aur

Templul Kiyomizu

Poate că el a continuat stilul meu și a avut noroc și de un manager ca lumea. Funes, jucătorul cumpărat cu o jumătate de milion de dolari de la Millionarios din Columbia trebuie să ocupe postul lui Francescolli. Acesta era agil, longilin, inteligent. Funes e un buldozer, un tip cu pielea prea strîmtă pentru grămada de mușchi. Nu prea leagă propoziții lungi și coerente. Vorbește mai mult cu interjecții, deși cronicarii spun că va fi marea vedetă a Americii Latine. E necunoscut pentru că de la 18 ani a plecat în Columbia la Millionarios și selecționerul naționalei, Bilardo, nu l-a văzut jucînd. Dar e puternic ca un taur, agil ca o pisică, rău ca naiba. Toți fundașii duri s-au trezit pe jos din confruntările cu el. Bumbescu, cît e el de solid și de luptător, a fost faultat de cîteva ori de Funes care, din fericire, n-a făcut mare lucru în meciul acela. Ruggeri era un tip de fotbalist englez. Elegant, distinct, politicos, cu manierele lordului învingător. Enrique, golănos și șmecher, era exact contrariul. Alfaro, un om simplu, ridicat dintr-o familie de săraci, îmi povestea despre familia lui alcătuită din patru frați și mama sa, de proiectele sale legate de o farmacie, de ambițiile fotbalistului argentinian, de fapt un copil de oameni săraci care știe că prin fotbal poate ieși deasupra mizeriei, că poate gusta puțin din cupa bogăției. Seara, la un pahar de bere, în grupul fotbalistilor argentinieni mai apărea și Martinez Bazan, cel care peste cîteva zile avea să fie și arbitrul meciului. N-am prea înțeles aceste apariții și ele rămîn oricum în categoria gesturilor puțin nesportive, atîta vreme cît, la cîteva mese mai încolo, jucătorii echipei Steaua își serveau desertul cu ochii la el.

În acele seri cînd ne întorceam din oraș cu sufletul uimit de străzile orașului și ne împărțeam mirările, l-am cunoscut pe Ernesto Cherquis Bialo, directorul săptămînalului sportiv „El Grafico”, revistă care apare la Buenos Aires din anul 1919. Cea mai mare surpriză a fost să descopăr sub acest nume Cherquis un descendent al unui român plecat în continentul sud-american prin anii treizeci. Nu știe decît două trei cuvinte românești (mama, tata, apă, cîntec) și nu a fost niciodată în România. De cîteva ori m-a rugat să-i descriu țara tatălui său pe care speră să o poată vedea în primăvara anului 1987. Știa că familia sa, Cerchez formează un singur mare arbore în România și că toți se trag de la un „mare împărat român”. (e vorba de Ștefan cel Mare). Tot Ernesto Cherquis mi l-a prezentat pe Victor Hugo Morales de la Radio Argentina și pe bătrînul Munoz de la Rivadavia, unul dintre cei mai celebri crainici de radio din America Latină, cel pe care în timpul campionatului mondial de fotbal din Mexic îl ascultam cum striga golosooo, extraordinaria abilități de Maradona! Nu discutam decît despre fotbal și despre Japonia. Într-o după-amiază, i-am văzut pe argentinieni cum se uită la procesiunea care avea loc la templul din imediata apropiere a hotelului. N-au înțeles nimic. Au ridicat din umeri și unii au urcat în taximetre și au plecat aiurea. Ceilalți s-au întors în holul hote-

lului la o bere. Nu prea și-au bătut capul să înțeleagă în ce fel de lume au ajuns. Nu-i enerva decît prețul mărfurilor și faptul că nu reușeau să vorbească nimic cu nici un japonez. Argentinienii vorbeau doar spaniola și italiana, două limbi aproape necunoscute la Tokyo și de aceea nu plecau în oraș decît în grup. Doi jucători se rătăciseră și după o oră și jumătate se întorseseră furioși că nu ajunseseră unde intenționaseră. Așa că, luni dimineața, cînd au plecat spre Los Angeles unde aveau de jucat un meci demonstrativ cu Guadalajara, echipă mexicană, au plecat doar cu bucuria de a fi cîștigat cupa și cu o sumedenie de nelămuriri legate de acest oraș și această lume pe care n-au reușit să le înțeleagă.

O ȘANSA ÎN VIAȚĂ ȘI O NEDEPTATE

Cînd i-am spus lui Roberto Maggi, come stai? a sărit în sus de plăcere. Stau de 4 ani la Tokyo și mi s-a făcut dor de italiană, zice el. Vreau acasă! Roberto Maggi, corespondentul agenției de presă ANSA în Japonia mi-a atras atenția că în ultimii ani niponii n-au ținut decît cu echipele sud-americane. Sînt multe trupe de balet care dansează la Tokyo, sînt mulți japonezi care lucrează în Brazilia și Argentina, așa că să nu ne așteptăm la o prea mare galerie. N-a prea fost deloc nici pentru unii, nici pentru alții. Cea mai grozavă galerie a avut-o tot Ducadam la reluarea pe tabela electronică a loviturilor de la 11 metri din meciul de la Sevilla. În rest, calm și liniște. Infernul nu era decît în difuzoare. Organizatorii au împărțit la intrare drapelele celor două echipe. Spectatorii optau pentru culorile uneia sau ale celeilalte. Cînd am privit tribuna, am rămas stupefiat. Erau zone întregi dominate de culorile clubului River. Cu Steaua erau destul de puține. Am mers imediat la o intrare. Cîte am avut atîtea am dat! Altele nu mai avem! mi-a spus un ins de la organizare. Peste o sută de ziaristi stăteau în tribună și își ocupau locurile conform planului primit pe o hîrtie înaintea meciului. Prima lovitură a fost absența lui Bölöni. Roberto Maggi a aflat-o primul. O să vă fie greu fără el! Argentinienii sînt vicleni și experiența lui Bölöni ar fi contat enorm. Deasupra stadionului se învîrteau mereu 4 elicoptere și din cît în cît, spectaculos și tipător în galbenul care spărga imaginea cenușie a cerului, un enorm dirijabil pe care scria simplu Kodak. La București era 5 dimineața și la Tokyo 12, amiaza, duminică pe o vreme umedă, mirosind a ploaie de toamnă cînd a început meciul, poate singurul de acest gen în care a jucat și va juca vreodată o echipă românească. Steaua a debutat modest, fiind aproape marcată psihic de importanța jocului. Argentinienii au fost la un pas de a deschide scorul în primele minute. Apoi Steaua s-a trezit, a urmat faza din minutul 15 cu golul lui Belodedici care putea schimba soarta meciului. Seara, la ambasadă și mai apoi în țară, am privit caseta

meciului de zeci de ori. Dincolo de toate, ea scoate în evidență clasa acestui mare jucător care este Belodedici. În un-doii făcut cu Pițurcă, Belodedici a reprimis mingea în mijlocul careului și, cu un calm desăvîrșit, l-a executat pe Pumpido. Arbitrul Martinez Bazan s-a întors cu fața spre centru, dar tușierul, un japonez, era cu steagul sus. Tușierul, ca orice om, cînd a văzut un jucător că primește mingea în spatele apărării a ridicat steagul cu promptitudine. Numai că Belodedici primise mingea de la un fundaș argentinian care încercase s-o împingă portarului. Civilizat, Belodedici a ridicat mingea, n-a protestat și a plecat spre poarta sa, gata să o ia de la capăt (cum a și făcut, în acest meci în care avea să fie fără îndoială cel mai bun de pe teren). Privind reluările celui gol neacordat, mișcarea fotbalistului argentinian care lovește mingea înaintea lui Pițurcă se vede clar abia atunci cînd derulezi banda imagine cu imagine. În mod obișnuit, se vede destul de greu, așa că omeneste este să-i ier-tăm pe cei trei cavaleri ai fluierului, dar să nu uităm că, la Tokyo, Steaua a înscris în minutul 15 un gol perfect valabil care, validat, ar fi schimbat, fără îndoială, soarta celui meci. Dar n-a fost așa. Printr-un truc ieftin, argentinienii aveau să ajungă în minutul 28 la cea fază în care Alzamendi a înscris golul victoriei. Pentru el avea să fie ales „Eroul cupei” și să primească în dar un autoturism Toyota din partea firmei cu același nume — sponsorul acestei întîlniri. Repri-za a doua, Steaua a jucat superb și a ratat enorm. Argentinienii au tras de timp cu toate șiretlicurile de care erau în stare, au jucat închis, puțin derutați de baletul și driblingurile atacului stelist, steril totuși în această încercare înfrigurată de egalare. Parcă n-a fost să fie. Steaua a jucat cu o clasă peste adversara sa, echipă cu nume mari din garnitura campionilor lumii, dar a părăsit terenul cu o enormă amărăciune, trecînd cu capul sus prin fața celor o sută de ziaristi japonezi care își scriau articolele pe computerele legate direct de tipografii. Din difuzoare încă se mai auzeau ovațiile difuzate pentru crearea unei atmosfere tari iar spectatorii japonezi își goleau pungile cu bomboane și fructe și pără-seau terenul puțin triști. Începuse să plouă. Sînt atîtea lucruri nedrepte în viață, așa că tot nu mai contează încă unul. Trecuse o oră și jumătate de la încheierea meciului, Steaua și River plecaseră iar în tribunele stadionului bîzîiau cîteva zeci de aspiratoare care strîngeau toate hîrțile și resturile. Era sîrbătoare, dar numai pentru alții. Atunci Hiroshi Kagawa, directorul de la Sankei Sports din Osaka mi-a spus doar atît: „What a pity!” Ce păcat! El a urcat în taximetrul care-l aștepta și eu am deschis umbrela. Am ieșit în strada aglomerată, cu mai toate magazinele deschise, în ciuda faptului că era duminică după-amiază. Ploua pe rupe și Tokyo era viu, colorat, treaz, agitat, spectaculos și ame-țitor. Dar asta e o altă poveste.

Cornel Nistorescu

STEAUA supercampionă a Europei

ELOGII... RIMATE

ASTRONOMUL

În această situație
Steaua e o constelație.

CROITORUL

Că e bună se aprobă.
Doar făcu o nouă probă.

DEPANATORUL RADIO

Căpătă prin performanță
Și mai mare rezonanță.

FOLCLORISTUL

Pină s-a sfîrșit disputa
N-a știut că e „Bătula”.

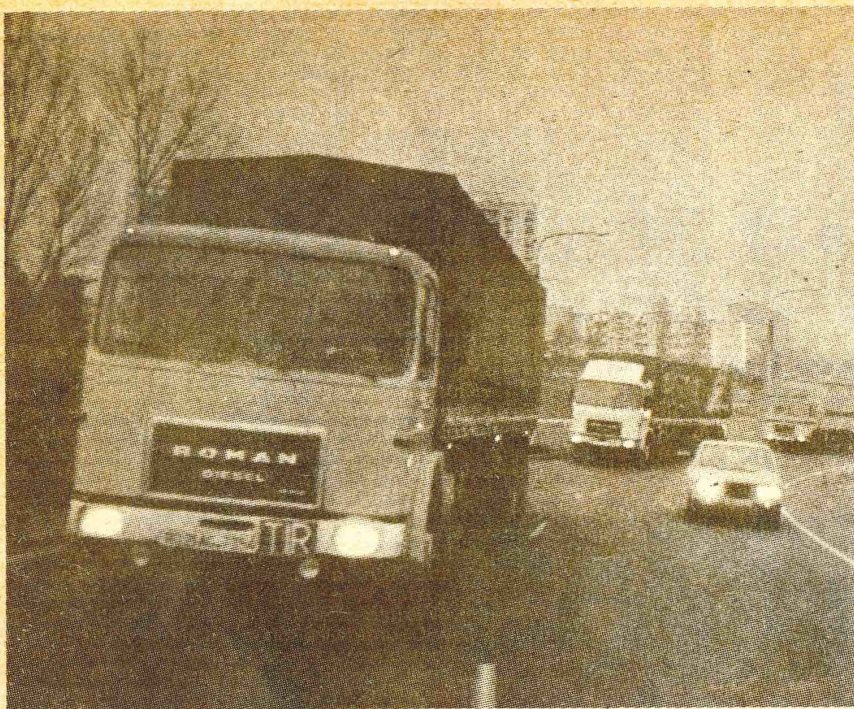
PILOTUL

Părerile sînt unanime:
A fost, pe sol, la înălțime.

STOMATOLOGUL

Mă lăsă. zău, golul ei
Ca pe pacienții mei.

V. D. Popa

Ochiul și traficul rutier

Proliferarea tuturor vehiculelor cu motor, începând de la motorete și scutere și terminând cu uriașii șoselelor, autocamioane de 50 și 100 de tone, a făcut ca în ultimul timp să se vorbească de o veritabilă explozie automobilistică. Marea majoritate a celor care conduc aceste vehicule în calitate de profesioniști sau amatori sunt tineri și — paradoxal — marea majoritate a celor care provoacă accidente rutiere tot tineri sînt.

Iată ce ne-a determinat să-l solicităm pe regretatul oftalmolog prof. dr. docent Petre Vancea, membru corespondent al Academiei R.S.R., să informeze pe tinerii noștri cititori despre cauzele unor accidente și modalitățile de prevenire a lor.

— Specialiști din numeroase țări, întruniți în diferite reuniuni internaționale, au ajuns la concluzia, pe baza experiențelor și cercetărilor lor privind ochiul și circulația rutieră (care în anii din urmă au dus la creșterea alarmantă a accidentelor rutiere), că ele se datorează cu mare frecvență unor afecțiuni oculare. Din datele statistice rezultă că în fiecare zi, în toate regiunile lumii, sînt omorîte sau grav rănite, pe căile de circulație, 5 000 de persoane.

— Desigur, starea vehiculelor nu este o problemă neglijabilă în legătură cu aceste accidente. Totuși, în această privință ca și în explicarea cauzelor accidentelor în general, cauza cauzelor rămîne omul — conducătorul de la volan. Ce învățăminte ați desprinde pentru tinerii noștri conducători auto cit și pentru tinerii care aspiră să conducă un autovehicul, o motocicletă sau o motoretă?

— Problema reducerii accidentelor este o chestiune de educație în accepția autentică și fundamentală a acestui termen. Ebluisarea (orbirea trecătoare la lumina puternică a farurilor unei mașini) constituie unul dintre cele mai grave pericole rutiere. Ea se prezintă sub două aspecte: „discomfort glare” și „disability glare”. Dintre acestea, al doilea este cel mai important. Mărima dezadaptării luminoase impusă de sursa orbitoare poate fi exprimată printr-o formulă, dar nu ține seama de timpul de prezentare. O altă dată importantă este timpul de recuperare care variază după persoane, după vîrstă, este prelungit de alcool și de numeroase substanțe medicamentoase și, evident, agravat de anumite boli oculare, în special dema culopatii.

Extrem de interesantă a fost comunicarea prezentată de Rey și colaboratorii privind influența alcoolului asupra diverselor performanțe vizuale și a electroretinogramei (E.R.G.). În cursul a două serii de experiențe practicate pe 60 de studenți, ei au stabilit pragul alcoolemiei după o singură priză de alcool, urmărind în același timp degradarea diferitelor performanțe vizuale: acuitatea vizuală de aproape și de departe și frecvența critică de fuziune. Ei au înregistrat, de asemenea, anumiți parametri fiziologici ca: presiunea sanguină, frecvența cardiacă, electroretinograma și potențialul evocat vizual. Două sînt rezultatele importante din punctul de vedere al securității: pe de o parte, la concentrații sub 0,8 la sută există alterații semnificative ale anumitor parametri și, pe de altă parte, la valori egale de alcoolemie degradările s-au arătat mai puternice și persistente. Modificările E.R.G. sînt importante și se pare că țin de schimbări ce se produc în circulația retinei.

Importanța crescîndă a traficului în timpul nopții pe căile de comunicație pune cu tot mai multă acuitate problema adaptării ochiului la întuneric. Ochiul dispune de două organe de percepție a razelor luminoase la nivelul retinei: conurile și bastonașele, care funcționează cu ajutorul purpurului retinian sau rodopsina, un pigment fotosensibil ce se descompune sub acțiunea luminii. Într-o comunicare a mea la Congresul mondial de ergoofthalmologie de la Madrid, în colaborare cu dr. P. Roggenkamper de la Clinica oftalmologică a Politehnicii din München, am prezentat rezultatele cercetărilor noastre privind influența „Extractului total de ochi” asupra adaptării ochiului la întuneric. Medicamentul produce o creștere a sensibilității luminoase absolute a retinei, fiind cu deosebire indicat în anumite profesii, cum ar fi la conducătorii auto și cei ai trenurilor de noapte.

Deși creșterea constantă a parcului de automobile constituie o dovadă a progresului social, civilizația noastră nu poate tolera ca mii de oameni să-și piardă viața sau să fie atinși în integritatea lor corporală în accidente de drum. Aceasta cu atât mai mult cu cît cea mai mare parte dintre ele pot fi evitate.

L. Haralambie

■ O AFACERE TOT MAI COMPLICATĂ ■ BARCELONA I-A SUSPENDAT LICENȚA, DAR JU-CĂTORUL VEST-GERMAN APARTINE ÎN CONTINUARE CLUBULUI! ■ „MECIUL” SCHUSTER-BARCELONA MUTAT ÎN SALA PAȘILOR PIERDUȚI... ■ ÎNCĂ O PATĂ PE OBRAZUL FOTBALULUI PROFESIONIST.

O rezervă „de lux”:

SCHUSTER

Ceea ce părea să fie o simplă neînțelegere, ca atitea altele în zbuciumata lume a fotbalului de azi, s-a complicat și se complică pe zi ce trece. Ba încă mai mult: „cazul Schuster” a ajuns la tribunal, prima audiere fiind stabilită pentru sfîrșitul lunii martie. Cum a izbucnit afacerea, de care presa internațională se ocupă abundent, și care este cursul ei, vă invităm să aflați din rîndurile de mai jos.

LA ÎNCEPUT
A FOST TANDREȚEA

„Grande d'Espagne” în fotbalul iberic, F. C. Barcelona a decis în 1980 să-și facă o echipă de prima mîna. Un stadion de proporții gigantice, cu 120 000 de locuri („Camp Nou”), un președinte teribil de ambițios, Nunez, exprimînd de fapt orgoliul tuturor catalanilor (Barcelona e capitala provinciei Catalunya) de a tranșa în favoarea lor vechea și iremediabilă rivalitate cu „parvenitii” din Madrid (a se citi Real!) și, întîii și întîii, mulți bani, ca asemenea „argumente” palpabile „Barça” a pornit la drum, căutînd jucători de valoare în întreaga Europă și chiar mai departe. Nu foarte agreat la Köln, datorită (se spune) temperamentului său, vest-germanul Bernd Schuster i-a plăcut lui Lluís Nunez. Pe lingă că F. C. Köln nu cerea prea mult, blondul Schuster era talentat, puternic și, un motiv în plus, foarte tînăr. N-avea, în 1980, decît 20 de ani. Odată încheiată tranzația, Schuster a semnat cu Barcelona pentru 5 ani și, în primele sezoane, a dat deplină satisfacție. Nunez însuși s-a bucurat, afirmînd că „am prins un pește mare cu Bernd”! Numai că „peștele” a început să vorbească! Și nu atît el, cît soția lui Gaby (cu care are 2 copii), nelipsită la discuții și avînd mîna liberă în orice împrejurare. În condițiile în care „Barça” avea nevoie de Schuster și Schuster de „Barça”, în virtutea unui contract cu multe zerouri în coadă, relațiile amicale au tot durat și, în iunie 1985, clubul l-a poftit pe laboriosul mijlocăș să-și prelungească acordul cu încă 3 ani. Ceea ce, la sfatul lui Gaby, acesta a și făcut, cu toate că venirea antrenorului englez Terry Venables, exigent și distant, nu prea îi convenea.

MECIUL CU STEAUA A UMPLUT PAHARUL

Relațiile dintre Venables și Schuster s-au deteriorat repede, jucătorul nesfiindu-se să-l acuze pe antrenor că „nu știe să cîntărească prea exact calitățile componenților lotului”. Asta ca trimitere directă la faptul că, după o accidentare, la începutul sezonului 1986, Venables nu s-a grăbit să-l reintroducă în formație, lăsându-l pe banca rezervelor. Postura de „al 12-lea” l-a scos din minți pe Schuster. Pe măsură ce s-a pregătit tot mai puțin, a înmulțit contactele cu cluburi din Franța (Marseille, Racing Paris) și Elveția (Neuchâtel) în vederea unui eventual transfer, prin denunțarea contractului cu plata daunelor de rigoare. La 7 mai 1986, cînd Steaua a cîștigat Cupa campionilor europeni la Sevilla, întrecînd în finală (după prelungiri și penaltyuri) pe Barcelona, Bernd a apărut, vă mai amintiți?, ca titular. Numai că, în minutul 83, Venables l-a înlocuit cu Moratella, ceea ce, din nou, l-a miniat pe Schuster. Ieșit din teren, a făcut un duș și s-a ureat în mașină, oprindu-se tocmăi în stațiunea Ibiza! Și-a asumat astfel un risc urias în sensul în care, dacă echipa lui ar fi cîștigat trofeul, iar el ar fi fost desemnat (prin tragere la sorți) pentru controlul anti-

DIN LIRICA SPORTIVĂ

Robert Rojdestvenski

CORIDĂ LA LIMA

Un taur
se juca
într-o ogradă
plină cu flori
și cu oameni.
Un taur
unul din mulții tauri...
O, cit de frumos este
singele
cînd curge
din vine străine.
Jocul.
care-i distra pe oameni,
pe taur
încetase să-l amuze.
Publicul
e-nfierbîntat!
Toreadorul
își ondulează coapsele,
se ridică pe virfurile.
E puternic,
sigur pe el...
Taurul
a uitat de toate,
acceptă lupta.
Fie!
Potul va fi
ca mai înainte.
Zice
că e
doar un joc,
se vor sătura de el
și-l vor lăsa
în pace...
O să joace teatru
ca să-i amuze pe oameni...
Deodată simte
o împunsătură de moarte.
Îngenunchează pe nisipul cald
și-n fața ochilor
își perindă cîmpuri întinse
cu mîlîni...
Și mugește prelung
cum învățase cîndva
în sat: Muuuuu...!
Și singele
își prelinge din rană
pe șoldurile fără vlagă...
L-ați ucis!
Sînteți mai fericiți acum?

doping de după meci (care vizează toți jucătorii înscrși pe foaia de arbitraj), ar fi putut compromite victoria! N-a fost cazul, căci Steaua și-a adjudecat Cupa, dar Schuster n-avea de unde să știe, la ora controlului antidoping el aflîndu-se pe șosea, spre Ibiza! Nemăsuratul lui orgoliu, vecin cu „inconștiența”, l-au infuriat în așa măsură pe Nunez încît, imediat după meci, acesta le-a măturisat ziaristilor că „niciodată Schuster nu va mai îmbrăca tricoul Barcelonei!”

Cum (nici pentru Schuster) un necaz nu vine niciodată singur, Barcelona a achiziționat, la sugestia lui Venables, alți 2 străini, pe Lineker, golgeterul Mondialului din Mexic, și pe Hughes, socotiți de antrenor mai potriviți pentru strategia sa decît Schuster și Archibald, deja legitimați. Cu 4 străini în lot, 3 englezi (de fapt, Archibald e scoțian, iar Hughes, galez) plus Schuster, dar avînd voie să folosească în campionat doar 2, „Barça” a fost obligată să aleagă și Venables n-a stat pe gînduri: Lineker și Hughes! Și așa, din idolul de ieri al Barcelonei, Schuster a devenit rezervă „de lux” de azi! Întrucît a refuzat, spre deosebire de Archibald, să joace într-o echipă satelit a Barcelonei, în liga a III-a, Schuster a rămas să se antreneze în continuare cu prima formație, sperînd că într-o zi cu mai mult soare Venables se va răzgîndi, iar el va prinde echipa întîi! Iată cum descrie Jean-Marie Lanoë, în „l'Equipe”, finalul unui astfel de antrenament: „Luni 19 ianuarie 1987, ora 12. Jucătorii Barcelonei au încheiat pregătirea pe „Mini Estadio”, lîngă „Camp Nou”. Blondul e printre ei, nu foarte abătut, nu pot să-l razez... Vreme de un ceas, cit l-am urmărit, n-a scos o vorbă, cu toate că ambianța, sută la sută iberică, s-ar fi pretat. O bucată din decor, atît. De multă vreme, Schuster nu mai adresează nici un cuvînt nimănui...”

A URMAT SUSPENDAREA LICENȚEI DE PROFESIONIST

Să ne întoarcem puțin în urmă, în ziua de 14 august 1986, cînd Schuster a primit din partea clubului un document cu următorul text: „Serviciile noastre tehnice sînt însărcinate să comunice federației (n.n. spaniole) că vi s-a suspendat provizoriu licența dv. de profesionist. Clubul va respecta scrupulos toate clauzele contractului sportiv încheiat, în așteptarea rapidei Dv. recuperări, care se va produce, sîntem siguri, în modul cel mai rapid cu putință”. Așadar, plătit în continuare (și nu cu bani puțini!), dar practic pus în imposibilitatea de a juca, nu doar la „Barça”, ci în oricare altă echipă! Poate că, deși supărat, Nunez (care s-a ferit să semneze documentul citat, incredîndu-l unui vicepreședinte!) n-ar fi procedat atît de tranșant, de dur, dacă nu i-ar fi ajuns, și lui, la ureche zvonul că Schuster se afla la acea dată (ca și azi, se spune) în tratative cu Real Madrid! Or, după o vorbă mai veche a lui Nunez, „mai bine dăm foc clubului decît să lăsăm vreun jucător să treacă la Real”?!

De-acum legat de miini și de picioare, Schuster a înțeles că singura cale de soluționare a conflictului e tribunalul. Drept pentru care s-a adresat unei „miini de fier”, reputatului avocat Jacint Soler Padro, care a pus o primă întrebare:

DACĂ BERND E BOLNAV, CARE E ACEASTĂ BOALĂ?

Plecînd de la scrisoarea reprodușă mai sus, maestrul Padro a făcut o socoteală simplă: dacă Bernd e bolnav, doar se vorbește despre „rapida Dv. recuperare”, de ce boală suferă el? Numai că atît medicii „Barței”, cit și federația, deținătoarea dosarului de suspendare a licenței, au refuzat să răspundă! În replică, avocatul Barcelonei, Miguel Antras, a precizat că „nicăieri în contractul cu Schuster nu e specificat că el trebuie să joace în prima echipă. Asta e treaba antrenorului și deci nu există nici o infracțiune. În plus, noi n-am scris niciodată că Schuster ar fi bolnav”. În acest punct, Padro a scos „asul” din minică, arătînd (deocamdată în presă, dar e sigur că nu va proceda altfel în instanță!) că, în conformitate cu regulamentul, un club nu poate cere federației suspendarea unui jucător decît dacă probează invaliditatea lui fizică sau morală!

Cum acest lucru nu s-a demonstrat, răspunsurile primite fiind mai degrabă nesatisfăcătoare, el va apela, fără îndoială, la artileria grea, angajînd proceduri judiciare la toate instanțele posibile și imposibile. Mergînd pînă acolo încît să ceară, pe lîngă despăgubiri pentru calomnie, rezilierea contractului cu plata integrală pînă în 1988 și chiar anularea tuturor rezultatelor Barcelonei din actualul campionat, pe motiv că, nerespectînd contractul cu Schuster, echipa catalană „a încălcat legea”?! Sigur că, gîndind logic, e prea mult, căci nimeni nu-și imaginează că așa ceva s-ar putea întîmpla, Barcelona ajungînd să joace în B!

Dincolo de ridicolul situației, posibilă (îată) într-o lume cu legi incilcite și pusă, de cele mai multe ori, sub semnul atotputernic al banului, rămîne faptul că Bernd Schuster își plimbă tăcerea la antrenamente și apare, tot mai multe ori, sub semnul atotputernic al anvergură. În așteptarea verdictului tribunalului, el își face totuși socoteala că, dacă nu va găsi cîștig de cauză, se va „elibera” de Barcelona în preajma vîrstei de 29 de ani. Cînd n-ar fi exclus ca pentru el, ca jucător, să fie prea tîrziu...

Ovidiu Ioanițoia

ALEARGĂ PENTRU SĂNĂTATEA TA!

Că tinerețea este o stare de spirit și nu de vîrstă aveam să mă conving încă o dată cunoscîndu-l pe Gheorghe F. Nicolae, un om care face sport de la vîrsta de 15 ani. Azi are 65 ani și deși a ieșit la pensie își continuă activitatea sportivă desfășurată fructuos timp de cinci decenii, de data aceasta în competiții pentru veterani. El nu a fost și nici nu putea să fie un sportiv profesionist din moment ce avea o profesie, tehnician telecomunicații, pe

care nici o clipă nu vroia să o trădeze. Dimpotrivă, prin sport G.F.N. (citește Ghéfené, cum i se spune de către prietenii), și-a întărit rezistența fizică și implicit randamentul în activitatea practică.

Recent el a devenit campion național la atletism pentru veterani, titlu obținut la primul campionat de această factură, la startul său prezentîndu-se atleți de profesii diverse din toate colțurile țării.

Cînd am vorbit

GHEORGHE F. NICOLAE: „Delicata arhitectură a picioarelor noastre ne este construită pentru a păși pe solul moale din cîmpuri și din păduri și nu pe asfaltul trotuarelor“

cu G. F. Nicolae, el nu-și ascundea bucuria că a mai cucerit o întrecere a Daciei și o diplomă pentru colecția sa, de data aceasta la săritura în lungime, adăugată celor de la probele de fond, mare fond și marș, pe care le-a obținut la Campionatele europene ale veteranilor de la Mamaia și Bratislava, pentru a aminti decît două dintre competițiile mai importante. „Dar chiar dacă nu cîștigam, mi-a mîrturisit, plecam cu bucuria reînălțării cu febra concursului, cu mișcarea. Datorită sportului am senzația unei reveniri la tinerețe atît fizic, cit și moral. Performanțele mele presupun multe, foarte multe ore de alergare, cite trei antrenamente săptămînal, fiecare din ele constau în parcurgerea a 10 km, de la Sala Floreasca pînă în Herăstrău. Merg în continuare foarte mult pe jos, la fel ca atunci cînd lucram și veneam la serviciu fără să ape-

lez la vreun mijloc de transport. Am parcurs astfel, în ultima jumătate de an peste 600 km, în medie peste 100 km lunar. În plus, în fiecare an efectuez o cursă solitară, pe jos, București — Ploiești. Anul acesta traseul pomenit l-am efectuat în timpul de 7 ore și 28 minute. La 65 de ani ai mei e un timp bun și m-am simțit foarte bine. Mai rău a fost la întoarcere, m-am întors cu un autobuz, am stat în picioare și cînd am coborît eram anchi-lozat“.

În concepția lui G. F. Nicolae, exercițiul fizic în sine poate înlocui orice medicament, dar nici un medicament din lume nu poate înlocui exercițiile fizice. De aceea crosul și marșul pentru veterani, desfășurate în București sau în alte orașe ale țării se intitulează „Aleargă pentru sănătatea ta!“. Tot el a întocmit regulamentul unei competiții pentru poștași, „Marșul factorilor

poștali“, a cărei idee îi aparține. Atunci cînd a inițiat această manifestare, care a intrat în cel de-al zecelea an de existență, ajungînd să se desfășoare la nivel balcanic, a pornit de la faptul că alergarea, marșul, reprezintă forma cea mai simplă și cea mai accesibilă a sportului. Poate de aceea nu trebuie să ne surprindă marea sa audiență în rîndul poștașilor, atît a celor din țara noastră cit și a celor din țările balcanice, mai ales că prin toate mass-media medicina și igiena critică inconvenientele sedentarismului. Această competiție, afirmă G.F.N., ar trebui să aibă de vînzare pe care a gîndit-o încă acum 10 ani: „Să mergi cu mușchii, să alergi cu plămîinii, să galopezi cu inima, să rezisti cu splina și să reușești cu creierul“.

Pe chipul său flutură o umbră. Insist, vreau să află ce-l nemulțumește.

„La adresa acestei manifestări sportive,

îmi spune, mai sînt și reproșuri: în ultimii ani, în dorința de a cîștiga cu orice preț, sensul acestei competiții tinde să fie denaturat de către unii, care angajează sportivi de performanță ce nu lucrează efectiv ca poștași ci își găsesc un loc cald și atît. În fond marșul are scopul de a-i impulsiona pe factorii poștali în activitatea profesională, știut fiind că indivizii activi își păstrează o mai bună capacitate de efort și o mai bună viteză de execuție. Pentru că, un om care nu face sport, mișcare este un om posac, încurcat la mînte, că lucrări de proastă calitate“.

S-a vorbit la un moment dat de o inițiativă care a animat pentru un timp paginile unor ziare: „Colțul de educație fizică“, nelipsit, se afirma, din nici un loc de muncă. Ca să nu mai vorbim de gimnastica în producție, o altă idee generoasă, dar care a avut o viață efe-

MIH MISHIN

ARTĂ DIFICILĂ

Am scris o nuvelă și am expediat-o redacției. Primesc răspunsul: „Nuvela ne-a plăcut. Este scrisă viu și interesant, iar tema este actuală. Deci, nu o putem publica“.

Fug la redacție. Zic: „Totuși, nu înțeleg“. Mi se răspunde: „Nu înțelegem ce nu înțelegeți! Nuvela este bună și la ordinea zilei. Și față de stil, adică față de felul cum este expus textul, nu avem pretenții“.

Întreb: „Dar ce pretenții aveți?“.

„Față de subtext“ mi se spune.

„Cum adică? La mine textul este foarte clar!“.

„Ce tot îndrugați... textul... textul. Pe cine interesează textul pe care l-ați scris?“

Acum m-am luminat. Într-adevăr, pe cine interesează textul? Toți caută subtextul. Partea nostimă este că toți îl găsesc, numai că fiecare altceva. Există astfel o posibilitate reală pentru schimbul de impresii.

Dialogul continuă.

„De exemplu, aici ați scris „Bătrînețe haine grele“. Ce vreți să spuneți cu asta?“

„E un proverb. Personajul principal face aluzii la matusa lui“.

„Păi vedeți? Dar știți ce vîrstă are nevasta redactorului-șef?“

Am schimbat textul. „Cine nu are un bătrîn, să-l cumpere“.

Redacția a fost iarăși nemulțumită. „Ce înseamnă asta! Textul are o anume orientare, iar subtextul în sensul opus“.

Ne-am certat. Ne-am împăcat. În textul definitiv a rămas: „Trăiască tineretul!“.

După ce nuvela s-a publicat cititorii și-au exprimat revolta pentru această aluzie.

Artă subtextului este o artă dificilă. Însă, nu puțini scriitori au înșușit-o. Se prezintă la redacții și declară: „Nu-i nevoie să citiți textul meu, nu contează, fleac. Pe cînd subtextul! Urmăriți ce subtext!“.

Cititorii au învățat și ei subtilitatea. Indiferent ce lucrare literară citesc umblă cu degetul între rînduri.

Ideal ar fi ca scriitorii să depună la redacții pagini albe, numai cu subtext.

Traducere și adaptare de

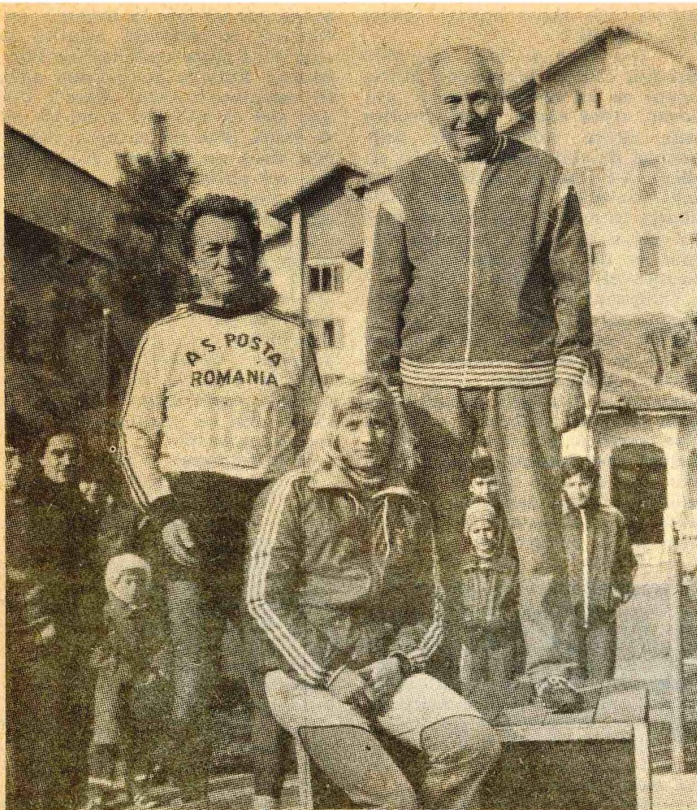
Vitalie Teodoru

(după „Literaturnaia Gazeta“)

Slănic-Prahova, 10 XI 1985. Cursa de 7 000 metri. G.F. Nicolae a ajuns la kilometrul 4.

Gheorghe F. Nicolae pe podiumul de premiere a ocupat locul II în proba de cros — 7 000 metri de la Slănic Prahova. Premiarea laureatilor a fost făcută de cunoscuta atletă Maricica Puică.

meră. G. F. Nicolae susține că ar trebui ca toți lucrătorii să alege, să transpire și în special femeile. Ar trebui ca în fiecare întreprindere să existe, nu locuri pentru fumat special amenajate, ci locuri pentru gimnastică, dotate cu spaliere, oglinzi, mingi și biciclete medicinale. Și asta pentru că cinci minute de mișcare exercitate metodice ameliorează funcționalitatea vaselor, a cartilajilor, a tendoanelor și articulațiilor, știut fiind că toate aceste elemente înregistrează un regres funcțional în stare de sedentarism, chiar cind această stare are loc în perimetrul tinereții. Sedarismul, afirmă G.F. Nicolae și nu numai el, este o stare potrivnică naturii umane, el reprezintă o stare eminamente nocivă, creind condiții propice dezvoltării a numeroase boli, între care cele cardiovasculare se situează pe primul loc.

Ce simțiți cind alergați? îl întreb. „Trebuie să fac o precizare, îmi spune. Una e să alergi pe asfalt și alta e să alergi pe pământul gol sau pe iarbă. La un cros la Brănești am avut un traseu foarte greu: 3 km

erau prin arătură, noroi și zăpadă, la o viroagă m-am lovit de o cracă și am sîngerat. Dar ce satisfacție am avut la sosire! Cind alerg în mijlocul naturii mă simt liber. A fi singur, tu și natura — iată o condiție a omului eliberat de griji și probleme. După alergare vii acasă alt om, din omul răutăcios, arțăgos și meschin mișcarea te face un om obosit, dar bun și calm. Delicata arhitectură a picioarelor noastre este construită pentru a pași pe solul moale de pe cîmpuri și din păduri, și nu pe ciment sau pe asfalt tare. Plămîinii sînt destinați să respire adînc aerul curat și nu ca să respire superficial aerul alțerat din birouri și de pe străzi. Eu m-am născut, am copilărit și am trăit la poalele pădurii. N-am tușit în viața mea, iarnă-vară nu mă plîng de frig sau de cald pentru că organismul meu este adaptat la variațiile de temperatură: 365 de zile pe an eu îmi fac alergarea.”

Unii afirmă că sportul și cultura ar fi incompatibile, încerc eu să-l provoc. Nimic mai fals! Îmi replică. Sportul și activitățile culturale instructive sînt strîns

legate. Nu e doar o afirmație fără acoperire; efectiv după efortul fizic simt o poftă de a citi și, în plus, înțeleg mult mai bine ceea ce citesc. Pe mine sportul m-a făcut mai tenace, mi-a întărit voința. În afară de lectură, merg la concertele la Athenaeu: muzica este, ca și alergarea, unul din fundamentele vieții, una din rațiunile de a exista ale omului, mijloace esențiale pentru a face omul mai bun. Am încercat și cred că am reușit să aplic aceste principii în educarea fiului meu Caragea (cunoscutul component al echipei naționale de rugbi — n.n.), iar acum, de cîțiva ani, le aplic din nou pe nepotului meu care mă însoțește la antrenamente și alergă cot la cot cu mine.

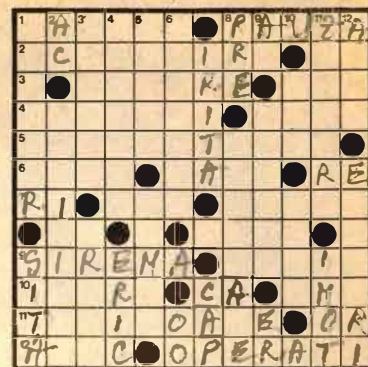
Proiecte? Dorința mea cea mare este ca în acest an să fac turul României trecînd prin toate oficiile P.T.T.R. din țară. Mișcarea mi-a dat o mai mare încredere în mine și în viață, motiv pentru care voi continua să particip la competițiile de atletism pentru veterani.

Florian Popa
Mieșan

VOLEI

ORIZONTAL: 1) Ridicătoare la înălțime • Timp de odihnă. 2) Acțiune în apărare • Primele participante prezente la București! 3) Plonjon la volei • Plasă pentru băieți! 4) Buni în apărare • Nu respectă linia! 5) Neglijență la serviciu. 6) Stabilit la serviciu • Poziție înaltă • Primele din reguli! 7) Care-i la primire! • Plasate în teren! • Cazul „voleiului”! 8) Fotbal redus! • Face o schimbare. 9) Fluieră cu regularitate • Deplasat lateral. 10) Fac schimbări la RAPID • Primele două la categorii! • La plasă. 11) Apărătoare • Scor final! 12) Paravan • Oameni de rezervă... accidentați.

VERTICAL: 1) Spaniol cu atacuri decisive • Pasă cu schimb de locuri! 2) Atac final! • Bun la serviciu. 3) Cupă • Înălți și supli. 4) Preluare în degete • Nordic din „echipa” Americii! 5) Întrerupere de joc • Rezultat al unei lovituri de atac. 6) Indicație •

Minge dublă! 7) A enerva • Conduce echipa. 8) Preluare în start! • Mișcare în val. 9) Două... din cinci, la volei! • Ca o mină peste plasă • Serviciu în zonele 2 și 3! 10) Se opune „atacului” • Stil de susținere. 11) Greșeli la serviciu • Sport cu plonjon. 12) A face o rotație. • Ocolirea blocajului (pl.).

Dicționar : ATIC, ERIC
Ion Șușelescu

ALERGĂRI

ORIZONTAL: 1) Locul de desfășurare a întrecerilor atletice — Distanța clasică de alergare (pl.)... 2)... și recordmena mondială a acestei probe (Maricica) — Campion olimpic la o sută și două sute m, München 1972, primul sprinter european care a obținut victoria pe ambele distanțe scurte în fața alergătorilor americani la Jocurile Olimpice (Valeri). 3) Perioadă de timp — Locurile 1, 3 la Roma! — Wilma Rudolph — Două din două! 4) Intrare în turnantă! — Campion olimpic în proba de maraton, Roma 1960, unde a alergat desculț, și la Tokio 1964, primul atlet care a cîștigat de 2 ori maratonul olimpic — Gpl. 5) Material special din mastic sintetic elastic, folosit pentru amenajarea pistelor atletice — Angajată pentru creșterea piticilor. 6) Simbolul Jocurilor Olimpice (sing.) — A da viață. 7) Pe aripile vîntului! — Ratare într-o cursă importantă — Coapsă. 8) Este în centrul atenției — Om foarte sărac. 9) Munte în Botswana — Prins în cursă (fig.) — Ajune în final la potou! 10) Uzinele chimice române — Zeu la brahmani — Campion olimpic în probele de 200 m și ștafeta 4 × 400 m, Tokio 1964 (Henri). 11) Se evidențiază pe distanțe scurte (pl.) — Campion olimpic în proba de 10 000 m, Londra 1948, și în probele de 5 000 m și 10 000 m precum și la maraton la Helsinki 1952, supranumit „omul-locomotivă” (Emil). 12) Atleti în luptă cu secunde.

VERTICAL: 1) Atlet — Răsplata învingătorilor. 2) Porțiune a unei piste de alergări — Alergător de curse. 3) Acea — Final de întrecere! — Întreceri tematice. 4) Locurile 1, 3 la decation! — Se întrec pe stadion (pl.) — Alifie. 5) Gazon — Distanța scurtă pentru viteziști. 6) Campion olimpic în proba de 200 m, Moscova 1980, recordmen mondial pe 4 × 200 m (Pietro) — A folosi. 7) Nota bene — Ovaționat de tribune. 8) Atlet de culoare, eroul Jocurilor Olimpice de la Berlin 1936, cîștigător în probele de 100 m, 200 m, săritura în lungime și ștafeta 4 × 1000 m (Jesse) — 100 m... pătrați — Aur și argint la Tokio! 9) Cuvînt ce redă miriuitul cîinelui — Grupare sportivă arădeană — Rezultatul unor petreceri. 10) Miros specific — Dorință — Prefix pentru „albine”. 11) Primul campion olimpic de maraton 40 km Atena 1986, srbătorit ca erou național în patria sa (Spyros) — Campion olimpic în proba de 400 m garduri, Helsinki 1952, primul atlet care a folosit la alergare ritmul de 13 pași între garduri (Edward). 12) Ieșit din pluton — Primul campion olimpic în probele de 100 și 400 m, Atena 1896, unicul concurent la acea ediție care a luat startul din poziția sprijin pe un genunchi, asemănător cu poziția de start utilizată în prezent.

Dicționar : NURSA, ARM, IOB, UET, AUM, CARR, API.

Nic. Gheorghiu

Atunci cînd „Steaua” a marcat golul victoriei

Încă nu fusese marcat golul victoriei cînd blondul ăla cu șapcă ceru vehement să i se deschidă porțile cerului. Bubui cu pumnul în tăblia bordului și zbiră în bățul atîrnat de git ca jujeul, la un dulău ciobănesc: „mai lăsați-mecișl, mă! Hai, fraților, dați-mi drumul la decolare că-nțirzii și pierd sfîrșitul. Ce? Eu nu-s tot om ca voi? Măcar sfîrșitul să-l prind!”

— Ce te grăbești așa tare? răspunse zeflemitor unul de la turn. Hai, ia-ți valea și țin-te bine de manșă, să nu cazi jos! Se auziră mai multe risete. Apoi tot același, probabil avca chef de glume: „Fii atent, Ionică-mamă, ocolește stadionul să nu-ți dea mingea-n plan că te vezi în poartă!”

Palma blondului se încordă rășchirată peste manetele de gaz, pe care le-mpinse-ncet, în plin. Pasărea cu aripile pleoștite ca un pescăruș borțos trepidă citeva clipe sub imperiul frînelor strînse, apoi, cînd acestea slăbiră, se repezi pe deasupra ierbii ca un șut al lui Irimescu în zile bune, eulcînd-o la pămînt.

— Acu'zgîiți-vă-n televizor pînă-o-ți-mai putea! le spuse blondul ălora de la turn, în loc de rămas bun.

— Să vină golul! răspunseră cei rămași jos. Terminat! anunță vocea și se auzi pocnitura caracteristică intreruperii stației.

— Nie ha! făcu Gogu strunindu-și calul, căci tocmăi trecea pe marginea bălții de la capătul aeroportului cînd mașina de oțel se repezi chiar pe deasupra lui. „Na, că iar mi l-a speriat! Na-c-a fugit!”... zise el inciudat, parc-ar fi vrut să se ia cu pietre după avion. Păși pe ulubă și sări sprinten în fața calului, apucînd cu putere de amîndouă hăturile. „Ho, cu tata!” potoli el calul, care încă își mai rotea ochii albi, speriați, în toate părțile și tremura din toate oasele.

— S-a du-us! făcu și Sile către tovarășul lui de pescuit, unul înalt și mohorit, cu mustăți pleoștite, care adineaori își strinsese scula de baboi și-ncepuse acum să dea la lingură după biban sau știucă.

— S-a dus avionul! constată acesta fără chef printre perii mustăților buiece care filăiră o clipă, ca o vrabie trezită din somn.

— Mi s-a dus mie ăla mare! lămuri Sile ce anume s-a dus.

— Mare pagubă! răspunse lunganul nepăsător, vine unul, pleacă altul, eu ciți dintr-ăștia n-am

scăpat! Ce mare lucru? Barim ți-a ciugulit?

— L-a luat de tot! zise Sile privind cirlișul lucios ce-i atîrna acum ca un medalion peste pulovăr. Apoi căută unul printre cele citeva cubulețe din tinicheaua de-alături, îl alese și-l ridică, să-l vadă și celălalt. „I-o-te ici! baharos, nu glumă, să-i spargi capul! E meșterit cu mlaiaș grîșat și scamă de vată. Armat la fix, ca betonul! Iaca!” aruncă el iar undița.

Lunganul se lăsă ciucit la rădăcina sălciei, puse alături aparatul cu tranzistori și, cu lanseta-n mîini ca o spadă, urmări cu încordare jocul lingurii aurii, foarte aproape de fața apei, pe sub unda abia încrețită de boarea vîntului. Sile verifică și cealaltă undiță. Înjură ca-n todeauna prăpăditurile alea de firci care se bagă la momeală mare deși știu că n-au atîta gură ca s-o-nghită, apoi începu să se plictisească.

— Jupine! își strigă el iar vecinul. Ce-or fi făcînd ăia cu meciul?

— Fac pe dracu'ghem! răspunse taciturnul cel negricios. Ratează cînd unii, cînd alții. Așa-i lumea asta! începu el să filozofeze scirbit. Unii pilotează avioane cu reacție, alții se țin de meciuri și de pescuit și alții te taie pe burtă și te fac iar om cum ai fost, dacă nu chiar mai în regulă.

— Cît o fi scorul? întrebă și Gogu, care între timp avusese de furcă cu roibul ăla năbădăios ce se speria din te miri ce.

— Tot una! răspunse ăl cu tranzistorul, zvîcnind pe tăpsanul din malul bălții, spre drum, cu lanseta la subsuoară. Noroc, măi! Dacă mai stai, treaba dumitale! Azi peștele nu punc gura. Gata. M-am lămurit!

Sile îl privi cum se desfășoară cu pași mari, printre tarlale, cu ușurare. Pescarii cînd stau prea aproape își poartă ghinion. Se in-

toarse iar cu fața la undițele lui. Rămase cu privirea așintită la cele două plute roșii care se bălăbăneau liniștite pe eglinda apei, în așteptarea „celui mare”. Dar azi, nici că să-i dea o emoție cit de mică. Alte ori se mai scufundau, dacă nu mușcate de-a binelea, cel puțin șterse de vreo răgăli, sau vreo coadă de săbioară, azi nimic. Începu să se plictisească de liniștea aceea. Ar fi vrut să fie acum într-o piață cu forfotă de lume sau chiar la o nuntă! „Ce-or mai fi făcînd ăia cu meciul? se gîndi el. Nici la meci n-ar fi fost rău, că și acolo-i mare balamuc! Oriunde era mai bine decît pe băltă, la pescuit. E prea liniște”, vorbi singur. Să mai fi rămas ăla cu tranzistorul, oare ce-o fi cu meciul?

Și întimplarea îi făcu pe voie.

O barcă încercată cu băieți și fete, cufundată pînă la bordaj, se srtecură greoaie dinspre stînga, alunecînd tăcut pe sub umbra sălcilor. Un tranzistor bîzîia în surdina comentariilor grăbit al picheului iar ocupanții bărcii ascultau cu respirația ținută. Doar în virf, un puști grăslui, încălecat, cu labele picioarelor în apă, zdrăngănea o chitară, încercînd să se acomodeze singur.

— La o parte! La o parte! Chiră! ca un cocoș răgușit Sile. Barca era chiar în dreptul undițelor lui.

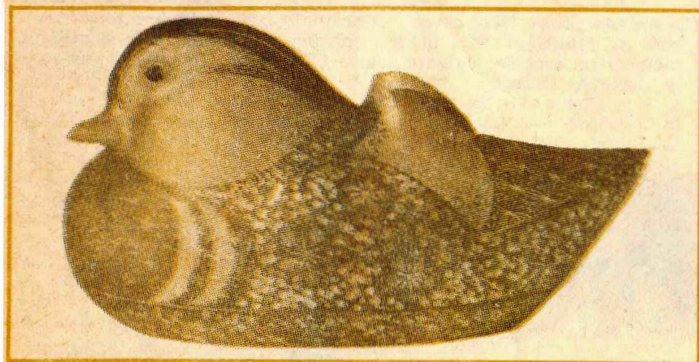
— Să vină golul! îi răspunseră cei din barcă, batjocoritori.

Și chiar în clipa aia... iată și golul!

Gooooo! strigă cel care trăgea la rame. Sări în picioare cu mîinile ridicate ca într-o invocare.

— Gool! urlară și ceilalți. În bucuria că „Steaua”, în sfîrșit, a marcat, băieții și fetele dădură să se nupu.

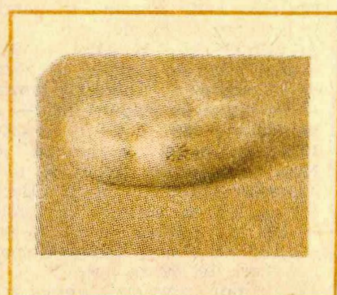
Sile topăia pe mal, bucuros și el de acel fenomenal 1—0 nemai-pomenit, cînd deodată vocea-i pieri în git și amuți. Se holbă nepu-

FOIȚELE DE AUR

Daizo Nishide este declarat de guvernul Japoniei, Comoară națională în viață pentru talentul său de excepție, creativitate și redescoperire a tehnicii vechi kirigane sau montura de aur aplicată. Are 71 de ani și locuiește în orașul Kanazawa.

Tehnica kirigane dispăruse în Japonia de vreo 800 de ani, însă Daizo Nishide cu pasiune exacer-

bată a readus-o în prim-plan în zilele noastre.

Să aruncăm o privire asupra tehnicii kirigane. Artistul lucrează în lemn uscat timp de 40-50 ani diverse modele, le colorează cu lac sau vopsele minere speciale pe care apoi se aplică foițe de aur pur (99%) sau platină.

Foița de aur se taie în foi foarte subțiri și fine cu o pinză de fierăstrău din lemn de bambus făcută de el însuși, deoarece metalul și alte substanțe generează electricitate statică ce despică folia în mod necontrolabil. Tăierea fișilor de aur se face pe ur. stativ pudrat în prealabil cu praf de piele de căprioară. Tehnica variază în funcție de condițiile atmosferice. Foliile subțiri se aplică pe model cu penseta, după care se ancorează. Fiecare linie, fiecare nuanță, este meticuloasă gîndită, uneori timp de luni sau chiar ani.

O lucrare de tehnică kirigane este sensibilă la secrețiile pielii umane astfel că nu este convenabilă ca artă pentru viața de toate zilele și trebuie mînuită cu multă grijă.

Daizo Nishide (deși și-a dorit să devină entomolog) a făcut școala de artă iar, apoi, o pasiune pentru tehnica kirigane și pentru sculptură, interesîndu-se în mod deosebit de lucrările budhiste.

Ocupîndu-se în particular cu migolă și răbdare de tehnica kirigane, pe care a redescoperit-o singur, a trecut prin perioade grele, material, cioplinind saboți de lemn pentru a-și câștiga existența. Dar eșecurile au fost depășite toate și azi Daizo Nishide este o mîndrie a Japoniei. Un artist de excepție. Un redescoperitor al unei tradiții la care se renunțase cu 800 de ani în urmă!

Gh. Daragiu

tinios la barca aia blestemată care se cufunda drept în jos, ca la teatru, cind personajul, aerian ca Mephisto, dispare încet sub scenă.

Tinerii naufragiați deveniră și mai gălăgioși. Săriră în apă ținându-se lanț, chipurile ei să le salveze pe ele, care de fapt se descurcau foarte bine și singure.

Cu poponețurile-n chiloți albi de tetra și rochiile plutind înfocate-n jur, fetele inotau mai sprinten decît băieții ai căror blugi scortșoși și adidași ingreuiați de apă îi încurcau. Începu o bălă-ceală veselă care se transformă într-o cursă de urmărire pe tot lacul.

Sile își încordă atenția asupra bărcii, cu teamă ca aceasta să nu-i fi apucat nălonul uneia dintre undiți, cea de care tot trăgea și nu mai vroia nici înainte, nici înapoi.

Decodată însă, fără veste, crăcana ceileilalte undite se încordă, spicul biciui violent apa și sări din mla, ca-mpinsă pe dedesubt.

Prețioasa undiță își luă valea, spintecind valul ca spinarea unui subnarin, spre depărtările împăpurite.

Sile făcu un pas și se poticni. Căzu în patru labe dincolo de mal.

„Asta a fost ăla mare!“ bolborosi el cu gura plină de mil.

Ieși greoi, ca un bivoli lucios, din mlaștină, injurînd golul. Apoi stergîndu-și fața cu pulovărul ud-fleașcă, reveni: „a fost bun golul, dar să-l fi marcat la noapte! Co mă fac cu, acum?“

Dincolo în sat, tălanul cel roib al lui Gogu, ajuns chiar atunci în fața căminului cultural, cabră ca la circ și-și rupse gleaurile. Căruța se răsturnă în șanț iar el, calul, dispăru într-un galop frenetic peste cîmp, tirînd resturile de hamuri ca pe-o coadă de smeu.

— Gogule, prinde-ți calul! îi zise unul care tocmai privea televizorul prin fereastra căminului, că înăuntrul țărării stăteau fixiți ca sardelele, cînd îl simți pe acesta căzîndu-i în spate.

— Lasă-l răului, că vine singur, stic drumul acasă! zise Gogu, împingîndu-l. Dă-te-așa, să văd re-luarea!

La fîntina de peste drum, Gherghința moasei, cea cu ochii picior peste picior, scăpă înapoi găleata plină, care bubui ca un tun, cînd îi sări fundul. Porcul lui madam Rotariu care dormea ne-păsător în spatele ulucilor sări ca ars. Dădu ocol curții ca un tanc în miniatură și răsturnă culmea cu rufe proaspăt înșirate, îndărătul căreia stăpina, adică Rotă-roaia, se spăla pe cap.

Cei de la cămin o văzură și-ncepură să ridă. Arăta ca o minge uriașă, albă, înțepenită în plasa porții după șutul fantastic și infernal care adusese Stelei golul victoriei Golul cel mare!

La magazinul sătesc, gestiona-ru prinse momentul. Isi vindu toată șampania pe care de obicei n-c cumpăra nimeni.

Se-nseră. Sub becul din poarta ceapeului lumea mai comenta încă meciul. Cîțiva tineri făcuseră un steag roș-albastru și defilau prin sat zbierînd: „Stea-ua!... Stea-ua!“

Avionul blondului cine stie ce-ar mai fi pătîi dacă n-ajungea înaintea golului la destinație. Acum însă dormita, garat la o margine de pistă, ca un uriaș pescăruș strălucitor, așa cum dorm sau se odihnesc aceste păsări pe valurile mării.

Adrian Alessiu

PORTRET LA DEBUT

MARIANA EREMA vizavi de

„DIMINEAȚA PIERDUTĂ“

Eram într-o seară, ajunseseam tîrziu la spectacolul „Dimineața pierdută“ la care mă duc cu plăcere de cite ori am prilejul, stăteam pe scări, lingă mine era și criticul Ulici, priveam și publicul, nu numai spectacolul, eram doar la Sala Icoanei, acolo unde, fiind atît de aproape de actori, nici nu mai știi uneori care nu sînt într-adevăr actori... și mi-a atras atenția privirile unei tinere.

O tinără. Ea privea pe Gina Patrichi cu niște ochi care luau parcă notițe. O cunoșteam. Era studenta la teatru Mariana Eremia, o fată înaltă, subțire, ochii ca prunele verzi, parcă mereu cu pupilele dilatate, ochi nu departe tocmai de aceia ai Ginei Patrichi.

Transfocatoarele ochilor Mariane se repleau cu atenție și abilitate și cu patimă enormă, căutînd-o parcă mereu în intimitatea resorturilor acestor structuri scenice pe care Gina Patrichi, marea maestră a scenei noastre, le țesea adînc și febril și sigur în același timp. O vedea apoi Mariana pe Rodica Tapalagă, cu zimbete și plînsuri și pe linia unui aproape singeros fior tragic, nebanuit altădată și, în fine, era acolo Tamara Buciuceanu, cum se privește o Bette Davis.

Și nu după multe zile am văzut-o și pe Mariana Eremia, pe scenă. Între colegii ei din anul IV zi pe scena Casandrei jucau „Asta-i ciudat“, o piesă de Miron Radu Paraschivescu, transformată după o modă poate prea agresivă și ea în „muzical“. Și-n rolul principal, sub pitoreasca personalitate a personajului, Mangelica: Mariana Eremia.

După o intrare-n scenă tumultuoasă, care ne-a cîștigat la toți simpatia, oarecare-oboșeală, studenții încă făceau eforturi, dar totuși din cînd în cînd cite unul se detașa cu finețe, talent, forță, pitoresc. Era poate Ionel Mihăilescu, un coleg al Mariane pe care l-am văzut în roluri încă mici, dar notabile și într-un film sau două, era poate Claudiu Stănescu — un tînc cu o figură impresionantă și destinat, probabil, cîndva, dramei sau Teodora Mareș care încerca destul de strident să ne reamintească grația de căprioară pe care o avea cînd filma în „Declarație de dragoste“ în rolul principal.

Dar dintre toți, dintre toate, avidă, lacomă enorm de scenă și reușind să treacă cu generozitatea unui abur, ca un zefir de seară, înmiresmat de trandafirii din sud, ca-ntr-un vals de Strauss, sau inteligent insinuîndu-se și temeinic în lemnul acela al scenei ca scrijelarea de nume de îndrăgostiți stupizi, care-și marchează pe o bancă cu briceagul locul primului lor sărut.

Așa și în acest prim rol al Mariane Eremia în „Asta-i ciudat“ ca primul sărut al unei frumoase perechi într-o seară de vară.

Să vorbim despre sport și despre „Dimineața...“

— Am făcut foarte mult sport, să știți...

— Ce?

— Atletism.

— Ce?

— Rezistență, aruncarea mingii de oină...

— Aha...

— Și performanță...

— Aha... Rezistență, cît? 800 de metri?

— Da, 800. Aveam 10 ani, 11 ani...

— Și v-alerga așa, de la vîrsta asta?...

— Sigur. Făceam performanță, la Brăila, la Școala sportivă, eram în clasa a patra, a cincea... concursuri de cross, ce mai... Dar nu mai țin minte tot... oricum acasă am la diplome sportive, mama le ține pe toate, are grijă de ele.

O-nțreb și cîți ani are. Acceptă să-mi răspundă:

— 26 în vară.

— Ce-ai făcut după liceu?

— Am fost educatoare 3 ani la Brăila. Dar am dat în fiecare an la I.A.T.C. Abia a patra oară am reușit.

Apoi vorbim iar de sport.

— Am făcut și natație. Și mai ales orientare turistică.

Eram o echipă de vreo zece tineri în Brăila care mergeam la toate concursurile din țară. Dar cel mai mult am făcut handbal. Eram inter-dreapta. Antrenorul se chema Nea Victor. Mai mult nu țin minte, n-am memorie numelor. Și nici a numerelor de telefon.

N-am întreb-o cum de ține minte și monologuri de 6 pagini de registru, cum i se cere la clasă, la ei la actorie...

Și trecem iar la sport.

— Atletism am făcut cu fratele Cătălinei Buzoianu, pe care-l cheamă, evident: Buzoianu.

— Acolo, la Brăila.

— Da, acolo...

— Și pasiunea pentru teatru?

— De la bunicul. Bunicul mă ducea la teatru. Iar bunică mă ducea la film. Dar nu prea iubesc filmul.

— Ai totuși deja două roluri notabile: chelnerița din „Încrederea“ lui T. Mărușcu și fata aceea... iubirea de la țară a lui Radu Comșa din „Întunecare“. Unde-ai mai jucat totuși handbal la Brăila?

— La Clubul sportiv școlar Voința.

— Și-aveai foame de goluri ca inter-dreapta?

— Aveam, dar mă abțineam. Iar după ce am intrat la liceu m-am lăsat de handbal. M-a pasionat pe urmă psihologia. Iar teatru făceam de copil. Era o trupă de copii de care avea grijă Mircea Crețu, actor, pe atunci, la Brăila.

— Spune-mi sportul care l-ai făcut ca junioară, activitatea ta chiar polisportivă te-a ajutat, te-a ajutat ceva în teatru...

— Ca și sportivul, actorul lucrează cu tot trupul, cu fiecare vas de sînge și cu fiecare respirație. Ca și sportivul, actorul jubește victoria...

— Parcă numai actorul și sportivul...

— Cum vrei... dar eu cînd am reușit la institut am prezentat un monolog din „Dimineața invingătorului“, un roman în care sportul joacă un rol foarte serios. L-am preferat în ultimul moment monologului Electrei sau al Medeei.

— Dimineața invingătorului abia acum se deschide, te vom urmări și-ți vom ține pumnii, Mariana Eremia...

— Țineți-i foarte strînși, pentru că uneori mi-e groaznic de teamă.

Dumitru Dinulescu

DETECTIVUL HOT

Clopoțelul de la intrarea vilei familiei Asserman sună scurt. Camerista se înfățișă cu un plic stăpînei sale aproape imediat după aceea.

— L-a adus un domn. Spune c-a fost chemat pentru ora patru.

Doamna Asserman desfăcu plicul. Scoase din el o carte de vizită pe care scria : „Agenția Barnett et Comp. Anchete gratuite“.

— Condu-l pe acest domn în budoarul meu.

Valérie, frumoasa Valérie, cum i se spunea — de peste treizeci de ani, vai ! — era o femeie corpolentă, înaltă, îmbrăcată întotdeauna luxos și fardată cu o deosebită grijă. Încă mai putea să ridice pretenții. Chipul ei exprima orgoliu și chiar duritate uneori, dar cel mai adesea o anumită candoare căreia nu-i lipsea deloc șarmul. Soția bancherului Asserman avea vanitatea luxului, a relațiilor, a vilei ei și, în general, a tot ce-o înconjura. Gura lumii vorbea, în legătură cu ea, de o serie de aventuri amoroase. Se afirma chiar că, într-o vreme, soțul ei voise să divorțeze.

Așadar, frumoasa Valérie.

Trecu mai întâi pe la bărbatul ei, baronul Asserman, un om destul de în vîrstă, ținut de câteva săptămîni la pat de crize cardiace. Îl întrebă cum se mai simțea și-i aranjă absentă perna. Baronul o privi intrigat.

— A sunat cineva ?

— Da, zise ea, detectivul care mi-a fost recomandat pentru povestea aceea. Se pare că e un detectiv cu totul remarcabil.

— Cu atît mai bine, zise pierit bancherul. Povestea mă tracasează. M-am tot gîndit la ea, dar de înțeles n-am înțeles nimic.

Valérie, care avea aerul de a fi cel puțin la fel de preocupată, ieși din camera soțului și se îndreptă spre budoar. Aici, dădu peste un individ solid, cam bizar, îmbrăcat într-o redingotă neagră sau mai curînd verzuie, a cărei stofă lucea ca mătasea. Chipul lui trăda omul tînăr, energic și cam necioplit. Avea o piele aspră, zgrunțuroasă. Privirile reci și batjocoritoare apăreau din dosul unui monoclu pe care și-l puneă cînd la un ochi, cînd la celălalt.

— Domnul Barnett ? întrebă Valérie.

Vizitatorul se înclină în fata ei, luîndu-i

mîna și, înainte să fi avut ea timp să și-o retragă, sărutîndu-i-o cu un gest larg, urmat de un ușor plescăit din limbă, prin care părea că vrea să aprecieze savoarea acelei mîni parfumate.

— Jim Barnett, doamnă baroană. Servitorul dumneavoastră. Am primit biletul și, doar timpul pentru a-mi peria redingota, știți...

Siderată, Valérie se ntreba dacă să-l dea afară sau nu. Insul avea o dezinvoltură de mare senior, deținînd un cod monden numai al lui. Îngăimă :

— Mi s-a spus că vă ocupați de lămurirea afacerilor încălțate...

Vizitatorul surise cu aerul unuia favorizat de soartă.

— E mai degrabă un dar. Acela de a vedea limpede și a înțelege. Vocea i-era plăcută, tonul ferm și întreaga lui atitudine avea un fel de ironie în sine, o persuasiune ușoară față de tot ce-l înconjura. Părea atît de sigur de el și de calitățile lui, încît i-era imposibil să se sustragă acestei convingeri. Valérie simți că individul o domina, că acest necunoscut, acest detectiv vulgar, șeful unei agenții particulare, obținuse încă din prima clipă un ascendent asupra ei. Dornică să-și ia într-un fel revanșa, insinuă :

— Poate c-ar fi preferabil să fixăm în ce condiții veți...

— Cu totul inutil, declară Barnett.

— Totuși — surise ea — nu lucrați numai pentru glorie !

— Serviciile agenției Barnett sînt cu totul gratuite, doamnă baroană.

Baroana păru intrigată :

— Aș fi preferat ca acordul nostru să prevadă cît de cît niște plăți, eventual o recompensă.

— Un bacșiș ? rîse el.

Ea insistă.

— N-aș vrea, totuși...

— Să-mi rămîneți îndatorată ? O femeie frumoasă nu e niciodată obligată nimănui.

Și imediat, fără îndoială pentru a coria îndrăzneala celor spuse, adăugă :

— De altfel, n-aveți de ce vă teme, doamnă baroană. Pentru serviciile pe care vi le voi face, voi avea grijă să fim chit.

Ce sens aveau aceste cuvinte ? Avea de gînd, individul, să-și ia plata singur ? De unde ? În ce mod ?

Valérie fu străbătută de un fior și roși. Jim Barnett îi provoca o neliniște confuză, care nu era deloc fără analogie cu sentimentele pe care le-ar fi încercat în fața unui spărgător. Ea se gîndea, de asemenea... Dumnezeule, da... se gîndea că avea de-a face, poate, cu un îndrăgostit, care alesese această cale originală pentru a pătrunde la ea. Cum ar fi putut să afle, însă, adevărul ? Și cum trebuia să trateze mai departe cu el ? Era intimidată, dominată, dar: încrezătoare totuși în el, dispusă să-i dea tot concursul. Așa că, în momentul în care detectivul o întrebă asupra cauzelor care o împinseseră să ceară agenției Barnett concursul, vorbi fără ocol. Explicația nu fu deloc lungă ; domnul Barnett părea grăbit.

— S-a întîmplat în ultima duminică, noaptea. Ziua, am avut cîțiva prieteni invitați. Am jucat bridge. M-am culcat destul de devreme și am adormit, ca de obicei. Cam pe la ora patru — mai exact, la patru și zece — m-a trezit un zgomot, urmat de un altul ce părea a fi al unei uși închizîndu-se. Zgomotul venea dinspre budoarul meu.

— Adică, încăperea aceasta ? o întrerupse Barnett.

— Da. Această. Într-o parte, dă în camera mea (Barnett se înclină respectuos în partea arătată), iar în cealaltă parte, dă în culoarul care duce la scara de serviciu. Cum nu sînt fricoasă, după ce-am ascultat cîteva clipe atentă, m-am ridicat din pat.

Din nou un salut al lui Barnett, în fața acestei viziuni a baronei sîrînd din pat.

— Așadar, ziceați că v-ați ridicat...

— M-am ridicat din pat, am intrat și am aprins lumina. Nu era nimeni. Dar mica vitrină și toate obiectele din ea — bibelouri, statuete — erau căzute. Am trecut pe la soțul meu, pe care l-am găsit citînd în pat. Nu auzise nimic. Tulburat însă peste măsură de ceea ce i-am spus, l-a chemat îndată pe majordom, care a început, fără întîrziere investigațiile, urmate, dimineața, de cercetările făcute de comisarul de poliție.

— Și rezultatul ? întrebă Barnett.

— Pe scurt : nici un indiciu asupra sosirii sau a plecării intrusului. Cum a intrat ? Cum a ieșit ? Dar s-a descoperit, printre cioburile bibelourilor, o jumătate de luminare și o sulă cu miner de lemn. Or, știam că, în după-amiaza precedentă, un instalator reparase robinetele lavoarului de la toaleta soțului meu. A fost interogat patronul lucrătorului, și acesta a recunoscut unealta. S-a găsit la el și cea de-a doua jumătate a luminării.

— Deci, o întrerupse Jim Barnett pe baroană, în privința aceasta, certitudine.

— Da. Dar contrazisă de o altă certitudine, la fel de indiscutabilă și cu totul deconcentrantă. Ancheta a dovedit că instalatorul luase rapidul de Bruxelles la ora șase seara și că sosise în capitala Belgiei la miezul nopții. Deci, cu trei ore înainte de incident.

— Formidabil ! Și s-a mai întors ?

— Nu. I s-a pierdut urma la Anvers, unde a fost văzut aruncînd cu banii în dreapta și-n stînga.

— Și asta e tot ?

— Absolut tot.

— Cine s-a ocupat de caz ?

— Inspectorul Béchoux.

Barnett se arătă extrem de bucuros.

— Béchoux ? Ah, excelentul inspector Béchoux ! Unul dintre prietenii mei, doamnă baroană. Am lucrat de multe ori împreună.

— De fapt, el este cel care mi-a vorbit de Agenția Barnett.

— Probabil, pentru că n-a izbutit s-o scoată singur la capăt, nu ?

— Exact.

— Bravul Béchoux ! Cît de fericit voi fi să-i fac un serviciu !... La fel ca și dumneavoastră, doamnă baroană, credeți-mă... Mai ales, dumneavoastră !...

Barnett se îndreptă spre fereastră, își apăsă fruntea de geam și rămase cîteva minute reflectînd, bătînd darabana cu degetele în pervaz și fredonînd un ritm de dans. În sfîrșit, se întoarse spre baroană și reluă :

— Părerea lui Béchoux al dumneavoastră, doamnă, este că avem a face cu o tentativă de furt, nu-i așa ?

— Da. Tentativă nereușită, pentru că n-a dispărut nimic.

— Să admitem. În orice caz, tentativa aceasta a avut un scop precis, pe care dum-

Multiplul campion Ivan Patzaichin
în lotca tatălui său,
pe brațul Olguta din Delta Dunării

nevoastră trebuie să-l cunoașteți. Ce scop ?

— Nu știu, replică Valérie, după un moment de ezitare.

Detectivul zîmbi.

— Atunci, permiteți-mi, doamnă baroană, să ridic respectuos din umeri.

Și fără a mai aștepta vreun răspuns, întinzînd un deget ironic spre panourile de stofă care încadrau deasupra plintei budoarului, întrebă ca și cînd ar fi întrebat un copil care a ascuns un obiect :

— Ce-ascundeți sub panoul de-acolo ?

— Nimic, făcu ea intrigată. De ce întrebați ?

Barnett vorbi dintr-o dată pe un ton serios :

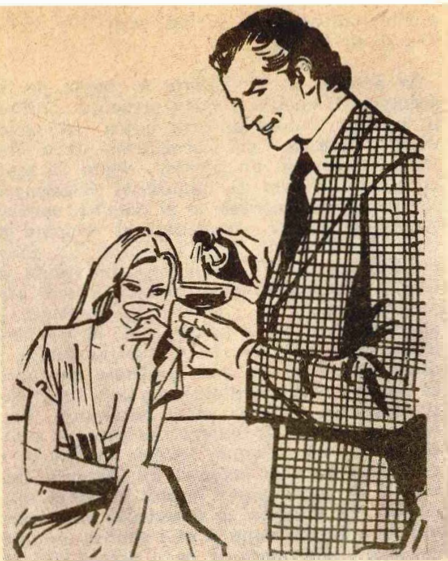
— Întreb, pentru că pînă și o privire sumară permite să se constate că marginile stofei de pe panouri sînt puțin cam obosite, doamnă baroană ; că par în câteva locuri despărțite de lemnărie printr-o fantă și că e, în fantă respectivă, suficient loc, doamnă baroană, care să permită observatorului să presupună că acolo poate fi ascunsă, să zicem, o casetă, un cufăraș.

Valérie tresări. Cum, numai după niște indicii atât de vagi, Barnett ghicise ? Cu o mișcare bruscă, făcu să alunece panoul arătat de detectiv. Apăru, astfel, o mică ușă de oțel și baroana manevră febril cele trei butoane ale închizătorii. O neliniște crescîndă punea stăpînire pe ea. Cu toate că ipoteza i se părea imposibilă, se întreba dacă acest straniu personaj n-o devalizase în răstimpul scurt cît fusese lăsat singur acolo.

Cu ajutorul unei chei soase din buzunar, deschise și, în aceeași clipă, avu un zîmbet de satisfacție. Unicul obiect care fusese pus la păstrare în acel loc, un colier de perle magnific, se afla acolo. Baroana îl luă, expunîndu-l în lumină. Cele trei rînduri de perle scilipeau acum în jurul pumnului ei.

Barnett zîmbi :

— Lata-vă liniștită, doamna baroană. Ah ! hoții ăștia atît de abili, de îndrăzneți ! Trebuie să n-aveți nici o încredere în ei, doamnă baroană, căci, într-adevăr, e o piesă foarte

drăguță și înțeleg de ce vi s-a furat.

— Dar n-a fost nici un furt, zise baroana. Au încercat numai să pună mîna pe colier, însă încercarea a eșuat.

— Credeți, doamnă baroană ?

— Dacă cred ? Dar îl văd cu ochii mei. Il am în mînă. Un lucru furat dispăre. Or, colierul meu, uite-l !

Barnett rectifică trist :

— Este într-adevăr un colier. Dar sînteți sigură că acesta este colierul dumneavoastră ? Sînteți sigură că acest colier are vreo valoare ?

— Cum ? întrebă ea neliniștită. Dar nu sînt nici cincisprezece zile de cînd bijuteriul l-a evaluat la o jumătate de milion.

— Cincisprezece... Adică, cinci zile înaintea nopții în care... Dar acum, în momentul de

față ?... Țineți cont că eu nu știu nimic... Nu i-am făcut expertiza... Pur și simplu, am presupus... Și vă întreb dacă nici o bănuială de acest fel nu se strecoară în certitudinea pe care o arătați !

Valérie încremenise. De ce bănuială vorbea detectivul ? În legătură cu ce ? Un sentiment de nesiguranță din ce în ce mai mare punea stăpînire pe ea, datorită insistenței insinuante, penibile, a detectivului. Cîntărea acum în căușul palmelor masa de perle și i se părea că devin din ce în ce mai ușoare. Le privea și ochii ei deosebeau diferențe de culori, reflexe pe care nu le cunoștea, o uniformitate șocantă, o perfecțiune îndoielnică, un întreg șir de detalii grăitoare. Astfel, în gîndul ei, adevărul începu să apară din ce în ce mai distinct, mai amenințător.

Barnett rise scurt.

— Perfect ! Perfect ! Ați înțeles ! Sînteți pe calea cea bună !... Încă un mic efort, doamnă baroană, și veți vedea și mai clar. Totul e foarte logic aici. Dușmanul n-a furat, a substituit. În felul acesta, n-a dispărut nimic și, dacă n-ar fi fost blestematul acela de zgomot făcut de vitrină, totul s-ar fi petrecut fără nici o problemă și fapta ar fi rămas neșesizată. Ați fi ignorat, pînă la noi ordine, că adevăratul colier s-a topit și că, de fapt, ați fi expus pe umerii dumneavoastră albi un colier de perle false.

Familiaritatea expresiilor n-o șocă deloc pe baroană. Acum, se gîndea la alte lucruri. Barnett se înclină dinaintea ei și, nelăsîndu-i timp să respire, mergînd drept la țintă, articulă :

— Așadar, un prim punct clar : colierul s-a topit. Să nu ne oprim, deci, doamnă baroană. Acum că știm ce s-a furat, să vedem cine a furat. Așa cere logica anchetei, nu ? Iar după ce vom cunoaște totul, vom proceda la recuperarea obiectului dispărut... E cea de-a treia etapă a colaborării noastre.

Aici, detectivul o bătu cordial pe mină.

— Aveți încredere, baroană. Merge bine. Mai întîi, dacă-mi permiteți, o mică ipoteză. Procedul ipotezelor, să știți, e excelent. Presupunem, de pildă, că soțul dumneavoastră, cu toate că e bolnav, a putut, în noaptea aceea, să se tîrască din camera sa pînă aici, înarmat cu luminarea și, cu totul îndeplător, cu scula uitată de instalator. A deschis caseta și, neîndeminat, a răsturnat vitrina și a fugit, apoi, de teamă că dumneavoastră ați auzit zgomotul și totul ar fi fost prea clar. Ar fi natural, în acest caz, să nu existe nici o urmă de intrare sau de ieșire. Și tot așa, e natural să nu fi fost spartă caseta, pentru că baronul Asserman, în decursul anilor, pe cînd avea dulcea favoare de a mai pătrunde în budoarul dumneavoastră, a asistat la manevrarea închizătorii, și-a notat declicurile și intervalele, a socotit numărul de învîrtituri și, în felul acesta, a ajuns să cunoască cele trei litere ale cifrului închizătorii.

„Mica ipoteză”, cum zisese Barnett, părea s-o înspăimînte pe frumoasa Valérie pe măsură ce, prin cuvintele detectivului, i se desfășura în fața ochilor. S-ar fi putut spune că reînvia totul amintindu-și.

Bîlbîi :

— Ești nebun ! Soțul meu e incapabil să... Dacă a venit cineva, atunci noaptea, aici, acela n-a putut fi el... Orice e posibil, dar nu asta...

Detectivul :

— Nu-i așa că există o copie a colierului dumneavoastră ?

— Da... Din prudență, am făcut una, acum patru ani, cînd l-am cumpărat.

— Cine păstrează copia ?

— Soțul meu, vorbi șoptit baroana.

Jim Barnett conchise amuzat :

— Tocmai copia aceea e acum în mîna dumneavoastră ! Exact ea a fost substituită perlelor veritabile. Celelalte, cele veritabile, au fost luate. Pentru ce ? De ce ? Bogăția baronului Asserman îl pune deasupra oricărei acuzații de furt, așa că trebuie să găsim un mobil de alt ordin, intim... răzbunare... nevoie de a înspăimînta, de a face rău, poate de a pedepsi !... Nu-i așa, o femeie tină și frumoasă poate comite anumite imprudențe, firește justificate, dar pe care un soț le judecă destul de sever... Scuzați-mă, doamnă baroană, nu e scopul meu acela de a pătrunde în secretele menajului dumneavoastră, ci numai de a căuta, cu acordul dumneavoastră, unde se găsește colierul.

— Nu ! strigă Valérie, cu o mișcare bruscă de protest. Nu, nu !

ORI SPORT ORI CARTE! Ce ciudată apropiere de cuvinte

Nu o dată auzim spunîndu-se : ori sport, ori carte !

Să fie chiar așa ? Să se excludă o activitate pe alta ?

Pe marginea acestui subiect se poate scrie mai mult, aducînd în prim plan argumente care ar veni în sprijinul afirmației că efortul intelectual se completează cu cel fizic, se îmbină în modul cel mai util.

Totuși cele mai bune argumente sînt exemplele :

FRIDTJOF NANSEN — explorator polar, savant de renume. Premiul Nobel în 1922, de 12 ori campion de schi fond al Norvegiei, campion mondial la patinaj viteză : „Ca să pot să străbat întinsurile de gheață și să navighez la pol, mi-a trebuit desigur și curaj, cunoștințe, dar și pricepere și rezistență. Fără a ști să schiez, nu-mi puteam realiza visul profesiei mele. Am traversat Groelandă cu schiurile, parcurgînd 560 km pe un frig de -50° C timp de 65 de zile. Cum puteam oare să-mi materializez cunoștințele mele teoretice, fără acea cunoaștere a alunecării pe schiuri, fără o rezistență anume”.

NIELS BOHR — om de știință — de două ori premiul Nobel (1922 și 1957) pentru studiile asupra structurii atomului și fisiunii nucleare, centru atacant al națiunii Danemarcei : „Dacă am reușit să mă angrenez la învățătură pe timpul facultății, să doresc mereu să fac mai mult, aceasta s-a datorat fotbalului, unde mă relaxam. După un antrenament sau meci, eram nerăbdător să mă „refugiez” din nou în lumea cărților”.

ERNEST HEMINGWAY — premiul Nobel, 1954 pentru literatură, vînator și pescar iscusit : „Copilăria petrecută în apropiere de Waloon Lake, înconjurată de păduri locuite de indieni, m-a legat de natură, de apă, de păduri. Cunoștințele despre atît de bogatul univers al acestora mi-au creat „fondul” viitoarelor mele subiecte”.

ALBERT CAMUS — Premiul Nobel pentru literatură în 1957, fost jucător de fotbal : „Mi-am împărțit anii tinereții între școală, facultate și stadion. În orele grele ale antrenamentelor m-am educat să pot rezista ore în șir la masa de studiu”.

CARMEN STĂNESCU — actriță emerită, campioană la tir și natație : „Cum carc așa fi putut rezista repetițiilor grele, rolurilor diferite pe care le-am interpretat, dacă nu așa fi fost călîtă la școala sportului ? Acolo am învățat exact ceea ce îmi lipsea cînd eram mică : dorința de a face mai mult de la o zi la alta”.

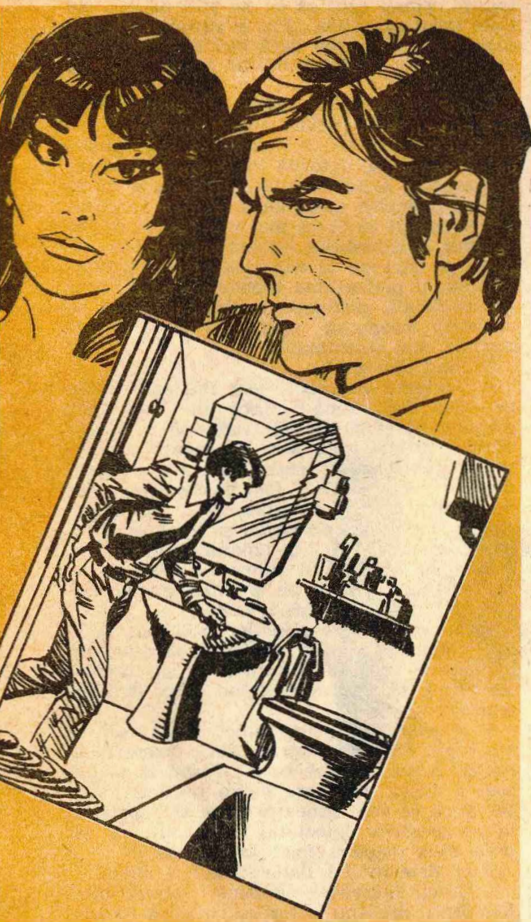
MIRCEA ȘTEFĂNESCU — inginer constructor al Palatului Sportului și Culturii din Capitală, fostul portar al echipei Steaua la polo și al reprezentativei țării : „Am reușit să-mi conturez mai bine caracterul, am învățat să cunosc oamenii, cum să mă apropiu de ei, numai datorită sportului. Și cit de mult mi-au ajutat toate acestea în profesia mea de inginer constructor ? !”.

CORNELIU ION — inginer cibernetician, campion olimpic și european la pistol viteză : „În realizarea frumosului buchet de medalii pe care le-am cucerit, am beneficiat foarte mult de cunoștințele căpătate în timpul facultății. Pe de altă parte, am făcut față cu succes cursurilor, examenelor, datorită modului cum am știut să-mi organizez timpul și să-mi drămuiesc efortul, lucruri pe care le-am învățat în orele de antrenament”.

Sînt opiniile numai la o parte din cei ce aparțin marelui, foarte marelui familii a celor ce s-au călît la școala sportului și s-au realizat deplin și în viața profesională.

„Ori sport, ori carte” — ce ciudat poate să sune această apropiere de cuvinte.

Octavian Vintilă

durile mulțumit. În curînd, poarta se închidea în urma lui.

În aceeași seară, Valérie îl chema pe inspectorul Béchoux, a cărui prezență continuă în palatul Asserman nu putea să pară decît firească, și cercetările fură re-luate. Béchoux, un polițist demn de toată considerația, elev al faimosului Granimard, lucrînd după metodele la zi, împărți camera, toaleta și biroul baronului în sectoare pe care le cercetă pe rînd, minuțios. Un colier cu trei rînduri de perle era un volum pe care era imposibil să-l ascunzi — mai ales pentru oameni de meseria lui Béchoux — astfel încît să nu se poată da de el. Cu toate astea, după opt zile de eforturi susținute, și după opt nopți (în care profitase de faptul că baronul Asserman obișnuia să ia somnifere și explorase chiar și patul baronului), Béchoux se descurajă. Colierul nu putea fi acolo. Cu toate că-i repugna, Valérie începu să se gîndească să reia legătura cu Agenția Barnett și să ceară ajutor celui personaj intolerabil. Ce importa că detectivul avea năravul de a săruta mîna și că-i spunea „scumpă baroană...”, din moment ce o scotea din încurcătură?

Dar iată că un eveniment, anunțat de mult, dar despre care nu se crezuse că va surveni atît de curînd, schimbă brusc situația. Într-o după-amiază, baroana fu căutată: soțul ei era pradă unei crize îngrijorător de grave. Lipsit de vlagă, sta pe pragul toaletei, suflînd din greu. Fața sa descompusă arăta o suferință atroce.

Speriată, Valérie telefonă după doctor. Baronul mormăi:

— Prea tîrziu... prea tîrziu...

— Nu, nu, zise baroana, îți jur că va fi bine.

Baronul încercă să se ridice.

— Apă, ceru el arătînd spre lavabou.

— Dar ai apă în carafă, dragul meu.

— Nu... nu... nu apă din aia...

— Ce toană e asta?

— Vreau să beau apă... nu din aia.

De-aici...

Recăzu sfîrșit pe prag. Baroana deschise grăbită robinetul lavaboului pe care el i-l arătase, apoi merse să caute un pahar pe care-l umplu și i-l întinse, dar pe care, el, acum, îl refuză.

Urmă o liniște grea. Apa curgea încet, mai departe. Figura muribundului se crispă.

Îi făcu semn că dorea să-i spună ceva. Baroana se aplecă. Dar el se temea să nu audă ceva servitorii, căci îi porunci:

— Mai aproape... mai aproape...

Ea ezită, ca și cînd s-ar fi temut de cîvintele lui. Privirea soțului fu atît de poruncitoare, însă, încît, supusă brusc, baroana îngenuche și aproape-și lipi urechea de buzele lui. Cuvintele lui fură șoptite, incoerente, dar parcă cu atît mai mult baroana le prindea sensul.

— Perlele... colierul... Trebuie să știi, înainte ca eu să mă duc... Ei, tu, nu m-ai iubit niciodată... M-ai luat... pentru averea mea...

Baroana protestă indignată împotriva unei acuzații atît de crude în clipa aceea. Dar el îi apucă pumnul și reluă confuz, cu vocea delirului:

— ...pentru averea mea. Și ai dovedit asta prin purtarea ta... N-ai fost o soție bună și, pentru asta, am vrut să te pedepsesc. Chiar în momentul acesta, îțiiei pedeapsa... Și încerc o satisfacție nebună... Dar trebuia să

fie așa... Iar acum, cînd au dispărut, pot să mor... Le'auzi?... Cad... Sînt luate de șuvoi... Ah, Valérie, ce pedeapsă!... Apa care curge... Le'auzi?... picăturile care cad... perlele...

Nu mai avea putere. Servitorii îl duseră în pat. Curînd după aceea, sosi și doctorul; mai apărură, de asemenea, două bătrîne verisoare de-ale baronului, care fuseseră anunțate și care nu se mai mișcară din cameră. Păreau atente la cea mai mică mișcare a baronei și gata să apere toate sertarele și comodele împotriva oricărei atingeri.

Agonia fu lungă. Baronul Asserman muri în zori, fără să mai fi rostit vreun cuvînt. La cererea celor două verișoare, fură puse îndată sigiliile pe toate mobilele din cameră. Și lungile ore ale priveghiului începură.

Două zile mai tîrziu, după înmormîntare, Valérie primi vizita notarului soțului ei, care-i ceru o întrevvedere între patru ochi. Păstrînd o expresie gravă și spășită, acesta o informă:

— Misiunea pe care trebuie s-o îndeplinesc e penibilă, doamnă baroană, și aș vrea s-o execut cît mai repede cu putință, asigurîndu-vă că eu nu aprob, că n-am aprobat ceea ce s-a făcut în detrimentul dumneavoastră. M-am lovit însă de o voință inflexibilă. Dumneavoastră cunoașteți ideile fixe ale domnului Asserman. Cu toate eforturile mele...

— Vă rog, domnule, explicați-vă, ceru scurt Valérie.

— Iată despre ce este vorba, doamnă baroană. Iată. Eu am în mînă un prim testament al domnului Asserman, care datează de douăzeci de ani și care vă desemna ca legatară universală și unică moștenitoare. Trebuie să vă spun, însă, că luna trecută, domnul baron mi-a confiat că a întocmit un alt testament... prin care lasă toată averea celor două verișoare.

— Și aveți acest al doilea testament?

— După ce mi l-a dat să-l citesc, l-a închis în dulăpiorul de colo. Dorea să nu se ia cunoștință de el decît la zece zile după moartea sa. Sigiliul nu poate fi rupt decît după acest termen.

Acum înțelegea baroana pentru ce soțul ei o sfătuisese, cîțiva ani mai înainte, în perioada neînțelegerilor lor violente, să-și vîndă toate bijuteriile și să cumpere, cu banii strînși, colierul de perle. Colierul fiind fals, Valérie fiind dezmoștenită și neavînd nici un mijloc de întreținere...

În ajunul zilei în care trebuiau desfăcute sigiliile, o mașină opri în fața unei prăvălii modeste din strada Laborde, pe care se afla următoarea firmă:

Agenția de detectivi Barnett et Comp., deschisă de la orele două, la orele trei. Anchete gratuite.

O femeie îndoliată coborî din mașină și bătu la ușă.

— Intrați! i se strigă din interior.

Femeia intră.

— Cine e-acolo? reluă o voce, pe care femeia o recunoscu îndată și care vorbea dintr-un separeu marcat de un paravan.

— Baroana Asserman, zise femeia.

— Ah, toate scuzele mele, baroană. Vreți să vă așezați? Vin îndată.

Valérie Asserman așteptă examinînd interiorul. Era ca și gol: o masă, două bătrîne fotolii, pereții fără rimic pe ei, nici o hîrtișă. Un telefon constituia unicul ornament și unicul instrument de lucru din birou. Pe o scrumieră, totuși, coperta unei cutii de țigări de lux și, în toată încăperea, un miros fin, delicat.

Paravanul fu dat la o parte și Jim Barnett apărură, zvelt și surizător. Avea chiar și redingota pe el, ca și nodul cravatei făcut, dar făcut prost. Monoculul i-atîrna la capătul unui cordon negru.

Se și precipită spre una din mîinile baronei, sărutîndu-i mînușă.

— Cum o duceți, doamnă baroană? E o adevărată plăcere pentru mine să... Dar ce s-a-ntîmplat?... Văd că sînteți în doliu. E ceva serios?... Ah, Dumnezeule, zăpăciți sint! Mi-aduc aminte... Baronul, nu? Ce catastrofă! Un om atît de încîntător, care vă iubea atît! Așadar, unde rămăsesem...

Scoase din buzunar un carnețel, pe care-l răsfoi, mormăind:

— „Baroana Asserman”... Perfect... mi-amintesc... „Perle false. Hoț soțul... Drăguță femeie. Foarte drăguță... Trebuie să-mi tele-

CLENCIU față-n față cu TEAȘCĂ

„Un pitic extrem de mic
Face baie în ibric”.
Cîtă vreme? Nu pot zice.
C-a schimbat ceva ibrice...

țoneze...". Închise carnelul. Ei, bine, scumpă doamnă, am tot așteptat telefonul dumneavoastră.

Încă o dată, Valérie era derutată de acest personaj. Fără a vrea să pozeze în femeia pe care moartea soțului o distrusese, încerca totuși o senzație penibilă la care se adăuga îngrijorarea pentru viitor, oroarea de mizerie. Petrecuse cincisprezece zile îngrozitoare, având perspectiva ruinei și distrugerii, în coșmaruri, remușcări, disperare și spaime, care-i săpaseră urme adânci pe față... Și, iată, se afla în fața acestui om vesel, dezinvolt, flusturatic, care n-avea deloc aerul c-ar înțelege situația.

Pentru a da convorbirii tonul necesar, baroana prezentă cu toată demnitatea ultimele întimplări, evitând să se plîngă, să-l scuze de ceva pe soț, reproducînd declarațiile notarului.

— Perfect! Foarte bine!... zise detectivul, cu un suris aprobator... Perfect!... Totul se înlanțuie admirabil. E o plăcere să vezi cit de ordonat se desfășoară drama!

— O plăcere? Întrebă Valérie din ce în ce mai contrariată.

— Da, desigur. O plăcere pe care trebuie s-o fi simțit din plin amicul meu, inspectorul Béchoux... Căci presupun că v-a explicat...

— Ce?

— Cum, ce? Nodul intrigii, nu? E-hei, e așa de amuzant! Ce-o mai fi rîs Béchoux! Nu?

În orice caz, Jim Barnett ridea. Ridea din toată inima.

— Ah, lovitură lavaboului! Iată o găselniță! Mai degrabă vodevil, decît dramă, nu? Dar cit de îndemînat lucrat! Am prins îndată, vă mărturisesc, trucul, iar cînd mi-ați vorbit de instalator, am avut imediat legătura între reparația lavaboului și proiectul baronului. Mi-am zis: „Ei, drăcie, aici e clientul! În timp ce domnul baron combina substituția perlelor, se îngrijea și de o as-

cunțătoare pentru cele veritabile...". Pentru el, asta era esențial, nu? Dacă v-ar fi frustat simplu de perle, aruncîndu-le în Sena ca pe un pachet fără valoare, n-ar fi fost decît o răzbunare pe jumătate. Pentru că răzbunarea să fie completă, totală, magnifică, trebuia să aibă perlele lingă el, într-o ascunzătoare inaccesibilă. Și asta a și făcut.

Jim Barnett se distra de minune. Continuă rîzînd:

— Și asta a și făcut, grație instrucțiunilor pe care le-a dat. Să ascultăm dialogul dintre el și instalator: „Ia, zi, amice, țeaua de scurgere de la lavaboul meu coboară în pantă lină pînă la plîntă, nu-i așa? Ei, panta asta trebuie s-o atenuezi, iar aici, în colț, trebuie să îndoi țeaua, așa fel încît să formeze o pungă în care, la nevoie, un obiect să poată sta ascuns. În caz că ar deschide cineva robinetul, apa ar curge, ar umple numaidecît punga și ar antrena cu ea obiectul ascuns. Înțelegi, prietene? Da? Atunci, alături de țeauă, spre perete, încît să nu se poată observa, fă-mi o gaură de circa un centimetru diametru... Uite, pînă aici!... Așa, așa!... Minunat!... Acum, astupă gaura cu un dop de cauciuc. S-a făcut? Perfect, prietene. Nu-mai mai rămîne decît să-ți mulțumesc și să-ți spun că de treaba asta nu trebuie să știe nimeni. De acord? Ține. Ia un bilețel pentru Bruxelles în seara asta. Și poftim și trei cecuri, pe care să le consumi acolo, cite unul pe lună. După trei luni, ești liber să revii! Adio, prietene!...". Și cu asta, o strîngere de mînă. Și în aceeași seară, în seara cînd dumneavoastră ați auzit zgomot în budoar, s-a făcut substituția perlelor și depunerea celor veritabile în ascunzătoarea din țeauă. Și atunci, înțelegeți? Simțind că e pe ducă, baronul vă cheamă: „Un pahar de apă, te rog. Nu, nu din carafă, ci din cea de acolo...".

Vă supuneți.

Și aceasta este pedeapsa, pedeapsa teri-

bilă, declanșată chiar de mîna dumneavoastră care învîrtește robinetul. Apa curge, antrenează perlele, iar baronul entuziasmat, mormăie: „Auzi? Se duc... cad... se duc în neant...".

Baroana ascultase mută, răvășită și, cu toate oroarea acestei istorii, în care apărea toată ranchiuna și ura soțului ei, ea remarcă un fapt care o obseda pur și simplu:

— Așadar, știati? Așadar, ați știut totul?

— Doamnă, făcu detectivul, asta mi-e meseria.

— Si n-ați spus nimic!

— Cum?! Dar dumneavoastră sinteți aceea care m-a împiedicat să spun ce știu sau eram pe punctul de a ști, doamnă baroană. Dumneavoastră sinteți aceea care m-a concediat, puțin cam brutal, dacă mi-amintesc. Eu unul, sînt un om discret, n-am insistat. Și apoi, nu trebuia să verific?

— Și ați verificat? bolborosi Valérie.

— Oh, simplă curiozitate.

— În ce zi?

— În chiar noaptea care a urmat.

— Noaptea? Ați putut pătrunde în casă? În apartament?... Dar eu n-am auzit nimic!

— Obişnuința de a opera fără zgomot. Nici baronul Asserman n-a auzit nimic, cu toate că...

— Cu toate că?...

— Am lărgit gaura practică în țeauă... știți... gaura prin care baronul le introduse...

Baroana tresări.

— Atunci... atunci... ați văzut?...

— Am văzut.

— Perlele?

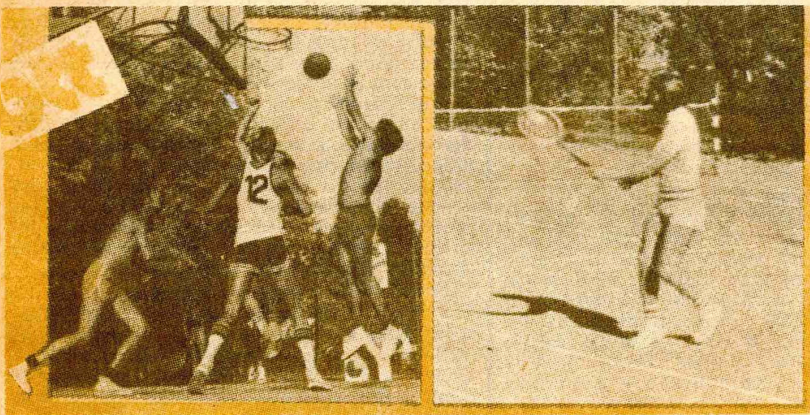
— Perlele. Erau acolo.

Valérie repetă încet, sugrumată.

— Atunci, dacă erau acolo... atunci, ați putut să le... luați...

Detectivul mărturisă cu ingenuitate:

— Dumnezeule, cred că fără Jim Barnett, perlele ar fi urmat soarta hărăzită de baron.

Sport, turism, sănătate

ORIZONTAL : 1) Stațiune B.T.T. situată în apropierea Predealului, la o altitudine de 960 m, cu club, sală de proiecție diapozitive și filme, discotecă, popicarie, școală de schi — A apărea. 2) Stațiune de pe litoralul Mării Negre unde, alături de plajă, soare și apă, tinerii mai au ocazia de a participa la o serie de manifestări cultural-distractive cu Gala recitalurilor actoricești, Serbările Mării, Festivalul muzical etc. — Bidiviu dobrogean. 3) Sint în frunte! — Sodiu — Unitate de cazare cu grad ridicat de confort. 4) Localitate în Camerun — Prima notă — Poezie de dragoste cu formă fixă. 5) Metru cub — Stațiune montană unde funcționează Clubul Republican de Turism Montan, cu școală de schi, de alpinism, punct de închiriere a echipamentului cultural-sportiv, discotecă etc. — Trecători prin munți. 6) Calul inaripat ce te poartă spre contemplare și poezie — Intocmai — Poate fi și... caustică. 7) Unde (pop.) — Vecinătate. 8) Tară asiatică — Exceptional — Selecționată la... circ. 9) Sală de cursuri la facultate — Familie de odinioară — În temă! 10) Punctează uneori obrazul — Alarma la Capitoliu — Fără suflare (pl.). 11) Loc de scăldă și sporturi nautice în imediata vecinătate a litoralului — Vîrsta de aur a generației speranțelor. 12) Bază turistică amplasată

într-un peisaj natural de o rară frumusețe, la un km de sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier; dispune de toate mijloacele pentru activități culturale, sportive și de agrement — Radical organic monovalent.

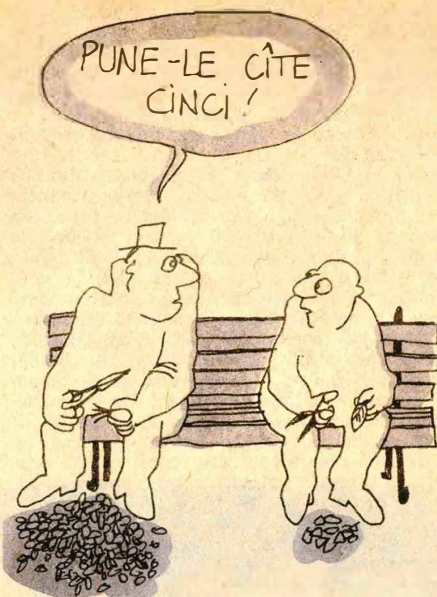
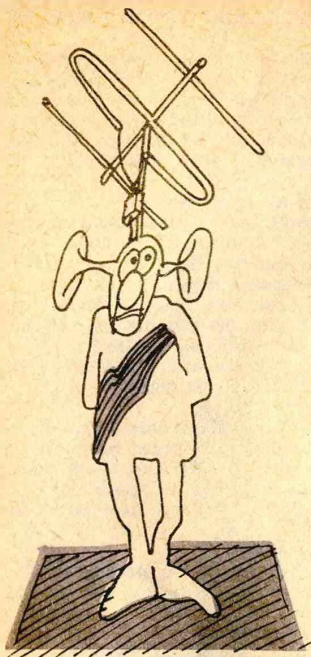
VERTICAL : 1) Complex turistic la marginea unei păduri de pini de pe valea râului Moldova, înzestrat cu club, sală TV, discotecă, ring de dans, bazin în aer liber, băi de cetină etc. 2) Pană de despicat lemne — Loc de manifestare a aptitudinilor artistice ale tineretului — Exploatarea Hidrotehnică Galați (abr.). 3) Tabără a B.T.T. în Delta, cu 120 de locuri de cazare în căsuțe de lemn și pontoane-dormitor; dispune de echipament nautic și discotecă. Aici se organizează în sezon concursuri de pescuit sportiv, jocuri (și focuri) de tabără, seri muzicale etc. — Complex situat într-o regiune de dealuri, pe valea râului Clocota, vestit pentru tratamentele cu băi minerale calde și de nămol, helioterapie și electroterapie. 4) Esență de vișin! — Categorie nu — Altă bază turistică a B.T.T. în Maramureș, unde tineretului i se înlesnește contactul cu străvechea civilizație a acestor meleaguri, materializate în celebrele porți țărănești, ceramica de la Vama, cimitirul ve-

1	P	I	R	I	5	6	7	R	E	C	E	11	12	13	14
2	C	O	S	T	I	N	E	S	T	I	A	T			
3	C	S	I	N	A			M			V	I	L	A	
4	I	S			D	O	R			G	A	Z	E	L	
5	M	C			B	U	S	T	E	N	I		V	A	I
6	P	E	G	A	S		A	S	A		S	O	D	A	
7	U	N	E		A	P	R	O	P	I	B	R	E		
8	L	A	O	S		R	A	R		T	R	U	P	A	
9		A	U	L	A			T	R	I	B		E	M	
10	N	E	G	I		G	A		E	T	A	N	S	I	
11	G	H	I	O	L			T	I	N	E	R	E	T	E
12	G	U	R	A	V	A	I			E	T	I	L		

sel din Săpînța, arhitectura populară specifică. 5) Rută medie! — Plecată — Culă! 6) Cu părul bogat și moale — La intrare. 7) Acid ribonucleic — Patrie — Ruptă la capătul curselor de odinioară. 8) E cu dublură! — Arc — Împodobite cu riuri și flori. 9) Club Sportiv Muncitoresc (abr.) — O anume gulie — Trăgătorii zăpezilor veșnice. 10) Și (lat.) — Primele gânduri! — Apărute pe neașteptate. 11) În divan! — Ample manifestări culturale-sportive de iarnă (la Piriul Rece, Izvorul Mureșului, Buzeni) și de vară (la Costinești) (sing.). 12) ...Mureșului, stațiune așezată la poalele muntelui Hășmașul Mare, dotată cu terenuri de sport, patinoar natural și pîrtie de schi; de aici se pleacă în excursii și drumeții la Lacu Roșu, Cheile Bicazului, Sovata etc. — Clar. 13) Punct turistic situat la poalele munților Retezat (820 m altitudine), cu un climat plăcut și o vegetație abundentă, unde există toate amenajările pentru sport și divertisment. 14) Tară europeană — Scriitor elvețian de limbă franceză (1821—1881).

Dicționar : ISU, UNE, IVA, AMIEL.

Gheorghe Gilea

Desene de Ghighi Bejan

soartă pe care le-a descris-o, vă amintiți, cu cuvintele : „Le auzi?... picăturile care cad...” Și răzbunarea sa ar fi reușit, ceea ce ar fi fost păcat. Un colier atît de frumos... o piesă de colecție !...

Valérie nu era femeia a cărei armonie psihică să fie zguduită de accese de furie. Dar de data aceasta, pusese stăpînire pe ea o furie atît de mare, încît sări la Barnett dînd să-l apuce de guler.

— E un furt : Nu ești decît un hoț... Mă indoiesc de... Un hoț !... O brută !

Cuvîntul „brută” îl delecta pe tînărul detectiv.

— Brută !... e încîntător, șopti el.

Dar Valérie nu terminase încă. Măsurînd cu pași apăsăți încăperea, strigă din nou :

— N-am să mă las. Îmi veți da colierul, și încă de îndată ! Dacă nu, voi anunța poliția !

— Oh, ce gînd neinspirat ! exclamă detectivul. Cum e posibil ca o femeie atît de drăguță să fie atît de lipsită de delicatețe, cînd e vorba de un om de o probitate deplină și care-i e cu totul devotat ?!

Valérie ridică din umeri și ordonă :

— Colierul !

— Dar e la dispoziția dumneavoastră, ce naiba ! Credeți că Jim Barnett îi fură pe cei care-i fac onoarea de a-i cere concursul ? Drace, ce-ar deveni Agenția Barnett et Comp., al cărei renume e fondat tocmai pe integritatea și dezinteresul său absolut ?! Nici un bănuț, eu nu cer clienților nici un bănuț. Dacă mi-aș însuși perlele dumneavoastră, săs fi un hoț, o brută. Eu însă sînt un om cinstit. Iată colierul dumneavoastră, scumpă doamnă.

Zicînd așa, detectivul scoase un săculeț de stofă și-l puse pe masă.

IOANA NICOLAE
(dactilografia)

B. DANIELESCU
(tehnoredacție)

C. ȘTEFĂNESCU
(macheta)

MARIA CROITORU
(corectura)

Redactor responsabil :
TOMA MICHINICI

Tiparul executat la
Combinatul Poligrafic „Casa Șciutei”
Comanda nr. 70 029

Apărut : Aprilie 1987

Stupefiată, „scumpa doamnă” apucă prețiosul colier cu o mină tremurîndă. Nu putea să-și creadă ochilor. Era posibil ca acest individ să restituie totul așa ?... Și, de teamă că nu era vorba din partea lui decît de o manevră, începu să se apropie de ușă cu pași hotărîți, fără un „mulțumesc”.

— Cît sînteți de grăbită, observă detectivul rîzînd. Nu le numărați ? Trei sute patruzeci și cinci. Sînt toate acolo... Și sînt cele veritabile, de data asta...

— Da, da... făcu Valérie... știu...

— Sînteți sigură, nu ? Sînt într-adevăr perlele pe care bijuterierul le-a evaluat la cinci sute de mii de franci ?

— Da... aceleași.

— Garantați ?

— Da, zise ea net.

— În cazul acesta, vi le cumpăr.

— Mi le cumpărați ? Ce vreți să spuneți ?

— Vreau să spun că, fiind fără venituri, sînteți obligată să vindeți perlele. Și atunci, de ce să nu vă adresați unuia ca mine, adică omului care vă oferă pe ele mai mult decît oricine de pe lume... de douăzeci de ori valoarea lor. În loc de cinci sute de mii de franci, vă dau zece milioane ! Ha, ha. Iată-vă zăpăcită de tot ! Zece milioane — e o cifră... Zece milioane ?

— Exact prețul la care se ridică moștenirea lăsată de domnul Asserman.

Valérie se opri în fața ușii.

— Moștenirea lăsată de soțul meu ! zise... Nu sesizez legătura... Explicați-vă.

Jim Barnett scandă încet :

— Explicația se rezumă la cîteva cuvinte. Dumneavoastră aveți de ales : colierul de perle sau moștenirea !

— Colierul de perle... moștenirea... repetă ea, fără a înțelege.

— Dumnezeule, da. Moștenirea asta depinde de două testamente, primul în favoarea dumneavoastră, al doilea în favoarea a două verișoare bătrîne, bogate ca și Cresus și, se pare, rele ca niște iazme. Dacă nu s-ar găsi cel de-al doilea testament, ar fi valabil primul, nu ?

Baroana spuse spășită :

— Mîine, trebuie ridicate sigiliile și deschis dulapul. Testamentul e acolo...

— E acolo... unde nu mai este, rîse Barnett. Vă mărturisesc că, după umila mea părere, nu se mai află deloc în acel loc.

— E posibil ?

— Foarte posibil... Aproape cert... Cred că-mi amintesc, de fapt, că în seara discuției noastre, cînd trebuia să merg să pipăi țeva lavaboului, am profitat de ocazie pentru a face o mică vizită soțului dumneavoastră. Dormea foarte bine !

— Și ați luat testamentul ? întrebă Valérie fremătînd.

— Am aerul, nu ? Ei, bine, asta e ! Jim

Barnett desfășură o coală timbrată, pe care ea recunoscuse scrisul baronului și se putea citi :

„Eu, subsemnatul, Asserman, Leon Joseph, bancher, pe baza unor fapte pe care eu nu le-am uitat, declar că soția mea nu va putea să emită nici cea mai mică pretenție asupra averii mele, și că...”

Valérie nu termină de citit. Vocea-i fu gălăuită. Învinșă, căzu pe fotoliu, biiguînd :

— Ați furat... acest document... Nu vreau să fiu complicea dumneavoastră... Trebuie ca voința soțului meu să se îndeplinească... Trebuie !

Jim Barnett schiță un gest de entuziasm :

— Ah ! Ce bine v-ați gîndit, scumpă prietenă. Vă faceți datoria, prin acest sacrificiu, și eu vă aprob din plin... Atîta doar că e o datorie prea amară. Căci, dacă stăm și judecăm, cele două bătrîne verișoare sînt nedemne de a primi ceva și numai dumneavoastră sînteți cea care i-a suportat baronului toate șicanele. Pentru cîteva păcate ale tinereții, acceptați o asemenea nedreptate ? Frumoasa Valérie va fi lipsită de luxul la care are dreptul și va ajunge într-o mare mizerie ? Vă rog să mai reflectați, doamnă baroană ! Cîntăriți bine ce faceți și toate consecințele actului dumneavoastră. Dacă alegeți colierul — vreau să nu fiu înțeles greșit, dacă acest colier iese din această încăpere — notarul va primi mîine acest al doilea testament și sînteți dezmoștenită.

— Dacă nu ?

— Dacă nu, n-am văzut, n-am auzit, nu există al doilea testament și dumneavoastră sînteți moștenitoare integrală... Zece milioane vă vor aparține, grație lui Jim Barnett...

Vocea detectivului era acum plină de preț. Valérie se simțea la strîmtoare, luată de gît, inertă ca o pradă, în miinile acestui personaj infernal. Nici o rezistență posibilă. În cazul în care nu i-ar fi lăsat colierul, testamentul ar fi devenit public. Cu un asemenea adversar, orice rugămintă era inutilă. N-ar fi cedat un pas.

Jim Barnett trecu pentru cîteva clipe dincolo de draperie, de unde avu cutezanța să revină cu fața acoperită de vopsea, ca un actor care se demachia.

Avea acum o cu totul altă figură, mult mai tînăr, cu o piele sănătoasă, proaspătă. Își schimbase și cravata, iar o haină la modă înlocuise bătrîna redingotă. Și vorbi liniștit, arătînd că nu putea fi nici denunțat, nici trădat. Niciodată, era sigur, Valérie n-avea să îndrăznească să spună un cuvînt, nimănui, despre toate acestea, nici chiar inspectorului Béchoux. Secretul era inviolabil.

Se aplecă spre ea, apoi, și rîse :

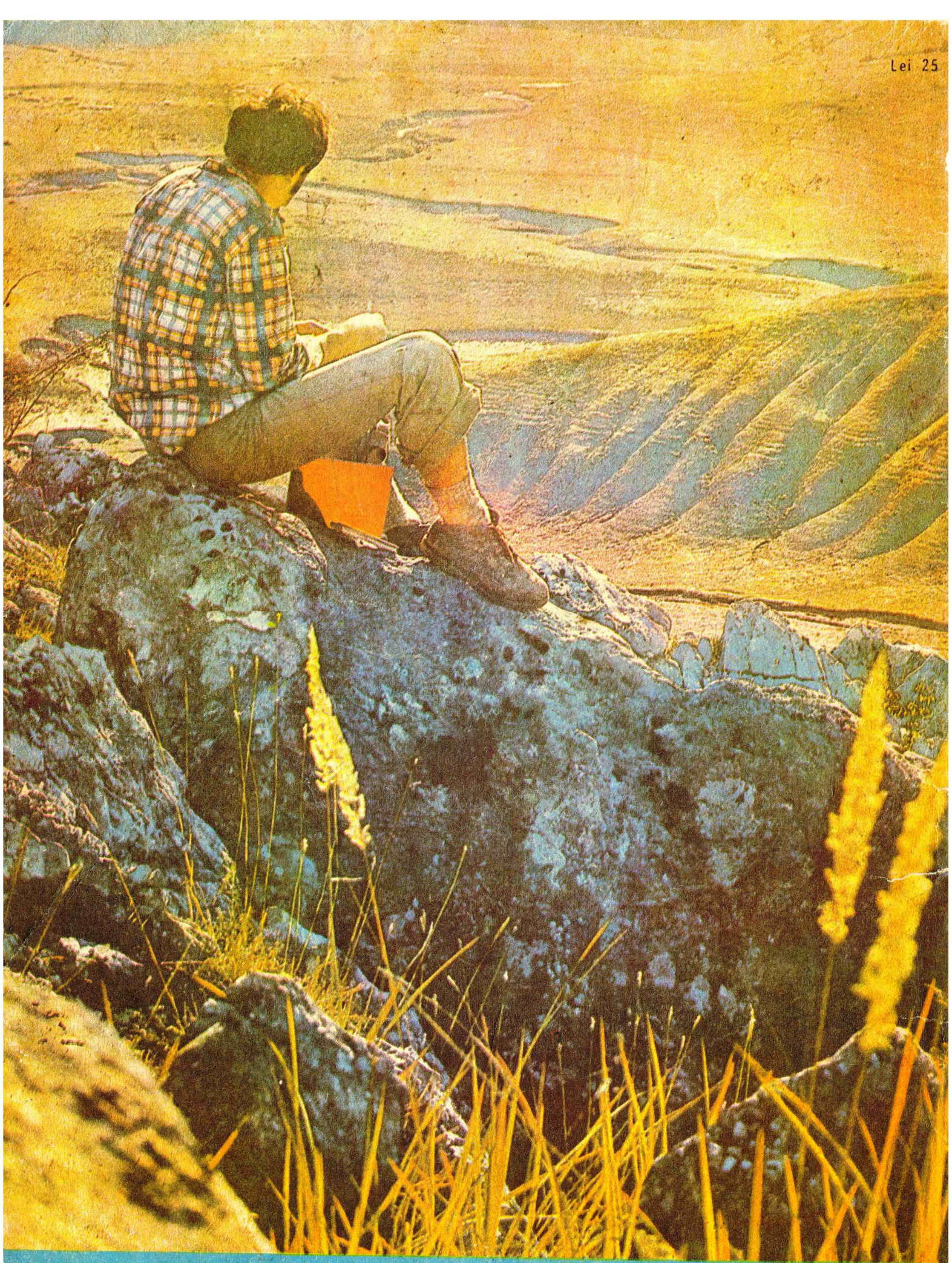
— Haide ! Am impresia că vreți ca lucrurile să fie mai clare. Cu atît mai bine. Gîndiți-vă : cine va ști că doamna Asserman poartă un colier fals ? Nici unul dintre prietenii dumneavoastră. În felul acesta, veți cîștiga o dublă bătălie, păstrînd moștenirea și un colier pe care toată lumea îl va crede veritabil. Nu e fermecător ? Și viața nu vi se pare din nou delicioasă ? drăguța viață în mișcare, diversă, amuzantă, îngăduitoare, în care se pot face toate nebuliile la care o femeie de vîrsta dumneavoastră are dreptul ?

Valérie n-avea deloc, în acel moment, poftă de nebunii. Aruncă spre Jim Barnett o privire încărcată de ură, se ridică și, dreaptă, cu o demnitate de mare doamnă care iese dintr-un loc ce i-a fost ostil, ieși, lăsînd pe masă săculețul cu perle.

— Poftim ce-nseamnă o femeie cinstită ! zise Barnett încrucișîndu-și brațele cu o indignare virtuoaasă. Soțul, a dezmoștenit-o ca s-o pedepsească pentru... și ea nu ține deloc cont de voința soțului ei. Există aici un testament... și ea îl escamotează ! Există un notar... și ea se joacă cu el ! Ba, sînt și cele două bătrîne verișoare... și le pradă ca-n codru ! Abominabil ! Și ce rol frumos îmi revine mie — să pedepsesc și să fac dreptate, punînd lucrurile la locul lor !

Fără să mai piardă o clipă, Jim Barnett puse colierul la locul cuvenit, adică în propriul buzunar. Apoi, după ce se puse la punct cu îmbrăcățul, cu țigara în gură și cu monoculul la ochi, părăsi pentru ziua aceea Agenția Barnett et Comp.

Traducere și adaptare de
Ion Țârlea

BIROUL DE TURISM PENTRU TINERET